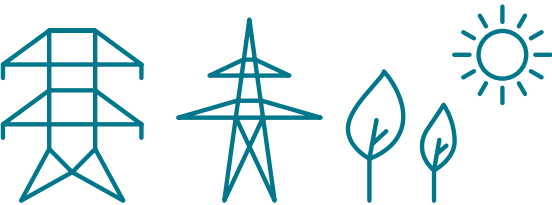

Ready to accelerate

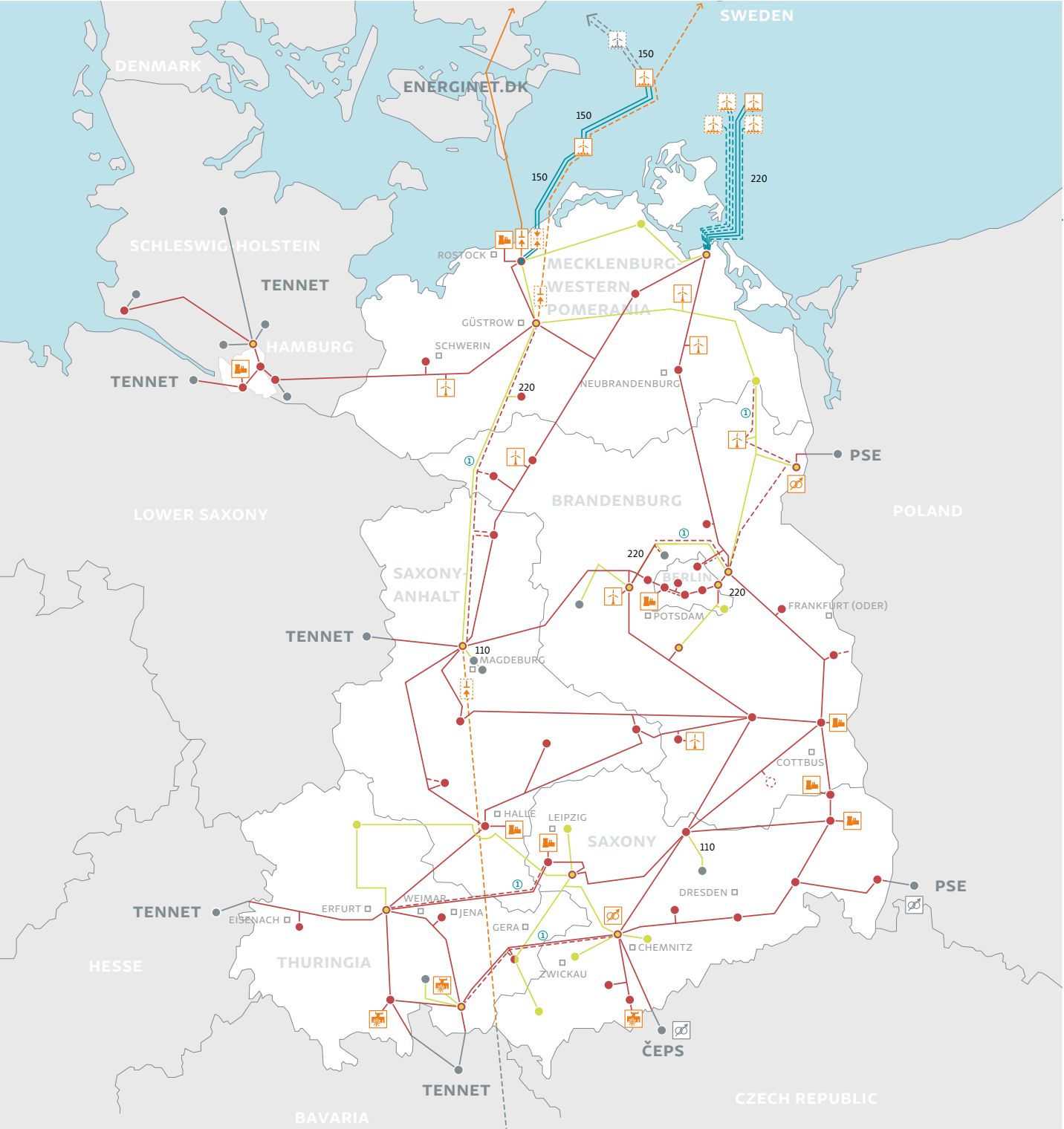
Activiteitenverslag 2019

Het Elia net

Het 50Hertz net

Inhoud

Over dit verslag	2
We zijn de schakel tussen productie en distributie	4
Interview met Chris Peeters en Bernard Gustin*	6
De context van de energietransitie*	10
Ons verhaal*	11
Een stabiel en veilig net, de klok rond: interview met Stefan Kapferer, CEO van 50Hertz	14
Duurzame acties in het belang van de samenleving*	16
2019 in cijfers	18
Elia groep in 2019	20
Vijf jaar Elia Grid International: interview met Didier Wiot, CEO van EGI	24
Onze strategie*	26
Bouwsteen I:	
We zorgen voor een veilig, betrouwbaar en efficiënt net*	30
Bouwsteen II:	
We leveren het transmissiesysteem voor de toekomst*	42
Bouwsteen III:	
We ontwikkelen het elektriciteitssysteem en de markten*	60
Bouwsteen IV:	
We werken samen om waarde te creëren voor de samenleving*	72
Bouwsteen V:	
We stemmen onze cultuur af op onze strategie*	86
Bouwsteen VI:	
We houden onze ogen open voor innovatie en groeikansen*	102
Bestuursorganen	114
Corporate governance verklaring*	116
Wettelijke structuur	148
Het Elia-aandeel in 2019	150
Managementrapport*	153

Voor een succesvolle energietransitie in een duurzame wereld

We ontwikkelen en bouwen de infrastructuur van de toekomst en via innovatieve diensten zorgen we voor een betrouwbaar en duurzaam elektriciteitssysteem. Bij elke beslissing zetten we het belang van de samenleving voorop. Wij zorgen ervoor dat de lichten branden en dienen onze klanten op een verantwoordelijke, uiterst efficiënte en niet-discriminerende manier. Wij garanderen de veiligheid van onze medewerkers, onze aannemers en iedereen die in contact komt met onze infrastructuur.

* Deze hoofdstukken vormen het jaarverslag cf. artikel 3:32 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen

Over dit verslag

Het jaarverslag 2019 bestaat uit drie delen: het activiteitenverslag, het duurzaamheidsverslag en het financieel verslag. We informeren onze stakeholders over ons bedrijf, onze maatschappelijke verantwoordelijkheid en onze financiële resultaten. U leest nu het activiteitenverslag.

Ga naar
www.eliagroup.nl/publicaties/jaarverslagen
om deel twee en deel drie te lezen.

Activiteitenverslag 2019

Dit verslag legt uit wie we zijn en wat we doen, in welke context we werken en wat onze risico's en opportuniteiten zijn. Het beschrijft onze strategie en de vooruitgang die we in de realisatie van onze doelstellingen hebben geboekt. Het bekijkt ook ons 'corporate governance'-beleid en geeft een eerste analyse van onze resultaten in 2019. Het activiteitenverslag bevat gereguleerde informatie, die op 14 april 2020 werd gepubliceerd na beurstijd.

GRI-normen: kernoptie

Dit verslag is opgesteld volgens de GRI-richtlijnen, de eerste wereldwijde normen voor duurzaamheidsverslaggeving. De GRI-referenties in dit verslag geven aan waar Elia groep rapporteert over haar economische, ecologische of maatschappelijke impact. Raadpleeg de GRI-index op pagina 73 van het Duurzaamheidsverslag voor een volledig overzicht.

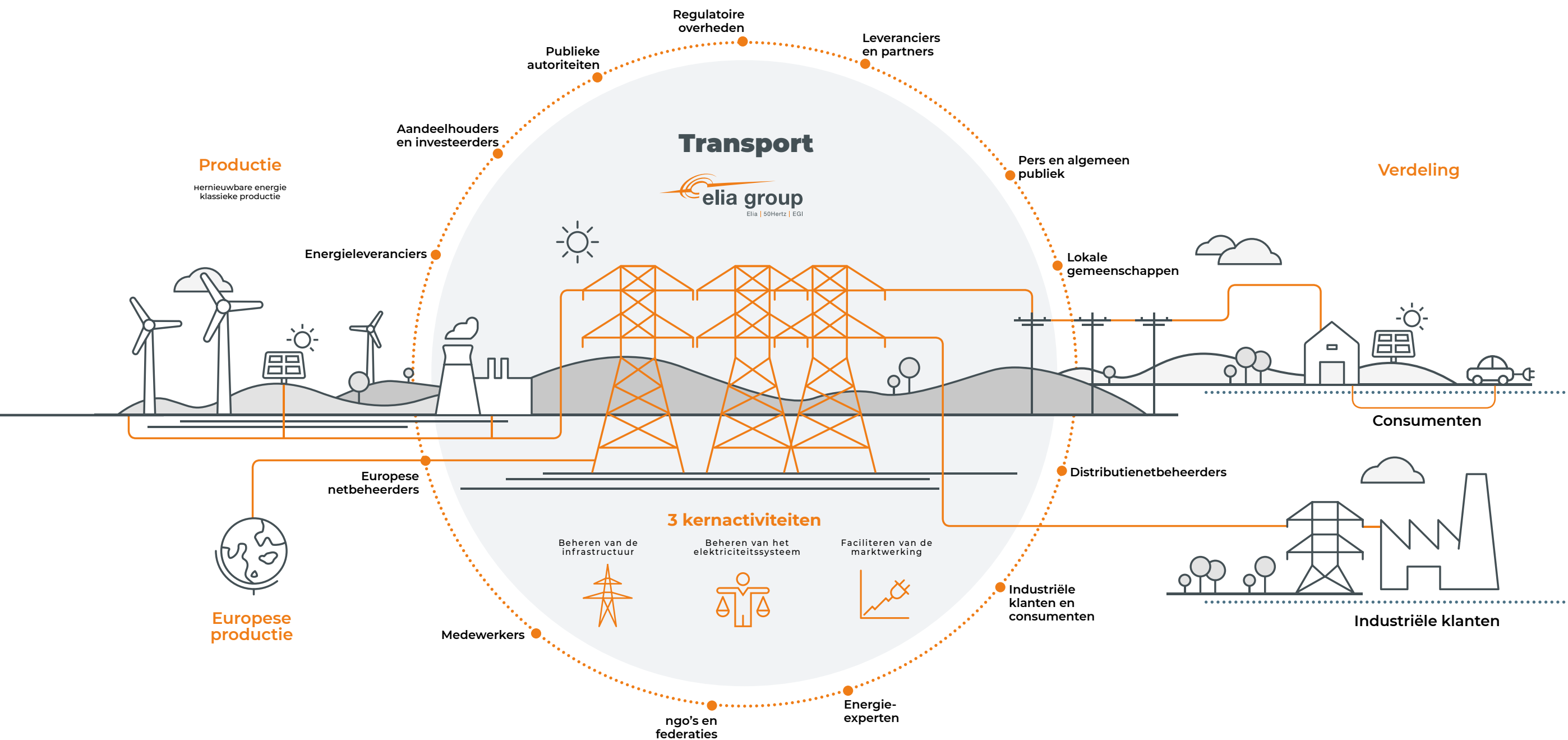
Via de hyperlinks in dit verslag vindt u meer gedetailleerde informatie over een bepaald thema aan de hand van een video, brochure of webpagina.

Klaar om te versnellen...

... voor een geslaagde energietransitie in het belang van de samenleving

GRI 102-40, GRI 102-9

We zijn de schakel tussen productie en distributie

Bekijk de video
<http://bit.ly/GuardiansOfTheGrid>
en maak kennis met de
verschillende energiespelers.

Klaar om te versnellen

Interview met Chris Peeters en Bernard Gustin,
CEO en voorzitter van Elia groep

GRI 102-14
GRI 102-15

De transitie van het Europese energiesysteem is ontegensprekelijk één van de grootste maatschappelijke uitdagingen van deze eeuw. De ambities van de Europese Green Deal om tegen 2050 het eerste klimaatneutrale continent te zijn, bespoedigen de overgang naar een CO₂ neutrale samenleving. Voor Elia groep is de energietransitie de belangrijkste prioriteit. Met een geüpdatete strategie, geactualiseerde ontwikkelingsplannen, een nieuwe bedrijfsstructuur en extra kapitaal zijn we klaar om te versnellen.

“Onze activiteiten spelen zich in toenemende mate af in een internationale context. Het is belangrijk dat we ons aanpassen aan die realiteit.

Chris Peeters

2019 was het jaar van de Green Deal maar ook van de klimaatmarsen en het protest van de gele hesjes. Hoe gaat Elia groep hier mee om?

Bernard: “Tot voor kort waren het vooral niet-gouvernementele organisaties en de lobbygroepen die pleitten voor klimaatmaatregelen. Stilaan neemt ook de politiek het voortouw. Er zijn alsmaar meer klimaatministers en ambitieuze plannen. Tegelijk is er de bezorgdheid over de kostprijs. Met onze initiatieven beperken we de gevolgen van klimaatveranderingen en tegelijk ook de kosten voor de volgende generaties.”

Chris: “Daarom is het belangrijk om te weten welk traject je volgt om klimaatmaatregelen te nemen. Bepaalde beslissingen hebben vandaag in verhouding tot hun kostprijs meer effect, andere misschien pas later. Als netbeheerders moeten we in een vroege fase al heel complexe beslissingen nemen. Daarbij stoten we vaak op het NIMBY-fenomeen ('not in my backyard'). In de energietransitie zijn wij nochtans diegenen die het minst gaan wegen op de portemonnee van de mensen en het meeste verschil kunnen maken qua CO₂-reductie. We streven naar de best mogelijke maatschappelijke en ecologische oplossingen. Daarom is de interactie met onze diverse stakeholders zo belangrijk. We willen een transparante en betrouwbare adviseur voor de beleidsmakers zijn. En wanneer we nieuwe infrastructuur plannen, betrekken we stakeholders in een zeer vroeg projectstadium. Elia groep integreert hun input in de verschillende planningsfasen.”

Bernard: “Vandaag ligt het zwaartepunt van de energietransitie bij het elektriciteitsnet. Dat is een heel interessante evolutie en vraagt een andere aanpak. De komende twee jaar investeren Elia en 50Hertz jaarlijks maar liefst 1,1 miljard euro in de integratie van hernieuwbare energie, de ontwikkeling van een offshore hoogspanningsnet en in de aanleg van interconnectoren om de integratie van de Europese energiemarkt mogelijk te maken. Dankzij digitalisering en innovatie stellen we ons net open voor nieuwe spelers, andere industrieën en nieuwe technologieën. Dat schept verwachtingen en brengt veel druk met zich mee maar we zien dat dit de jongeren enorm aanspreekt. We trekken nieuwe profielen aan: jonge ingenieurs die tot voor kort voor de Googles van deze wereld wilden werken, kiezen nu voor ons. Ze vinden hier een mix van technische complexiteit en digitalisering en krijgen de kans om bij te dragen aan de strijd tegen klimaatopwarming.”

De kapitaalverhoging van 434,8 miljoen euro is succesvol afgerond. Hoe kijken jullie terug op die operatie?

Bernard: “Een kapitaalverhoging is een gezondheidstest voor het bedrijf. Het is het moment waarop je ziet of de markt jouw strategie begrijpt en gelooft. We hebben een groot vertrouwen gezien bij de huidige aandeelhouders. Maar ook op de markt was de kapitaalverhoging een groot succes. Onze beurskoers was nooit zo hoog en weerspiegelt onze ambitie. Dat bewijst dat ook de markt onze strategie doordacht vindt.”

Chris: “We merken dat we een nieuw type investeerder aantrekken die ons aandeel als een interessant beleggingsinstrument ziet. Institutionele beleggers willen deel uitmaken van ons groeiverhaal. Voor hen zijn we meer dan een obligatieaandeel. Dat is een belangrijk gegeven.”

Zal er niet snel nood zijn aan een nieuwe kapitaalronde als de groeistrategie concreet wordt?

Bernard: “Het is belangrijk om een evenwicht te vinden tussen plannen bijsturen op basis van de markt en eigen vooropgestelde doelen behalen. Zowel de raad

van bestuur als het management zijn bereid om opportuniteiten te bekijken. Als die positief zijn voor de Groep, gaan we ervoor. Sinds de bijkomende participatie in 50Hertz is er een nieuwe dynamiek. Onze teams staan klaar.”

Chris: “Als de overheden beslissen om de energietransitie te versnellen, zijn bijkomende investeringen nodig. Een kapitaalverhoging voor organische groei kan dus vooruitgeschoven worden. Maar de belangrijke onbekende is de niet-organische groei.”

In 2019 is de bedrijfsstructuur aangepast en is Elia groep een holding geworden. Vanwaar die verandering?

Chris: “Onze activiteiten spelen zich in toenemende mate af in een internationale context. Het is belangrijk dat we ons aanpassen aan die realiteit. Wij zijn even groot in België als in het buitenland. Onze Duitse dochter 50Hertz is in de nieuwe bedrijfsstructuur een gelijkwaardige businessunit. Het stelt ons in staat om de juiste balans te vinden tussen de groepsdynamiek en de lokale identiteit.”

Bernard: “Binnen de Groep kijken we naar synergieën op het vlak van bijvoorbeeld strategie, financiën, innovatie, veiligheid. Daarnaast is er ook de lokale aanpak. Het was een bewuste keuze om in 2018 de voorkeur te geven aan een Duitse minderheidsaandeelhouder. De relatie met de Duitse ontwikkelingsbank KfW loopt zeer goed omdat beide partijen het gevoel hebben dat het een goede deal is. Daardoor neemt KfW zeer actief deel in onze bestuursorganen. KfW helpt ons om betere beslissingen te nemen omdat ze de lokale context beter begrijpen.”

Heeft de aankomende internationalisering van de Groep een impact op de samenstelling van de Raad van Bestuur?

Bernard: “Tot nu waren we gebonden aan de Belgische elektriciteitswet. De holding is een niet-gereguleerd bedrijf. Dit laat toe om onze bestuursorganen te spiegelen aan de realiteit. Aangezien de helft van onze activiteiten zich in Duitsland situeren, lijkt het me logisch dat we met de tijd bestuurders hebben die een duidelijk zicht hebben op wat er zich daar afspeelt en ons daarin adviseren.”

Ander belangrijk hoogtepunt in 2019 waren de eerste offshore projecten in België. Het mariene milieu lijkt een risicovolle werkomgeving voor een netbeheerder.

Chris: “Daarom hebben we er ook zoveel aandacht aan besteed. Zowel de Nemo Link-kabel als het Modular Offshore Grid (MOG) zijn op tijd, binnen het budget en op kwaliteit afgeleverd. Nemo Link tussen België en Groot-Brittannië is de eerste interconnector die daarin slaagt. Ook het MOG, Elia's eerste schakelplatform op zee, was een waar huzarenstuk. Tweeënhalf jaar geleden stond het project niet eens in de wet. Vandaag zijn de eerste offshore windparken aangesloten. Ik ben bijzonder trots op wat onze teams gerealiseerd hebben.”

Bernard: “50Hertz heeft meer ervaring met offshore. We hebben hun competenties maximaal ingezet. Onze gezamenlijke ervaring is een belangrijke hefboom naar toekomstige groei. De meeste rapporten spreken over een offshore windpotentieel van 400 GW, waarvan de helft op de Noordzee. Vandaag zitten we op 25 GW. Dat moet dus gigantisch naar omhoog. Bovendien

“We willen de volgende generaties niet belasten met de gevolgen van de klimaatverandering maar evenmin met een pak schulden.

Bernard Gustin

zal dat net Europees verbonden worden. Ook daar zitten we in koppositie. 50Hertz realiseert met het Combined Grid Solution-project momenteel de eerste hybride interconnector tussen Deense en Duitse offshore windparken.”

Elia groep wil een leidend Europees energiebedrijf zijn. Hoe heeft zich dat vertaald in 2019?

Chris: “Omdat we internationaal gepositioneerd zijn, bekijken we complexe problemen vanuit meerdere invalshoeken. In beide landen hebben we sterke teams die de zaken op een eigen manier benaderen. Door samen te werken kom je tot constructieve oplossingen: ‘Future-Proofing the European Energy System towards 2030’ is onze eerste gezamenlijke studie over de toekomst van het Europese elektriciteitsnet. We denken vooruit en gaan niet in het defensief.”

Bernard: “Doordat we internationaal werken, zijn we wat atypisch in onze sector. Maar dat geeft ons net een open visie. Ons intern veranderingsproces is bijvoorbeeld opgestart door een Duitser die perfect Frans spreekt en Nederlands begrijpt. Onze operationele activiteiten worden op groepsniveau aangestuurd door een comité dat Belgisch-Duits evenredig is samengesteld. Een ander voorbeeld is Elia Grid International. Zij kunnen vanuit hun consultancypositie leads aanbrenge die voor de Groep interessant zijn. Ze zijn een belangrijk deel van de puzzel. Door rond ons te kijken, zien we sneller nieuwe noden en nemen we acties, zoals rond digitalisering. We kijken ook actief naar partnerschappen.”

Chris: “Ik denk ook aan technisch leiderschap. 50Hertz integreert één van de hoogste percentages hernieuwbare energie (60% in 2019). Dat is niet echt zichtbaar. Onder de motorkap gebeurt er zeer veel om het net stabiel te houden zonder dat de consument dit merkt. Voor SuedOstlink gebruiken we voor het

Zijne Majesteit de Koning bezocht het Modular Offshore Grid (MOG) tijdens de inhuldiging op dinsdag 10 september 2019.

eerst ondergrondse kabels met een spanningsniveau van 525 kV. We realiseren ook een wereldprimeur met Combined Grid Solution, het project dat twee offshore windparken connecteert.”

De energietransitie zorgt voor toenemende elektrificatie. In hoeverre zijn marktconvergenties met bijvoorbeeld transport en verwarming al tastbaar?

Chris: “Als gereguleerd monopolie hebben we een specifieke rol en we zijn ook niet de enige systeembeheerder. Maar ik verwijs graag naar het IO.Energy-project in België dat binnen de muren van Elia is ontstaan en waarmee we de consument op een actieve manier in het marktgebeuren betrekken. Na analyse hebben we eind 2018 een oproep gelanceerd tot samenwerking. Vandaag testen we de eerste projecten rond smart building en lokale energiegemeenschappen.”

Bernard: “We nemen de rol van anderen niet over, niet van de distributiesector, niet van de commerciële markt. We werken samen en komen zo tot oplossingen die het beste zijn voor de consument en plaatsen hem altijd in het centrum.”

Wat moet de focus zijn voor 2020?

Bernard: “We hebben veel verwachtingen gecreëerd rond de integratie en de synergieën met 50Hertz. Die gaan we nu realiseren. Rond digitalisering bijvoorbeeld hebben we mooie initiatieven opgezet zoals IO.Energy. Tegelijk denken we na over het volgende grote project. Ik ben ervan overtuigd dat een onderneming groeit door projecten en ambities. We hebben twee fantastische jaren achter de rug. Nu moeten we ervoor zorgen dat we dit groeitraject voortzetten.”

Chris: “We staan nog maar aan het begin van wat komen zal. Het goede nieuws is dat de verschillende assen waar onze strategie op gebouwd is, de juiste richting aangeven. Digitalisering wordt op Europese schaal steeds relevanter en er zijn mogelijkheden om verdere organische groei te realiseren. Wat vandaag in de startblokken staat, bouwen en breiden we verder uit. Er komt bijvoorbeeld

“Onze Duitse partner KfW helpt ons om betere beslissingen te nemen. Ze begrijpen beter de lokale context.

Bernard Gustin

een nieuwe golf van offshore projecten aan. We grijpen nu de kansen om verder te groeien.”

Tot slot een woord van dank. Aan wie denken jullie in het bijzonder?

Chris: “Vanuit een CEO-perspectief zijn er binnen een onderneming een aantal kritische relaties die mee het succes bepalen, zoals de relatie CEO-CFO. Het zijn complementaire rollen die elkaar in evenwicht houden en uitdagen. Even cruciaal is de relatie met de raad van bestuur die zich sterk concentreert rond de relatie CEO-Voorzitter. Ik bedank Catherine Vandenborre en Bernard Gustin voor de goede dynamiek die er tussen ons is. Tegelijk feliciteer ik alle medewerkers die zich hebben ingezet om Elia groep op de kaart te zetten. Daaraan hebben heel veel mensen bij Elia en 50Hertz heel hard gewerkt. Onze diensten zorgen ervoor dat het licht blijft branden. Zij bereiden de toekomst van het net, van het systeem en van de markt voor. Tot slot vermeld ik onze overheden en onze regulatoren. We discussiëren op een respectvolle manier en realiseren de projecten die nodig zijn.”

Bernard: “Het is zeer aangenaam om te zien hoe het team evolueert in beide landen. Chris heeft daarin een belangrijke rol gespeeld. Hij is erg aanwezig op het terrein. Ook het management was betrokken bij alle werkgroepen met de raad van bestuur. Dat gebeurde op een zeer natuurlijke en open manier. Die transparantie is belangrijk en schept vertrouwen. De regulatoren en de overheden hebben onze ambities goed begrepen en de nodige steun gegeven. Bij de versterking van ons Duitse management konden we rekenen op de steun en het advies van onze Duitse partner KfW waarmee we een heel positieve relatie hebben. Tot slot ook een woord van dank aan onze aandeelhouders die ons gevolgd zijn in de kapitaalverhoging en ons zo het nodige vertrouwen geven.”

De context van de energietransitie

GRI 102-15

Als transmissienetbeheerders nemen Elia en 50Hertz het voortouw in de energietransitie. Onze elektriciteitsnetten hebben een cruciale rol bij de decarbonisering van de energiesector en van de samenleving in het algemeen.

De energietransitie zorgt voor een toename van de hernieuwbare energieproductie en brengt ook andere evoluties met zich mee: meer decentrale opwekking, meer supranationale coördinatie en de opkomst van innovatieve technologieën zoals het Internet of Things (IoT), artificiële intelligentie (AI) en blockchain, die bijdragen aan de snelle digitalisering van de samenleving.

We zien nieuwe marktspelers en technologieën opduiken, waaronder elektrische auto's, batterij-opslag

en Power-to-X-technologieën. In een koolstofarme en steeds meer digitaal wordende het beheer van het elektriciteitsnet alsmaar complexer. Elektriciteit opwekken is meer dan ooit weersafhankelijk. De opwekking zal ook gebeuren door miljoenen installaties die overal op het Europese net aangesloten zijn. Zowel transmissie- als distributienetbeheerders hebben meer nood aan flexibiliteit om het systeem in evenwicht te houden en om congesties en spanningsproblemen op te vangen.

Huidige trends en evoluties

Meer hernieuwbare energiebronnen

De decarbonisering van de energiesector op basis van een toenemend aandeel hernieuwbare energiebronnen, blijft de belangrijkste motor van verandering in Europa. Deze trend wordt gedreven door de politieke doelstelling om klimaatopwarming tegen te gaan en een duurzame energietoekomst op te bouwen, maar wordt ook ondersteund door de snelle ontwikkeling en dalende kosten van hernieuwbare technologieën. De huidige elektriciteitsmarkten stimuleren de decarbonisering door de zero marginale kosten van hernieuwbare energie. We verwachten een versnelling van deze trend, met belangrijke directe gevolgen voor de ontwikkelingsnoden en de exploitatie van het net. Maar ook met indirecte gevolgen, zoals de groeiende verwachtingen van de samenleving en de politieke wereld. Deze gaan ervan uit dat ondernemingen hun rol moeten opnemen in de strijd tegen de klimaatverandering.

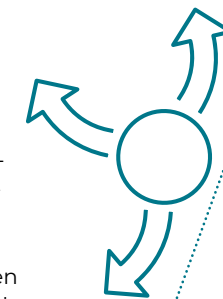
Supranationale coördinatie

Het toenemende aandeel hernieuwbare energie en de trend naar een meer decentrale opwekking met heel wat spelers, maken het elektriciteitssysteem variabel en complexer. Daarnaast zien we overal in Europa dat de netontwikkeling achterop hinkt tegenover de snelle ontwikkeling van de opwekking van hernieuwbare energiebronnen. Dat veroorzaakt hier en daar congestieproblemen en aanzienlijke kosten voor redispatching. De Europese elektriciteitssystemen en -markten zijn al in hoge mate onderling verbonden en geïntegreerd. Dat vraagt vaak een supranationale aanpak als antwoord op deze uitdagingen.

Decentralisering

Het aantal verspreide, kleinere en lokale productiebronnen - doorgaans aangesloten op de laagspanningsnetten - blijft stijgen. Het aantal 'prosumen-ten' blijft toenemen en aan belang winnen in het elektriciteitssysteem, dankzij technologieën die hen in de mogelijkheid stellen om een veel actievere rol te spelen. Nieuwe technologieën, toenemende elektrificatie en de integratie van de sector bevorderen ook de komst van nieuwe spelers, zoals dienstverleners die mikken op de eindconsument. Leveranciers van balanceringsdiensten verkennen het potentieel van de levering van flexibiliteit aan verschillende spelers in de waardeketen.

Digitalisering

Digitalisering zorgt ervoor dat zowel de decarbonisering als de decentralisering van de productie een versnelling hoger schakelt. Elia groep verwacht massale hoeveelheden hernieuwbare energie die beschikbaar worden op alle niveaus van het net, de elektrificatie van vervoersmiddelen en warmte- en koelingssystemen, meer internationale samenwerking en miljoenen mensen die hun eigen elektriciteit produceren en opslaan. Om hierop in te spelen, ontwikkelt de Groep een nieuwe manier om het elektriciteitssysteem te beheren. Zo benutten we de voordelen van de energietransitie maximaal. Dit wordt mogelijk door de digitalisering van het elektriciteitssysteem die alle elektrische apparaten en diverse spelers in het systeem met elkaar zal verbinden. De opkomst van nieuwe digitale technologieën schept nieuwe mogelijkheden om data te verzamelen, over te dragen, te verwerken en te visualiseren. Maar ook om belissingen en acties voor het beheer van het elektriciteitssysteem te automatiseren. Sommige van deze digitale technologieën werken onder andere met het Internet of Things, cloud computing, big data, artificiële intelligentie en blockchain.

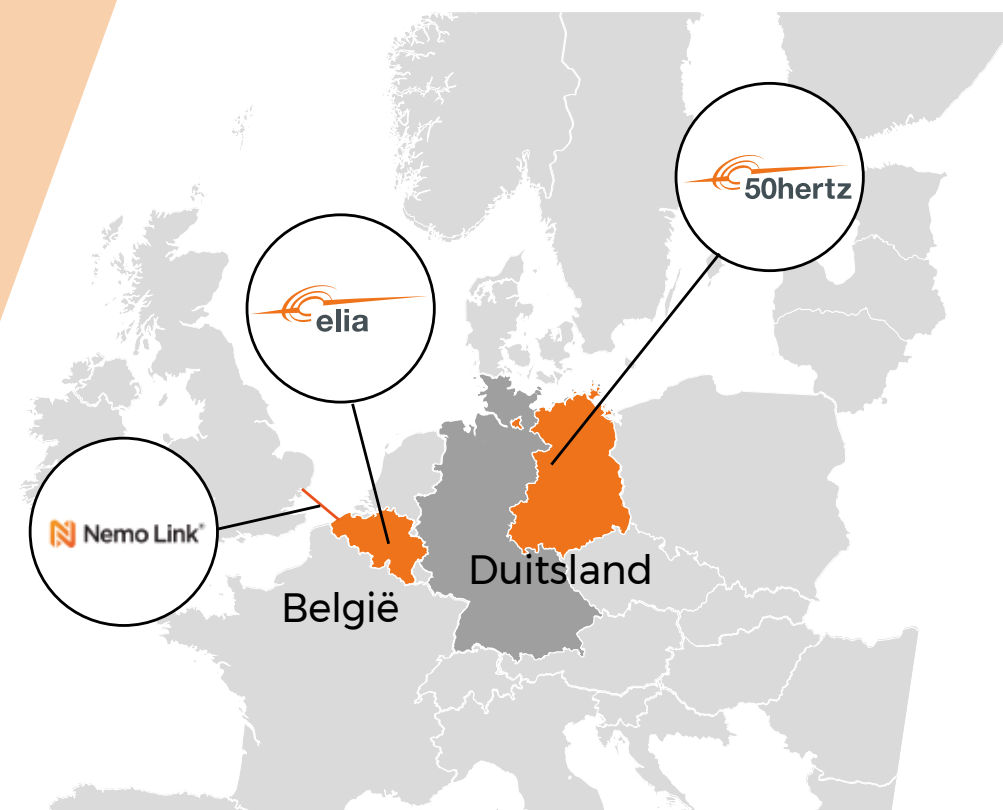
Ons verhaal

Europese top 5

GRI 102-1

Elia groep is actief in elektriciteitstransmissie. We zorgen ervoor dat de productie en het verbruik op elk moment in balans zijn. Zo voorzien we 30 miljoen eindverbruikers van elektriciteit. Met filialen in België (Elia) en het noordoosten van Duitsland (50Hertz) beheren we 19.271 km aan hoogspanningsverbindingen. Onze Groep behoort daarmee tot de Europese top 5 van de TNB's.

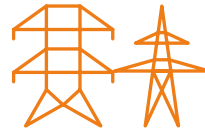
Naast haar activiteiten als transmissienetbeheerder levert Elia groep diverse consultingdiensten aan internationale klanten via haar dochteronderneming Elia Grid International (EGI). Elia maakt ook deel uit van het consortium Nemo Link, dat een eerste onderzeese interconnector tussen België en Groot-Brittannië exploiteert.

Onze kerntaken

GRI 102-2

BEHEERDER VAN HET NET

We leveren de infrastructuur voor de toekomst

We ontwikkelen, bouwen en onderhouden onze transmissie-infrastructuur volgens de noden op lange termijn. We investeren sterk in de integratie van hernieuwbare energie, de ontwikkeling van een offshore hoogspanningsnet en de aanleg van interconnectoren om de energietransitie waar te maken en de integratie van de Europese energiemarkt te bevorderen.

FACILITERING VAN DE MARKTEN

We maken deel uit van de geïntegreerde Europese markt

Elia groep stelt haar infrastructuur op een transparante, niet-discriminerende manier ter beschikking van alle marktspelers. De digitalisering en de nieuwste technologieën bieden marktspelers nieuwe opportuniteiten om hun elektriciteitsbeheer te optimaliseren door hun energieoverschotten te verkopen of de energieafname tijdelijk te verminderen. We ontwikkelen diensten en mechanismen die de marktpartijen kunnen aanwenden om elektriciteit te verhandelen via diverse platformen. Dit bevordert niet alleen het economische concurrentievermogen, maar ook ieders welzijn.

TRUSTEEMANDAAT*

We integreren hernieuwbare energie op een transparante manier in de markt

De Duitse wetgever heeft de verantwoordelijkheid voor de coördinatie en afhandeling van wettelijke heffingssystemen ter bevordering van milieuvriendelijke technologieën overgedragen aan de transmissienetbeheerders. 50Hertz int deze heffingen als gevolmachtigde partij en staat in voor het beheer en de verdeling ervan naar de begunstigden. Als de elektriciteit uit hernieuwbare bronnen niet rechtstreeks op de markt wordt gebracht, verkopen we ze op de energiebeurs.

*Alleen voor 50Hertz

SYSTEEMCONTROLE

We bewaren het evenwicht

Het beheer van het elektriciteitssysteem wordt steeds complexer door de forse toename van hernieuwbare productiebronnen, de toenemende opkomst van nieuwe spelers en technologieën en de uitgebreide supranationale coördinatie. Om een betrouwbare bevoorrading en het efficiënte operationele beheer van onze netten te garanderen, volgt Elia groep het elektriciteitssysteem dan ook in real time op. Dit vereist gesofisticeerde tools en processen en een gespecialiseerde knowhow.

In het belang van de samenleving

We bouwen het net van de toekomst. Met onze diverse stakeholders starten we hiervoor een proactieve dialoog. We zijn empathisch en vinden wederzijds respect belangrijk. Zo willen we tot de beste oplossingen komen voor de samenleving en het milieu. Door interconnectoren te bouwen en hernieuwbare energie te integreren, stimuleert Elia groep zowel de integratie van de Europese energiemarkt als de decarbonisering van onze samenleving. In Duitsland integreren we al meer dan 60% hernieuwbare energie op een veilige manier in het net. We zorgen er ook voor dat we onze investeringen tijdig en binnen het budget uitvoeren, met een maximale focus op de veiligheid. We betrekken de stakeholders proactief en dus zeer vroeg bij het ontwikkelingsproces. We geloven dat onze technische kennis en analyses het beleid ondersteunen en een belangrijke bijdrage leveren aan het debat over de toekomst van het Europese energiesysteem.

Innovatie en samenwerking

We zorgen ervoor dat het licht blijft branden en maken de energietransitie waar met een verantwoorde, uiterst efficiënte en niet-discriminerende aanpak, terwijl we de veiligheid van ons personeel en onze onderaannemers beschermen. We integreren nieuwe technologieën en houden gelijke tred met de nieuwste ontwikkelingen in de energiesector. We moedigen onze medewerkers aan om voorlopers te zijn in de energietransitie, zowel met ideeën als met praktische toepassingen. We rekenen niet alleen op onze eigen kennis, maar willen ook buiten de Groep bijleren via samenwerking en open innovatie. Bovendien blijven we met onze kennis en expertise bijdragen aan het openbare leven door de voornaamste spelers van het energielandschap onafhankelijke, objectieve en feitelijke analyses te leveren.

Bekijk
<http://bit.ly/AboutEliaGroup>
 en ontdek meer over het
 Waarom, Wat en Hoe.

INTERVIEW MET STEFAN KAPFERER, CEO VAN 50HERTZ

Een stabiel en veilig net, de klok rond

GRI 201-2

Als transmissienetbeheerder zijn wij even geëngageerd voor de doelstellingen van het Akkoord van Parijs als de andere spelers in de politiek en de bedrijfswereld. Wij beschouwen onszelf als een dienstverlener die de klok rond een stabiel en veilig elektriciteitssysteem verzekert, waarin het aandeel van hernieuwbare energie voortdurend toeneemt. Dit is een belangrijke maatschappelijke opdracht. De overheden en de samenleving in haar geheel rekenen op onze expertise. Zij zien ons als de adviseur die ze kunnen vertrouwen.

Hoe kan 50Hertz de ambities van de Europese Green Deal steunen?

Stefan: "De kracht van Elia groep schuilt in de diversiteit van de marktdesigns waarmee we moeten werken, de verschillende perspectieven die we kunnen delen en natuurlijk de verschillende culturen waarvan we kunnen leren. Alleen al het feit dat onze hoofdkantoren in Berlijn en Brussel gevestigd zijn, spreekt voor zich. Geen enkele Europese TNB is op die manier in twee hoofdsteden aanwezig. Wat de operationele bijdrage van 50Hertz betreft, heeft geen enkele andere TNB zoveel variabele elektriciteitsvolumes uit wind en zon op zijn net. In 2019 kwam ongeveer 60% van ons elektriciteitsverbruik uit hernieuwbare energiebronnen, wat één van de hoogste percentages ter wereld is. We verwachten in ons controlegebied binnen de twee jaar het streefdoel van de Duitse bondsregering van 65% hernieuwbare energiebronnen tegen 2030 te bereiken."

€4,2 miljard

50HERTZ HEEFT VOOR DE VOLGENDE VIJF JAAR EEN INVESTERINGSPROGRAMMA VAN 4,2 MILJARD EURO GELANCEERD

Stefan Kapferer (54) is sinds december 2019 CEO van 50Hertz. Daarvoor was hij Chief Executive Officer bij BDEW, de Duitse vereniging van energie- en waterindustrieën, plaatsvervangend secretaris-generaal van de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling) in Parijs (2014 tot 2016) en staatssecretaris bij het Duitse federaal ministerie van Economie en Energie (2011 tot 2014). Stefan Kapferer werd in Karlsruhe geboren en studeerde administratieve wetenschappen in Konstanz.

De belangrijkste uitdagingen voor de energietransitie volgens Stefan Kapferer

- De optimalisatie, versterking en uitbreiding van het net verzekeren en technisch implementeren met het vereiste kapitaal.
- De stabiliteit van het systeem verzekeren in een meer en meer decentrale en digitale energiewereld.
- Kostenefficiënt en transparant te werk gaan, zodat de financiële druk op de eindklant binnen redelijke perken blijft.
- De buurtbewoners van infrastructuurprojecten uitnodigen voor een dialoog om begrip te scheppen. Zonder het maatschappelijke middenveld zal de energietransitie niet werken zoals de politici en de industrie het wensen.

“Alleen al het feit dat onze hoofdkantoren in Berlijn en Brussel gevestigd zijn, spreekt voor zich. Geen enkele Europese TNB is op die manier in twee hoofdsteden aanwezig.

Stefan Kapferer

Wat zijn momenteel de grootste uitdagingen?

Stefan: "De Duitse regering heeft nu een duidelijk tijdschema vastgelegd voor de afbouw van de energieopwekking uit steenkool tegen uiterlijk 2038, waarna we de stroomvoorziening voornamelijk zullen verzekeren met hernieuwbare bronnen en flexibele gascentrales. Dat is een enorme uitdaging. Tot nu toe kan niemand met zekerheid zeggen waar alle elektriciteit vandaan zal komen die de gezinnen, de industrie en – steeds vaker – de verwarmings- en transportsectoren nodig hebben. Dat stelt ons als transmissienetbeheerder voor heel wat grote uitdagingen."

Waarom is het net nodig, nu de opwekking decentraler wordt?

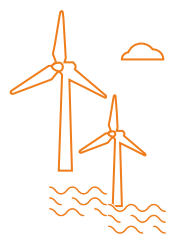
Stefan: "De energietransitie kan slechts slagen als we allemaal samenwerken en al het beschikbare potentieel benutten. En als TNB's en DNB's hebben wij daar een cruciale rol in te spelen. Zonder ons zal het immers niet werken. Een wetenschappelijke vereniging heeft dat onlangs geformuleerd met een helderheid die mij verraste. De Duitse wetenschappelijke elite verklaarde in een recent gepubliceerd artikel dat de energietransitie zal mislukken als we de elektriciteitsnetten niet uitbreiden. En daarom doen wij wat we doen. 50Hertz heeft voor de volgende vijf jaar een investeringsprogramma van 4,2 miljard euro gelanceerd. Het omvat onshore projecten zoals de SuedOstLink en de Berlijnse kabeldiagonaal, naast de belangrijke offshore netverbindingen Ostwind 2 & 3 en de HansaPower Bridge-interconnector met Zweden. Offshore zal een steeds belangrijkere rol spelen, omdat windturbines op zee meer uren met volledige belasting hebben en door het publiek als minder storend worden beschouwd. Dit investeringsprogramma vereist uiteraard ook een passend en verantwoordelijk regelgevend kader."

“We verwachten dat we in ons controlegebied binnen twee jaar het streefdoel van de Duitse bondsregering van 65% hernieuwbare energiebronnen bereikt zullen hebben. Dat is acht jaar vroeger dan door de regering opgelegd.

Stefan Kapferer

Wat is er nog meer nodig opdat die enorme taak zou slagen?

Stefan: "De uitbreiding van het net alleen volstaat niet. We hebben dringend nood aan innovatie van de hardware – van kabels tot hoogspanningsstations – en ook van de software, met andere woorden, in het marktgebeuren. Voor we een nieuwe lijn bouwen, moeten we het bestaande net beter gebruiken en het optimaliseren. We doen dat met de nieuwste technologie, maar er is nog nood aan veel onderzoek en tests op het terrein. Nu kernenergie en steenkool worden afgebouwd, hebben we nieuwe uitrusting nodig, zoals dwarsregelaars, systemen voor reactieve vermogenscompensatie en slim gegevensbeheer. Ook het thema 'energieopslag' zal aan belang winnen, in de context van de slimme woning en op het niveau van Power-to-X – daar twijfel ik niet aan. Een intensieve samenwerking, in een geest van vertrouwen, tussen de netbeheerders op de verschillende niveaus en de grote elektriciteitsverbruikers is essentieel."

Duurzaam handelen in het belang van de samenleving

GRI 102-15, GRI 201-2, GRI 103-1, GRI 103-2, GRI 103-3

Onze planeet en de mensheid in haar geheel staan voor de grote uitdaging om antwoorden te vinden op het probleem van de klimaatverandering. De industrie speelt daarin een belangrijke rol en wordt wereldwijd opgeroepen om de richtlijnen van de Verenigde Naties te volgen. De Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen, die Elia groep onderschrijft, vertegenwoordigen een wereldwijd gedragen strategie om deze uitdagingen op het economische, maatschappelijke en ecologische vlak aan te pakken.

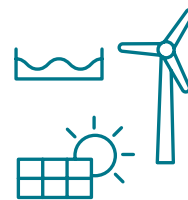
Een koolstofneutrale economie is een essentieel onderdeel van deze globale strategie. Elia groep draagt daar aanzienlijk toe bij door de integratie van hernieuwbare energie en dus ook de energietransitie mogelijk te maken. Hiertoe ontwikkelen wij het transmissienet om tegemoet te komen aan de vraag en een transparante en niet-discriminerende marktintegratie voor alle partijen mogelijk te maken. Daarnaast stellen we ons ook specifieke doelen en maatregelen

om onze kernactiviteiten nog duurzamer te maken. Elia groep engageert zich om haar rechtstreekse CO₂-emissies te verminderen, de biodiversiteit te vergroten in de nabijheid van haar assets en lijnen en voortdurend haar doelstellingen op het vlak van arbeidsveiligheid en diversiteit te versterken. In de toekomst zullen we meer werken rond concepten voor het circulair gebruik van materialen en het ecologisch ontwerp van onze assets.

“Als transmissienetbeheerder engageren we ons voor duurzame ontwikkeling in het belang van de samenleving. Dat is vandaag al onze visie. Het spreekt dus voor zich dat we focussen op onze bijdrage aan de globale ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties. Dat schept kansen voor ons en voor de samenleving. We maken hier actief werk van. En uiteraard verliezen we daarbij nooit de risico's uit het oog.

Marco Nix,
Chief Financial Officer 50Hertz

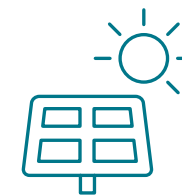

Raadpleeg het volledige
Duurzaamheidsverslag 2019 van Elia
groep op
www.elia.eu/en/publications

Ilse Tant,
Chief Community Relations Officer Elia

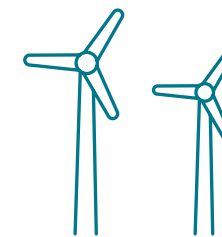
“De klimaatverandering is een van de grootste uitdagingen voor de samenleving. Aangezien wij de energietransitie mogelijk maken en faciliteren door het net te ontwikkelen, het gepaste marktdesign te voorzien en de elektrificatie van vervoermiddelen te steunen en dergelijke meer, staat duurzaamheid al centraal in onze strategie. Tegelijkertijd leggen we doelstellingen vast en nemen we concrete maatregelen om ons eigen bedrijf duurzaam te maken: we beperken onze directe CO₂-uitstoot, we introduceren circulaire concepten en ecologisch ontwerp voor onze assets, we bevorderen de biodiversiteit rond onze installaties, we voeren concrete streefdoelen in voor veiligheid, we stimuleren een veiligheidscultuur en we werken aan streefdoelen voor diversiteit.

In 2018 besloot Elia groep haar visie op een duurzaam bedrijfsmanagement te verruimen en de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (Sustainable Development Goals, SDG's) op te nemen in een duurzaamheidskader.

In een eerste stap werden 11 van de 17 internationaal aanvaarde duurzaamheidsdoelstellingen geïdentificeerd en gerangschikt van hoge naar lage prioriteit.

Om een beter beeld te krijgen van de risico's en kansen van de SDG's voor hun eigen bedrijfsactiviteiten, startten 50Hertz en Elia in het verslagjaar 2019 met een kwantitatieve evaluatie van de waardeketen. Zo konden we het perspectief van 2018, dat alleen onze eigen activiteiten in rekening nam, aanzienlijk uitbreiden. De analyse werd toevertrouwd aan Trucost, een consultingfiliaal van S&P Global, dat een wetenschappelijke aanpak hanteert. De analyse bevestigde onze interne prioritering volledig voor de hoogste prioriteit en in grote mate voor de hoge prioriteit.

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

In 2015 legde de internationale statengemeenschap, vertegenwoordigd door de Verenigde Naties, 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen vast. Deze globale doelstellingen die in de Agenda 2030 zijn opgenomen, gelden voor alle staten. Zij bevorderen de gelijke kansen en stimuleren een duurzame economische groei. Zowel regeringen als bedrijven worden opgeroepen om deze uitdaging aan te gaan, om te focussen op de kansen en risico's en om de mogelijkheden voor duurzaamheid te benutten.

Opportunities:

Risico's:

Elia groep heeft een sterke, positieve invloed op SDG 7 'Betaalbare en schone energie', met haar bedrijfsmodel dat steeds meer duurzame energie in het net integreert. Dit creëert ook een positieve impact die het ontstaan van duurzame steden en gemeenschappen (SDG 11) bevordert. Verder draagt de Groep bij aan de werkgelegenheid en de stabiele groei in diverse regio's van haar netzones en bevordert ze dus SDG 8 'Eerlijk werk en economische groei'. De activiteiten en opbrengsten van Elia groep leveren in het algemeen een 100% positieve bijdrage aan de SDG's.

Tegenover deze positieve invloed staan zowel kansen als risico's, en we onderzoeken zorgvuldig hoe we die in onze bedrijfsstrategie kunnen integreren. Dit omvat bijvoorbeeld een meer intensief onderzoek naar de gevolgen van de klimaatverandering en andere gerelateerde risico's voor de bedrijfsactiviteiten van de Groep zelf en die van haar toeleveringsketen.

2019 in cijfers

GRI 102-44

Operationeel

30 mioEINDVERBRUIKERS
(ELIA GROUP)**19.271 km**HOOGSPANNINGSLIJNEN
EN KABELS (ELIA GROUP)**99,99%**BETROUWBAARHEID
VAN HET NET (ELIA)**2.584**INSPECTIES UITGEVOERD
OP BOUWWERVEN (ELIA GROUP)**60%**PERCENTAGE GEÏNTEGREERDE
HERNIEUWBARE ENERGIE (50HERTZ)**337,59 km**VOGELKRULLEN GEPLAATST
(ELIA GROUP)

Milieu

Financieel

GRI 201-1

€ 9,1 miljardREGULATORY ASSET BASE
(ELIA GROUP)**€ 306,2 miljoen**AANGEPASTE NETTO-OPBRENGSTEN
(ELIA GROUP)**€ 1,69**BRUTODIVIDEND
(ELIA GROUP)

Sociaal

267NIEUWE MEDEWERKERS
AANGEWORVEN (ELIA GROUP)**2.544**TOTAAL AANTAL MEDEWERKERS
(ELIA GROUP)**24**NATIONALITEITEN
(ELIA GROUP)

Elia groep in 2019

Geslaagde lancering van Nemo Link

Sinds 30 januari 2019 stroomt er elektriciteit door de onderzeese interconnector tussen Groot-Brittannië en België. Marktpartijen kunnen via een impliciete veiling op de day-aheadmarkt elektriciteit aankopen. Tijdens de eerste werkdag werd er ongeveer 18.559 MWh capaciteit verhandeld. Nemo Link is een joint venture van Elia en National Grid, de Britse transmissienetbeheerder. De kabel heeft een capaciteit van 1000 MW en is de eerste onderzeese interconnector van Elia in België. Dit is bovendien België's eerste project op hoogspanningsgelijkstroom (High Voltage Direct Current, HVDC).

Tweede opeenvolgende bekroning van Elia als 'Top Employer'

Voor het tweede opeenvolgende jaar mag Elia zich tot de beste Belgische werkgevers rekenen. De certificering van 'Top Employer' wordt in meer dan 115 landen uitgereikt aan ondernemingen die een uitstekende werkomgeving aanbieden en dat als een topprioriteit beschouwen. Elia heeft in het voorbije jaar veel geïnvesteerd in internationalisering en opleiding. Het label is een mooie beloning en een extra troef om nieuw talent aan te trekken op een arbeidsmarkt waar de concurrentie voortdurend toeneemt.

Stefan Kapferer wordt nieuwe CEO van 50Hertz

Stefan Kapferer is in functie getreden als CEO van 50Hertz, het Duitse filiaal van Elia groep. Kapferer brengt een pak ervaring en expertise mee. Tot voor kort stond hij aan het hoofd van BDEW, de Duitse vereniging van energie- en waterindustrieën. Hij heeft ook ruime internationale ervaring en een sterk netwerk dankzij zijn vorige functies als plaatsvervangend secretaris-generaal van de OESO in Parijs en als staatssecretaris bij het Duitse federaal ministerie van Economie en Energie.

Bondskanselier Merkel opent Arkona-windpark

Op dinsdag 16 april 2019 werd het nieuwe offshore windpark Arkona officieel geopend tijdens een plechtigheid die werd bijgewoond door de Duitse bondskanselier Angela Merkel. Het netaansluitingsproject Ostwind 1 van 50Hertz verbindt de windparken Arkona en Wikingen met het transmissienet op het vasteland. Hernieuwbare energie stroomt van de twee offshore windparken via 90 kilometer onderzeese kabels naar het hoogspanningsstation in Lubmin en verder naar de consument. 50Hertz gebruikt daarbij voor het eerst een driefasige 220 kV-kabel. Het project in de Duitse Baltische Zee heeft drie jaar geduurd en werd voltooid binnen het budget van 1,5 miljard euro.

Koning Filip opent Elia's eerste stopcontact op zee

Zijne Majesteit de Koning bezocht het Modular Offshore Grid (MOG), het eerste schakelplatform van Elia in de Noordzee, ter gelegenheid van de inhuldiging op dinsdag 10 september 2019. De opening van het MOG is een grote mijlpaal in de ontwikkeling van windenergie voor de Belgische Noordzeekust. Eind 2020 zal het platform de stroom die door vier offshore windparken wordt opgewekt gebundeld vervoeren naar het vasteland.

Geslaagde kapitaalverhoging van 434,8 miljoen euro

De nieuwe aandelen die in het kader van de recente kapitaalverhoging van Elia zijn uitgegeven, werden op 18 juni 2019 voor het eerst op Euronext genoteerd. Om dat te vieren, begon de beursdag met het luiden van de gong. Op het einde van de inschrijvingsperiode voor aandeelhouders met voorkeursrechten was maar liefst 92,17% van de aandelen opgenomen. De niet-uitgeoefende voorkeursrechten werden aangeboden aan Belgische en internationale institutionele beleggers. In een uur tijd was het secundaire aanbod volledig onderschreven. De vraag was vijf keer groter dan het aanbod.

Combined Grid Solution bekroond als 'Good Practice of the Year'

Het gezamenlijke project Combined Grid Solution van 50Hertz en het Deense Energinet heeft de award voor 'Good Practice of the Year' gewonnen. De Combined Grid Solution is de eerste verbinding die twee bestaande offshore windparken in Europa, meer bepaald tussen Duitsland en Denemarken met elkaar verbindt. Het vermogen dat op de interconnector beschikbaar is, kan tussen beide landen worden verhandeld. Dit project zorgt ervoor dat de offshore infrastructuur maximaal wordt benut. Tijdens de uitreiking van de award van het Renewables Grid Initiative werd dat nog even in de kijker gezet.

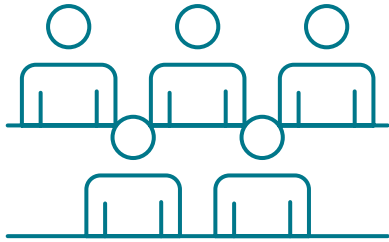
Catherine Vandendorpe verkozen tot 'Trends-Tendances CFO of the Year 2019'

Trends-Tendances heeft Catherine Vandendorpe, Chief Financial Officer bij Elia, uitgeroepen tot 'CFO of the Year 2019'. Catherine en haar team ontvingen deze bekroning voor hun cruciale rol in de transactie waarmee Elia de volledige controle over het Duitse 50Hertz verwierf. Die transactie was des te opmerkelijker omdat Elia de overname gedeeltelijk met hybride schuldinstrumenten kon financieren, zodat de kredietwaardigheid van de onderneming niet werd aangetast.

Sustainalytics beoordeelt Elia Transmission Belgium en 50Hertz als outperformer

Elia Transmission Belgium, Eurogrid en haar dochteronderneming 50Hertz hebben ook in 2019 hun duurzaamheidsrating verhoogd. In de laatste editie van het rapport van Sustainalytics, een aanbieder van onderzoek en ratings op het gebied van milieu, maatschappij en governance (ESG) Sustainalytics behaalden ze respectievelijk een score van 74 punten (Elia), 79 punten (50Hertz) op 100, wat een uitstekend resultaat is.

Elia en 50Hertz ondertekenen Marine Grid Declaration

Op dinsdag 19 maart 2019 woonden Ilse Tant en Olivier Feix de officiële ondertekening bij van de Marine Grid Declaration van het Renewables Grid Initiative. De verklaring bevat specifieke aanbevelingen voor de oprichting van offshore netten. Bijzondere aandacht gaat daarbij naar het bevorderen van de communicatie met de belanghebbenden, en dat van bij het begin van het project. Maar ook de bescherming van het maritieme milieu is een belangrijk aandachtspunt. Met de verklaring engageren de ondertekenaars zich bovendien om meer goede praktijken met elkaar uit te wisselen.

Elia groep implementeert nieuwe bedrijfsstructuur

Op 31 december 2019 was de interne reorganisatie voltooid, zodat Elia groep nu een holdingmaatschappij is en haar gereguleerde activiteiten in België afgescheiden en geïsoleerd zijn van haar niet-gereguleerde en gereguleerde activiteiten in het buitenland. De wijziging van de bedrijfsstructuur van Elia groep zorgt er ook voor dat de Groep haar bestaande en toekomstige Belgische en Europese activiteiten kan ontwikkelen zoals uitgestippeld in de geplande groeistrategie.

INTERVIEW MET DIDIER WIOT, CEO VAN ELIA GRID INTERNATIONAL

Vijf jaar Elia Grid International

GRI 201-2

Elia Grid International (EGI) biedt consultancy- en engineeringdiensten aan op de internationale energiemarkt en ontwikkelt projecten voor elektriciteitssystemen voor derden. Als 100% dochteronderneming van Elia en 50Hertz (50/50) combineert EGI de kwaliteit en expertise van twee grote Europese netbeheerders met elk een sterk palmares en vele jaren ervaring.

Hoe kijkt u terug op de vijf eerste jaren?

Didier: "We zijn erin geslaagd om een nieuwe internationale activiteit van nul op te bouwen en met succes projecten uit te voeren op vier continenten. We spitsen onze activiteiten toe op drie grote markten: Europa, het Midden-Oosten en Zuidoost-Azië. We hebben in de voorbije jaren ook in Afrika, Centraal-Azië en zelfs in Australië projecten gerealiseerd. Op basis van onze eerste ervaringsjaren zijn we nu klaar om de volgende stap te zetten en onze activiteiten verder te ontwikkelen.

Onze bedrijfsplannen werden in 2019 beoordeeld en we mikken op een ambitieuze groei. Het bedrijf moet in omvang verdubbelen. Vandaag hebben we ongeveer 50 mensen van 22 nationaliteiten aan boord. Dit weerspiegelt onze internationale geest. We hebben hoofdkantoren in Brussel en Berlijn en lokale vertegenwoordigers in Dubai, Doha en Singapore. In 2020 zullen we een vestiging in Saoedi-Arabië openen."

“We praten als een gelijkwaardige partner met TNB's en ministeries. Als we ervaringen uitwisselen, leren we ook van hen.

Didier Wiot

Op 19 september 2019 benoemde de raad van bestuur van EGI Didier Wiot met onmiddellijke ingang tot nieuwe CEO van het bedrijf. Voordien was hij COO van EGI en sinds juni 2018 waarnemend CEO. In die rol heeft hij zijn capaciteiten getoond om de activiteiten van EGI effectief te leiden.

EGI steunt Ukrenergo bij de integratie van hernieuwbare energiebronnen

Elia Grid International helpt de Oekraïense transmissienetbeheerder (TNB) Ukrenergo om de vinger te leggen op leemten in de Oekraïense elektriciteitssector, met het oog op de noodzakelijke transformatie van het systeem voor de effectieve integratie van variabele hernieuwbare energiebronnen (variable Renewable Energy Sources, vRES). Experts van Elia groep delen beste praktijken en cruciale lessen uit de ervaring van Elia en 50Hertz met de integratie van RES.

EGI lanceert nieuwe praktijk rond 'Markt en regulering'

Elia Grid International helpt haar klanten om echt het verschil te maken, door de ervaring te benutten die Elia groep in de voorbije 20 jaar ontwikkeld heeft. De praktijken omvatten de ontwikkeling van producten voor de markt, studies en implementatieprocessen voor de organisatie van de markt, gegevensbeheer, regionale marktkoppeling, interconnectoren en advies over het design en de implementatie van de balanceringsmarkt.

Voor welk type klanten werkt EGI meestal?

Didier: "Onze klanten zijn voornamelijk transmissienetbeheerders, maar we verlenen ook ondersteuning aan regulatoren, 'single buyers' (enige aankopers), ministeries, overheidsinstanties en privé-ontwikkelaars. We kijken meer en meer naar het globale ecosysteem van het energielandschap. De grootste uitdagingen waaraan we werken, zijn vooral de integratie van hernieuwbare energie, de ontwikkeling van de markt en de implementatie van nieuwe interconnectoren. De regio's waar EGI actief is, zijn bereid om een strategische rol te spelen in het energielandschap van de toekomst. Er gebeuren momenteel grote transformaties tegen een ongezien tempo en de beheerders willen uitmuntendheid. De steun van EGI kan daarbij het verschil maken."

Europa heeft zijn Green Deal. Maar er is duidelijk ook op wereldschaal iets aan het bewegen?

Didier: "De meerderheid van onze klanten streeft naar een sterke daling van de CO₂-uitstoot, om zich te houden aan de verbintenissen uit het Akkoord van Parijs. Vietnam is dan een mooi voorbeeld. Ze hebben in enkele jaren tijd de omstandigheden gecreëerd om overal in het land grote zonneparken te

ontwikkelen en te verbinden. Ze zijn met niets vertrokken, maar eind 2019 bereikte de geïnstalleerde capaciteit al 5 GW, terwijl het oorspronkelijke plan op 800 MW mikte. In eerste instantie dachten ze dat de integratie van hernieuwbare energiebronnen technisch onmogelijk zou zijn. EGI heeft geholpen om de besluitvormers ervan te overtuigen dat het systeem stabiel zou blijven, en nu heeft Vietnam nog grotere ambities. EGI steunt ook andere netbeheerders in tal van andere uitdagingen: Oekraïne verbinden met het Europese systeem, capaciteit ontwikkelen in Georgië, Maleisië adviseren in zijn ontvlechtingsproject ...

EGI heeft de steun van twee TNB's. Helpt dat bij de ontwikkeling van uw bedrijf?

Didier: "De ruggensteun van twee TNB's is een enorm verkoopargument! Die steun onderscheidt ons immers van de klassieke consultingbedrijven. We praten als gelijken met netbeheerders en hun stakeholders. Terwijl we ervaringen uitwisselen, leren we ook van hen. Dat schept een unieke relatie die weinig concurrenten tot stand kunnen brengen. We willen echt het verschil maken. Wanneer we een project voltooiën, moet onze klant zich in een betere positie bevinden dan voordien. Je kunt dat alleen bereiken door op het strategische niveau van de organisatie

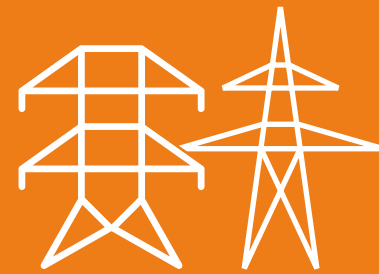
te werken, en dat doen wij met de steun van de moedermaatschappijen. Maar omdat we op een competitieve markt actief zijn, moeten we het ook tegen een groot aantal spelers opnemen. De concurrentie kan fel zijn, maar EGI heeft een sterke merkbekendheid verworven en het begint 'normaal' te worden dat we de grote namen verslaan in aanbestedingen. Tegelijkertijd is het belangrijk om een sterke band met onze moedermaatschappijen Elia en 50Hertz in stand te houden. Daarom verzorgt EGI ook engineeringactiviteiten voor haar eigenaars in Duitsland, met de bouw van 400 kV-hoogspanningsstations en andere diensten in diverse domeinen, zoals netplanning en systeembeheer."

Hebt u op dit ogenblik een idee van de landen waar uw medewerkers aan de slag zijn?

Didier: "Ja, daar hebben we een tool voor. In de voorbije twee weken hadden we veel collega's die in Saoedi-Arabië projecten uitvoerden, maar ook mensen in Georgië, Oekraïne, Polen, Vietnam, Maleisië en Singapore ... Eigenlijk twee klassieke weken."

Neem een kijkje op <https://www.elia-grid-int.com/> voor meer informatie over de verschillende projecten van EGI.

Onze strategie

Van een traditionele naar een digitale TNB die nieuwe groeikansen grijpt

Elia groep werkt actief aan een koolstofneutrale samenleving door het net, de systemen en de markten te ontwikkelen. Dat is onze grootste prioriteit. Maar het snel evoluerende energielandschap schept ook nieuwe, grotere uitdagingen waar we ons eveneens op moeten voorbereiden.

De energietransitie maakt onze traditionele taken complexer, vanwege het intermitterende karakter en de toenemende decentralisatie van de opwekking. Daarnaast verwacht de samenleving dat we betrouwbare diensten leveren, betaalbaar en altijd sneller.

Een van de oplossingen voor de ondersteuning van onze traditionele activiteiten én de toenemende complexiteit, is de transformatie van een traditionele naar een digitale TNB. Tegelijkertijd mogen we de potentieel storende evoluties niet negeren die ons belang en onze toekomstige groei kunnen belemmeren. Daarom hebben we onze strategie in 2019 uitgebreid met twee bijkomende dimensies. Deze nieuwe strategische richtlijnen stellen ons in staat om groeikansen en de potentiële waarde ervan voor de Groep te onderzoeken.

Onze drie strategische pijlers

We vergroten de relevantie van de Groep en creëren tegelijkertijd maatschappelijke waarde

In de context van de toekomstige Europese consolidatie geven we actief vorm aan groeikansen die onze expertise benutten die we in de energietransitie opbouwen, en aan nieuwe kerncompetenties die nodig zijn voor een geslaagde energietransitie.

We geven de klant een prominente rol dankzij de digitalisering van de elektriciteitssector

We leveren de Europese markt digitale tools om de innovatie in de energiesector te versnellen, nieuwe energiediensten te leveren en de convergentie van de sector te stimuleren door de drempels te verlagen.

We zorgen voor een veilig, betrouwbaar en efficiënt net

We bouwen de infrastructuur van de toekomst in België en Duitsland en we transformeren onze kernactiviteit, zodat we een digitale transmissienetbeheerder kunnen worden. Dat maakt de energietransitie op onze thuismarkten mogelijk.

Deze strategische pijler vertegenwoordigt onze kernactiviteit en steunt op zes bouwstenen.

1. We zorgen voor een veilig, betrouwbaar en efficiënt net
2. We leveren het elektriciteitssysteem voor de toekomst
3. We ontwikkelen het elektriciteitssysteem en de markten
4. We werken samen om waarde te creëren voor de samenleving
5. We stemmen onze cultuur af op onze strategie
6. We houden onze ogen open voor innovatie en groeikansen

NEW OPPORTUNITIES

CORE BUSINESS

INTERVIEW MET ALEXANDRE TORREELE, ELIA GROUP HEAD OF STRATEGY

Inspelen op nieuwe trends en evoluties als antwoord op de vele uitdagingen

Elia groep evolueert van een traditionele naar een digitale TNB. Wat is de stuwende kracht achter die transformatie?

Alexandre: "In 2016 hebben we de zes bouwstenen van onze strategie ontwikkeld. Vandaag zijn ze nog altijd relevant. De energietransitie vraagt veel nieuwe infrastructuur en dat zal in de komende tien tot vijftien jaar zo blijven. Maar het snel veranderende energielandschap maakt ons werk complexer en de consument verwacht dat we betrouwbare diensten leveren, betaalbaar en altijd sneller. Onze digitale transformatie zal ons in staat stellen om beter te reageren op nieuwe trends en evoluties en beter te voldoen aan de verwachtingen. Dit is de grootste transformatie ooit voor onze organisatie. We werken momenteel aan de noodzakelijke culturele en organisatorische transformatieprocessen."

Kun je enkele voorbeelden geven van de voordelen van digitalisering?

Alexandre: "Er zijn voordelen in verschillende domeinen. Door slimme sensoren en automatisering te gebruiken, verlengen we bijvoorbeeld de levensduur van onze bestaande assets en maken we het elektriciteitssysteem veerkrachtiger. Bovendien zullen digitale tools ons helpen om een complexer systeem dichterbij real time te beheren. Als digitale TNB kunnen we tot slot ook de interfaces leveren die nodig zijn voor de implementatie van een echte digitale architectuur, waarin de marktpartijen en de consumenten kunnen participeren en kunnen bijdragen een goede balans in het systeem."

“Onze digitale transformatie is de grootste ooit voor onze organisatie.

Alexandre Torreele

Bekijk de video
http://bit.ly/Digital_TSO
en kom meer te weten over
de innovatieve technologieën
die we binnen Elia groep
inzetten.

“De digitalisering zal het gemakkelijker maken om nieuwe marktspelers aan boord te halen. Ze zal ons helpen om het systeem in evenwicht te houden en de klant kan er geld mee verdienen, wat de betaalbaarheid ten goede zal komen.

Alexandre Torreele

De tweede strategische pijler gaat over het aan belang doen winnen van de Groep. Is haar belang dan in gevaar?

Alexandre: "De organische groei van de Groep is veelbelovend en blijft onze eerste prioriteit. Maar we kunnen de potentiële maatschappelijke, technologische en regelgevende evoluties niet negeren die onze organische groei kunnen terugschroeven. In de voorbije jaren hebben we uitgekeken naar nieuwe groeikansen die relevant zijn voor ons bedrijf. We gingen na of de ontwikkelingen in de periferie van ons net - met onze specifieke knowhow en onze identiteit van netbeheerder als vertrekpunt - een opportuniteit zijn. Als centrale speler in Europa, met unieke vaardigheden, bevindt Elia groep zich in een goede positie om enkele huidige ontwikkelingen om te zetten in nieuwe groeikansen. Ik denk dan vooral aan het offshore net en de interconnectoren die we moeten bouwen en uitbaten om de integratie van hernieuwbare energie in Europa te versterken."

Welke waarde scheppen die niet-organische ambities voor de samenleving?

Alexandre: "Een gereguleerde onderneming die goed presteert, zal een positief rendement opleveren voor de samenleving die ze dient, zowel voor de industrie als voor privépersonen. Ik denk dan onder meer aan sterke ratings, betere tarieven dankzij een gunstig financieel kader met lagere rentevoeten, een gediversifieerd talentbeheer en opportuniteiten voor lokale leveranciers."

De derde strategische richtlijn gaat over de digitalisering van de energiesector zelf en het empowerment van de klant. Wat betekent dat volgens jou praktisch gezien?

Alexandre: "De energiesector is ontzettend complex. Ons grootste risico als netbeheerder is dat we het evenwicht in stand moeten houden zonder toegang te hebben tot flexibele bronnen. Vergelijk het met een brandweerman die zonder water in zijn tank moet blussen. We willen verzekeren dat de lat voor alle spelers gelijk ligt. Als we alle soorten klanten empoweren, kan niemand de flexibiliteit voor zichzelf houden. Daarom start Elia groep met 're.alto'. Met deze digitale Europese markt voor Application Programming Interfaces (API) willen we de uitwisseling en valorisatie van gegevens en digitale diensten faciliteren. Dit zal waarde scheppen voor het ecosysteem van de Europese energie."

In welk opzicht?

Alexandre: "De digitalisering zal het gemakkelijker maken om nieuwkomers aan boord te halen. Ons Europees marktplatform zal de drempels verlagen, door de uitwisseling tussen alle Europese marktpartijen te vergemakkelijken en te vereenvoudigen – ook voor spelers in andere sectoren, zoals mobiliteit. Nieuwe bedrijfsmodellen zullen vlotter en vrijer ontstaan. Net als in andere sectoren (bv. bankwezen, reissector, mobiliteit) zullen heel wat nieuwe businessideeën concreet worden dankzij digitale oplossingen in de vorm van een nieuw platform, mobiele apps enzovoort. Dit zal ons helpen om het systeem in evenwicht te houden en de klant kan er geld mee verdienen, wat de betaalbaarheid ten goede zal komen."

“De digitalisering zal het gemakkelijker maken om nieuwe marktspelers aan boord te halen. Ze zal ons helpen om het systeem in evenwicht te houden en de klant kan er geld mee verdienen, wat de betaalbaarheid ten goede zal komen.

Nadja Ballauf,
Head of Corporate Development 50Hertz

We zorgen voor een veilig, betrouwbaar en efficiënt net

#1

GRI 203-1, GRI 203-2

99,99%

BETROUWBAARHEID
VAN HET NET (ELIA)

AMBITIE

Als netbeheerder werken we aan de maximale beschikbaarheid van ons elektriciteitssysteem en willen we ervoor zorgen dat het licht blijft branden, voor het welzijn van de samenleving.

UITDAGING

Naarmate we meer en meer hernieuwbare energie in het net integreren, werken we vaak ook dichterbij de grenzen van dat net. Het systeem in evenwicht houden en een uiterst betrouwbaar elektriciteitsnet garanderen, wordt bijgevolg een bijzonder uitdagende taak.

AANPAK

Onze investeringsprojecten anticiperen op de verdere integratie van hernieuwbare energie op een efficiënte en veilige manier, en op innovatieve technologieën die eraan komen. We optimaliseren onze kritische en strategische processen voortdurend, om de kosten en de operationele risico's tot een minimum te beperken.

Systeemveiligheid

**INTERVIEW MET FILIP CARTON (HEAD OF NATIONAL CONTROL CENTER BIJ ELIA)
EN ANDREAS JOHN (HEAD OF SYSTEM OPERATIONS BIJ 50HERTZ)**

Wij houden het net in balans

GRI 203-1,
G4 - EUS - DMA DEMAND-SIDE MANAGEMENT
PROGRAMMES

Elia groep verzekert de stabiliteit van het systeem en zorgt voor een veilige en betrouwbare elektriciteitsbevoorrading. Dankzij nieuwe technologieën en methoden voor de monitoring van grote hoeveelheden gegevens, kunnen we het hele jaar door de opwekking en het verbruik met elkaar in evenwicht houden.

Wat zijn vandaag de grootste uitdagingen voor de balancering?

Filip: "Vergeleken met tien jaar geleden werkt het net vaker dicht bij zijn grenzen. Onze grootste uitdaging is de voorspelbaarheid. Als je een probleem ruim vooraf kent, kun je je erop voorbereiden en maatregelen coördineren met de netbeheerders van de buurlanden. De toename van hernieuwbare energiebronnen en de internationale stromen vergroot de volatiliteit. Dat maakt nauwkeurige voorspellingen moeilijker."

Andreas: "Daarom moeten we het net vandaag op een heel andere manier beheren dan voorheen. We moeten vaker actief en vooraf ingrijpen of anticiperen door redispatchingmaatregelen uit te voeren. In Duitsland waar we zowel kernenergie als energie uit steenkool afbouwen, is het leveren van systeemdiensten een hele uitdaging. We moeten vooral maatregelen nemen

om de spanningsstabiliteit te bewaren, zodat de systeemveiligheid, m.a.w. de bevoorradingzekerheid gewaarborgd is, als er een grote belasting wegvalt omdat de infrastructuur ontbreekt of verouderd is."

Als de voorspelbaarheid zo belangrijk is, wat zijn dan de gevolgen van een fout?

Filip: "Zoals wij vandaag de capaciteit berekenen, moeten we twee dagen vooraf een keuze maken en beoordelen wat de markt zal doen. Vervolgens optimaliseren we het net in die zin. Als onze voorspelling fout is, bestaat de kans dat we te veel capaciteit aan de marktkoppeling toewijzen en we ze later niet in real time kunnen verzekeren. Het is ook mogelijk dat we te weinig capaciteit aan de markt toewijzen, wat dan weer een probleem met de bevoorradingzekerheid kan veroorzaken."

“Je hebt een minimale netinfrastructuur nodig voor je aan optimalisatie kunt denken – niet omgekeerd.

Andreas John

Andreas: "We kunnen ook gebruikmaken van redispatching om de marktsimulatie en de marktresultaten in lijn te brengen met de fysieke eisen. Dat is echter verre van ideaal, want het is duurder voor de klant."

En wat met het probleem van de kringstromen?

Filip: "Kringstromen ('loop flows') zijn niets nieuws. Volgens de wetten van de fysica volgt energie de kortste weg. Jammer genoeg stroomt de energie van Noord-Duitsland via België naar Zuid-Duitsland. Dat kan om grote hoeveelheden gaan. Soms halen ze een gemiddelde van 1500 of 2000 MW, wat heel veel is vergeleken met ons net."

Andreas: "Redispatchingmaatregelen kosten geld en worden doorgerekend aan de consumenten. Daarom vinden we het heel belangrijk dat we het redispatchingvolume zo laag mogelijk houden en we alle beschikbare maatregelen zo efficiënt mogelijk uitvoeren."

Zijn er nog andere manieren dan een netuitbreiding om die problemen voor België en Duitsland op te lossen?

Filip: "Een van de oplossingen die uit onze gezamenlijke studie (Future-Proofing the EU Energy System towards 2030) naar voren is gekomen, is ervoor zorgen dat de netbeheerders geen voorafgaande keuzes moeten

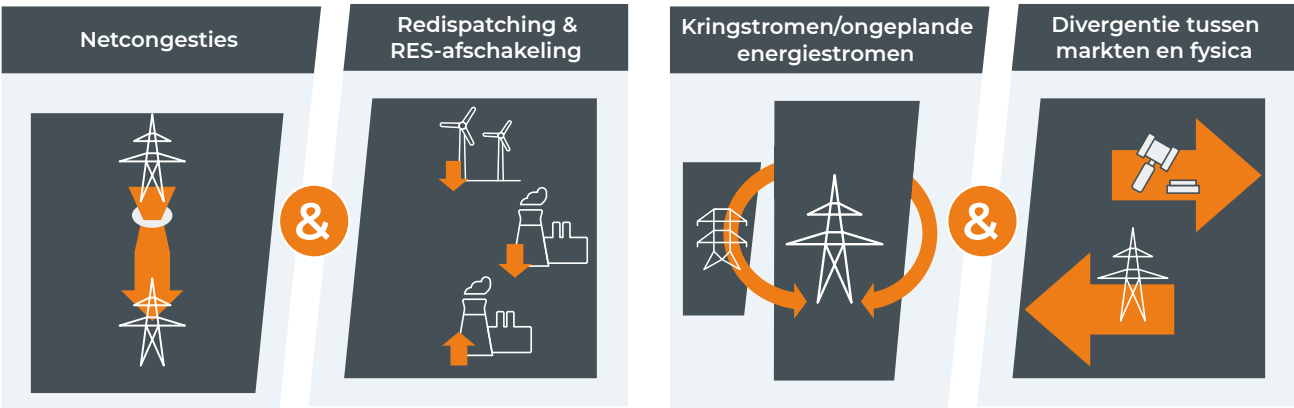
maken over wat ze denken dat de markt zal doen. We kunnen de marktkoppeling de vrijheid geven om dat te doen. Dat noemen we 'flexibility hubs'. Het lijkt misschien ingewikkeld, maar het betekent dat we onze vrijheid als netbeheerder om het net op een bepaalde manier te optimaliseren, kunnen doorgeven aan de marktspelers. Zij kunnen dan tijdens de marktkoppeling beslissen over de richting van de markt, en de markt kan vervolgens haar zin doen."

Andreas: "Het is belangrijk om te garanderen dat een voorafgaande voorwaarde voldaan is: we moeten het net uitbreiden zodat het aangepast is aan de vraag. Je hebt een minimale netinfrastructuur nodig voor je aan optimalisatie kunt denken – niet omgekeerd."

“Vergeleken met tien jaar geleden werkt het net vaker dicht bij zijn grenzen. Onze grootste uitdaging is de voorspelbaarheid.

Filip Carton

Waargenomen effecten in het geïnterconnecteerde Europese elektriciteitssysteem

Om de fysieke elektriciteitsstromen binnen de operationele grenzen te houden, moeten de netbeheerders regelmatig redispatching toepassen om het patroon van de opwekking en de vraag in het net bij te sturen of aan te passen – dit om congesties van het net te vermijden of op te lossen. In sommige gevallen moeten ze hernieuwbare productie afschakelen. Deze maatregelen zijn duur voor de consument. Het Bundesnetzagentur (de Duitse regulator voor elektriciteit) rapporteerde een bedrag van 1,4 miljard euro voor Duitsland in 2018.

Netcongesties

zijn het gevolg van de discrepantie tussen de snelle ontwikkeling van hernieuwbare energieproductie en de langere aanlooptijden voor de bouw van netinfrastructuur. Vooral in Duitsland is de efficiënte transmissie van elektriciteit uit de grootschalige windproductie in het noorden naar de verbruikscentra in het zuiden een grote uitdaging.

Kringstromen

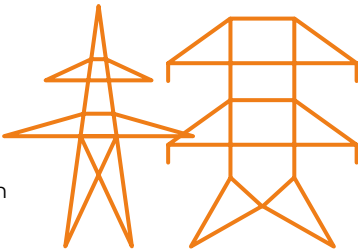
zijn ongewilde grensoverschrijdende elektriciteitsstromen die veroorzaakt worden door congesties binnen een bepaalde biedzone. Kringstromen zijn inherent aan een zonaal marktdesign. Hun omvang moet echter onder controle blijven, want ze kunnen de voor de markt beschikbare interzonale capaciteiten voor naburige zones beperken (met een potentieel negatieve weerslag op het welzijn van de markt en de voorraadingszekerheid).

Redispatching

is een dure maatregel waarmee de TNB het patroon van de opwekking en/of de belasting aanpast, om de fysieke elektriciteitsstromen in het net te wijzigen en zo een fysieke congestie te voorkomen. Redispatching omvat meestal twee of meer ingrepen (opwaartse of neerwaartse aanpassing van de stroomopwekking of de belasting) aan weerszijden van een congestie. In de simulaties die in deze studie werden uitgevoerd, werd redispatching na de markt toegepast om het net te beveiligen.

RES-afschakeling

is de beperking van de hernieuwbare opwekking ('renewable resources': RES) wanneer overbelasting van het net dreigt. Dit is meestal het laatste redmiddel voor de TNB, als andere redispatchingmaatregelen niet volstaan. De markt zelf kan ook hernieuwbare bronnen afschakelen, bijvoorbeeld wanneer de marktdelnemers met negatieve prijzen te maken krijgen en dus verkiezen om niet te produceren.

Bekijk de video <http://bit.ly/Future-proofing> en ontdek hoe we de verschillende standpunten in het Europese energiesysteem proberen te verenigen.

Het systeem klaarmaken voor de toekomst

In november 2019 publiceerde Elia groep een studie over de toekomstbestendigheid van het elektriciteitssysteem van de EU tegen 2030: 'Future-Proofing the EU Energy System towards 2030'. We zien toenemende uitdagingen voor het Europese geïnterconnecteerde elektriciteitssysteem, zowel op het vlak van het fysieke net (netinfrastructuur) als op dat van de software (marktdesign). We willen bewustzijn creëren over de noodzaak aan verbeteringen, om de weg te effenen naar de toenemende integratie van variabele, hernieuwbare energie tegen 2030 en daarna.

Een prognosemodel met artificiële intelligentie beperkt de compensatiekosten voor netverliezen

Bij het beheer van wisselstroomnetten zijn netverliezen onvermijdelijk. Hoe langer de afstand waarover de elektriciteit wordt getransporteerd, hoe hoger de netverliezen. De netbeheerders balanceren die verliezen door bijkomende elektriciteit aan te kopen en te injecteren.

Om de verliezen nauwkeuriger te voorspellen en de elektriciteit voor de compensatie goedkoper aan te kopen op de elektriciteitsmarkt, heeft 50Hertz een model met artificiële intelligentie (AI) ontwikkeld. Het is operationeel sinds eind 2019. De digitale

berekening is gebaseerd op gegevens over de productie van wind- en zonne-energie en over de windkracht, de zonnestraling en de temperatuur op zeventig locaties. Het model vergelijkt zijn prognoses met de werkelijke netverliezen en past zijn algoritmen automatisch aan op basis van de verschillen.

50Hertz ontwikkelde het model voor de netverliezen in samenwerking met het Fraunhofer Institute for Optoelectronics, System Technology and Image Evaluation (IOSB) in het Duitse Karlsruhe.

2019 in cijfers

38%

De hernieuwbare energieproductie (offshore/onshore wind- en zonneenergie) nam in absolute cijfers met 38% toe in vergelijking met 2018 (5,46 TWh in 2019 vergeleken met 3,95 TWh in 2018). (De relatief hoge zonneproductie in de zomermaanden en hogere windproductie in de wintermaanden vormt het grootste deel van de hernieuwbare productie.)

€488,6 miljoen

Om aan de noden van de netgebruikers tegemoet te komen, investeerde 50Hertz 488,6 miljoen euro in 2019 en behield het zijn investeringspeil zowat op hetzelfde niveau als vorig jaar (491,5 miljoen euro).

1,8 TWh

België voerde meer elektriciteit uit in 2019 dan het invoerde. Tegenover 2018, toen het land aanzienlijke hoeveelheden elektriciteit invoerde, is dat een hele ommekeer. Van een netto-invoerder in 2018 (17,5 TWh ingevoerd/20% van de energiemix) werd België een netto-uitvoerder in 2019 (1,8 TWh uitgevoerd/ 2,1% van de energiemix). Zowat 10 jaar lang was ons land geen netto-uitvoerder (dat was voor het laatst in 2009 en 2010 het geval, toen de totale netto-exportvolumes goed waren voor respectievelijk 2,8% en 0,2% van de Belgische energiemix).

17%

De productie van hernieuwbare energie (uitsluitend offshore/onshore wind-energie en zonne-energie) nam toe met 17% in absolute cijfers in vergelijking met 2018 (11,52 TWh in 2019 tegenover 9,82 TWh in 2018).

€ 723,5 miljoen

Elia voerde het tempo van haar investeringsprogramma nog verder op tot een recordbedrag van 723,5 miljoen euro in België, vooral met de bedoeling om hernieuwbare energie te integreren in het net en de verdere integratie van de Europese energiemarkt te versnellen via interconnectoren.

38.794 GWh

38.794 gigawatturen (GWh) windenergie werden opgewekt in het controlegebied van 50Hertz tijdens de eerste maanden van 2019 tegenover 32.870 GWh in 2018. In de eerste helft van 2019 werden er 11.177 GWh zonne-energie opgewekt, wat overeenkomt met een stijging van bijna 10.796 GWh.

60%

50Hertz is een koploper op het vlak van hernieuwbare energie integratie. In 2019 was ongeveer 60% van het bruto elektriciteitsverbruik in het controlegebied van 50Hertz afkomstig van wind-, zonne-energie, biomassa, waterkracht of andere hernieuwbare energiebronnen.

Meer dan 16.000 megawatt

50Hertz integreerde meer dan 16.000 megawatt windenergie in zijn netgebied. Dankzij de cycloon Florenz kon 50Hertz een record-volume aan windenergie injecteren. Op 13 januari om 20.45 uur kon het controlecentrum van de transmissienetbeheerder voor Noord-Oost-Duitsland het hoogste record-niveau ooit van meer dan 13.000 megawatt verbreken. De jaarlijkse piekbelasting in het netgebied van 50Hertz bedraagt ook om en bij de 16.000 megawatt. Op die momenten zou het mogelijk zijn om het netgebied van 50Hertz volledig via windenergie van stroom te voorzien en zelfs nog energie uit te voeren.

€33 miljoen

Het BOOST-project werd gelanceerd in 2014 om het kostenbeheer te optimaliseren. De uitrol gebeurde in 3 golven: ondergrondse engineering, IT-activiteiten en bovengrondse lijnen en hoogspanningstations. Dankzij dit initiatief kon Elia meer dan 33 miljoen euro besparen gespreid over de eerste 3 jaren van de tariefperiode 2016-2019.

Asset Management

EEN INTERVIEW MET FRÉDÉRIC DUNON, CHIEF ASSETS OFFICER BIJ ELIA

Van time-based naar condition-based onderhoud

We blijven investeren in de ontwikkeling en het gebruik van nieuwe technologieën die ons helpen om het onderhoud en de vervanging van onze assets te optimaliseren. We hechten veel belang aan onderhoud, omdat deze activiteiten bijdragen aan ons gemeenschappelijk doel: al onze klanten de klok rond een uitstekende service bieden. Elia groep doet een beroep op verschillende methoden om het werk op het terrein te digitaliseren. Daarvoor gebruiken we onder meer geconnecteerde apparaten (pc's, smartphones en smart devices) en nieuwe mobiele toepassingen, en herzien we bestaande processen.

Wat is de grootste verandering die de digitalisering in het asset management teweeg zal brengen?

Frédéric: "De digitalisering helpt ons om beter geïnformeerde beslissingen over het asset management en het onderhoud te nemen. We verzamelen gegevens uit het Internet of Things (IoT), uit feedback na incidenten en uit de mobiele toestellen die onze technici op het terrein gebruiken. Zo kunnen we overstappen van een tijdstipgebonden naar een toestandsafhankelijk onderhoud. We zullen in de toekomst zelfs overgaan naar voorspellend en risicogebaseerd management."

“Toestandsafhankelijk onderhoud zorgt voor lagere onderhoudskosten van onze assets over hun volledige levensduur.

Frédéric Dunon

Wat zijn de voordelen van toestandsafhankelijk onderhoud?

Frédéric: "Het verbetert de effectiviteit van ons onderhoudsprogramma. Het vermindert de onderhoudskosten van onze assets over hun volledige levensduur en het vergroot de beschikbaarheid van ons net. Met de informatie die we uit onze gegevensbronnen verzamelen, kunnen we beslissen of een bepaalde asset onderhoud nodig heeft of moet worden vervangen. We baseren onze onderhoudsprogramma's op de reële slijtage van onze assets en niet langer op de theoretische tijdsintervallen die we vroeger gebruikten. Voorspellend onderhoud gaat nog een stap verder, want het schat vooraf wanneer een storing of defect zich zou kunnen voordoen. Risicogebaseerd onderhoud legt dan weer een sterke band tussen het onderhoud van de assets en de behoeften van het net. Het kritieke karakter van een asset verschilt naargelang de locatie en impact ervan."

Welke uitdagingen brengen deze veranderingen met zich?

Frédéric: "De veranderingen die we in gedachten hebben, zullen vast en zeker een weerslag hebben op onze teams. Ik denk dat het niet alleen gaat om de haalbaarheid van de technologieën en de tools. Het is vooral een zaak van menselijke transformatie. Dat betekent niet alleen dat we nieuwe mensen met de juiste vaardigheden moeten aanwerven, maar ook dat we de manier van denken en van werken van onze huidige medewerkers moeten veranderen. We moeten de toekomst samen met al onze medewerkers ontwikkelen – zowel het bestaande personeel als de nieuwkomers van de volgende jaren."

‘Asset management’-project

Een speciaal beveiligingssysteem voor Stevin

De meeste bestaande beveiligingssystemen beschermen traditioneel een specifieke asset, zoals een transformator of een kabel. Een speciaal beveiligingssysteem (Special Protection System, SPS) beschermt het net tegen een grootschalige instabiliteit, zoals een black-out in heel België of een brown-out op Europese schaal. Wereldwijd zijn dergelijke beveiligingen momenteel erg schaars. Elia is dus een van de pioniers op Europees en zelfs mondiaal niveau.

Meer specifiek

Het SPS van de 380 kV-verbinding van Stevin bestaat uit elf kasten. Ze verzamelen gegevens van de verschillende posten langs de verbinding en nemen de nodige beslissingen om de stabiliteit van het net te verzekeren, afhankelijk van gebeurtenissen zoals de uitval van een primaire installatie, een blikseminslag op de lijnen of een omgevallen mast. Het SPS verwerkt doorlopend ongeveer 15.000 gegevens, waarvan er 3000 worden uitgewisseld met de andere stations, de dispatching, de schakelvelden, het gedistribueerde regelsysteem en de storingsgeheugens van de hoogspanningsstations. Sommige gegevens worden op streng beveiligde servers opgeslagen en kunnen op afstand worden geraadpleegd. Dit geeft ons ook de mogelijkheid om ons inzicht in de Stevin-verbinding te verbeteren. De beslissingen gaan dan naar alle betrokken hoogspanningsstations. Alles gebeurt bliksemsnel: in 20 ms worden de gegevens verzameld, de beslissingen genomen en de opdrachten verzonden. Het gaat even snel als de snelste lokale beveiligingssystemen van het Belgische net.

INTERVIEW MET DR. DIRK KUNZE, GROUP ASSET MANAGEMENT OFFICER

Een fitness tracker voor onze assets

Het traditionele onderhoud op vaste tijdstippen zal weldra tot het verleden behoren. Elia groep heeft sinds 2016 immers baanbrekend werk verricht in het onderhoud van haar assets. Het Asset Management Excellence Program (AMEX) heeft tot doel het onderhoud van de transformatoren, luchtlijnen, etc. te optimaliseren volgens hun gezondheidstoestand (Gezondheidsindex) en hun belang voor het net. In 2019 heeft Elia het AMEX-programma voltooid. Bij 50Hertz is de implementatie in 2018 begonnen.

Hebt u in het kader van AMEX 2019 al onze transformatoren uitgerust met fitness trackers?

Dirk: "Nee, onze 'atleten' van staal en koper krijgen al lang een regelmatige fitnesscontrole. Maar de resultaten van AMEX zullen ons in staat stellen om de informatie beter te evalueren en dus betere diagnoses te stellen. De gegevens zijn bijvoorbeeld afkomstig van onze mobiele onderhoudssoftware. Het is alsof uw dokter nog voor de herfst zou weten wanneer u verkouden zult worden. We willen verzekeren dat de individuele asset op een gerichte manier wordt behandeld en dus liefst helemaal niet 'verkouden' wordt."

Hoe gaat dat in zijn werk?

Dirk: "Wij onderzoeken elke afzonderlijke groep van assets en bepalen criteria voor de Gezondheidsindex. In de toekomst zullen we ook rekening houden met het belang van de respectievelijke assets in de algemene context van het net (Kritikaliteitsindex). Met andere woorden: een geschramde knie is geen probleem, maar met een gebroken been zal de asset niet werken. Daarnaast wegen we af of bepaalde apparatuur in Hamburg, Berlijn of een andere plek eerst moet worden vervangen. We willen in de toekomst beslissingen nemen op basis van de toestand en het risico. Elia heeft het project AMEX in 2019 voltooid en is begonnen aan de transitie naar regelmatige acties voor asset management. Bij 50Hertz kunnen we de ervaring van Elia benutten en doen we daar nu ons voor-

“We verwachten voor de volgende jaren een groei van onze assetvloot, zowel in omvang als in het gebruik van diverse nieuwe technologieën.

Dirk Kunze

“De veiligheid – van onze mensen en natuurlijk van ons net – komt altijd op de eerste plaats.

Dirk Kunze

deel mee. In 2019 hebben we op luchtlijnen, transformatoren en smoorspoelen gefocust. Volgend jaar komen er nieuwe assetgroepen bij."

Tot nu toe hebben we onze assets op tijdbasis onderhouden, dus met een jaarlijkse controle. Is dat nu verleden tijd?

Dirk: "Niet altijd. Voor sommige assetgroepen kan dat het beste model blijven. We verwachten voor de volgende jaren een groei van onze assetvloot, zowel in omvang als in het gebruik van diverse nieuwe technologieën. Met onze bestaande organisatie zouden we niet alles op tijdbasis kunnen onderhouden. We hebben een verbeterde database nodig om de juiste, op de toestand en het risico

gebaseerde beslissingen te kunnen nemen over het onderhoud of de vervanging van assets."

Dus een permanente fitnesscontrole om enkel onderhoud uit te voeren als dat nodig is? Hoe werkt dat in de praktijk?

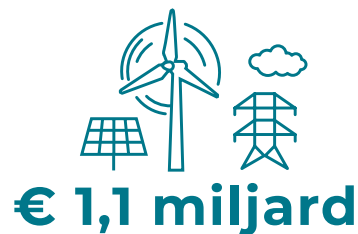
Dirk: "De beste planning helpt niet als het werk niet wordt stilgelegd. De veiligheid – van onze mensen en natuurlijk van ons net – komt altijd op de eerste plaats. Bovendien impliceert AMEX ook veranderingen in onze organisatie. De activiteiten moeten immers duurzaam zijn. Bijgevolg hebben onze werknemers hun Belgische en Duitse collega's beter leren kennen en dus hun horizon kunnen verruimen. Dat vind ik zelf erg belangrijk."

We leveren het transmissiesysteem voor de toekomst

#2

GRI 201-2

DE KOMENDE TWEE JAAR ZAL ELIA GROEP
HET DUIZELINGWEKKENDE BEDRAG VAN
1,1 MILJARD EURO PER JAAR INVESTEREN

AMBITIE

Elia groep zet zich in voor de tijdige en veilige uitvoering van de volgende fase van de energietransitie, met maximaal welzijn voor de samenleving. We doen al het mogelijke om de levering van kritieke netinfrastructuur te versnellen en elk risico op vertraging tegen te gaan, in nauwe samenwerking met de bevoegde overheden.

UITDAGING

We willen de kloof dichten tussen de snelle ontwikkeling van hernieuwbare energieopwekking en de langere aanlooptijden voor het bouwen van netinfrastructuur. Daarnaast investeert Elia groep sterk in de optimalisering van haar bestaande assets, met de integratie van nieuwe technologieën en meer geavanceerde concepten om het net te beheren.

AANPAK

De komende twee jaar zullen Elia en 50Hertz het duizelingwekkende bedrag van 1,1 miljard euro per jaar investeren in de integratie van hernieuwbare energie, de ontwikkeling van een offshore hoogspanningsnet en de bouw van interconnectoren om de integratie van de Europese energiemarkt te bevorderen.

Offshore energie aan land brengen

INTERVIEW MET HENRICH QUICK (HEAD OF PROJECTS OFFSHORE BIJ 50HERTZ) EN TOM PIETERCIL (PROJECT MANAGER MOG EN HEAD OF INFRASTRUCTURE EXPERTISE BIJ ELIA)

Een zee van mogelijkheden

2019 was een succesvol jaar wat de offshore doelstellingen betreft voor zowel België als Duitsland. In België werd het Modular Offshore Grid (MOG) in gebruik genomen en werd ook Nemo Link operationeel. In Duitsland voltooide 50Hertz het project Ostwind 1 en zo kon het windpark Arkona in de Baltische Zee officieel worden geopend.

Waarom wordt offshore wind steeds belangrijker in de realisatie van de energietransitie?

Henrich: "Offshore ontwikkeling wordt een belangrijke bouwsteen van een betrouwbare bevoorrading in een nieuwe energiewereld. Offshore energie heeft een competitieve marktprijs en is betrouwbaar qua technologie en netontwikkeling. We beginnen eraan te wennen om meer en meer hernieuwbare energie te integreren in onze systemen. Volgens een rapport van Wind Europe heeft Europa een windpotentieel van 450 GW, waarvan 212 GW in de Noordzee kan worden gerealiseerd en 83 GW in de Baltische Zee."

Tom: "Zonder offshore energie zal Europa zijn ambitieuze klimaatdoelstellingen niet kunnen bereiken. Volgens het Internationaal Agentschap voor Energie (IEA) is offshore energie de toekomst van de energiesector. Offshore wind zal in de komende tien tot vijftien jaar razendsnel groeien. Het is een goedkope en betrouwbare bron die heel efficiënte energie levert. Offshore wind wordt voor Elia groep almaar belangrijker."

“Offshore ontwikkeling wordt een belangrijke bouwsteen van een betrouwbare bevoorrading in een nieuwe energiewereld.

Henrich Quick

Bondskanselierr Angela Merkel woonde de inhuldiging van het nieuwe offshore windpark Arkona bij op dinsdag 16 april 2019.

Offshore speelt een belangrijke rol in de internationale samenwerking – hebben jullie veel uitwisselingen met andere Europese TNB's?

Henrich: "De complexiteit van offshore activiteiten creëert veel solidariteit tussen de TNB's: we krijgen immers allemaal met dezelfde uitdagingen te maken. Er is een grote groep van offshore projectmanagers uit Noorwegen, het Verenigd Koninkrijk, Denemarken, Duitsland, België, Frankrijk, Italië en Spanje. We werken allemaal nauw samen en we organiseren stages tussen verschillende landen om onze best practices te delen. Die geest leeft ook in onze teams. Ze bellen elkaar bijvoorbeeld geregeld op om raad te vragen. We moedigen dat echt aan."

In welk opzicht zijn offshore netprojecten uitdagender dan onshore projecten?

Tom: "De voornaamste reden is dat ze in grote mate of zelfs volledig afhankelijk zijn van het weer. De zee is een heel gevaarlijke werkomgeving. Als er iets fout gaat, dan heeft dat een enorme impact op de veiligheid en de kosten. Een goede planning en een vlotte organisatie zijn bijgevolg essentieel."

“Offshore wind is goedkoop en betrouwbaar en levert heel efficiënte energie. Offshore wind wordt voor Elia groep almaar belangrijker.

Tom Pietercil

“Door samen aan te kopen, benutten we onze kracht op de markt en garanderen we materiaal van dezelfde kwaliteit binnen de Groep.

Tom Pietercil

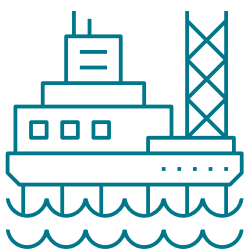
Om dat te verzekeren, moeten onze mensen de klok rond op het terrein zijn. We moeten dus in shiften werken om er zeker van te zijn dat de juiste expertise op elk ogenblik beschikbaar is."

Henrich: "De zee is een dure werkomgeving. Het kan tot meer dan 100.000 euro per dag kosten om een schip te charteren. Als er slecht weer wordt voorspeld, loop je het risico dat je drie weken vastzit in de haven. Een foute beslissing kan erg grote gevolgen hebben. De planning zet ons en onze leveranciers dan ook zwaar onder druk."

Merken jullie al voordelen van de samenwerking tussen Elia en 50Hertz?

Henrich: "Door onze ervaringen te delen, kunnen we de risico's beter inschatten en miljoenen kosten besparen. Via workshops en gestandaardiseerde procedures kunnen we onze manier van werken bovendien harmoniseren. Dat maakt het voor Elia en 50Hertz gemakkelijker om samen te werken met partners in België en Duitsland. In de volgende reeks van offshore projecten zal 50Hertz bijvoorbeeld samenwerken met het Belgische Parkwind en zullen we makkelijk de beste praktijken van het MOG-project kunnen toepassen."

Tom: "We delen niet alleen beste praktijken, maar onderzoeken ook of we kunnen samenwerken om materiaal en diensten te bestellen die we allebei zullen gebruiken in onze projecten. Door

samen in te kopen, benutten we onze kracht op de markt en garanderen we materiaal van dezelfde kwaliteit binnen de Groep. Zo combineren we bovendien onze knowhow over het beheer van de installaties. Dat is ook een enorm voordeel."

Henrich: "Een gezamenlijk inkoopproces zou vooral interessant zijn voor de kabelfabricage. Op deze markt is de belangrijkste factor immers niet de prijs, maar veeleer de beschikbaarheid van de leverancier. Door onze krachten te bundelen, krijgen we meer offertes. We moeten natuurlijk rekening houden met de verschillen in regelgeving tussen de landen en met kleine technische aanpassingen aan de vereisten van enerzijds de Noordzee en anderzijds de Baltische Zee."

Hoe zien jullie de verdere evolutie van offshore wind?

Henrich: "Als we onze Europese doelstellingen voor 2050 willen bereiken, is er meer offshore ontwikkeling nodig om meer megawatt te produceren. Dat houdt ook groeikansen in voor Elia groep. Maar het is nog afwachten of we ook op onze binnenlandse markten zullen blijven groeien en de Baltische Zee en de Noordzee in de komende jaren niet verzadigd zullen geraken met projecten. In dat geval zullen we onze praktijkervaring exporteren naar andere landen, die later op de kar van offshore ontwikkeling springen."

Tom: "In België exploiteren we nu

“Door onze ervaringen te delen, kunnen we de risico's beter inschatten en miljoenen kosten besparen.

Henrich Quick

0,5% van de Noordzee. Er zou in de toekomst dus ruimte kunnen zijn voor meer projecten. Maar om een hoger percentage te ontwikkelen, moeten we verder weg van de kust gaan, dieper de zee in. Dat maakt het allemaal ingewikkelder en riskanter, omdat we dan andere kabels nodig hebben om de energie aan land te brengen. Op lange termijn zullen de TNB's dan ook verder moeten kijken dan hun huidige grenzen. Ze zullen intensief moeten samenwerken om de ontwikkeling van de hernieuwbare offshore energie van morgen mogelijk te maken. Uiteindelijk komt het erop neer dat we de efficiëntste oplossingen moeten vinden die voor alle partijen het voordeligst zijn."

450 GW

OFFSHORE WINDPOTENTIEEL IN EUROPA

Combined Grid Solution

WINNAAR VAN DE 'GOOD PRACTICE OF THE YEAR AWARD'

Met het Combined Grid Solution-project (CGS) realiseren 50Hertz en de Deense netbeheerder Energinet een wereldprimeur door de elektriciteitsnetten van twee landen met elkaar te verbinden via twee offshore windparken. In 2019 werden de onderzeese kabels gelegd tussen het hoogspanningsstation op zee van het Duitse windpark Baltic 2 en het Deense windpark Kriegers Flak. De installaties op zee zijn nu klaar voor gebruik.

De hernieuwbare energie uit de windturbines zal altijd voorrang krijgen en gaat afhankelijk van de behoeften naar Duitsland of Denemarken. De capaciteit die beschikbaar komt op de verbindingsslijn kan worden ingezet bij de elektriciteitsuitwisselingen tussen beide landen.

Bekijk de video <http://bit.ly/CGSolution> en kom meer te weten over het project.

Op 23 mei 2019 bekroonde het Renewables Grid Initiative (RGI) de interconnector met de 'Good Practice of the Year Award'. Het RGI is een dialoogplatform tussen niet-gouvernementele organisaties en transmissienetbeheerders in Europa. Vooral het uitgangspunt om de elektriciteitsnetten van twee landen onderling te verbinden via offshore windparken, waarbij die verbinding bovendien zo efficiënt mogelijk wordt benut, oogstte veel lof.

Back-To-Back convertor

Om de CGS-connector te bouwen, moesten de planners van 50Hertz en Energinet een grote uitdaging overwinnen: het Duitse en het Deense wisselstroomnet zijn niet synchroon en kunnen dus niet rechtstreeks met elkaar worden verbonden. De twee landen gebruiken wel dezelfde netfrequentie, maar er is een lichte cyclusverschuiving (fase). De ingenieurs en technici hebben dat probleem opgelost met een zogenaamde dubbele convertor aan de Duitse kant, in Bentwisch bij Rostock. De convertor zet de wisselstroom eerst om in gelijkstroom die de Noord-Europese fase volgt, en daarna onmiddellijk in wisselstroom die de fase van het Europese vasteland volgt. Het volledige systeem zal worden geregeld door een nieuw ontwikkelde, innovatieve Master Controller for Interconnector Operation (MIO) met de nieuwste digitale technologieën.

INTERVIEW MET FRANK GOLLETZ, CHIEF TECHNICAL OFFICER BIJ 50HERTZ

Optimaal gebruik van interconnectiecapaciteit

Wat is er zo bijzonder aan de Combined Grid Solution?

Frank: "Met de Combined Grid Solution verbinden we twee windparken van verschillende landen met elkaar: één in Denemarken en één in Duitsland. De capaciteit van de kabelverbindingen wordt daarbij heel efficiënt gebruikt. Als de transmissiecapaciteit van de verbinding tussen de windparken niet volledig wordt benut, kunnen we de interconnector gebruiken voor de handel in elektriciteit. Zo combineren we de assets

met de markt. Dit is van bij het begin een gezamenlijk project van 50Hertz en Energinet in Denemarken, waarmee we allebei leren hoe een dergelijk initiatief kan werken. De Combined Grid Solution bevordert de energietransitie in Europa door hernieuwbare energie beter te integreren en de veiligheid van het elektriciteitssysteem in zowel Duitsland als Denemarken te vergroten.

Wat zijn de toekomstplannen voor de offshore ontwikkeling, nu Ostwind 1 afgerond is?

Frank: "Om te beginnen is er een project dat als twee druppels water op het vorige lijkt. Ostwind 2 is opnieuw een project om netten te verbinden. We sluiten dus weer twee windparken op elkaar aan: Baltic Eagle van Iberdrola en Arcadis East van Parkwind. Er zijn ook plannen voor een tweede Modular Offshore Grid (MOG 2) in België en voor een gelijkstroomverbinding tussen Duitsland en Zweden, de Hansa PowerBridge. Kortom, offshore zal in de komende jaren een van de grootste groeifactoren blijven voor Elia groep."

De Combined Grid Solution bevordert de energietransitie in Europa.

Dr Frank Golletz

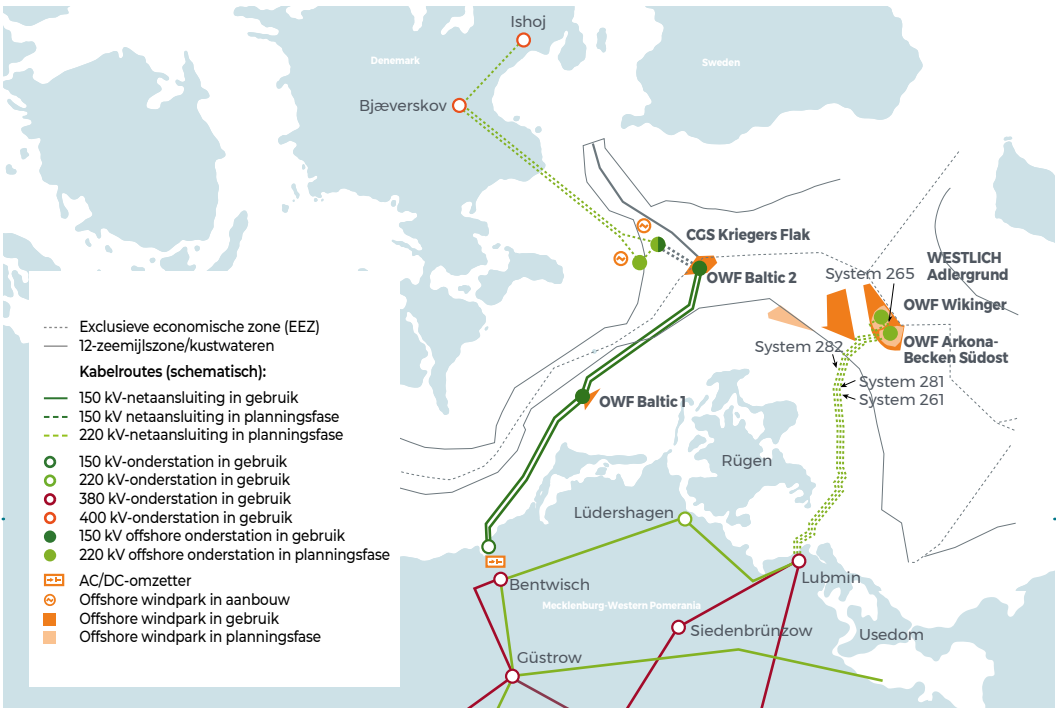

Ostwind 1: Arkona in werking gesteld

Sinds april 2019 levert het offshore windpark Arkona, voor het eiland Rügen in de Duitse Baltische Zee, stroom aan het net. 50Hertz heeft het windpark op 16 april 2019 verbonden met haar transmissienet, helemaal volgens plan en met nog minder kosten voor de consument dan aanvankelijk was berekend. Na een bouwperiode van drie jaar en een totale investering van zo'n 1,3 miljard euro stroomt de windenergie vandaag via drie onderzeese kabels van elk 90 kilometer naar het hoogspanningsstation in Lubmin, en vervolgens verder naar de consument.

Dit is de eerste netverbinding in de Baltische Zee met 220 kV-wisselstroomtechnologie – een aanpak die een hogere vermogenstransmissie mogelijk maakt. De vorige verbindingen met de offshore windparken in de Duitse Baltische Zee gebruikten driefasige 150 kV-kabelsystemen. In het hoogspanningsstation in Lubmin converteert 50Hertz de elektriciteit naar 380 kV en wordt ze geïnjecteerd in haar transmissienet

±725
MW

CAPACITEIT VAN BEIDE
WINDPARKEN

Ostwind 2: op schema

Het offshore netverbindingsproject Ostwind 2 ligt mooi op schema. De corridor voor de onderzeese kabels is verkend en de sanering van verontreinigde sites is voltooid.

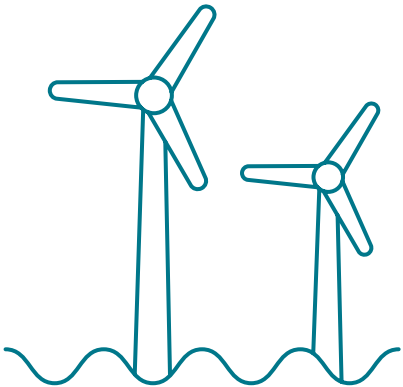
50Hertz en Parkwind, de Belgische beheerder van het offshore windpark Arcadis Ost, hebben in oktober 2019 de volgende fase van hun samenwerking bezegeld met de ondertekening van een memorandum van overeenstemming (MoU). Het memorandum behandelt cruciale aspecten, waaronder afspraken voor de ontwikkeling, de aankoop, de bouw en het beheer van het gezamenlijke offshore platform, naast fundamentele technische details en principes voor het delen van de bouwkosten. Het platform

zal worden gebruikt door de beheerder van het windpark en de transmissienetbeheerder.

Ostwind 2 zal naast het windpark Arcadis Ost 1 ook het windpark Baltic Eagle verbinden met het net van 50Hertz. Baltic Eagle, een project van de Spaanse energiegroep Iberdrola, ligt in de Zee van Arkona, een deel van de Baltische Zee. Beide windparken bevinden zich 20 tot 30 kilometer ten noordoosten van het eiland Rügen. Ze zullen samen een capaciteit van ongeveer 725 MW hebben. 50Hertz bouwt drie onderzeese kabelsystemen van 220 kV tussen de windparken en het netaansluitingspunt in het hoogspanningsstation in Lubmin.

€1,3
miljard

TOTALE INVESTERING OSTWIND 1
NA EEN BOUWPERIODE VAN DRIE JAAR

Modular Offshore Grid

De ingebruikname van het Modular Offshore Grid (MOG) is een belangrijke mijlpaal in de ontwikkeling van windenergie op de Noordzee voor de Belgische kust. Het schakelplatform ligt veertig kilometer buiten de kust en combineert de elektriciteit van vier offshore windparken (Rentel, Seastar, Mermaid en Northwester 2) om ze naar het vasteland te brengen, zodat hernieuwbare energie efficiënt kan worden geïntegreerd in het Belgische elektriciteitsnet. 130 Kilometer aan 220 kV-kabels verbinden het platform met het hoogspanningsstation van Elia in Zeebrugge (hoogspanningsstation Stevin), vanwaar de elektriciteit via het transmissie- en distributienet tot bij de consument wordt gebracht. Het MOG is alleen een schakelplatform – geen transformatorplatform – en is daarom uniek in Europa.

Bekijk de video
http://bit.ly/Inauguration_MOG
om de inhuldiging te herbeleven.

Het eerste windpark werd in september 2019 aangesloten op het Modular Offshore Grid, dat sindsdien operationeel is. Het MOG werd met succes gerealiseerd dankzij de vele Belgische en internationale stakeholders die erbij betrokken waren. Het platform werd gebouwd in Nederland, terwijl de kabels in Griekenland werden gemaakt. De Belgische DEME groep – gespecialiseerd in waterbouw – legde de kabels. Zijne Majesteit de Koning bezocht inmiddels het eerste schakelplatform van Elia in de Noordzee, ter gelegenheid van de ingebruikname op dinsdag 10 september 2019.

Het kernteam van het MOG op het platform tijdens de inhuldiging op dinsdag 10 september

130
Km

AAN 220 KV-KABELS VERBINDEN
HET PLATFORM MET HET
HOOGSPANNINGSSTATION
VAN ELIA IN ZEEBRUGGE

INTERVIEW MET MARKUS BERGER, CHIEF INFRASTRUCTURE OFFICER BIJ ELIA

Van het vasteland naar de zee: een nieuw avontuur

Hoe hebben jullie een project van deze schaal en complexiteit aangepakt?

Markus: "We hebben het MOG in verschillende fasen gebouwd, want het platform vereiste een technische, juridische en regulatoire voorbereiding. Dat kost allemaal tijd en de planning was erg strak. Je kunt niet zomaar met je vingers knippen en plotsklaps offshore aan het werk zijn. We hebben een lange

weg afgelegd: we moesten eerst vanaf nul de knowhow opbouwen en dan op heel korte tijd een fantastisch resultaat realiseren. In maart 2016 bereikten we een principeovereenkomst met de verschillende autoriteiten en windparken. In april 2017 werd de investeringsbeslissing genomen. In augustus 2018 plaatsten we de offshore funderingsvoet en in april 2019 volgde de bovenbouw. Niet veel later werden de onderzeese kabels gelegd en aangesloten."

Wat was het geheim van dit succes?

Markus: "We hebben vooral dankzij het werk van het projectteam – een groep gedreven en bijzonder bekwame medewerkers – dit ambitieuze project tijdig en binnen het budget kunnen voltooien. Elia heeft over de Belgische grenzen heen gekeken om de juiste mensen voor het project te vinden en hen samen te brengen in een team met enkele enthousiaste medewerkers van Elia. De combinatie van interne mensen en externe ervaring was een echt succesverhaal voor het project. Er groeide geleidelijk een teamgeest waarmee we echt bergen konden verzetten, want iedereen geloofde in dit project."

“De weg was lang: kennis opbouwen, vanuit niets starten om dan een fantastisch resultaat neer te zetten in zo’n korte tijd.

Markus Berger

HET MOG IN CIJFERS

- De bovenbouw rijst 41 m boven de zeespiegel uit en weegt 2000 ton.
- De fundering is op 60 m diepte verankerd met vier pijlers in de zeebodem.
- 220 kV-onderzeese kabels verbinden het platform met het hoogspanningsstation Stevin in Zeebrugge.
- De kabels van het MOG zijn met 28 cm diameter de dikste die ooit gelegd zijn in de Noordzee.
- Met het oog op de veiligheid zijn alle onderzeese kabels 1 tot 3 m diep ingegraven.
- Op het hoogtepunt van het project telde het kernteam van Elia 50 medewerkers.
- Voor de installatie van het MOG werden meer dan 40 verschillende schepen ingezet.
- De realisatie van het MOG vereiste meer dan 1 miljoen manuren

Naar een sterker geïnterconnecteerd Europees net

Naast de voorbereiding van hun netten op de energietransitie, zetten Elia en 50Hertz zich ook in voor de ontwikkeling van een geïntegreerde Europese elektriciteitsmarkt. Om dat zo efficiënt mogelijk te laten verlopen, moet de interconnectiviteit tussen de verschillende markten verder worden versterkt. Daarom investeert 50Hertz in grote projecten als de Combined Grid Solution en de Hansa PowerBridge. Elia benut de voordelen van haar geografische locatie in het hart van het Europese energiesysteem om de bevoorradingszekerheid te versterken en de ontwikkeling van interconnecties met buurlanden, zoals Nemo Link (Verenigd Koninkrijk) en ALEGrO (Duitsland), kracht bij te zetten.

Nemo Link: operationeel

Nemo Link, een 140 kilometer lange verbinding tussen de kust voor Brugge en Richborough, is een joint venture tussen National Grid en de Belgische transmissie-netbeheerder Elia. De verbinding werd in gebruik genomen op 31 januari 2019. Energietraders kunnen gebruikmaken van een reeks producten om elektriciteit tussen de twee landen uit te wisselen.

In zijn eerste werkingsjaar was de onderzeese kabel meer dan 96% van de tijd beschikbaar voor de import of export van capaciteit, waarmee hij een van de best presterende assets van dit type ter wereld is. De elektriciteit stroomt voornamelijk in de richting van het Verenigd Koninkrijk (het VK importeerde 5889,4 GWh; België 175,9 GWh).

NEMO LINK IS DE EERSTE INTERCONNECTOR DOOR HET KANAAL MET NOMINATIEPOORTEN OP UURBASIS

“Sinds 14 november 2019 kan er ook binnen een dag (intraday) elektriciteit worden verhandeld tussen België en het Verenigd Koninkrijk. De handel op de intradaymarkt is een zeer belangrijke optie voor de spelers op de elektriciteitsmarkt. Terwijl de intermitterende hernieuwbare productie snel groeit, staan de markspelers voor de steeds grotere uitdaging om ook na de sluiting van de day-aheadmarkt het evenwicht te bewaren. Het vermogen om het net dicht bij de realtime werking te balanceren is positief voor de markspelers, want zo kunnen zij onverwachte wijzigingen in het verbruik en de productie opvangen. De nieuwe expliciete intradaycapaciteit op Nemo Link, met zijn nominatiepoorten op uurbasis, schept bijkomende opties en een niveau van flexibiliteit die welkom zijn voor alle markspelers, ongeacht of ze hernieuwbare of conventionele energie verhandelen.

Bert Maes, Business Director Nemo Link

De commerciële uitbating van Nemo Link begon op 30 januari 2019. Met een capaciteit van 1000 MW was dit het eerste onderzeese HVDC-project waarbij XLPE-kabeltechnologie (vernet polyethyleen) werd ingezet om de sterkte en het geleidingsvermogen van de kabel te verhogen.

De interconnector vergemakkelijkt de transitie naar een duurzaam en betaalbaar elektriciteitssysteem en geeft meer garanties voor de bevoorradingszekerheid. Hij schept extra mogelijkheden voor België, dat zo nog meer een echte Europese elektriciteitshub wordt.

Raadpleeg

<https://www.nemolink.co.uk/>

voor de veilingkalender

ALEGrO: op schema

De eerste interconnector voor elektriciteit tussen België en Duitsland schiet goed op. De HVDC-interconnector ALEGrO is een joint venture tussen Elia en Amprion, één van de vier Duitse netbeheerders.

De ondergrondse verbinding omvat twee kabels en volgt een traject van 90 kilometer (waarvan 49 kilometer in België) tussen de conversiestations in Lixhe (België) en Oberzier (Duitsland). De twee kabels, elk met een diameter van 12 centimeter, zullen over het volledige traject worden ingegraven. De interconnector zal een transmissiecapaciteit van 1000 MW hebben, wat overeenkomt met een tiende van het gemiddelde Belgische stroomverbruik.

De belangrijkste werken aan de Belgische kant werden in 2019 voltooid. De gelijkstroomkabel is volledig geïnstalleerd en over de hele lengte (49 km) met succes getest, ook in de tunnels onder het Albertkanaal en de Maas. De wisselstroomkabels tussen het bestaande hoogspanningsstation van Lixhe en het nieuwe conversiestation van ALEGrO zijn eveneens gelegd, met succes getest en onder spanning gezet. Tot slot werd ook het conversiestation gebouwd en werd alle technische uitrusting geïnstalleerd en getest.

Aan de Duitse kant wordt verder gewerkt aan de kabel, die in het derde kwartaal van 2020 klaar zou moeten zijn. Elia verwacht dat ALEGrO eind 2020 operationeel zal zijn.

18.559 MWh

UITGEWISSELD OP DE EERSTE DAG VAN NEMO LINK

Hansa PowerBridge: werk in uitvoering

De planning en de studies voor de 300 kilometer lange HVDC-verbinding tussen Duitsland en Zweden gaan verder. In 2020 moet de aanvraag van de planingsvergunningen voor de land- en zeeroutes van de Hansa PowerBridge worden ingediend bij de bevoegde overheden in Mecklenburg-West-Pommeren.

In september bezochten de planners vijf stations langs de 70 kilometer lange corridor van de Hansa PowerBridge met de DialogMobil, het mobiele informatie-kantoor van 50Hertz. De collega's van 50Hertz informeerden de buurtbewoners en grondeigenaars over de route. Er werden heel wat technische onderwerpen besproken.

De Hansa PowerBridge zal een capaciteit van ongeveer 700 MW hebben en zal operationeel zijn in respectievelijk 2025 en 2026. De totale investering loopt op tot 600 miljoen euro. De helft van dat bedrag wordt gedragen door de twee projectpartners – 50Hertz en de Zweedse TNB Svenska kraftnät. Svenska kraftnät zorgt voor de nodige vergunningsdocumenten voor het project.

€600 miljoen

TOTALE INVESTERING IN HANSA POWERBRIDGE

Het onshore net vormgeven

GRI 201-2

Naast de grote werken aan het offshore net en de interconnectoren zorgen Elia en 50Hertz ook voor de verdere uitbreiding en optimalisering van het onshore net. Er zitten tal van projecten in de pijplijn om aan de vraag te voldoen en de lokale productie van hernieuwbare energie mogelijk te maken.

Brabo II

Met het Brabo-project wil Elia het hoogspanningsnet versterken en de bevoorradingszekerheid in en rond de haven van Antwerpen consolideren. Het project wordt van 2016 tot 2023 in drie fasen uitgerold.

Petrol-Zurenborg

Elia legt een dubbele ondergrondse kabelverbinding tussen de hoogspanningsstations Petrol en Zurenborg in Antwerpen. Door de huidige kabel te vervangen en de capaciteit te verdubbelen, beperkt Elia het risico op netstoringen, zodat de betrouwbaarheid van het net in en rond Antwerpen wordt vergroot. De werken aan dit project zouden eind februari 2020 rond moeten zijn.

Oostlus II

Elia is gestart met de tweede fase van het project Oostlus, de vervanging en upgrade van de luchtlijn tussen de sites Bévercé (Malmedy), Bronrome, Trois-Ponts en Brume. De werken zullen normaal tot en met 2022 lopen.

Raadpleeg
<http://bit.ly/EliaProjects>
voor het overzicht van onze
infrastructuurprojecten in
België

Mercator – Avelin

Elia werkt aan de upgrade van de 380 kV-luchtlijn Mercator-Avelin, een 110 kilometer lange lijn die 25 gemeenten in Vlaanderen en Wallonië doorkruist en doorloopt tot in Frankrijk. Dit reusachtige project bestaat uit drie delen: Mercator-Horta, Horta-Avelgem en Avelgem-Avelin. De nieuwe 380 kV-hoogspanningslijn Mercator-Horta werd op 14 augustus 2019 in bedrijf gesteld.

Massenhoven-Van Eyck

Elia staat op het punt om de bestaande luchtlijn tussen de hoogspanningsstations Massenhoven en Van Eyck te upgraden. De verbinding is ongeveer 92 kilometer lang en bestrijkt 15 gemeenten in de provincies Antwerpen en Limburg. Het project speelt een vitale rol om meer hernieuwbare energie via het Belgische net te vervoeren en de uitwisseling van elektriciteit tussen België en Nederland te bevorderen. De start van de werken is gepland voor 2021.

Het werk aan de SuedOstLink vordert

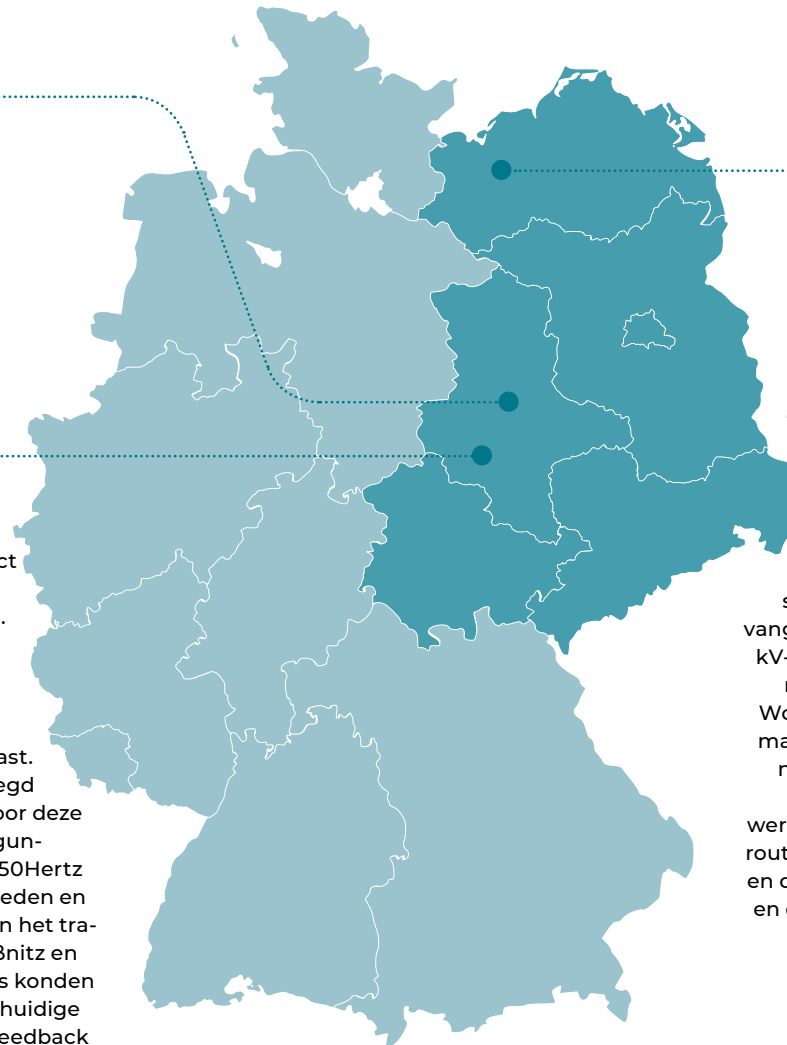
De geplande HVDC-verbinding, die grotendeels ondergronds loopt, zal hernieuwbare energie van Saksen-Anhalt naar Beieren brengen. De SuedOst-Link zal Wolmirstedt bij Magdenburg verbinden met de elektriciteitscentrale van Isar, niet ver van Lands-hut. 50Hertz is verantwoordelijk voor het noordelijke deel van het project, TenneT voor het zuidelijke deel in Beieren.

De kabels zullen over het leeuwendeel van het traject van de SuedOstLink worden ingegraven via sleuven (de zogenaamde 'open methode'). Voor de kruising van districten, snelwegen, federale wegen, spoorlijnen, bepaalde waterlopen en bijzonder gevoelige gebieden zal ondergronds worden gewerkt (de zogenaamde 'gesloten methode').

Pulgar - Vieselbach

De planning van het eerste bouwproject na de wet op de versnelling van de netuitbreiding (NABEG) schiet goed op. In juli legde het Bundesnetzagentur (BNetzA, het federale netagentschap) het traject van de corridor voor de middelste sectie van de 105 kilometer lange lijn van Pulgar naar Vieselbach vast. Tegelijkertijd werd de laatste hand gelegd aan de federale technische planning voor deze sectie. De procedure voor de bouwvergunning is nu bezig. In november 2019 gaf 50Hertz tijdens een roadshow in de naburige steden en dorpen informatie over het ontwerp van het traject in de middelste sectie tussen Geußnitz en Bad Sulza. Alle belangstellende burgers konden er kennismaken met het project en de huidige planingsstatus. 50Hertz verzamelde feedback en commentaar over de plannen. De versterking van het net moet de transmissiecapaciteit van de 380 kV-luchtlijn met 40% verhogen. Zodra de nieuwe luchtlijn in bedrijf is gesteld, zal de bestaande lijn worden ontmanteld.

Perleberg - Wolmirstedt

De eerste sectie van de 380 kV-luchtlijn van Perleberg naar Wolmirstedt is in aanbouw. Begin mei 2019 startten de werken aan de vervangende constructie voor de 380 kV-luchtlijn tussen de hoogspanningsstations Stendal West en Wolmirstedt. De bouw van de 86 masten begint bij het hoogspanningsstation van Stendal West. Verscheidene bouwbedrijven werken tegelijkertijd aan dezelfde route, om het proces te versnellen en de impact op de omwonenden en de natuur tot een minimum te beperken.

Raadpleeg
<http://bit.ly/50HertzProjects>
voor een overzicht van onze
infrastructuurprojecten in
Duitsland

Plan voor de ontwikkeling van het Duitse net

Een van de grootste uitdagingen voor 50Hertz in Duitsland is de implementatie van het plan voor de netontwikkeling en de aanvaarding van de netinfrastructuur. In samenwerking met het ministerie van Economie, de drie andere Duitse TNB's en de federale en regionale goedkeuringsoverheden heeft 50Hertz een mijlpalenplan opgesteld. Het plan bevat alle data voor de goedkeuring van de vergunningen, het begin van de bouwwerkzaamheden en de inbedrijfstelling van de afzonderlijke projecten. De overheden en de TNB's hebben zich tot de uitvoering van het plan verbonden. De eerste vergunning voor de SuedOstLink was gepland voor oktober 2019 en werd op tijd verkregen.

“Wat 50Hertz betreft, zullen we werken aan de goedkeuring en vooral de uitvoering van projecten die de capaciteit van het net doen toenemen. We zullen onder meer focussen op het wegwerken van bottlenecks in het net tengevolge van de integratie van hernieuwbare energie in het noorden en het transport van elektriciteit zuidwaarts. We gaan de 220kV-lijnen terzelfdertijd als de 380kV-lijnen vervangen zoals dat bij de verbinding Wolmirstedt - Güstrow gebeurde, we blijven optimale technische en economische oplossingen zoeken voor elke lijn, wat ook de impact op de natuur en de omgeving tot een minimum beperkt. Soms opteren we zelfs voor kleinere oplossingen, zoals de installatie van meettechnologie om tijdelijk een hogere belasting op de lijnen mogelijk te maken.

Elke Kwapis, Head of Projects Overhead Lines & Cables bij 50Hertz

Raadpleeg http://bit.ly/Grid_Development op de website van 50Hertz om het Duitse netontwikkelingsplan in te kijken

De DialogMobil, 50Hertz's mobiel informatiebureau om de stakeholders te informeren.

Plan voor de ontwikkeling van het Belgische net

Om de overheden en de spelers op de elektriciteitsmarkt op de hoogte te houden van de ontwikkelingen, dient Elia om de vier jaar ontwikkelingsplannen in die een beeld geven van de investeringen die nodig zijn om in de komende tien jaar te voldoen aan de eisen van het Belgische elektriciteitssysteem.

In 2019 keurde de federale minister van Energie, Marie Christine Marghem, het federale ontwikkelingsplan van Elia goed en zette ze het licht op groen voor de concrete investeringen in de realisatie van de energietransitie naar een duurzaam elektriciteitssysteem op korte en middellange termijn. Het plan voorziet onder meer in de bouw van twee nieuwe elektriciteitscorridors (Ventilus en Boucle du Hainaut) en verbetert de integratie van offshore windenergie, die tegen 2030 een capaciteit van 4 GW (MOG II) zal bereiken.

Raadpleeg het Federale Ontwikkelingsplan van Elia via https://bit.ly/Elia_FedDevPlan

Bij de ontwikkeling van het elektriciteitsnet van de toekomst engageert Elia zich op drie punten:

01 Zo min mogelijk nieuwe infrastructuur bouwen, maar voorrang geven aan de optimalisatie en verbetering van bestaande infrastructuur.

02 Open communicatie en samenwerking gedurende het volledige ontwikkelingsproces en dit vanaf een heel vroeg stadium.

03 Respect voor mens en milieu bij de bouw en exploitatie van onze infrastructuur.

#3 We ontwikkelen het elektriciteits-systeem en de markten

30 miljoen

EINDVERBRUIKERS (ELIA GROEP)

AMBITIE

We faciliteren en passen het marktdesign aan om alle mogelijke technologieën te integreren en alle klanten te empoweren. We verlagen de drempels door digitale tools te voorzien die de innovatie in de Europese energiesector versnellen.

UITDAGING

Door de groeiende intermittentie van hernieuwbare energie is er meer nood aan handel en balancering op korte termijn, om voortdurend het evenwicht te houden tussen de vraag en het aanbod. In de komende jaren zullen nieuwe marktspelers verschijnen die de opportuniteiten van de decentralisering en elektrificatie van het energiesysteem zullen ontwikkelen.

AANPAK

Door haar systeem open te stellen voor nieuwe spelers en technologieën, wil Elia groep een meer competitieve energiemarkt creëren en meteen ook de bevoorradingszekerheid op ieder moment op peil houden. Om dit te bereiken, biedt Elia groep elke marktspeler een transparante en niet-discriminerende toegang tot het net.

Naar een eengemaakte Europese energiemarkt

INTERVIEW MET DIRK BIERMANN (CHIEF MARKETS & SYSTEM OPERATIONS OFFICER BIJ 50HERTZ EN PATRICK DE LEENER (CHIEF CUSTOMERS, MARKET & SYSTEM OPERATIONS OFFICER BIJ ELIA)

Digitalisering maakt alles anders

We faciliteren de markten door de marktkoppeling verder te versterken en nieuwe producten te ontwikkelen die inspikken op de opkomende technologieën. We innoveren om de verschuiving mogelijk te maken naar flexibele belastingen die nodig zijn aangezien de variabele productie alsmaar toeneemt. We faciliteren en innoveren om een betrouwbare, efficiënte en vlotte transitie van het elektriciteitssysteem te realiseren. We leveren een niet-discriminerende toegang aan alle marktpelers, we leggen de lat voor iedereen gelijk en we willen een waardevolle bijdrage leveren aan het energiedebat.

Elia en 50Hertz zijn op weg om digitale TNB's te worden. Welke gevolgen zal dat hebben voor onze dagelijkse werking?

Dirk: "De digitalisering zal ongetwijfeld een grote hulp zijn in alle domeinen van onze systeemwerking. Hernieuwbare opwekking is geografisch sterk

verspreid en erg afhankelijk van de beschikbaarheid van wind en zon. Tegelijkertijd verleggen we de operationele grenzen van onze netten, omdat onze complexe infrastructuurprojecten achterlopen op de snelle ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen. Er is dus dringend behoefte aan nieuwe en betere tools die

“Door de intermittentie van hernieuwbare bronnen die alsmaar toeneemt, is er meer nood aan energie-uitwisselingen en balancering op korte termijn. We hebben al veel gerealiseerd, met kortere aanlooptijden en een productgranulariteit van vijftien minuten.

Dirk Biermann

“Door een realtime marktdesign in te voeren, bereiden we ons voor op de behoeften van de e-mobiliteit. Samen met de digitalisering zal de groei van de e-mobiliteit de behoefte aan rapportage van de stromen in bijna-realtime nog groter maken.

Patrick De Leener

uitgaan van big data. In eerste instantie moeten we een realtime totaalbeeld krijgen van het systeem, ondersteund door diagnoses, analyses, prognoses enzovoort. We hebben ook tools nodig die aanbevelingen geven voor de besluitvorming. Zodra er acties worden ondernomen, draagt de automatisering haar steentje bij."

Het empoweren van de klant is een van de strategische pijlers van Elia groep. Wat houdt dat precies in?

Patrick: "Digitale metingen tot op het niveau van de woning zullen ons naar een nieuwe klantgerichte wereld brengen. We zullen een bijna-realtime beeld krijgen van het verbruik en de productie van alle relevante toestellen. Onze klanten zullen toegang krijgen tot allerlei diensten op maat van hun

behoefte, en ze zullen hun verbruik kunnen uitlijnen op de behoeften van het systeem. De prijzen zullen de actuele situatie weerspiegelen en de huishoudens zullen het verbruik van diepvriezers, warmtepompen en elektrische voertuigen kunnen aanpassen. Beeld jezelf in dat dit een realiteit op enorme schaal wordt. Het spreekt voor zich dat dit heel wat zou veranderen. Maar wij kunnen daar niet op eigen kracht voor zorgen. Daarom hebben we het initiatief genomen voor IO.Energy (Internet of Energy), een ecosysteem dat nu verscheidene casestudy's van belangstellende deelnemers aan het testen is. Hoe meer we ervoor kunnen zorgen dat de markt die evolutie volgt, hoe beter."

Dirk: "Er bestaat een sterk verband tussen het marktdesign en het beheer van het systeem, wat de kernactiviteit van een TNB is. We hebben dat afgelopen zomer in Duitsland gezien, waar het evenwicht van het systeem sterk werd verstoord. Dat kwam niet door technische defecten, maar door een probleem met het marktdesign. De prijzen van de balanceringsenergie gaven de marktpelers niet de juiste prikkels om onevenwichten te voorkomen, en dat had een heel ernstige impact op de veiligheid van het systeem. Dit illustreert hoe belangrijk het is om rekening te houden met de relatie tussen de markt en het systeem. Onze richtlijn is dat we zoveel mogelijk aan de markt overlaten, zodat alles aan die kant goed werkt. De TNB hoort alleen op het systeem in te grijpen als de markt het laat afweten."

De doorlopende handel in elektriciteit is uitgebreid naar 21 landen, waarmee we opnieuw een grote stap hebben gezet naar de uitbreiding van de geïntegreerde eenvormige Europese intradaymarkt.

Patrick De Leener

In november 2019 publiceerden Elia en 50Hertz een gezamenlijke studie over de toekomstbestendigheid van het elektriciteitssysteem van de EU naar 2030 toe. Een van de kernboodschappen was inderdaad de noodzaak aan een verbeterd marktmechanisme.

Patrick: "We kunnen de zaken niet zomaar op hun beloop laten. Als we de volgende fase van de energietransitie met succes willen uitvoeren, moeten we zowel de hardware (de infrastructuur) als de software (het marktdesign) van het geïnterconnecteerde Europese energiesysteem op punt stellen. We zien bijvoorbeeld een inconsistentie tussen de fysieke stromen op het net en de markten. We moeten de software zodanig verbeteren dat er meer convergentie is tussen de stromen in real time en de markttransacties. Op een ander niveau moeten we onze software optimaliseren om bepaalde bestaande problemen, zoals kringstromen, te voorkomen of op te lossen. De optimalisatie van onze software vraagt een inspanning, maar is gemakkelijker en minder duur dan de update van onze hardware-infrastructuur. Een doorlopende optimalisatie van onze software is cruciaal om bij te blijven met de evoluties."

Dirk: "Maar dat betekent uiteraard niet dat we niet meer investeren in de netinfrastructuur. Integendeel. Onze studie heeft aangetoond dat de tijdige voltooiing van de geplande nieuwe netinfrastructuur de eerste en belangrijkste hefboom van een succesvolle energietransitie tegen 2030 is. Onze simulaties wijzen op een ernstig welvaartsverlies als we daar niet in slagen. Bovendien leidt de ontbrekende infrastructuur ook tot de afschakeling van hogere volumes aan hernieuwbare energie. We zullen dan ook tot het uiterste gaan om de levering van de geplande nieuwe infrastructuur te versnellen, in nauwe samenwerking met de bevoegde overheden. Tegelijkertijd upgraden we onze bestaande assets en optimaliseren we het beheer ervan."

Elia groep wil in alle aspecten van haar activiteiten dichterbij real time werken. Wat waren in dat opzicht de grootste realisaties in 2019?

Dirk: "Op Europees niveau zijn we op dit moment de integratie van de grensoverschrijdende intradaymarkt aan het implementeren. De West-Europese landen integreren nu al op grote schaal hernieuwbare bronnen om de energietransitie waar te maken. De grotere intermittentie van hernieuwbare bronnen vraagt om meer handel en balancering op korte termijn. We hebben al veel gerealiseerd, met kortere aanlooptijden en een productgranulariteit van vijftien minuten. Maar ik denk dat er nog mogelijkheden zijn voor een betere coördinatie om de intermittentie en de grensoverschrijdende uitwisselingen efficiënt aan te pakken. Dat is de juiste benadering om ons op weg te helpen naar een geïntegreerde Europese markt."

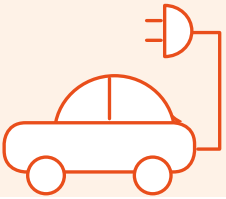
Vergadering van de leden van de raad van bestuur van Elia groep - Berlijn (2019)

Patrick: "Vroeger was de day-aheadmarkt de trend. Vandaag wint een bijna-realtime intradaymarkt aan belang. Dat heeft inderdaad voornamelijk te maken met de toename van onvoorspelbare en intermitterende hernieuwbare bronnen. In november 2019 zijn we gestart met de tweede golf van de Europese eenvormige intradaykoppeling – vroeger bekend als het XBID-project. De doorlopende handel in elektriciteit is uitgebreid naar 21 landen, waarmee we opnieuw een grote stap hebben gezet naar de uitbreiding van de geïntegreerde eenvormige Europese intradaymarkt. Eind 2020 verwachten we een derde golf."

Wat wordt de focus voor 2020?

Patrick: "Een andere grote trend die de markt beïnvloedt, is de e-mobiliteit. Ik denk dat over een paar jaar alleen elektrische bedrijfswagens nog fiscale steun zullen krijgen. Dat zal enorme implicaties hebben voor het systeem, vooral als gevolg van het laden. Als iedereen zijn elektrische voertuig op hetzelfde tijdstip laadt – op het werk of thuis – zullen we enorme verbruikspieken zien die we moeten voorspellen en compenseren. Door een realtime marktdesign in te voeren, bereiden we ons vandaag voor op de behoeften van de e-mobiliteit. Samen met de digitalisering zal de groei van de e-mobiliteit de behoefte aan de rapportage van de stromen in bijna-realtime nog groter maken."

Dirk: "E-mobiliteit is inderdaad een focus voor 2020. Ik verwacht dat we op korte termijn concrete gebruikscases zullen vinden waarin we kunnen uitzoeken welke software en welke mechanismen we moeten ontwikkelen om de e-mobiliteit te integreren. De huidige marktprocessen zijn immers niet ontworpen voor elektrische voertuigen, en dus moet er nog veel worden verbeterd. Denk maar aan het laden van elektrische voertuigen thuis, gekoppeld aan de productie van zonnepanelen op het dak en een slim systeem voor het energiebeheer van de woning. Elia groep werkt grensoverschrijdend, en dus is het niet meer dan normaal dat we grondig nadenken over de ontwikkeling van grensoverschrijdende processen voor het laden en vereffenen. Laten we de e-mobiliteit dan ook vooral als een probleemoplosser zien, en niet als een bijkomende onzekerheid."

Onze expertise ten dienste van de samenleving

INTERVIEW MET JAN VOET, HEAD OF SYSTEM OF THE FUTURE BIJ ELIA GROEP

Een toekomstbestendig Europees energiesysteem tegen 2030

Als transmissienetbeheerder publiceert Elia groep toekomstgerichte studies om de vinger aan de pols te houden op de markt. In 2019 publiceerden Elia en 50Hertz een gezamenlijke studie over de toekomstbestendigheid van het elektriciteitssysteem van de EU naar 2030 toe. Tegen 2030 zal er meer hernieuwbare energie komen, zullen bepaalde conventionele productiesystemen verdwijnen en zullen de grensoverschrijdende uitwisselingen toenemen, in het licht van de ambitieuze Europese doelstellingen voor de verdere ontwikkeling van de interne energiemarkt. Vanuit het perspectief van de twee netbeheerders wil Elia groep het bewustzijn vergroten rond de toenemende uitdagingen voor de netinfrastructuur (hardware) en het marktdesign (software).

Welke uitdagingen zijn dat precies?

Jan: "Het verschil tussen de tijd die nodig is voor de ontwikkeling en de bouw van hernieuwbare opwekking en de langere aanlooptijden voor de bouw van netinfrastructuur veroorzaakt congesties op het net. De netbeheerders

moeten geregeld een beroep doen op redispatching om de stromen binnen de operationele limieten te houden. Deze congesties hebben ook nevenwerkingen, zoals kringstromen. In de software zien we een toenemende discrepantie tussen de door het marktmechanisme geoptimaliseerde elektriciteitsstromen en de fysieke stromen in real time."

“We engageren ons ook om de bestaande installaties te versterken en te optimaliseren.

Jan Voet

Hefbomen voor de volgende fase van de energietransitie met maximaal welzijn voor de samenleving

Tijdige voltooiing van kritieke infrastructuur

Volgens onze simulaties zal het ontbreken van HVDC-lijnen tussen het noorden en het zuiden van Duitsland tegen 2030 tot een jaarlijks welvaartsverlies van zo'n 1 tot 1,5 miljard euro leiden. De ontbrekende infrastructuur veroorzaakt bovendien een afschakeling van grote volumes aan hernieuwbare energie (meer dan ongeveer 40%). Deze cijfers zullen ook na 2030 blijven stijgen, naarmate er meer hernieuwbare energie in het net moet worden geïntegreerd om tot een volledige decarbonisering te komen.

Flex-In marktdesign

Onze simulaties tonen een welvaartswinst van 300 tot 400 miljoen euro per jaar in 2030 met een Flex-In marktdesign ten opzichte van het huidige marktdesign, en een daling van de afgeschakelde volumes aan hernieuwbare energie met 10% tot 15%. De voorgestelde verbeteringen van het marktdesign zouden ook de redispatchingkosten beduidend verlagen, terwijl de netuitbreiding in de komende jaren in een stroomversnelling komt. Volgens de simulaties zouden de HVDC-lijnen de Duitse redispatchingkosten met meer dan 50% kunnen doen dalen en de afgeschakelde volumes aan hernieuwbare energie met 20% tot 30% kunnen verminderen.

Presentatie van de groepsstudie tijdens de jaarlijkse Stakeholders' Day van Elia.

Wat moet er dan gebeuren?

Jan: "In onze gezamenlijke studie stellen we twee hefboomen voor. De eerste en belangrijkste hefboom is de tijdige voltooiing van de geplande nieuwe netinfrastructuur. Elia groep zal daarom tot het uiterste gaan om de levering van de geplande nieuwe infrastructuur te versnellen en elk risico op vertraging tegen te gaan. We werken daarbij nauw samen met de bevoegde overheden. Verder werken we ook aan de upgrade en de optimalisatie van de bestaande assets.

En op het gebied van de software?

Jan: "Als tweede hefboom stellen we het Flex-In marktdesign voor. Dit verbeterde marktdesign geeft de markt toegang tot een toolbox van controleerbare voorzieningen om de stromen beter te beheren in lijn met de fysieke beperkingen. Zo kunnen we het net efficiënter gebruiken en de kloof tussen de markt en de fysieke mogelijkheden verkleinen."

Wat zijn de volgende stappen?

Jan: "Elia groep stelt de vorming van een ruimere coalitie voor om besprekingen te starten met vertegenwoordigers van de netbeheerders, de marktpartijen, de regelgevers en de Europese autoriteiten. We menen dat onze voorstellen een opstap kunnen zijn om momenteel tegengestelde visies met elkaar te verzoenen."

Raadpleeg de studie van Elia groep online via http://bit.ly/EliaGroup_publications

Adequacy- en flexibiliteitsstudie voor België 2020-2030

Elia heeft in lijn met de Belgische Elektriciteitswet een bijkomende analyse gemaakt van de adequacy- en flexibiliteitsvereisten voor 2020-2030. Dat zijn immers twee cruciale pijlers voor een vlot werkend elektriciteitssysteem. Het nieuwe rapport bevestigt en versterkt de conclusies van eerdere studies van Elia in 2016 en 2017.

Elia merkt op dat de behoefte aan vervangende capaciteit om de gevolgen van de door de wet voorziene kernuitstap op te vangen nu nog groter wordt dan vroeger. Omdat de buurlanden afstappen van steenkool, zal België moeilijker elektriciteit kunnen importeren wanneer het met een tekort wordt geconfronteerd.

In specifieke termen is de vervangende capaciteit die België na de kernuitstap in 2025 nodig zal hebben gestegen van 3,6 GW (het cijfer uit de studie van Elia eind 2017) naar ongeveer 3,9 GW. De

versnelde steenkooluitstap betekent ook dat we in 2022-2025 een extra capaciteit van misschien wel meer dan 1 GW nodig zullen hebben, wat bijkomende maatregelen vereist.

Elia roept de federale regering dan ook op om verder te werken aan de ontwikkeling van het geplande capaciteitsvergoedingsmechanisme (CRM), zodat België over een sterk veiligheidsnet beschikt om zijn bevoorradingszekerheid te garanderen.

De steenkooluitstap in onze buurlanden maakt de Belgische capaciteitsbehoefte nog dringender. Bijgevolg zal tussen 2022 en 2025 een extra capaciteit van meer dan 1 GW nodig zijn, wat bijkomende maatregelen vereist.

Chris Peeters

Raadpleeg de Adequacy and Flexibility Study van Elia via http://bit.ly/Elia_Studies

Samenwerken en co-creëren in functie van de toenemende flexibiliteit

In de context van de toenemende decarbonisering verschuift de stroomopwekking van conventionele elektriciteitscentrales naar hernieuwbare bronnen. Zo mikt Duitsland op 65% hernieuwbare energie tegen 2030. Batterij-opslag, Power-to-X technologie en diverse technologieën voor hernieuwbare energie zullen in de komende jaren en decennia een grote rol spelen. Daarnaast zal 'vraagsturing', zoals afkoppelbare belasting en nieuwe flexibiliteit met kleinschalige toestellen, noodzakelijk zijn voor een veilige en efficiënte werking van het systeem.

Tweede grote vergadering van het IO.Energy-project in Flagey op 24 juni 2019 met meer dan 150 deelnemers om de ideeën-vormingsfase af te sluiten

IO.Energy: de consument centraal in het energiesysteem

De digitalisering en de opkomst van meer flexibele assets, zoals elektrische voertuigen en warmtepompen, scheppen kansen om het maatschappelijke engagement te versterken. We zien mogelijkheden voor de gebruikers om betere diensten te krijgen en hun energiefactuur te optimaliseren door hun flexibiliteit en gegevens te delen. In België bundelen de netbeheerders hun krachten om samen de energiediensten van morgen te scheppen, in de context van het initiatief IO.Energy.

Bezoek <https://www.ioenergy.eu/> om meer te weten te komen over het ecosysteem.

In februari 2019 lanceerden de Belgische netbeheerders (Elia, Fluviu, ORES, Sibelga en Resa) IO.Energy (Internet of Energy) – een uniek en innovatief ecosysteem waarmee het mogelijk wordt om de consument dankzij de uitwisseling van gegevens nieuwe diensten aan te bieden. IO.Energy werkt samen met bedrijven, onderzoeksinstituten en openbare diensten. Door samen te werken en nieuwe digitale tools, nieuwe regels en automatisering aan te bieden – gecombineerd met communicatiemogelijkheden in real time – kunnen we Energy-as-a-Service (EaaS) leveren.

Win-win voor de consument en het systeem

Dit zou de gebruikers in staat stellen om hun factuur te optimaliseren, hun comfort te verhogen en te profiteren van hun investeringen in technologie. De marktpelers zullen op hun beurt kunnen innoveren en nieuwe energieproducten en -diensten op maat van de consument kunnen ontwikkelen. Intussen zullen de

netbeheerders nieuwe mogelijkheden krijgen om het Belgische net op zijn verschillende spanningsniveaus beter uit te baten, en ons energiesysteem efficiënter en duurzamer te maken.

Het ecosysteem van IO.Energy

De evolutie naar een op de consument gericht energiesysteem heeft haar eerste vruchten afgeworpen: acht gebruikscases waarin de consument centraal staat, van acht consortiums, bevinden zich nu in de proeffase. Deze fase zal nog tot april 2020 duren. Het resultaat van deze eerste fase zal een sterke basis leggen voor de consumentgerichtheid. Ten eerste door de weg te effenen voor de demonstratie van de eerste gebruikscases in meer realistische omstandigheden, als voorbereiding op de industrialisering. Ten tweede door de organisatie en realisatie van een tweede ronde van ideeënvorming en testen te versnellen, om zo via innovatieve stroomvoorziening en digitale technologieën ook andere consumentenbehoeften aan te pakken.

Van elektriciteit naar gas in 'levend laboratorium'

50Hertz neemt deel aan waterstofprojecten

Met haar knowhow draagt 50Hertz bij aan onderzoeksprojecten in Saksen-Anhalt, Saksen en Brandenburg voor de ontwikkeling van veelbelovende energietechnologieën. Het betreft zogenaamde 'levende laboratoria' op industriële schaal, die door het Duitse ministerie van Economie en Energie worden gefinancierd, om de sectorkoppeling en de waterstoftechnologie te bevorderen.

Het materiële gebruik van waterstof speelt een beslissende rol in het project 'GreenHydroChem Central German Chemical Triangle'. Op de Leuna-site zal een elektrolyseapparaat van 50 MW door middel van regeneratieve elektriciteit water scheiden in waterstof en zuurstof. Plaatselijke chemische fabrieken zullen de waterstof dan omzetten in basismaterialen, zoals methanol.

'Reference Power Plant Lausitz' is een 'levend laboratorium' dat nog een stap verder gaat. Het laboratorium zal eerst in een elektrolyseapparaat waterstof produceren met groene elektriciteit, die waterstof vervolgens beschikbaar maken voor transport en industrieel gebruik, en de geproduceerde warmte indien nodig gebruiken om de waterstof weer om te zetten in elektriciteit. De installatie zal worden aangevuld met een

opslagtank voor waterstof, een accu en een supercondensator om elektriciteit op te slaan.

De twee projecten zijn ontworpen om bij te dragen tot het systeem en de bevoorradingzekerheid op het elektriciteitsnet. 50Hertz verwacht dat de projecten vooruitgang zullen boeken in de ontwikkeling van Power-to-X-technologieën, die een belangrijke rol zullen spelen in de energietransitie.

Project REEAL

50Hertz maakt zich klaar voor redispatching met hernieuwbare energiecentrales

50Hertz maakt zich helemaal klaar voor de redispatching met eenheden op hernieuwbare energie. Redispatching betekent dat bij een congestie op het net de opwekking aan de ene kant van de congestie wordt verlaagd en aan de andere kant wordt verhoogd. Het is de bedoeling om de verhandelde elektriciteit tot bij de consument te brengen, zelfs als de transmissiecapaciteit van het net (nog) niet volstaat. Dergelijke interventies bleven tot nog toe beperkt tot conventionele elektriciteitscentrales met een capaciteit van meer dan 10 MW. In oktober 2021 wordt een nieuwe reglementering (NABEG 2.0) van toepassing die netbeheerders in Duitsland in staat zal stellen om ook redispatching toe te passen met hernieuwbare energiecentrales en kleinere conventionele elektriciteitscentrales.

Als gevolg van de nieuwe reglementering zal het aantal voor herdispatching relevante assets in Duitsland enorm toenemen. Alleen al in de netzone van 50Hertz zal het aantal energiebronnen stijgen van enkele honderden naar ettelijke tienduizenden. Omdat veel van deze energiebronnen op de distributienetten aangesloten zijn, moeten de transmissie- en distributienetbeheerders onderling afstemmen en nog nauwer samenwerken.

50Hertz ging al in 2018 van start met dit omvangrijke project om de nieuwe wettelijke verplichtingen te implementeren. Bij REEAL (Redispatch with Renewable Energy Plants) zijn werknemers uit heel wat afdelingen van het bedrijf betrokken. Het project coördineert de interne aanpassing van processen en systemen, naast de participatie van 50Hertz in initiatieven die het geheel van de energiesector bestrijken. 50Hertz werkt in nauwe coördinatie met andere Duitse transmissienetbeheerders, distributienetbeheerders, direct marketeers en het Duitse federale netwerkagentschap.

We werken samen om waarde te creëren voor de samenleving

GRI 102-29, GRI 413-1

#4

549 hectares

ELIA GROEP BEHEERT OP ECOLOGISCHE
WIJZE BIJNA 549 HECTARES GROENE
CORRIDORS.

AMBITIE

We stimuleren de participatie van onze verschillende stakeholders. We zijn een transparante en betrouwbare adviseur die waarde creëert voor de samenleving.

UITDAGING

De activiteiten van Elia groep hebben een economische, maatschappelijke en ecologische impact in zowel België als Duitsland. Bij de bouw van de netinfrastructuur van de toekomst is het een uitdaging om de verschillende visies met elkaar te verzoenen.

AANPAK

Alle stakeholders worden in een zeer vroeg stadium van onze projecten bij de bouw van de infrastructuur betrokken, om hun input in de verschillende fasen van de planning te kunnen opnemen. Zo krijgen we de beste oplossingen voor de samenleving en het milieu.

INTERVIEW MET ILSE TANT (CHIEF COMMUNITY RELATIONS OFFICER BIJ ELIA) EN OLIVIER FEIX (HEAD OF PERMITS BIJ 50HERTZ)

Samenwerken aan een optimale netontwikkeling

GRI 102-43, GRI 102-44,
G4 - EUS - DMA - STAKEHOLDER PARTICIPATION

De energietransitie is een reële maatschappelijke uitdaging voor ons allemaal. De decarbonisering van onze samenleving is een Europees verhaal dat alleen met een goed ontwikkeld hoogspanningsnet kan werken. Het potentieel aan wind en zon moet optimaal geïntegreerd worden om tot de beste mogelijke energiemix te komen. Elia groep is ervan overtuigd dat een vroege betrokkenheid van en een dialoog met alle stakeholders cruciaal is voor het succes van de energietransitie.

Waarom is de timing zo belangrijk bij de uitbouw van het net?

Ilse: "Als de ontwikkeling van het net achterblijft, kan dat hoge kosten voor de samenleving met zich brengen door bottlenecks in het net en de redispachtingkosten die ermee gepaard gaan. In Duitsland hebben we heel concrete cijfers over de gevolgen van een vertraging. Ook in België stellen we vast dat het net stilaan verzadigd geraakt. De tijdige bouw van het net voorkomt niet alleen bottlenecks en de kosten die ermee samenhangen maar maakt het ook mogelijk om hernieuwbare energie te integreren, wat een vermindering van de CO₂-uitstoot mogelijk maakt en de marktprijs gunstig beïnvloedt."

Olivier: "Sinds de inbedrijfstelling van de SuedOstLink in Duitsland hebben we in vier jaar tijd al meer dan 650 miljoen euro bespaard op het congestiebeheer. We hebben bovendien berekend dat de geplande gelijkstroomverbindingen in Duitsland ons tegen 2030 een besparing van 50% aan redispachtingkosten zullen opleveren. Dat economische voordeel stimuleert de welvaart van de samenleving. Ten tweede is er ook een ecologische prijs. Hernieuwbare energie die niet in het elektriciteitssysteem kan worden geïntegreerd, wordt vervangen door een productie die CO₂ uitstoot in de atmosfeer. En ten derde moeten we rekening houden met de maatschappelijke kosten wanneer veel decentrale mogelijkheden en

initiatieven niet kunnen worden benut, omdat het systeem die hoeveelheid nieuwe hernieuwbare energie niet kan verwerken. Heel wat lokale burgers, verenigingen en prosumenten willen mee investeren in het grote maatschappelijke project van de energietransitie, maar als het systeem niet klaar is, kunnen ze hun ideeën moeilijk uitvoeren."

Hoe kunnen we bijdragen aan de tijdige bouw van het net?

Olivier: "Als groep van TNB's delen we kennis, ervaring en goede praktijken om van elkaar te leren, en dat is meteen ook onze grootste troef. We leggen in België de vinger op maatregelen om vergunningsprocedures of bouwwerken minder riskant te maken en passen die vervolgens ook toe in Duitsland, of omgekeerd. Zo kunnen we kritieke infrastructuurprojecten zoals de SuedOstLink in Duitsland of Ventilus in

Infomarkt over het SuedOstLink-project in Greiz op 26 november 2019.

België sneller opleveren. We hanteren bovendien dezelfde normen voor het beheer van die complexe projecten, om een stipte en kwaliteitsvolle oplevering binnen het budget te verzekeren."

Ilse: "Het is cruciaal om over interne competenties te beschikken. Naast onze ingenieurscompetenties hebben we behoefte aan vaardigheden op het gebied van projectbeheer in een nationale en internationale omgeving. Bovendien zijn competenties in stakeholdermanagement en communicatie essentieel voor het succes van onze projecten. Om onze vergunningen op tijd te verkrijgen, is het cruciaal dat we hand in hand werken met onze stakeholders – zowel de overheid als het maatschappelijke middenveld en de burgers. We zijn inspirerende bondgenoten die samen met alle betrokkenen de transitie willen versnellen. Als je vandaag naar een projectteam kijkt, zie je een mix van experts op het gebied van techniek, recht, communicatie, milieu en nog veel meer."

Olivier: "Onze stakeholders stellen hogere eisen en willen actief deelnemen aan het besluitvormingsproces. Dat is uiteraard een uitdaging die onze vergunningsprocessen complexer kan maken. Maar die evolutie kan evengoed een bron van kennis zijn die we in ons planningsproces kunnen benutten om een beter resultaat te krijgen. We zien veel debatten over democratie in Europa, en we moeten onze weg vinden in de nieuwe benaderingen om mensen te betrekken."

650
miljoen €

IN VIER JAAR TIJD BESPAARD
OP HET CONGESTIEBEHEER DANKZIJ
SUEDOSTLINK

“We zien veel debatten over democratie in Europa, en we moeten onze weg vinden in de nieuwe benaderingen om mensen te betrekken.

Olivier Feix

“Het is belangrijk dat de overheden elk op hun niveau ook de nodige verantwoordelijkheid nemen voor de realisatie van de projecten via een positieve communicatie over het belang en de noden en middelen ter beschikking stellen om het proces te laten vooruitgaan en burgers tegelijk garanderen dat hun input ernstig wordt genomen.

Ilse Tant

Op 13 mei 2019 organiseerde 50Hertz een informatiemarkt voor het SuedOstLink project in Bernburg (Saksen-Anhalt).

We denken dus na over nieuwe manieren van stakeholderengagement?

Olivier: "We hebben ook geleerd dat kritische stakeholders vaak bereid zijn om nuttige suggesties te doen of nieuwe feiten bij te dragen om alternatieve routes, technische opties of ecologische compensatiemaatregelen te identificeren en te evalueren. Om dat te bereiken, moeten we al in een vroege fase werken aan een gerichte en respectvolle interactie. Mensen willen graag een deel van het verhaal zijn. Dat is positief. Maar dat betekent ook dat we in onze kernprocessen rekening moeten houden met een heleboel ideeën van ervaren en actieve burgers. Het blijft niet bij een vroege informatieronde met het oog op transparantie. Er moet tweerichtingsverkeer zijn tijdens de volledige ontwikkelingscyclus van het project, en die interactie moet doelbewust verlopen. Het geheel moet een positief resultaat in het belang

“ We hebben ons plannings- en vergunningsproces volledig herzien en kiezen voor een geïntegreerde benadering waarin we altijd input van externe stakeholders opnemen.

Olivier Feix

van de samenleving opleveren. Daarom hebben we ons plannings- en vergunningsproces volledig herzien en kiezen we voor een geïntegreerde benadering waarin we altijd input van externe stakeholders opnemen. We leren momenteel hoe we die nieuwe dynamiek positief kunnen benutten."

Ilse: "Als Elia groep investeren we veel meer in stakeholderengagement en communicatie dan drie of vier jaar geleden. We ontwikkelen niet alleen relaties met regeringen en plaatselijke overheden, maar testen ook innovatieve concepten uit die burgers en vertegenwoordigers van het maatschappelijke middenveld betrekken. Dat zorgt voor een concrete samenwerking met de landbouwers, ook op de lange termijn, partnerschappen op milieu- en economische vlak om de belangen en de impact in evenwicht te houden en gezamenlijke oplossingen te vinden. Voor de burgers worden er stakeholdergroepen opgezet om een gezamenlijk inzicht in de problemen te verkrijgen en oplossingen voor uiteenlopende thema's te vinden. Het is van essentieel belang dat we langetermijnrelaties opbouwen met onze verschillende stakeholders om elkaar beter te begrijpen en samen te werken."

Elia's voornaamste politieke stakeholders bezoeken het MOG na de inhuldiging op 10 september 2019.

Stakeholders bezoeken de site van Brabo in Antwerpen op 19 mei 2019 tijdens de Openwervendag.

Wat verwachten jullie van de regeringen en overheden?

Olivier: "Ten eerste verwachten we een coöperatieve benadering en een actieve betrokkenheid met een gedeelde projectmentaliteit. Wat betekent dat? De vergunningsfase duurt nog te lang en is nog te complex en onzeker. We hebben er allemaal baat bij om samen te werken. Heel concreet: wie heeft welke rol in welke fase van het vergunningsproces, en wat verwachten de partijen van elkaar? Als dat duidelijk is en wordt toegepast, worden de interacties en processen efficiënt. Ten tweede moeten de politieke besluitvormers het maatschappelijke debat over de klimaatverandering koppelen aan de energietransitie. Als Europese groep van TNB's speelt Elia groep een belangrijke rol in het succes van de energietransitie. In Duitsland komen we stilaan op het juiste spoor."

Ilse: "In België is de situatie complex, omdat de bevoegdheden die beslissen over de noden van het net en de vergunningen bij verschillende overheden liggen. We treden dan ook vaak op als een facilitator die alle partijen op dezelfde lijn probeert te krijgen. Het is belangrijk dat de overheden elk op hun niveau ook de nodige verantwoordelijkheid nemen voor de realisatie van de projecten via een positieve communicatie over het belang en de noden en middelen ter beschikking stellen om het proces te laten vooruitgaan en burgers tegelijk garanderen dat hun input ernstig wordt genomen."

Op 22 november verwelkomde Elia meer dan 150 genodigden uit de Belgische energiesector op haar jaarlijkse Stakeholders' Day

“ De dialoog in een pril stadium met het publiek is bij 50Hertz een deel van onze routine geworden Vooral bij ons gelijkstroomproject dat met een ondergrondse kabel zal worden uitgevoerd is de dialoog met de eigenaars belangrijk. Omdat thema's zoals bodemonderzoeken en bodembeschermingmaatregelen belangrijk zijn vanaf de start. Zo doet 50Hertz een beroep op de kennis van de eigenaars om de planning bij te sturen en in een later stadium de aanleg van de kabel.

Danuta Kneipp,
Head of Public Participation Combined Grid Solution
50Hertz

INTERVIEW MET PASCALE FONCK (CHIEF EXTERNAL RELATIONS OFFICER BIJ ELIA), KERSTIN MARIA RIPPPEL (HEAD OF PUBLIC AFFAIRS & COMMUNICATIONS BIJ 50HERTZ) EN EMELINE SPIRE (HEAD OF ELIA GROUP EU AFFAIRS)

Proactief stakeholdermanagement

GRI 102-21, G4 - EUS - DMA - STAKEHOLDER PARTICIPATION

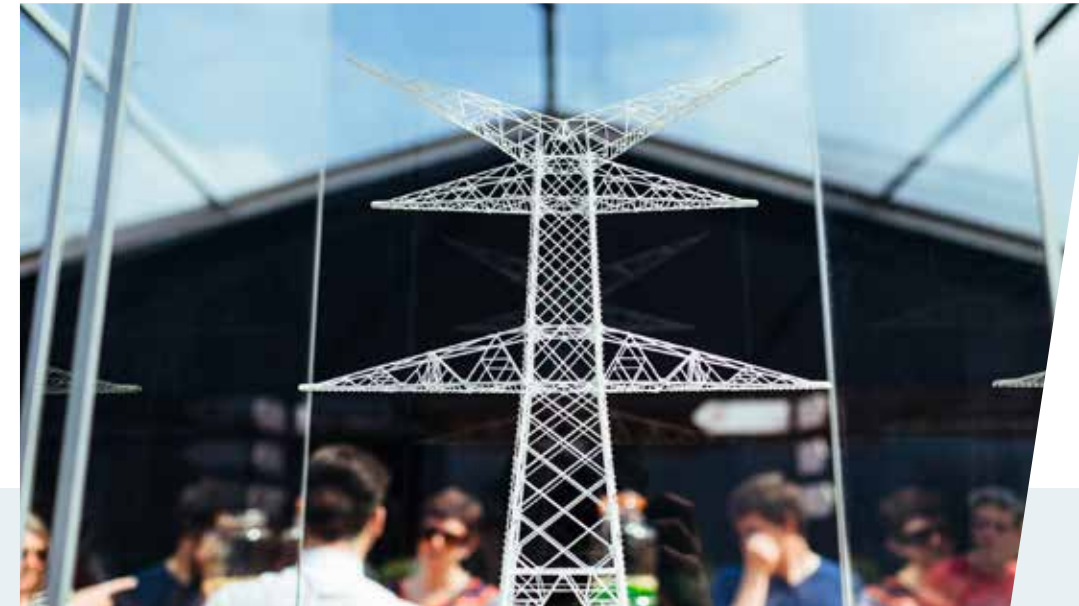
Elia groep adviseert de overheid op nationaal en Europees niveau en streeft ernaar haar stakeholders en regulators in een vroeg stadium van alle ontwikkelingen te betrekken. Hoe beïnvloeden politieke beslissingen onze activiteiten? En waarom winnen de nieuwe benaderingen van proactief stakeholdermanagement aan belang?

Kunnen jullie meer vertellen over de intense relatie tussen onze activiteiten en de overheid?

Pascale: "De verschillende regeringen op federaal en gewestelijk niveau geven ons een mandaat. Dit gereguleerde monopolie verplicht ons om onze taken in het belang van de samenleving uit te voeren, in naleving van alle regels voor het beheer van het transmissienet. Daarnaast zijn we dankzij onze ruime portefeuille van activiteiten de enige speler op nationaal niveau met een totaalbeeld van het elektriciteitssysteem. Dat plaatst ons in een unieke positie om de overheid analyses, advies en aanbevelingen te bieden, zodat ze met kennis van zaken kan beslissen."

“ De Green Deal bevestigt de noodzaak om de energietransitie te realiseren, en wij zijn bereid om onze rol te spelen om dat mogelijk te maken.

Pascale Fonck

Waarom hebben wij dit mandaat?

Kerstin: "Het beheer van de kritieke infrastructuur is van algemeen belang voor de samenleving, want wij verzekeren de veiligheid van het systeem en ondersteunen daarmee de bevoorradingszekerheid van de consument. Dat is bijzonder belangrijk voor de autoriteiten. Zij zijn intrinsiek gemotiveerd en hebben veel belangstelling voor de manier waarop wij het net optimaliseren en uitbouwen om tijdig en binnen het budget hernieuwbare bronnen te integreren, en voor de wijze waarop wij het systeem beheren. We doen dat met een grote technische en economische expertise en ook transparant, met een sterke focus op het bevorderen van een open dialoog. Omdat we efficiënt en innovatief zijn, blijven we onze diensten aan de samenleving verbeteren. Dat zal in de toekomst nog relevanter worden, op weg naar een geslaagde energietransitie en de recent aangekondigde 'New Green Deal' van de EU. De infrastructuur is van cruciaal belang voor de decarbonisering van de energiesector en de overheid weet dat."

“ De infrastructuur is van cruciaal belang voor de decarbonisering van de energiesector, en onze politieke stakeholders en de overheid weten dat.

Kerstin Maria Rippel

Hoe worden onze activiteiten gestuurd door de politieke context en hoe zien wij ons stakeholderengagement?

Kerstin: "In Duitsland hebben we letterlijk elk jaar een nieuwe wetgeving rond hernieuwbare energie. De plannen voor de netontwikkeling moeten volgens de wet elke twee jaar worden herzien. Dat toont meteen ook hoe politieke beslissingen een directe impact hebben op onze activiteiten. Het is bijgevolg erg belangrijk dat we regelmatig contact hebben met de overheid en de besluitvormers, en dat we in vertrouwen met hen praten om holistisch advies te geven over de toekomstige ontwikkelingen van het systeem die de energietransitie zullen vergemakkelijken. Ons eerste principe in dat proces luidt dat stakeholdermanagement altijd gebaseerd moet zijn op vertrouwen. We bouwen sterke, betrouwbare relaties op en we nodigen onze stakeholders regelmatig uit voor een dialoog en een open, transparante discussie. We verplaatsen ons altijd in de positie van

onze partners en stakeholders, en we combineren hun behoeften met onze ideeën en posities."

Hoe beïnvloedt de Europese wetgeving jullie activiteiten? Hoe beheren jullie beide niveaus?

Pascale: "België is een heel geïnterconnecteerd land en daarom is Europa erg belangrijk voor ons. We weten dat meer en meer beslissingen op Europees niveau worden genomen en daarna een impact hebben op de nationale wetgeving. Wij geloven sterk in het geïnterconnecteerde karakter van het Europese energiesysteem en we willen het gebruik van interconnectoren optimaliseren, naast de bouw van nieuwe interconnectoren. In de afgelopen vijf jaar is er enorm veel veranderd dankzij de netcodes en het Clean Energy for all Europeans Package. Vandaag is de New Green Deal aan de orde. Deze 'deal' bevestigt de noodzaak om de energietransitie te realiseren, en wij zijn bereid om onze rol te spelen om dat mogelijk te maken."

Kerstin: "Zo is het ook in Duitsland. Het Europese niveau is uiteindelijk een van de belangrijkste niveaus voor de besluitvorming. Daarom hebben we in februari 2019 een specifieke functie EU-aangelegenheden binnen Elia groep in het leven geroepen, die optreedt als een interface tussen Elia en 50Hertz. Dankzij die samenwerking en uitwisseling brengen wij onze nationale visies altijd samen met een Europees standpunt. Dat is een belangrijke realisatie van de inspanningen van Elia groep in 2019."

Emeline: "Wanneer we naar de impact van de Europese wetgeving op langere termijn kijken, spelen de elektriciteitssystemen een grote rol in het bereiken van de klimaatneutrale doelstelling van de Green Deal tegen 2050. Hernieuwbare elektriciteit wordt de nieuwe primaire energie, en de efficiëntste manier om ze te benutten is ze transporteren en gebruiken als elektriciteit. De scenario's van de Commissie voorzien tot 53% elektrificatie, wat dubbel zoveel is als

Op 13 en 14 februari woonde Elia het Salon des Mandataires in Marche-en-Famenne bij. Dit event lokt jaarlijks 15.000 bezoekers. Alle Waalse stakeholders, overheidsinstanties, gemeentelijke en gewestelijke overheden zijn aanwezig.

Expertenpanel tijdens de EEG Conference van 50Hertz in Berlijn op 30 oktober 2019.

vandaag. Dat geeft ons een bijzondere verantwoordelijkheid. Telkens als wij meer hernieuwbare bronnen in het elektriciteitssysteem integreren, telkens als wij het systeem slimmer maken om elektrische mobiliteit enzovoort te bevorderen, kan de samenleving sneller en efficiënter decarboniseren. Vandaar onze ambitie om zowel de levering van de infrastructuur als de digitalisering van onze werking en van het elektriciteitssysteem te versnellen."

Hoe zien jullie het stakeholdermanagement met de autoriteiten op Europees niveau?

Emeline: "We moeten de Europese beleidsmakers steunen bij de realisatie van de klimaat- en energieambities van de Europese Unie. Wij moeten het waarmaken – dat is ons vak. Daarnaast steunen we de Europese autoriteiten

door te anticiperen op de implicaties van politieke doelstellingen. We kaarten problemen aan die moeten worden opgelost als we willen slagen. Verder stellen we oplossingen voor op basis van onze complementaire expertise in Duitsland en België. De studie 'Future-Proofing the European Energy Transition towards 2030' is daar een concreet en recent voorbeeld van. Door dergelijke thema's aan te sturen op het niveau van de Groep geven we blijk van een nieuw niveau van compromisvorming en kunnen we met een sterkere stem spreken. Dat is erg nuttig en eens te meer een unieke troef van onze Groep die bestaat uit twee TNB's."

Door Europese thema's aan te sturen op het niveau van de Groep geven we blijk van een nieuw niveau van compromisvorming en kunnen we met een sterkere stem spreken.

Emeline Spire

Luister naar de videoboodschap van Kadri Simson (Europees Commissaris voor Energie) zoals getoond tijdens het evenement

<http://bit.ly/VideoSpeech>

Stakeholders' Day 2019

Op 22 november 2019 hield Elia haar jaarlijkse Stakeholders' Day. Meer dan 250 gasten uit de Belgische energiesector werden uitgenodigd voor een gevarieerd programma rond het thema 'De energietransitie versnellen'. Hoogtepunten waren de inspirerende toespraken over klimaatverandering en CO₂-beperking van respectievelijk Belgisch klimaatexpert Jean-Pascal van Ypersele (Université Catholique de Louvain (UCLouvain)) en Amerikaans milieuactivist Paul Hawken. Ook tal van onderwerpen in verband met de Belgische en de Europese elektriciteitssystemen kwamen aan bod.

Elia groep organiseert Europese avond in Brussel

Op 12 december 2019 ontmoetten meer dan 120 gasten uit de Europese energiesector elkaar op het eerste gezamenlijke stakeholderevent van Elia en 50Hertz. Naast actuele thema's, zoals de Green Deal en de COP25 in Madrid, stelde Elia groep er haar nieuwe studie voor: 'Future-Proofing the EU Energy System towards 2030'. Er waren ook verscheidene gastsprekers en videostatements. Peter Altmaier, de Duitse minister van Energie, loofde de Belgisch-Duitse samenwerking binnen Elia groep. Kadri Simson, de nieuwe Europese commissaris voor Energie, wees op de noodzakelijke maatregelen om de Green Deal waar te maken: de decarbonisering versnellen, de energie-efficiëntie verhogen en meer hernieuwbare energie integreren.

50Hertz werkt samen met de overheid

50Hertz organiseerde in 2019 heel wat netwerkevenementen voor verschillende belangengroepen. Op politiek vlak zijn er verschillende momenten waarop we de dialoog aangaan met stakeholders van de overheidsinstanties, parlementen, ngo's, verenigingen en de bedrijfswereld over thema's rond energiebeleid. In februari namen bijvoorbeeld vertegenwoordigers van alle democratische partijen deel aan een parlementair ontbijt op het hoofdkantoor van 50Hertz in Berlijn om de effecten te bespreken van de 'Network Expansion Acceleration Act' (NABEG). In januari en september vonden er netwerkevenementen plaats waarin de deelnemers van gedachten wisselden met experts van 50Hertz over de noodzaak om het net intensiever te benutten en over de uitdagingen op het vlak van de offshore netuitbreiding. In mei was 50Hertz gastheer voor de jaarlijkse 'public and regulatory affairs day'. Distributienetbeheerders, grote verbruikers, hernieuwbare-energieproducenten, operatoren van conventionele elektriciteitscentrales die zich binnen onze controlezone bevinden, bespraken met vertegenwoordigers van 50Hertz de beslissingen van de zogenaamde 'Coal Commission', de op til zijnde ontwikkelingen op het vlak van incentive regelgeving en de ontwikkeling van de

elektriciteitsprijzen. Tijdens deze ontmoetingen worden er altijd stevige gesprekken gevoerd maar met wederzijds respect voor elkaars visie.

In augustus organiseerde 50Hertz de 11de editie van de 'System Conference' over het intensiever netgebruik en daarop volgend de jaarlijkse EEG-conferentie over de redispatching met hernieuwbare energiecentrales. Daarbij komen nog elk jaar een honderdtal bijeenkomsten met internationale, nationale en lokale politieke actoren, vertegenwoordigers uit de bedrijfswereld en ngo's, om hen te informeren over uiteenlopende thema's in verband met de energiesector of het energiebeleid. Het hoogtepunt in 2019 was de inbedrijfstelling van het Arkona-windpark en de netaansluiting van Ostwind 1 op het 50Hertz-net die werd bijgewoond door de Duitse bondskanselier Angela Merkel. In haar toespraak benadrukte ze het belang van de Baltische Zee op het vlak van offshore windenergie.

100

50HERTZ ORGANISEERT JAARLIJKS EEN HONDERDTAL VERGADERINGEN MET STAKEHOLDERS

Werken aan een beter mileu

GRI 304-1, GRI 304-2, GRI 304-3, G4-EN12

Elia groep ijvert voor een duurzame toekomst voor al haar interne en externe stakeholders. Dit betekent dat wij maatschappelijk verantwoord ondernemen heel belangrijk vinden, met onder meer een actieve deelname aan de milieu- en klimaatbescherming. Elia groep respecteert de flora, fauna en biodiversiteit, springt zuinig om met natuurlijke hulpbronnen en houdt het energieverbruik en de uitstoot van haar activiteiten zo laag mogelijk.

Biodiversiteit en herstel van de natuurlijke habitat

Om de bevoorradingszekerheid te kunnen garanderen, moet rond de elektrische geleiders van onze hoogspanningslijnen een veilige afstand worden bewaard. In plaats van bomen te rooien en vegetatie te versnipperen, startte Elia in 2011 het project LIFE, in samenwerking met RTE en gefinancierd door de Europese Commissie en het Waals Gewest. Met LIFE wilden we oplossingen vinden om een veilige afstand te garanderen en de biodiversiteit in stand te houden. Na de voltooiing van dit zevenjarige project stelde Ecofirst in de zomer van 2018 en 2019 biologische inventarissen

op. De inventarissen onderzoeken de evolutie van de habitats en populaties van dieren- en plantensoorten, om dieper in te gaan op de gevolgen van de ontwikkelingen en de wijzigingen van de beheerspraktijken die uit LIFE zijn voortgevloeid.

Het succes van de zeven verschillende acties die in het kader van LIFE werden ondernomen (nl. borders – boomgaarden – herstel van natuurlijke habitats – uitgraven van vijvers – controle van invasieve soorten – maaien of begrazen – aanleg van bloemenweides) werd geëvalueerd. Omdat een volledige inventaris van de 429 ha niet mogelijk is met de bestaande middelen, legde Ecofirst de focus op een selectie van 52 sites die als representatief werden beschouwd voor de diversiteit van de in het LIFE-project ondernomen acties. In totaal werd ongeveer 130 ha geëvalueerd.

Een voorbeeld voor Europa

Het LIFE-project is onder meer bedoeld om een voorbeeld te stellen voor alle andere Europese transmissienetbeheerders (TNB's) en om het eerste ecologische netwerk langs de 300.000 kilometer hoogspanningslijnen van de EU te ontwikkelen. Er zijn contacten gelegd met de TNB's in veertien lidstaten van de EU die de grootste belangstelling voor het project en de implementatie ervan in hun eigen land hebben getoond. Een 'gids voor beste praktijken' beschrijft diverse manieren om de voornoemde groene corridors te beheren en illustreert hun financiële voordelen als onderdeel van het project. Elia gebruikt deze gids intern en verspreidt hem onder de andere Europese TNB's, onder meer via internationale organisaties zoals het Europees netwerk van transmissienetbeheerders voor elektriciteit (ENTSO-E) en de International Council on Large Electronic Systems (CIGRE).

Neem een kijkje op <http://www.life-elia.eu/nl/> en kom alles te weten over dit duurzaamheidsinitiatief.

Eco pooling

De wet legt de verplichting op om elke vermijdbare negatieve impact op de natuur en het landschap te voorkomen of tot een minimum te beperken. Wanneer ingrepen onvermijdelijk zijn, neemt 50Hertz compensatiemaatregelen. Die omvatten bijvoorbeeld aanplantingen, bosbouw, waterbouwwerken, bescherming van soorten, restauratie en andere acties. Het wordt echter steeds moeilijker om op het ogenblik van de ingreep geschikte zones te vinden voor dergelijke compensatiemaatregelen. Een milieuboekhouding kan dat probleem oplossen. Dit betekent dat compensatiemaatregelen vooraf en zonder specifieke impact worden uitgevoerd, dat ze worden erkend en dat ze op een milieurekening worden geboekt.

In 2019 legden de Stiftung Kulturlandschaft Sachsen-Anhalt en 50Hertz de basis voor een ecosysteem met een duurzame biotoop in de vallei van Sülze, ten zuidwesten van Magdenburg. Het is de bedoeling om een volledig ecosysteem te creëren door biologisch waardevolle gebieden te verbeteren en te beschermen. De Stiftung Kulturlandschaft Sachsen-Anhalt heeft met dat doel een milieurekening geopend.

Natuurlijk werken we ook actief aan de bescherming en de versterking van de biodiversiteit. We hebben aandacht voor de vogels, amfibieën en natuurlijke habitats en we ontwikkelen samen met externe partners grootschalige ecologische projecten om de biodiversiteit te verrijken. Ook de manier waarop we ons systeem en onze netten beheren is duurzaam. Daarnaast voeren we onze participatiedialogen met het publiek op een duurzame manier. Onze professionele aanpak van negatieve en positieve opinies draagt eveneens bij tot een betere en duurzamere interactie met de samenleving. Het leidt tot een beter begrip en consensus over de noodzaak om de netten te versterken en zo de snelgroeiende volumes aan variabele hernieuwbare energie te integreren.

Olivier Feix,
Head of permits 50Hertz

Het biotoopsysteem zal bloeiende habitats met een grote diversiteit aan dieren en planten tot stand brengen in zones waar ze schaars geworden zijn. De stichting sluit contracten af met plaatselijke landbouwers om het biotoopnetwerk te beheren, zodat vooral kleinere landbouwbedrijven een bijkomende bron van inkomsten krijgen.

Deze samenwerking toont aan dat economie en milieu niet tegenstrijdig zijn. Met een slimme planning kunnen parallel aan infrastructuurprojecten

activiteiten voor milieubehoud worden geïmplementeerd die anders moeilijk of zelfs onmogelijk zouden zijn.

50Hertz draagt al sinds 2017 bij aan de milieurekening voor het project en ontvangt in ruil daarvoor ecopunten. Die kan 50Hertz gebruiken voor eventueel noodzakelijke compensatiemaatregelen in de toekomst, zoals de milieucompensatie voor de SuedOstLink.

Raadpleeg het Duurzaamheidsverslag 2019 van Elia groep via

http://bit.ly/EliaGroup_publications

voor een overzicht van alle compensatiemaatregelen die Elia en 50Hertz hebben genomen. Bezoek onze websites voor meer informatie over de bestrijding van de milieu-impact en de bevordering van de ecologische diversiteit.

We stemmen onze cultuur af op onze strategie

#5

2.544

TOTAAL AANTAL MEDEWERKERS
(ELIA GROUP)

AMBITIE

We verankeren een sterke groeps cultuur die veiligheid en het belang van de samenleving vooropstelt in al haar activiteiten en de lokale identiteit respecteert.

UITDAGING

We zijn actief in een snel veranderende en internationale sector. Onze medewerkers gaan om met interculturele verschillen, werken samen in teams verspreid over beide TNB's, maken gebruik van nieuwe digitale tools en werken met nieuwe processen.

AANPAK

Drie richtinggevende principes (wegwijzers) en zes gedragingen leggen de basis voor de ontwikkeling van onze groeps cultuur. Op basis daarvan versterken we de samenwerking tussen onze medewerkers in Duitsland en in België. We stimuleren hen om initiatieven te nemen en het verschil te maken in elke actie die ze ondernemen (MAD).

INTERVIEW MET PETER MICHIELS (CHIEF ALIGNMENT OFFICER ELIA GROUP) EN SYLVIA BORCHERDING (CHIEF HUMAN RESOURCES OFFICER 50HERTZ)

We werken aan een versterkte groepscultuur

Elia groep werkt binnen een snel veranderende context en verbetert voortdurend haar diensten aan de samenleving. 50Hertz en Elia zijn twee sterke nationale TNB's met een ruimte kennis en expertise. Om onze strategische visie rond de Groep vorm te geven, kiezen we voor twee centraal gelegen hoofdkantoren in Brussel en Berlijn. Dankzij deze binationale dimensie willen we een toonaangevende rol spelen in de Europese energietransitie. Om onze ambitie te realiseren, zetten we groepsfuncties op in de domeinen waar we toegevoegde waarde kunnen creëren voor de samenleving.

Wat waren de voornaamste realisaties in 2019 die Elia hielpen om een sterkere Groep te worden?

Peter: "Begin 2019 hebben we 15 functies op groepsniveau ingevoerd. Sindsdien zijn we flink vooruitgegaan. Elia en 50Hertz publiceerden een gezamenlijke studie over de horizontale visie. Deze geeft twee belangrijke hefbomen aan: met een tijdige realisatie van de geplande nieuwe infrastructuur en met een aangepast marktdesign realiseren we de volgende fase in de Europese energietransitie. In 2019 organiseerden we onze eerste Europese Stakeholders' Day en ons eerste gezamenlijke jaarverslag rolde

van de pers. De strategie van Elia groep stemden we verder af en vanuit onze groepsstrategie werkten we de nationale businessplannen uit. Er kwamen gezamenlijke standaarden voor het CAPEX-beheer van kritieke infrastructuurprojecten. Hoogtepunten waren de gezamenlijke inhuldiging en ingebruikname van de netaansluiting van het Arkona-windpark in de Baltische Zee en de inbedrijfstelling van het Modular Offshore Grid in België. Ook voor onze aankopen benutten we onze samenwerkingsmogelijkheden: we konden beter onderhandelen bij de aankoop van condensatorbatterijen en staal voor onze projecten via onze gezamenlijke technische specificaties."

Gedeelde waarden, opvattingen en gedragingen hebben, zijn een belangrijke factor om een Groep te zijn en als Groep verder te groeien.

Peter Michiels

"Het succes op lange termijn van Elia groep hangt af van onze manier van samenwerken. We werken aan een gemeenschappelijke groepscultuur door zes gedragingen te integreren in beide landen.

Sylvia Borcharding

Sylvia: "Voor het eerst organiseerden we een 'Elia Group Innovation Week' die de vooruitgang van de digitalisering en nieuwe technologieën in onze kernactiviteiten in de kijker zette. Onze nieuwe brochure met gezamenlijke veiligheidsrichtlijnen verstevigde ons veiligheidsbeleid. Veiligheid is immers een topprioriteit voor de Groep. We werkten ook samen op het talentmanagement en een gezamenlijke aanpak voor skill-based personeelsmanagement. Als Groep versterken we ook ons imago op de rekruteringsmarkt. We slaagden erin om twee belangrijke profielen aan te trekken in moeilijke omstandigheden - een sterke Duitse CEO voor 50Hertz en een Chief Digital Officer voor Elia groep die de digitale transformatie van onze bedrijven zal leiden. Als ik onze samenwerking bekijk, heb ik meer en meer het gevoel dat de Groep echt

begint te leven bij de medewerkers. Dat merk ik aan medewerkers van Elia die ik aantref in Berlijn en van collega's van 50Hertz in Brussel en ook aan het groter aantal medewerkers op de nieuwjaarsfeestjes van onze bedrijven. Er is ook een eerste Belgische groepsverantwoordelijke die als expat vanuit Berlijn werkt. En ik ben heel blij dat de mentaliteit aan het veranderen is. Onze medewerkers beginnen proactief te denken over wat het best mogelijke resultaat zou zijn voor de Groep."

50Hertz Chief HR Officer Sylvia Borcharding vervoegt het directiecomité. De toezichtsraad van 50Hertz stelde in januari 2019 Sylvia Borcharding aan als Chief Human Resources Director. Het aantal vrouwelijke leden in het directiecomité van 50Hertz bedraagt nu 20%. Sylvia Borcharding vervulde daarvoor leidinggevende functies in Metro Group, bij zorgstrekker IAS en outsourcingspecialist Capita. Ze was ook freelance organisatieconsulent.

“Het is niet alleen een kwestie van meer flexibel of innoverend te zijn. We moeten echter ook omgaan met de interculturele verschillen.”

Sylvia Borchering

Wat zijn volgens jou de belangrijkste uitdagingen?

Peter: “De digitale transformatie gaat alsnog sneller. Daarom moeten we beproefde bedrijfsmodellen herbekijken vanuit een digitale aanpak. Om onze toekomst op lange termijn te vrijwaren, moeten we innoverend, flexibel en efficiënt zijn. De grote uitdaging is nu om de kansen te grijpen die de digitale transformatie aan de Groep biedt en onze mensen en organisatie in de mogelijkheid te stellen om actief hieraan deel te nemen. Om dat te realiseren, hebben we sterk gemotiveerde en flexibele medewerkers nodig. Teams zullen vaker horizontaal over hun functies heen moeten samenwerken en los van hun verantwoordelijken. Dat vraagt een enorme mentaliteits- en cultuurverandering.”

Sylvia: Het is niet alleen een kwestie van meer flexibel of innoverend te zijn. We moeten echter ook omgaan met de interculturele verschillen, op verschillende locaties kunnen werken of ons aanpassen aan nieuwe structuren, verantwoordelijkheden en processen. Het spreekt voor zich dat de medewerkers zich sterk verbonden voelen met hun nationaal bedrijf, of dat nu Elia of 50Hertz is, maar een sterke Groep zijn vereist ook één gezamenlijke cultuur. Dat betekent niet dat we de verschillen tussen Elia en 50Hertz of Belgen en Duitsers moeten negeren, maar om ‘dezelfde taal’ te spreken met respect voor de cultuur, streven we naar gemeenschappelijke houdingen en gedragingen die onze medewerkers moeten integreren. Een gemeenschappelijke cultuur helpt ons om onze strategie op een stevige basis te realiseren.”

Wat voor een cultuur is er nodig om de ambities van Elia groep te realiseren?

Peter: “Gemeenschappelijke waarden, opvattingen en gedragingen zijn belangrijk om Elia groep te kunnen uitbouwen en te laten groeien. Om succesvol te zijn in de toekomst lanceerden we het culturele programma ‘Make a Difference’. Dat promoot zes gedragingen die voortbouwen op onze sterktes maar ook een flexibele en efficiënte manier van werken bevorderen. Dat is nodig om ons snel te kunnen aanpassen aan de snel veranderende wereld rondom ons. Deze zes gedragingen helpen ons om te spreken met ‘één stem’, te kijken wat eenvoudiger kan en onnodige

complicaties weg te werken, feedback te vragen en te geven, een impact te hebben met elke actie die we ondernemen, keuzes te maken in het belang van de hele Groep en actief de toekomst te co-creëren.”

Sylvia: “Het succes op lange termijn van Elia groep hangt duidelijk af van onze manier van samenwerken. We werken aan een gemeenschappelijke groeps cultuur door zes gedragingen te integreren in beide landen. Ik vind de gedragingen ‘feedback’ en ‘vereenvoudiging’ allebei heel belangrijk. Een goede feedbackcultuur is cruciaal. Het is belangrijk om onze verwachtingen rond continue verbetering uit te spreken maar ook om eens vaker onze persoonlijke waardering te tonen. De juiste ingesteldheid en een sterke

motivatie helpen om succesvol te zijn. Op het vlak van vereenvoudiging zijn er op het eerste gezicht een hele resem kleine dingen die we moeten veranderen. Door bijvoorbeeld het grote aantal handtekeningen in verschillende goedkeuringsprocessen te beperken, kunnen we de complexiteit verminderen en zo de efficiëntie in ons dagelijks werk vergroten.”

Hoe plan je de implementatie van deze gedragingen binnen Elia groep?

Peter: “In België hebben we eerst gewerkt op twee gedragingen op alle niveaus en binnen alle teams: ‘feedback’ en ‘één stem’. De volgende punten zijn ‘vereenvoudiging’ en ‘impact’. In Duitsland zijn we nu onze prioriteiten aan het bepalen. Hoewel ze ook belangrijk zijn, spreekt het voor zich dat het om meer gaat dan louter communicatiecampagnes, opleidingen en workshops die aan onze medewerkers uitleggen wat de zes gedragingen inhouden. Onze leidinggevendenden en managers moeten een rolmodel zijn en het voorbeeld geven. Mensen moeten nieuwe dingen kunnen uitproberen en testen, zonder bang te zijn om fouten te maken. We moeten ook onze bedrijfsprocessen onder de loep nemen, detecteren waar er obstakels zijn voor die zes gedragingen en deze uit de weg ruimen.”

Senior managers van Elia en 50Hertz tijdens de Elia Group Management Days in Gent op 30 september 2019.

20%

VROUWENQUOTA 50HERTZ
EXECUTIVE COMMITTEE

Culturele wegwijzers en gedragingen

GRI 404-1

Elia groep startte een gezamenlijk project op om de samenwerking tussen Elia en 50Hertz te versterken. Vandaag ontwikkelt het bedrijf een gemeenschappelijke manier van werken zodat de medewerkers geïntegreerd worden in een multinationale Groep met meer dan 2.500 medewerkers. Om onze strategie met succes uit te voeren en onze opdracht in deze veranderende context te vervullen, hebben we culturele verandering nodig. Daarom hebben we culturele wegwijzers en zes culturele gedragingen gedefinieerd. Zij leggen de basis voor de cultuur van Elia groep en zijn het vertrekpunt voor al onze (bedrijfs-)activiteiten. De prioriteiten en beslissingen van alle medewerkers van Elia groep zouden die richtinggevende principes en gedragingen moeten weerspiegelen.

2.544

TOTAAL AANTAL MEDEWERKERS
(ELIA GROEP)

EÉN STEM:
we hebben een open en constructieve discussie voor we een beslissing nemen. Eens de beslissing genomen, draagt elke medewerker dezelfde boodschap uit.

IMPACT:
we voeren onze taken uit op de best mogelijke manier door ons te focussen op de acties die het verschil maken en die impact hebben (op de veiligheid, het systeem, de samenleving, onze prestatie...).

EÉN BEDRIJF:
onze verantwoordelijkheid gaat verder dan onze eigen job of directie. We bekijken resultaten transversaal en staan achter de keuzes die we als bedrijf maken.

“We werken voortdurend op de integratie en versterking van deze houdingen in onze dagelijkse manier van werken. Samen met de directieteam zetten we de koers uit, bepalen we de prioriteiten en acties om ze op een duurzame manier te implementeren in de organisatie.

Julia Persitzky,
Head of Learning & Development 50Hertz

Onze ambitieuze waarden

GRI 102-16

WE ZIJN ONDERNEMEND: Onze medewerkers werken proactief samen en nemen initiatieven om hun manier van werken te verbeteren en nieuwe wegen in te slaan.

WE WERKEN SAMEN: Elia groep vindt samenwerking, zowel binnen het bedrijf als met externe partners, heel belangrijk. Onze medewerkers delen hun expertise en informatie, stellen elkaar in vraag en laten op die manier hun ideeën rijpen. Ze streven naar een goede samenwerking en een win-winpartnerschap.

WE ZIJN VERANTWOORDELIJK: Alle medewerkers dragen de volledige verantwoordelijkheid voor hun project of taak. Ze realiseren hun ambitieuze en inspirerende doelstellingen en werken met enthousiasme vanaf het begin tot het einde aan een opdracht.

WE ZIJN FLEXIBEL: In een voortdurend veranderende wereld staan onze medewerkers open voor verandering, gaan ze voortdurend vooruit en volharden ze in hun ambitie.

VEREENVOUDIGING:
we kijken wat eenvoudiger kan in onze complexe omgeving en werken onnodige complicaties weg.

DE TOEKOMST CO-CREËREN:
we zijn ons niet alleen bewust van de ingrijpende veranderingen in onze sector, zoals de digitalisering en decentralisatie, maar geven ze mee vorm.

FEEDBACK:
we geven en vragen feedback en dit in verschillende richtingen. Zo tonen we waardering en gaan we voor continue verbetering.

“De zes gedragingen zijn onze gemeenschappelijke norm. Uiteraard mogen er lokale verschillen zijn en ook andere prioriteiten of bekommernissen. De Duitse collega's werken op dit ogenblik een implementeringsaanpak uit. Ik deel onze best practices en zorg voor coherentie. Net zoals bij Elia starten we bij het management en dan rollen we het programma verder uit in de organisatie.

Barbara Verhaegen,
Head of Internal Communication & Culture Elia

We ontwikkelen onze talenten

Het partnerschap tussen Elia in België en 50Hertz in Duitsland is sterker dan ooit. Samen plukken we de vruchten die elk bedrijf afzonderlijk niet had kunnen realiseren, neem bijvoorbeeld het scheppen van toekomstige groeikansen of investeringen in activiteiten die toekomstige synergieën opleveren. Onze inspanningen bundelen helpt om een veilig, betrouwbaar en efficiënt systeem te waarborgen, de netinfrastructuur van de toekomst te bouwen, de markt uit te bouwen, onze cultuur op onze strategie af te stemmen en veelbelovende groei- en innovatiekansen te grijpen.

Groepsfuncties

We zijn ervan overtuigd dat een sterkere samenwerking tussen onze twee TNB's toegevoegde waarde creëert en onze toekomst op lange termijn veilig stelt. Om onze gezamenlijke ambitie te realiseren hebben we groepsfuncties ingevoerd in de domeinen waar we door intensere samenwerking toegevoegde waarde kunnen creëren.

De organisatie van Elia groep wordt aangestuurd door het Elia Group Committee (EGC), het officiële bestuursorgaan van de zopas opgerichte holdingstructuur van Elia groep.

We hebben groepsfuncties ingevoerd in uiteenlopende domeinen:

ASSET MANAGEMENT

“ Samenwerken op groepsniveau om onze assets te beheren zal voor betere beslissingen over onze assets zorgen met aanzienlijke voordelen voor beide TNB's.

Dirk Kunze (Elia Group Officer Asset Management)

CAPEX MANAGEMENT

“ De belangrijkste prioritaire projecten en programma's aansturen op groepsniveau betekent meer transparantie. Dat helpt ook om de risicoblootstelling te beperken, op het vlak van timing, kosten, scope en kwaliteit. De ervaringen en praktijken van beide TNB's zijn een goede basis voor sterke resultaten.

Olivier Feix (Elia Group Officer Capex Management)

STRATEGY

“ Samen verzekeren we dat de TNB's een heel belangrijke rol blijven spelen in een snel veranderende omgeving. De digitale transformatie waarmaken is de sleutel tot succes voor ons bedrijf.

Alexandre Torreele (Elia Group Head Strategy)

SYSTEM OF THE FUTURE

“ Het departement System of the Future bekijkt hoe we de toekomst van het energiesysteem tegen 2030 kunnen voorbereiden. Daartoe voeren we diepgaande kwalitatieve en kwantitatieve studies uit samen met onze interne en externe stakeholders.

Jan Voet (Elia Group Head System of the Future)

EU AFFAIRS

“ Als een betrouwbaar adviseur, zal Elia groep haar taak vervullen in het belang van de Europese samenleving. We zullen ervoor zorgen dat de Groep met 'één sterke stem' zal spreken in overleg met alle belangrijke stakeholders.

Emeline Spire (Elia Group Head EU Affairs)

FINANCE : GROUP CONTROLLING, AUDIT AND RISK MANAGEMENT

“ Een gezamenlijk inzicht creëren in de waardefactoren van beide TNB's, zowel in hun eigen werkgebied als in hun gezamenlijke activiteiten. Dat is één van de hoofdtaken van de nieuwe groepscontrole. Op basis van dat inzicht kunnen we een raamwerk ontwikkelen voor de rapportering en de ondersteuning van het beslissingsproces. Binnen dit raamwerk kunnen we dan acties ondernemen om de voornaamste risico's te beperken en kansen te grijpen die waarde creëren.

Daniel Baumgartner (Elia Group Head Controlling)

“ De financiële activiteiten van ons bedrijf versterken, dat is een deel van onze ambitie. We beogen een sterk en coherent risicobeheer voor de hele Groep op basis van geharmoniseerde processen, zodat we tot gefundeerd overleg over de risico's komen in het EGC.

Gwendolyne Verstraelen (Elia Group Officer Risk Management)

CORPORATE COMMUNICATION AND REPUTATION

“ Elia Group Communication & Reputation stippelt de communicatiestrategie van de Groep uit en stuurt ze aan. Het departement streeft naar sterke, duidelijke en coherente communicatie. Op deze manier willen we sensibiliseren, impact hebben en naar de buitenwereld het sterke imago uitstralen van een toonaangevende Groep van TNB's in de Europese energietransitie.

Marleen Vanhecke (Elia Group Head Communication & Reputation)

IT

“ Applicaties die in de hele Groep worden gebruikt zullen gezamenlijke oplossingen bieden voor beide TNB's, wat goed is voor de algemene efficiëntie en de realisatie van de strategische doelstellingen van het bedrijf.

Marc Gilliard (Head of Elia Group IT Application Development and Maintenance (ADM))

“ De synergieën op het vlak van IT-infrastructuur, datacommunicatie en -beveiliging binnen de Groep zullen voor een grotere kritieke massa zorgen. Dat zal ons in staat stellen om een betere service te verlenen. In plaats van algemene diensten zullen we gespecialiseerde diensten kunnen aanbieden.

Pierre Loverius (Head of Elia Group IT Infrastructure, Datacom and Security (IDS))

“ Het CDO office ondersteunt en leidt een enorme transformatie die op dit ogenblik een weerslag heeft op de hele Groep. IT Group waarin Elia en 50Hertz samen worden ondergebracht zal onze processen afslanken en samenwerkingsmogelijkheden scheppen voor beide bedrijven en IT. Tegelijk zorgen we ervoor dat we duidelijk bepalen wat de prioriteiten en mogelijkheden zijn om onze groepsvisie – een digitale TNB worden – te realiseren.

Antje Schlegel (Head of Elia Group CDO Office)

INTERNAL AUDIT

“ De interne audit van Elia groep biedt maximale toegevoegde waarde in het geven van zekerheid op lokaal en op groepsniveau. Het is onze ambitie om de positieve impact op de effectiviteit en de efficiëntie van de verschillende bedrijfsactiviteiten te vergroten en het transitieproces te stimuleren.

Erik De Schrijver, Head of Elia Group Internal Audit

Change Agent Programme van Elia groep

De nauwere samenwerking tussen Elia en 50hertz heeft heel wat voordelen maar brengt ook uitdagingen voor onze medewerkers met zich. Om onze teams in hun dagelijks werk te ondersteunen, hebben we 50 change agents aangesteld in Elia en 50hertz. Change agents zijn kaderleden of bedienden die een groepsfunctie of lokale functie uitvoeren en die een impact –als het ware een wijziging – ondervinden van onze activiteiten als groep. Zij zullen verschillende taken opnemen om hun collega's te ondersteunen bij interculturele verschillen, het werken in verspreide teams, op het vlak van transparantie en communicatie, interfaces of verduidelijking van de rollen en verantwoordelijkheden.

PROCUREMENT

“ We hebben groepsfuncties ingevoerd die aan beide TNB's de goederen en diensten leveren met de grootste voordelen dankzij het effect van het groepsvolume en waar we onze beste praktijken kunnen benutten.

Harald Van Outryve D'Ydewalle (Elia Group Head Procurement)

TALENT MANAGEMENT

“ Het talentmanagement van Elia groep zal de groepsstrategie ondersteunen en zal vanuit de groepsstrategie een stappenplan uitwerken voor de talenten en competenties op lange termijn. De kritieke competenties en functies identificeren is essentieel voor de continuïteit van ons bedrijf.

Sylvia Borchering (Elia Group Officer Talent Management)

INNOVATION

“ In ons snel evoluerend energiesysteem, wil Group Innovation de mogelijkheden uittesten en valideren die nieuwe technologieën ons kunnen bieden voor de optimalisering van de efficiëntie, kwaliteit en veiligheid van onze activiteiten. We willen de innovatie mindset in de Groep integreren. We benutten de uitdagingen van beide bedrijven en voeren testen uit om maximaal hieruit te leren en waardevolle support te leveren aan de langetermijnstrategie van Elia groep.

Loïc Tilman (Elia Group Head Innovation)

De officiële lancering van de nieuwe Elia Group-organisatie op 14 februari in Brussel.

“ Ik heb altijd graag in een internationale omgeving gewerkt, omdat het mij de mogelijkheid biedt om van gedachten te wisselen en mezelf te ontplooiën. Samenwerken binnen een internationale Groep is soms een hele uitdaging, maar op de lange termijn zie ik vele voordelen, zoals een internationaal netwerk, kwalitatief sterke kennisuitwisseling of snellere resultaten dankzij zo'n samenwerking. Als change agent, denk ik dat ik een belangrijke rol kan spelen door onze mensen en collega's bewust te maken van onze verschillen en gelijkenissen, zowel cultureel als in onze manier van werken.

Evelynne Driane, Head of Talent Management Elia

Veiligheid komt altijd op de eerste plaats

GRI 403-1

Veiligheid is een essentieel onderdeel van onze bedrijfscultuur. We hanteren de strengste veiligheidsnormen voor de eigen medewerkers, de contractors en iedereen die in contact komt met onze infrastructuur. Elia groep investeert voortdurend in de intrinsieke veiligheid van haar installaties, werkmethoden en bedrijfscultuur. Daarnaast verwachten we dat al onze medewerkers altijd op een veilige en goed beveiligde manier werken, een veilig en verantwoordelijk gedrag stimuleren bij hun collega's en nooit beknibbelen op veiligheid.

We zijn allemaal Safety Leaders

Bij Elia groep zijn we ervan overtuigd dat veiligheidscultuur niet gaat over het aantal ingevoerde procedures, maar wel over het afstemmen van het gedrag van de medewerkers op de veiligheidsdoelen. Iedereen moet een 'Safety Leader' worden. Vanaf hun eerste werkdag krijgen onze medewerkers een grondige veiligheidsopleiding om ervoor te zorgen dat ze hun eigen veiligheid en die van hun collega's en de omgeving steeds respecteren. Daarom introduceerden we in 2019 een derde pijler in onze veiligheidsprogramma's: 'We zijn allemaal Safety Leaders', na 'We gaan voor nul ongevallen' en 'We bouwen aan een veiligheidscultuur'.

Ze begrijpen ten volle de risico's en leven de regels na. Ze hebben – ongeacht hun positie in de organisatie – een open ingesteldheid en zijn tot medewerking bereid, terwijl ze ook anderen inspireren op het vlak van veiligheid. Bij Elia groep zijn we ervan overtuigd dat iedereen een Safety Leader kan zijn. Daarom hebben we een toolkit ontwikkeld om de medewerkers te helpen om hun veiligheidsattitude en vaardigheden voor het Safety Leadership aan te scherpen. Deze leidraad schept een gemeenschappelijk kader voor veilig gedrag, zodat we samen onze veiligheidsambities kunnen bereiken.

“Veiligheid stond altijd voorop bij 50Hertz en Elia. Als expert op het vlak van arbeidsveiligheid is het belangrijk voor mij dat we ook dezelfde veiligheidswaarden en –doelstellingen hebben binnen de groep. Met de ‘Elia Group Safety Toolkit’, hebben de medewerkers in Duitsland en België nu deze sterke boodschap ontvangen. De brochure geeft standaardtools en regels zodat iedereen binnen de Groep op eenzelfde veilige manier kan werken.

Claudia Lüer, Occupational Safety Specialist 50Hertz

WE BOUWEN AAN EEN VEILIGHEIDSCULTUUR

Om ons doel te bereiken, is er meer nodig dan procedures en richtlijnen. We werken actief aan een veiligheidscultuur waarin iedereen persoonlijk betrokken is bij het garanderen van de eigen veiligheid en die van alle collega's.

WE GAAN VOOR NUL ONGEVALLen

Elia groep zet zich in om te garanderen dat iedereen elke dag weer veilig naar huis kan gaan. Met iedereen bedoelen we al onze medewerkers, de medewerkers van onze contractors, en elke persoon die werkt in de nabijheid van onze installaties.

WE ZIJN ALLEMAAL SAFETY LEADERS

De transformatie naar een veiligheidscultuur vereist een duidelijk zichtbaar Safety Leadership op alle niveaus van de groep. Safety Leaders laten voorbeeldig veiligheidsgedrag zien en inspireren anderen om dat ook te doen. Elia groep engageert zich om het Safety Leadership bij alle medewerkers te ontwikkelen.

Evenementen voor medewerkers

2019 was een heel belangrijk en druk jaar voor Elia groep. Samen realiseerden we zeer belangrijke mijlpalen. De inspanningen van onze teams moeten we in de bloemetjes zetten en belonen. Vandaar dat we in 2019 verschillende events hebben georganiseerd om onze medewerkers te bedanken voor hun inzet, vertrouwen en teamgeest.

ELIA'S GOT TALENT

Het nieuwjaarsfeest was helemaal gefocust op het talent van de medewerkers. We gaven onze medewerkers letterlijk het podium om hun talent buiten het werk met ons te delen. Onze collega's gaven een schitterende show met dans-, zang- en instrumentale acts. Bedankt aan het voltallige team van Elia groep 2019!

MARATHON VAN VALENCIA

Op 1 december liepen twintig Elia-medewerkers met succes de marathon van Valencia. Het was een spontaan initiatief en voor verschillende collega's hun eerste marathondeelname. De collega's hielpen en stimuleerden elkaar om te trainen. Na hun succesvolle deelname kijkt het lopersteam uit naar de marathon van Athene in 2020 en de marathon van Berlijn in 2021.

ELIA TROPHY 2019

De Elia Trophy is een driedaags teambuildingevent voor alle medewerkers van Elia groep. Veertig teams van vier collega's namen deel aan dit avontuurlijke, sportieve en ontspannen weekend in de buurt van La Roche-en-Ardenne; De teams namen het tegen elkaar op in verschillende proeven: van rotsklimmen, lopen, modderpoelen doorkruisen tot kayakken. In een grote organisatie als de onze biedt zo'n event de kans om de collega's van andere departementen te leren kennen, zowel in België als in Duitsland, en de teamspirit te versterken.

FAMILYDAY OP DE BRABO-SITE

Ook in 2019 nam Elia deel aan de Open Wervendag. Deze keer met het Brabo-project in de haven van Antwerpen. Een heel weekend lang kon het publiek een kijkje nemen en het project ontdekken. Ongeveer 1.500 mensen namen deel aan dit leerrijke en leuke event. Op 18 mei was het de beurt aan de medewerkers van Elia en hun familie om een bezoek te brengen aan de site van Brabo en deel te nemen aan ontspanningsactiviteiten voor jong en oud.

PERSONEELSFEEST BIJ 50HERTZ

Nieuwe en vertrouwde collega's ontmoeten in een ontspannen sfeer is het opzet van het jaarlijkse personeelsfeest van 50Hertz in Berlijn. Heel wat Belgische collega's kwamen naar Berlijn om voor het eerst samen met hun Duitse collega's te feesten. Dat was heel verrijkend voor beiden. In Berlijn op de site van de vroegere luchthaven Tempelhof kwamen de collega's samen om te praten, te lachen, te dansen. Ze leerden elkaar en ook hun projecten beter kennen en maakten ook nieuwe vrienden in vier verschillende talen tijdens het event. Het motto "Together. Safe. Strong" versterkte de gemeenschappelijk cultuur die Elia groep nog verder wil uitbouwen. In 2020 staan alvast nog meer ontmoetingen tussen de collega's van Elia en 50Hertz op het programma.

We houden onze ogen open voor innovatie- en groeikansen #6

INNOVATION WEEK

At Elia Group,
everybody
innovates to
co-create the
future

83

83 START-UPS UIT DE HELE WERELD
HEBBEN ZICH AANGEMELD VOOR ELIA
GROEP'S DERDE EDITIE VAN DE OPEN
INNOVATION CHALLENGE.

AMBITIE

We willen een innovatie- en ondernemerscultuur stimuleren om zo de energietransitie te versnellen en een ecosysteem op te zetten. Zo kunnen we de middelen en methodes ontwikkelen die een meer digitaal, decentraal en duurzaam energiesysteem mogelijk maken.

UITDAGING

Het snel veranderende energielandschap versnelt ook de nood aan innovatie en nieuwe technologieën. Zij helpen om de veranderingen die nodig zijn voor een succesvolle energietransitie beter te begrijpen, om hierop te anticiperen en ze snel door te voeren.

AANPAK

We blijven innovatieve technologieën integreren, maar volgen ook van nabij de nieuwste ontwikkelingen in de energiesector. Er zijn binnen Elia groep verschillende initiatieven die innoverend denken aanmoedigen en belonen. Zo zorgen we ervoor dat onze medewerkers voorop blijven op het vlak van nieuwe ontwikkelingen.

We innoveren om de toekomst te co-creëren

INTERVIEW MET LOÏC TILMAN (ELIA GROUP HEAD OF INNOVATION) EN MICHAEL VON ROEDER (ELIA GROUP CHIEF DIGITAL OFFICER)

In de energiesector is er een verschuiving naar een complexer paradigma. Meer hernieuwbare energie zorgt voor meer variabele energie en meer onzekerheid. Tegelijkertijd worden de centrale productie-eenheden alsminder belangrijk en moeten we een hele ruime waaier van decentrale spelers, zoals huishoudelijke verbruikers en elektrische voertuigen, in het systeem integreren. Geleidelijk aan stappen we af van het systeem dat we al zolang kennen. Dat brengt voor het netbeheer nieuwe uitdagingen met zich mee.

Hoe kan Elia groep haar strategische doelstellingen bereiken via innovatie?

Loïc: "De paradigmaverschuiving stelt ons voor heel wat nieuwe uitdagingen. Gelukkig wordt de energietransitie gesteund door een andere evolutie: de digitalisering van onze sector. We moeten nieuwe technologieën zoals artificiële intelligentie en blockchain benutten om de decentrale spelers beter te integreren en dicht bij real time te werken. We hebben bijvoorbeeld snel en regelmatig geüpdatete prognoses

nodig om het systeem responsiever te beheren. Op het vlak van de assets moeten we ook opnieuw nadenken over de manier waarop we het net ontwikkelen. We moeten onder meer de flexibiliteit van decentrale assets (elektrische voertuigen, huishoudens en batterijen) als een integraal onderdeel van de systeemontwikkeling zien. Tot slot zullen ook artificiële intelligentie, sensoren en drones ons assetbeheer efficiënter maken."

“De digitalisering verlaagt niet alleen de instapdrempels, maar vervaagt ook de grenzen tussen de sectoren.

Loïc Tilman

Michael von Roeder is Chief Digital Officer (CDO) bij Elia groep. Sinds begin november 2019 leidt de voormalige manager van Vattenfall en Vodafone de digitale transformatie van de Groep en is hij lid van het Elia Group Committee (EGC). Hij rapporteert aan Chris Peeters, CEO van Elia groep, en beheert zowel de drie IT-functies als de digitale projecten van Elia groep. Hij behaalde een diploma als Master of Business & Engineering van de Universiteit van Stuttgart en een MBA aan de IMD Business School Lausanne. In de voorbije jaren richtte hij verscheidene ondernemingen op en werkte hij ook als interim-manager.

Veel innovaties zijn digitaal en Elia groep zal een digitale TNB worden. Wat betekent dat precies?

Michael: "De meeste mensen zullen zeggen dat het allemaal een kwestie van technologie is. Ik ontken niet dat er ongetwijfeld een technische dimensie is, maar voor mij gebeurt de grote transformatie in de menselijke dimensie. Het is dus niet alleen technologie, maar ook psychologie. Het gaat erom hoe we alle medewerkers mee op de kar krijgen om fundamentele en exponentiële veranderingen aan te pakken. Maar het zijn wel de digitale technologieën die onze transformatie mogelijk maken. Ten eerste kunnen ze dat intern doen, in de vorm van tools. Ten tweede zijn er digitale tools die het bedrijf zelf transformeren, zoals het Internet of Things, sensoren enzovoort. En ten derde is er de transformatie van onze bedrijfsmodellen – en die is het moeilijkst te vatten. Het houdt in dat we onze organisatie moeten opentrekken."

“Innovatie is niet alleen technologie, maar ook psychologie. Hoe krijgen we alle medewerkers mee om fundamentele en exponentiële veranderingen aan te pakken?

Michael von Roeder

Hoe creëer je een dergelijk ecosysteem?

Michael: "Vandaag is onze organisatie een mooi kasteel met een kasteelpoort. Maar de organisatie moet de onderneming én haar omgeving worden, van samenleving tot leveranciers en partners. We moeten netwerken vormen, om gezamenlijk een ecosysteem te creëren in plaats van alles op eigen houtje te ontwikkelen. We moeten begrijpen dat dit een exponentieel gegeven is waaraan we moeten werken. Een bepaald bedrijf zou in het ene project onze leverancier kunnen zijn en in het volgende onze concurrent. Kijk bijvoorbeeld naar de Duitse autofabrikanten. Zij zijn altijd felle concurrenten geweest, maar bundelen nu plots hun engineeringkrachten om samen autonome auto's te maken. Elk op zich zouden ze dat nooit kunnen. Ze hebben bovendien ingezien dat ze sneller oplossingen van derden zullen moeten gebruiken."

Welke implicaties heeft de digitalisering buiten onze kernactiviteit?

Loïc: "De toenemende elektrificatie en digitalisering leiden tot nieuwe manieren van zakendoen – ook in de energiesector. De digitalisering verlaagt niet alleen de instapdrempels, maar vervaagt ook de grenzen tussen de sectoren. Gecombineerd met de elektrificatie van bijvoorbeeld de transport- of verwarmingssector zullen heel wat nieuwe spelers nieuwe bedrijven in de energiesector starten, van autofabrikanten tot technologiebedrijven. Een samenwerking tussen alle leden van dit nieuwe ecosysteem in en buiten de waardeketen van de energie, is onmisbaar om te slagen. In dat opzicht is het voor Elia groep belangrijk dat we voeling houden met deze nieuwe stakeholders en dat we een netwerk ontwikkelen bij zowel de grote ondernemingen als de startups, om de digitale energietransitie van het systeem mogelijk te maken."

Hoe faciliteren jullie innovatie en digitalisering binnen Elia groep?

Loïc: "We werken met een specifiek innovatieteam aan het kader voor de ideeënvorming en we verlagen de obstakels om nieuwe dingen te proberen. We creëren voorbeelden die de organisatie bewustmaken van de voordelen van innovatie. We helpen de onderneming met haar strategische innovatie op lange termijn en met het proces van de ideeënvorming voor innovatie op korte termijn. We netwerken met startups en het externe ecosysteem, en we tonen op die manier hoe we met externe partijen kunnen samenwerken – wat dan weer het out of the box denken aanmoedigt. En we zorgen uiteraard ook voor de tools. Maar innovatie is geen team – het is een mentaliteit en een cultuur die we tot stand moeten brengen terwijl heel de organisatie innoveert."

Welke mentaliteit en welke cultuur zijn dat?

Michael: "Iedereen in de organisatie moet de fundamentele en exponentiële veranderingen in de ons omringende wereld aanvaarden. Dat is zowel een uitdaging als een opportuniteit. Nieuwe ontwikkelingen of technologieën zijn vaak niet voor de hand liggend of blijven lang eerder onbekend, om dan plots alomtegenwoordig te zijn. WhatsApp of digitale fotografie zijn daar mooie voorbeelden van. We moeten horizontaler tussen de functies werken, voorzien in de juiste tools voor we een open communicatie en een vrije informatiestroom in alle richtingen hebben. Ik denk ook dat we meer ruimte moeten vrijmaken en onze mensen de kans moeten geven om deel te nemen aan projecten of initiatieven die ze zelf kiezen. Verder moeten we flexibeler zijn met het opstarten en stoppen van activiteiten, en veel minder tijd aan planning besteden."

Elia-medewerkers op Hack Belgium, het Belgische festival voor open innovatie in Brussel op 30 april 2019.

Van een traditionele naar een digitale TNB

Medewerkers van Elia en 50Hertz wonen de Innovation Fair bij in Monnoyer in Brussel op 2 december 2019.

De grootste transformatie ooit voor Elia groep

Om op de innovatie-uitdagingen in het komende decennium te kunnen inpikken, wil Elia groep een echte digitale TNB worden die de digitalisering heeft verankerd in al haar kernactiviteiten. Als toonaangevend energiebedrijf hebben we de verantwoordelijkheid om de energietoekomst voor te bereiden. Dat doen we met de nieuwste ontwikkelingen, zoals artificiële intelligentie (AI), drones en blockchain. Zo bereiden we de energietransitie voor. Als digitale TNB zullen we de nodige interfaces ontwikkelen voor een echte digitale architectuur, zodat de marktspelers en gebruikers hieraan kunnen deelnemen en aan de balancerings van het systeem kunnen bijdragen. De digitalisering zal ook de waarde van onze bestaande assets verhogen omdat ze hun levensduur helpt verlengen. Het gebruik van intelligente sensoren en automatisering zal ons helpen om het systeem dichterbij real time te beheren.

“De digitale transformatie is volop aan de gang. Startups nemen dankzij hun flexibiliteit het voortouw. Ik heb geleerd dat de bedrijfs- en de startup-cultuur elkaar niet uitsluiten maar elkaar kunnen verrijken. Het is belangrijk dat we alle medewerkers mee op de kar krijgen samen met de nodige en relevante veranderingen en die op een menselijke manier implementeren. Dat is de sleutel tot het succes.

Michael von Roeder, Elia Group Chief Digital Officer

IO.Energy

**INTERVIEW MET DAVID ZENNER EN FLORIAN REINKE,
DIE AAN HET ROER STAAN VAN DE IOE-INITIATIEVEN IN BELGIË EN DUITSLAND**

Energiediensten in het belang van de consument

Elia groep is ervan overtuigd dat we met de grote doorbraak van Energy-as-a-Service op de drempel staan van een nieuw tijdperk. Met alsmaar flexibelere assets in het systeem (warmtepompen, elektrische voertuigen, enz.) en meters die elk kwartier het verbruik meten, zal de hardware snel beschikbaar zijn. Het zal een echte uitdaging zijn om dit meer versnipperde systeem te beheren, dat via een rechtstreekse toegang tot marktgebaseerde prijssignalen verbruikers stimuleert om mee ervoor te zorgen dat het licht blijft branden. Daarom nodigen we voor het IO.Energy-initiatief bedrijven en onderzoeksinstellingen uit om samen met ons stap voor stap de energiediensten van morgen te creëren.

Waarom willen we de consument meer op de voorgrond plaatsen?

David: "Het vertrekpunt was onze visienota in 2018 over het zogenaamde verticale systeem: 'Towards a Consumer Centric System'. In de toekomst zal de consument centraal staan in het energiesysteem. Die ontwikkeling wordt nu al gestimuleerd door de toename van de decentrale fotovoltaïsche opwekking, de opslag door particulieren, de opkomst van elektrische voertuigen en de aanhoudende digitalisering. Maar het valt vooral op dat de consument wil bijdragen aan de energietransitie, zijn levensstandaard wil verbeteren en toegang wil krijgen tot diverse diensten op maat."

Florian: "Daarnaast heeft de Europese Commissie de rechten van de verbruikers en hun mogelijkheden om aan de energiemarkt deel te nemen, versterkt. Eind 2019 werd bijvoorbeeld het Clean Energy Package gelanceerd, met nieuwe verordeningen die deze benadering steunen. Overal in Europa worden steeds meer consumenten ook 'prosumenten' die elektriciteit kunnen aankopen, opwekken en opslaan."

Hoe ziet het concept er precies uit?

Florian: "Om echt te kunnen deelnemen, heeft elke consument en prosumant bovenop zijn slimme meter nog een 'gateway' of toegangspoort nodig. Die gateway is een soort van radio die een beveiligde communicatie mogelijk maakt tussen de meter van de consument en de netbeheerder of elektriciteitsleverancier. Op die manier kunnen de leveranciers hun klanten nieuwe soorten contracten aanbieden, bijvoorbeeld met variabele tarieven of met de mogelijkheid om op signalen van het systeem te reageren door hun injectie of verbruik aan te passen."

David Zenner

IO.Energy in België

Op initiatief van Elia bundelden de Belgische netbeheerders in februari 2019 hun krachten en nodigden ze marktspelers uit om aan gezamenlijke ontwikkelingen mee te werken. Meer dan 60 bedrijven uit verschillende sectoren (waaronder de energie-, banken-, IT- en bouwsector) reageerden positief.

Het traject heeft zijn eerste resultaten opgeleverd. Acht consument-gerichte testprojecten van acht consortia nemen op dit ogenblik aan de proeftuin deel. Deze loopt tot midden 2020. De resultaten van de eerste proeftuin zal een stevige basis leggen voor het consumentgericht beheer van het net. In een eerste stap kunnen de deelnemers hun huidige testprojecten in realistischere omstandigheden uittesten, als voorbereiding op hun industrialisering. En in een volgende stap zal in een versnelde tweede ideeën- en sandboxronde de focus liggen op de andere noden van de verbruikers en hoe innovatieve en digitale energietechnologieën hierop kunnen inspelen.

David: "Naast de noodzakelijke communicatie-infrastructuur zullen de diensten die de marktspelers ontwikkelen waardevol zijn voor de consument. Als het gedrag van de consument in lijn is met de behoeften van het elektriciteitssysteem, kan het begrip 'energiediensten' een heel andere dimensie krijgen. Er zal een toegevoegde waarde ontstaan voor alle partijen – en uiteindelijk voor de samenleving."

Maar die nieuwe diensten bestaan nog niet. Daarom testen we op dit moment uitvoerig de interactiemogelijkheden tussen klanten, leveranciers en netbeheerders in concrete testprojecten. Die cases leveren inzichten op die op hun beurt bijdragen aan de verdere ontwikkeling van de communicatie-infrastructuur en de diensten die de TNB's en DNB's aanbieden aan de marktspelers."

IO.Energy in Duitsland

Het projectteam van 50Hertz werkt nu op drie testprojecten die het gebruik van data van intelligente meters bekijken. De uitgebreide tests van de geplande infrastructuur zullen de mogelijkheden demonstreren van:

1. Geautomatiseerde facturatie en betalingen zoals bepaald in de 'Combined Heat and Power Generation Act (KWKG) en de 'Renewable Energy Sources Act' (EEG)
2. Controle van de levering of verbruik van positieve of negatieve balanceringsenergie
3. Gebruik van decentrale, afkoppelbare verbruiksapparatuur zoals elektrische wagens of warmtepompen om congesties te beheren in coördinatie met de distributienetbeheerders

50Hertz werkt samen met verschillende spelers die zulke infrastructuur beheren of in de toekomst zullen gebruiken: onder meer distributienetbeheerders, gemeentelijke energiebedrijven, gatewaybeheerders en startups. Ook fabrikanten van elektrische wagens en leveranciers van warmtepompen zijn erg geïnteresseerd en willen graag weten hoe zij aan een beter gebruik van het elektriciteitsnet kunnen bijdragen.

Florian Reinke

Voornaamste innovatieprojecten en -initiatieven

Om succesvol de overstap te maken naar een digitale TNB werken we samen met uiteenlopende partners uit de energiesector en ook daarbuiten. Samen zoeken we innovatieve oplossingen om de energietransitie te versnellen. Het Innovation-team van Elia groep stelt de hoogtepunten en enkele projecten uit het voorbije jaar voor:

OKTO Acoustics

Kai Schmid: “ OKTO Acoustics ontwikkelt sensoren die gebruikmaken van artificiële intelligentie om uiteenlopende geluiden te herkennen en te beoordelen. We testen de sensoren in het conversiestation van Nemo Link in Brugge. De sensoren verbeteren de monitoring van onze assets. Bijvoorbeeld om een beeld te krijgen van de staat van de lagers in de koelpompen. De extra indicatoren van de akoestische sensoren zijn een goede aanvulling op het monitoring- en alarmsysteem. ”

Tangant Work Machine Learning

Thijs Vral: “ Omdat het werk van de dispatchings alsmäär complexer wordt, ontwikkelt het Innovation-team, samen met de dispatchingteams en externe partners, een intelligente laag die de systeemingenieurs zal ondersteunen bij hun beslissingen. Een eerste stap is de correcte voorspelling van het systeemevenwicht voor de komende 15 tot 45 minuten. Dit helpt om beter te reageren op de toenemende variabiliteit in het systeem. ”

IO.Energy Ecosystem

Johan Maricq: “ Het Sensa-project ontwikkelt een versie 2.0 van de dag- en nachttarieven voor energie. Deze werden ingevoerd toen het nodig was om het nacht- en weekendverbruik te stimuleren. Ze zijn goed geïntegreerd in het verbruiksgedrag maar passen niet meer in het kader van de integratie van variabele hernieuwbare energiebronnen. Met Sensa willen we overschakelen naar realtime verbruik waarbij de verbruikers worden gestimuleerd om de noden van het systeem te ondersteunen. De prijszetting is bedoeld om het gewenste responsniveau te bereiken, afhankelijk van de noden, op basis van AI en zelflerende algoritmes. ”

IO. Energy Flexity Use Case

Pieter Vanbaelen (Market Development): “ Sinds 2019 onderzoeken we met ‘Flexity’ het flexibiliteitspotentieel van huisgezinnen. We testen hoe verbruikers actief kunnen bijdragen aan de energietransitie via warmtepompen, elektrische boilers en intelligent opladen van elektrische voertuigen (EV). Met flexity beheren ze hun huishoudapparaten en EV’s vanop afstand. Ze verschuiven het verbruik naar goedkopere en groenere momenten van de dag of nacht zonder comfortverlies. Als eindverbruikers de bediening van hun apparaten delen met leveranciers van energiediensten besparen ze op hun energiefactuur en dragen ze bij aan een duurzamere wereld. Dankzij de succesvolle labtest vorige herfst met afstandsbediening van huishoudapparaten en twee wagens van het merk Tesla, zijn we klaar om te testen in reële situaties. ”

Drones in Asset Management

Bastian Bohm: “Vandaag voeren we dure inspectievluchten met helikopters uit voor het onderhoud van onze luchtlijnen met hoge CO₂-emissies zorgen. En onze medewerkers beklimmen de masten om gedetailleerde informatie te krijgen over de juiste toestand en de nodige onderhoudsmaatregelen. Op dit ogenblik testen we bij 50Hertz het gebruik van drones om de luchtlijnen te controleren. Zo vermijden we dat we op de masten moeten klimmen en realiseren we dus de vooropgestelde doelstellingen inzake arbeidsveiligheid. En hopen we ook om de onderhoudskosten te drukken en tijd te besparen in onze onderhoudsplanning.”

Elia Group Innovation Week

Aurélie Meurs (Internal Communication): “ Elia en 50Hertz stimuleren interne partners om innoverende ideeën te lanceren die ons bedrijf transformeren. Samen co-creëren we de toekomst. In de eerste week van december organiseerde Elia groep haar eerste Innovation Week – ideaal om onze collega’s te inspireren en te stimuleren om innoverend te denken. We laten ze onze innovatieprojecten ontdekken en informeren hen over de kansen die de digitale transformatie in de energiesector biedt. De interactieve Innovatiebeurs vond zowel in Brussel als in Berlijn plaats. ”

Open Innovation Challenge van Elia groep

Jasmin Löffler (Elia Group Communication): “ In juni 2019 organiseerde Elia groep de derde editie van de Open Innovation Challenge. Startups van overal ter wereld kunnen deelnemen aan deze wedstrijd en een proof-of-concept binnen Elia groep winnen ter waarde van 20.000 euro. Voor deze editie vroegen we aan startups om oplossingen uit te werken die onze dagelijkse activiteiten op het vlak van het assetbeheer en het onderhoud kunnen vergemakkelijken. Van de 83 ingezonden ideeën werden er 20 geselecteerd. Onze interne mentors hebben gedurende verschillende weken de kandidaten ondersteund. Vijf startups bereikten de finale. De Deense startup OKTO Acoustics won de editie van 2019. Hun software gebruikt artificiële intelligentie die het normale werkingsgeluid van installaties kan onderscheiden van abnormaal werkingsgeluid en ook detecteert wanneer iemand zonder toelating de installaties betreedt. Dat helpt Elia groep om de veiligheid en de betrouwbaarheid van haar installaties verder te verbeteren. ”

50Hertz gebruikt AI om de netverliezen in te schatten

Om de netverliezen nauwkeuriger te voorspellen heeft 50Hertz een nieuw model ontwikkeld gebaseerd op artificiële intelligentie. De nauwkeurigere berekening maakt dat 50Hertz op voorhand de juiste hoeveelheid extra energie kan aankopen om zijn netverliezen te compenseren. Hoe groter de afstand die de elektriciteit moet afleggen, des te groter de verliezen. 50Hertz dat aanzienlijke hoeveelheden hernieuwbare energie transporteert, moet daar zeker rekening mee houden aangezien de productiecentra ver verwijderd zijn van de verbruikscentra.

Ga naar <https://innovation.eligroup.eu/> om onze use cases en innovatieprojecten te ontdekken.

Corporate Governance

CORPORATE BODIES	115
CORPORATE GOVERNANCE STATEMENT	116
REMUNERATIEVERSLAG	127
RISICOBEBEER EN ONZEKERHEDEN VOOR HET BEDRIJF	132
KENMERKEN VAN DE SYSTEMEN VOOR INTERNE CONTROLE EN RISICOBEBEER	141

Corporate bodies

GRI 102-18

Elia Group Committee (EGC)

De activiteiten van Elia groep worden gecoördineerd door het Elia Group Committee (EGC), bestaande uit:

Chris Peeters

Stefan Kapferer

Michael von Roeder

Peter Michiels

Catherine Vandenborre

Chris Peeters
Elia Group CEO

Stefan Kapferer
CEO 50Hertz

Michael von Roeder
Chief Digital Officer

Peter Michiels
Chief Alignment Officer

Catherine Vandenborre
Chief Financial Officer

Stefan Kapferer

Dr. Frank Golletz

Dr. Dirk Biermann

Marco Nix

Sylvia Borchering

Stefan Kapferer
CEO 50Hertz

Dr. Frank Golletz
Chief Technical Officer

Dr. Dirk Biermann
Chief Markets & System Operation Officer

Marco Nix
Chief Financial Officer

Sylvia Borchering
Chief Human Resources Officer,

50Hertz in Duitsland

Executive Committee

Chris Peeters

Marcus Berger

Frédéric Dunon

Peter Michiels

Catherine Vandenborre

Patrick De Leener

Pascale Fonck

Ilse Tant

Elia in België

Executive Committee

Chris Peeters
Chief Executive Officer and Chairman

Catherine Vandenborre
Chief Financial Officer

Marcus Berger
Chief Infrastructure Officer

Patrick De Leener
Chief Customers, Market and System Officer

Frédéric Dunon
Chief Asset Officer

Pascale Fonck
Chief External Relations Officer

Peter Michiels
Chief Human Resources and Internal Communication Officer

Ilse Tant
Chief Community Relations Officer

Corporate governance statement

Elia voldoet aan specifieke verplichtingen betreffende transparantie, neutraliteit en niet-discriminatie ten opzichte van al haar stakeholders die betrokken zijn bij haar activiteiten.

- De corporate governance bij Elia steunt in 2019 op twee pijlers:
- de Corporate Governance Code die Elia als haar referentiecode heeft aangenomen;
 - de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en het koninklijk besluit van 3 mei 1999 betreffende het beheer van het elektriciteitstransmissienet.

Raad van bestuur GRI 102-22, GRI 102-23

Bernard Gustin

Claude Grégoire

Geert Versnick

Michel Allé

Luc De Temmerman

Frank Donck

Cécile Flandre

Philip Heylen

Luc Hujoel

Roberte Kesteman

Jane Murphy

Dominique Offergeld

Rudy Provoost

Saskia Van Uffelen

Samenstelling van de bestuursorganen op 31 december 2019

Raad van bestuur

- VOORZITTER**
- Bernard Gustin, onafhankelijk bestuurder
- VICEVOORZITTERS**
- Claude Grégoire, bestuurder benoemd op voorstel van Publi-T
 - Geert Versnick, bestuurder benoemd op voorstel van Publi-T
- BESTUURDERS**
- Michel Allé, onafhankelijk bestuurder
 - Luc De Temmerman, onafhankelijk bestuurder
 - Frank Donck, onafhankelijk bestuurder
 - Cécile Flandre, bestuurder benoemd op voorstel van Publi-T
 - Claude Grégoire, bestuurder benoemd op voorstel van Publi-T
 - Bernard Gustin, onafhankelijk bestuurder
 - Philip Heylen, bestuurder benoemd op voorstel van Publi-T
 - Luc Hujoel, bestuurder benoemd op voorstel van Publi-T
 - Roberte Kesteman, onafhankelijk bestuurder
 - Jane Murphy, onafhankelijk bestuurder
 - Dominique Offergeld, bestuurder benoemd op voorstel van Publi-T
 - Rudy Provoost, bestuurder benoemd op voorstel van Publi-T
 - Saskia Van Uffelen, onafhankelijk bestuurder
 - Geert Versnick, bestuurder benoemd op voorstel van Publi-T

- VERTEGENWOORDIGSTER VAN DE FEDERALE REGERING MET EEN ADVISERENDE STEM**
- Nele Roobrout

Adviserende comités van de raad van bestuur

- CORPORATE GOVERNANCE COMITÉ**
- Luc Hujoel, voorzitter
 - Luc De Temmerman
 - Frank Donck
 - Philip Heylen
 - Jane Murphy
- AUDITCOMITÉ**
- Michel Allé, voorzitter
 - Frank Donck
 - Roberte Kesteman
 - Dominique Offergeld
 - Rudy Provoost
- VERGOEDINGSCOMITÉ**
- Luc De Temmerman, voorzitter
 - Philip Heylen
 - Roberte Kesteman
 - Dominique Offergeld
 - Saskia Van Uffelen
- STRATEGISCH COMITÉ**
- Rudy Provoost, voorzitter
 - Claude Grégoire
 - Bernard Gustin
 - Luc Hujoel
 - Geert Versnick
 - Michel Allé, permanente gast

College van commissarissen

- KPMG Bedrijfsrevisoren burg. cvba, vertegenwoordigd door Alexis Palm
- Ernst & Young Bedrijfsrevisoren burg. cvba, vertegenwoordigd door Patrick Rottiers

Directiecomité

- Chris Peeters, voorzitter en Chief Executive Officer
- Markus Berger, Chief Infrastructure Officer
- Patrick De Leener, Chief Customers, Market & System Officer
- Frédéric Dunon, Chief Assets Officer
- Pascale Fonck, Chief External Relations Officer
- Peter Michiels, Chief Human Resources & Internal Communication Officer
- Ilse Tant, Chief Community Relations Officer
- Catherine Vandendorpe, Chief Financial Officer

Algemeen secretaris

- Aude Gaudy

1 De Corporate Governance Code is beschikbaar op de website van de Commissie Corporate Governance (www.corporategovernancecommittee.be).

Raad van bestuur

De raden van bestuur van Elia System Operator en van Elia Asset zijn elk samengesteld uit 14 leden die geen uitvoerende functie vervullen bij Elia System Operator noch bij Elia Asset.

Dezelfde bestuurders zetelen in de raden van bestuur van beide vennootschappen.

De helft van de bestuurders zijn onafhankelijke bestuurders die voldoen aan de voorwaarden zoals omschreven in artikel 526ter van het Wetboek van vennootschappen (in huidig artikel 7:87 van het Belgisch Wetboek van vennootschappen en verenigingen), in artikel 2 (30) van de wet van 29 april 1999 met betrekking tot de organisatie van de elektriciteitsmarkt en in de statuten. Zij hebben een gunstig eensluidend advies ('avis conforme') over hun onafhankelijkheid ontvangen van de CREG. De andere helft van de bestuurders zijn niet-onafhankelijke bestuurders, benoemd door de algemene vergadering op voorstel van Publi-T, op grond van de huidige samenstelling van het aandeelhouderschap (zie hiervoor de sectie 'Structuur van het aandeelhouderschap' op pagina 148 van deze verklaring).

Overeenkomstig de wettelijke en statutaire bepalingen, worden de raden van bestuur van Elia System Operator en

Elia Asset ondersteund door vier comités: het corporate governance comité, het auditcomité, het vergoedingscomité en het strategisch comité, waarvan de samenstelling identiek is voor Elia System Operator en Elia Asset. De raden van bestuur zien erop toe dat deze comités efficiënt werken.

Overeenkomstig de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt, bepalen het Wetboek van vennootschappen, het Belgisch Wetboek van vennootschappen en verenigingen en de statuten van Elia System Operator en Elia Asset dat de raad van bestuur bestaat uit minstens één derde (1/3) leden van het andere geslacht. Deze regel van één derde (1/3) wordt op evenredige wijze toegepast op de onafhankelijke bestuurders en de niet-onafhankelijke bestuurders.

Bovendien, in overeenstemming met de Belgische corporate governance code, het Belgische Wetboek van vennootschappen en verenigingen, de Belgische corporate governance code 2009 en het Huishoudelijk Reglement van de raad van bestuur, is de samenstelling van de raad van bestuur gebaseerd op de complementariteit van vaardigheden, ervaring en kennis, alsmede over genderdiversiteit en diversiteit in het algemeen.

Bij de zoektocht naar en benoeming van nieuwe bestuurders wordt bijzondere aandacht besteed aan diversiteitsparameters in termen van leeftijd, geslacht en complementariteit.

WIJZIGINGEN IN DE SAMENSTELLING VAN DE RAAD VAN BESTUUR

De samenstelling van de raad van bestuur werd in 2019 niet gewijzigd.

DUUR, VERVALDAG VAN MANDATEN EN BENOEMINGSPROCEDURE

De bestuurders van Elia System Operator en van Elia Asset worden (her)benoemd voor een duur van 6 jaar.

De mandaten van alle bestuurders verstrijken na afloop van de gewone algemene vergadering van Elia System Operator en van Elia Asset van 2023 met betrekking tot het boekjaar afgesloten op 31 december 2022, met uitzondering van de bestuurders die hieronder worden vermeld, voor wie de vervaldatum van het mandaat verschillend is.

De mandaten van Luc De Temmerman, Frank Donck, Luc Hujoel, Saskia Van Uffelen en Geert Versnick als bestuurders van Elia System Operator en van Elia Asset verstrijken na afloop van de gewone algemene vergadering van deze vennootschappen van 2020 met betrekking tot het boekjaar afgesloten op 31 december 2019.

Het mandaat van Michel Allé als bestuurder van Elia System Operator en van Elia Asset verstrijkt na afloop van de gewone algemene vergadering van deze vennootschappen van 2022 met betrekking tot het boekjaar afgesloten op vrijdag 31 december 2021.

De termijn van zes jaar van het mandaat van de bestuurders, die afwijkt van de termijn van vier jaar die wordt aanbevolen door de corporate governance code 2009 en de Belgische corporate governance code 2020, was gerechtvaardigd wegens de technische, financiële en juridische bijzonderheden en complexiteiten die binnen Elia System Operator en Elia Asset van toepassing zijn.

Ter herinnering, er gelden specifieke corporate governance voorschriften voor de benoeming van de onafhankelijke

en niet-onafhankelijke bestuurders van de raden van bestuur van Elia System Operator en Elia Asset, alsook voor de samenstelling en werking van hun comités. Deze bepalingen zijn vastgesteld door de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en de statuten van deze vennootschappen.

De wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt heeft aan het corporate governance comité een belangrijke taak gegeven bij het voorstellen van onafhankelijke kandidaat-bestuurders van de Algemene Vergadering. Zij worden benoemd op basis van een door het corporate governance comité opgestelde lijst van kandidaten. Het comité onderzoekt het up-to-date curriculum vitae van elke kandidaat en hun verklaring op eer inzake de onafhankelijkheidscriteria vereist door de wettelijke en statutaire bepalingen die op Elia van toepassing zijn. De algemene vergadering benoemt vervolgens de onafhankelijke bestuurders. Deze benoemingen worden voorgelegd aan de CREG, die eensluidend advies ('avis conforme') moet uitbrengen over de onafhankelijkheid van elke onafhankelijke bestuurder. Er wordt een soortgelijke procedure toegepast in het geval er een mandaat van onafhankelijk bestuurder zou openvallen in de loop van het mandaat en de raad van bestuur één van de door het corporate governance comité voorgestelde kandidaten zou coöpteren.

Het corporate governance comité oefent dus de functies van een benoemingscomité uit voor de benoeming van de onafhankelijke bestuurders. Wat de benoeming van de niet-onafhankelijke bestuurders betreft, is er geen benoemingscomité dat aanbevelingen formuleert aan de raad van bestuur. Deze situatie wijkt dus af van de voorschriften van de Belgische corporate governance code 2009 en de Belgische corporate governance code 2020. Deze afwijking wordt verantwoord door de toepassing van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie

van de elektriciteitsmarkt. Hoewel de Corporate Governance Commissie geen aanbevelingen doet aan de Raad met betrekking tot de benoeming van niet-onafhankelijke bestuurders, gaat zij wel na of de leden van de Raad van Toezicht, de Raad van Bestuur, de Raad van Toezicht, de administratieve overheden of de organen die een onderneming juridisch vertegenwoordigen die rechtstreeks of onrechtstreeks controle uitoefent op een producent en/of een elektriciteitsleverancier, aan de regels voldoen.

ACTIVITEITENVERSLAG VAN DE RAAD VAN BESTUUR

GRI 102-19, GRI 102-26

De raad van bestuur oefent ten minste de volgende (niet-exhaustief opgesomde) bevoegdheden uit:

- hij bepaalt het algemeen, financieel en dividendbeleid van de vennootschap, alsook de waarden en de strategie van de vennootschap; bij het omzetten van de waarden en strategieën in de voornaamste beleidslijnen houdt de raad van bestuur rekening met het maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO), met genderdiversiteit en met diversiteit in het algemeen van de vennootschap;
- hij oefent de bevoegdheden uit die hem worden toegekend door of krachtens het Belgisch Wetboek van vennootschappen, door de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en door de statuten;
- hij stelt alle handelingen die nuttig of noodzakelijk zijn om het maatschappelijk doel te verwezenlijken, met uitzondering van de bevoegdheden die door de wet of door de statuten aan de algemene vergadering zijn voorbehouden;
- hij oefent toezicht uit. In dit kader oefent hij onder meer algemene controle uit op het (dagelijkse) directiecomité met inachtneming van de wettelijke beperkingen op het vlak

van de toegang tot de commerciële en andere vertrouwelijke gegevens betreffende de netgebruikers en de verwerking ervan, in het kader van dit toezicht waakt hij eveneens over de manier waarop de activiteit van de vennootschap gevoerd wordt en zich ontwikkelt om zo na te gaan of de vennootschap correct beheerd wordt. Bovendien monitort en evalueert hij de efficiëntie van de adviserende comités van de raad en de manier waarop de activiteit verloopt.

In 2019 vergaderde de raad van bestuur van Elia System Operator elf keer en de raad van bestuur van Elia Asset zes keer. De raad van bestuur boog zich met name over de strategische dossiers (vooral het dossier rond de kapitaalverhoging van Elia System Operator en de interne reorganisatie van Elia Group), de financiële en regulatoire situatie van de vennootschap en haar dochterondernemingen en de vorderingen van grote investeringsprojecten.

Indien een lid niet aanwezig kan zijn, verleent hij in het algemeen een volmacht aan een ander lid. Overeenkomstig artikel 19.4 van de statuten van Elia System Operator (op dit ogenblik: Elia Group) en artikel 18,4 van de statuten van Elia Asset kan een lid dat belet of afwezig is aan een ander lid van de raad schriftelijk volmacht geven om hem op een bepaalde vergadering van de raad van bestuur te vertegenwoordigen en er in zijn plaats te stemmen. Geen enkel lid van de raad van bestuur mag echter meer dan twee volmachten hebben.

EVALUATIE

De evaluatieprocedure van de raad van bestuur werd uitgevoerd in overeenstemming met bepaling 4 van de Corporate Governance Code 2009 en principe 9 van de Belgische Corporate Governance Code 2020 die de vennootschap heeft aanvaard als haar referentiecode.

De evaluatie bij Elia System Operator uitgevoerd aan de hand van een transparante en periodieke procedure waarbij de bestuurders een evaluatievragenlijst invullen, gevolgd door een individueel gesprek met de voorzitter van de raad van bestuur en de voorzitter van het corporate governance comité. De resultaten worden besproken door de raad van bestuur en zo nodig worden de gepaste maatregelen genomen. Elia heeft eind 2018 een evaluatie van de werking van de raad van bestuur georganiseerd. De resultaten van deze evaluatie zullen in 2019 grondig besproken worden.

College van commissarissen

De gewone algemene vergadering van Elia System Operator en van Elia Asset heeft op 16 mei 2017 Ernst & Young Bedrijfsrevisoren burg. cvba en KPMG Bedrijfsrevisoren burg. cvba herbenoemd als commissarissen van deze vennootschappen en dit voor een periode van drie jaar. Hun mandaat verstrijkt na afloop van de gewone algemene vergadering van Elia System Operator en van Elia Asset van 2020 met betrekking tot het boekjaar afgesloten op 31 december 2019.

Ernst & Young Bedrijfsrevisoren burg. cvba werd voor de uitoefening van dit mandaat vertegenwoordigd door Patrick Rottiers.

KPMG Bedrijfsrevisoren burg. cvba werd voor de uitoefening van dit mandaat vertegenwoordigd door Alexis Palm.

Belangrijke gebeurtenissen in 2019

OPRICHTING VAN EEN WERKGROEP

De raad van bestuur heeft de oprichting goedgekeurd van een tijdelijke werkgroep. Het doel van de werkgroep is om na te denken over de reorganisatie van de Groep tijdens de overgangsperiode waarin de Groep opereert in overeenstemming met

correct bestuur.

De leden van de werkgroep zijn Bernard Gustin (voorzitter), Michel Allé, Claude Grégoire, Luc Hujoel, Dominique Offergeld en Geert Versnick.

De leden van de werkgroep worden niet vergoed.

De werkgroep is dertien keer samengekomen in 2019.

STATUTENWIJZIGINGEN NAAR AANLEIDING VAN DE VASTSTELLING VAN DE KAPITAALVERHOGING VOORBEHOUDEN AAN HET PERSONEEL

De buitengewone algemene vergadering van Elia System Operator van 15 mei 2018 keurde het voorstel tot kapitaalverhoging voorbehouden aan het personeel van de vennootschap en van haar Belgische dochtervennootschappen goed.

Deze kapitaalverhoging werd in twee delen uitgevoerd, met name in december 2018 en in maart 2019, voor een totaal maximumbedrag van 6 miljoen € (maximaal 5.300.000 € in 2018 en maximaal 700.000 € in 2019), door de uitgifte van nieuwe aandelen van categorie B, met opheffing van het voorkeurrecht van de bestaande aandeelhouders ten gunste van de personeelsleden van de vennootschap en van haar Belgische dochtervennootschappen, in voorkomend geval onder de fractiewaarde van de bestaande aandelen van dezelfde categorie.

De buitengewone algemene vergadering besliste om voor de kapitaalverhoging van 2019 de uitgifteprijs vast te stellen op een bedrag gelijk aan het gemiddelde van de slotkoersen van de laatste 30 kalenderdagen voorafgaand aan 31 januari 2019, verminderd met 16,66 %.

De kapitaalverhoging 2019 werd verwezenlijkt ten belope van een totaal bedrag (inclusief uitgiftepremie) van € 494.274,56. Er werden 9.776 aandelen van categorie B van Elia System Operator uitgegeven.

Als gevolg van de kapitaalverhoging werden de artikelen 4.1 en 4.2 van de statuten van Elia System Operator gewijzigd met betrekking tot het maatschappelijk kapitaal en het aantal aandelen op 22 maart 2019.

De recentste versie van de statuten van Elia System Operator is integraal beschikbaar op de website van de vennootschap (www.elia.be, onder 'Bedrijf', 'Corporate governance', 'Documenten').

WIJZIGINGEN AAN DE STATUTEN INGEVOLGE DE IMPLEMENTATIE VAN DE KAPITAALVERHOGING VAN € 434,8 MILJOEN

Op 3 juni 2019 kondigde de raad van bestuur de lancering aan van een openbare aanbidding aan bestaande aandeelhouders en houders van een extralegaal voorkeurrecht van maximum €434.801.928, door de uitgifte van maximum 7.628.104 nieuwe aandelen tegen een uitgifteprijs van €57 per aandeel, op basis van 1 nieuw aandeel voor 8 voorkeurrechten.

Na de openbare aanbidding van nieuwe aandelen aan bestaande aandeelhouders en enige houders van een extralegaal voorkeurrecht (inschrijvingsperiode liep van 6 juni 2019 om 9.00 uur tot en met 13 juni 2019 om 15.00 uur CET) werden 7.030.981 nieuwe aandelen of 92.17% van de 7.628.104 nieuwe aandelen onderschreven, die werden aangeboden in de aanbidding met voorkeurrechten ten belope van maximum € 434.801.928.

De 4.776.986 voorkeurrechten die niet uitgeoefend waren op het einde van de inschrijvingsperiode voor voorkeurrechten werden omgezet in een gelijk aantal scrips. Ingevolge de voltooiing van de private plaatsing van scrips bij institutionele beleggers, werd bijkomend 7,83% van de nieuwe aandelen aangeboden door Elia System Operator als onderdeel van haar aanbidding met voorkeurrechten van €434.801.928 miljoen onderschreven aan €57 per aandeel.

Zodoende werd ingeschreven op 100% van de aanbidding met voorkeurrechten.

Dienovereenkomstig werden de artikelen 4.1 en 4.2 van de statuten van Elia System Operator inzake het aandelenkapitaal en het aantal aandelen gewijzigd op 18 juni 2019.

AANBIEDING VAN OBLIGATIELENING VAN 500 MILJOEN AFGEROND

In januari 2019 lanceerde Elia System Operator met succes een euro-obligatielening van a €500 miljoen onder haar EMTN-programma (Euro Medium Term Note).

De obligatielening van €500 miljoen vervalt in 2026 en heeft een jaarlijkse coupon van 1,375%. De opbrengsten van de uitgifte zullen aangewend worden voor de herfinanciering van een bestaande euro-obligatielening van €500 miljoen die in mei 2019 vervalt.

Bij deze transactie maakt Elia gebruik van de huidige positieve marktomstandigheden om proactief de liquiditeitspositie te beheren en tevens de gemiddelde kost van haar schuld te verminderen, wat de consument ten goede komt.

INTERNE REORGANISATIE VAN ELIA GROEP AFGEROND

Op 31 december 2019 net voor middernacht voerde Elia een interne reorganisatie door met de bedoeling om haar gereguleerde activiteiten in België af te schermen van haar niet-gereguleerde en gereguleerde activiteiten die het bedrijf buiten België uitvoert.

De interne reorganisatie van Elia Group vloeit voort uit de nieuwe tariefmethodologie die is vastgesteld voor 2020-2023. Deze bepaalt onder meer dat de financiering van niet-gereguleerde activiteiten van Elia System Operator tegen voorwaarden wordt gewaardeerd die gelijkwaardig zijn aan deze van een financiering die volledig wordt gedekt door het aandelenkapitaal. De reorganisatie

voorkomt het risico op kruissubsidiëring tussen de Belgische gereguleerde activiteiten en de niet-gereguleerde activiteiten die in het buitenland worden uitgevoerd en zo wordt een omgekeerde financiële impact van de nieuwe tariefmethodologie op de investeringen in niet-gereguleerde en gereguleerde activiteiten die in het buitenland worden uitgevoerd, vermeden

De raad van bestuur keurde de nieuwe bedrijfsstructuur van Elia groep goed op 2 oktober 2019.

Het afronden van de reorganisatie volgt op de vervulling van een aantal voorwaarden: het verkrijgen van verscheidene goedkeuringen, de bevestiging van conformiteit met de eisen inzake onafhankelijkheid en 'unbundling' voorzien in de Belgische Elektriciteitswet van 29 april 1999 (de 'Elektriciteitswet') en de goedkeuring van de buitengewone aandeelhoudersvergadering van Elia System Operator op 8 november 2019.

Op 31 december net voor middernacht nam Elia Transmission Belgium, dat op 31 juli 2019 werd opgericht, de Belgische gereguleerde activiteiten over van Elia System Operator, inclusief de schuldenlast die verbonden zijn aan deze activiteiten. Op dat ogenblik waren nog niet alle aanstellingen van Elia Transmission Belgium tot nationaal en regionaal/lokaal transmissienetbeheerder verkregen. Tijdens deze interimperiode (toen Elia Transmission Belgium de aanstellingen nog niet had verkregen), besteedde Elia System Operator het beheer van het transmissienet uit bij Elia Transmission Belgium in het kader van een stil partnerschap tussen Elia System Operator, Elia Transmission Belgium en Elia Asset, zolang Elia Transmission Belgium de nodige aanstellingen afwachtte.

Met ingang op 31 december 2019 net voor middernacht werd Elia Transmission Belgium aangesteld tot nationaal en regionaal/lokaal transmissienetbeheerder krachtens de beslissing van respectievelijk de

CREG op 13 januari 2020, de VREG op 24 december 2019 en de Brusselse regering voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op 19 december 2019. In de Waalse regering werd de aanstelling tot (lokaal) transmissienetbeheerder automatisch verkregen ingevolge de aanstellingen tot transmissienetbeheerder verkregen op federaal niveau, met name op 13 januari 2020. Bijgevolg kwam er een einde aan de uitbesteding van het beheer van het transmissienet door Elia System Operator aan Elia Transmission Belgium en werd op 31 december 2019 net voor middernacht 'Elia System Operator' omgedoopt tot 'Elia Group'. Elia Group blijft een beursgenoteerd bedrijf, dat niet langer onderworpen is aan de Wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt.

ANDERE OPMERKELIJKE GEBEURTENISSEN

Voor de andere opmerkelijke gebeurtenissen in 2019, zie deel "Elia groep in 2019" en pagina's 20 tot 23.

Vergoedingscomité

Naast zijn gebruikelijke bevoegdheden ter ondersteuning van de raad van bestuur heeft het vergoedingscomité krachtens artikel 526quater van het Wetboek van vennootschappen (nu: artikel 7:100 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen), de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en de statuten eveneens de taak om aan de raad van bestuur aanbevelingen te formuleren over het remuneratiebeleid en de individuele remuneratie van de leden van het (dagelijks) directiecomité en de bestuurders. Daarnaast stelt het vergoedingscomité een remuneratieverslag op dat door het comité wordt toegelicht op de gewone algemene vergadering.

Het vergoedingscomité van Elia System Operator is drie keer bijeengekomen in 2019. Het vergoedingscomité van Elia Asset is drie keer bijeengekomen in 2019.

Eenmaal per jaar evalueert de vennootschap haar kaderpersoneel in overeenstemming met haar performancemanagementbeleid. Dit beleid is ook van toepassing op de leden van het (dagelijks) directiecomité. Op deze manier evalueert het vergoedingscomité de leden van het (dagelijks) directiecomité op basis van een aantal kwantitatieve en kwalitatieve collectieve en individuele doelstellingen, eveneens rekening houdend met de feedback van de interne en externe stakeholders.

Het dient aangestipt dat het variabele gedeelte van de vergoedingen van het directiecomité rekening houdt met de invoering van de meerjarentarieven. Het gevolg hiervan is dat het remuneratiebeleid voor de leden van het (dagelijks) directiecomité onder andere een jaarlijkse variabele vergoeding en een deelneming op lange termijn omvat, gespreid over de duur van de meerjarige regelgeving. De jaarlijkse variabele vergoeding die verband houdt met de strategie van Elia groep bestaat uit twee delen: de realisatie van kwantitatieve collectieve doelstellingen en de persoonlijke prestaties, waaronder de voortgang in collectieve infrastructuurprojecten, beveiliging en AIT ('Average Interruption Time' - gemiddelde tijd van onderbreking van de elektriciteitsvoorziening)². Daarnaast voorziet het vergoedingsbeleid ook in de toekenning van uitzonderlijke cashbonussen voor specifieke projecten in specifieke, eenmalige gevallen.

Het vergoedingscomité heeft ook het voorstel van collectieve en individuele doelstellingen voor het directiecomité voor het jaar 2019 goedgekeurd. Bovendien heeft het vergoedingscomité het remuneratieverslag, dat deel uitmaakt van het jaarverslag betreffende het jaar 2018 goedgekeurd

Auditcomité

Naast zijn gebruikelijke bevoegdheden ter ondersteuning van de raad van bestuur heeft het auditcomité, krachtens artikel 526bis van het Wetboek van

vennootschappen (nu: artikel 7:99 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen), de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en de statuten, met name de volgende taken:

- de rekeningen onderzoeken en de budgetten controleren;
- het proces van financiële verslaggeving opvolgen;
- de risico's opvolgen
- de doeltreffendheid van de systemen voor interne controle en risicobeheer van de vennootschap nagaan;
- de interne audits en hun doeltreffendheid opvolgen;
- de wettelijke controle van de jaarrekeningen opvolgen;
- de onafhankelijkheid van de commissarissen beoordelen en nagaan;
- voorstellen formuleren aan de raad van bestuur voor de benoeming en herverkiezing van de commissarissen en de voorwaarden van hun aanstelling;
- in voorkomend geval een onderzoek instellen naar de kwesties die aanleiding geven tot het ontslag van de commissarissen en aanbevelingen formuleren voor acties die in dit verband vereist zijn;
- de aard en de reikwijdte nagaan van de niet-auditdiensten die de commissarissen verstrekken;
- de doeltreffendheid van de externe auditprocessen nagaan.

Krachtens artikel 96, §1,9° van het Wetboek van vennootschappen (nu: artikel 3:6, §1, 9° van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen) en de statuten moet dit verslag de verantwoording bevatten van de onafhankelijkheid en van de deskundigheid op het gebied van boekhouding en audit van ten minste één lid van het auditcomité. Het huishoudelijk reglement van het auditcomité bepaalt in dit opzicht dat alle leden van het auditcomité over voldoende noodzakelijke ervaring en competenties beschikken om hun rol in het auditcomité te kunnen vervullen, met name op het vlak van boekhouding, audit en financiën.

Op grond van dit reglement moet de beroepservaring van minstens twee leden van het auditcomité in dit verslag worden toegelicht.

De ervaring van Michel Allé, de voorzitter van het auditcomité, alsook van Dominique Offergeld, lid van het auditcomité, wordt hieronder in detail beschreven.

Michel Allé (onafhankelijk bestuurder van Elia System Operator en van Elia Asset sinds 17 mei 2016 en voorzitter van het auditcomité) is van opleiding burgerlijk ingenieur in de fysica en heeft ook een master in de economie (beide behaald aan de Université Libre de Bruxelles). Behalve zijn academische carrière als professor economie en financiën (Solvay Brussels School, Polytechnische school van de ULB) heeft hij vele jaren gewerkt als financieel directeur. In 1979 begon hij zijn carrière bij de diensten van de Belgische eerste minister, als adviseur in de afdeling voor de planning van het wetenschapsbeleid. Vanaf 1982 was hij directeur van het nationale R&D-programma inzake energie en daarna directeur van innovatieve ondernemingen. In 1987 voegde hij zich bij de Copeba Group, waar hij verschillende functies uitoefende en met name vicevoorzitter was van Mosane van 1992 tot 1995. Van 1995 tot 2000 was hij lid van het directiecomité van de Copeba Group. Daarna was hij financieel directeur van BIAC (tussen 2001 en 2005) en van de NMBS (tussen 2005 en 2015). Hij heeft ook ruime ervaring als bestuurder, aangezien hij met name bestuurder was of nog is bij Telenet, Zetes, Eurvest, Mobistar en D'Ieteren. Hij maakte deel uit van het auditcomité van Telenet en was voorzitter van het auditcomité van Zetes.

Dominique Offergeld (niet-onafhankelijk bestuurder van Elia System Operator en van Elia Asset) behaalde een diploma in economische en sociale wetenschappen (richting openbare economie) aan de Université Notre Dame de la Paix in Namen. Ze volgde meerdere extra-universitaire programma's, waaronder het General Management Program aan het Cedep (INSEAD) in Fontainebleau

(Frankrijk). Ze begon haar carrière in 1988 bij de Generale Bank (nu BNP Paribas Fortis), in het departement bedrijfsfinanciering en werd in 1999 benoemd tot deskundige van de viceminister-president en minister van economische zaken van het Waals Gewest. In 2001 werd ze adviseur van de vicepremier en van de minister van buitenlandse zaken. Tussen 2004 en 2005 was ze adjunct-directeur van het kabinet van de minister van energie, vervolgens werd ze in 2005 algemeen adviseur van de NMBS-Holding. Ze was bestuurder van (onder andere) Publigas en regeringscommissaris bij Fluxys. Ze was ook voorzitter van de raad van bestuur en het auditcomité van de NMBS. Tussen 2014 en 2016 was ze directrice van de strategische cel van de minister van Mobiliteit, belast met Belgocontrol en de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen. Ze was financieel directrice van ORES, een functie die ze ook tussen 2008 en 2014 uitoefende en die ze opnieuw uitoefent sinds augustus 2016.

Het auditcomité is bevoegd om een onderzoek in te stellen in alle aangelegenheden die het aanbelangt. Het beschikt daartoe over de nodige werkmiddelen, heeft toegang tot alle informatie, met uitzondering van de vertrouwelijke commerciële gegevens betreffende de netgebruikers en kan advies inwinnen bij interne en externe experts.

Het auditcomité heeft in 2019 acht keer vergaderd.

Het comité heeft de jaarrekeningen van 2018 onderzocht, zowel in Belgian GAAP als in IFRS. Het heeft ook de halfjaarlijkse resultaten van 30 juni 2019 en de kwartaalresultaten van 2019 geanalyseerd conform de Belgian GAAP en de IFRS-regels. Het comité was ook verantwoordelijk voor de selectieprocedure die werd georganiseerd voor de aanstelling van de nieuwe commissarissen omdat het mandaat van de commissarissen ten einde liep na de gewone algemene vergadering van Elia groep en Elia Asset die verslag uitbrengt met betrekking tot

het boekjaar dat eindigt op 31 december 2019. Het comité heeft kennis genomen van de uitgevoerde interne audits en aanbevelingen.

Het comité volgt daarnaast een actieplan voor elke uitgevoerde audit, om de efficiëntie, de traceerbaarheid en sensibilisering voor de geauditeerde domeinen te verbeteren en bijgevolg de eraan verbonden risico's te beperken en te verzekeren dat de controleomgeving en het risicobeheer adequaat zijn. Het comité heeft de verschillende actieplannen opgevolgd vanuit verschillende invalshoeken (planning, resultaten, prioriteiten) en dit, onder andere, op basis van een activiteitenverslag van de dienst interne audit. Het auditcomité heeft kennis genomen van de strategische risico's en risicoanalyses ad hoc op basis van de omgeving waarin de Groep evolueert.

Corporate governance comité

Naast zijn gebruikelijke bevoegdheden ter ondersteuning van de raad van bestuur heeft het corporate governance comité, krachtens de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en de statuten, de volgende taken:

- aan de algemene vergadering kandidaten voorstellen voor de mandaten van onafhankelijk bestuurder;
- voorafgaandelijk de aanstelling en/of, in voorkomend geval, het ontslag van de leden van het directiecomité goedkeuren;
- op verzoek van elke onafhankelijke bestuurder, van de voorzitter van het directiecomité of van de bevoegde federale en/of gewestelijke regelgevende instantie(s) van de elektriciteitsmarkt, ieder belangenconflict onderzoeken tussen, enerzijds, de netbeheerder en, anderzijds, een dominerende aandeelhouder, een gemeente-aandeelhouder of een met een dominerende aandeelhouder geassocieerde of verbonden

onderneming, en hierover verslag uitbrengen aan de raad van bestuur. Deze opdracht heeft tot doel de onafhankelijkheid van de bestuurders te versterken in aanvulling op de procedure voorzien in artikel 524 van het Wetboek van vennootschappen, die de vennootschap ook toepast;

- zich uitspreken over de gevallen van onverenigbaarheid in hoofde van de leden van het directiecomité en van de personeelsleden;
- toezien op de toepassing binnen de vennootschap van de wettelijke, reglementaire, decretale en andere bepalingen met betrekking tot het beheer van de elektriciteitsnetten, de doeltreffendheid ervan evalueren ten aanzien van de vereisten van onafhankelijkheid en onpartijdigheid van het beheer van voormelde netten, alsook toezien op de naleving van de artikelen 4.4 en 13.1, tweede en derde lid van de statuten van Elia System Operator. Hierover wordt jaarlijks een rapport voorgelegd aan de raad van bestuur en aan de federale en/of gewestelijke regelgevende instantie(s) voor de elektriciteitsmarkt;

- op verzoek van ten minste één derde van de leden een vergadering van de raad van bestuur samenroepen overeenkomstig de oproepingsformaliteiten die in de statuten zijn vastgelegd;
- na kennisgeving door een bestuurder de conformiteit onderzoeken met artikel 9.1, b), c) en d) van de richtlijn 2009/72/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit, alsook het lidmaatschap onderzoeken van een bestuurder van de raad van toezicht, de raad van bestuur of de organen die wettelijk een onderneming vertegenwoordigen die, direct of indirect, zeggenschap uitoefent over een producent en/of leverancier van elektriciteit, en hierover verslag uitbrengen aan de raad van bestuur. Bij dit onderzoek houdt het corporate governance comité rekening met de rol en de

invloed die de betrokken bestuurder heeft in de betrokken onderneming en met de mate van zeggenschap of invloed van de betrokken onderneming over haar dochteronderneming. Het comité onderzoekt eveneens of bij de uitoefening van het mandaat van de betrokken bestuurder in de vennootschap een mogelijkheid of een drijfveer bestaat om bepaalde producent- of leveranciersbelangen te begunstigen ten nadele van andere netgebruikers wat de toegang tot en investeringen in het net betreft;

- voorafgaandelijk aan iedere benoeming van een bestuurder, ongeacht of het de benoeming betreft van een nieuwe bestuurder, dan wel de herbenoeming van een bestaande bestuurder, onderzoeken of de kandidaat-bestuurder de onverenigbaarheden opgenomen in de statuten van de vennootschap in acht neemt. Met het oog daarop dient iedere kandidaat-bestuurder aan het comité een overzicht te bezorgen van (i) de mandaten die hij bekleedt in de raad van bestuur, de raad van toezicht of een ander orgaan van andere rechtspersonen dan de vennootschap en (ii) iedere andere functie of activiteit die hij uitoefent, al dan niet bezoldigd, ten dienste van een onderneming die één van de volgende functies vervult: de productie of de levering van elektriciteit.

Het corporate governance comité heeft in 2019 zes keer vergaderd.

In het kader van zijn wettelijke en statutaire bevoegdheden en met inachtneming van de vertrouwelijkheidsregels heeft het comité met name de volgende dossiers behandeld: de toepassing en de naleving van wettelijke, reglementaire en statutaire vereisten van onafhankelijkheid toepasselijk voor onafhankelijke bestuurders van de vennootschap (artikel 13 van de statuten van Elia System Operator), het onderzoek naar de overeenstemming met de vereisten inzake de volledige ontvlechting van de

eigendomsstructuren ('full ownership unbundling'), zoals voorzien door de wet en de statuten (artikel 14 van de statuten van Elia Sytem Operator) en de voorbereiding van de corporate governance verklaring. Het comité heeft ook de succession planning en het bijwerken van het corporate governance charter onderzocht.

Strategisch comité

Op grond van de statuten is het strategisch comité verantwoordelijk voor het formuleren van aanbevelingen op het vlak van de strategie aan de raad van bestuur.

Het comité is verantwoordelijk voor:

- het identificeren en onderzoeken van de marktevoluties en contextuele factoren die op middellange en lange termijn een invloed kunnen uitoefenen op de strategische koers van Elia groep en op de daaraan verbonden strategische keuzes en prioriteiten;
- het voorbereiden en onderhouden van de dialoog over de belangrijkste onderwerpen en de daaraan verbonden opties en scenario's die relevant zijn voor de strategie van Elia groep op middellange en lange termijn;
- het ontwikkelen en indienen van voorstellen inzake de essentiële strategische keuzes en prioriteiten die bepalend zijn voor Elia groep in de toekomst op middellange en lange termijn.

Het strategisch comité heeft in 2019 twee keer vergaderd en heeft in het bijzonder thema's zoals het creëren van waarde via innovatie ('digitaal') en (an) organische groei onderzocht in diverse scenario's en hypotheses.

Directiecomité

Het directiecomité is overeenkomstig artikel 9, §9 van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en de statuten met name belast met:

- het operationeel beheer van de elektriciteitsnetten, inclusief de commerciële, technische, financiële, regelgevende en personeelsaangelegenheden verbonden aan dit operationeel beheer,
- het dagelijks bestuur van de netbeheerder,
- de uitoefening van de bevoegdheden die hem door de statuten worden toegekend,
- de uitoefening van de bevoegdheden die aan hem gedelegeerd worden door de raad van bestuur, binnen de grenzen van de algemene beleidsregels en -principes en de beslissingen genomen door de raad van bestuur.

Het directiecomité beschikt over alle nodige bevoegdheden, inclusief de bevoegdheid van vertegenwoordiging, en voldoende bewegingsruimte om de bevoegdheden uit te oefenen die aan hem werden gedelegeerd en om een bedrijfsstrategie voor te stellen en toe te passen, zonder afbreuk te doen aan de bevoegdheden van de raad van bestuur en de verplichting van de raad van bestuur om zich te houden aan de wettelijke beperkingen inzake de toegang tot de commerciële gegevens en andere vertrouwelijke gegevens betreffende de netgebruikers en de verwerking ervan.

Het directiecomité houdt over het algemeen ten minste één keer per maand een formele vergadering. De leden komen ook wekelijks samen in het kader van informele vergaderingen. Een lid dat niet aanwezig kan zijn, verleent gewoonlijk een volmacht aan een lid van het directiecomité. Een volmacht kan worden gegeven via elk schriftelijk communicatiemiddel (waarvan de authenticiteit redelijkerwijs identificeerbaar is) aan een ander lid van

het directiecomité, in overeenstemming met het huishoudelijk reglement van het directiecomité. Het afwezige lid kan, in overeenstemming met het huishoudelijk reglement van het directiecomité, via elk schriftelijk verzendingsmedium (waarvan de oorspronkelijke authenticiteit redelijkerwijs geïdentificeerd kan worden) een volmacht geven aan een ander lid van het directiecomité. Geen enkel lid mag echter meer dan twee volmachten hebben.

Het directiecomité heeft in 2019 21 keer vergaderd voor Elia System Operator en 21 keer voor Elia Asset.

Het comité brengt elk kwartaal verslag uit aan de raad van bestuur over de financiële situatie van de vennootschap (meer bepaald over de overeenstemming tussen het budget en de vastgestelde resultaten) en op elke vergadering van de raad van bestuur over het beheer van het transmissienet. In het kader van de rapportering over het beheer van het transmissienet in 2019, heeft het directiecomité de raad van bestuur voornamelijk op de hoogte gehouden over de strategische dossiers (vooral de interne reorganisatie van Elia groep), de ontwikkelingen in de wetgeving die toepasselijk zijn op de vennootschap, over de financiële toestand van de vennootschap, de toestand van haar dochtervennootschappen, de belangrijke beslissingen van de regulatoren en de besturen, alsook over de opvolging en ontwikkeling van de grote investeringsprojecten.

GRI 102-20

Het maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) van Elia System Operator en van Elia Asset is een verantwoordelijkheid van de Chief Public Acceptance Officer.

WIJZIGINGEN VAN DE SAMENSTELLING VAN HET DIRECTIECOMITÉ

De samenstelling van het directiecomité werd niet gewijzigd in 2019.

DIVERSITEIT IN HET DIRECTIECOMITÉ

Aantal personen in het directiecomité van Elia System Operator en van Elia Asset op 31 december 2018	eenheid	2019
Mannen	35 - 55 jaar	4
	≥ 55 jaar	1
Vrouwen	35 - 55 jaar	3
	≥ 55 jaar	0

Bovendien is, in overeenstemming met het Belgisch Wetboek van vennootschappen en het Belgisch wetboek van vennootschappen en verenigingen, de samenstelling van het directiecomité in het algemeen gebaseerd op genderdiversiteit en diversiteit, evenals op de complementariteit van vaardigheden, ervaringen kennis.

Bij de zoektocht naar en benoeming van nieuwe directeurs wordt bijzondere aandacht besteed aan diversiteitsparameters in termen van leeftijd, geslacht en complementariteit.

GEDRAGSCODE

Na de inwerkingtreding van de Europese Verordening (EU) nr. 596/2014 betreffende marktmisbruik heeft Elia haar gedragscode aangepast. Deze gedragscode is gericht op de voorkoming van mogelijke inbreuken op de wetgeving betreffende misbruik van voorkennis en marktmanipulatie door de personeelsleden en personen met leidinggevende verantwoordelijkheid binnen de Elia groep. De gedragscode legt een reeks regels en meldingsplichten op voor de transacties door deze personen met hun effecten van Elia System Operator, conform met de bepalingen in de Verordening betreffende marktmisbruik en de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en andere financiële diensten. Deze gedragscode is beschikbaar op de website van de vennootschap (www.elia.be, onder 'Elia', 'Corporate Governance', 'Documenten').

CORPORATE GOVERNANCE CHARTER EN HUISHOUDELIJKE REGLEMENTEN VAN DE RAAD VAN BESTUUR, VAN DE ADVISERENDE COMITÉS VAN DE RAAD VAN BESTUUR EN VAN HET DIRECTIECOMITÉ

Het Corporate Governance Charter en de huishoudelijke reglementen van de raad van bestuur, de adviserende comités van de raad van bestuur en het directiecomité zijn beschikbaar op de website van het bedrijf (www.eligroup.eu, onder 'Nieuws', 'Persberichten', 'Gereguleerde informatie').

REGLEMENTERING INZAKE TRANSPARANTIE – KENNISGEVINGEN

In 2019 heeft Elia System Operator heeft geen kennisgevingen ontvangen in de zin van de wet van 2 mei 2007 betreffende de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in emittenten waarvan aandelen zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereguleerde markt en houdende diverse bepalingen, en het koninklijk besluit van 14 februari 2008 betreffende de openbaarmaking van belangrijke participaties.

Overeenkomstig artikel 15 van de wet van 2 mei 2007 heeft

Elia System Operator op 18 januari 2019 de kapitaalverhoging voorbehouden voor het personeel van Elia System Operator en haar Belgische dochterondernemingen, vastgesteld voor de notaris op 20 december 2018, openbaar gemaakt, op grond waarvan 114.039 nieuwe aandelen van Elia System Operator werden uitgegeven.

Zie ook het persbericht van 19 juni 2020, gepubliceerd op de website van het bedrijf (www.eliagroup.eu, onder 'Nieuws', 'Persberichten', 'Gereguleerde informatie').

Overeenkomstig artikel 15 van 2 mei 2007, heeft Elia System Operator op 26 maart 2019 de kapitaalverhoging voorbehouden voor het personeel van Elia System Operator en haar Belgische filialen openbaar gemaakt, die officieel werd vastgesteld voor de notaris op 22 maart 2019, op grond waarvan 9.776 nieuwe aandelen van Elia System Operator werden uitgegeven.

Zie ook het persbericht van 26 maart 2019 op de website van het bedrijf (www.eliagroup.eu, onder 'Nieuws', 'Persberichten', 'Gereguleerde informatie').

Overeenkomstig artikel 15 van 2 mei 2007, heeft Elia System Operator op 19 juni 2019 de kapitaalverhoging voorbehouden voor het personeel van Elia System Operator en haar Belgische filialen openbaar gemaakt, die officieel werd vastgesteld voor de notaris op dinsdag 18 juni 2019, op grond waarvan 7.628.104 nieuwe aandelen van Elia System Operator.

Zie ook het persbericht van 19 juni 2019 op de website van het bedrijf (www.eliagroup.eu, onder 'Nieuws', 'Persberichten', 'Gereguleerde informatie').

Het totaal door Elia uitgegeven aandelen bedraagt 68.652.938.

Voor meer informatie over de structuur van het aandeelhouderschap op 31 december 2019, zie het deel 'Aandeelhoudersstructuur op de afsluitdatum'.

Directiecomité

Chris Peeters
Chairman and Chief
Executive Officer

Catherine Vandenborre
Chief Financial Officer

Markus Berger
Chief Infrastructure
Officer

Patrick De Leener
Chief Customers, Market
& System Officer

Frédéric Dunon
Chief Assets Officer

Pascale Fonck
Chief External Relations
Officer

Peter Michiels
Chief Human Resources &
Internal Communication
Officer

Ilse Tant
Chief Community
Relations Officer

Remuneratieverslag

VERGOEDING VAN DE LEDEN VAN DE RAAD VAN BESTUUR EN HET DIRECTIECOMITÉ

In 2016 goedgekeurde procedure tot vaststelling van het remuneratiebeleid en de remuneratie van de leden van de raad van bestuur en het directiecomité

Conform artikelen 16.1 en 15.1 van de statuten¹ van Elia System Operator², respectievelijk Elia Asset, werd in 2016 een remuneratiebeleid voor de leden van de raad van bestuur en het directiecomité³ opgesteld door het vergoedingscomité en goedgekeurd door de raden van bestuur van Elia System Operator en Elia Asset.

Dit remuneratiebeleid voor de bestuurders werd op 17 mei 2016 goedgekeurd door de algemene aandeelhoudersvergadering van Elia System Operator en van Elia Asset. Het remuneratiebeleid voor de leden van het strategisch comité werd op 15 mei 2018 goedgekeurd door de buitengewone algemene aandeelhoudersvergadering van Elia System Operator en van Elia Asset.

Daarnaast heeft het vergoedingscomité aanbevelingen geformuleerd omtrent het remuneratiebeleid en over de remuneratie van de bestuurders en de leden van het directiecomité. De samenstelling en de activiteiten van het vergoedingscomité worden meer in detail beschreven op pagina [6].

Remuneratie van de leden van de raad van bestuur

Als gevolg van de beslissing van de gewone algemene vergadering van Elia System Operator en Elia Asset van 17 mei 2016 zijn de regels met betrekking tot de remuneratie van de bestuurders gewijzigd. De nieuwe regels, die van toepassing zijn vanaf 1 januari 2016, worden hieronder beschreven.

Het totale bedrag van de brutovergoedingen van de veertien bestuurders in 2019 bedroeg [-] 861.045,20 € (458.887,10 € voor Elia System Operator en 402.158,10 € voor Elia Asset).

De onderstaande tabel bevat de brutobedragen die individueel aan iedere bestuurder werden toegekend voor Elia System Operator en Elia Asset samen.

Deze bedragen werden berekend op basis van [-] vergaderingen van de raad van bestuur van Elia System Operator en [-] vergaderingen van de raad van bestuur van Elia Asset in 2019. In 2019 is het auditcomité [-] keer samengekomen, het corporate governancecomité [-] keer, het vergoedingscomité van Elia System Operator [-] keer en het vergoedingscomité van Elia Asset [-] keer, het strategisch comité [-] keer en het ad hoc adviserend comité van Elia System Operator [-] keer.

De vergoeding van de bestuurders bestaat uit een vaste jaarlijkse vergoeding van 25.000 € per jaar (12.500 € voor Elia System Operator en 12.500 € voor Elia Asset) en een zitpenning ten belope van 1500 € (750 € voor Elia System Operator

en 750 € voor Elia Asset) per vergadering van de raad van bestuur, te tellen vanaf de eerste vergadering van de raad van bestuur waaraan de bestuurder deelneemt. De vaste jaarlijkse vergoeding en de zitpenning worden verhoogd met een supplement van 100% voor de voorzitter en van 30% voor iedere vicevoorzitter van de raad van bestuur.

Voor elke vennootschap is de vaste jaarlijkse vergoeding voor elk lid van een adviserend comité van de raad van bestuur (het auditcomité, het vergoedingscomité, het corporate governance comité en het ad hoc adviserend comité van Elia System Operator) vastgesteld op 3000 € per jaar per comité en is de zitpenning voor elk lid van een comité vastgesteld op 750 € per vergadering van een comité (te tellen vanaf de eerste vergadering waaraan het lid deelneemt). De vaste jaarlijkse vergoeding en de zitpenning worden verhoogd met een supplement van 30% voor elke voorzitter van een comité. De leden van het strategisch comité worden niet vergoed, met uitzondering van de voorzitter die wordt vergoed op dezelfde wijze als de voorzitters van de andere raadgevendecomités van de raad van bestuur.

De vaste jaarlijkse vergoedingen en de zitpenningen worden jaarlijks in januari geïndexeerd volgens de index van de consumptieprijzen van de maand januari 2016.

De vaste jaarlijkse vergoedingen en de zitpenningen dekken alle kosten, met uitzondering van (a) de kosten gemaakt door bestuurders met domicilie buiten België bij de uitoefening van hun mandaat (zoals vervoers- en verblijfskosten),

1 We wijzen erop dat de statuten van Elia System Operator en van Elia Asset zijn gewijzigd in het kader van de reorganisatie van Elia groep en met het oog op hun aanpassing aan het nieuwe WVV (zie pagina 148). De nieuwe statuten gelden vanaf 1 januari 2020. Aangezien dit remuneratieverslag het boekjaar 2019 betreft, verwijzen we in dit verslag naar de statuten die van toepassing waren in 2019.

2 We wijzen erop dat, na de reorganisatie van Elia groep, de naam 'Elia System Operator' vanaf 1 januari 2020 veranderd is in 'Elia Group' (zie pagina 121). Aangezien dit remuneratieverslag betrekking heeft op het boekjaar 2019, gebruiken we in dit verslag de vroegere benaming 'Elia System Operator'[, tenzij anders vermeld].

3 We wijzen erop dat Elia Group (nieuwe naam van 'Elia System Operator') sinds 1 januari 2020 geen directiecomité meer heeft, maar wel een college van dagelijks bestuur.

voor zover die bestuurders buiten België gedomicilieerd zijn op het moment van hun benoeming of, indien de bestuurders in kwestie hun domicilie wijzigen na hun benoeming, na goedkeuring van het vergoedingscomité, (b) van alle kosten gemaakt door bestuurders in het geval waarin een vergadering van de raad van bestuur buiten België wordt georganiseerd (bijvoorbeeld in Duitsland) en (c) van alle kosten gemaakt door bestuurders tijdens hun verplaatsingen naar het buitenland in het kader van hun man-

daat, op verzoek van de voorzitter of de vicevoorzitters van de raad van bestuur. Alle kosten en vergoedingen worden in rekening gebracht bij de exploitatiekosten van de vennootschap.

Alle vergoedingen worden evenredig in verhouding met de duur van het bestuurdersmandaat toegekend.

Op het einde van elk eerste, tweede en derde kwartaal wordt een voorschot op de jaarlijkse vergoedingen aan de be-

stuurders betaald. In december van het lopende jaar wordt een eindafrekening gemaakt.

Er worden geen andere voordelen in natura, aandelenopties, kredieten of voorschotten aan de bestuurders toegekend. Elia System Operator en Elia Asset hebben geen kredieten toegekend aan of voor een lid van de raad van bestuur.

BESTUURDER	BEZOLDIGING	RAAD VAN BESTUUR VAN ELIA SYSTEM OPERATOR	RAAD VAN BESTUUR VAN ELIA ASSET	AUDIT- COMITE VAN ELIA SYSTEM OPERATOR	AUDIT- COMITE VAN 'ELIA ASSET	GOVERNAN- CE COMITÉ VAN ELIA SYSTEM OPERATOR	GOVERNAN CE COMITÉ VAN 'ELIA ASSET	VERGOE- DINGS- COMITE VAN ELIA SYSTEM OPERATOR	VERGOE- DINGS- COMITÉ VAN 'ELIA ASSET	STRATE- GISCH COMITÉ VAN ELIA SYSTEM OPERATOR	STRATE- GISCH COMITÉ VAN 'ELIA ASSET
Michel ALLÉ	65.126,60 €	11/11	6/6	8/8	8/8	-	-	-	-	1/2	1/2
Luc DE TEMMERMAN ¹	69.916,60 €	10/11	6/6	-	-	6/6	6/6	3/3	3/3	-	-
Frank DONCK ²	72.954,00 €	10/11	6/6	8/8	8/8	5/6	5/6	-	-	-	-
Cécile FLANDRE ³	38.605,00 €	10/11	5/6	-	-	-	-	-	-	-	-
Claude GRÉGOIRE ⁴	52.263,90 €	11/11	6/6	-	-	-	-	-	-	2/2	2/2
Bernard GUSTIN ⁵	80.406,00 €	11/11	6/6	-	-	-	-	-	-	2/2	2/2
Philip HEYLEN	60.969,00 €	8/11	5/6	-	-	5/6	5/6	2/3	2/3	-	-
Luc HUJOEL ⁶	58.894,40 €	11/11	6/6	-	-	6/6	6/6	-	-	2/2	2/2
Roberte KESTEMAN ⁷	70.557,00 €	11/11	6/6	8/8	8/8	-	-	3/3	3/3	-	-
Jane MURPHY	56.179,00 €	11/11	6/6	-	-	6/6	6/6	-	-	-	-
Dominique OFFERGELD	69.758,00 €	10/11	6/6	8/8	8/8	-	-	3/3	3/3	-	-
Rudy PROVOOST	63.364,80 €	9/11	6/6	5/8	5/8	-	-	-	-	1/2	1/2
Saskia VAN UFFELEN ⁸	49.787,00 €	10/11	5/6	-	-	-	-	3/3	3/3	-	-
Geert VERSNICK ⁹	52.263,90 €	11/11	6/6	-	-	-	-	-	-	1/2	1/2

1 De bezoldiging van Luc De Temmerman wordt uitgekeerd aan de onderneming InDeBom Strategies Comm.V.
2 De bezoldiging van Frank Donck wordt uitgekeerd aan de onderneming Ibervest nv.
3 De bezoldiging van Cécile Flandre wordt uitgekeerd aan de onderneming Belfius Insurance nv.
4 De bezoldiging van Claude Grégoire werd tot 31 mei 2019 uitgekeerd aan de onderneming Socofe nv.
5 De bezoldiging van Bernard Gustin wordt uitgekeerd aan de onderneming Bernard Gustin SRL.
6 De bezoldiging van Luc Hujol wordt uitgekeerd aan de onderneming Interfin cvba.
7 De bezoldiging van Roberte Kesteman wordt uitgekeerd aan de onderneming Symvouli bv.
8 De bezoldiging van Saskia Van Uffelen wordt uitgekeerd aan de onderneming Quadrature SRL.
9 De bezoldiging van Geert Versnick wordt uitgekeerd aan de onderneming Flemco bvba.

Remuneratiebeleid van het directiecomité

Ambities:

Ons remuneratiesysteem is bedoeld om de beste talenten aan te trekken, te behouden en te motiveren, zodat we in een samenhangend kader de doelstellingen op korte en lange termijn kunnen behalen.

De principes in verband met de vergoeding van de kaderleden van de Groep zijn:

- de nadruk leggen op 'veiligheid eerst', werken in het belang van de samenleving en daarbij de operationele prestaties verbeteren;
- een loonbeleid ontwikkelen dat de kaderleden stimuleert om te handelen volgens onze fundamentele waarden op het gebied van ondernemerschap, samenwerking, verantwoordelijkheid en flexibiliteit;
- de beste talenten aantrekken, behouden en ontwikkelen om onze strategie en doelstellingen op korte en lange termijn te verwezenlijken;
- via onze variabele vergoeding zowel de successen van het team binnen de onderneming als de persoonlijke inzet belonen;
- voor de personeelsleden een functie- en vergoedingenclassificatiesysteem uitwerken dat berust op een objectieve en meetbare methodiek;
- het remuneratiesysteem baseren op het correcte referentiepunt, zodat wij op de markt de nodige talenten kunnen aantrekken en concurrerend kunnen blijven, en daartoe de gegevens van verschillende leveranciers gebruiken (onder meer Hay);
- de werknemers op geen enkele grond discrimineren via ons remuneratiesysteem;
- onze sociale-voordelenstelsels zodanig uitbouwen dat we onze werknemers kunnen behouden en zekerheid kunnen bieden aan hen en hun gezin.

Het vergoedingscomité evalueert éénmaal per jaar de leden van het directie-

comité. De evolutie in het basisloon is afhankelijk van de positionering van elk lid van het directiecomité ten opzichte van het referentieloon in de algemene markt en van de beoordeling van zijn/haar individuele prestaties. Het vergoedingscomité kan geval per geval aan de raad van bestuur aanbevelingen doen in verband met de toekenning van uitzonderlijke, eenmalige bonussen voor bijzondere prestaties in specifieke dossiers.

Sinds 2004 wordt de Hay-methode toegepast om het gewicht van elke directiefunctie te bepalen en een marktconforme vergoeding te waarborgen.

De vergoeding van de leden van het directiecomité is samengesteld uit de volgende elementen:

- een basisloon;
- een variabele kortetermijnvergoeding;
- een variabele langetermijnvergoeding;
- een pensioen,
- andere voordelen.

Overeenkomstig artikel 17.9 van de statuten van Elia System Operator is voor de leden van het directiecomité voorzien in een afwijking op de bepalingen van artikel 520ter, 1e en 2e alinea van het Wetboek van vennootschappen⁴.

BASISVERGOEDING:

Alle leden van het directiecomité van Elia System Operator en van Elia Asset hebben het statuut van werknemer.

In 2019 werd aan de voorzitter van het directiecomité een basisvergoeding van 448.812,19 € uitbetaald. De recurrente vergoeding die aan de overige leden van het directiecomité werd uitbetaald, bedroeg in totaal 1.627.858,78 € (respectievelijk 1.122.741,95 € voor de directie in dienst van Elia System Operator en 505.116,83 € voor de directie in dienst van Elia Asset).

In 2019 werd aan alle leden van het directiecomité samen dus een totaalbedrag van 2.076.670,97 € aan basisvergoeding betaald.

VARIABLE VERGOEDING:

Wat de variabele vergoeding betreft, evalueert het vergoedingscomité de leden van het directiecomité op het einde van ieder jaar op basis van een bepaald aantal kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen. Het variabele gedeelte van de vergoeding bestaat sinds 2008 uit twee pijlers, één op korte termijn en één op lange termijn.

Variabele kortetermijnvergoeding

De eerste pijler van de variabele vergoeding is gebaseerd op het bereiken van een aantal doelstellingen die aan het begin van elk jaar worden vastgelegd door het vergoedingscomité, waarbij maximaal 30% van de variabele vergoeding betrekking heeft op individuele doelstellingen en 70% op het behalen van collectieve doelstellingen van Elia groep ('short-term incentive plan'). In 2019 bedroeg de vooraf verdiende variabele kortetermijnvergoeding van de voorzitter van het directiecomité 368.365,39 €.

De vooraf verdiende variabele vergoeding die in 2019 aan de overige leden van het directiecomité werd uitbetaald, bedroeg in totaal 765.724,53 € (respectievelijk 523.229,30 € voor de directie in dienst van Elia System Operator en 242.495,23 € voor de directie in dienst van Elia Asset).

In 2019 werd aan alle leden van het directiecomité samen dus een totaalbedrag van 1.134.089,92 € aan variabele vergoeding betaald.

De collectieve doelstellingen voor 2019 waren:

- netto financieel resultaat na belastingen
- efficiëntie op het gebied van OPEX-kosten
- veiligheid
- uitvoering en follow-up van collectieve projecten en de transformatie van onze onderneming
- AIT (betrouwbaarheid van het net)

⁴ We wijzen erop dat het nieuwe WVV vanaf 1 januari 2020 van toepassing is voor de vennootschappen van Elia Group die op 1 mei 2019 bestonden. De voorschriften die zijn vermeld in artikel 520ter, 1e en 2e alinea van het Wetboek van vennootschappen zijn momenteel te vinden in artikel 7:91, 1e en 2e alinea van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen.

Na de succesvolle implementatie van het Topco-project en de waardecreatie die werd gerealiseerd in 2019, heeft de raad van bestuur op aanbeveling van het vergoedingscomité beslist om aan bepaalde directieleden een aanvullende vergoeding toe te kennen voor een totaal bedrag van 150.000 € voor het extra werk, waarvan 100.000 € aan de voorzitter werd uitbetaald en 50.000 € aan bepaalde leden van het directiecomité (voor Elia System Operator). Deze vergoeding die past in het kader van de uitzonderlijke vergoeding voor bijzondere prestaties in bepaalde niet-recurrente dossiers, komt bovenop de vooraf verdiende variabele kortetermijnvergoeding voor 2019 die hierboven werd vermeld.

Variabele langetermijnvergoeding

De tweede pijler van de variabele vergoeding is gebaseerd op meerjarencriteria die vastgelegd worden voor vier jaar ('long-term incentive plan'). De vooraf verdiende variabele vergoeding in 2019 kan worden geraamd op [-] 110.391,38 € (maximumbedrag in geval van de volledige realisatie van de meerjarencriteria die werden bepaald voor de betrokken tariefperiode) voor de voorzitter van het directiecomité voor de gepresteerde periode in 2019 en op 405.374,74 € voor de overige leden van het directiecomité (respectievelijk 279.136,90 € voor de directie in dienst van Elia System Operator en 126.237,83 € voor de directie in dienst van Elia Asset).

Deze bedragen worden op het einde van elk jaar herzien naargelang de realisatie van de meerjarencriteria. Het eerste deel van de variabele langetermijnvergoeding voor de tariefperiode 2016-2019 werd uitbetaald in 2018 en het resterende bedrag zal in 2020 worden betaald. De vergoeding is definitief verworven op het ogenblik van de uitbetaling.

Terugvorderingen

De voor de vorige periode uitbetaalde premies kunnen worden teruggevorderd bij bewezen fraude of financiële staten die grote fouten bevatten.

STORTINGEN AAN HET EXTRALEGAAL PENSIOENSTELSEL:

Sinds 2007 zijn alle pensioenplannen voor de leden van het directiecomité van het type 'vaste premies' ('defined contribution'), waarbij het gestorte bedrag vóór belastingen wordt berekend op basis van de jaarvergoeding.

In 2019 werd door Elia System Operator een totaalbedrag van 115.303,76 € gestort voor de voorzitter van het directiecomité. Voor de overige leden van het directiecomité werd door Elia een bedrag van 368.908,96 € gestort (respectievelijk 244.416,01 € voor de directie in dienst van Elia System Operator en 124.492,95 € voor de directie in dienst van Elia Asset).

ANDERE VOORDELEN:

De andere voordelen die aan de leden van het directiecomité worden toegekend, zoals een gewaarborgd inkomen in geval van langdurige ziekte of een ongeval, een dekking gezondheidszorg en hospitalisatie, een invaliditeits- en overlijdensverzekering, tariefvoordelen, overige premies, een tussenkomst in de kosten voor het openbaar vervoer, een bedrijfswagen, kosten die eigen zijn aan de werkgever en andere kleine voordelen, worden toegekend volgens de regels die gelden voor alle kaderleden van de onderneming.

De kosten van deze andere voordelen worden voor 2019 begroot op 38.936,70 € voor de voorzitter van het directiecomité en op 224.077,01 € voor de andere leden van het directiecomité samen (respectievelijk 156.549,78 € voor de directie in dienst van Elia System Operator en 67.527,23 € voor de directie in dienst van Elia Asset). Er werden in 2019 geen aandelenopties in Elia toegekend aan de leden van het directiecomité.

Bepalingen van de arbeidsovereenkomsten en vertrekvergoedingen voor de leden van het directiecomité

De arbeidsovereenkomsten van de leden van het directiecomité die na 3 mei 2010 werden gesloten, zijn opgesteld in overeenstemming met de geldende wetgeving inzake opzeg en ontslag.

De arbeidsovereenkomsten die voor 3 mei 2010 werden gesloten met de leden van het directiecomité bevatten geen bijzondere modaliteiten inzake ontslag.

Als de vennootschap besluit om een lid van het directiecomité een niet-concurrentiebeding van twaalf maanden op te leggen, heeft de betrokkene recht op een aanvullende vergoeding van zes maanden.

Aandelen van Elia System Operator in handen van de leden van het directiecomité

De leden van het directiecomité bezitten per 31 december 2019 het volgende aantal aandelen:

LID VAN HET DIRECTIECOMITE	op 31.12.2019	OP 31.12.2018
Chris PEETERS <i>Chief Executive Officer - voorzitter van het directiecomité</i>	3.758	3.324
Markus BERGER <i>Chief Infrastructure Officer</i>	5.156	9.156
Patrick DE LEENER <i>Chief Customers, Market & System Officer</i>	2.652	3.886
Frédéric DUNON <i>Chief Assets Officer</i>	2.268	2.171
Pascale FONCK <i>Chief External Relations Officer</i>	661	661
Peter MICHIELS <i>Chief Human Resources & Internal Communication Officer</i>	839	729
Ilse TANT <i>Chief Community Relations Officer</i>	2.460	2.460
Catherine VANDENBORRE <i>Chief Financial Officer</i>	1.422	1.406

In 2019 werden er geen aandelenopties in Elia System Operator toegekend aan de leden van het directiecomité. De leden van het directiecomité kunnen aandelen kopen via de kapitaalverhogingen, de kapitaalverhogingen voorbehouden aan het personeel en op de beurs.

Totale jaarvergoeding

In 2019 werd aan de voorzitter van het directiecomité een totale vergoeding van 1.181.809,42 € uitbetaald.

De totale jaarvergoeding van de overige leden van het directiecomité bedroeg in totaal 3.441.944,01 € (respectievelijk 2.376.073,94 € voor de directie in dienst van Elia System Operator en 1.065.870,08 € voor de directie in dienst van Elia Asset).

Het totaalbedrag van de jaarvergoeding van alle leden van het directiecomité samen bedroeg in 2019 aldus 4.623.753,43 €.

Risicobeheer en onzekerheden voor het bedrijf

GRI 102-15, GRI 102-30

1. Waarom?

De ambitie van Elia groep om de infra-structuur van de toekomst te leveren en een succesvolle energietransitie te faciliteren in het voordeel van de consument kadert in een bijzonder uitdagende context.

Een veranderende energiemarkt in Europa, een grootschalige uitrol van opwekkingstechnologieën met hernieuwbare bronnen die intermitterende en moeilijker te voorspellen productiepatronen opleveren, een voortdurend toenemend energieverbruik, een verouderende infrastructuur en een middelen-tekort zijn slechts enkele van de factoren die onze taak als transmissienetbeheerder complexer maken. We moeten anticiperen op (ongewenste) gebeurtenissen en we moeten de oorzaken, gevolgen en waarschijnlijkheid ervan begrijpen. Alleen zo kunnen we met kennis van zaken beslissen. En dat is precies het doel van ons risicobeheer: het stelt ons in staat om de gevolgen van onzekerheden op de realisatie van onze doelstellingen te beheren .

Zoals James Lam het een beetje provocerend uitdrukt : "Het enige alternatief voor risicobeheer is crisisbeheer – en crisisbeheer is veel duurder, tijdrovender en vervelender."

2. Hoe werkt het?

Onzekerheden kunnen zowel gewenste (opportunities) als ongewenste (risico's) gebeurtenissen veroorzaken. Beide vallen binnen het bereik van ons risicobeheer.

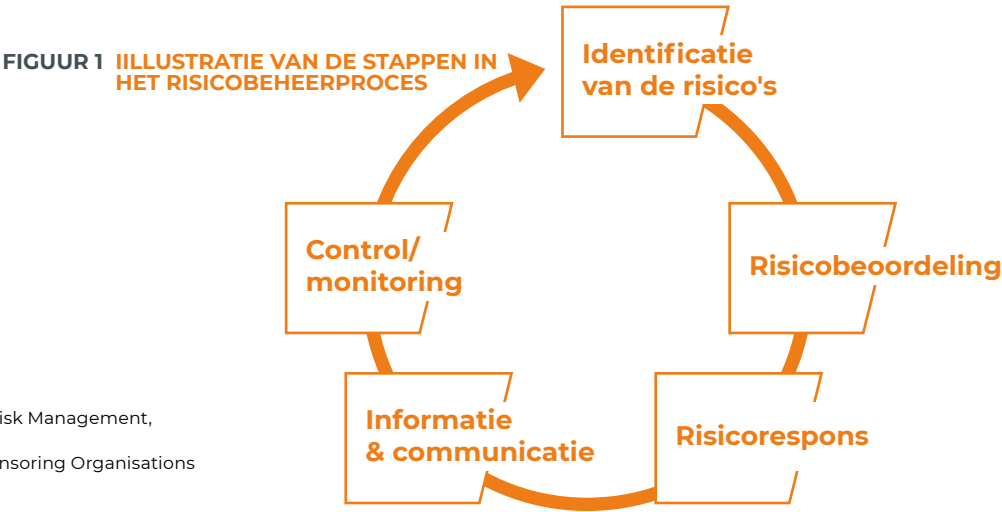
Risico's kunnen verschillende soorten doelstellingen beïnvloeden, zoals veiligheid en gezondheid, bevoorradingszekerheid of rentabiliteit. Dat noemen we de risicodimensies.

Het kader voor risicobeheer van Elia groep is nauw gekoppeld aan het kader van het COSO , dat beste praktijken verzamelt om bedrijfsrisico's te beoordelen.

Volgens deze richtlijnen vindt ons risicobeheer plaats op verschillende niveaus van de organisatie (strategisch, zakelijk/ operationeel, projectmatig ...) en wordt het geleid door de strategie en de risicobereidheid van Elia groep – de risiconiveaus die onze organisatie wil aanvaarden om haar doelstellingen waar te maken. Als het (totale) risico onder het

kritieke niveau ligt dat door de risicobereidheid wordt gedefinieerd, bepaalt een kosten-batenanalyse de toepassing van controlemaatregelen om het risico te beperken. In enkele gevallen waarin ze de besluitvorming ondersteunt, wordt de risicobereidheid vertaald naar meer operationele criteria die door de operationele entiteiten worden toegepast.

We hebben processen ingevoerd om cruciale risico's te identificeren en te evalueren, passende antwoorden te definiëren, ze aan de raad van bestuur mee te delen en de effectiviteit van de bestrijdingsmaatregelen te monitoren. Alle informatie die deze processen verzamelen, wordt bijgehouden in risicoregisters. Dankzij regelmatige uitwisselingen tussen de risicomanagers en de risico-eigenaars blijven de registers up-to-date. De belangrijkste elementen worden samengevat in een risicoverslag dat vier keer per jaar wordt voorgelegd aan de raad van bestuur en het auditcomité.

1 ISO 31000
2 JAMES LAM, Enterprise Risk Management, Wiley Finance
3 COSO: Committee of Sponsoring Organisations

3. Verband tussen de voornaamste risico's, opportuniteiten, materialiteitsthema's en strategische prioriteiten

Risico		Materialiteitsthema's	Strategische prioriteiten			Trend op korte termijn
Categorie	Thema		Veilig, betrouwbaar en efficiënt net	Energie-transitie	Belang van de samenleving	
Strategisch/regelgevend	Veranderende/nieuwe reguleringsvoorwaarden	Foute interpretaties van de regelgeving, conflicten met de voorziene strategie, schoon energiepakket, evolutie van de rol van de TNB	x	x		=
Strategisch/regelgevend	Vroegtijdige beëindiging van de TNB-licentie	Aanstelling als TNB, vernieuwing van de licentie, imago, reëel/gepercipieerd falen van governance of compliance, regering van lopende zaken	x		x	↓
Strategisch/regelgevend	Duurzaamheid van de opbrengsten	Assetbasis behouden en uitbreiden, projecten stipt uitvoeren, algemene efficiëntie verbeteren, tariefmethodologie/parameters die rekening houden met energiedecentralisatie, leveranciersrisico (materieel)	x	x	x	=
Strategisch/regelgevend	Anticiperen op hr-behoefte	Culturele verandering om onze visie en strategie waar te maken, voldoende technische profielen, opvolgingsplanning, opleiding en ontwikkeling, nieuwe vaardigheden	x	x	x	=
Operationeel	Balancerend	Integratie van hernieuwbare bronnen, moeilijker te voorspellen energiestromen	x	x	x	=
Operationeel	Adequacy	Evolutie van de vloot van productie-eenheden, CRM (in april 2019 in BE goedgekeurde wet), kernuitstap	x	x	x	=
Operationeel	Incidenten en verstoring van de bedrijfscontinuïteit	Cyberaanvallen (IT/OT), storing in IT-systemen, leveranciersrisico (design), onbeschikbaarheid van kritieke software, kwaadwillige aanvallen, ongunstige weersomstandigheden, offshore/nieuwe technologieën, verouderende infrastructuur	x		x	=
Operationeel	Storingen in informatie- en communicatie-technologie en gegevensbeveiliging	Compliance, AVG, netcodes, gegevensbeveiliging, privacy en cyberveiligheid, reputatie, communicatieproblemen, minder performante fouteneliminatie	x		x	=
Operationeel	Vergunningen	Veranderende Europese energiemarkt, integratie van hernieuwbare bronnen, aanvaarding van projecten door de gemeenschap, vertraagde uitvoering van cruciale projecten, regering van lopende zaken	x	x	x	=
Operationeel	Leveranciersrisico	Beperkt aantal cruciale leveranciers, toenemende vraag naar werken en benodigdheden, druk op het bedrijfsmodel van de leverancier, vermogen om de vereiste capaciteit tijdig en kwaliteitsvol te leveren, beschikbaarheid van geschoolde technische profielen, veiligheid van de werken	x	x	x	=
Operationeel	Gezondheids- en veiligheidsongevallen	Veiligheid onder de aannemers, omstandigheden die tot fouten leiden	x		x	=
Financieel	Negatieve evoluties op de financiële markten	Financiële rating, toegang tot de schuld- en kapitaalmarkt, onstabiele rentevoeten, macro-economische context	x	x	x	↑
Financieel	Kasstroom	Prognose/werkelijke cijfers voor kosten/opbrengsten, heffingen en groenestroomcertificaten	x	x	x	=
Financieel	Nieuwe bedrijfsontwikkelingen	Beperkte verplichtingen, nieuwe afschermingsstructuur, EGI		x	x	=
Financieel	Juridische geschillen, verplichtingen	Beperkte verplichtingen, passende voorzieningen	x		x	=

Opportuniteiten worden verder besproken in de rubriek Onderzoek en ontwikkeling.

4. Strategische/reguleringsrisico's en responsen

Veranderende/nieuwe reguleringsvoorwaarden

Door het specifieke karakter van haar activiteiten is de Groep onderworpen aan uitgebreide Europese, federale en gewestelijke wet- en regelgevingen. Niet-geplande en/of nadelige wijzigingen of foute interpretaties van regulerende of beleidsmatige mechanismen in België of Duitsland zijn mogelijk strijdig met de huidige en toekomstige strategie van de Groep, wat ernstige financiële en organisatorische gevolgen zou kunnen hebben.

Responsen

Om de onzekerheden tot een minimum te beperken, trachten de twee netbeheerders in Elia groep proactief te anticiperen op de Europese wetgeving, met nieuwe richtlijnen en verordeningen die op Europees niveau worden voorbereid of die op hun omzetting naar de Belgische en Duitse wetgeving wachten, meer bepaald in het kader van het 'schone energiepakket' en de mogelijke evolutie van de rol van transmissienetbeheerder (TNB) naar regionaal operationeel centrum (ROC).

Elia en 50Hertz zijn ook stichtende leden van het European Network of Transmission System Operators for Electricity (Europees netwerk van transmissienetbeheerders voor elektriciteit, ENTSO-E). Door aan dit netwerk deel te nemen, ijveren beide netbeheerders voor ontwikkelingen die zijn afgestemd op hun strategie.

Meer informatie

Het regelgevende en wettelijke kader brengt risico's met zich mee voor wat betreft de verdeling van de bevoegdheden tussen de Belgische federale en gewestelijke entiteiten. Zo zouden tegenstrijdigheden tussen de verschillende regelgevingen, met inbegrip van de netcodes, de uitoefening van de activiteiten van de Groep kunnen belemmeren. De verdere ontwikkeling en wijzigingen van deze regelgevingen zouden ook een impact kunnen hebben op de aansprakelijkheid van de Groep in het geval van een stroomonderbreking op het net of – in de context van een staatshervorming – op de verdeling van de bevoegd-

heden tussen de federale en de gewestelijke overheden, mogelijk met inbegrip van de bevoegdheid om de transmissietarieven goed te keuren. Om deze risico's tot een minimum te beperken, tracht Elia ook proactief te anticiperen op de evolutie van de nationale of lokale wetgeving.

Risico op vroegtijdige beëindiging van de TNB-vergunning

Om hun activiteiten uit te oefenen, beschikken Elia en 50Hertz over vergunningen die vroegtijdig kunnen worden ingetrokken indien Elia of 50Hertz (onder meer) niet de menselijke, technische en/of financiële middelen heeft om de doorlopende en betrouwbare werking van het net te verzekeren volgens de toepasselijke wetgeving en de ontvlechtingverplichtingen conform artikel 9 van de Europese Elektriciteitsrichtlijn. Een dergelijke intrekking zou een grote nadelige impact hebben op Elia en/of 50Hertz.

Responsen

Elia groep heeft eind 2019 een reorganisatie doorgevoerd om de gereguleerde activiteiten van Elia in België af te schermen van haar andere activiteiten (gereguleerde activiteiten in Duitsland of niet-gereguleerde activiteiten). Dit beperkt ook het risico op kruissubsidiering tussen gereguleerde en niet-gereguleerde activiteiten. Zo beschikken we over een passend kader voor de verdere ontwikkeling van alle activiteiten van Elia groep (gereguleerde activiteiten in België en Duitsland en niet-gereguleerde activiteiten).

Meer informatie

Elia Transmission Belgium werd onlangs en met ingang van 31 december 2019 aangesteld als Belgische transmissienetbeheerder door verscheidene overheidsinstanties (door de federale regering voor een periode van twintig jaar, door de Brusselse regering voor een periode van twintig jaar en door de Vlaamse regulator voor een periode van vier jaar). Het risico op een vroegtijdige beëindiging van de TNB-licenties is dus op korte termijn beperkt. Niettemin dient te worden opgemerkt dat voorafgaand aan de volgende vernieuwing van de Vlaamse licentie de interpretatie van de regels

voor corporate governance zal worden besproken.

Duurzaamheid van de opbrengsten

De vergoeding van de Groep wordt vrijwel volledig bepaald door het regelgevende kader dat van toepassing is op Elia, 50Hertz en Nemo. Wijzigingen van de regelgevende parameters zouden een impact kunnen hebben op de rentabiliteit van de Groep. Bovendien is de realisatie van bepaalde in de tariefmethodologieën gedefinieerde parameters onderhevig aan specifieke onzekerheden, die de financiële positie van de Groep kunnen beïnvloeden.

Zo hangt in het bijzonder de vergoeding van de Groep gedeeltelijk af van haar vermogen om de noodzakelijke projecten uit te voeren en de bestaande activa te onderhouden, aangezien de huidige vergoeding in zowel België als Duitsland gekoppeld is aan de regelgevende activabasis. Die is afhankelijk van het vermogen van de Groep om de vereiste vergunningen te krijgen, de potentiële risico's voor het milieu en de volksgezondheid te beheren en zich naar de eisen van de ruimtelijke ordening te schikken zonder aanzienlijke kosten te genereren. Indien de Groep haar investeringsprogramma niet of niet tijdig/economisch haalbaar zou kunnen uitvoeren, zou dat een negatieve impact hebben op haar winsten in de toekomst.

Responsen

In de context van de energietransitie vereisen de ontwikkelingsbehoeften van de transmissie-infrastructuur in België en Duitsland de implementatie van een ambitieus investeringsprogramma, dat indirect bijdraagt aan de uitbreiding van de regelgevende activabasis.

De Groep streeft bovendien naar de ontwikkeling van tariefmethodologieën die rekening houden met de veranderingen als gevolg van de energietransitie en de decentralisatie van de energieopwekking.

Tot slot streeft de Groep naar een zo efficiënt mogelijk beleid voor haar investeringen en het onderhoud van haar activa.

Dit stelt de consumenten in staat om voordeel te halen uit het schaaleffect van een gecentraliseerd netbeheer.

Meer informatie

Het Directiecomité van de CREG heeft het tariefvoorstel van Elia voor de reguleringsperiode 2020-2023 goedgekeurd. Ondanks de inflatie en de voortzetting van het ambitieuze investeringsprogramma van Elia zullen de tarieven voor de elektriciteitstransmissie in de periode 2020-2023 dalen en op het einde van de periode 1% onder de huidige tarieven van 2019 liggen. Dit kan vooral worden verklaard door de verwachte daling van de financiële lasten en de kosten van ondersteunende diensten, en ook door de restitutie van overtollig geïnde tarieven in het verleden.

https://www.elia.be/en/news/press-releases/2019/11/20191107_elia-press-release-creg-approves-tariff-proposition

Anticiperen op HR-behoeften

De energietransitie leidt ons naar een consumentgericht model, dat de basis vormt voor onze strategie en ambities. Om dit consumentgerichte model te realiseren, moeten de cultuur van de Groep en de komende veranderingen volledig worden afgestemd op de strategie van de Groep.

Bovendien zijn we ons ervan bewust dat we op het gebied van talentmanagement in de toekomst een specifieke technische expertise (offshore, digitalisering, IP ...) nodig zullen hebben om de strategie van de Groep uit te voeren.

Responsen

Een versterkte focus op talent en cultuur heeft inmiddels tot verscheidene anticiperende acties geleid, zoals workshops, transparante communicatie en de invoering van een cultuurvernieuwend project in de hele Groep, naast specifieke opleidingen die momenteel worden gegeven om deze afstemming te realiseren.

We implementeren momenteel een opvolgingsplanning waarin de focus wordt gelegd op leiderschapsvaardigheden en we plannen een upgrade van de manier waarop kritieke functies in kaart worden gebracht.

5. Operationele risico's en responsen

Balancerings

Het verbruik van elektrische energie moet op elk moment gelijk zijn aan de productie. De twee transmissienetbeheerders gebruiken balanceringsenergie om niet-geplande schommelingen van de elektriciteitsproductie of de energiebelasting op te vangen.

De Europese groei van het aantal hernieuwbare energiebronnen die aangesloten zijn op distributiesystemen en de aansluiting van grote offshore windparken scheppen eveneens nieuwe uitdagingen voor het operationele netbeheer, vooral door de toegenomen volatiliteit van de energiestromen op ons net.

Responsen

Om de netveiligheid met betrekking tot de balancerings te kunnen handhaven tegen redelijke kosten voor de samenleving hebben we nood aan een combinatie van maatregelen. Deze maatregelenmix omvat het versterken van de samenwerking op zowel nationaal als internationaal niveau om het net te regelen, het verbeteren van de kwaliteit van de voorspellingen (verbruik, offshore enz.), het verzekeren van een marktdesign dat de balanceringsverantwoordelijken stimuleert om hun portefeuille in evenwicht te houden en dat hen tegelijkertijd de mogelijkheid biedt om marktovereenkomsten te sluiten om hun onevenwichten zo dicht mogelijk bij real time te verhandelen (bv. intradaymarkten), en het implementeren van markthervormingen die zoveel mogelijk flexibiliteit vrijmaken die in real time kan worden gebruikt om het net in evenwicht te houden, met een minimum aan kosten. Deze laatste markthervormingen mikken op het openstellen van de balanceringsmarkten voor alle technologieën en alle spelers, ongeacht het spanningsniveau waarop ze aangesloten zijn.

Ter illustratie van de laatste maatregel zal Elia in de loop van 2020 in België overstappen van de maandelijks aankoop van mFRR (manuele frequentieherstelreserve) en de wekelijkse aankoop van aFRR (automatische frequentieherstelreserve) naar de dagelijkse aankoop van beide reserves. Dit zal de drempel

voor de reservemarkt aanzienlijk verlagen en de effectieve deelneming van meer technologieën mogelijk maken.

Adequacy

De federale regeringen spelen een cruciale rol om te verzekeren dat hun land over voldoende opwekkingscapaciteit beschikt om het risico op elektriciteitstekorten en bevoorradingsproblemen te vermijden. De transmissienetbeheerders van onze Groep verstrekken hen op hun beurt nuttige informatie. Zo beoordeelt Elia, conform de wettelijke voorschriften op dit domein, regelmatig de Belgische bevoorradingszekerheid op zowel korte als langere termijn.

Zo evalueert Elia in eerste instantie de Belgische adequacy op korte termijn, vooral door de adequacy tussen de belastingvoorspellingen en de beschikbare opwekking (incl. vraagflexibiliteit, aangeduide vraagflexibiliteit, belastingverschuiving ...) in België en de buurlanden te toetsen aan de wettelijke criteria voor de bevoorradingszekerheid. Als uit deze studie blijkt dat mogelijk niet wordt voldaan aan deze criteria, kan de minister van Energie Elia vragen om een strategische reserve aan te leggen. Een strategische reserve bestaat uit assets buiten de markt die kunnen worden ingezet wanneer de markt de bevoorradingszekerheid niet kan verzekeren.

Op 2 december 2019 heeft Elia haar probabilistische analyse van de Belgische adequacy voor de winterperiode 2020-2021 gepubliceerd. De resultaten van deze studie kunnen hier worden geraadpleegd:

https://www.elia.be/en/news/press-releases/2019/12/20191202_strategic-reserve-for-winter-2020-21

Maar Elia onderzoekt ook de Belgische adequacy op langere termijn. Deze studies beoordelen de adequacy tussen de belastingvoorspellingen en de verwachte beschikbare opwekking (incl. vraagflexibiliteit, belastingverschuiving ...) in België en de buurlanden op langere termijn. De verwachte beschikbare opwekking omvat de door de overheid

gekozen doelstellingen in termen van hernieuwbare opwekking en de economische haalbaarheidskloof. De studies evalueren of er voldoende sterke signalen zijn om marktinvesteringen aan te moedigen die een eventueel tekort aan adequacy tegenover de wettelijke criteria voor de bevoorradingszekerheid kunnen opvangen.

De laatste studie van Elia in dit verband – de 'Adequacy & Flexibility Study 2020-2030' – dateert van 28 juni 2019. Ze kan hier worden geraadpleegd

<https://www.elia.be/nl/publicaties/studies-en-rapporten>

Deze studie concludeerde dat België als gevolg van de kernuitstap tegen 2025 een tekort aan adequacy zal hebben, en dat er te weinig sterke investeringssignalen zijn om ervan uit te gaan dat deze leemte door de markt zal worden gevuld zonder bijkomende interventies.

Bijgevolg heeft de Belgische regering beslist om de Belgische bevoorradingszekerheid op langere termijn te waarborgen door een capaciteitsvergoedingsmechanisme (Capacity Remuneration Mechanism, **CRM**) in te voeren. Hiertoe werd een wetsontwerp over het CRM besproken en op 4 april 2019 goedgekeurd. Elia helpt de regering bij het ontwerp en de implementatie van het capaciteitsvergoedingsmechanisme.

De voornoemde studie gaf ook aan dat België al tussen 2022 en 2025 (de periode waarin sommige kerncentrales de markt al zullen verlaten) zou kunnen worden geconfronteerd met een adequacyprobleem. In de loop van 2020 zal de precieze schaal van het geïdentificeerde tekort worden beoordeeld, samen met de (behoefte aan) mogelijke bestrijdingsmechanismen.

Incidenten en verstoring van de bedrijfscontinuïteit

De transmissiesystemen die de Groep beheert, zijn uiterst betrouwbaar. Maar dat neemt niet weg dat er onvoorziene gebeurtenissen kunnen optreden, zoals ongunstige weersomstandigheden, die de vlotte werking van een of meer infrastructuurcomponenten kunnen aantas-

ten. In de meeste gevallen leidt dat tot een zogenaamd enkelvoudig contingentie-incident, dat dankzij de vermaasde structuur van de netten in beheer van de Groep geen gevolgen heeft voor de stroomvoorziening van de eindafnemers. De elektriciteit kan de eindafnemers immers vaak bereiken via een aantal verschillende verbindingen in het systeem. In andere gevallen kan een voorval in het elektriciteitssysteem echter een meer-
voudig contingentie-incident uitlokken. Dit kan een lokale of ruimere elektriciteitsstoring veroorzaken die tot aansprakelijkheidsvorderingen en geschillen leidt, met mogelijk een negatieve impact op de financiële positie van de Groep.

Ongunstige weersomstandigheden zijn overigens niet de enige mogelijke oorzaak van incidenten en verstoringen van de bedrijfscontinuïteit. Andere voorbeelden zijn menselijke fouten, kwaadwillige aanvallen, terrorisme, defecten van de uitrusting enz.

Offshore uitrusting krijgt hierbij onze bijzondere aandacht, omdat we minder ervaring hebben met deze technologieën en de herstelmaatregelen veel complexer zijn.

De waarschijnlijkheid dat een of meer van de voornoemde gebeurtenissen optreedt, kan toenemen wanneer de bevoegde overheden de door Elia en 50Hertz voorgestelde operationele procedures, investeringen of voltijds equivalente (VTE) middelen niet goedkeurt.

Respons

Er zijn verscheidene procedures ingevoerd om deze risico's te beheren – van plannen voor crisisbeheer tot operationele procedures, zoals verdedigings- en herstelplannen. Ze worden allemaal regelmatig geoefend en getest in groot-schalige oefeningen en simulatortrainingen, zodat onze medewerkers – en in voorkomend geval de operatoren van de transmissiesystemen – klaar zijn voor de meest onverwachte en extreme situaties. In het geval van een aan Elia of 50Hertz toe te schrijven fout, voorzien de respectieve algemene voorwaarden van hun contracten in passende aansprakelijkheidsbeperkingen tot op een redelijk niveau voor de Groep en het relevante filiaal. Elke relevante verzekeringspolis is

ontworpen om sommige van de financiële gevolgen te beperken indien deze risico's zich zouden voordoen.

In het geval van ongunstige omstandigheden kan de TNB elke noodmaatregel nemen die hij passend acht, zoals een gehele of gedeeltelijke afschakeling van de elektriciteitsexport, een verzoek aan de elektriciteitsproducenten om hun productie te verhogen of te verlagen, of een verzoek aan de bevoegde minister om het elektriciteitsverbruik in de relevante zone te verlagen om de impact van het incident te beperken.

Bovendien houden het design en het gebruik van offshore en onshore technologieën rekening met eisen in verband met de hersteltijd, de monitoringmogelijkheden en de veerkracht van het net.

Meer informatie

Als gereguleerde entiteit volgt Elia de 'netcodes' die op Europees, federaal en gewestelijk niveau van toepassing zijn, terwijl de contracten voor de toegang tot het net door de regulator worden goedgekeurd.

De blootstelling van Elia onder het reguleringskader en deze contracten is beperkt tot een aanvaardbaar bedrag.

Deze risico's worden meestal gedekt door een aansprakelijkheidsverzekering voor passende bedragen.

In België zijn de vervanging van assets en de investeringen in het algemeen het voorwerp van arbitrage als gevolg van een middelentekort. Dit leidt tot de veroudering van sommige assetvloten, maakt het assetbeheer complexer en kan uiteindelijk ook een weerslag hebben op de beschikbaarheid van bepaalde netcomponenten en de prestaties van de beveiligingsvoorzieningen.

Storingen in informatie- en communicatietechnologie (ICT) en gegevensbeveiliging

Een storing in de ICT-systemen en -processen die de Groep gebruikt of een inbreuk op hun beveiligingsmaatregelen, kan leiden tot verliezen voor klanten en lagere inkomsten voor de Groep en haar filialen.

De Groep en haar relevante filialen verzamelen en bewaren ook gevoelige gegevens, hun eigen bedrijfsgegevens en die van hun leveranciers en zakenpartners. De Groep en haar relevante filialen zijn onderworpen aan verscheidene regels en regelgevingen met betrekking tot de privacy en de gegevensbescherming, waaronder sinds 25 mei 2018 de Algemene Verordening Gegevensbescherming (EU-Verordening 2016/679 van 27 april 2016). Ondanks alle getroffen voorzorgsmaatregelen zijn ernstige storingen in de hardware en software van de systemen, falende complianceprocessen, computervirussen, malware, cyberaanvallen, incidenten of inbreuken op de veiligheid nog steeds mogelijk.

Elk van deze gebeurtenissen kan de Groep en/of een van haar relevante filialen verhinderen om een deel of het geheel van hun diensten te leveren en kan in het algemeen leiden tot een inbreuk op hun wettelijke en/of contractuele verplichtingen. Dit kan aanleiding geven tot juridische claims of geschillen, contractuele aansprakelijkheid, aansprakelijkheid volgens gegevensbeschermingswetten, strafrechtelijke, burgerrechtelijke en/of administratieve sancties, een verstoring van de werking van de Groep of haar relevante filialen, of schade aan de reputatie van de Groep of haar relevante filialen, en kan in het algemeen een nadelige weerslag hebben op de activiteiten van de Groep en haar relevante filialen.

Respons

De Groep en elk van haar relevante filialen nemen passende maatregelen om hun ICT-processen en hardware, software en netwerkbeveiliging (bv. failover-mechanismen) te herzien, te updaten en te back-uppen. Ze doen dit op doorlopende basis en zo ruim mogelijk binnen hun technische en financiële overwegingen. Beide transmissie-netbeheerders passen bovendien hun processen doorlopend aan en voeren nieuwe processen in om de compliance te verzekeren.

Vergunningsrisico

De veranderende Europese energiemarkt en de grootschalige uitrol van

opwekkingstechnologieën op basis van hernieuwbare energie vereisen de verdere ontwikkeling van de infrastructuur van de twee transmissienetbeheerders. De ontwikkeling van deze infrastructuur en van interconnectoren met andere buurlanden is afhankelijk van het verkrijgen van vergunningen en goedkeuringen van lokale, gewestelijke, nationale en internationale overheden. De noodzaak van het verkrijgen van dergelijke goedkeuringen en vergunningen binnen een bepaald tijds kader is een kritieke uitdaging voor een tijdige implementatie. Bovendien kunnen de goedkeuringen en vergunningen worden betwist voor de relevante rechtbanken.

Responsen

Om de onzekerheden in verband met vergunningen te beheren, wordt een concreet en anticiperend stakeholdermanagement gevoerd, samen met een transparante communicatie met de gemeenschap.

Meer informatie

In België kunnen drie projecten worden vermeld die bijzonder belangrijk zijn om de energietransitie te vergemakkelijken, maar die ook grote inspanningen vragen om hiervoor het nodige maatschappelijk draagvlak te vinden: Boucle du Hainaut, Ventilus en MOG II.

Leveranciersrisico

Beide TNB's zijn voor hun bevoorrading met materiaal en de uitvoering van hun investeringsprojecten afhankelijk van een beperkt aantal cruciale leveranciers. Door de complexiteit van de infrastructuurwerken, de toenemende vraag op de markt en de goed gevulde orderboeken van de fabrieken, is het mogelijk dat de Groep onvoldoende leveranciers of leveringscapaciteit vindt voor haar projecten. Deze kernleveranciers staan bovendien voor de uitdaging om voldoende HR-profielen te vinden met de juiste vaardigheden. Ze moeten immers goed ontworpen producten leveren, voldoende productiecapaciteit bieden, een bevredigende kwaliteit garanderen en een diep gewortelde veiligheidscultuur aan de dag leggen. Als zij onvoldoende geschoolde profielen vinden, kan dat een nadelige impact hebben op ons bedrijf en op de veiligheid van onze wer-

ken. Verder zijn de Groep en haar relevante filialen blootgesteld aan het risico op claims voor overheidsopdrachten en aan de mogelijkheid dat hun respectieve leveranciers – als zij in financiële moeilijkheden zouden komen – niet in staat zouden zijn om te voldoen aan hun contractuele verplichtingen. Elke annulering of vertraging van de voltooiing van infrastructuurwerken zou een nadelige weerslag kunnen hebben op de werking en de reputatie van de Groep en haar filialen.

Responsen

Om het leveranciersrisico tot een minimum te beperken, voeren de twee TNB's van de Groep een doorlopende dialoog met hun leveranciers en maken zij regelmatig voorspellende capaciteitsanalyses op marktniveau. Ze ontwikkelen ook meer veerkrachtige aankoopstrategieën en diversifiëren hun portefeuille van leveranciers.

Gezondheids- en veiligheidsongevallen

Elia en 50Hertz beheren installaties waarbij ongevallen, defecte assets en externe aanvallen lichamelijke letsels kunnen veroorzaken. Bijgevolg kunnen de Groep en haar relevante filialen worden blootgesteld aan mogelijke aansprakelijkheden die een materiële negatieve impact kunnen hebben op hun financiële positie, die aanzienlijke financiële en beheersmatige middelen kunnen vereisen en die hun respectieve reputatie kunnen schaden.

Respons

De veiligheid en het welzijn van individuele personen (zowel medewerkers van de Groep en haar relevante filialen als van derden) is een grote prioriteit en een dagelijkse zorg van de Groep en haar relevante filialen. De Groep en haar relevante filialen hanteren dan ook een veiligheids- en gezondheidsbeleid, maken veiligheidsanalyses en bevorderen een veiligheidscultuur.

Financiële risico's en responsen

Negatieve evoluties op de financiële markten

Het vermogen van de Groep om toegang te krijgen tot globale financieringsbronnen voor de dekking van haar financieringsbehoeften of de aflossing van haar schulden kan worden beïnvloed door een achteruitgang van de financiële markten.

Schommelingen van de rentevoeten kunnen een negatieve invloed hebben op de financiële situatie van de Groep. De Groep en haar filialen moeten immers toegang hebben tot de kapitaalmarkten om hun investeringen te financieren en hun strategische doelstellingen op korte en lange termijn te bereiken. In de huidige bank- en kapitaalmarktomgeving, die wordt gekenmerkt door lage rentevoeten, ervaart de Groep momenteel geen beperkingen op het gebied van de beschikbaarheid van financiering. De Groep wordt evenwel gedeeltelijk gefinancierd door schuldinstrumenten met variabele rente, en een wijziging van de rentevoeten van de financiële instrumenten op de markt kan een impact hebben op de financiële lasten. Als deze schommelingen het toegestane rendement op eigen vermogen beïnvloeden, kunnen ze ook een nadelige weerslag hebben op de reguleringskaders.

De Groep is voor de financiering van haar investeringen afhankelijk van haar vermogen om toegang te krijgen tot de schuld- en kapitaalmarkten, om zo de fondsen op te halen die ze nodig heeft om haar bestaande schulden af te lossen en te voldoen aan de financiële behoeften voor haar toekomstige investeringen. Dit **financieringsrisico** wordt sterk beïnvloed door macro-economische trends. In 2020 zullen deze trends voornamelijk worden gekenmerkt door de uitkomst van het handelsoverleg tussen de Verenigde Staten en China, de evolutie in het Midden-Oosten en de toepassing van de brexit. Al deze macro-economi-

sche factoren komen op het niveau van de markt tot uiting in een grote volatiliteit, die een negatieve impact zou kunnen hebben op de groei van Elia groep en het bereiken van haar doelstellingen.

Elia groep, financiële instrumenten uitgegeven door Elia Transmission Belgium nv en Eurogrid GmbH hebben een rating van S&P. Er bestaat geen enkele zekerheid dat de rating voor elke gegeven periode dezelfde zal blijven, of dat deze niet door het ratingbureau zal worden verlaagd indien het bureau meent dat toekomstige omstandigheden dat rechtvaardigen. Een beslissing van een ratingbureau om de kredietrating van de vennootschap te verlagen of in te trekken, zou de financieringsopties van de Groep kunnen beperken en zou haar leenkosten kunnen verhogen.

Responsen

De risico's waarmee de Groep wordt geconfronteerd, worden geïdentificeerd en geanalyseerd om passende limieten te bepalen. De Groep controleert en monitort de risico's en de naleving van deze limieten. Hiertoe heeft de Groep verantwoordelijkheden en procedures gedefinieerd voor de te gebruiken financiële instrumenten, samen met operationele limieten voor het beheer ervan. Deze procedures en de overeenkomstige systemen worden regelmatig herzien, om eventuele wijzigingen van de marktomstandigheden en de activiteiten van de Groep te weerspiegelen. De financiële impact van deze risico's is beperkt, aangezien Elia en 50Hertz binnen het Belgische of Duitse reguleringskader werken.

In het kader van de inspanningen van de Groep om het financieringsrisico te beperken, streeft ze naar de diversificatie van haar financieringsbronnen in schuldinstrumenten. Als beursgenoteerde vennootschap heeft de Groep ook toegang tot de aandelenmarkt. Het herfinancieringsrisico wordt beheerd door sterke bankrelaties te ontwikkelen met

een groep van financiële instellingen, door een sterke en voorzichtige financiële positie te behouden in de tijd en door de financieringsbronnen te diversifiëren. Het liquiditeitsrisico op korte termijn wordt op dagelijkse basis beheerd en de financieringsbehoeften worden volledig gedekt door de beschikbaarheid van kredietlijnen en een programma voor handelspapier.

Meer informatie

In België worden de financieringskosten van de geregleerde activiteiten gekwalificeerd als 'niet-beheersbare elementen' en kunnen mogelijke afwijkingen van de begrote cijfers worden overgedragen naar een volgende regulatoire tariefperiode (of binnen dezelfde periode, in het geval van een uitzonderlijke wijziging van de lasten). De geregleerde tarieven worden bepaald aan de hand van prognoses van de rentevoet.

Kasstroom

De eerder vermelde schommelingen van de rentevoeten van de schuld van de Groep kunnen ook een impact hebben op de werkelijke financiële lasten, door een (positief of negatief) tijdsverschil te veroorzaken tussen de effectief door de Groep gemaakte financiële kosten en de voorspelde financiële kosten. Dit kan kortstondige gevolgen hebben voor de kaspositie van de Groep.

Afwijkingen tussen de werkelijke en de begrote volumes aan vervoerde elektriciteit en tussen de effectief gemaakte en de begrote kosten/opbrengsten kunnen op korte termijn een negatief effect hebben op de kaspositie van de Groep, en op middellange termijn ook een negatieve impact op het bepalen van de tarieven voor de volgende periode.

In het kader van hun respectieve bevoegdheden hebben de nationale en gewestelijke regeringen maatregelen genomen om de verdere ontwikkeling van hernieuwbare energie te bevorderen met diverse ondersteuningsmecha-

nismen. De twee TNB's van de Groep nemen deel aan verscheidene van deze mechanismen voor openbare-dienstverplichtingen. Dit kan een indirecte weerslag hebben op de kasstroom van de Groep. Afwijkingen van het verwachte aantal verkochte groenestroomcertificaten met gewaarborgde minimumprijs of afwijkingen van de verwachte verkochte volumes aan hernieuwbare energie met vaste prijs zouden beduidende kaskosten op korte termijn kunnen veroorzaken. De kosten van de openbare-dienstverplichtingen van de TNB worden gedekt door tarieven die op regelmatige basis door de regulatoren moeten worden goedgekeurd.

Responsen

Het liquiditeitsrisico op korte termijn wordt op dagelijkse basis beheerd en de financieringsbehoeften worden volledig gedekt door de beschikbaarheid van kredietlijnen en een programma voor handelspapier.

Andere risicobeperkende maatregelen omvatten de betrokkenheid bij het ontwerpen van mechanismen voor de openbare-dienstverplichtingen ter bevordering van de ontwikkeling van hernieuwbare energie. Zodra deze mechanismen ingevoerd zijn, dragen goede voorspellingen en de rapportage en mededeling van problemen aan de overheden en regulatoren bij tot het behoud van een gezond evenwicht.

Meer informatie

Met de invoering van Belgische wetten en regelgevingen voor de opwekking van gedecentraliseerde of hernieuwbare energie, meer bepaald door middel van fotovoltaische zonnepanelen en windturbines, hebben de federale en gewestelijke regeringen de uitgifte van zogenaamde 'groenestroomcertificaten' (GC) georganiseerd. De certificaten worden gebruikt als een financieel ondersteuningsmechanisme voor hernieuwbare energie.

In België werden op federaal niveau in de voorbije jaren windturbines in de Noordzee geïnstalleerd. Hun aantal zal blijven toenemen, en de bijbehorende groenestroomcertificaten worden aan Elia verkocht. Deze openbare-dienstverplichting voor offshore groenestroomcertificaten leidt tot een steeds grotere kasuitstroom, die zal worden gecompenseerd door een equivalente kasinstroom uit hogere tarieven die de regering in de komende jaren op jaarlijkse basis moet goedkeuren.

Bij de gewestelijke openbare-dienstverplichtingen zal het onevenwicht op de markt van de groenestroomcertificaten in Wallonië de eerstvolgende jaren aanhouden, met een grote verkoop van groenestroomcertificaten tegen de gewaarborgde minimumprijs aan Elia. Het hoge tarief voor openbare-dienstverplichtingen voor de financiering van de steun aan hernieuwbare energie in Wallonië, dat werd ingevoerd om de kosten van de verkoop van groenestroomcertificaten aan Elia te dekken, werd eind 2017 aangevuld met een nieuw mechanisme voor de temporisering van de groenestroomcertificaten. In deze context kan het Waals Gewest passende hoeveelheden groenestroomcertificaten van Elia kopen, om ze over enkele jaren op de markt te verkopen. Een nieuw decreet van 2 mei 2019 tot wijziging van het decreet van 12 april 2001 betreffende de organisatie van de gewestelijke elektriciteitsmarkt zou vanaf 2020 een bijkomende structurele en blijvende oplossing moeten bieden voor het onevenwicht op de Waalse markt van de groenestroomcertificaten, en zal de invoering organiseren van een mobiliseringsmechanisme voor bepaalde door de lokale TNB aangekochte groenestroomcertificaten. In tegenstelling tot de bestaande mechanismen, zal het mobiliseringsmechanisme vermijden dat de Waalse schuld in de loop van de tijd wordt overgedragen door de overvloedige groenestroomcertificaten op de markt te schrappen. Het mobiliseringsme-

chanisme is gebaseerd op een speciaal opgerichte entiteit (een 'Special Purpose Vehicle' of SPV) die niet met de lokale TNB geconsolideerd is en die wordt gefinancierd door de uitgifte van obligatieningen. De entiteit krijgt haar inkomsten uit een nieuwe heffing op de Waalse eindverbruikers.

Momenteel moet nog worden bevestigd of het decreet niet in strijd is met de huidige Europese reglementering inzake staatssteun. Het mechanisme wordt nog operationeel gemaakt en zal naar verwachting medio 2020 klaar zijn.

Nieuwe bedrijfsontwikkelingen

Elk negatief resultaat van nieuwe bedrijfsontwikkelingen wordt volledig door de Groep gedragen en vertegenwoordigt een bijkomend financieel risico.

Responsen

De nieuwe afschermingsstructuur zoals eerder uiteengezet in de rubriek 'Risico van vroegtijdige beëindiging van de TNB-vergunning' is een van de voorziene responsen.

Het filiaal EGI van de Groep heeft tot op heden voornamelijk 'owner's engineering'-diensten verstrekt, die worden gekenmerkt door lagere risico's op vooreringen en aansprakelijkheden.

Juridische geschillen en aansprakelijkheid

De uitkomst van juridische geschillen en processen kan een negatieve weerslag hebben op de bedrijfswerking en/of de financiële resultaten.

Respons

De Groep en haar relevante filialen voeren hun activiteiten zodanig uit dat het risico op juridische geschillen (zoveel mogelijk) wordt beperkt, en indien nodig worden ook op kwartaalbasis passende voorzieningen geïdentificeerd en geïmplementeerd.

6. Activiteiten in onderzoek en ontwikkeling

In lijn met het faciliteren van de energietransitie – onze strategische prioriteit – verkent de Groep samen met haar partners ideeën die de toekomst van de energie vorm kunnen geven en die kunnen helpen om te omschakeling te maken naar een groep van digitale TNB's.

Onze activiteiten op het gebied van onderzoek en ontwikkeling hebben betrekking op drie domeinen: de assets, de markt en het beheer van het systeem.

Het eerste domein levert een waardevolle bijdrage aan het beheer van de bevoorradingszekerheid en de risico's voor de veiligheid en de gezondheid. Dit gebeurt door geavanceerde analysetechnieken te gebruiken om de efficiëntie van de onderhoudsactiviteiten te vergroten, assets te verbinden om ze beter te monitoren en hun benutting te maximaliseren, de geautomatiseerde inspectie van de assets uit te breiden en voorzieningen te ontwikkelen die het personeel waarschuwen wanneer bepaalde specifieke risico's worden gedetecteerd. Het eerste domein verkent ook enkele opties om de milieu-impact van de assets te beperken.

In het marktdomein mikken de activiteiten op de invoering van een digitale testomgeving, waarin de consumentgerichtheid in de praktijk kan worden gebracht en waarin we meer inzicht kunnen verwerven in het potentieel van geavanceerde technologieën voor bestaande processen en nieuwe benaderingen van marktfacilitering. Deze activiteiten vormen een waardevolle bijdrage aan het beheer van de balancering en de risico's van de veranderende/nieuwe voorwaarden van de regelgeving.

In het derde domein – het beheer van het systeem – bereiden de transmissienetbeheerders van onze Groep zich voor op het beheer van de betrouwbaarheid van het steeds complexere systeem, door de uitdagingen van de veranderde context te onderzoeken en leren te anticiperen en in te grijpen op de toestand van het net, om taken te automatiseren en menselijke middelen vrij te maken. Deze activiteiten vormen een waardevolle bijdrage aan het beheer van de risico's voor de bevoorradingszekerheid en voor de HR-behoeften.

7. Contextuele factoren

Regering van lopende zaken

In België kan de regering van lopende zaken tot grotere vertragingen van bepaalde besluitvormingsprocessen leiden.

De energietransitie voorbereiden

Zoals in de beschrijving van de risico's werd uiteengezet, vereist de voorbereiding van de energietransitie in de context van een kernuistap de beschikbaarheid van bijkomende opwekkingseenheden, om zowel de balancering als de adequacy van het net te verzekeren. Dit vereist op zijn beurt een kader dat de investeerders voldoende vertrouwen geeft om te investeren in deze opwekkingseenheden. Dat kader is er voorlopig nog niet.

Bovendien heeft de voorbereiding van de energietransitie een kostprijs. Het is een uitdaging op zich om financierings-

wijzen te vinden die verantwoordelijk zijn tegenover toekomstige generaties, in de context van een hoge schuldenlast.

Energievraag en energie-efficiëntie

In het licht van de voortdurende stijging van de energievraag in de voorbije decennia is energie-efficiëntie een van de cruciale maatregelen die de EU voorstelt om de CO2-voetafdruk van de Unie te beperken. Belangrijke maatregelen voor de energie-efficiëntie in België en Duitsland kunnen het stroomverbruik beïnvloeden en zo de getransporteerde volumes aan elektriciteit op de netten van de Groep verlagen. Hetzelfde geldt voor een vertraging van de economische activiteit van industriële afnemers en een vermindering van hun verbruik.

Macro-economische context

2019 werd gekenmerkt door een vrij onzeker macro-economisch klimaat, vooral vanwege de hoge schuldenlast en het vooruitzicht van een brexit zonder akkoord.

Bovendien bleven de rentevoeten erg laag als gevolg van het zeer inschikkelijke monetaire beleid van de ECB, hoewel deze situatie in de toekomst zou kunnen veranderen.

Evoluties van de rentevoeten op lange termijn kunnen de verwachte rentabiliteit van de transmissienetbeheerder beïnvloeden.

Kenmerken van de systemen voor interne controle en risicobeheer

GRI 102-17, GRI 102-30

Het referentiekader van de interne risicobeheerscontrole dat door het directiecomité geïmplementeerd is en door de raad van bestuur van Elia is goedgekeurd, is gebaseerd op het COSO II Framework. Dit kader omvat vijf nauw verbonden basiscomponenten om een geïntegreerd proces te verzekeren voor de systemen voor interne controle en risicobeheer: de controleomgeving, de risicobeoordeling, de controleactiviteiten, de informatie en de communicatie en de monitoring. Door deze concepten toe te passen en in haar processen en activiteiten te integreren kan Elia haar activiteiten onder controle houden, de efficiëntie van haar operaties verbeteren, haar middelen optimaal inzetten en zo bijdragen tot de realisatie van haar doelstellingen. Hierna wordt de toepassing van COSO II binnen Elia beschreven.

1. Controleomgeving

ORGANISATIE VAN DE INTERNE CONTROLE

Overeenkomstig de statuten van Elia heeft de raad van bestuur verschillende comités opgericht die helpen bij de uitoefening van zijn verantwoordelijkheden: het directiecomité, het auditcomité, het strategisch comité, het vergoedingscomité en het corporate governance comité. Het auditcomité werd door de raad belast met het toezicht op: (i) het proces van financiële reporting, (ii) de efficiëntie van de systemen voor interne controle van het beheer van de bedrijfsrisico's, (iii) de interne audit en de efficiëntie ervan, (iv) de statutaire audit van de jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening, inclusief de opvolging van alle vragen en aanbevelingen van de externe auditoren, (v) de onafhankelijkheid van de externe auditoren, (vi) het onderzoeken van de rekeningen en het controleren van de budgetten.

Het auditcomité komt in principe driemaandelijks bijeen om deze verschillende punten te bespreken.

Het departement Finance ondersteunt het directiecomité door tijdig de correcte en betrouwbare financiële informatie ter beschikking te stellen die nodig is voor de besluitvorming betreffende de opvolging van de rentabiliteit van de activiteiten en het efficiënt beheer van

de financiële diensten van de onderneming. De externe financiële reporting waaraan Elia is onderworpen omvat (i) de statutaire financiële en fiscale reporting, (ii) de geconsolideerde financiële reporting, (iii) de specifieke reportingverplichtingen van een beursgenoteerd bedrijf, en (iv) de reporting die door het regelgevend kader wordt opgelegd. Elia heeft een gestructureerde aanpak ontwikkeld, die bijdraagt tot de volledigheid en exactheid van de financiële informatie en rekening houdt met de termijnen voor de controle van de activiteiten en de interventie van de voornaamste betrokkenen, teneinde adequate controles en rekeningen te verzekeren.

INTEGRITEIT EN ETHIEK

De integriteit en ethiek van Elia zijn van essentieel belang in haar interne controleomgeving. Het directiecomité en het management communiceren regelmatig over deze principes om de wederzijdse rechten en plichten van de onderneming en van haar medewerkers toe te lichten. Deze regels worden aan alle nieuwe medewerkers meegedeeld en de naleving ervan is formeel voorzien in de arbeidsovereenkomsten. De Gedragscode heeft bovendien als doel inbreuken op de Belgische wetgeving inzake het gebruik van voorkennis of marktmanipulatie en verdachte activiteiten te vermijden. Het management

ziet er continu op toe dat de medewerkers de interne waarden en procedures naleven en neemt, indien nodig, de nodige maatregelen, zoals beschreven in het bedrijfsreglement en in de arbeidsovereenkomsten.

De ethische code definieert wat Elia als correct ethisch ondernemen beschouwt, en bepaalt het beleid en een aantal principes om belangenconflicten te vermijden. Integer en onafhankelijk handelen met alle stakeholders is een essentieel uitgangspunt voor het handelen van onze medewerkers. De ethische code van Elia stelt uitdrukkelijk dat de Groep omkoping verbiedt in welke vorm dan ook, alsook misbruik van voorkennis en marktmanipulatie. Dit wordt ook ondersteund door de gedragscode van Elia. Elia en haar medewerkers maken geen gebruik van geschenken of entertainment om concurrentievoordeel te behalen. Facilitaire betalingen zijn niet toegestaan door Elia. Het verhullen van geschenken of entertainment als liefdadigheidsgiften is evenzeer een schending van de ethische code. De ethische code onderstreept ook het verbod van elke vorm van racisme en discriminatie, gelijke kansen voor alle werknemers en de bescherming van de vertrouwelijkheid wat het gebruik van IT-systemen betreft. Iedereen die specifiek bij het aankoopproces betrokken

is, moet zich houden aan de deontologie van Elia betreffende aankopen en alle regels die daaruit voortvloeien. Elia’s aankoopdeontologie is intern en extern gepubliceerd en steunt op 4 pijlers: vertrouwelijkheid; niet-discriminerende behandeling van de leveranciers; transparantie; en het vermijden van belangenconflicten. Op regelmatige basis zorgt het management van de medewerkers die betrokken zijn in de aankopen en betaalprocessen voor voldoende training en sensibilisering aangaande deze topics.

Elia biedt haar medewerkers de mogelijkheid om hun bezorgdheid over een (vermeende) overtreding van de ethische code te uiten zonder bang te hoeven zijn voor sancties en/of een oneerlijke behandeling. Naast de bestaande rapporteringskanalen, werd hiertoe een extern meldpunt zakelijke integriteitsinbreuken geïmplementeerd. Via dit kanaal kunnen interne medewerkers vermoedens van mogelijke schendingen van de ethische code van Elia, die de reputatie en/of de belangen van Elia kunnen schaden, op een vertrouwelijke en afgeschermdere wijze melden.

Wegens haar wettelijk statuut van transmissienetbeheerder voor elektriciteit is Elia onderworpen aan een groot aantal statutaire en regulatoire voorschriften die drie fundamentele principes definiëren: niet-discriminerend gedrag, vertrouwelijke behandeling van informatie en transparantie m.b.t. niet-confidentieel marktinformatie ten aanzien van alle actoren van de elektriciteitsmarkt. Om aan deze specifieke verplichtingen te voldoen heeft Elia een ‘Engagement Program’ uitgewerkt dat door het corporate governance comité is goedgekeurd. De Compliance Officer rapporteert hierover jaarlijks aan de regulerende organen.

Eventuele inbreuken m.b.t. deze codes kunnen gemeld worden aan de Compliance Officer, die deze op een objectieve en vertrouwelijke wijze behandelt. De Compliance Officer verklaart in 2019 geen meldingen m.b.t. inbreuken in deze materies ontvangen te hebben, noch van interne medewerkers, noch van externe stakeholders.

Interne Audit integreert in zijn jaarprogramma een aantal acties en controle-audits teneinde specifieke preventies tegen fraude te ontwikkelen. Eventuele vaststellingen worden systematisch gerapporteerd aan het auditcomité. In 2019 werden geen relevante vaststellingen gedaan m.b.t. financiële fraude in de audits aangaande het audit-jaarprogramma van 2019.

ROLLEN EN VERANTWOORDELIJKHEDEN

Het intern controlesysteem van Elia steunt op duidelijk omschreven rollen en verantwoordelijkheden op alle niveaus van de organisatie. De rollen en verantwoordelijkheden van de diverse comités binnen Elia zijn voornamelijk geïdentificeerd in het wettelijk kader dat van toepassing is op Elia, in de statuten en in het Corporate Governance Charter.

Het departement Boekhouding staat onder toezicht van de Chief Financial Officer en is belast met de statutaire financiële en fiscale reporting en de consolidatie van de verschillende dochtervennootschappen van de Elia groep. Het departement Beheerscontrole staat in voor de opvolging van de boekhouding en voor de analytische reporting en is belast met alle financiële reporting in de regulatoire context. Het departement Investor Relations is belast met de specifieke reporting die van toepassing is op een beursgenoteerde onderneming.

Wat het proces van financiële reporting betreft, zijn de taken en verantwoordelijkheden van iedere werknemer van het departement Boekhouding duidelijk omlijnd om te waarborgen dat de geleverde financiële resultaten de financiële transacties van Elia exact en eerlijk weergeven. De belangrijkste controles en het tijdschema voor de realisatie van deze taken en controles werden geïdentificeerd en opgenomen in een gedetailleerd kader van taken en verantwoordelijkheden.

Alle entiteiten van de consolidatiekring hebben een IFRS-boekhoudhandleiding geïmplementeerd. Die geldt als referentie inzake de boekhoudkundige principes en procedures, teneinde coherentie en vergelijkbaarheid te verzekeren, als-

ook een correcte boekhouding en reporting binnen de Groep.

Het departement Finance beschikt over de nodige instrumenten, zoals IT-tools, voor de uitvoering van zijn taken. Alle entiteiten van de consolidatiekring gebruiken dezelfde ERP-applicatie, die diverse geïntegreerde controles bevat en een gepaste taakverdeling ondersteunt. Bovendien licht Elia de rollen en verantwoordelijkheden van al haar medewerkers toe door middel van een beschrijving van elke functie overeenkomstig de methodologie van Business Process Excellence.

COMPETENTIES

Elia houdt in haar processen inzake rekrutering, opleiding en retentie, rekening met het cruciale belang van de competenties en de expertise van haar medewerkers om ervoor te zorgen dat haar activiteiten op een betrouwbare en efficiënte wijze worden uitgevoerd. Het departement Human Resources heeft adequate beleidslijnen uitgestippeld en geeft een omschrijving van alle functies teneinde de rollen, verantwoordelijkheden en functievereisten te identificeren, alsook de kwalificaties die nodig zijn om deze te vervullen.

Elia heeft een beleid opgesteld voor het beheer van de generieke en specifieke competenties in overeenstemming met de waarden van de onderneming en moedigt al haar medewerkers aan om opleidingen te volgen om de hun toegewezen taken efficiënt te kunnen uitvoeren. De vereisten in termen van competentieniveaus worden continu geanalyseerd door middel van formele en informele (zelf)-evaluaties op verschillende tijdstippen tijdens de loopbaan van de medewerkers.

Aan alle medewerkers die rechtstreeks of onrechtstreeks betrokken zijn bij de financiële reporting worden opleidingsprogramma’s inzake financiële reporting aangeboden. De opleiding is zowel toegespitst op het bestaande regelgevend kader en de boekhoudkundige verplichtingen als op de activiteiten zelf, met een hoge graad van inzicht zodat de goede vragen kunnen worden gesteld.

2. Risicobeoordeling

Risicobeoordeling is een ander systeem voor interne controle dat van cruciaal belang is voor Elia om de strategische doelstellingen van haar opdracht te realiseren; de raad van bestuur en de risk manager identificeren, analyseren en beoordelen geregeld samen de belangrijkste strategische en tactische risico’s. Deze risico’s worden kwalitatief en/of kwantitatief beoordeeld afhankelijk van hun aard en hun potentiële impact. De risk manager stelt vervolgens aanbevelingen voor betreffende de manier waarop elk van deze risico’s het best kan worden beheerd, rekening houdend met de interactie tussen alle aan Elia verbonden risico’s. Op basis van deze evaluatie worden preventieve, bijsturende en/of corrigerende acties geïmplementeerd om zo, indien nodig, de bestaande interne controles te versterken.

Het management van Elia is verantwoordelijk voor het invoeren van een efficiënte interne controle, die onder andere een correcte financiële reporting waarborgt. Het onderstreept het belang van het risicobeheer inzake financiële reporting door samen met het auditcomité rekening te houden met de volledige waaier van activiteiten en de daaraan verbonden risico’s. Het ziet erop toe dat de risico’s correct worden weergegeven in de financiële resultaten en reportings. De risicobeoordeling gaat bovendien verder dan de gekende risico’s van Elia en tracht te anticiperen op de aard en de kenmerken van opkomende risico’s die een impact op de activiteiten van Elia kunnen hebben. De voornaamste stappen in de beoordeling van de financiële risico’s zijn:

- 1. het identificeren van de doorslaggevende elementen van de financiële reporting en de doelstellingen ervan;
- 2. het identificeren van de belangrijke risico’s in de realisatie van de doelstellingen;
- 3. het identificeren van de controlemechanismen van de risico’s waar mogelijk.

De doelstellingen van de financiële reporting omvatten (i) de conformiteit van de financiële verklaringen met de algemeen aanvaarde boekhoudkundige principes, (ii) de transparantie en juistheid van de informatie in de financiële resultaten, (iii) het toepassen van boekhoudkundige principes die aangepast zijn aan de sector en aan de transacties van de onderneming en (iv) de juistheid en betrouwbaarheid van de financiële resultaten.

De activiteiten van Elia als transmissienetbeheerder voor elektriciteit met betrekking tot haar fysieke installaties dragen in belangrijke mate bij tot de financiële resultaten. De gepaste procedures en controles werden dan ook ingevoerd om over een volledige en realistische inventaris van de fysieke installaties te beschikken. Risicobeheer is een activiteit die op het niveau van de onderneming wordt uitgevoerd en actief wordt ondersteund door aan alle medewerkers verantwoordelijkheden ter zake toe te wijzen bij de uitvoering van hun specifieke activiteiten, zoals in het risicobeleid is voorgeschreven.

CONTINUE BEOORDELING

Dankzij een aanpak die tegelijk top-down en bottom-up is, kan Elia gebeurtenissen identificeren en, in de mate van het mogelijke, erop anticiperen, en reageren op eventuele incidenten, zowel van buitenaf als binnenin de organisatie, die de realisatie van de doelstellingen kunnen beïnvloeden.

TOP-DOWN AANPAK OP BASIS VAN DE STRATEGISCHE RISICO’S

Driemaandelijks worden de strategische risico’s geëvalueerd in een reporting aan het auditcomité. Telkens wanneer een bedreiging of potentiële opportuniteiten worden vastgesteld worden actieplannen of specifieke evaluaties van nieuwe risico’s toegespitst op een bepaald thema uitgevoerd.

BOTTOM-UP AANPAK MET BETREKKING TOT DE BUSINESS

Teneinde nieuwe risico’s te identificeren of veranderingen van de bestaande risico’s te evalueren, blijven de risk manager en het management continu in contact en zijn ze alert voor veranderingen die een eventuele aanpassing van de risicobeoordeling en van de daaraan verbonden actieplannen vereisen. Aan de hand van uiteenlopende criteria wordt er beslist of het nodig is om de processen van financiële reporting en de daaraan verbonden risico’s opnieuw te evalueren. Het accent ligt op de risico’s in verband met veranderingen in de financiële en regulatoire omgeving, de industriële praktijken, de boekhoudkundige normen en de ontwikkelingen van de onderneming, zoals fusies en overnames.

Het operationeel management analyseert de risico’s en stelt actieplannen voor. Ingrijpende wijzigingen van de waarderingsregels moeten door de raad van bestuur worden goedgekeurd. Het risicobeheer speelt een essentiële rol in het handhaven van de waarde van Elia voor de stakeholders en voor de gemeenschap. Het werkt met alle departementen samen om Elia optimale kansen te geven met het oog op de realisatie van haar strategische doelstellingen en adviseert de onderneming over de aard en de mogelijke gevolgen van toekomstige risico’s.

3. Controleactiviteiten

VOORNAAMSTE
CONTROLEACTIVITEITEN

Elia heeft op de verschillende niveaus van haar structuur interne controlemechanismen geïmplementeerd om te waarborgen dat de normen en interne procedures voor het correct beheer van de geïdentificeerde risico's worden nageleefd. Enkele voorbeelden:

- (i) een duidelijke taakverdeling in de processen om te vermijden dat een enkele persoon een transactie initieert, goedkeurt en registreert; met het oog daarop werden beleidslijnen voor de toegang tot de informatiesystemen opgesteld en bevoegdheden gedelegeerd;
- (ii) auditmiddelen zijn in de processen geïntegreerd om de eindresultaten in verband te brengen met de onderliggende transacties;
- (iii) gegevensveiligheid en -integriteit door een correcte toekenning van rechten;
- (iv) een gepaste documentatie van de processen via de intranetapplicatie Business Process Excellence die de beleidslijnen en procedures centraliseert.

De departementsverantwoordelijken moeten ervoor zorgen dat controleactiviteiten geïmplementeerd worden met betrekking tot de inherente risico's van hun departement.

PROCES VAN FINANCIËLE
REPORTING

Voor ieder belangrijk risico inzake financiële reporting heeft Elia adequate controles gedefinieerd om de kans op fouten tot een minimum te beperken. De rollen en verantwoordelijkheden werden gedefinieerd voor het afsluitingsproces van de financiële resultaten. Voor iedere stap werd een continue follow-up ingevoerd, met een gedetailleerde agenda van alle activiteiten van de dochtervennootschappen van de Groep. Controles worden uitgevoerd om de kwaliteit en de naleving van de interne en externe verplichtingen en aanbevelingen na te gaan. Tijdens de afsluiting wordt een specifieke test uitgevoerd om belangrijke ongewone transacties te controleren, alsook de boekhoudkundige lijnen en aanpassingen aan het einde van de periode, de transacties van de ondernemingen en de belangrijkste ramingen. De combinatie van al deze controles biedt voldoende zekerheid dat de financiële resultaten betrouwbaar zijn. Geregelde interne en externe audits dragen ook bij tot de kwaliteit van de financiële reporting.

Bij het identificeren van de risico's die de realisatie van de doelstellingen van de financiële reporting kunnen beïnvloeden, houdt het management rekening met de mogelijkheid van foute verklaringen als gevolg van fraude en neemt het de nodige maatregelen indien de interne controle moet worden versterkt. De interne audit voert specifieke audits uit, op basis van de evaluatie van de mogelijke frauderisico's, teneinde fraude te vermijden en te voorkomen.

4. Informatie en
communicatie

Elia communiceert de relevante informatie aan haar medewerkers om hen in staat te stellen hun verantwoordelijkheden op te nemen en hun doelstellingen te bereiken. De financiële informatie is noodzakelijk voor de budgettering, de ramingen en de controle van de conformiteit met het regelgevende kader. Daarnaast is de operationele informatie absoluut noodzakelijk om de verschillende rapporten op te stellen die cruciaal zijn voor de goede werking van de onderneming. Elia registreert dan ook de recente en historische gegevens die nodig zijn om haar bedrijfsrisico's te evalueren. Er wordt een beroep gedaan op verschillende communicatiekanalen: handleidingen, nota's, e-mails, uithangborden met informatie en intranetapplicaties. De financiële resultaten worden aan een interne reporting onderworpen en worden op verschillende niveaus gevalideerd. Het management dat met de financiële reporting belast is, komt geregeld samen met de overige interne diensten (operationele en controlediensten) om de informatie betreffende de financiële reporting te identificeren. Het valideert en documenteert de voornaamste assumpties die aan de basis liggen van de registratie van de reserves en de rekeningen van de onderneming.

Op het niveau van de Groep worden de geconsolideerde resultaten per segment verdeeld en gevalideerd door middel van een vergelijking met de historische cijfers en een vergelijkende analyse tussen de ramingen en de werkelijkheid. Deze financiële informatie wordt maandelijks aan het directiecomité gerapporteerd en driemaandelijks met het auditcomité besproken. De voorzitter van het auditcomité informeert vervolgens de raad van bestuur.

5. Monitoring

Elia evalueert continu of haar benadering van het risicobeheer adequaat is. De monitoringprocedures zijn een combinatie van de monitoringactiviteiten die tijdens het normale verloop van de business worden uitgevoerd en ad hoc evaluaties met betrekking tot specifiek uitgekozen thema's. De monitoringactiviteiten omvatten (i) een maandelijks reporting van de strategische indicatoren aan het directiecomité en het management, (ii) een follow-up van de belangrijkste operationele indicatoren op het niveau van de departementen, (iii) een maandelijks financiële reporting, met een onderzoek van de afwijkingen ten opzichte van het budget, van de vergelijkingen met voorafgaande periodes en van de gebeurtenissen die een impact kunnen hebben op de kostencontrole. De feedback van derden wordt eveneens in rekening genomen op basis van diverse bronnen zoals (i) de beursindicatoren en de rapporten van de noteringsinstantie, (ii) de waarde van het aandeel, (iii) de rapporten van de federale en regionale regulatoren over de naleving van het wettelijk en regelgevend kader en (iv) de rapporten van de veiligheids- en verzekeringsmaatschappijen. Door de gegevens afkomstig van externe bronnen met de intern gegenereerde gegevens te vergelijken en aan de hand van de daaruit voortvloeiende analyses kan Elia zich continu verbeteren.

De interne audit speelt ook een sleutelrol op het gebied van monitoring door onafhankelijke reviews uit te voeren van de belangrijkste financiële en operationele processen met betrekking tot de reglementeringen die op Elia van toepassing zijn. De resultaten van deze reviews worden aan het auditcomité gerapporteerd om het te ondersteunen in zijn opdracht betreffende het toezicht op de efficiëntie van de interne controlesystemen, het risicobeheer en de processen voor financiële reporting van de onderneming.

De wettelijke entiteiten van de Groep zijn bovendien aan een externe audit onderworpen. Deze audit omvat in het algemeen de evaluatie van de interne controle en beoordeelt de (jaarlijkse en halfjaarlijkse) statutaire en geconsolideerde financiële resultaten. De externe auditoren geven aanbevelingen om de interne controlesystemen te verbeteren. Deze aanbevelingen, de actieplannen en hun implementatie zijn het voorwerp van een jaarlijkse reporting aan het auditcomité, wat betreft de entiteiten die beschikken over een dergelijk orgaan. Het Auditcomité rapporteert aan de raad van bestuur betreffende de onafhankelijkheid van de statutaire auditor of auditor vennootschap en bereidt een ontwerp van resolutie voor de aanduiding van de externe auditor voor.

Investor Relations

BEDRIJFSSTRUCTUUR

148

ELIA OP DE BEURS

150

**BESPREKING EN ANALYSE DOOR
HET MANAGEMENT VAN DE
RESULTATEN VOOR 2019**

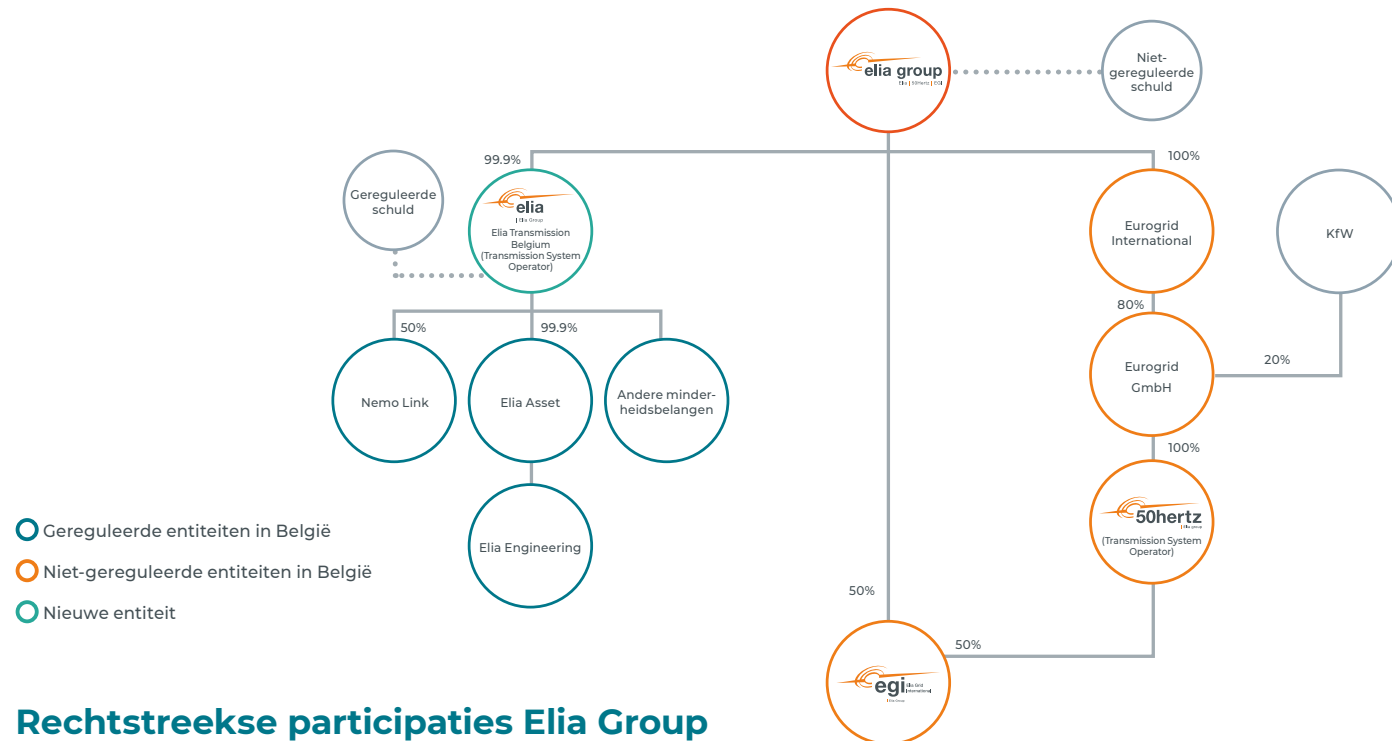
153

Bedrijfsstructuur

GRI 102-5, GRI 102-45

Elia Group is een holdingbedrijf dat eigenaar is van Elia Transmission Belgium (Belgische TNB), Eurogrid International (met de activiteiten van 50Hertz, de Duitse TNB) en Elia Grid International (een bedrijfstak binnen de Groep die consultancy-opdrachten uitvoert). De referentieaandeelhouder is de gemeentelijke holding Publi-T. Elia Group (voorheen Elia System Operator SA/NV) is sinds juni 2005 genoteerd op Euronext Brussel.

- Gereguleerde entiteiten in België
- Niet-gereguleerde entiteiten in België
- Nieuwe entiteit

Rechtstreekse participaties Elia Group

GRI 102-10

Elia Transmission Belgium (100%)

- Elia Transmission Belgium (ETB) is de beheerder van het Belgische transmissienet voor elektriciteit (30kV tot 380kV). De voornaamste activiteiten zijn het beheer van de netinfrastructuur (onderhoud en ontwikkelen van hoogspanningsinstallaties) en het elektriciteitssysteem (toezicht op de elektriciteitsstromen, ervoor zorgen dat verbruik en de productie van elektriciteit 24/7 in evenwicht zijn, elektriciteit invoeren vanuit en naar de buurlanden). ETB ondersteunt ook een optimale marktwerking (ontwikkelen van diensten en mechanismen voor de verdere uitbouw van de elektriciteitsmarkt op nationaal en Europees niveau).

Eurogrid GmbH (belang van 80%) -

Eurogrid GmbH is het moederbedrijf van de Duitse TNB 50Hertz. De overige 20% is in handen van de Duitse staatsbank Bank Kreditanstalt für Wiederaufbau ('KfW'). KfW is een van de grootste investeringsbanken ter wereld. Met haar decennialange ervaring zet KfW zich in naam van de Bondsrepubliek Duitsland en haar deelstaten wereldwijd in voor de verbetering van de economische, sociale en ecologische levensomstandigheden. KfW heeft geen filialen en houdt geen deposito's van klanten aan. De investeringsactiviteiten worden vrijwel geheel geherfinancierd via de internationale kapitaalmarkten. In Duitsland heeft de KfW groep kantoren in Frankfurt am Main, Berlijn, Bonn en Keulen. De medewerkers zijn wereldwijd verspreid en werken vanuit een 80tal kantoren.

Elia Grid International (50/50 joint venture met 50Hertz Transmission GmbH) - Elia Grid International (EGI) verleent wereldwijd ondersteuning en consultancy diensten bij het ontwerpen en de implementatie van projecten in de energiesector. De belangrijkste klanten zijn overheidsinstanties, nutsbedrijven en andere belangrijke energiespelers. Het gaat om consultancydiensten in domeinen als asset management, systeembeheer, systeemontwikkeling en integratie van hernieuwbare energie. De activiteiten van EGI zijn niet-gereguleerd.

Re.Alto (100%) - Re.Alto is een startup die in 2019 is opgericht. Re.Alto ontwikkelt een digitaal platform waarop verbruikers energiegegevens en -diensten kunnen uitwisselen. Dat moet de innovatie en de digitale transitie van de energiesector versnellen naar 'Energy-as-a-Service'.

INTERVIEW MET CATHERINE VANDENBORRE, CHIEF FINANCIAL OFFICER BIJ ELIA

2019, een ambitieus jaar voor onze groeistrategie

Als je het ambitieus CAPEX-programma van Elia groep bekijkt, lijkt het een hele uitdaging om al die projecten gefinancierd te krijgen.

Catherine: "Er is ruim voldoende liquiditeit op de financiële markten en de belangstelling voor een bedrijf als Elia blijft groot. Onze belangrijkste uitdaging blijft de tijdige levering van de kritieke infrastructuur ook al vergt het heel wat tijd om de nodige vergunningen te verkrijgen."

Voor de uitstekende financiële prestatie van Elia groep, kreeg u de "CFO of the Year Award 2019". Wat heeft de jury overtuigd volgens u?

Catherine: "Deze prijs is een erkenning voor het voltallige financiële team van Elia. De voorbije jaren hebben we een aantal opmerkelijke transacties afgerond die in belangrijke mate hebben bijgedragen aan de waarde van het bedrijf. Daarbij komt nog dat de financiële prestatie van Elia al verschillende jaren in de lift zit. De jury wilde eigenlijk een award geven aan het financieel team voor het goed beheer van zowel het transactie- als het strategische gedeelte van de financiën."

Het Elia-aandeel presteerde in 2019 bijzonder sterk. Wat is volgens u de reden?

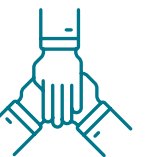
Catherine: "Graag wil ik eerst toch even vermelden dat de aandelen van onze collega-netbeheerders diezelfde trend volgen. Elia is dus niet het enige nutsbedrijf met zo'n sterk aandeel."

Ik geloof dat een deel van de groei gestimuleerd wordt door de reputatie die we hebben opgebouwd met onze projectrealisaties. We hebben de aangekondigde investeringen gerealiseerd en vertaald in een sterke groei van de RAB."

“De voorbije jaren hebben we een aantal opmerkelijke transacties afgerond die in belangrijke mate hebben bijgedragen aan de waarde van het bedrijf.”

Catherine Vandenborre

Elia op de beurs

Sterke performance voor het Elia-aandeel met nieuw hoogterecord in 2019. Volledig onderschreven aanbieding met voorkeurrechten goed voor €435 miljoen

EVOLUTIE VAN HET ELIA-AANDEEL EN HET VERHANDELDE VOLUME

Nadat de interne reorganisatie van Elia groep op 31 december 2019 rond was, werd de beurgenoteerde onderneming Elia System Operator SA/NV omgedoopt tot Elia Group NV.

51,90%

AANDEEL VAN DUITSLAND IN DE NETTOWINST VAN ELIA GROEP

€ 1,69

BRUTODIVIDEND PER AANDEEL

Elia groep boekte sterke financiële jaarresultaten, mede dankzij het eerste volledige jaar van zeggenschap en consolidatie van 50Hertz, de ingebruikname van Nemo Link en de uitvoering van netinvesteringen in het belang van de samenleving.

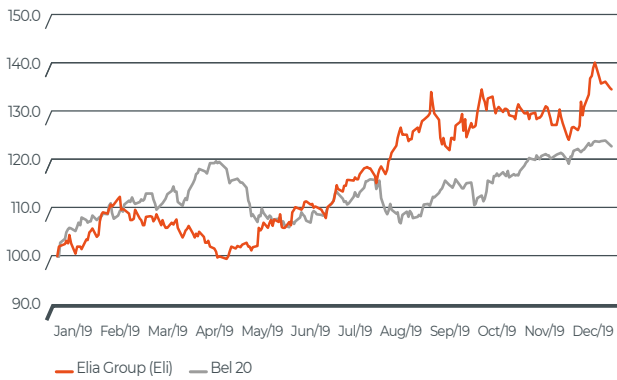
In 2019 vond een succesvolle aanbieding met voorkeurrechten plaats. Zo werd 100% van de nieuwe aangeboden aandelen onderschreven en kon het bedrijf €435 miljoen euro ophalen ter gelegenheid van één van de grootste uitgiftes op Euronext Brussel van de voorbije jaren. De aandelen werden onderschreven aan een uitgifteprijs van €57 per aandeel, op basis van 1 nieuw aandeel voor 8 voorkeurrechten. Tijdens de inschrijvingsperiode bedroeg de opname door bestaande aandeelhouders 92%. Dit hoge percentage onderstreept het grote vertrouwen van de aandeelhouders in de Groep.

Ik ben heel blij dat de financiële markten massaal hebben ingetekend en opnieuw hun vertrouwen in de strategie van het bedrijf hebben bevestigd.

Catherine Vandenborre

EVOLUTIE VAN HET ELIA-AANDEEL TEN OPZICHTE VAN DE BEL20-INDEX

De prijs van het Elia-aandeel klokte af op een koers van €79,10, d.i. 35.7% hoger dan de koers van €58.30 eind 2018. Op 23 april 2019 was de koers het laagst, m.n. €57,77, en op 20 december 2019 werd de hoogste koers van het jaar opgetekend, met €82.40. Het jaarlijks rendement, met inbegrip van het dividend, bedraagt 40,21%. Het aandeel scoort dus veel beter dan het aandeel van vergelijkbare marktspelers en de BEL20-Index.

De liquiditeit van het aandeel ging gelijk op met het gemiddelde aantal aandelen verhandeld per dag dat van 27.793 aandelen per dag in 2018 steeg tot 39.559 in 2019.

Met 68.652.938 uitstaande aandelen registreerde Elia een marktkapitalisatie van €5.430.447.396 eind december. In 2019 werden 10.048.162 Elia-aandelen verhandeld op de Euronext-beurs in Brussel.

Selectie van de drie liquiditeitsleveranciers voor het elia-aandeel

Elia sloot een liquiditeitscontract af met KBC Securities, Bank Degroof en Belfius Bank. Deze drie financiële instellingen maken sindsdien deel uit van het orderboek voor het Elia-aandeel en zijn betrokken bij zowel de aankoop als de verkoop van aandelen.

Dividend

Op 5 maart 2020 besliste de raad van bestuur van Elia om een nominaal dividend voor te stellen van €116.0 miljoen, of €1.69 per aandeel (bruto) tijdens de algemene aandeelhoudersvergadering van dinsdag 19 mei 2020, in overeenstemming met het dividendbeleid en

onder voorbehoud van de goedkeuring van de winstbestemming door de jaarlijkse algemene aandeelhoudersvergadering. Dit betekent een stijging van het dividend voor het vijfde opeenvolgende jaar en meer bepaald met 1,81% in vergelijking met 2018. Dat geeft een nettodividend van €1,183 per aandeel.

Het dividend zal door de volgende bankagenten worden uitgekeerd aan de aandeelhouders:

BNP Paribas Fortis, ING Belgium, KBC en Belfius. Eventuele dividenduitkeringen voor aandelen op een effectenrekening zullen automatisch worden verwerkt door de betreffende bank of beleggingsmakelaar. Dividenduitkeringen voor geregistreerde aandelen worden door Elia groep rechtstreeks betaald aan de aandeelhouders.

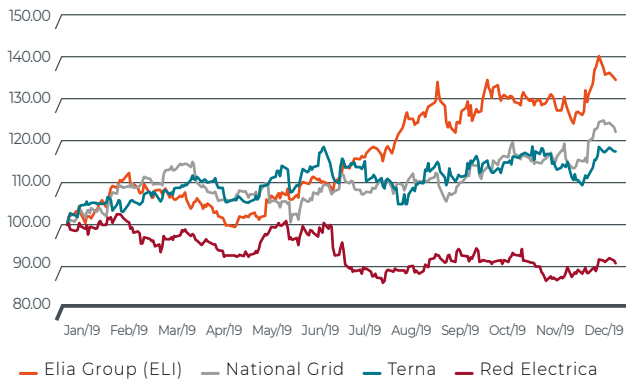
Dividendbeleid

Op 21 maart 2019 heeft de raad van bestuur officieel het toekomstige dividendbeleid goedgekeurd dat hij aan de algemene aandeelhoudersvergadering zal voorstellen. Overeenkomstig dit beleid zal het volledige dividend voor het boekjaar niet lager liggen dan de stijging van de consumptieprijnsindex ('inflatie') in België. De reorganisatie van de Groep die afgerond is, heeft geen impact op het dividendbeleid. Dat beleid ondersteunt onze langetermijnambitie om een echt stabiel dividend aan de aandeelhouders aan te bieden en zorgt ervoor dat we een sterke balans kunnen aanhouden om het investeringsprogramma van de Groep te kunnen financieren.

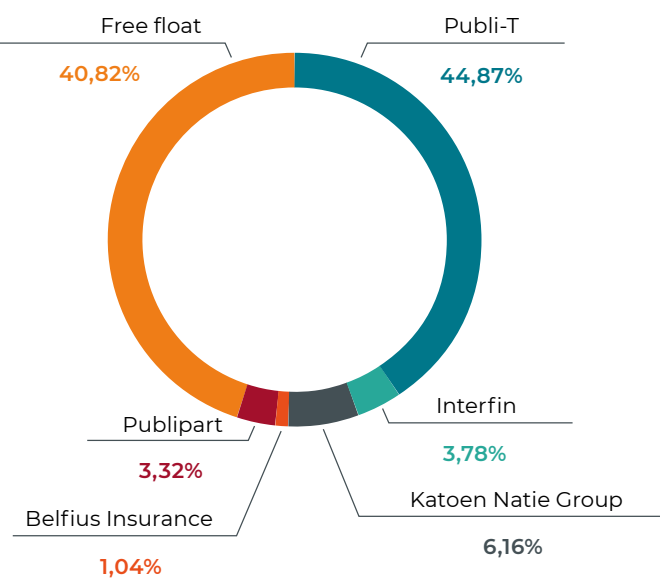
Ook in de toekomst zullen de dividenden evenwel worden bepaald door de resultaten van de Groep (die op hun beurt door uiteenlopende factoren worden beïnvloed, zoals de evolutie van de Belgische interestvoeten op lange termijn en factoren die buiten de controle van de onderneming liggen), de financiële situatie van onze onderneming, alsook onze financieringsbehoeften (in het bijzonder wat de investeringsuitgaven en het investeringsplan betreft) en onze commerciële vooruitzichten.

Het voorgestelde dividendbeleid bepaalt een uitkeringspercentage van 45,6% van de IFRS-winst die wordt toegerekend aan de eigenaars van gewone aandelen.

EVOLUTIE VAN HET ELIA-AANDEEL TEN OPZICHTE VAN VERGELIJKBARE EUROPESE MARKTSPELERS

AANDEELHOUDERSSTRUCTUUR

FINANCIËLE KALENDER

13 april 2020	Jaarverslag 2019 beschikbaar op de website
19 mei 2020	Algemene aandeelhoudersvergadering
20 mei 2020	Tussentijdse resultaten eerste kwartaal 2020
01 juni 2020	Dividenduitkering 2019
29 juli 2020	Publicatie halfjaarlijkse resultaten 2020
25 november 2020	Tussentijdse resultaten derde kwartaal 2020

INVESTEERDERS

Voor alle vragen over Elia en haar aandeel, kunt u contact opnemen met:

Elia
Departement Investor relations:
Keizerslaan 20 · 1000 Brussel, België
Tel.: +32 2 546 75 79 · Fax: +32 2 546 71 80
E-mail: investor.relations@elia.be

Op de website van Elia groep, www.eliagroup.eu, vindt u informatie over de Groep (persberichten, jaarverslagen, koers van het aandeel, kennisgevingen en dergelijke meer).

Kerncijfers

(in miljoen EUR)	2019	2018	2017 ⁽¹⁾	2016	2015
Geconsolideerde resultaten					
Totaal opbrengsten en andere bedrijfsopbrengsten	2.319	1.931,8	867,1	868,1	851,4
EBITDA (*)	930,2	750,5	455,4	425,0	442,8
Resultaat uit bedrijfsactiviteiten (EBIT) (*)	569,7	502,6	324,6	295,0	336,4
Netto financieringslasten	(139,6)	(93,2)	(76,5)	(82,9)	(92,8)
Inkomstenbelasting	(121,0)	(102,2)	(39,6)	(32,0)	(32,9)
Genormaliseerde nettowinst (*)	306,8	280,8	203,4	168,0	175,8
Gerapporteerde nettowinst	309,1	307,1	208,5	179,9	210,6
Minderheidsbelangen	35,5	25,7	0,0	0,0	0,0
Hybride effecten	19,3	6,2	0,0	0,0	0,0
Eigen vermogen toe te rekenen aan eigenaars van gewone aandelen	254,3	275,2	208,5	179,9	210,6
(in miljoen EUR)	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015
Geonsolideerde balans					
Totaal activa	13.893,4	13.754,3	6.582,3	6.241,5	6.435,6
Eigen vermogen toe te rekenen aan de eigenaars van de vennootschap	4.022,3	3.447,5	2.563,3	2.511,4	2.413,6
Eigen vermogen toe te rekenen aan eigenaars van gewone aandelen	3.320,9	2.741,3	2.563,3	2.511,4	2.413,6
Eigen vermogen toe te rekenen aan eigenaars van gewone aandelen	701,4	706,2	0,0	0,0	0,0
Netto financiële schuld	5.523,1	4.605,6	2.689,1	2.557,3	2.583,4
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015
Overige kerncijfers					
Regulatory Asset Base (RAB) (bn EUR) ⁽²⁾	8,9	9,2	7,4	7,1	6,7
Dividend per aandeel (EUR)	1,69	1,66	1,62	1,58	1,55
Rendement op eigen vermogen (%)	6,80%	8,16%	8,14%	7,16%	8,73%
Rendement op eigen vermogen (aangepast) (*)	7,66%	10,04%	8,14%	7,16%	8,73%
Winst per aandeel (aangepast) (EUR) (*)	3,91	4,52	3,42	2,95	3,47
Eigen vermogen per aandeel (EUR)	48,4	44,9	42,1	41,2	39,7
Aantal aandelen (einde periode)	68.652.938	61.015.058	60.901.019	60.753.714	60.750.239

(*) Raadpleeg het Financiële Jaarverslag voor een gedetailleerde lijst met definities.

1 De Groep heeft de volledige retroactieve methode van IFRS 15 toegepast, wat resulteert in aangepaste vergelijkende cijfers voor het boekjaar 2017.

2 De Regulatory Asset Base omvat 60% van de RAB van 50Hertz tot 2017 en 80% van de RAB vanaf 2018.

Bespreking en analyse door het management van de resultaten voor 2019

Group realiseert ambitieus investeringsprogramma, sterke operationele en financiële resultaten en is klaar om de volgende fase van de energietransitie te realiseren met maximale welvaart voor de samenleving.

- Netinvesteringen van € 723,5 miljoen in België en € 488,6 miljoen in Duitsland om een betrouwbaar en duurzaam energiesysteem te garanderen, leiden tot een activagroei van 9,0%
 - Goede vooruitgang in de toename van interconnectie capaciteit dankzij de ingebruikname van Nemo Link
- Adjusted nettowinst stijgt met 9,0% tot € 306,2 miljoen door de tijdige realisatie van investeringen en sterke operationele prestaties
 - Realisatie van een nieuwe bedrijfsstructuur teneinde regulatoire transparantie te verbeteren en onze groeistrategie voort te zetten
- Concretisering van een functionele organisatie op groepsniveau om synergieën op te zetten en onze diensten te verbeteren ten voordele van consumenten
 - Tijdens de Algemene Vergadering van 19 mei 2020 zal een dividend van € 1,69 worden voorgesteld

Elia groep

Kerncijfers (in miljoen €)	2019	2018	Difference (%)
Totale omzet, netto regulatoire opbrengsten (lasten) en overige opbrengsten	2,319.0	1,931.8	20.0%
Investeringen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode	8.3	65.6	(87.3%)
EBITDA	930.2	750.5	23.9%
EBIT	569.7	502.6	13.4%
Adjusted elementen	6.0	28.1	n.r.
Adjusted EBIT	563.7	474.5	18.8%
Netto financieringslasten	(139.6)	(93.2)	49.8%
Adjusted nettowinst	306.2	280.8	9.0%
Nettowinst	309.1	307.1	0.7%
Minderheidsbelangen	35.5	25.7	n.r.
Nettowinst toe te rekenen aan de Groep	273.6	281.4	(2.8%)
Hybrid securities	19.3	6.2	n.r.
Nettowinst to te rekenen aan eigenaars van gewone aandelen	254.3	275.2	(7.6%)
Totaal activa	13,893.4	13,754.3	1.0%
Eigen vermogen toe te rekenen aan de eigenaars van de vennootschap	4,022.3	3,447.5	16.7%
Netto financiële schuld	5,523.1	4,605.6	19.9%
Kerncijfers per aandeel	2019	2018	Difference (%)
Gewone winst per aandeel (EUR) (deel Elia)	3.91	4.52	(13.5%)
Return on equity (aangepast) (%) (deel Elia)	7.66	10.04	(23.7%)
Eigen vermogen toe te rekenen aan de eigenaars van de vennootschap per aandeel (EUR)	48.4	44.9	7.8%

1 Nettowinst van Elia Groep gecorrigeerd met adjusted elementen gelinkt aan de bedrijfsreorganisatie en regulatoire vergoeding in verband met de acquisitie in 2018.

Financiële resultaten

De vergelijking van de jaarrekening 2019 en 2018 wordt nog steeds aanzienlijk beïnvloed door de verwerving van de Groep van een bijkomende participatie van 20% in Eurogrid op 26 april 2018. Na die transactie is de consolidatie van Eurogrid en haar dochterondernemingen gewijzigd van een vermogensmutatiemethode, die van toepassing was voor de eerste vier maanden van het boekjaar 2018, naar een integrale consolidatie vanaf de datum van de verwerving. Bijgevolg is in de jaarrekening van 2019 een integrale consolidatie van Eurogrid en zijn filialen opgenomen, terwijl in de jaarrekening van 2018 de cijfers voor vier maanden volgens de vermogensmutatiemethode en voor acht maanden volgens de integrale consolidatiemethode zijn opgenomen.

Bovendien wordt Nemo Link, een joint venture met National Grid die in januari 2019 in gebruik werd genomen, geboekt als een investering opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode.

De **adjusted nettowinst van de Elia Groep** steeg met 9,0% tot € 306,2 miljoen. Deze stijging was het gevolg van de bovenvermelde acquisitie (en de consolidatie-impact ervan), een hoger resultaat voor Elia Transmission, de bijdrage van Nemo Link en het lagere resultaat in Duitsland.

Kijkend naar de verschillende segmenten, merken we een stijging van de adjusted nettowinst in België op met € 7,4 miljoen tot € 122,3 miljoen en voornamelijk dankzij de realisatie van de mark-up investeringen, hogere efficiëntie en incentives en hogere gekapitaliseerde financieringskosten als gevolg van de groeiende activabasis. Dit werd tot op zekere hoogte gecompenseerd door een lagere vergoeding van het eigen vermogen als gevolg van een dalende OLO, hogere IAS 19 en belastingvoorzieningen. De tariefcompensatie voor de financiële kosten verbonden aan de kapitaalverhoging draagt positief bij aan het resultaat (€ 6,1 miljoen).

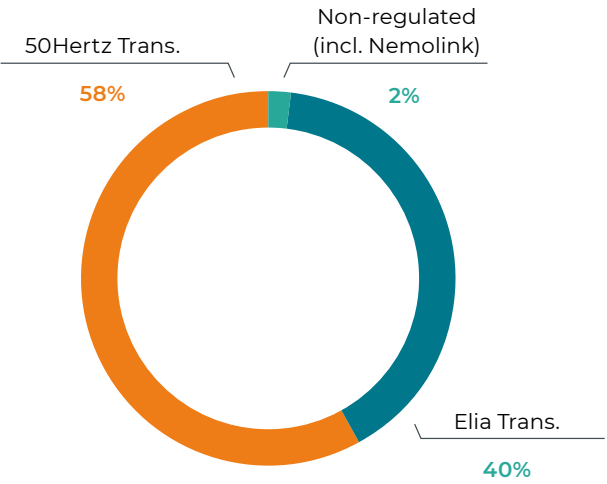
In Duitsland daalt de adjusted nettowinst met € 38,8 miljoen naar € 177,5 miljoen. Dit effect is bijna volledig toe te schrijven aan de vrijval van een voorziening voor hangende geschillen in 2018 (een daling van € 46,4 miljoen J-O-J). Het effect van het lagere regulatoire rendement bij de start van een nieuwe regelgevende periode wordt bijna volledig gecompenseerd door geactualiseerde inkomstenbasis uit het basisjaar en hogere capex-vergoedingen. De ingebruikname van CWA 1 eind 2018 leidde tot hogere afschrijvingen en financiële kosten.

Met de ingerbuikname van Nemo sinds eind januari, droeg het € 6,5 miljoen bij aan het groepsresultaat in 2019. Bovendien profiteerde het groepsresultaat van een sterkere prestatie van EGI, gedeeltelijk gecompenseerd door hogere niet-gereguleerde financiële kosten.

De **gerapporteerde nettowinst** van de Elia Groep steeg minder sterk, met 0,7% naar € 309,1 miljoen. Adjusted elementen werden opgenomen voor een bedrag van € 2,9 miljoen, en hebben voornamelijk betrekking op kosten in verband met de groep's bedrijfsreorganisatie (- € 2,2 miljoen) en regulatoire verwerkingen in verband met de acquisitie van vorig jaar (€ 5,1 miljoen).

De **nettowinst van de Elia Groep toe te rekenen aan de eigenaars van gewone aandelen** (na aftrek van € 35,5 miljoen minderheidsbelangen en € 19,3 miljoen toe te rekenen aan houders van hybride effecten) daalde met 7,6% tot € 254,3 miljoen. Het resultaat van vorig jaar werd positief beïnvloed door de vrijval van een voorziening voor hangende geschillen (nettobijdrage van € 30,9 miljoen in 2018) en werd gecompenseerd door de tijdige realisatie van investeringen en solide operationele prestaties van de Elia Groep in 2019.

GERAPPORTEERDE NETTOWINST VAN DE ELIA GROEP

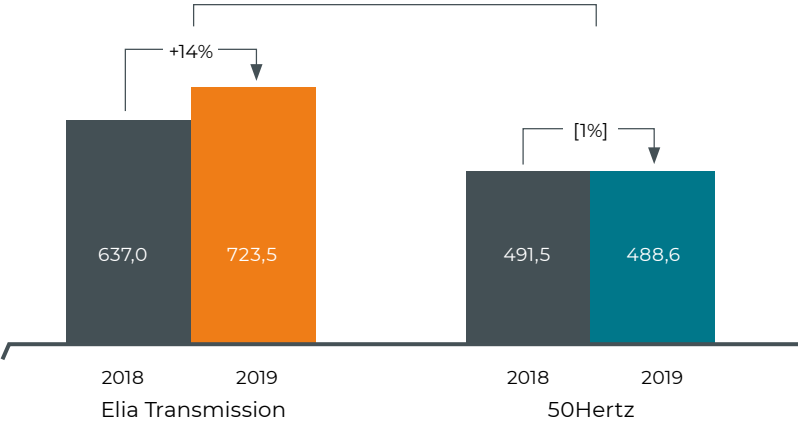

Investeringen

Door internationale hoogspanningsverbindingen uit te breiden en steeds grotere hoeveelheden hernieuwbare energieproductie te integreren, bevordert de Elia Groep zowel de integratie van de Europese energiemarkt als de decarbonisering van onze samenleving.

In 2019 investeerde de Elia-groep € 723,5 miljoen in België en € 488,6 miljoen in Duitsland om te zorgen voor een betrouwbaar en duurzaam energiesysteem dat leidde tot een groei van de Regulatory Asset Base (RAB) met 9,0%

INVESTERINGEN VAN ELIA GROEP IN 2019: €1.212 MIO

Infrastructuurwerkzaamheden voor meer interconnecties met de buurlanden

De werkzaamheden aan het **ALEGro** project schieten goed op. De eerste interconnector tussen België en Duitsland wordt gerealiseerd in samenwerking met de Duitse netbeheerder Amprion en zal in 2020 in gebruik worden genomen. Aan Belgische kant zijn de kabelwerken voor de ondergrondse HVDC-verbinding en de bouw van het transformatorstation in Lixhe afgerond.

Na een ontwikkelings- en bouwfase van 10 jaar is transmissiecapaciteit op **Nemo Link**, de onderzeese interconnector tussen Groot-Brittannië en België, sinds 30 januari 2019 beschikbaar voor impliciete day-ahead veiling. De kabel heeft een capaciteit van 1.000 MW en is de eerste onderzeese interconnector van Elia in België. Het is ook het eerste hoogspanningsgelijkstroomproject (HVDC) van het land.

In de haven van Antwerpen heeft Elia voor de tweede fase van het **Brabo**-project de hoogste elektriciteitspylonen (192 m) van de Benelux gebouwd om de overspanning van de Schelde mogelijk te maken. Met het Brabo-project wordt het hoogspanningsnet in en rond de haven van Antwerpen versterkt van 150 kV tot

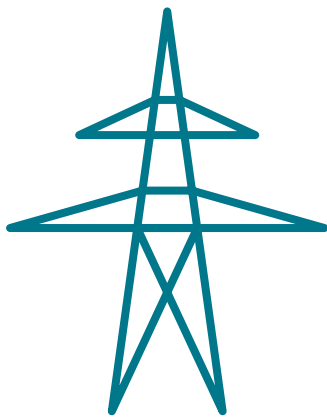
380 kV. Het project wordt in drie fasen gerealiseerd van 2016 tot 2023.

In augustus 2019 heeft Elia het project **Mercator-Horta** tussen Zomergem en Kruibeke afgerond. De voorbije jaren werden masten, funderingen en geleiders vervangen om de transmissiecapaciteit te verhogen tot 380 kV. Het project Mercator-Horta maakt deel uit van het grotere Mercator-Avelin interconnectie project, een 110 km lange verbinding die 25 gemeentes doorkruist en tot in Frankrijk doorloopt.

In mei 2019 is het eerste deel van de vervangingswerkzaamheden voor de 380 kV-luchtlijn van **Perleberg** naar **Wolmirstedt** van start gegaan. Verschillende bouwbedrijven werken tegelijkertijd aan het tracé om de bouwwerken te versnellen en de impact op de omwonenden en de natuur tot een minimum te beperken.

Naast ons ambitieuze investeringsprogramma investeert Elia Group ook in de optimalisering van bestaande activa door nieuwe technologieën en meer geavanceerde concepten voor netbeheer te integreren. We vervangen

luchtlijnen door een nieuw type HTLS-geleider (High Temperature Low Sag) dat grotere stromen kan vervoeren. Waar het aangewezen is, verhogen we dankzij Dynamic Line Rating de transportcapaciteit bij koud en winterig weer. En we integreren netelementen om de elektriciteitsstromen beter te beheeren zoals dwarsregeltransformatoren (Phase-Shifting Transformers of PSTs) en HVDC-verbindingen (High Voltage Direct Current of hoogspanningsgelijkstroom).

Infrastructuurwerken voor integratie van offshore windenergie

Het **MOG** (Modular Offshore Grid) is het eerste Elia-project met een schakelplatform op zee. Het schakelplatform of stop-contact op zee, ligt in de Noordzee op 40 km voor de Belgische kust. De inhuldiging in september 2019 vond plaats in het bijzijn van Zijne Majesteit de Koning. Het MOG is een kritieke schakel die de hernieuwbare energie van offshore windparken op een efficiënte en veilige manier aan land brengt. Door de kabels van vier windparken (Rentel, Seastar, Mermaid en Northwester 2) te bundelen, besparen we 40 km kabel in vergelijking met de niet-gebundelde variant.

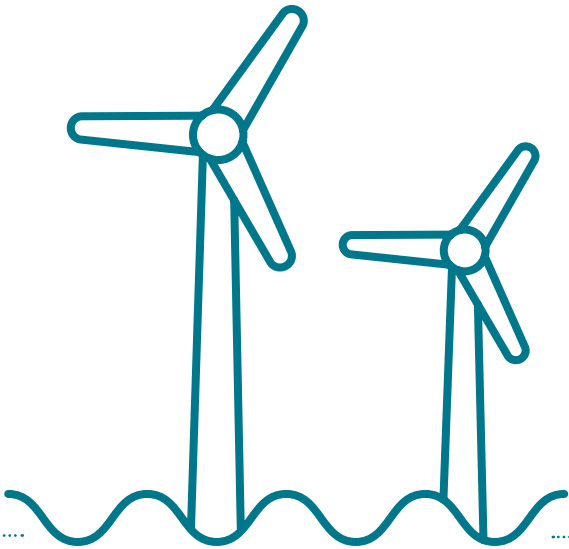
Na een drie jaar durende bouwfase en een totaal investeringsbudget van ongeveer € 1,3 miljard, werd het **Ostwind 1**-project in de Baltische Zee afgerond.

Ostwind 1 verbindt twee offshore windparken (Arkona en Wikinger) via drie 90 km lange onderzeese kabels met het hoogspanningsstation in Lubmin (zie afbeelding 2). 50Hertz gebruikt voor het eerst driedfasige 220 kV kabels op wisselstroom (in plaats van 125 kV op wisselstroom). Dat zorgt voor een hogere transmissiecapaciteit. In april 2019 woonde de Duitse kanselier Angela Merkel de inhuldiging van het windpark Arkona (E.ON & Equinor) bij.

Intussen vordert 50Hertz volgens de planning met **Ostwind 2** (zie afbeelding 2). Dit project zal twee bijkomende windparken aansluiten op het hoogspanningsstation in Lubmin: Arcadis Ost (Parkwind) en Baltic Eagle (Iberdrola). Beide bevinden zich 20 tot 30 km ten

noordoosten van het eiland Rügen. In oktober 2019 ondertekenden 50Hertz en Parkwind een Memorandum of Understanding (MoU) met specifieke afspraken voor de ontwikkeling, bouw en uitbating van een gezamenlijk offshore platform. De corridor voor de onderzeese kabels werd onderzocht en de sanering van de verontreinigde terreinen werd voltooid.

Met het **Combined Grid Solution**-project realiseren 50Hertz en de Deense netbeheerder Energinet een wereldprimeur door de elektriciteitsnetten van twee landen onderling met elkaar te verbinden via twee offshore windparken. In 2019 werden de onderzeese kabels geïnstalleerd tussen het hoogspanningsstation op zee van de windparken Baltic 2 en Kriegers Flak (zie afbeelding 3). De elektrische installaties op zee zijn nu klaar voor gebruik. De hernieuwbare energie die door de windturbines wordt opgewekt, zal altijd voorrang krijgen. De capaciteit die beschikbaar komt op de verbindingsslijn kan worden ingezet bij de elektriciteitsuitwisselingen tussen beide landen.

NETTO FINANCIËLE SCHULD & KREDIETSTATISTIEKEN

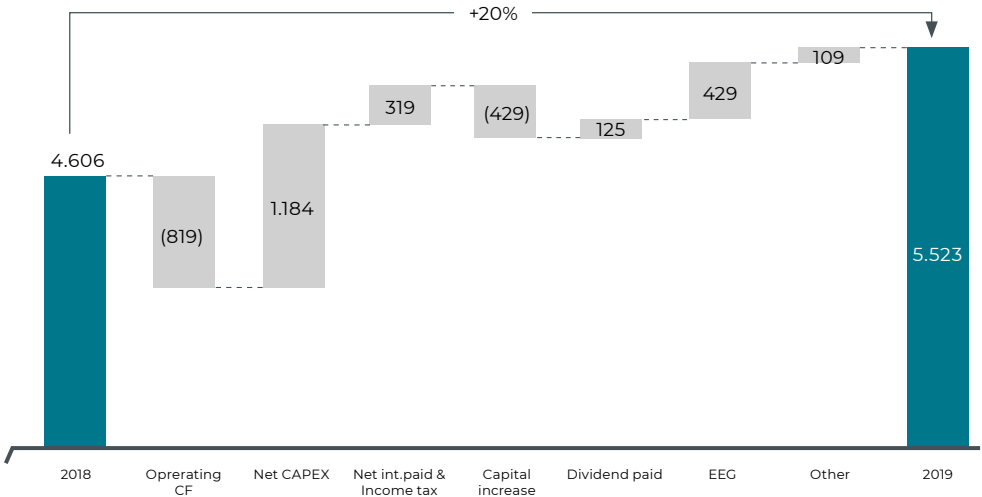
(in miljoen €)	2018	2019
Net debt	4.605,6	5.523,1
Leverage (D/E) (incl. NCI & hybrid))	1.71x	1.5x
Net debt / EBITDA	6.1	5.9
EBITDA / Gross interest	6.5	6.4
Average cost of debt	2,30%	2,13%
% fixed of gross debt	94,39%	96,8%

De **netto financiële schuld** is gestegen tot € 5.523,1 miljoen (+ 19,9%) als gevolg van het investeringsprogramma van de Groep, een totaal van € 1,2 miljard in 2019. In België steeg de nettoschuld met € 188,3 miljoen met een organische groei die werd gefinancierd door de kasstroom uit bedrijfsactiviteiten en de opbrengsten van de kapitaalverhoging. Voor Duitsland hebben de financiering van het investeringsprogramma en de lagere liquiditeitspositie van de EEG-kasstromen (- € 429,0 miljoen) geleid tot een stijging van de netto schuld (+ € 835,1 miljoen).

Naast een kapitaalsverhoging van €434,8 miljoen, heeft de Elia Groep in 2019 ook een transactie uitgevoerd op de schuldkapitaalmarkt. Begin 2019 profiteerde Elia Transmission van gunstige marktomstandigheden om haar liquiditeitspositie te beheren en de gemiddelde kost van haar schuld te verminderen (-17bps), waarbij het met succes een euro-obligatielening van € 500 miljoen herfinancierde tegen een beduidend lagere coupon, in het belang van de samenleving. Eurogrid heeft in de loop van 2019 geen externe schuld uitgegeven.

De rating van Elia Group door S&P bleef ongewijzigd op BBB+ met stabiele outlook. Ook Eurogrid GmbH heeft een BBB+ rating met stabiele outlook en de Eurobonds ondergebracht in Elia Transmission Belgium hebben eveneens een BBB+ rating.

2019 NETTO FINANCIËLE SCHULD EVOLUTIE

Elia Transmission in België

Elia Transmission kerncijfers (in miljoen €)	2019	2018	Vershil (%)
Totale omzet, netto gereguleerde opbrengsten (lasten) en overige opbrengsten	948,8	959,4	(1,1%)
Opbrengsten	914,2	908,1	0,7%
Overige opbrengsten	60,7	57,2	6,1%
Netto inkomsten (kosten) van afrekeningsmechanisme	(26,1)	(5,9)	n/a
Investerings opgenomen volgens vermogensmutatiemethode	1,8	1,8	n/a
EBITDA	394,8	369,1	7,0%
EBIT	243,9	228,9	6,6%
Adjusted elementen	4,7	0,0	n/a
Adjusted EBIT	239,2	228,9	4,5%
Netto financieringslasten	(64,4)	(65,4)	(1,5%)
Winstbelastingen	(54,4)	(48,6)	11,9%
Nettowinst	125,0	114,9	8,8%
Adjusted elementen	2,7	0,0	n/a
Adjusted nettowinst	122,3	114,9	6,4%
Totaal activa	6.452,1	5.909,2	9,1%
Eigen vermogen	2.157,5	1.757,1	22,8%
Netto financiële schuld	3.013,4	2,825.1	6.7%
Vrije kasstroom	(444,9)	(263,3)	68,9%

De opbrengsten van Elia Transmission zijn gedaald tot € 948,8 miljoen, een daling met 1,1% in vergelijking met vorig jaar. De opbrengsten werden beïnvloed door hogere afschrijvingen, hogere financieringskosten in verband met de kapitaalverhoging en de goedkeuring door obligatiehouders van de bedrijfsreorganisatie en hogere belastingen. Deze stijgingen werden echter volledig gecompenseerd door lagere kosten voor de ondersteunende diensten en een iets lager toegestane gereguleerde nettowinst, die worden doorgerekend in de opbrengsten ten voordele van de consument.

De EBITDA (gestegen met 7,0%) en EBIT (gestegen met 6,6%) werden vooral beïnvloed door de hogere afschrijvingen als gevolg van de groeiende activabasis, hogere financieringskosten en hogere lopende belastingen die moeten worden doorgerekend in de tarieven. Die tariefverhogingen werden voor een stuk gecompenseerd door de iets lagere gereguleerde nettowinst. De bijdrage van de investeringen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode (HGRT, Ampacimon en Coreso) bleef gelijk op € 1,8 miljoen.

De netto financieringslasten daalden met € 1,0 miljoen (gedaald met 1,5%) in vergelijking met vorig jaar. Begin 2019 profiteerde Elia van gunstige marktomstandigheden om haar liquiditeitspositie te beheren door een obligatielening van € 500 miljoen met vervaldatum in mei 2019 te herfinancieren en zo haar gemiddelde rentelasten aanzienlijk te verminderen, ten voordele van de consument. Dit werd gedeeltelijk gecompenseerd door een volledig jaar aan rentelasten in verband met een in het laatste kwartaal van 2018 opgenomen EIB-lening van € 100 miljoen en lagere rentebaten op cash-voortuitbetalingen die tijdens de bouwphase aan Nemo Link werden verstrekt, omdat de Nemo Link-interconnector begin 2019 in gebruik werd genomen. De 'push-down' van de gereguleerde schuld van Elia System Operator (ESO) naar Elia Transmission Belgium (ETB) in het kader van de bedrijfsreorganisatie van de groep (Adjusted element) heeft financiële lasten gegenereerd voor een totaalbedrag van € 4,7 miljoen. Aangezien de bank- en goedkeuringsvergoedingen gespreid zijn over de looptijd van de verschillende obligaties onder IFRS, bedragen de netto financiële kosten die voor de gereguleerde schuld in 2019 zijn opgenomen in totaal € 0,9 miljoen.

Elia Transmission zette sterke resultaten neer, met een adjusted nettowinst van € 122,3 miljoen (+ € 7,4 miljoen) voornamelijk dankzij de uitvoering van de mark-up investeringen sinds het begin van de tariefperiode in 2016 (+ € 6,2 miljoen), de sterke operationele prestaties voor incentives (+ € 4,9 miljoen) en hogere gekapitaliseerde financieringskosten verbonden aan de groei van de activabasis (+ € 2,2 miljoen). Die effecten werden enigszins tenietgedaan door de lagere gemiddelde OLO-rente in vergelijking met 2018, die gevolgen hebben voor de vergoeding van het eigen vermogen (- € 5,5 miljoen), hogere voorzieningen voor IAS 19 en belastingen (- € 4,1 miljoen) en iets hogere schade aan de elektrische installaties (- € 1,4 miljoen). Het resultaat werd ook positief beïnvloed door een eenmalige tariefcompensatie voor de financiële kosten van de kapitaalverhoging (+ € 6,1 miljoen) die onder IFRS verwerkt worden in het eigen vermogen.

De nettowinst steeg meer uitgesproken met 8,8% tot € 125,0 miljoen als gevolg adjusted elementen gelinkt aan de tariefcompensatie voor de financiële kosten in verband met de push-down van de gereguleerde schuld naar ETB in het kader van de bedrijfsreorganisatie en afgeschreven onder IFRS.

Totaal activa steeg met € 542,9 miljoen to € 6.452,1 miljoen, voornamelijk al een resultaat van het investeringsprogramma.

50Hertz Transmission in Duitsland

50Hertz Transmission kerncijfers (in miljoen €)	2019	2018	Verskil (%)
Totale omzet, netto gereguleerde opbrengsten (lasten) en overige opbrengsten	1.360,1	1.364,9	(0,4%)
Opbrengsten	1.323,6	1.403,6	(5,7%)
Overige opbrengsten	84,1	67,4	24,8%
Netto inkomsten afrekeningsmechanisme	(47,6)	(106,1)	(55,1%)
EBITDA	530,5	475,0	11,7%
EBIT	321,3	385,4	(16,6%)
Adjusted elementen	0,0	30,6	n/a
Adjusted EBIT	321,3	354,8	(9,4%)
Netto financieringslasten	(65,3)	(45,6)	43,2%
Winstbelastingen	(78,6)	(101,9)	(22,9%)
Nettowinst	177,5	237,9	(25,4%)
Waarvan toe te rekenen aan Elia Groep	142,0	169,2	(16,1%)
Adjusted elementen	0,0	21,6	n/a
Adjusted nettowinst	177,5	216,3	(17,9%)
Balanstotaal	6.279,6	6.752,1	(7,0%)
Eigen vermogen	1.546,5	1.491,8	3,7%
Netto financiële schuld	2.108,1	1.272,9	65,6%
Vrije kasstroom	(656,8)	278,7	(335,7%)

De opbrengsten van 50Hertz Transmission zijn stabiel gebleven ten opzichte van vorig jaar (- 0,4%). Bij de start van de nieuwe regelgevende periode in 2019 daalde het regulatoire rendement op eigen vermogen van 9,05% naar 6,91% voor belastingen, maar deze daling werd voornamelijk gecompenseerd door de groei van de activabasis. Bovendien is de offshore vergoeding veranderd en wordt deze vergoed via een afzonderlijke offshore nettoeslag. Hoewel de groei van de activabasis en de geactualiseerde Opex-inkomstenbasis een positieve invloed hadden op de vergoeding, daalde de omzet licht als gevolg van het lager regulatoire rendement op eigen vermogen. Bovendien leidt de nieuwe offshore nettoeslag tot lagere pass-through-kosten van derden voor de offshore-activiteiten.

Hoewel de nieuwe regelgevende periode wordt gekenmerkt door een lager regulatoir rendement op eigen vermogen, steeg de EBITDA met € 55,5 miljoen (een stijging van 11,7%). Bij de start van de nieuwe regelgevende periode zijn de voltooide onshore investeringsprojecten doorgerold naar een vergoeding via het basisjaarmechanisme. Samen met de daling van het regulatoire rendement op eigen vermogen van 9,05% naar 6,91%, is de vergoeding voor investeringen ook gedaald (- 64,7 miljoen euro). Deze daling werd echter meer dan gecompenseerd, enerzijds door hogere opbrengsten van het basisjaarmechanisme (+ 100,4 miljoen euro) – gezien de doorrol van voltooide onshore investeringsprojecten naar het basisjaar – en anderzijds door geactualiseerde Opex-opbrengsten bij het begin van de nieuwe regelgevende periode. Ondanks de daling van het regulatoire rendement op eigen vermo-

gen is de offshore investeringsvergoeding gestegen door de groei van de activabasis en de succesvolle ingebruikname van Ostwind 1 vorig jaar (+ € 15,7 miljoen). De personeelskosten namen toe in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar, als gevolg van de voortdurende groei van de activiteiten (- € 8,2 miljoen). Dit leidde ook tot een hogere geactiveerde eigen productie (+ € 2,6 miljoen). Tot slot werd de EBITDA ook beïnvloed door de behandeling van de leasekosten met de toepassing van IFRS 16 (+ € 7,6 miljoen) en de toegenomen overige opbrengsten, bijvoorbeeld van uitgekeerde schadevergoedingen (+ € 1,5 miljoen).

De EBIT daalde met € 64,1 miljoen (- 16,6%) door de vrijval van een voorziening voor hangende geschillen in 2018 (€ 72,1 miljoen) naar aanleiding van een herbeoordeling tijdens een belastingcontrole. In 2019 werd nog een deel vrijgegeven voor een bedrag van € 5,9 miljoen voor belasting (- € 66,2 miljoen). Afschrijvingen stegen (- € 53,7 miljoen), voornamelijk door de ingebruikname van de eerste kabels en het platform van Ostwind 1 in december 2018 (€ 36,5 miljoen) en de afschrijvingscomponent voor leasing onder IFRS 16 (€ 6,9 miljoen).

Zonder de impact van de belangrijke vrijval van een voorziening voor hangende geschillen in 2018 zou de adjusted EBIT zijn gestegen (+ 13,7%), wat getuigt van de sterke operationele prestaties van 50Hertz ondanks de daling van het regulatoire rendement op eigen vermogen bij de start van de derde regelgevende periode.

50Hertz Transmission (op een 100%-basis) boekte een adjusted nettowinst van € 177,5 miljoen. Het lagere resultaat (- € 38,8 miljoen) is bijna volledig toe te schrijven aan de vrijval van een voorziening voor hangende geschillen in 2018 (- € 46,4 miljoen). Bovendien is het regulatoire rendement op eigen vermogen (ROE) gedaald (van 9,05% naar 6,91% voor belasting) met de start van een nieuwe regelgevende periode, hoewel deze daling gedeeltelijk werd gecompenseerd door de groei van de activabasis en een geactualiseerde inkomstenbasis voor die periode. In combinatie met de doorrol van voltooide onshore projecten naar het basisjaar stegen de inkomsten verbonden aan het basisjaar (+ € 70,7 miljoen), terwijl de onshore investeringsvergoeding voor investeringen daalde (- € 45,5 miljoen). De offshore investeringsvergoeding steeg (+ € 34,5 miljoen) na de ingebruikname van Ostwind 1 eind 2018. Tot slot werd het resultaat ook beïnvloed door hogere afschrijvingen (- € 37,8 miljoen) in verband met het lopende investeringsprogramma en de hogere financiële kosten (- € 13,9 miljoen).

Het balanstotaal daalde met € 472,5 miljoen ten opzichte van het einde van 2018, voornamelijk door een daling van de EEG-cashpositie (- € 429,0 miljoen). In 2019 was er ook een negatieve vrije kasstroom van € 656,8 miljoen, waarvan € 429,0 miljoen afkomstig van het EEG-mechanisme. In 2019 werden geen nieuwe schulden uitgegeven. De netto financiële schuld steeg met € 835,1 miljoen, voornamelijk als gevolg van de financiering van het lopende investeringsprogramma en de hoge EEG-kaspositie. De EEG-kaspositie bedroeg in december € 430,5 miljoen.

Niet-gereguleerde segment & Nemo Link

Niet-gereguleerde activiteiten & Nemo Link (in miljoen €)	2019	2018	Verschil (%)
Totaal opbrengsten	20,7	13,9	48,9%
Investerings opgenomen volgens vermogensmutatiemethode	6,5	0,3	n/a
EBITDA	4,8	(7,9)	(160,8%)
EBIT	4,5	(8,9)	(150,6%)
Adjusted elementen	1,3	(3,3)	n/a
Adjusted EBIT	3,2	(5,6)	(157,0%)
Netto financieringslasten	(9,9)	1,3	(861,5%)
Nettowinst	6,6	(3,5)	(288,6%)
Waarvan toe te rekenen aan Elia Groep	6,5	(2,8)	(332,1%)
Adjusted elementen	0,2	4,3	(94,9%)
Adjusted nettowinst	6,4	(7,8)	(182,0%)
Balanstotaal	1.733,5	1.677,9	3,3%
Eigen vermogen	1.207,5	1.052,7	14,7%
Netto financiële schuld	401,6	507,6	(20,9%)

De **niet-gereguleerde opbrengsten** stegen met 48,9% ten opzichte van vorig jaar. De opbrengsten die EGI genereerde, stegen met € 3,0 miljoen tot € 12,5 miljoen doordat er meer 'owner engineering services' en internationale consulting-diensten werden geleverd. Daarnaast werd een eenmalige regulatoire vergoeding gekoppeld aan de verwerving van de bijkomende participatie van het vorig jaar van € 3,8 miljoen opgenomen.

Als investering opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode droeg **Nemo Link** in zijn eerste operationele jaar € 6,5 miljoen bij aan het resultaat van de Groep. De interconnectie werd eind januari 2019 in gebruik genomen. Sindsdien werden 5,6 TWh commerciële stromen uitgewisseld tussen België en Groot-Brittannië. De algemene beschikbaarheid van de interconnector bedroeg 95,8%, maar sinds het vierde kwartaal 2019 is deze opgelopen tot 100%. Ondanks deze hoge beschikbaarheid werden de prestaties van Nemo Link tijdens het jaar beïnvloed door de lage spreads in elektriciteitsprijzen, die het gevolg waren van de hogere CO₂-prijzen op het Europese vasteland en de lage gasprijzen in het Verenigd Koninkrijk. Ook hogere inperkingen dan gepland hadden een invloed op de inkomsten van Nemo Link voor de eerste helft van 2019. Inherent aan de activiteiten van Nemo Link zal deze onderworpen zijn aan de volatiliteit van spreads in elektriciteitsprijzen en dit over de gehele levensduur van het project.

De **adjusted EBIT** steeg tot € 3,2 miljoen. De stijging met € 8,8 miljoen is vooral het gevolg van de bijdrage van Nemo Link (€ 6,5 miljoen), een hogere operationele bijdrage van EGI (+ € 0,6 miljoen) en andere niet-gereguleerde kosten. Rekening houdend met de éénmalige kosten gekoppeld aan de reorganisatie van de bedrijfsstructuur (- € 2,5 miljoen) en de regulatoire vergoeding (+ € 3,8 miljoen) bedroeg de EBIT € 4,5 miljoen.

De **netto financieringslasten** stegen tot € 9,9 miljoen, voornamelijk als gevolg van de rentekosten verbonden aan de achtergestelde obligatielening van € 300 miljoen die in de tweede helft van 2018 werd aangegaan om de acquisitie van een bijkomende participatie in Eurogrid (€ 4,7 miljoen) te financieren. De bedrijfsreorganisatie van de Groep resulteerde in een éénmalige vergoeding (€ 4,3 miljoen) betaald aan obligatiehouders voor de bovengenoemde niet-gereguleerde obligatielening, en genereerde andere financiële kosten ten bedrage van € 0,2 miljoen. De financiering van Nemo Link heeft een netto financieringslast van € 0,5 miljoen met zich meegebracht als gevolg van hogere financieringskosten in verband met de eind 2018 afgesloten financiering van € 210 miljoen, maar deze werd deels gecompenseerd door rentebaten op de cashvoortbetalingen aan Nemo Link tijdens de bouwfase. Na de kapitaalverhoging eind juni werden deze cashvoortbetalingen terugbetaald en werd Nemo Link gefinancierd op een manier die ver-

gelijkbaar is met het huidige regelgevende kader in België (33% eigen vermogen / 66% schuld). Tot slot heeft het financieel resultaat van vorig jaar geprofiteerd van adjusted elementen verbonden met de bovengenoemde acquisitie, namelijk een eenmalige financiële winst (€ 9,2 miljoen) in verband met de herwaardering aan reële waarde van de initiele participatie van 60% van de Group in Eurogrid. Dit werd tot op zekere hoogte gecompenseerd door kosten voor de afwikkeling van de hedge gekoppeld aan de hybride lening (€ 3,2 miljoen).

Het **niet-gereguleerde en Nemo Link segment** boekte een **adjusted nettowinst** van € 6,4 miljoen, dankzij de ingebruikname van Nemo Link in 2019 (€ 6,4 miljoen) en een positieve bijdrage van EGI (€ 0,1 miljoen). Verder heeft de aftrekbaarheid van de rentelasten in verband met het hybride effect een belastingkrediet (€ 5,9 miljoen) gegenereerd en deels verminderd met de rentelasten van de achtergestelde obligatielening (€ 3,2 miljoen) en andere niet-gereguleerde kosten (€ 2,8 miljoen).

De totale activa stegen met € 55,6 miljoen tot € 1.733,5 miljoen als gevolg van de kapitaalverhoging, waarvan € 107,8 miljoen werd toegewezen aan het niet-gereguleerde segment om de activiteiten van Nemo Link te financieren. Dit werd gecompenseerd door de bijdrage van niet-gereguleerde activiteiten in het uitbetaalde dividend over 2018. De netto financiële schuld daalde bijgevolg met € 105,9 miljoen tot € 401,6 miljoen.

Adjusted elementen – reconciliatietabel

(in miljoen €) - Periode eindigend per 31 december 2019	Elia Transmissie	50Hertz Transmissie (100%)	Niet- gereguleerde activiteiten & Nemo Link (100%)	Consolidatie herwerkingen	Elia Groep
Adjusted elementen					
Gereguleerde compensatie voor acquisitie	0,0	0,0	3,8	0,0	3,8
Kosten van reorganisatie bedrijfsstructuur	4,7	0,0	(2,5)	0,0	2,2
Totaal EBIT adjusted elementen	4,7	0,0	1,3	0,0	6,0
Reorganisatie bedrijfsstructuur – Fin. lasten	(0,9)	0,0	(4,5)	0,0	(5,4)
Totaal Voor Winstbelastingen - adjusted elementen	3,8	0,0	(3,2)	0,0	0,6
Belastingimpact	(1,1)	0,0	3,4	0,0	2,3
Netto winst - adjusted elementen	2,7	0,0	0,2	0,0	2,9

(in miljoen €) - Periode eindigend per 31 december 2019	Elia Transmissie	50Hertz Transmissie (100%)	Niet- gereguleerde activiteiten & Nemo Link (100%)	Consolidatie herwerkingen	Elia Groep
Adjusted items					
Afrekeningsmechanisme vorig jaar	0,0	(2,8)	0,0	1,4	(1,4)
Vermogensmutatiemethode 50Hertz (60% netto winst)	0,0	0,0	0,0	(0,6)	(0,6)
Ingebruikstelling Offshore	0,0	33,3	0,0	0,0	33,3
Energie bonussen	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1
Kosten acquisitie Eurogrid	0,0	0,0	(3,3)	0,0	(3,3)
Adjusted items EBIT	0,0	30,6	(3,3)	0,8	28,1
adjusted nettofinancieringslasten	0,0	0,0	(3,8)	0,0	(3,8)
Herwaardering participatie Eurogrid International	0,0	0,0	9,2	0,0	9,2
Adjusted items before tax	0,0	30,6	2,1	0,8	33,5
Belastingimpact	0,0	(9,0)	2,2	(0,4)	(7,3)
Net profit – Adjusted items	0,0	21,6	4,3	0,4	26,3
Net profit – Adjusted items	0,0	21,6	4,3	0,4	26,3

Adjusted elementen voor een totaal van € 2,9 miljoen werden opgenomen in 2019, voornamelijk gerelateerd aan kosten in verband met de bedrijfsreorganisatie van de Groep (- € 2,2 miljoen) en een regulatoire compensatie in verband met de acquisitie in het voorgaande jaar (€ 5,1 miljoen).

Reporting parameters

Maatschappelijke zetel

Dit verslag beperkt zich tot Elia System Operator en Elia Asset, die onder de naam Elia als één economische entiteit handelen, en tot 50Hertz Transmission.

De maatschappelijke zetel van Elia System Operator en Elia Asset is gevestigd Keizerslaan 20 1000 Brussel, België

De maatschappelijke zetel van 50Hertz GmbH is gevestigd Heidestraße 2 D-10557 Berlin, Duitsland

De maatschappelijke zetel van Eurogrid International is gevestigd Joseph Stevensstraat, 7 1000 Brussel, België

De maatschappelijke zetel van Elia Grid International is gevestigd Joseph Stevensstraat, 7 1000 Brussel, België

Verslaggevingsperiode

Dit verslag behelst de periode van 1/1/2019tot 31/12/2019.

Contact

Group Communications and Reputation
Marleen Vanhecke
T + 32 486 49 01 09
Keizerslaan 20
1000 Brussel
info@elia.be
T +32 2 546 72 41

Hoofdzetels Elia groep

Keizerslaan, 20, B-1000 Brussel
T +32 2 546 70 11
F +32 2 546 70 10
info@elia.be

Heidestraße 2
10557 Berlin
T +49 30 5150 0
F +49 30 5150 2199
info@50hertz.com

Concept en eindredactie

Elia Group Communication and Reputation

Grafische vormgeving

www.chriscom.be

Verantwoordelijke uitgever

Pascale Fonck

Ce document est également disponible en français.
This document is also available in English.

We willen iedereen bedanken die meegewerkt heeft aan de samenstelling van dit jaarverslag.

Ready to accelerate

Duurzaamheidsverslag 2019

Inhoud

Over dit verslag	2
1. Elia Group	4
1.1. Inleiding	6
1.2. Bedrijven binnen Elia groep	7
1.3. Beleidslijnen	9
2. Elia in België	14
2.1. Net	16
2.2. Duurzaamheidsbeheer	18
2.3. Energie: markt en integratie van hernieuwbare energiebronnen	23
2.4. Betrouwbaarheid van het net	26
2.5. Human Resources	27
2.6. Veiligheid	31
2.7. Leveranciers, mensenrechten en lokale toegevoegde waarde	33
2.8. Stakeholderengagement	35
2.9. Milieuaspecten	38
3. 50Hertz in Duitsland	44
3.1. Net	46
3.2. Duurzaamheidsbeheer	48
3.3. Energie: markt en integratie van hernieuwbare energiebronnen	53
3.4. Betrouwbaarheid van het net	55
3.5. Human Resources	56
3.6. Veiligheid	60
3.7. Leveranciers, mensenrechten en lokale toegevoegde waarde	61
3.8. Stakeholderengagement	63
3.9. Milieuaspecten	66

Over dit verslag

Het jaarverslag van Elia groep voor 2019 bestaat uit drie delen: het activiteitenverslag, het duurzaamheidsverslag en het financieel verslag, waarin we onze stakeholders informeren over onze onderneming, maatschappelijk verantwoord ondernemen en ons financieel resultaat. Momenteel hebt u het duurzaamheidsverslag in handen.

Ga naar

www.eliagroup.eu/publications

om deel 1 en deel 3 te raadplegen.

Duurzaamheidsverslag 2019

In dit verslag geeft Elia groep informatie over de economische, ecologische en sociale impacts van haar dagelijkse activiteiten. We bieden ook inzicht in onze waarden en ons governance-model, en tonen het verband aan tussen onze strategie en ons engagement voor een duurzame wereldeconomie.

Het duurzaamheidsverslag bevat gereguleerde informatie die werd gepubliceerd op dinsdag 14 april 2020, na sluiting van de beurs.

GRI-normen: 'core'-optie

Dit verslag werd opgesteld in overeenstemming met de GRI-normen, de wereldwijde 'best practices' voor verslaggeving over economische, milieu- en sociale impacts.

De prestatie-indicatoren van de GRI-normen die van toepassing zijn, worden ook naar voren gehaald waar Elia groep rapporteert over economische, ecologische of sociale impacts. Raadpleeg de GRI-index op pagina 73 voor een volledig overzicht.

Via de hyperlinks in dit verslag vindt u meer gedetailleerde informatie over een bepaald thema aan de hand van een video, brochure of webpagina.

1. Elia Groep

1.1. INLEIDING	6
1.2. BEDRIJVEN BINNEN ELIA GROEP	7
1.3. GEDRAGSLIJNEN	9

1.1. Inleiding

Elia groep bestaat onder andere uit transmissienetbeheerders (TNB's) Elia (België), 50Hertz (noordelijk en oostelijk Duitsland) en het gezamenlijke consultancybedrijf Elia Grid International (wereldwijd).

Samen beheren Elia en 50Hertz 19.271 km aan hoogspanningsverbindingen die elektriciteit leveren aan 30 miljoen eindgebruikers. Onze groep behoort als dusdanig tot de Europese top 5 van TNB's. Met een betrouwbaarheidsgraad van 99,99 % bieden we de maatschappij een robuust stroomnet aan.

Elia Grid International (EGI) biedt internationale klanten consultancydiensten aan in de domeinen assetmanagement, beheer en veiligheid van het elektriciteitssysteem, systeem- en marktoperaties, owner's engineering en investeringsadvies.

Meer informatie over Elia groep vindt u op pagina's 12-13 in het activiteitenverslag voor 2019.

Dit duurzaamheidsverslag biedt transparantie over de prestaties van Elia groep op het vlak van duurzaamheid, en beschrijft de integratie van duurzaamheid in onze groepsstrategie.

Als TNB's zijn Elia en 50Hertz voortrekkers in de energietransitie. Wij spelen een cruciale rol in de decarbonisering van de energiesector en de maatschappij in het algemeen door de toenemende hoeveelheden hernieuwbare energie in het elektriciteitssysteem te integreren.

Dit verslag voegt de informatie van zowel Elia als 50Hertz samen en biedt waar mogelijk geïntegreerde data en feiten aan. Zo zetten we verdere stappen naar meer professionalisme en betere afstemming in onze duurzaamheidsverslaggeving.

50Hertz startte in 2016 met de Deutscher Nachhaltigkeitskodex (DNK, Duitse duurzaamheidscode), die gebaseerd is op GRI-normen.

In 2017 volgde Elia, dat zich baseerde op onderstaande internationale duurzaamheidsnormen om enkele relevante thema's te selecteren voor de uitbouw van een robuust duurzaamheidsprogramma:

- Global Reporting Initiative (GRI) – Sector Supplement Electric Utilities
- Sustainability Accounting Standards Board (SASB) – Infrastructure Standards – Electric Utilities
- ISO 26000-normen

Sinds 2018 werden de rapporteringsmethodes die Elia met 50Hertz verbinden, beter op elkaar afgestemd. Het Global Reporting Initiative (GRI) voorziet het kader en beide ondernemingen brengen verslag

uit in overeenstemming met de 'core'-norm van het GRI. We blijven ons inspannen om een gezamenlijk duurzaamheidsverslag te blijven voorleggen. Vanaf dit jaar mogen we met trots zeggen dat zowel de structuren als de GRI-informatie voor beide entiteiten vergelijkbaar zijn. Dit gaat uiteraard gepaard met een voortdurende verbetering van de prestaties op het vlak van duurzaamheid.

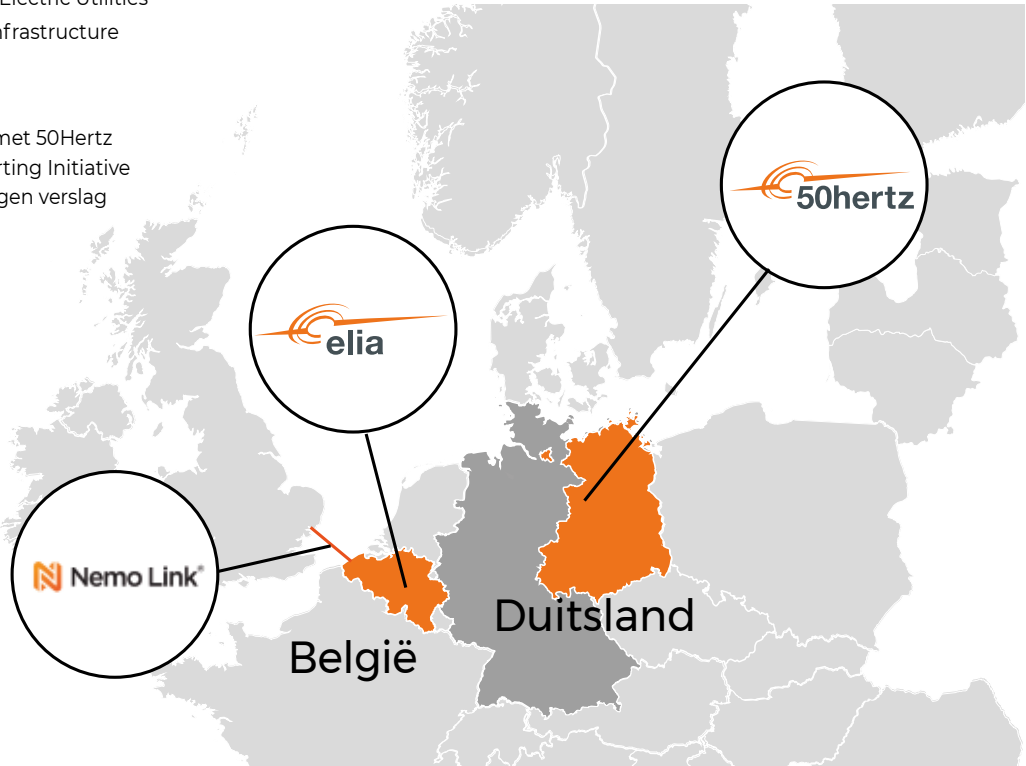
Daarnaast werken we er ook aan om meer gezamenlijke initiatieven tussen de twee TNB's op te zetten.

In 2019 verbeterden Elia en 50Hertz opnieuw hun duurzaamheidsrating. In de meest recente uitgave van het ratingrapport van Sustainalytics over milieu, maatschappij en governance scoorden ze respectievelijk 74 punten (Elia) en 79 punten (50Hertz) op 100, waarmee ze de status 'outperformer' verdienen.

GRI 102-14

“Onze belangrijkste prioriteit is het realiseren van de energietransitie. Wij ondersteunen ten volle de ambities van de Green Deal om van Europa tegen 2050 het eerste klimaatneutrale continent te maken. De uitvoering van ons uitgebreide meerjarenprogramma trachten we te versnellen; maar steeds binnen het budget en de vooropgestelde kwaliteit. We analyseren ook onze eigen activiteiten. Waar de veiligheid van onze mensen en het net gegarandeerd is, verduurzamen we onze processen. Zo willen we tegen 2040 volledig klimaatneutraal zijn. Als onderneming die werkt in dienst van de samenleving hebben we hierin een voorbeeldrol.

Chris Peeters, CEO Elia Group

1.2. Bedrijven binnen Elia groep

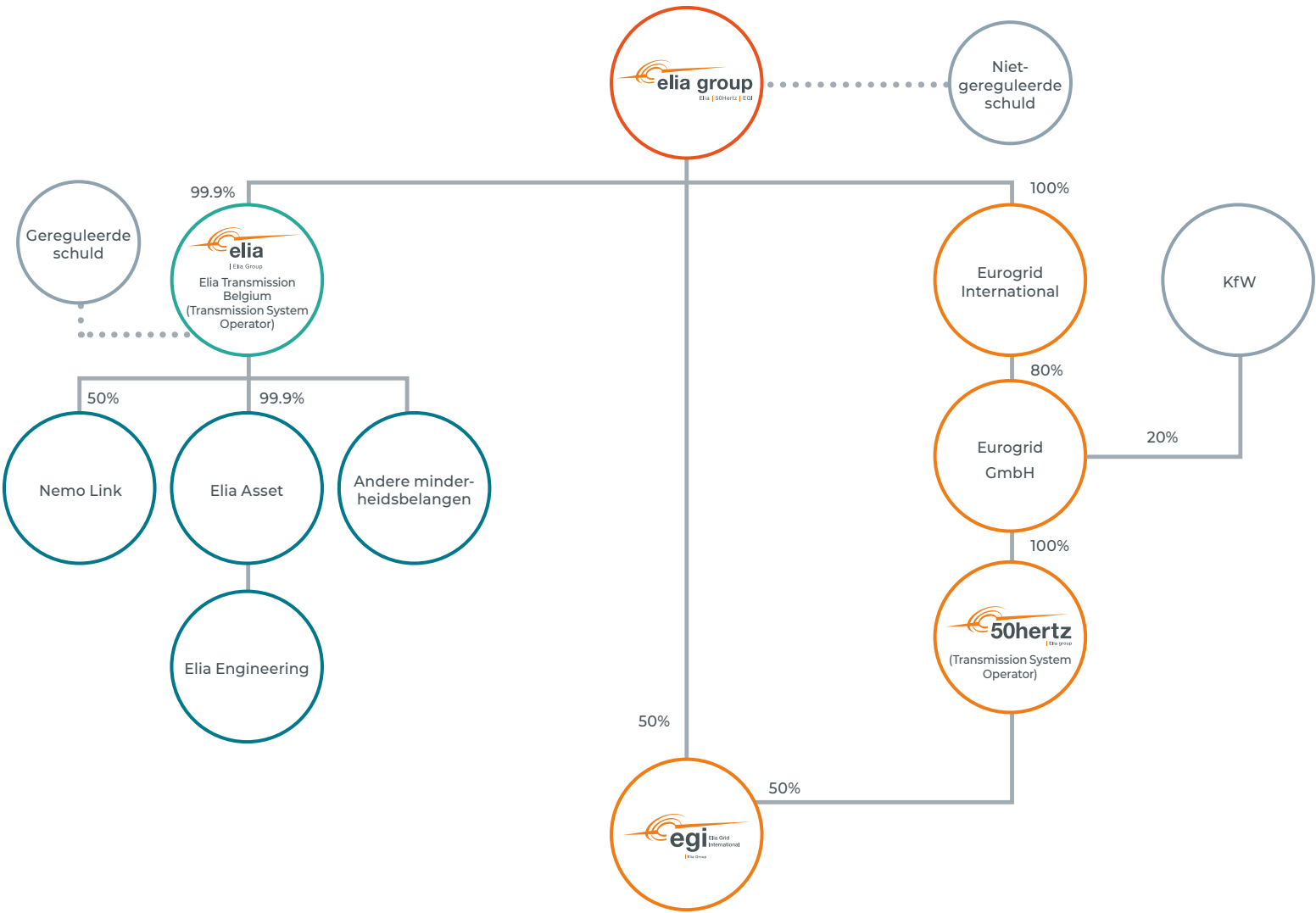
GRI 102-5

Elia groep treedt op als holding voor Elia Transmission Belgium (Belgian TSO), Eurogrid International (dat de activiteiten van 50Hertz, de Duitse TNB, omhelst) en Elia Grid International (het internationale consultancyfiliaal van de groep). De hoofdaandeelhouder is de gemeentelijke holding Publi-T. Elia groep (voorheen Elia System Operator SA/NV) staat sinds juni 2005 genoteerd op de gereguleerde markt van Euronext Brussels.

Meer informatie vindt u op pagina 148 van het activiteitenverslag voor 2019.

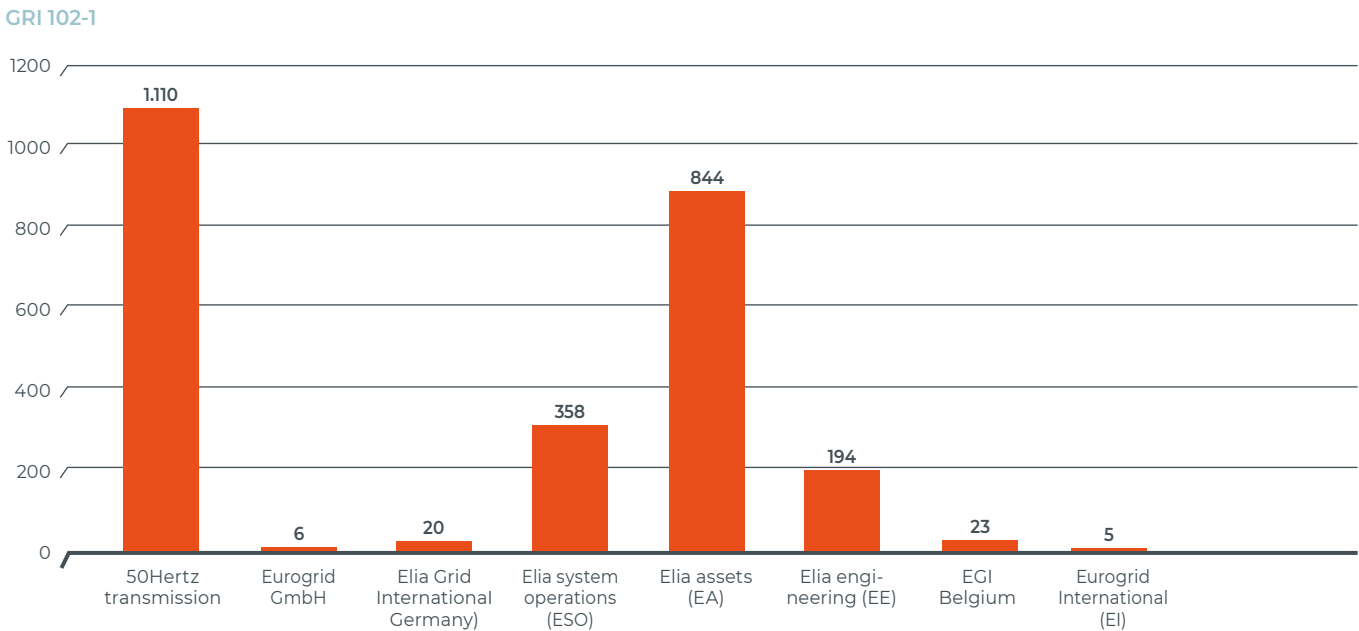
Elke verwijzing hieronder naar **Elia** omvat de volgende bedrijven: Elia Assets (EA), Elia Transmission Belgium (ETB, voorheen Elia System Operator – ESO) en Elia Engineering (EE).

Elke verwijzing hieronder naar **50Hertz** omvat de volgende bedrijven: 50Hertz Transmission en 50Hertz Offshore.

- Gereguleerde entiteiten in België
- Niet-gereguleerde entiteiten in België
- Nieuwe entiteit

1.2.1. Opdeling per bedrijf en aantal werknemers

1.2.2. Samenstelling van het personeel

GRI 102-8 – GRI 102-41 – GRI 405-1, GRI 102-7

	2017	2018	2019
Totaal aantal werknemers Elia groep	2.385	2.441	2.560
Totaal aantal werknemers Elia	1.350	1.366	1.424
volgens geslacht			
– mannen	1.094	1.105	1.150
– vrouwen	256	261	274
Belgium Verantwoordelijkheidsgraad			
Directeur	8	8	8
Senior Manager	33	29	33
Directe leidinggevendenden	510	540	577
Bedienden	799	789	806
Arbeiders	0	0	0
Totaal aantal werknemers 50Hertz	1.035	1.075	1.136
volgens geslacht			
– mannen	817	833	869
– vrouwen	218	242	267
Germany Verantwoordelijkheidsgraad			
Directeur	6	6	4
Senior Manager	40	40	43
Directe leidinggevendenden	93	80	81
Bedienden	896	949	1,012
Arbeiders	0	0	0

België vertegenwoordigt 56 % van het personeel van Elia groep terwijl Duitsland 44 % vertegenwoordigt.

In totaal zijn 21 % van de werknemers van Elia groep vrouwen. Voor directe leidinggevendenden en hoger is 21 % van de leidinggevendenden van Elia groep vrouwelijk.

In 2019 vielen alle Duitse en Belgische werknemers onder collectieve arbeidsovereenkomsten.

N.B. Alle technici van de groep worden beschouwd als bedienden, er zijn geen arbeiders.

1.3. Gedragslijnen

1.3.1. Waarden, principes, normen en gedragscode

GRI 102-16, GRI 102-17, GRI 102-19, GRI 102-20, GRI 102-26, GRI 102-32GRI 102-33, GRI 205-1

De 6 bouwstenen en de 6 nagestreefde waarden van Elia groep worden beschreven op pagina's 92-93 van het activiteitenverslag voor 2019. Deze weerspiegelen fundamentele principes die met Elia groep verweven zijn.

Deze waarden vormen ook de basis van onze **Ethische Code** en onze richtlijnen en beleidslijnen die ten grondslag liggen aan alle activiteiten van Elia groep.

De integriteit en ethiek van Elia groep zijn van essentieel belang in haar interne auditomgeving. Het directiecomité en het management communiceren regelmatig over deze principes om de wederzijdse rechten en plichten van de onderneming en van haar medewerkers toe te lichten. Deze regels worden aan alle nieuwe medewerkers meegedeeld en de naleving ervan is formeel opgenomen in de arbeidsovereenkomsten. De Ethische Code en de richtlijnen moeten bovendien voorkomen dat werknemers de wetgeving inzake het gebruik van voorkennis of marktmanipulatie en verdachte activiteiten overtreden. Het management ziet er continu op toe dat de medewerkers de interne waarden en procedures naleven en neemt, indien nodig, de vereiste maatregelen, zoals beschreven in het bedrijfsreglement en in de arbeidsovereenkomsten.

De Ethische Code, de richtlijnen en beleidslijnen definiëren wat Elia groep als correct ethisch ondernemen beschouwt, en stipuleert een aantal principes met betrekking tot het vermijden van belangenconflicten. Integer en onafhankelijk handelen met alle stakeholders is een essentieel uitgangspunt in het handelen van onze medewerkers. De Ethische Code van Elia stelt uitdrukkelijk dat de groep omkoping in welke vorm dan ook, misbruik van voorkennis en marktmanipulatie verbiedt. Elia groep en haar werknemers gebruiken geen geschenken of entertainment om een competitief voordeel te behalen. Steekpenningen worden niet toegestaan door Elia groep. Geschenken of entertainment vermommen als liefdadige schenkingen is ook een schending van de ethische code. De Ethische Code benadrukt eveneens het verbod op elke vorm van racisme en discriminatie, de gelijke kansen voor alle werknemers en de beveiliging en vertrouwelijkheid van IT-systemen.

Alle partijen die betrokken zijn bij de aankoop moeten zich houden aan de **Gedragscode voor leveranciers** van Elia groep en alle daarmee verband houdende voorschriften. De Gedragscode voor leveranciers van Elia groep is intern en extern gepubliceerd en steunt op vier pijlers: vertrouwelijkheid, niet-discriminerende behandeling van leveranciers, transparantie en het vermijden van belangenconflicten. Het management van de medewerkers die betrokken zijn bij de aankoop- en betaalprocessen zorgt op regelmatige basis voor voldoende training en bewustwording over deze onderwerpen.

Op grond van haar wettelijk statuut van transmissienetbeheerder zijn Elia en 50Hertz onderworpen aan een groot aantal wettelijke en regulatoire richtlijnen die drie fundamentele principes vastleggen: niet-discriminerend gedrag, vertrouwelijke behandeling van informatie en transparantie met betrekking tot niet-confidentiële marktinformatie tegenover alle spelers op de elektriciteitsmarkt. Om aan deze specifieke verplichtingen te voldoen heeft Elia een 'Engagement Program' opgesteld dat door het Corporate Governance Committee is goedgekeurd. De Compliance Officer rapporteert hierover jaarlijks aan de regulerende instanties en bedrijfsorganen.

Eventuele inbreuken met betrekking tot deze codes kunnen gemeld worden aan de Compliance Officer, die ze objectief en vertrouwelijk behandelt. De Compliance Officers van Elia en 50Hertz verklaren dat ze in 2019 geen meldingen met betrekking tot inbreuken in deze materie hebben ontvangen, noch van interne medewerkers, noch van externe stakeholders. Het departement Interne Audit integreert in zijn jaarprogramma een aantal acties en controle-audits om een specifieke preventie tegen fraude te ontwikkelen. Eventuele vaststellingen worden systematisch gerapporteerd aan het auditcomité. In 2019 werden geen relevante vaststellingen gedaan met betrekking tot fraude in de specifieke audits van de frauderisico's in de financiële en aankoopprocessen.

Bovendien kreeg de groep tijdens het rapporteringsjaar geen aanzienlijke boetes of niet-geldelijke sancties opgelegd voor het niet naleven van wetten en/of regelgevingen op sociaal en economisch vlak.

GRI 419-1

Bovendien kreeg de onderneming tijdens het rapporteringsjaar geen aanzienlijke boetes of niet-geldelijke sancties opgelegd voor het niet naleven van wetten en/of regelgevingen op sociaal en economisch vlak.

1.3.2. Gezamenlijke projecten

We zijn ervan overtuigd dat een hechtere samenwerking tussen onze beide TNB's alle entiteiten beter zal voorbereiden op de toekomst, extra potentieel zal vrijmaken, waarde zal creëren, duurzaamheid op lange termijn zal vrijwaren en de groepscultuur zal verrijken. Om deze gezamenlijke ambitie te verwezenlijken, versterken we de samenwerking op verschillende niveaus en voor verschillende activiteiten door groepsfuncties in het leven te roepen, net als een nieuw Elia Group Committee.

Elia groep heeft het Elia Group Committee (EGC) opgericht. De rol hiervan is om de ontwikkeling van Elia groep effectief en efficiënt aan te sturen door aanbevelingen te doen aan de directiecomités van beide TNB's binnen de domeinen die onder de groepsfuncties vallen, zoals IT, Procurement, Asset Management en Corporate Communication and Reputation.

1.3.3. Duurzaamheidsambities op groepsniveau

GRI 102-15, 102-29

In 2019 lanceerden we intern het **duurzaamheidsinitiatief** met als doel om duurzaamheid beter in onze strategie en processen te verankeren.

Duurzaamheidsinitiatief (ambities)

De strijd tegen klimaatverandering is een van de grootste uitdagingen voor de mensheid in de 21ste eeuw. Elia groep draagt bij tot de decarbonisering van de maatschappij door de energietransitie te bevorderen. In lijn met onze visie ‘een succesvolle energietransitie voor een duurzame wereld’, bouwt Elia groep actief het net, de systemen en markten uit die de **decarbonisering van onze maatschappij** mogelijk zullen maken. We geloven dat dit onze hoogste prioriteit moet zijn, aangezien dit niet alleen onze maatschappij helpt, maar ook onze organische groei nu en in de toekomst zal aandrijven.

We moeten onze acties kiezen en prioriteit geven aan de toewijzing van onze middelen, zodat we onze impact op de bevordering en **versnelling van de energietransitie** kunnen maximaliseren. Waar kan onze expertise het grote verschil maken voor de verwezenlijking van de energietransitie? Door infrastructuurprojecten te realiseren die hernieuwbare energie definitief integreren maar ook door op te treden als katalysator voor verdere elektrificatie (bv. sectorkoppeling) or door de klant rechtstreekse toegang te verlenen tot de voordelen van de energietransitie (bv. Internet of Energy). Ook de **digitalisering van onze business** door de integratie van blockchain, artificiële intelligentie, enz. helpt ons om vooruit te lopen op de context van de energietransitie en om het niveau van dienstverlening aan de klant op peil te houden en zelfs te verbeteren.

Om onze impact op de energietransitie (vermindering van CO₂) duidelijker te laten doorschijnen in de keuzes die we maken en de prioriteiten die we stellen, ontwikkelen we een methodologie om de impact op onze projectportfolio te evalueren (op CAPEX- en bedrijfsniveau).

Daarnaast leveren we onze diensten op een verantwoordelijke manier. Het eigen duurzaamheidsprofiel van de onderneming moet overeenstemmen met bovenstaande ambitie. Daarom wil de groep tot de top van **Europese TNB's** behoren op het gebied van duurzaam ondernemen. Als een TNB ten dienste van de samenleving is ons engagement voor duurzaamheid en onze prestatiegerichtheid cruciaal om geloofwaardig en veerkrachtig te kunnen zijn. Voor Elia groep maakt milieubescherming en het behoud van natuurlijke hulpbronnen een integraal deel uit van onze cultuur en strategie.

Daarom definieerde Elia groep **5 lighthouse-projecten** die in haar strategie werden geïntegreerd en die gelinkt zijn aan de meest impactvolle Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (Sustainable Development Goals, SDG's).

KLIMAATVERANDERING

- De intensiteit van de CO₂-uitstoot (tCO₂e/GWh getransporteerd) met 42 % verminderen (doel van 2 °C)
- Onze eigen activiteiten koolstofneutraal maken
- Een leiderspositie behouden qua lekkage van het isolatiegas SF₆
- Streven naar een net zonder SF₆

CIRCULAIRE ECONOMIE

- Milieubewust ontwerpen en recyclagevereisten voor onze assets verder integreren dan verplicht (masten, transformatoren)
- De biodiversiteit verbeteren langs al onze lijnen in bossen
- De vegetatie rond hoogspanningsstations en onder masten herstellen
- Nultolerantie voor herbiciden in hoogspanningsstations

GEZONDHEID EN VEILIGHEID

- Veiligheidscultuur (nul ongevallen)

HUMAN RESOURCES

- Erkend worden als een onderneming die diversiteit en inclusie op prijs stelt en promoot

GEDRAGSCODE

- Nultolerantie voor inbreuken op de gedragscode

Tegelijkertijd zijn we gestart met een analyse om onze impact op het gebied van Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) beter te begrijpen. De resultaten worden hieronder beschreven.

Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen

Zoals al het geval was in 2018, besloot Elia groep om haar blik op duurzaam bedrijfsbeheer te verwijden en de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) in een duurzaamheidskader te integreren. Als eerste stap werden 11 van de 17 internationaal geldende Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen geïdentificeerd en gegroepeerd volgens hoogste, hoge en middelhoge prioriteit.

Om de risico's en opportuniteiten van de SDG's voor hun eigen bedrijfsactiviteiten beter te begrijpen, lanceerden 50Hertz en Elia in rapporteringsjaar 2019 een kwantitatieve evaluatie langs de waardeketen. Dit maakte een fundamentele uitbreiding mogelijk van het gezichtspunt in 2018, dat enkel rekening hield met hun eigen activiteiten. Het adviesbureau Trucost, een dochteronderneming van S&P Global, werd belast met de analyse aan de hand van zijn wetenschappelijke aanpak. De analyse bevestigde de internationale prioriteitsstelling over de hele lijn (voor de hoogste prioriteit) en ook grotendeels voor de hoge prioriteit.

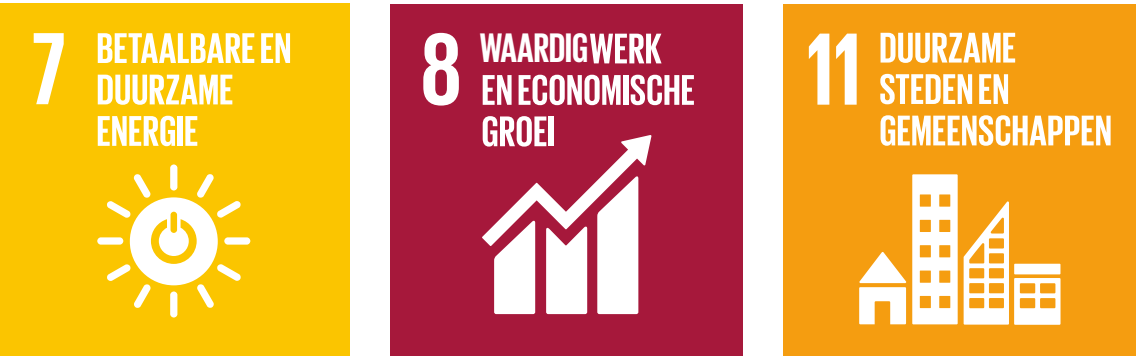
Wat zijn de Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen?

In 2015 legde de internationale statengemeenschap, vertegenwoordigd door de Verenigde Naties, 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen vast.

Deze globale doelstellingen die in de Agenda 2030 zijn opgenomen, gelden voor alle staten. Zij bevorderen de gelijke kansen en stimuleren een duurzame economische groei.

Zowel regeringen als bedrijven worden opgeroepen om deze uitdaging aan te gaan, om te focussen op de kansen en risico's en om de mogelijkheden voor duurzaamheid te benutten.

Opportuniteiten

Risico's

Elia groep heeft een sterke en positieve invloed op SDG 7 'Betaalbare en duurzame energie' dankzij haar businessmodel, waarin hernieuwbare vormen van energie in toenemende mate in de netten worden geïntegreerd. Tegelijkertijd creëert dit ook positieve invloeden die leiden tot duurzame steden en gemeenschappen (SDG 11). De groep draagt bij tot een goede tewerkstellingssituatie en de stabiele groei in de verschillende regio's van haar netzones, waardoor ze SDG 8 'Eerlijk werk en economische groei' versterkt. Algemeen gesproken leveren de bedrijfsactiviteiten en inkomsten van Elia groep een 100 % positieve bijdrage aan de SDG's.

Deze positieve invloed wordt verrekend met zowel opportuniteiten en risico's. De afstemming hiervan op de bedrijfsstrategie wordt zorgvuldig onderzocht. Deze omvatten bijvoorbeeld een meer diepgaand onderzoek naar de gevolgen van klimaatverandering en andere verwante risico's op de eigen bedrijfsactiviteiten van de groep en die van de toeleveringsketen.

Materialiteitsmatrix

GRI 102-15, GRI 102-46, GRI 102-47, GRI 103-1

Eind 2019, begin 2020 werd er binnen 50Hertz en Elia een enquête gelanceerd om thema's te bepalen die wezenlijk zijn voor Elia groep. De materialiteitsmatrix bepaalt de relevante duurzaamheidsthema's voor het management en de stakeholders van Elia. Hij werd opgesteld in samenwerking met de departementshoofden van Elia groep.

In een volgende fase zal deze materialiteitsmatrix worden gebruikt als basis voor de benadering van externe stakeholders.

Door middel van een allesomvattende benadering werden de respectievelijke stakeholdergroepen, hun belangen en relevante/ belangrijke onderwerpen geïdentificeerd en samengebracht in een matrix. De zogenaamde materialiteitsmatrix bepaalt de relevante onderwerpen waarop Elia economische, ecologische en sociale impacts heeft, en hun invloed op onze stakeholders.

Binnen Elia groep werd een enquête gehouden die alle senior managers en directeurs moesten beantwoorden.

Een tweede enquête voor onze externe stakeholders zal in 2022 op touw worden gezet.

Zakelijke en economische kwesties • Kosten- en procesefficiëntie • Netbeschikbaarheid en -betrouwbaarheid • Systeem- en marktintegratie van hernieuwbare energie • Vraaggedreven netontwikkeling • Duurzame/groene financiering • Internationalisering en diversifiëring	Corporate governance / werkmethoden • Corruptie en omkoping • Bedrijfsethiek • Klantgerichtheid en klanttevredenheid • Wettelijk en regelgevend kader • Transparantie en openheid • Risicobeoordeling
Arbeidsomstandigheden / werknemers • Persoonlijke ontwikkeling en opleiding op de werkplek • Werkomstandigheden en sociale bescherming • Sociale dialoog en werknemersrelaties • Gezondheid, veiligheid en welzijn op het werk • Diversiteit en gelijke kansen • Rekruteringsstrategie en talentwerving	Omgeving • Milieubeheersysteem • Beheer van afval en gevaarlijke stoffen • Uitstoot van broeikasgassen en aanpassing • Energieverbruik en -efficiëntie • Impact op biodiversiteit • Emissies
Sociale betrokkenheid / stakeholdersengagement • Banencreatie en competentieontwikkeling • Duurzaamheid in de waardeketen/toeleveringsketen • Sociale betrokkenheid (incl. onderwijs en cultuur) • Open dialoog • Ontwikkeling en toegang tot technologie • Partnerschappen met stakeholdergroepen	

* Gezamenlijke matrix

In 2019 werd de duurzaamheidsrapportering op het niveau van Elia groep geharmoniseerd. Daarbij werden de belangrijkste economische, ecologische en sociale thema's van 50Hertz en Elia gebundeld en werd een interne enquête uitgevoerd. Het doel is om de verschillende materialiteitsanalyses op een vergelijkbare manier te harmoniseren.

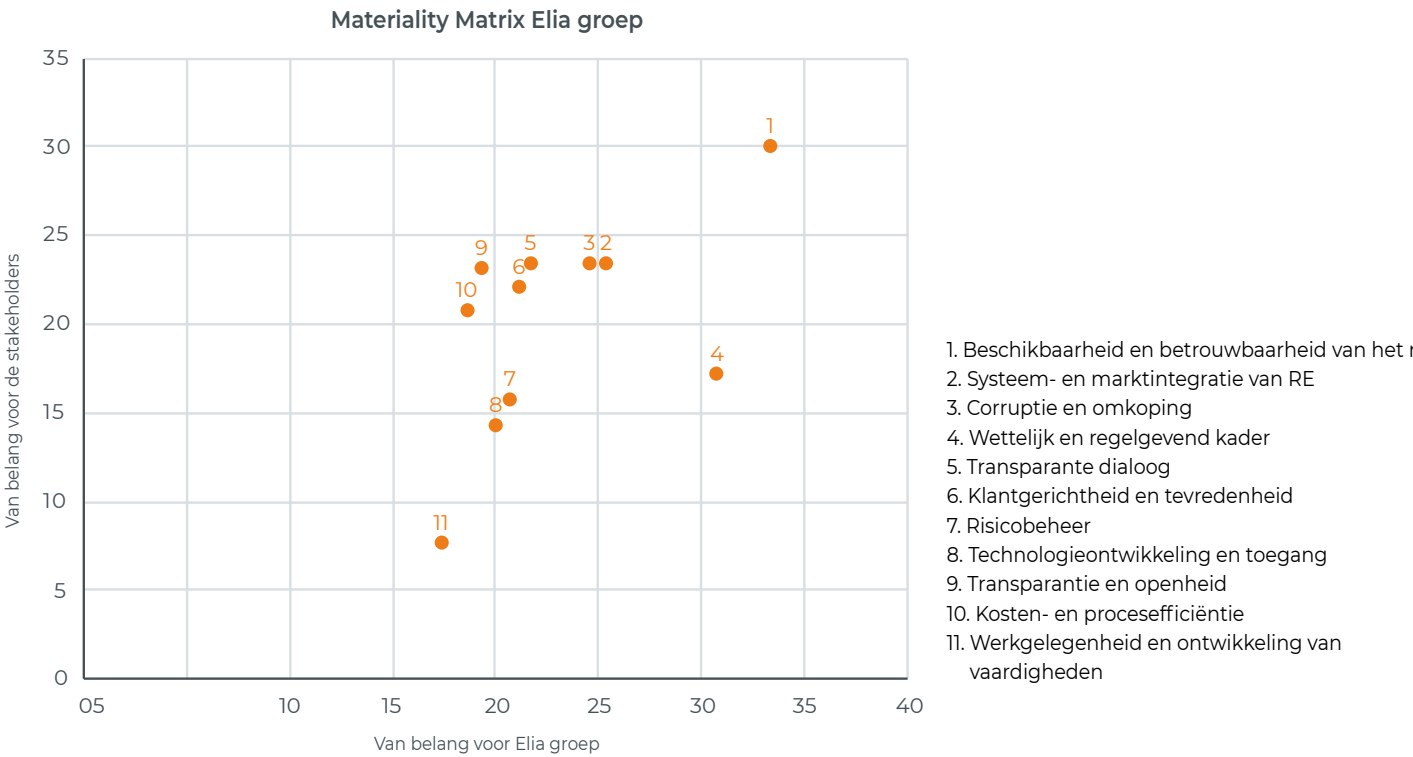
Als gevolg hiervan werden 19 materiële onderwerpen van groot en zeer groot belang geïdentificeerd, die de richtlijnen voor de rapportering en de stakeholderdialogen van Elia groep bepalen. Voor 11 van deze 19 thema's werd een brede overeenstemming tussen 50Hertz en Elia Transmission geïdentificeerd. Ze worden weergegeven in de materialiteitsmatrix hieronder.

Voor 8 van de 19 onderwerpen van groot en zeer groot belang leggen Elia Transmission en 50Hertz een andere focus op het belang voor de stakeholders en de eigen onderneming. Dit verschil is te wijten aan zowel externe als interne factoren. De verschillende randvoorwaarden op het gebied van infrastructuur, regelgeving en bedrijfscultuur in België en Duitsland leiden tot een andere beoordeling. Dit is het geval voor de onderwerpen vraaggestuurde netontwikkeling,

bedrijfsethiek, menselijke ontwikkeling en opleiding op de werkplek, arbeidsomstandigheden en sociale bescherming, sociale dialoog en werknemersrelaties, gezondheid, veiligheid en welzijn van werknemers op het werk, rekruteringsstrategie en talentwerving en allianties met stakeholdergroepen.

Deze acht thema's zullen in 2020 aan een gedetailleerd onderzoek worden onderworpen. De toewijzing ervan aan de materialiteitsmatrix zal worden herzien en zo nodig worden aangepast. Het is de bedoeling om de nieuwe materialiteitsmatrix in overeenstemming te brengen met de belangen van de relevante stakeholders. Deze groep omvat onze aandeelhouders, het grote publiek, niet-gouvernementele organisaties (ngo's), politici, regelgevende instanties, investeerders, media, klanten, leveranciers en vertegenwoordigers van Elia groep. Deze afstemming is eveneens gepland voor 2022.

De hierboven beschreven benaderingen toonden een convergentie van resultaten aan, wat de focus van Elia groep op de gemeenschappelijk geïdentificeerde prioriteiten bevestigt.

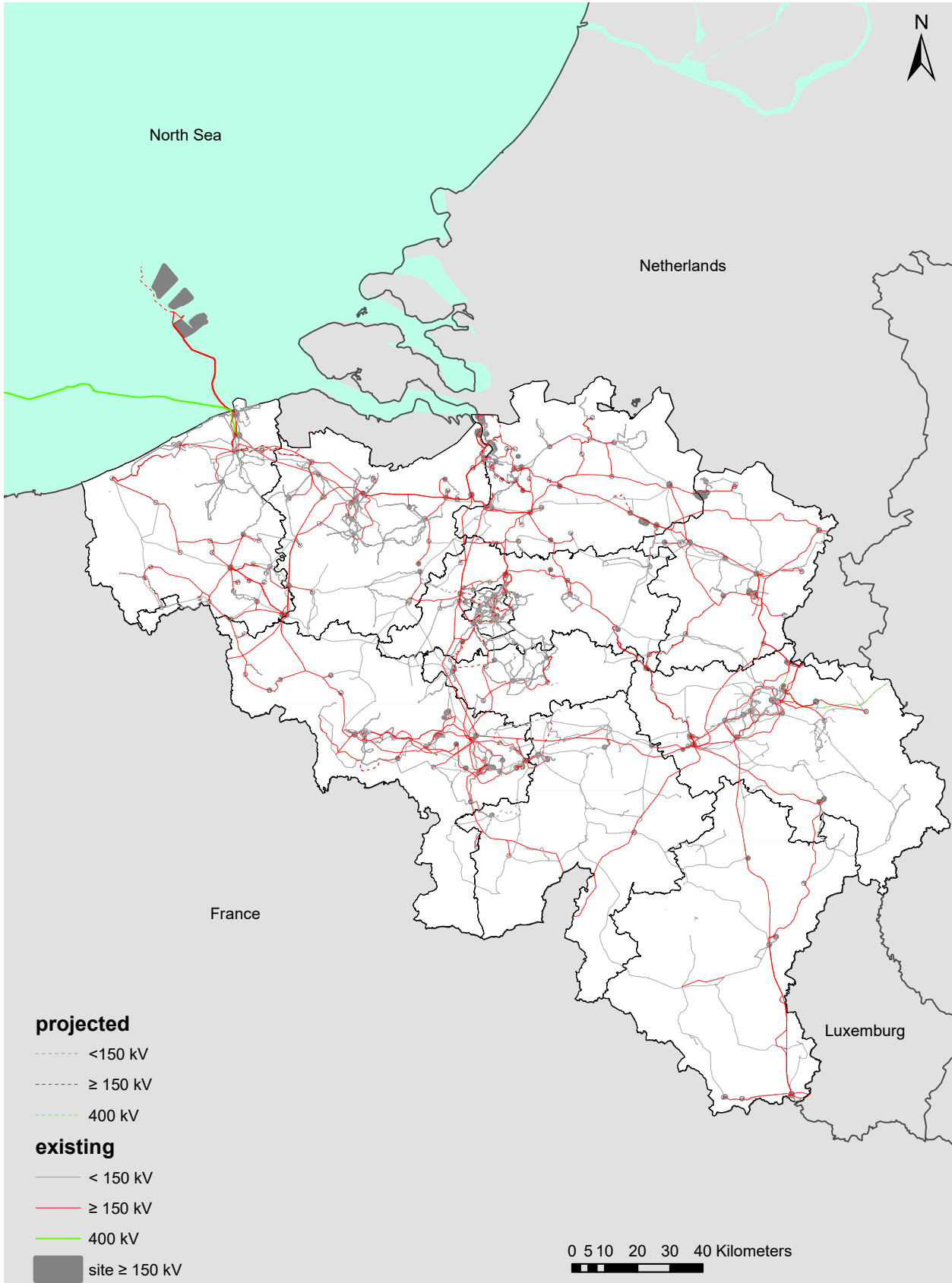
2. Elia in België

2.1. NET	16
2.2. DUURZAAMHEIDSBEHEER	18
2.3. ENERGIE: MARKT EN INTEGRATIE VAN HERNIEUWBARE ENERGIE	23
2.4. BETROUWBAARHEID VAN HET NET	26
2.5. HUMAN RESOURCES	27
2.6. VEILIGHEID	31
2.7. LEVERANCIERS, MENSENRECHTEN EN LOKALE TOEGEVOEGDE WAARDE	33
2.8. STAKEHOLDERENGAGEMENT	35
2.9. MILIEUASPECTEN	38

2.1. Net

2.1.1. Kaart van het net

2.1.2. Hoogspanningslijnen (in km)

G4-EUS-EU4

	2017		2018		2019	
Spanningsniveau	Ondergrondse kabels	Luchtlijnen	Ondergrondse/ onderzeese kabels	Luchtlijnen	Ondergrondse/ onderzeese kabels	Luchtlijnen
400 kV (DC)	-	-	9	-	70*	-
380 kV	20	919	40	919	40	918
220 kV	5	301	47	301	135	300
150 kV	514	1.975	573	1.973	628	1.939
110 kV	-	8	-	8	-	8
70 kV	302	2.311	293	2.290	317	2.404
36 kV	1.968	8	1.938	8	1.917	8
30 kV	108	22	84	22	75	22
TOTAAL	2.917	5.544	2.984	5.521	3.182	5.599

Toename van ondergrondse kabels en verschuiving naar lijnen met een hogere spanning.

*De Nemo Link interconnector (totale lengte: 140 km) is een (50/50) joint venture tussen Elia en National Grid Interconnector Holdings Limited, een dochteronderneming van National Grid Plc in het VK.

2.1.3. Hoogspanningsstations en convertors

	2017	2018	2019
# hoogspanningsstations >= 150 kV	298	297	300
# hoogspanningsstations < 150 kV	516	516	507
HVDC-conversiestations	0	1	1
TOTAAL	814	814	808

Om de energietransitie te kunnen realiseren, is het van cruciaal belang dat de nodige netinfrastructuur aanwezig is. We integreren steeds meer variabele hernieuwbare energie en er is een toenemende uitwisseling van elektriciteit op Europees niveau. Om ook in de toekomst een betrouwbaar, betaalbaar en duurzaam energiesysteem te garanderen, is ons investeringsprogramma van cruciaal belang. Er is een algemene toename van de lengte van de geïnstalleerde ondergrondse kabels en een verschuiving naar een hogere spanning.

Grote netontwikkelingen in 2019

- Het **Modular Offshore Grid (MOG)**, dat de offshore productie-eenheden, 4 windturbineparken in de Noordzee, met het vasteland verbindt, werd in september 2019 ingehuldigd.
- Nemo Link**, de eerste onderzeese interconnector tussen België en het VK, is sinds eind januari 2019 in commercieel gebruik. De 140 km lange onderzeese en ondergrondse kabels verbinden de stroomnetten van België en het VK, zodat beide landen over een hogere netbetrouwbaarheid en toegang tot meer hernieuwbare energie beschikken.

2.2. Duurzaamheidsbeheer

2.2.1. Businessmodel

GRI 102-1, GRI 102-2, GRI 102-6, GRI 102-7,GRI 102-9, SDG9

Elia is de hoogspanningstransmissienetbeheerder (30 kV tot 400 kV) in België en beheert 8781 km lijnen en ondergrondse kabels doorheen het land, waarmee ze 11 miljoen mensen van stroom voorziet, 24 uur per dag, 365 dagen per jaar. Elia heeft ook verschillende rechtstreeks op het net aangesloten klanten (voornamelijk grote industriële bedrijven).

De belangrijkste verantwoordelijkheden van Elia zijn het ontwikkelen en onderhouden van het net, het beheer van het evenwicht tussen de consumptie en productie van energie, en de facilitering van toegang tot de markt. Elia ontwikkelt ook innovatieve oplossingen voor het beter integreren van hernieuwbare energie in het systeem, om het netwerk in evenwicht te houden en de consument centraal te stellen in het toekomstige elektriciteitssysteem.

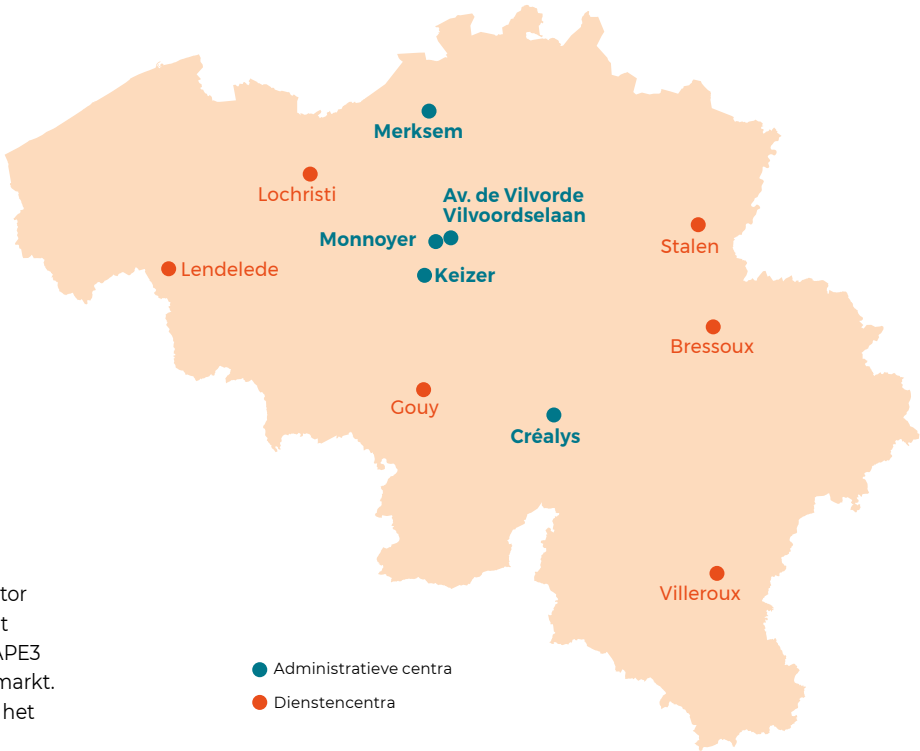
Als enige beheerder van het Belgische hoogspanningsnet (inclusief het offshore net) heeft Elia een 'natuurlijk monopolie' op het net, waardoor het onderworpen is aan toezicht door de regulator. Haar openbare opdracht en verantwoordelijkheden vormen een integraal onderdeel van de wetgeving die van kracht is op de Belgische elektriciteitsmarkt. Bovendien wordt Elia met betrekking tot haar zeer-hogespanningsnet (110 kV-400 kV) en tarieven gecontroleerd door de CREG1, de federale regulator voor de elektriciteitsmarkt, en gewestelijk met betrekking tot haar hoogspanningsnet (30 kV – 70 kV) door de VREG2, CWAPE3 en BRUGEL4, de regionale regulators voor de elektriciteitsmarkt. Het regelgevende systeem heeft een aanzienlijke impact op het businessmodel.

Alle producten en diensten worden gedetailleerd beschreven in productfiches, die online kunnen worden geraadpleegd of op papier kunnen worden aangevraagd via de pagina ‘Productfiches’5.

2.2.2. Locaties

GRI 102-3, GRI 102-4

Voor het uitvoeren van haar activiteiten in het hele land beschikt Elia in België over verschillende administratieve centra6 (controlecentra) en dienstencentra7. Alle hoofdkantoren van Elia zijn gevestigd in Brussel.

- 1. CREG: Commissie voor de Regulering van Elektriciteit en Gas.
- 2. VREG: Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt.
- 3. CWAPE: Commission Wallonne pour l'Energie.
- 4. BRUGEL : Brusselse reguleringscommissie voor de gas- en elektriciteitsmarkt
- 5. www.elia.be/en/products-and-services/product-sheets.
- 6. Administratieve centra: ondersteunende diensten en nationale/regionale controlecentra.
- 7. Dienstencentra: filiaal / satellietkantoor.

2.2.3. Lidmaatschappen

GRI 102-12, GRI 102-13, SDG17

Elia ondersteunt diverse verenigingen, organisaties en initiatieven op het vlak van hernieuwbare energie, klimaat en milieubescherming, mensenrechten en harmonisatie van de Europese elektriciteitsmarkt.

	Energie	Klimaat	Milieu	Mensenrechten
WERELD ENERGIE RAAD	✓			
CIGRE - Conference Internationale des Grands Réseaux Electriques	✓			
Go15 - Reliable and Sustainable Power Grids	✓			
Centre on Regulation in Europe	✓			
ENTSO-E - European Network of Transmission System Operators for Electricity	✓		✓	
Coordination of Electrical System Operators	✓			
RGI - Renewables Grid Initiative	✓	✓	✓	
Energy Web Foundation	✓	✓		
The Shift	✓	✓	✓	✓
UNGC - United Nations Global Compact	✓			
Synergrid	✓			
Osiris	✓			
Raad van de Netwerkbeheerders in Brussel	✓			
Vlaamse Raad van Netwerkbeheerders	✓			
Powalco	✓			
BECI - Brussels Enterprises Commerce and Industry	✓			
VBO - Verbond van Belgische Ondernemingen	✓			
UWE - Union Wallonne des Entreprises	✓			
VOKA - Vlaams Netwerk van Ondernemingen	✓			
AGORIA	✓			
Brusselse Havengemeenschap	✓			
COGEN Vlaanderen	✓	✓		

2.2.4. Waarden, principes, normen en ethische code

GRI 102-16, GRI 102-17, GRI 102-19, GRI 102-20, GRI 102-26, GRI 102-32, GRI 102-33

De 6 waarden gelden nu algemeen binnen Elia groep (zie 1.3.1.). De ethische code ziet erop toe dat discriminatie binnen de organisatie niet getolereerd wordt. Dit is van toepassing ongeacht ras, huidskleur, geslacht, religie, politieke overtuiging, etnische afkomst, maatschappelijke afkomst, seksuele oriëntatie of fysieke mogelijkheden.

Daarnaast is het doel van de ethische code om te verzekeren dat alle werknemers gelijke kansen krijgen door middel van een eerlijke beoordeling. Het interne beleid van Elia inzake discriminatie en gelijke kansen is gestoeld op conventie C111 van de Internationale Arbeidsorganisatie aangaande discriminatie.

Elia is van mening dat zakelijke activiteiten op lange termijn alleen succesvol kunnen zijn wanneer er zowel in het belang van het bedrijf als in het belang van de maatschappij wordt gehandeld. Dit vindt zijn weerslag in de bedrijfsvisie ‘een succesvolle energietransitie voor een duurzame wereld’.

Elia heeft haar engagement voor verantwoord bedrijfsmanagement geuit door het United Nations Global Compact (UNGC) te ondertekenen. Dit is een toonaangevend initiatief van de VN voor bedrijven om de SDG’s tegen 2030 te ontwikkelen. Elia is ook geëngageerd en werkt actief aan onderwerpen uit de 10 principes van het UNGC.

Het departement Environment & CSR heeft onder leiding van de Chief Community Relations Officer een duurzaamheidsconcept en een stappenplan uitgewerkt om de duurzaamheidsrapportering voortdurend uit te breiden. Het departement Community Relations coördineert de rapportering rond milieugerelateerde onderwerpen en de communicatie over duurzaamheid naar externe stakeholders toe.

Daarnaast wordt er binnen de kerndomeinen van duurzaamheid ook gebruikgemaakt van interne beheersystemen gebaseerd op erkende standaarden, zoals milieubeheer (overeenkomstig ISO 14001) en vroege publieke acceptatie (overeenkomstig VDI 7000).

Ten slotte werd er een netwerk van ambassadeurs opgezet op initiatief van enthousiaste collega’s. De groep deelt ideeën, tips en tricks, successen en evenementen, en werkt samen om binnen het bedrijf workshops te organiseren. Ideeën worden ook via het intranet gedeeld, zodat andere geïnteresseerde collega’s eveneens kunnen deelnemen.

2.2.5. Relevant wettelijk kader

Elia leeft de toepasselijke wetgeving na. De zakelijke activiteiten van de onderneming zijn onderhevig aan heel wat regionale, nationale en Europese wettelijke regelgevingen.

Meer informatie over de wetten en regelgevingen die relevant zijn voor onze zakelijke activiteiten is beschikbaar op onze website <https://www.elia.be/en/company/legal-framework>

2.2.6. Anticorruptie

GRI 205-1, GRI 205-2

Als deel van de ethische code werd er een beleidslijn geformuleerd over omkoperij en corruptie. De ethische code beschrijft wat beschouwd wordt als omkoperij en corruptie. Naast een verbod op enige betrokkenheid bij een handeling waarbij er sprake is van omkoperij of corruptie (hetzij rechtstreeks, hetzij onrechtstreeks via onze leveranciers), focust Elia ook op de ontwikkeling van de nodige vaardigheden bij haar personeel. Aan de hand van opleidingen leren onze werknemers gedrag of voorvallen te herkennen waarbij omkoperij of corruptie zou kunnen meespelen en krijgen ze ook een veilig, anoniem meldpunt aangewezen voor dergelijke kwesties.

Sinds 2018 is er binnen Elia een beleid van kracht dat het extern meldpunt voor zakelijke integriteitsinbreuken reguleert. Bij een anonieme melding door een Elia-medewerker, komt er onmiddellijk een intern comité samen om de kwestie af te handelen en indien nodig verdere interne maatregelen te treffen. Het comité brengt jaarlijks – en indien nodig ad hoc – verslag uit aan het management van Elia.

In 2019 ontving het extern meldpunt geen meldingen over corruptie. In 2019 ontving Internal Audit een anonieme brief met een klacht. Na intern onderzoek en gesprekken met de werknemer, werd er besloten geen verder gevolg te geven aan deze klacht. Elia organiseert ook regelmatig opleidingen voor het aanleren van basiskennis over aankoop, anticorruptie en correct gedrag aan alle werknemers die betrokken zijn bij het aankoop- en financiële proces.

2.2.7. Risicobeoordeling

GRI 102-30 – GRI 102-11 – GRI 201-2

Als onderdeel van haar systematisch risicobeoordelingsproces monitort en evalueert Elia regelmatig de volgende risicogebieden:

- Winst en verlies
- Gezondheid en veiligheid
- Cash
- Bevoorradingszekerheid
- Reputatie

Elia wil risico's voor het voortbestaan van het bedrijf vermijden, risicoposities indien mogelijk maximaal voorkomen en het opportuniteit-risicoprofiel optimaliseren. We hebben risicorichtlijnen opgesteld waarin beschreven staat hoe risico's elk financieel kwartaal systematisch worden geïdentificeerd, geregistreerd, geëvalueerd en gemonitord.

We organiseren samen met de risico-eigenaars (veelal de departementshoofden) regelmatig risicoworkshops. De Corporate Risk Manager bespreekt geregeld de grootste risico's en risicogerelateerde kwesties met het management. Op het vlak van duurzaamheid betreft dit bijvoorbeeld veiligheid op het werk en nieuwe vereisten van milieuwetgevingen. Daarnaast zullen de geëvalueerde en gemonitorde risico's worden uitgebreid met risico's die voortvloeien uit de klimaatverandering.

2.2.8. Veiligheid

Kritieke infrastructuur

In 2019 startte het Elia-departement Security met de uitrol van de nieuwe beveiligingspolitiek voor hoogspanningsstations. Omwille van het belang hiervan werd de nadruk gelegd op de invoering van een streng beveiligingsconcept (o.a. invoering van een redundant detectiesysteem) voor kritieke infrastructuur van diverse aard.

Om de inhoud van het veiligheidsplan voor kritieke infrastructuur van Elia ('Elia Security Plan for Critical Infrastructures') te controleren, voerde de FOD Economie meerdere inspecties uit in kritieke hoogspanningsstations. De eerste feedback van de federale overheidsdienst is positief. Gedetailleerde rapporten worden in de loop van 2020 verwacht.

In lijn met de beveiligingspolitiek ondergingen de eerste strategische hoogspanningsstations een volledige upgrade met betrekking tot fysieke en elektronische beveiligingsmaatregelen. Daarnaast werd in 2019 gestart met de invoering van het online toegangscontrolesysteem (voor een realtime toezicht op de toegang tot de hoogspanningsstations).

In 2019 werd een nieuwe risicobeoordeling van de beveiliging uitgewerkt (inventaris, analyse, evaluatie). De voornaamste beveiligingsrisico's werden geïntegreerd in het risicokader ('risk framework') van de onderneming en de beveiligingsmaturiteit ('security maturity') van Elia kon worden gedefinieerd. De bedoeling is om alle geïdentificeerde risico's terug te brengen tot een aanvaardbaar niveau.

De bijzondere focus op innovatie dient Elia in staat te stellen om een antwoord te bieden op nieuwe (toekomstige) security-uitdagingen en de gewijzigde modus operandi van daders van strafbare feiten. Dankzij de nauwe samenwerking tussen het departement TDI (Transformation, Data & Information) en Security kon Elia een eerste derogatie bekomen voor vluchten met drones, die kunnen patrouilleren langs hoogspanningslijnen buiten het gezichtsveld. Zowel in Wallonië als in Vlaanderen werd er over twee aparte hoogspanningslijnen gevlogen. Dit geeft Elia de kans om te bepalen of het gebruik van drones efficiënt is voor het toezicht op het net. De resultaten van de eerste vluchten wordt verwacht in 2020.

Noodtoestand en herstel

G4-EUS-DMA Disaster/ Emergency Planning and Response

Ingeval zich een elektriciteitscrisis voordoet ten gevolge van natuurrampen zoals extreme weersomstandigheden, kwaadwillige aanvallen of een brandstoftekort, heeft Elia crisisbeheer georganiseerd, bestaande uit 3 hoofdplannen:

- Het **noodplan**, dat de interne crisisorganisatie en de daarmee gepaard gaande procedures omschrijft aan de hand van de methodologie van het Standardized Emergency Preparedness Plan (SEPP), die ontwikkeld werd door het Crisis & Emergency Management Centre (CEMAC)⁸
- Het **systeembeschermingsplan**: automatische en manuele maatregelen voor het tot elke prijs vermijden van een black-out, het beperken van de verspreiding van storingen en de stabilisering van het elektriciteitssysteem in geval van een noodtoestand, om zo snel mogelijk en met minimale gevolgen voor de netgebruikers een normale toestand of alarmtoestand te herstellen. Elia heeft in overeenstemming met het systeembeschermingsplan een afschakelplan vastgelegd. Daarin wordt de vraag handmatig of automatisch afgeschakeld als dat nodig is om te voorkomen dat een elektriciteitscrisis zich verder verspreidt of verergert.
- Het **herstelplan**: een reeks maatregelen die na een storing met grootschalige gevolgen (bv. black-out) kunnen worden toegepast om het systeem opnieuw in zijn normale toestand te brengen.

Elia traint regelmatig haar crisisteams door middel van simulatieoefeningen, waarbij de systeembeheerders bijvoorbeeld op crisissituaties worden voorbereid door theoretische en praktische oefeningen met een realtime-oefensimulator.

IT

Een belangrijk terugkerend onderdeel in het handhaven van de confidentialiteit van kritieke data, is het verder uitbouwen van de robuustheid en de beveiliging en bescherming van onze IT- en netwerksystemen.

Zowel op nationaal niveau in de energiesector (Synergrid) als op Europees niveau (ENTSO-E) worden *best practices* en informatie uitgewisseld. We evalueren het bedreigingslandschap en de ontwikkelingen om de juiste risicobestrijdingsmaatregelen te kunnen doorvoeren.

Een aantal concrete maatregelen uit 2019 in dit domein:

- Maandelijkse externe scan van Elia's externe perimeter (Elia's publieke IP-adressen) teneinde de eventuele kwetsbaarheden van de internetapplicaties m.b.t. mogelijke cyber-risico's te evalueren.
- In 2019 werd er een externe maturiteitsinschatting gemaakt met betrekking tot IT-risico's en de maturiteit van de organisatie met betrekking tot IT-veiligheid.

Vanaf 2020 wordt dit onderwerp op groepsniveau behandeld en zullen er tegelijkertijd bij Elia België en 50Hertz gezamenlijke acties worden gelanceerd.

8. CEMAC is een Belgisch expertisecentrum dat actief is in noodplanning, crisisbeheer, de aanpak van noodsituaties en crisiscommunicatie. Het beschrijft ook de interacties met de externe stakeholders die bij een elektriciteitscrisis betrokken zijn.

2.2.9. Politieke invloed

GRI 102-16 – GRI 415-1

Dit is de verantwoordelijkheid van het departement Public & Regulatory Affairs and External Relations.

De verschillende regeringen op federaal en gewestelijk niveau verlenen ons onze exploitatievergunning. Daarnaast zijn de gewestelijke overheden bevoegd om vergunningen toe te kennen voor de bouw van infrastructuur. Met dit gereguleerd monopolie hebben we de plicht om onze taken in het belang van de samenleving te vervullen, in naleving van alle regelgevingen met betrekking tot het beheer van ons transmissienet. Daarnaast zijn we dankzij onze brede activiteitenportfolio de enige speler op nationaal niveau met een globaal zicht op het elektriciteitssysteem. Tegelijk passen we ook een regionale en lokale benadering toe. Dit plaatst ons in een unieke positie om overheidsinstanties analyses, advies en aanbevelingen te geven zodat er geïnformeerde beslissingen kunnen worden genomen.

Elia groep wil politieke stakeholders en regulatoren zo vroeg mogelijk betrekken. Dit geeft alle partijen de kans om hun gezichtspunt uiteen te zetten, verbetert de informatiestroom en zorgt voor vertrouwen.

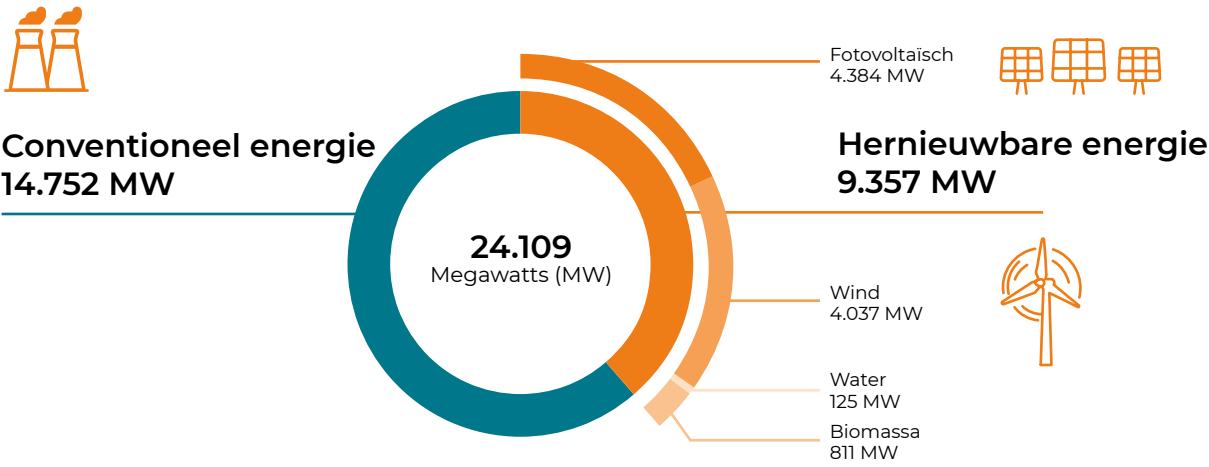
Elia garandeert op die manier dat werknemers die actief zijn op het vlak van ons sociaal en energiebeleid zich laten leiden door duidelijk gedefinieerde principes in hun mededelingen en handelingen. Daarom werd een Corporate Reputation Committee opgericht om de verschillende contacten met (politieke) stakeholders te coördineren. Bovendien staat Elia in het transparantieregister van de EU en leeft de onderneming de bijbehorende gedragscode na.

2.3. Energie: markt en integratie van hernieuwbare energie

2.3.1. Geïnstalleerde capaciteit

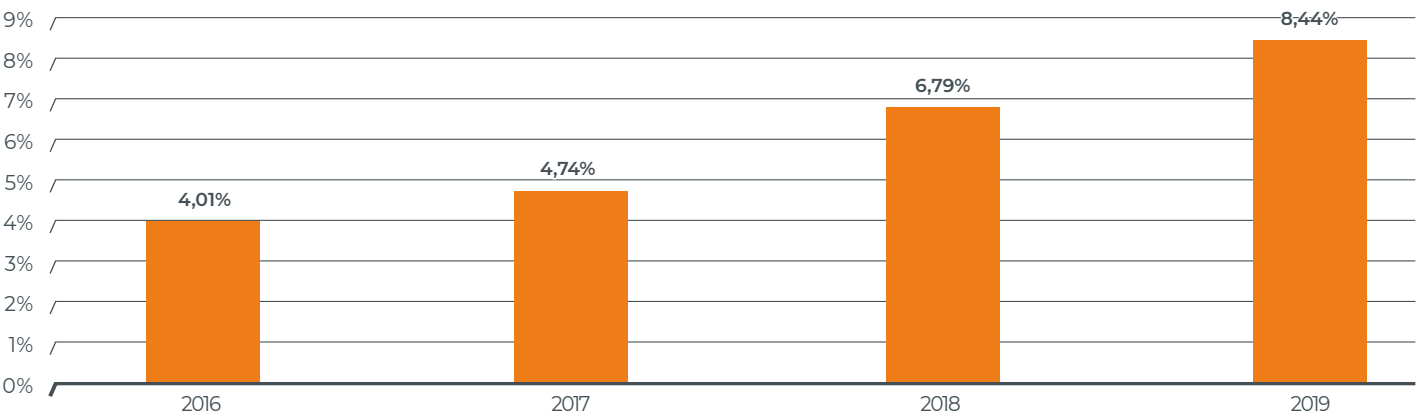
GRI 302-2, SDG7

De in België geïnstalleerde capaciteit betreft voornamelijk aardgas en kernenergie, maar het aandeel hernieuwbare energiebronnen groeit gestaag.

2.3.2. Evolutie

AANDEEL HERNIEUWBARE ENERGIE

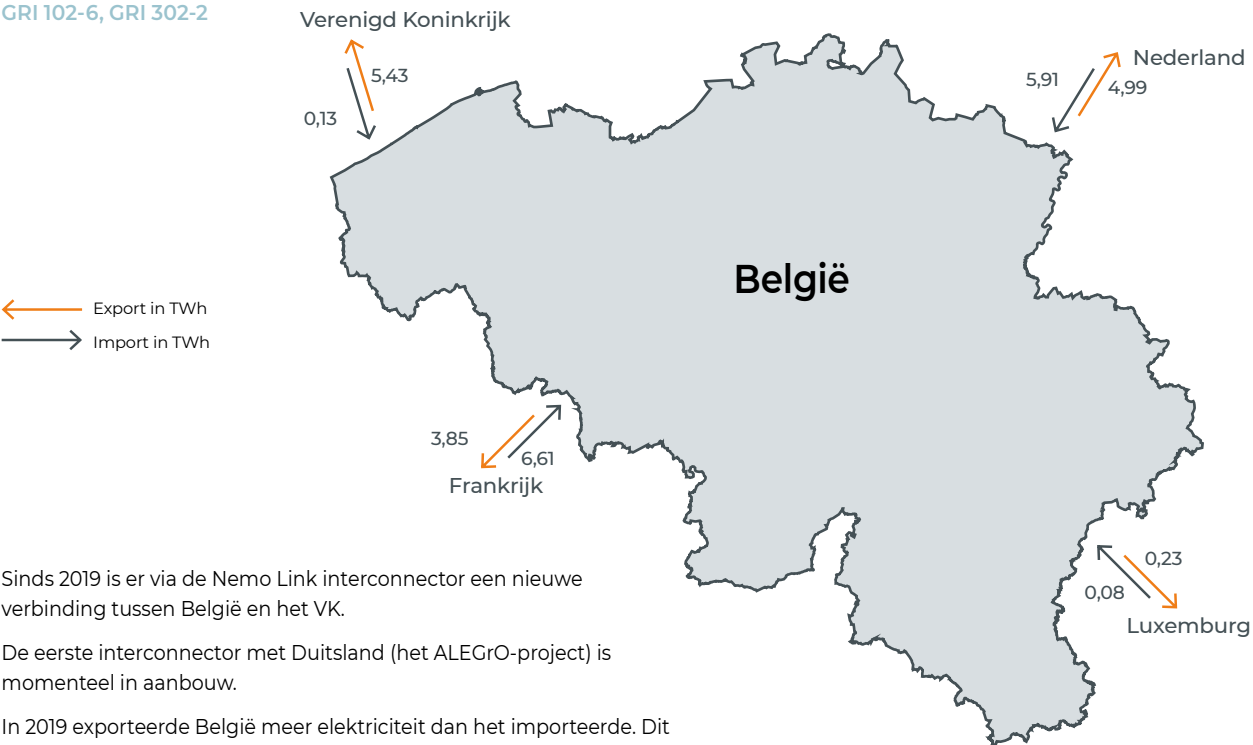

Het Modular Offshore Grid (MOG), dat in september 2019 werd ingehuldigd, verbindt de offshore productie-eenheden, 4 windturbineparken in de Noordzee, met het vasteland.

9. Bronnen: statbel, febег

2.3.3. Import en export van energie

GRI 102-6, GRI 302-2

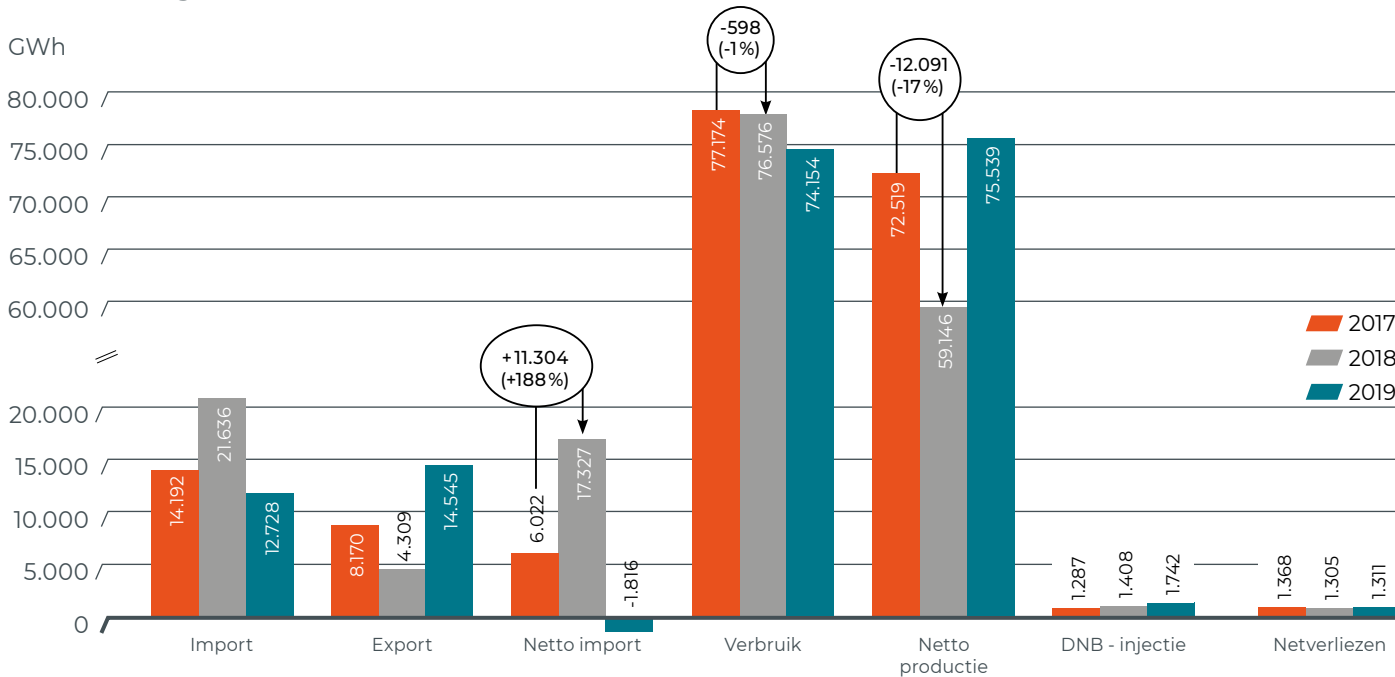
Sinds 2019 is er via de Nemo Link interconnector een nieuwe verbinding tussen België en het VK.

De eerste interconnector met Duitsland (het ALEGrO-project) is momenteel in aanbouw.

In 2019 exporteerde België meer elektriciteit dan het importeerde. Dit in tegenstelling met 2018, dat werd gekenmerkt door een uitzonderlijk hoge elektriciteitsimport ten gevolge van de niet-beschikbaarheid van enkele kernreactoren. Dit exportniveau moet globaal en in de context van de toenemend Europese marktlogica worden gezien. Het kan voornamelijk worden verklaard door de goede beschikbaarheid van de

elektrische productie-eenheden in België (voornamelijk de nucleaire productie-eenheden). De ontwikkeling van interconnecties (m.a.w. verbindingen met buurlanden) speelt ook een rol in de verspreiding van deze elektriciteitsstromen.

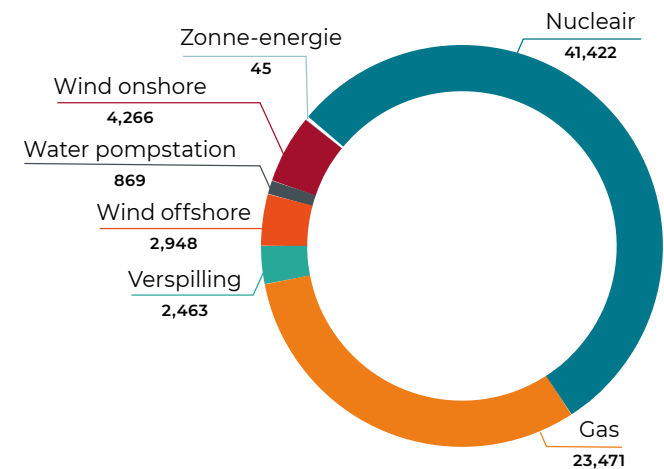
2.3.4. Energiebalans

Het verbruik in België neemt toe tijdens de wintermaanden. Dit benadrukt het belang van internationale interconnecties en betrouwbare en voldoende binnenlandse productie.

Vermogen van productiebronnen (stroommix)

ENERGY MIX 2019 [TWh]

In 2019 was 54,9 % van de in België geproduceerde energie afkomstig van nucleaire productie-eenheden. De productiewaarden voor kernenergie zijn veel hoger dan die in 2018 (46 %), dat gekenmerkt werd door de aanzienlijke niet-beschikbaarheid van verschillende reactoren, vooral tijdens de laatste maanden van het jaar. Dit getal ligt in lijn van de getallen voor 2017 (50 %).

De hernieuwbare energieproductie (offshore/onshore wind- en zonne-energie) nam in absolute cijfers met 38 % toe in vergelijking met 2018 (5,46 TWh in 2019 vergeleken met 3,95 TWh in 2018). (De relatief hoge zonneproductie in de zomermaanden en hogere windproductie in de wintermaanden vormt het grootste deel van de hernieuwbare productie.)

2.3.5. Netverliezen

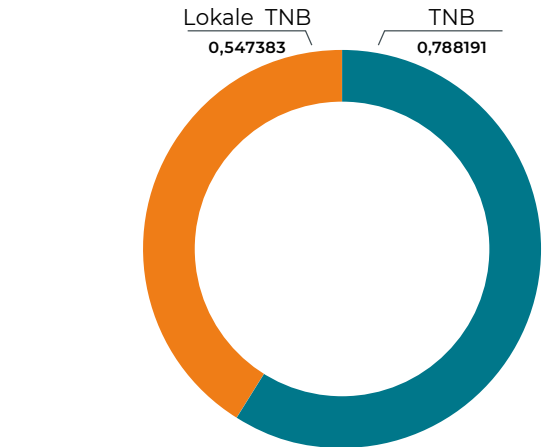
Netverliezen zijn het verschil tussen de hoeveelheid elektriciteit die aan het Elia-net wordt geleverd en de hoeveelheid geleverde elektriciteit. Deze zijn onvermijdelijk wanneer elektriciteit wordt getransporteerd en zijn o.a. afhankelijk van het spanningsniveau en de afstand. Deze verliezen treden op in de vorm van warmteverliezen op transmissielijnen, in transformatoren en andere systeemelementen, zowel als in de vorm van lekkages en coronaverliezen.

In België is er een verschil tussen twee categorieën van netverliezen:

- Verliezen op het net waargenomen op het federale niveau (> 150 kV), gecompenseerd volgens de federale wetgeving;
- Verliezen op het net waargenomen op het gewestelijke niveau (< 150 kV), gecompenseerd volgens een specifieke gewestelijke benadering

NETVERLIEZEN (TWh)

G4-EUS-EU12

Netverliezen op federaal niveau (vanaf 150 kV): TNB, MWh

Netverliezen op regionaal niveau (minder dan 150 kV): Lokale TNB, MWh

De HVDC-technologie (High Voltage Direct Current) is geschikter dan conventionele driefasige AC-technologie om grote hoeveelheden elektriciteit over te brengen, met minder netverliezen en een optimale beheersbaarheid over grote afstanden.

Nemo Link, de interconnector met het VK, maakt gebruik van deze technologie, net als ons ALEGrO-project, dat de eerste interconnectie tussen de netten van Elia en Duitsland zal leveren. Daarnaast overwegen Elia en 50Hertz om samen een evaluatieproject uit te voeren, met als doel om netverliezen met hernieuwbare energie te compenseren en zo de koolstofvoetafdruk in Scope 2 te verminderen (zie 2.9.5).

2.4. Betrouwbaarheid van het net

G4 EUS Security of Supply

Om op elk moment aan de vraag naar elektriciteit te kunnen voldoen, moet Elia te allen tijde haar klanten¹⁰ verzekeren dat haar net betrouwbaar is. Als transmissienetbeheerder (TNB) voorziet Elia in een infrastructuur met toereikende elektriciteitsinterconnecties voor goed werkende markten en systemen, die de beste garantie vormt voor bevoorradingszekerheid. Maar ook waar de markten en systemen goed functioneren en geïnterconnecteerd zijn, kan het risico op een elektriciteitscrisis nooit worden uitgesloten.

De reeks maatregelen om met een grootschalige elektriciteitscrisis om te gaan ten gevolge van een uitzonderlijke gebeurtenis¹¹ wordt beschreven in hoofdstuk 2.2.8. Veiligheid: noodtoestand en herstel.

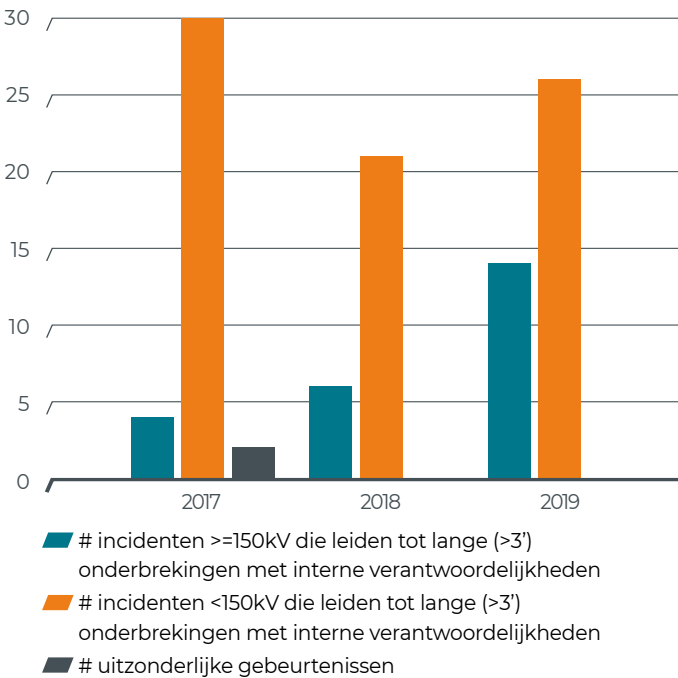
Het volgende hoofdstuk gaat over de netonderbrekingen ten gevolge van minder ernstige gebeurtenissen.

2.4.1. Beschikbaarheid van het net en onderbrekingen

Netonderbrekingen

Om de beschikbaarheid van het net over 1 jaar te beoordelen, registreren we het aantal incidenten die leiden tot een onderbreking voor minstens één klant van meer dan drie minuten (internationale standaard) en waarvoor Elia verantwoordelijk is. Onderbrekingen door fouten van klanten, onweersbuien, derden, vogels enz. worden hier buiten beschouwing gelaten.

NETONDERBREKINGEN

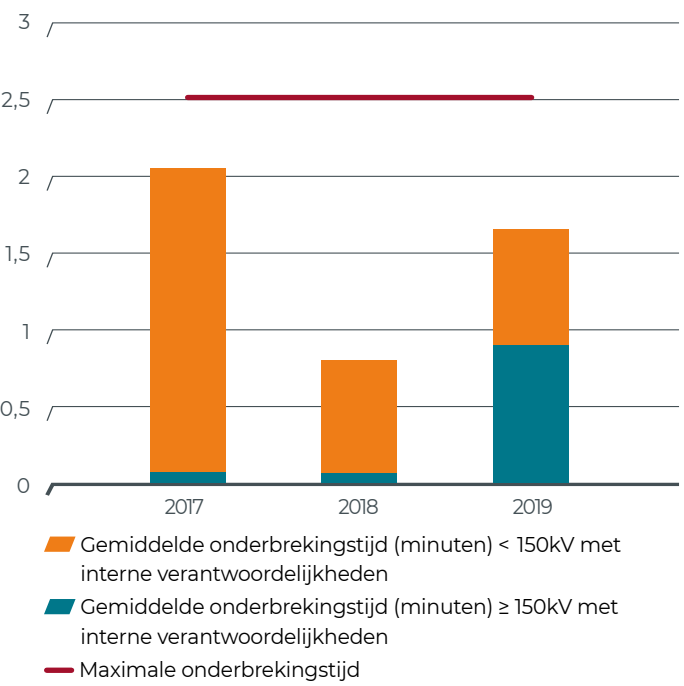
In 2019 waren er geen uitzonderlijke gebeurtenissen.

De meeste onderbrekingen doen zich voor op het lokale transmissienet (< 150 kV), aangezien de klanten in de meeste gevallen aangesloten zijn op het lokale (regionale) transmissienet en niet op het federale transmissienet.

Wanneer men netonderbrekingen bespreekt, wordt er ook rekening gehouden met de **gemiddelde onderbrekingstijd** (Average Interruption Time - AIT)¹². Deze onderbrekingstijd zou gelijk zijn voor alle aan het net verbonden klanten indien hun stroombevoorrading op dezelfde manier zou onderbroken zijn tijdens de geobserveerde periode en wordt berekend als het quotiënt van de niet-geleverde energie en de gemiddelde elektriciteit per jaar.

De **maximale onderbrekingstijd** is de referentiewaarde die de CREG, de Belgische federale regulator, gebruikt om de gemiddelde onderbrekingstijd (Average Interruption Time – AIT)¹³ incentive te berekenen met betrekking tot de continuïteit van de bevoorrading. Voor de periode 2016-2019 was deze waarde 2,55 minuten.

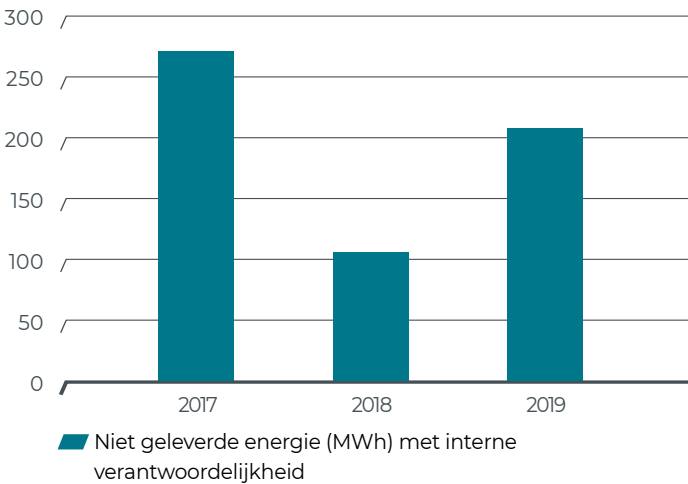
GEMIDDELDE ONDERBREKINGSTIJD (MINUTEN)

De **gemiddelde onderbrekingstijd** op het Belgische net (d.i. de som van de AIT op de regionale en federale netten) is de laatste drie jaar onder die referentiewaarde gebleven.

Niet-geleverde energie betreft alle energie die niet aan onze klanten werd geleverd tijdens onderbrekingen die door interne problemen bij Elia veroorzaakt werden en die langer dan drie minuten hebben geduurd. Er wordt echter geen rekening gehouden met de impact van belangrijke gebeurtenissen.

NIET-GELEVERDE ENERGIE (MWH)

De score voor niet-geleverde energie is hoger dan vorig jaar omwille van één belangrijke gebeurtenis en technische storingen als gevolg van de hittegolven en hun impact op onze installaties.

2.5. Human Resources

GRI 102-7 – GRI 102-8 – GRI 401-2 – GRI 401-3 – GRI 405-1

2.5.1. Managementbenadering

GRI 102-41

Elia heeft haar succes volledig te danken aan het succes van haar werknemers. Het is de verantwoordelijkheid van de onderneming om hen te helpen hun vaardigheden te ontwikkelen, hun gezondheid en inzet te bevorderen, hen te betrekken bij beslissingen en gelijke kansen voor iedereen te garanderen.

Elia voldoet aan internationale richtlijnen die verder gaan dan de collectieve arbeidsovereenkomsten en bedrijfsakkoorden, zoals de fundamentele arbeidsnormen van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO: C87, C98 en C135) en werknemersrechten in de UN Global Compact.

Er waren geen gevallen van discriminatie in 2019.

In 2019 kreeg Elia voor de tweede keer op rij de certificering **Top Employer**¹⁴.

Beschikbaarheid van het net

Onshore beschikbaarheid staat voor de beschikbaarheid van de interfacepunten tussen het net van Elia en het net van de klanten. Daarbij wordt rekening gehouden met **alle onderbrekingen** veroorzaakt door intrinsieke risico's (weer, derden, dier buiten het gebouw enz.) of door interne problemen bij Elia (defect materiaal, menselijke fout enz.) van meer dan drie minuten. Rechtstreeks door klanten van Elia veroorzaakte onderbrekingen zijn uitgesloten.

BEREKENINGSMETHODE:

$$\text{Onshore beschikbaarheid} = 1 - \frac{\text{AIT (intern Elia + intrinsiek risic)}}{(\# \text{ minuten per jaar})}$$

	2017	2018	2019
Onshore beschikbaarheid op aansluitingspunten	0,99999580	0,99999039	0,99999671

In 2019 is de onshore beschikbaarheid in België op een zeer hoog niveau gebleven (boven 0,99999).

2.5.2. Personeelsbezetting

GRI 405-1

De samenstelling van het personeel wordt gedetailleerd weergegeven in hoofdstuk 1.2.2. op pagina 8.

	2017	2018	2019
Totaal aantal werknemers Elia	1.350	1.366	1.424
volgens type tewerkstelling			
- voltijds	1.220	1.237	1.295
- deeltijds	130	129	129
België			
volgens geslacht			
- mannen	1.094	1.105	1.150
- vrouwen	256	261	274
volgens leeftijd			
- jonger dan 30 jaar	208	196	211
- tussen 30-50 jaar	786	809	828
- ouder dan 50 jaar	356	361	385

10. Rechtstreekse klanten, distributienetbeheerders, netbeheerders en iedereen met een toegangscontract.

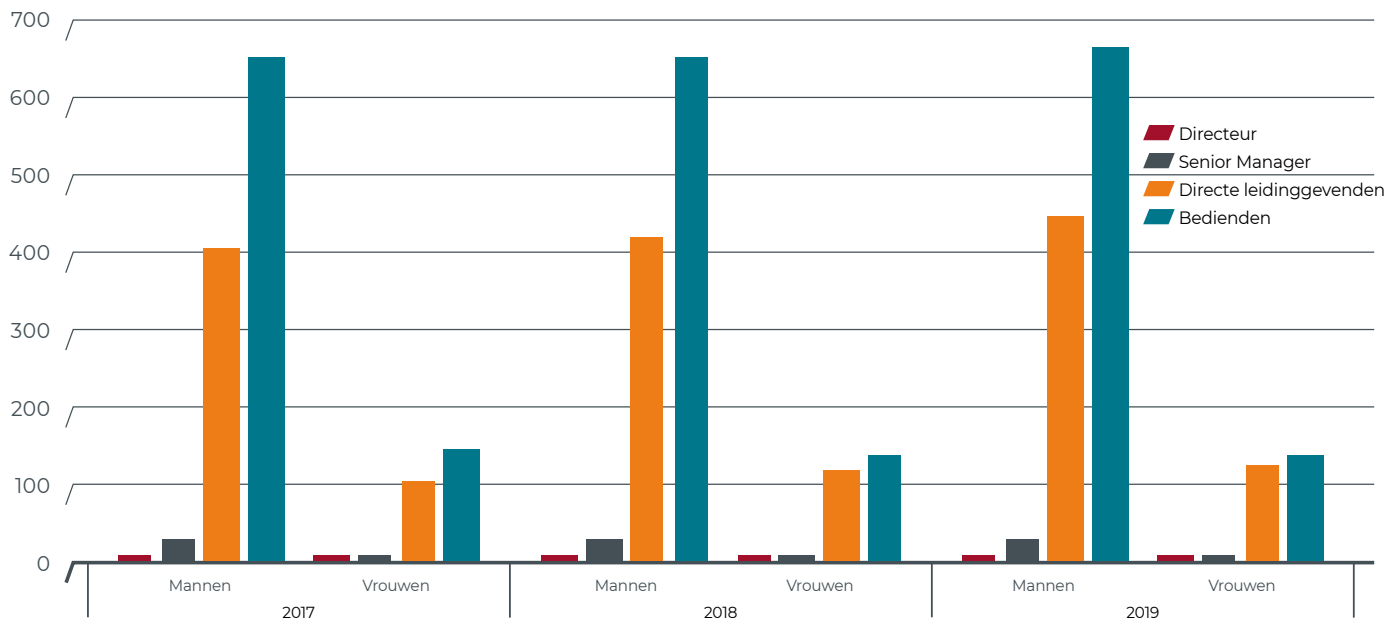
11. Uitzonderlijke gebeurtenissen zijn het aantal natuurrampen, stormen of andere weersomstandigheden, nucleaire of chemische ongevallen, ontploffingen enz. die een onderbreking van meer dan drie minuten hebben veroorzaakt. In 2019 waren er geen uitzonderlijke gebeurtenissen.

12. De AIT wordt vooral berekend en gecommuniceerd omdat dit een genormaliseerde en vaak gebruikte indicatie is die heel nuttig is voor benchmarking, omdat hiermee de prestatie van het net kan worden beoordeeld, ongeacht de omvang van het net, het aantal aangesloten klanten, enz.

13. Deze waarde, die gebaseerd is op een gemiddelde over zeven jaar, werd geïntroduceerd in 2015 en werd voor vier jaar gevalideerd door de CREG. Deze referentiewaarde werd in de loop van 2019 herzien. De nieuwe referentie (2,1 minuten) zal vanaf 2020 gebruikt worden.

14. De certificering Top Employer wordt in meer dan 115 landen toegekend aan bedrijven die een uitstekende werkomgeving bieden en dit als een topprioriteit beschouwen. Het afgelopen jaar heeft Elia veel geïnvesteerd in internationalisering en opleiding. Het label Top Employer is een belangrijke onderscheiding en een extra voordeel als het gaat om het aantrekken van nieuw talent in een steeds competitievere arbeidsmarkt.

OPDELING PER VERANTWOORDELIJKHEIDSGRAAD EN GESLACHT

	2017		2018		2019	
	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen
Directeur	5	3	5	3	5	3
Senior Manager	28	5	25	4	28	5
Directe leidinggevend	405	105	423	117	449	128
Bedienden	656	143	652	137	668	138

N.B. Alle technici van de groep worden beschouwd als bedienden, er zijn geen arbeiders.

Er is een goede vertegenwoordiging van vrouwen op het niveau van de directie en directe leidinggevend. Om de ondervertegenwoordiging van vrouwen in hogere managementfuncties tegen te gaan, zijn er in hoofdzaak twee acties ondernomen:

- aan de selectiecriteria zijn naast technische vaardigheden ook criteria met betrekking tot leiderschap en zachte vaardigheden (zogenaamde 'soft skills') toegevoegd;
- interne overplaatsingen van minder naar meer technische gebieden.

Het bestaande programma voor de wijziging van de bedrijfscultuur MAD (Make A Difference) zal dienst doen als katalysator.

2.5.3. Inzetbaarheid

GRI 401-1 – GRI 401-2

Werknemers van Elia genieten een gezinsvriendelijke werkomgeving en krijgen de kans om een evenwicht tussen werk en privéleven te vinden.

De vroegtijdige herkenning en preventie van beroepsziekten en de mogelijkheid om inzetbaar te blijven, maken bij Elia ook integraal deel uit van veiligheid en gezondheid op het werk. Met het oog hierop garandeert Elia voldoende arbeidsgeneeskundige voorzorgen, met

de nadruk op individuele bescherming en individuele preventie van gezondheidsrisico's.

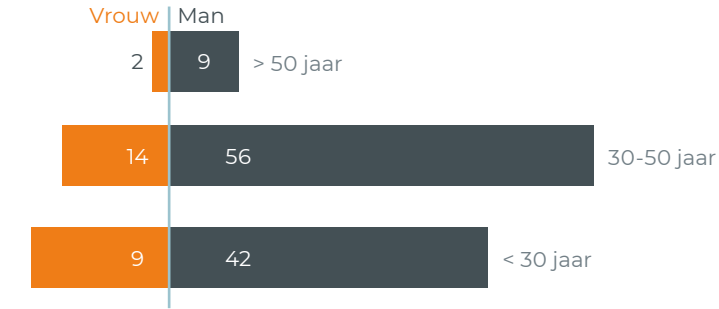
Daarnaast organiseert Elia regelmatig binnen het bedrijf medische consultaties, inenting en informatiesessies over ergonomie op de werkplek voor alle werknemers. Bij problemen in verband met individuele stress, conflicten of verslavingsproblemen wordt steeds voorzien in een gekwalificeerde externe consultatiedienst, in alle vertrouwelijkheid.

De werknemers van Elia kunnen bovendien deelnemen aan verschillende openbare sportevenementen, zoals de "20 km door Brussel", het inter-TSO-voetbaltoernooi en de fietstour van Elia.

Berekeningsmethode

- Onder de **nieuwe medewerkers** vallen alle nieuwe werknemers binnen het geplande budget en alle werknemers die werden aangeworven als aanvulling op het oorspronkelijke budget. Veranderingen van functie worden niet in aanmerking genomen.
- Het aantal **vertrekkers** wordt bepaald op basis van alle werknemers die de onderneming verlaten als gevolg van ontslag of vrijwillig vertrek, van 1 januari tot 31 december in het jaar in kwestie. Werknemers die met pensioen gaan, zijn niet in de cijfers opgenomen.

NIEUWE MEDEWERKERS PER LEEFTIJD & GESLACHT

Personeelsverloop =
$$\frac{\text{\# vertrekkers}}{(\text{\# werknemers begin van het jaar} + \text{\# werknemers einde van het jaar})/2}$$

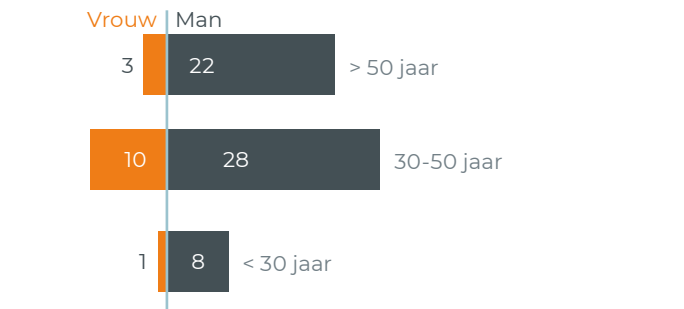
Na historisch lage vertrekcijfers bewegen de cijfers van Elia zich nu meer naar het gemiddelde van de Belgische privésector.

Voor werknemers die vertrekken vindt er altijd een exitgesprek plaats.

Ons rekruteringssteam heeft zijn rekruteringsmethode wat aangepast en neemt meer attitude- en gedragsgerichte interviews af. Op die manier kan efficiënter gerekruteerd worden.

Potentiële sollicitanten worden uitgenodigd om gebruik te maken van de online-tool "Company Match» om te evalueren of de bedrijfscultuur van Elia overeenstemt met die van henzelf en zo te verzekeren dat zij zullen werken voor een werkgever die goed bij hen past.

PERSONEELSVERLOOP PER LEEFTIJD EN GESLACHT

Ouderschapsverlof

GRI 401-3

In België heeft iedere werkneemster en werknemer het recht om ouderschapsverlof te nemen. Om voor een kind te kunnen zorgen kan de arbeidsovereenkomst voor een periode van vier maanden volledig opgeschort worden (voltijds ouderschapsverlof); deze periode kan de werknemer naar keuze opsplitsen en hij of zij kan bijvoorbeeld gedurende acht maanden halftijds werken.

N.B. Het is niet mogelijk om te rapporteren over het totale aantal werknemers binnen Elia die recht hebben op dit soort thematisch verlof, aangezien zij dit verlof mogelijk al hebben opgenomen terwijl zij nog bij een ander bedrijf werkten.

In 2019 hebben 112 werknemers en werkneemsters ouderschapsverlof genomen.

		2017		2018		2019	
		Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
TOTAAL	Mannen	56	67%	57	66%	75	67%
	Vrouwen	28	33%	30	34%	37	33%
Voltijds ouderschapsverlof (>=1 maand)	Mannen	33	-	31	-	39	-
	Vrouwen	16	-	16	-	21	-
	Totaal	49	58%	47	54%	60	54%
Ouderschapsverlof als verkorting van voltijdse tewerkstelling	Mannen	23	-	26	-	-36	-
	Vrouwen	12	-	14	-	16	-
	Totaal	35	42%	40	46%	52	46%

RETIREMENT

G4-EUS-EU15

Percentage werknemers dat in de komende 5 en 10 jaar met pensioen kan gaan (Met een veronderstelde pensioenleeftijd van 65 jaar voor vrijgestelden en 63 jaar voor niet-vrijgestelden)

	5 jaar	10 jaar
Vrijgestelden	2,86%	8,75%
Niet-vrijgestelden	10,12%	24,71%

N.B.: Gegevens berekend voor kalenderjaar 2018, bij te werken in het volgende jaarverslag.

2.5.4. Werknemersenquête

In 2019 is binnen Elia een werknemersenquête, de Sonar Survey, uitgevoerd. De resultaten daarvan zullen in de komende jaren worden geanalyseerd en gebruikt om ons HR-beleid te verbeteren. Ze worden ook gebruikt op het gebied van gezondheid en veiligheid om kwesties met betrekking tot het welzijn van de medewerkers aan te pakken.

De volgende werknemersenquête wordt georganiseerd in 2020.

2.5.5. Opleidingen

GRI 404-1

Elia kan haar doelstellingen enkel bereiken als haar werknemers hooggekwaliceerd zijn en goed op de hoogte zijn van de recente ontwikkelingen. We bieden onze werknemers dan ook de keuze tussen maatopleidingen, diverse scholingsmogelijkheden en relevante bijkomende kwalificaties. Bij Elia is het team Talentmanagement verantwoordelijk voor de gepaste ontwikkeling en ontplooiing van talent.

Het opleidingsaanbod bij Elia kan worden opgedeeld in drie hoofdcategorieën:

- Technische competenties; Veiligheidscompetenties: competenties die nodig zijn voor het uitvoeren van specifieke taken binnen onze kernactiviteit (opleidingen die gericht zijn op veiligheid worden beschreven in 2.6.2.).
- Soft skills:

Programma's voor het verbeteren van de vaardigheden van werknemers en voor loopbaantransitiebegeleiding (o.a. innovatie, change management, externe onderwijsprogramma's).

Alle medewerkers nemen regelmatig deel aan functionerings- en loopbaan-ontwikkelingsgesprekken.

GEMIDDELDE OPLEIDINGSUREN PER JAAR PER WERKNEMER			
	2017	2018	2019
Mannen	59	58	43
Vrouwen	48	40	18

De meeste van de aangeboden opleidingen zijn verplichte opleidingen betreffende technische en veiligheidscompetenties voor de technische medewerkers op het terrein, waar het percentage mannen erg hoog is. Dat verklaart het lage cijfer wanneer het om het aantal opleidingsuren van vrouwen gaat.

N.B. In ons duurzaamheidsverslag van 2018 werden op pagina 24 de grafieken voor mannen en vrouwen voor 2016 en 2018 verwisseld.

2.5.6. Remuneratiebeleid

GRI 102-35 – GRI 102-38, GRI 405-2

Het remuneratiebeleid van Elia is vooral gericht op het aantrekken en behouden van onze beste talenten, het belonen van prestaties en het ondersteunen van de cultuur van feedback en continue ontwikkeling waar mogelijk. De remuneratiesystemen worden zo

nodig verder verfijnd, zodat we ook in de toekomst een aantrekkelijke werkgever kunnen blijven. Voor de niet-vrijgestelde¹⁵ werknemers onderhandelt Elia samen met de energiesector over onze collectieve arbeidsovereenkomsten. Voor de vrijgestelde werknemers is onze beloningspraktijk gebaseerd op interne billijkheid in combinatie met competitiviteit op de markt, maturiteit in de rol, respect voor de bedrijfswaarden en leiderschap op het gebied van veiligheid, en de performantie, ongeacht het geslacht. De verloning wordt aangevuld met een competitief pakket extralegale voordelen, ziekteverzekeringen en het aanbod van een bedrijfspensioenregeling. Daarnaast hebben medewerkers de mogelijkheid om deel te nemen aan het succes van het voorgaande boekjaar in het kader van een aankoopplan van aandelen voorbehouden aan werknemers. Via dit plan kunnen de medewerkers tegen een gereduceerde prijs aandelen van Elia kopen.

Elia geeft met het oog op transparantie de totale vergoeding van de directieleden in de geconsolideerde jaarrekening weer, zoals gevraagd door de Belgische Corporate Governance Code. Vermeld worden de vaste en variabele globale vergoeding, evenals de bedrijfspensioenen en eventuele andere voordelen voor de leden van de directie van Elia. De bijzonderheden van de vergoedingssystemen worden toegelicht in de corporate-governanceverklaring.

Elia is bereid om haar jaarlijkse totale compensatieverhouding ¹⁶ vrij te geven (zoals ook 50Hertz dat doet); we werken intern aan de berekeningsmethode en doen er alles aan om deze zo spoedig mogelijk te optimaliseren.

2.5.7. Incentivesystemen

Het vergoedingssysteem houdt rekening met succes- en prestatiefactoren. Die stimuleren het bereiken van doelen op bedrijfsniveau en de daarmee gepaard gaande individuele objectieven.

Enkele van die doelen hebben betrekking op duurzaam bedrijfsmanagement zoals het volgen van richtlijnen voor gezondheid en veiligheid op het werk.

2.5.8. Sociaal overleg en sociale dialoog

GRI 402-1

Het sociaal overleg bij Elia verzekert informatie, dialoog en onderhandeling via de wettelijke overlegorganen zoals de ondernemingsraad, het comité voor preventie en beveiliging op het werk (CPBW) en de vakbondsafvaardiging. Deze organen bestaan uit vertegenwoordigers van de werknemer en de werkgever. Elk orgaan heeft een adviserende rol over bepaalde onderwerpen, en een beslissende rol over bepaalde andere onderwerpen. In de Europese ondernemingsraad van Elia groep vinden uitwisselingen over de hele groep plaats met vertegenwoordigers van Elia en 50Hertz.

Naast deze wettelijke organen betrekken we onze sociale partners bij het sociaal overleg en de sociale dialoog buiten deze wettelijke organen via deelname in werkgroepen om samen de verwezenlijking van onze strategie voor te bereiden en hen op deze manier te betrekken bij de toekomst van onze organisatie.

2.6. Veiligheid

GRI 403-1 – GRI 403-2 – GRI 403-3

2.6.1. Managementbenadering

Elia beheert infrastructuren waar ongelukken, defecte installaties of aanvallen van buitenaf mensen schade kunnen berokkenen. De veiligheid en het welzijn van eenieder (zowel van het personeel van Elia en haar dochterondernemingen als van derden) is een topprioriteit voor alle ondernemingen binnen Elia en haar dochterondernemingen. Elia groep heeft een gezondheids- en veiligheidsbeleid ingevoerd en voert regelmatig veiligheidsanalyses uit. In alle ondernemingen van Elia groep wordt voortdurend in de ontwikkeling van een veiligheidscultuur geïnvesteerd.

In het kader van ons engagement op het vlak van veiligheid streeft Elia groep naar nul ongevallen voor alle soorten arbeidsongevallen, en niet alleen voor de elektrische risico's.

Elke werknemer wordt erop gewezen dat hij zich van gevaren bewust moet zijn, deze onmiddellijk moet rapporteren en suggesties kan doen om veilige en gezonde werkomstandigheden te bevorderen. In 2019 was gezondheid en veiligheid op het werk opnieuw een van de belangrijkste projecten in het businessplan van Elia.

Gezondheid en veiligheid op het werk en de ziekte- en ongevallenpreventie zijn dan ook verankerd in onze bedrijfsstrategie. Elia groep hanteert de strengste veiligheidsnormen voor onze eigen werknemers, onze aannemers en iedereen die in contact komt met onze infrastructuur.

In België moet het veiligheidsprogramma *Go For Zero* (begonnen in 2015 en gepland tot eind 2019) de veiligheidscultuur verankeren binnen Elia en bij onze aannemers.

Na initieel te hebben gewerkt aan opleidingen, tools en procedures, was onze belangrijkste doelstelling in 2019 de verankering van de reeds geboekte vooruitgang via acties op het gebied van operationele dialoog en continue verbetering.

Ondersteund door *Make A Difference*, ons programma voor een cultuurwijziging binnen de onderneming, benadrukken we voortdurend het belang van drie cruciale handelingen: “feedback geven en krijgen”, “het verschil maken” en “één stem”.

Met onze campagne “Hou afstand!” willen we ook het grote publiek en bepaalde doelgroepen, zoals de bouwsector en de omwonenden van onze installaties, beschermen aan de hand van signalisatie, brochures en informatiecampagnes.

Naast de sectorspecifieke risico's pakken we ook de risico's aan die samenhangen met het welzijn van onze medewerkers. Daarvoor hebben we het programma *Care4Energy* ontwikkeld dat hun welzijn waarborgt door zich te richten op de mentale, fysieke, emotionele en persoonlijke ontwikkeling.

In 2019 hebben we ook een 2 jaar durend partnerschap gesloten met VIAS, het Belgisch Instituut voor Verkeersveiligheid, om de veiligheid op de weg te promoten bij onze medewerkers en hen bewust te maken van de risico's, maar ook van de goede praktijken als weggebruikers (automobilisten, fietsers en voetgangers) tijdens onze professionele en privé-verplaatsingen.

Welzijnsenquête

In november werd een enquête uitgevoerd om de vooruitgang te meten die we met ons programma Care4Energy hebben gemaakt. Op basis van de resultaten wordt een actieplan opgesteld om het mentaal welzijn binnen Elia verder te verbeteren.

Veiligheidsweken

Elia organiseert elk jaar twee Veiligheidsweken voor haar personeelsleden om hen te sensibiliseren voor het belang van veiligheid. Tijdens de veiligheidsweken staan verschillende informatiesessies, opleidingen en teamoefeningen op het programma. Zo willen we iedereen betrekken bij dit initiatief en ervoor zorgen dat al onze medewerkers de boodschap duidelijk begrijpen. In mei 2019 lag de focus op welzijn, in september hebben we ingezoomd op “Safety Leadership” en ging het om bepaalde gedragingen die we binnen ons bedrijf absoluut moeten vermijden.

2.6.2. Opleidingen (en informatie)

Elia voorziet voortdurend in opleidingen voor haar medewerkers. Er is een verplicht trainingstraject voor alle medewerkers op het terrein dat regelmatig wordt geactualiseerd. Elia stelt ook opleidingsmateriaal, opleidingen en tests ter beschikking van haar aannemers.

Zes keer per jaar wordt een nieuwsbrief met veiligheidsinformatie naar onze aannemers verstuurd.

De zogenaamde “Safety Flashes” worden ad hoc verzonden wanneer Elia specifieke risico's identificeert die verband houden met het gebruik van specifiek gereedschap. Ze worden ook gebruikt om regelmatig te herinneren aan onze goede praktijken.

2.6.3. Inspecties

Gezondheid en veiligheid op het werk beperkt zich uiteraard niet alleen tot onze eigen werknemers. De strenge normen van Elia gelden ook voor bedrijven die in onderaanneming actief zijn op de bouwplaatsen van Elia. Tijdens het aanbestedingsproces en nadien wordt erop toegezien dat de leveranciers voldoen aan de strenge veiligheidseisen van Elia.

Zowel het Safety-team als het management voeren regelmatig inspecties uit.

AANTAL VEILIGHEIDSINSPECTIES			
	2017	2018	2019
door het Safety-team	153	153	384
door het management	1.444	1.151	940

15. (Niet-)vrijgesteld verwijst naar het recht op uitbetaling van overuren. De bedienden zijn niet-vrijgesteld en hebben recht op uitbetaling, de directe leidinggevendenden, senior managers en directie-leden zijn vrijgesteld.

16 Verhouding van de jaarlijkse totale compensatie voor de bestbetaalde persoon van de organisatie in elk land met belangrijke activiteiten, en de gemiddelde jaarlijkse totale compensatie voor alle werknemers (uitgezonderd de bestbetaalde persoon) in hetzelfde land.

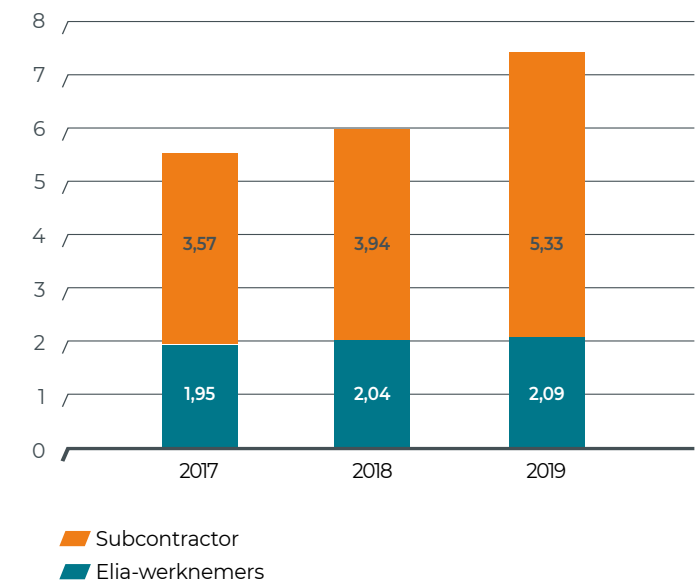
2.6.4. Ongevallen (arbeidsletsels)

Het is vermeldenswaardig dat door grote infrastructuurprojecten (o.a. de netversterking in de haven van Antwerpen) het aantal gewerkte uren door onze aannemers in 2019 aanzienlijk is toegenomen.

Veiligheid is altijd de eerste prioriteit van Elia. We gaan voor nul ongevallen, niet alleen voor onze eigen medewerkers, maar ook voor onze aannemers, de distributienetbeheerders en iedereen die zich in de buurt van onze installaties bevindt. Daarom geven we de cijfers weer voor zowel onze eigen medewerkers als voor de aannemers:

In 2019 waren er geen dodelijke ongevallen.

GEWERKTE UREN (MILJOEN UREN)

			2017	2018	2019
Bedienden	# gewonde werknemers met minstens 1 dag arbeidsongeschiktheid	Mannen	6	4	4
		Vrouwen	1	2	0
	# werkgerelateerde dodelijke ongevallen	Mannen	0	0	0
		Vrouwen	0	0	0
	Ongevallenpercentage ⁽¹⁾		3,6	2,9	1,9
	TRI-percentage (Total Recordable Injuries) ⁽²⁾		7,7	7,3	5,7
Aannemers	Ernst van het ongeval ⁽³⁾		0,10	0,11	0,05
	Dodelijke ongevallen		0	0	0
	# ongevallen (met of zonder arbeidsongeschiktheid)		51	44	41
	Ongevallenpercentage ⁽¹⁾		9,8	5,6	3,4
	TRI-percentage (Total Recordable Injuries) ⁽²⁾		15,1	11,1	7,7
	Dodelijke ongevallen		1	1	0

(1) Aantal arbeidsongevallen met verloren tijd (>1 dag) x 1.000.000/aantal gepresteerde uren
(2) Aantal arbeidsongevallen x 1.000.000/aantal gepresteerde uren
(3) Aantal verloren dagen door arbeidsongevallen in kalenderdagen x 1.000/aantal gepresteerde uren

Derde partijen

In 2019 waren er geen dodelijke ongevallen. Alle werkzaamheden in de nabijheid van hoogspanningsinstallaties dienen verplicht gemeld te worden aan Elia, zodat het Contact Center (zie "2.8.3. Stakeholderdialoog") de aanvragers kan informeren over de risico's en de te respecteren afstanden om veilig te kunnen werken. Derde partijen die werken uitvoeren nabij hoogspanningsinstallaties zijn zich niet steeds bewust van de gevaren die van deze installaties uitgaan. Alleen al het binnendringen in de gevarenczone rond hoogspanningsgeleiders kan een fatale vlamboog veroorzaken, zelfs zonder dat er direct contact wordt gemaakt.

Ondanks uitgebreide sensibiliseringscampagnes de voorbije jaren, worden nog steeds werken uitgevoerd zonder voorafgaande melding aan Elia. Elia breidt zijn campagnes uit en werkt ook aan nog meer preventieve maatregelen.

2.7. Leveranciers, mensenrechten en lokale toegevoegde waarde

2.7.1. Leveranciers en uitgaven in de eurozone

SDG 12, GRI 102-9, GRI 204-1

2.7.1.1. Beheer van de toeleveringsketen

GRI 308-1 – GRI 308-2 – GRI 414-1

Elia moet de Europese aanbestedingsregels respecteren. De toepassing van deze regels en andere interne richtlijnen garandeert dat elke leverancier op een niet-discriminerende en transparante manier wordt behandeld, en dat de meegedeelde informatie vertrouwelijk wordt behandeld. De selectieprocedure voor leveranciers en de gunning van de verschillende contracten steunen op de evaluatie van diverse criteria. De blootstelling aan sociale of ecologische risico's wordt beperkt door het feit dat elke aankoop gebeurt in samenwerking met een multifunctioneel team, inclusief vertegenwoordigers op het gebied van milieu en/of veiligheid. De selectie- en gunningscriteria worden specifiek afgestemd op elke aankoop, om te garanderen dat de geselecteerde leverancier zich bewust is van en volledig beantwoordt aan de doelstellingen en waarden van Elia.

Er worden bovendien diverse aspecten met betrekking tot duurzaamheid geïntegreerd in het aanbestedingscontract en in de algemene voorwaarden die worden ondertekend door de leveranciers.

Elia past haar strenge ethische principes toe op het aankoopproces en wil met haar aankopen een positieve impact hebben op haar ruimere omgeving. Zo kunnen we risico's vermijden die voortvloeien uit de niet-naleving van bepaalde regels en normen in de toeleveringsketen.

In 2018 heeft Elia een Gedragscode voor leveranciers opgesteld, met daarin internationaal aanvaarde principes aangaande ethisch gedrag, gezondheid en veiligheid, en milieu- en sociale aspecten. Deze code maakt nu systematisch deel uit van de documenten voor Europese aankoopprocedures.

Om de vooropgestelde principes in te zetten als een hefboom voor de positieve impact van onze toeleveringsketen, hebben we gekozen voor een benadering die steunt op risicoanalyse. Voor alle aankoopcategorieën worden de gebruikelijke risico's en de duurzaamheidsrisico's van de toeleveringsketen geanalyseerd. Er wordt ook een matrix opgesteld om de prioriteiten te bepalen voor het engagement van de leveranciers.

Om het beheer van de middelen en de impact te rationaliseren, hebben we beslist om ons te focussen op de meest relevante leveranciers qua impact. In 2019 hebben we hen gevraagd om digitaal te bevestigen dat ze de bepalingen van de gedragscode voor leveranciers aanvaarden. We hebben de interne vragenlijst voor zelfevaluatie met betrekking tot duurzaamheid voorgelegd aan leveranciers met een hoog risico en enkele leveranciers met een middelhoog risico. Zo hopen we gedetailleerde informatie te ontvangen over de punten die vatbaar zijn voor verbetering.

2.7.1.2. Aantal leveranciers – eurozone versus niet-eurozone

De gegevens verwijzen naar de volgende bedrijven binnen Elia groep: ESO, EA, EE, EI en EGI¹⁷ België.

	2017	2018	2019
Aantal leveranciers eurozone	2.374	2.305	2.271
Aantal leveranciers niet-eurozone	92	116	109
Aantal niet-Europese landen met Elia-leveranciers	12	19	16

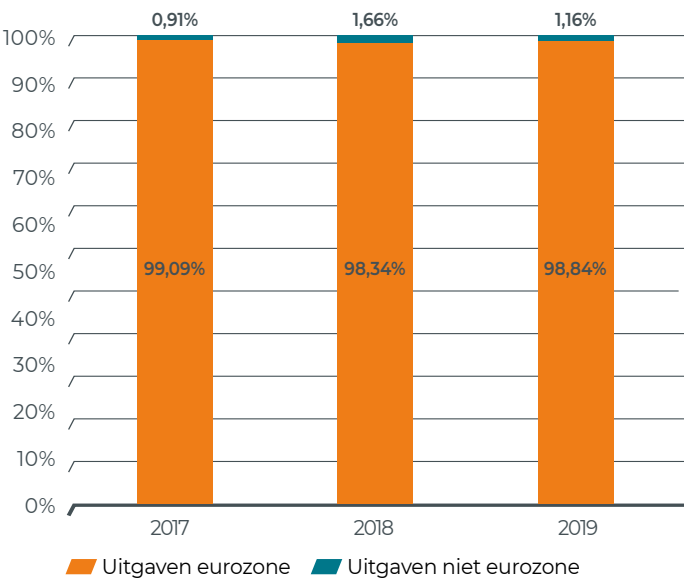
Het aantal leveranciers voor Elia België buiten de eurozone neemt toe en wordt steeds diverser, maar blijft beperkt tot 5 %.

17. ESO: Elia System Operator, EA: Elia Asset, EE: Elia Engineering, EI: Eurogrid International, EGI: Elia Grid International

2.7.1.3. Verdeling van de jaarlijkse uitgaven – eurozone versus niet-eurozone

GRI 204-1

VERDELING VAN DE JAARLIJKSE UITGAVEN – EURO VS NIET-EURO

In de voorbije drie jaar was er een aanzienlijke toename van de totale uitgaven (39 %) ten gevolge van de nieuwe offshore activiteiten.

De uitgaven buiten de eurozone blijven beperkt tot 1,2 % van het totale bedrag. Deze uitgaven blijven geconcentreerd in dezelfde drie landen als vorig jaar, hoewel de percentages wat veranderd zijn: het Verenigd Koninkrijk ligt met 67 % nog steeds op kop, maar de Verenigde Staten staan nu met 12 % op de tweede plaats, gevolgd door Zwitserland met minder dan 1 %.

Het aantal aankopen buiten de landen van de eurozone is vandaag erg beperkt en de gunningscriteria houden rekening met de milieueffecten. Dit betekent dat Elia beantwoordt aan de strenge Europese en Belgische normen op het gebied van milieu, maatschappelijk verantwoord ondernemen en personeelswelzijn.

De veiligheidsaspecten worden bovendien afzonderlijk geëvalueerd, omdat Elia het erg belangrijk vindt om samen te werken met leveranciers die dezelfde waarden delen wanneer het gaat om het belang van veiligheid.

2.7.2. Mensenrechten

GRI 414-1

Elia uit zijn engagement voor het naleven van de mensenrechten en respecteert vanzelfsprekend het recht op privacy, persoonlijke veiligheid, vrijheid van meningsuiting en eigendomsrechten van zijn werknemers, de omwonenden en klanten. Elia neemt ook haar verantwoordelijkheid voor het voldoen aan de sociale normen in de toeleveringsketen. Daarom is Elia niet alleen lid van het UN Global Compact maar leeft het ook de fundamentele arbeidsnormen na van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO).

Wat de schending van mensenrechten betreft, is de impact slechts beperkt, aangezien de activiteiten van Elia hoofdzakelijk in Europa plaatsvinden. Het merendeel van de aankopen buiten Europa gaat naar IT en consultancy.

Ons engagement in deze materie komt ook tot uiting in een van de lighthouse-initiatieven voor duurzaamheid met betrekking tot compliance en ethiek (zie 1.3.3).

2.8. Stakeholderengagement

2.8.1. Managementbenadering

GRI 102-40

Door de betrokkenheid van de stakeholders kunnen de infrastructuurprocessen ten voordele van de samenleving versneld worden. Elia heeft regelmatig contact met verschillende stakeholdergroepen en wisselt informatie met hen uit. Als onderdeel van het materialiteitsanalyseproces werd de stakeholderomgeving van Elia geanalyseerd en gedefinieerd. Naargelang de specifieke strategische thema's heeft Elia contacten met overheidsinstanties en openbare besturen, politieke partijen, lokale burgers, de civiele samenleving (verenigingen die opkomen voor ecologische, economische, landbouw- of andere belangen) en klanten die rechtstreeks op haar netwerk aangesloten zijn.

Stakeholdergroep	Manier van samenwerking	Frequentie	Hoofdongerwerpen / verwachtingen
Werknemers	– Performance management – Intranet – Donaties	– Regelmatig	– Werknemers – Persoonlijke ontwikkeling – Werknemers - welzijn – Maatschappelijke betrokkenheid
Klanten	– Klanttevredenheidsonderzoek – Users' Group /Werkgroepen – Elia extranet – Jaarlijks	– 4 tot 6 keer per jaar	– Transmissiediensten – Milieu – Eerlijke bedrijfsvoering
Samenleving	– Sociale evenementen – Engagement via eigen medewerkers	– Regelmatig	– Maatschappelijke betrokkenheid
Aandeelhouders	– Aandeelhoudersvergadering	– Regelmatig	– Algemene prestaties van de onderneming incl. bijdrage aan de samenleving
Regulatoren	– Rapporten – Communicatie	– Regelmatig	– Eerlijke bedrijfsvoering

GRI 102-42, GRI 413-1

Er werd binnen de onderneming een Corporate Reputation Committee opgericht, dat wordt voorgezeten door de Chief External Relations Officer. Het comité moet voor bepaalde thema's de verschillende contacten met stakeholders opvolgen die georganiseerd worden door de betrokken afdelingen binnen Elia.

Elia organiseert heel wat initiatieven voor haar stakeholders. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de methode en de frequentie van onze inzet voor elke stakeholdergroep en het verband met de kernthema's.

2.8.2. Publieke acceptatie

GRI 102-29, GRI 102-43, GRI 102-44, G4 EUS Stakeholder Participation

Elia is ervan overtuigd dat vroegtijdige betrokkenheid van alle stakeholders van cruciaal belang is voor het succes van de energietransitie en voor de enorme projecten die vereist zijn om een duurzame netuitbreiding te realiseren. Deze aanpak geeft alle partijen de kans om hun gezichtspunten uiteen te zetten, verbetert de informatiestroom en zorgt voor vertrouwen.

Een transparante en consequente benadering om in de mate van het mogelijke aan maatschappelijke vereisten te voldoen en tegemoet te komen aan de verwachtingen van de gemeenschap zal de aanvaarding van onze projecten aanzienlijk verbeteren. Bovendien moet deze benadering vanaf het begin van de projecten duidelijk aan de verschillende stakeholders worden gecommuniceerd, zodat heel wat zorgen en angsten snel kunnen worden aangepakt.

Om dit te bereiken heeft het departement Community Relations een geïntegreerde methodologie voor communicatie en publieke acceptatie ontwikkeld, waarbij stakeholdersparticipatie en communicatieacties systematisch worden geïntegreerd in de ontwikkeling van het net. Zo kunnen we niet alleen het risico op hogere kosten en vertragingen beheren, maar kunnen we ook het beste project uitwerken in het belang van de maatschappij.

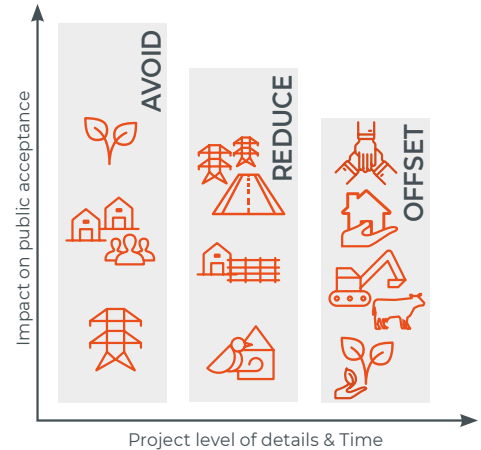
Al vanaf de conceptfase werken we nauw samen met alle stakeholders zoals lokale gemeenschappen, verenigingen, ngo's en diverse overheidsinstanties. Met deze benadering bouwen we duurzame relaties met hen op en is er meer interactie, begrip, ondersteuning en betrokkenheid.

Voor de twee meest belangrijke projecten in Wallonië en Vlaanderen startte Elia ook een proces van vroege participatie op met de stakeholders die de civiele samenleving vertegenwoordigen en enkele regionale deskundigen. Het doel was om het best mogelijke project te definiëren en hun aanbevelingen te vragen, gestoeld op hun verschillende expertises.

Voor een aantal onderwerpen, zoals technologie, hebben we ook participatie opgezet met academici om de beste technologische keuzes te maken voor beide projecten.

Elia voert ook een transparant communicatie- en samenwerkingsbeleid doorheen het hele ontwikkelingsproces. Naast de wettelijk verplichte voorafgaande informatievergaderingen voor het publiek (VIV) in het kader van de planning van infrastructuurprojecten, organiseren we een reeks infomarkten voor omwonenden.

Daarnaast hebben we een publiek referentiekader uitgewerkt om de impact van nieuwe infrastructuurprojecten te verzachten en de resterende impact te compenseren.

Vermijden - We geven systematisch de voorkeur aan het scenario dat geen impact heeft op het publiek, het landschap of de natuurlijke omgeving. Bij de ontwikkeling van het net streeft Elia er altijd naar om de bestaande corridors te gebruiken door het bestaande net te versterken of het nieuwe net praktisch op dezelfde plaats te bouwen als het oude.

Beperken - Onvermijdelijke gevolgen zijn beperkt in intensiteit/omvang en/of worden hersteld. Wanneer de bouw van nieuwe infrastructuur noodzakelijk is, tracht Elia zo snel mogelijk de potentiële impact te beperken door zich zo ver mogelijk te verwijderen van bewoonde of beschermde gebieden (natuur, landschap, erfgoed) en door bestaande infrastructuur te gebruiken. Onafhankelijke externe bureaus en interne deskundigen van Elia wegen verschillende alternatieve scenario's af en identificeren beperkende maatregelen.

Vergoeden - Resterende impact die niet kan worden vermeden, verminderd of hersteld, wordt, voor zover mogelijk, gecompenseerd of verzacht om een positieve impact te hebben op een andere locatie.

We zijn verschillende initiatieven gestart met gouverneurs en burgemeesters, die cruciaal zijn voor het samenbrengen van alle belanghebbenden.

2.8.3. Stakeholderdialoog

GRI 102-21

De Users' Group van Elia

Elia organiseert regelmatig vergaderingen en werkgroepen voor de Users' Group. De Users' Group biedt een platform waarmee Elia de dialoog met haar belangrijkste klanten en partners levendig kan houden.

Elk jaar worden er een viertal plenaire vergaderingen van de User's Group gepland om de marktdeelnemers en stakeholders te informeren over belangrijke en strategische onderwerpen met betrekking tot ons bedrijf. Ter ondersteuning van die plenaire vergaderingen zijn er ook drie werkgroepen. De werkgroepen komen gewoonlijk vier keer per jaar samen (of vaker indien nodig). Hieronder volgt een overzicht:

- **De werkgroep System Operation & European Market Design** behandelt thema's in verband met het beheer van het hoogspanningsnet en de berekening van de capaciteit, evenals initiatieven en ontwikkelingen met betrekking tot de Europese integratie van de elektriciteitsmarkten.
- **De werkgroep Belgian Grid** behandelt onderwerpen in verband met het Elia-net en de gerelateerde mechanismen, producten en diensten die van belang zijn voor de klanten van Elia.
- **De werkgroep Balancing** houdt zich voornamelijk bezig met operationele, technische en marktgerelateerde vraagstukken en wil Elia voorbereiden op de uitdagingen waarmee de balancingmarkt van Elia in de komende jaren geconfronteerd zal worden. Onder de WG Balancing en de WG Belgian Grid zijn er vier taskforces. De taskforces worden ad hoc samengesteld om indien nodig specifieke thema's te behandelen. Momenteel zijn er twee taskforces actief:
- **De Taskforce Implementation of Strategic Reserves** informeert de marktspelers en stakeholders en wisselt informatie uit over alle relevante onderwerpen in verband met de implementatie van de strategische reserves.
- **De Taskforce CIPU Redesign (iCAROS)** bespreekt onderwerpen in verband met de toekomstige coördinatieprocedures met de relevante stakeholders.

User' Group	Sessie
Plenaire vergaderingen	14/02/2019 - Tariefvoorstel 2020-23: openbare raadpleging
	09/04/2019 - Clean Energy Package
	06/05/2019 – Internet of Energy (IoE)
	28/06/2019 - Adequacy and Flexibility Study
	19/09/2019 - Clean Energy Package - 70%-regel
	03/12/2019 - Future-proofing the EU Energy System towards 2030

Klanttevredenheidsonderzoek

Om de twee jaar meet Elia de klanttevredenheid bij haar belangrijkste stakeholders (distributienetbeheerders, netgebruikers, producenten, toegangsverantwoordelijken, User's Group, enz.). Dit tevredenheidsonderzoek moet in de eerste plaats een overzicht bieden van de kritieke prestatie-indicatoren (KPI's) met betrekking tot de kwaliteit van de dienstverlening en de evolutie van deze parameters doorheen de tijd.

De laatste enquêtes werden gehouden in 2018 en peilden naar de mening van 250 stakeholders. De gemeten KPI's waren de Elia Satisfaction Index (een algemene beoordeling van de producten en diensten van Elia), de Customer Effort Score (het gemak van zakendoen met Elia) en de klanttevredenheid rond onder meer het accountbeheer en het imago. De sterke en zwakke punten in de enquête geven aan hoe we onze klantenrelaties kunnen optimaliseren in de toekomst.

Elia scoorde 66 % op de Elia Satisfaction Index, wat betekent dat de kwaliteit van onze producten en diensten hoog wordt ingeschat. De meerderheid van de stakeholders ervaart de samenwerking met Elia nog altijd als 'vlot'. In vergelijking met 2016 zien we een status quo voor de evaluatie van de Key Account Managers van Elia. Qua imago behaalde Elia stabiele resultaten voor expertise en communicatie en was er een aanzienlijke toename van de mate waarin Elia innoveert.

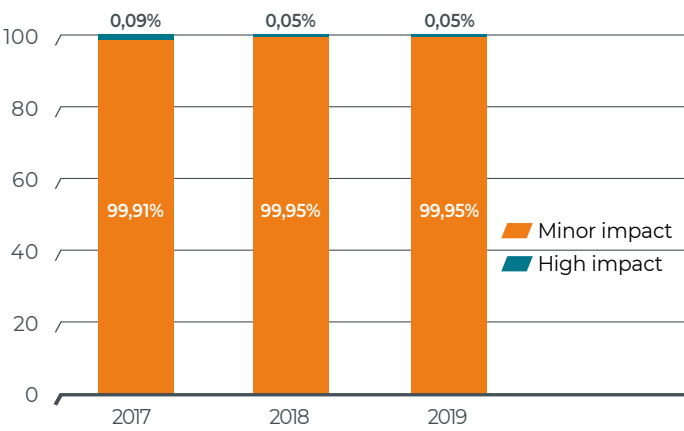
De enquête legde niet alleen onze prioriteiten vast om de klanttevredenheid nog te verbeteren, maar bepaalde ook welke sterke punten we zeker moeten behouden.

Het volgende klanttevredenheidsonderzoek zal plaatsvinden in 2020.

Contact Centers

De twee Contact Centers van Elia ontvangen en behandelen verzoeken om informatie van omwonenden, overheden, aannemers, ingenieursbureaus, nutsbedrijven of projectontwikkelaars, om er maar enkele te noemen. Omwille van de specifieke risico's die met werken in de nabijheid van hoogspanningsinstallaties gepaard gaan, is iedereen die werken wil uitvoeren in de nabijheid van hoogspanningslijnen, hoogspanningsmasten, ondergrondse kabels of hoogspanningsstations verplicht de geplande werkzaamheden aan Elia te melden. Wij kunnen de persoon in kwestie dan voorzien van de relevante plannen waarop de ligging van de hoogspanningsstructuren is aangeduid en geven instructies mee over de veiligheidsmaatregelen die tijdens de werkzaamheden in acht moeten worden genomen.

AANTAL VERZOEKEN OM INFORMATIE

Er zijn wettelijke termijnen waarbinnen Elia de verzoeken moet beantwoorden (binnen de zeven werkdagen na ontvangst).

In 2019 kregen onze Contact Centers 70.881 verzoeken. Daarvan werd 99,95 % binnen de gestelde termijn beantwoord.

Op verzoek via het Contact Center of elk ander communicatiekanaal biedt Elia gratis elektromagnetische veldmetingen aan voor eigenaars van terreinen en gebouwen in de buurt van Elia-infrastructuur. In 2019 werden 108 metingen uitgevoerd.

2.8.4. Samenwerkingen

SDG 11, GRI 203-2

LOKALE TOEGEVOEGDE WAARDE / ONDERSTEUNING VAN LOKALE INITIATIEVEN

De voorbije drie jaar heeft Elia een structureel partnerschap opgezet met de stichting van openbaar nut Be Planet¹⁸ om burgerinitiatieven voor ecologische transitie te ontwikkelen en te ondersteunen in de gemeenten waar infrastructuurprojecten van Elia lopen. In die drie jaar heeft Elia 22 projecten gesteund.

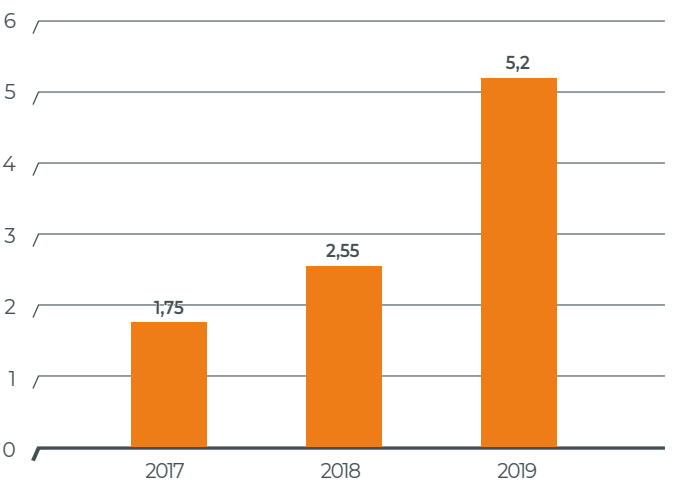
In het rapporteringsjaar heeft Elia haar samenwerking met Be Planet vernieuwd. Via deze samenwerking zetten we een fonds op en ontwikkelen we een methodologie (oproep voor burgerprojecten) om de gemeenten te vergoeden voor de impact van hoogspanningslijnen.

WE GOT HEART

Elke Elia-werknemer die zich inzet voor een gemeenschaps- of liefdadigheidsproject kan bovendien een bijdrage van Elia aanvragen. In 2019 gaven wij negentien projecten een duwtje in de rug, goed voor een totaalbedrag van 10.000 EUR. Daarnaast heeft Elia zo'n 12.000 EUR gedoneerd aan diverse initiatieven, zoals financiële steun voor onder meer liefdadigheidsprojecten in de derde wereld en sportevenementen.

Net als in 2017 en 2018 hebben we 5,2 ton hardware (laptops, laadstations, printers, schermen en draaghoezen) een tweede leven gegeven, voornamelijk in scholen.

GESCHONKEN HARDWARE (TON)

18. <https://www.beplanet.org/>

2.9. Milieuaspecten

2.9.1. Managementbenadering

GRI 102-11

Duurzaamheid, maar ook een duidelijk engagement voor milieu- en klimaatbescherming en het behoud van natuurlijke hulpbronnen maken onlosmakelijk deel uit van de bedrijfsstrategie van Elia.

Bij de ontwikkeling en uitbouw van ons net streven we er altijd naar om sociaal verantwoordelijke en economisch efficiënte oplossingen te vinden. Daarom proberen we het bouwen van nieuwe infrastructuur te vermijden door zo veel mogelijk de voorkeur te geven aan de optimalisering en opwaardering van de bestaande infrastructuur.

We streven ernaar de impact van onze bedrijfssites en bouwplaatsen en van onze andere activiteiten op mensen en de natuurlijke habitat tot een absoluut minimum te beperken. Elia respecteert flora, fauna en biodiversiteit, springt zuinig om met natuurlijke hulpbronnen en houdt het energieverbruik en de uitstoot die door haar activiteiten worden veroorzaakt zo laag mogelijk.

De uitdaging die met de energietransitie gepaard gaat is om onze infrastructuur aan te passen met behoud van een duurzame aanpak op het gebied van milieueffecten.

Met het oog op een zo gering mogelijke impact op het milieu hebben we een aanpak volgens het principe ‘vermijden - beperken - vergoeden’ ontwikkeld (zie 2.8.2.).

We volgen het voorzorgsprincipe om mogelijke negatieve gevolgen te voorkomen of te verminderen door onderzoeken uit te voeren (bv. EMV-studies), door onze koolstofbalans te berekenen en door klimaatrisico's te integreren in het algemene risicobeheer.

Een milieueffectrapportage is wettelijk verplicht en wordt in de beginfase van de planning van elk project uitgevoerd om de effecten op de fysieke omgeving en de sociale, culturele en gezondheidseffecten te identificeren, te voorspellen en te analyseren.

Het departement Community Relations is verantwoordelijk voor de juiste afhandeling en uitvoering van alle taken met betrekking tot milieu- en natuurbescherming, kwaliteitszorg en het beheer van gerelateerde taken. Binnen dit departement brengt het team Environment & CSR advies uit op het vlak van procescontrole en zorgt voor de strikte uitvoering van de milieu- en kwaliteitsstrategie en de naleving van de wettelijke voorschriften.

De gedragscode voor leveranciers van Elia is bindend voor alle leveranciers en bevat bijkomende principes met betrekking tot milieubescherming en een zuinig gebruik van middelen.

Hoewel de kernactiviteiten van Elia niet de oorzaak zijn van bodemverontreiniging, is vastgesteld dat een belangrijk deel van de Belgische bodem historisch gezien verontreinigd is als direct gevolg van nabijgelegen of in situ industriële activiteiten (al dan niet uit het verleden) of door het aanvullen met verontreinigde grond.

Op onze sites zijn verschillende saneringsacties gestart. De bodemwetgeving is inmiddels in alle drie Belgische gewesten in voege. Elia heeft een plan ontwikkeld om de bodemtoestand op haar eigen

terreinen in kaart te brengen om de interventieprioriteiten te kunnen afstemmen met de bestaande en nieuwe bodemwetgeving.

In 2019 werd 1.370.000 EUR besteed aan onderzoeken, opvolging en de uitvoering van saneringswerken.

Budget (miljoen euro)	2017	2018	2019
TOTAAL	1,1	1,2	1,4

De sites waar in 2018 een aanzienlijke bodemverontreiniging werd vastgesteld (zoals vermeld in het verslag van vorig jaar), zullen in 2020 gesaneerd worden. Dit gebeurt op basis van een actieplan dat in 2019 door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd goedgekeurd.

2.9.2. Biodiversiteit en integratie in het landschap

SDG 14

GRI 304-1 – GRI 304-2 – GRI 304-3

G4-EUS-EN12

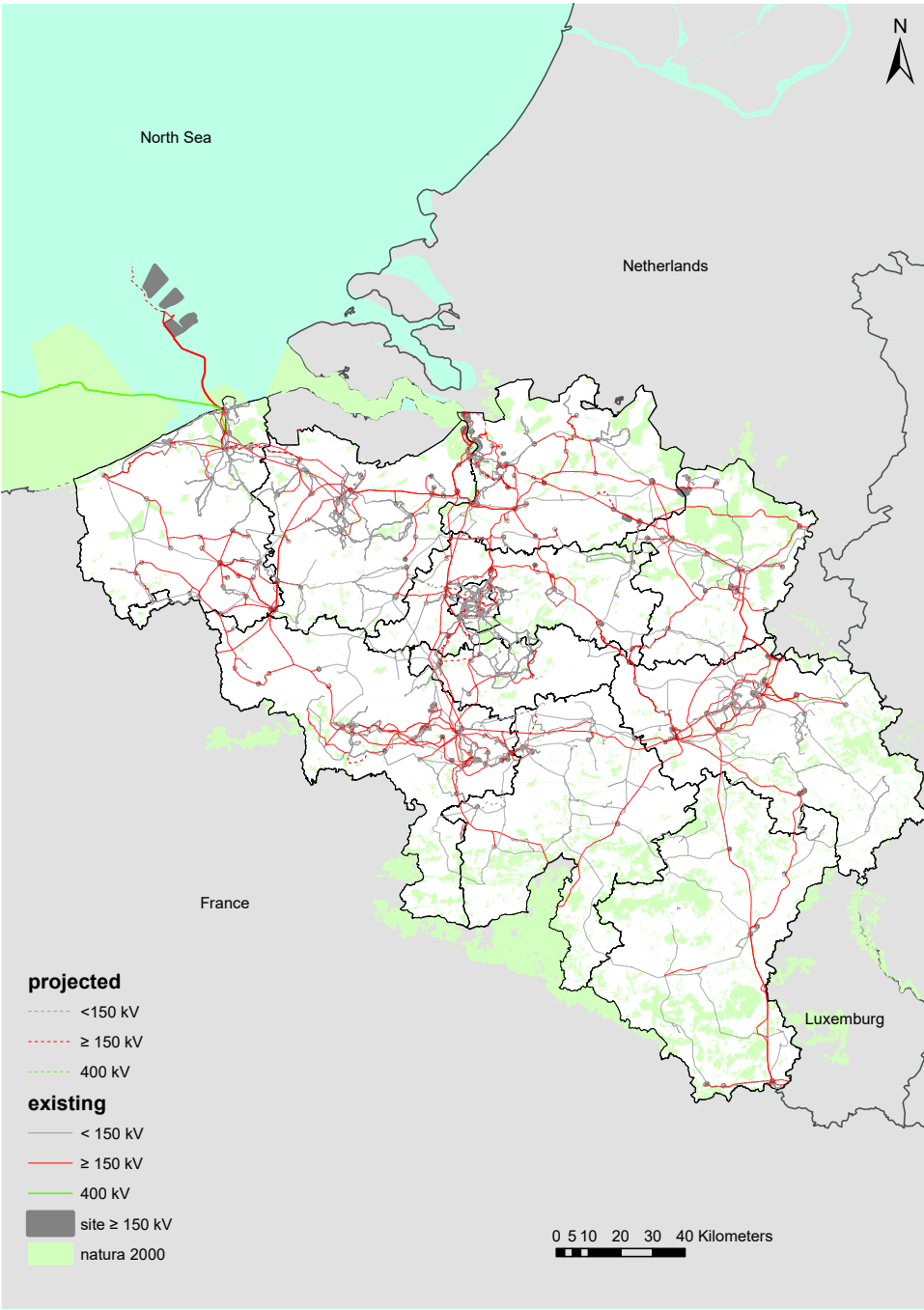
Het landgebruik van Elia kan in de volgende categorieën worden onderverdeeld:

- zones onder luchtlijnen (meestal op privéterreinen);
- zones boven ondergrondse lijnen (meestal op openbaar domein, zoals wegen) + het mariene gebied in de Noordzee;
- zones onder masten (soms is Elia eigenaar van het perceel waarop de mast staat);
- zones die nodig zijn voor de bouw en het onderhoud van hoogspanningsstations (het grind moet om veiligheidsredenen vrij van onkruid worden gehouden).

De totale lengte van onze nutsvoorzieningen in Natura 2000-gebieden (op land en in zee) bedraagt 665 km.

De modulaire aanpak van het MOG-ontwerp maakte het mogelijk om het aantal onderzeese kabels te beperken. Dat verlaagde niet alleen de kost voor de samenleving maar verminderde ook de impact op het mariene milieu.

Elia ondertekende in 2019 de Marine Grid Declaration van het Renewables Grid Initiative (RGI), waarin normen zijn vastgelegd voor het vroegtijdig betrekken van stakeholders en voor het behoud van natuur en dier- en plantensoorten bij de ontwikkeling van het offshore net. Deze normen gaan verder dan de wettelijke vereisten.

Bron:
<http://natura2000.eea.europa.eu/#>

2.9.2.1. Compensatiemaatregelen/Risicobeperkende maatregelen

Elia bezit enkele stukken land in de buurt van beschermd gebieden waar zij aan natuurbeheer doet, zoals een moeras (Merelbeke Flora, Ville-sur-Haine) waar Elia de nodige inspanningen doet om amfibieën te beschermen door vijvers aan te leggen en te onderhouden.

Andere maatregelen zijn gericht op het beperken van de impact op het landschap, bijvoorbeeld door de aanplanting van bomen en struiken. De aanplanting van groene schermen moet bijdragen aan

een betere landschapsintegratie van bepaalde installaties van Elia. Deze aanpak werd in het kader van het Stevin-project (in West- en Oost-Vlaanderen) van 2015 tot 2018 gebruikt, waar meer dan 26 km met groene schermen werden beplant. In 2020 worden vergelijkbare maatregelen genomen voor het infrastructuurproject Oostlus (in het oosten van de provincie Luik).

2.9.2.2. Ecologisch beheer van corridors

Om veiligheidsredenen mogen er geen bomen staan in de buurt van hoogspanningsluchtlijnen, omdat omvallende bomen korstsluiting kunnen veroorzaken. Tot voor kort bepaalde het standaard onderhoudsbeleid voor dergelijke luchtlijnen dat een corridor van ongeveer 50 meter breed onder de lijnen elke vijf, zes, zeven of acht jaar met behulp van een bosmaaier vegetatievrij werd gehouden. Deze aanpak is inmiddels veranderd. Nu laat men laaggroeiende vegetatie onder de lijnen groeien, wat indirect gunstig kan zijn voor specifieke ecosystemen met een grote ecologische waarde. Zo worden de heidevelden (aanwezig in het natuurreservaat van de Hoge Venen) beter beschermd in de corridors onder onze hoogspanningslijnen, omdat de rest van de natuurlijke heidevelden zijn beplant met bomen voor de houtproductie en gedraineerd werden. Wat het beheer van corridors onder luchtlijnen betreft was Elia in 2011 een voorloper door de deelname aan het project LIFE dat in 2017 werd voltooid. (Zie activiteitenverslag 2019, p. 84)

Dit Europese project had tot doel de stroken land onder bovengrondse hoogspanningslijnen in bebost gebied om te vormen tot ecologische corridors, en dit over een lengte van 130 km. In plaats van bosmaaiers te gebruiken, zorgde Elia onder de lijnen voor een stabielere natuurlijke omgeving (door de aanleg van veengronden en graasweides, de aanplanting van struiken, enz.). Gezien het succes van het project heeft Elia in 2018 besloten om de actie met vijf jaar te verlengen, ditmaal zonder subsidies. In het kader van “Life2” wordt de ontwikkeling van de ecologische corridors en het onderhoud ervan opgevolgd. Extra aandacht wordt besteed aan het beheren en verwijderen van invasieve planten.

Elia tekende als een van 110 bedrijven en organisaties de “Green Deal Bedrijven en Biodiversiteit», een initiatief van het Vlaamse Departement Omgeving, Natuurpunt, Agentschap Natuur & Bos en natuurstudiebureau Corridor. Dit initiatief bestaat uit vrijwillige afspraken tussen de Vlaamse Regering en privépartners, die zich ertoe verbinden de biodiversiteit op hun sites de komende drie jaar te vergroten. Tegen 2021 zullen 1250 hectaren industriegrond in dit gewest worden ontwikkeld om biodiversiteit te promoten. Als deelnemende onderneming beloofde Elia om tussen 2018 en 2021 verschillende acties op touw te zetten.Vogelbescherming.

2.9.2.3. Vogelbescherming

In gebieden met luchtlijnen en bij hoogspanningsstations (waar de lijnen zakken) bestaat er een risico op aanvliegen door vogels, waarbij deze soms geëlektrocuteerd worden. Elia plaatst daarom vogelkrullen en nesten om haar impact te verkleinen en bepaalde bedreigde soorten te beschermen. Met de steun van de belangrijkste milieuverenigingen in België heeft Elia 130 zones met luchtlijnen geïdentificeerd die het grootste gevaar vormen voor vogels. Het gaat in totaal om 200 kilometer, en deze zones zullen over een periode van 10 jaar (vanaf 2016) geleidelijk worden voorzien van vogelbeschermingsmaatregelen. Als er in de aangeduide zones werken gepland staan, zullen er onmiddellijk vogelkrullen worden aangebracht. Als er geen werken gepland staan, zullen de vogelkrullen op de geleiders of aardingsdraden tijdens latere interventies worden aangebracht.

Vogelkrullen	2017	2018	2019
Totale lengte van met vogelkrullen uitgeruste HS-lijnen	13,62	26,24	37,59

Sinds 2016 heeft Elia over een lengte van 37,6 km vogelkrullen op haar hoogspanningslijnen geïnstalleerd.

Firefly

In 2019 bevestigde Elia een nieuw type vogelbakens (zogenaamde ‘fireflies’) op haar hoogspanningslijnen om deze beter zichtbaar te maken voor vogels.

De bakens werden in Noordschote (West-Vlaanderen) over een afstand van 3 kilometer op de hoogspanningslijn geïnstalleerd. Dit is een van de gevaarlijkste punten voor vogels in België.

Natuurpunt en Elia werken sinds 2012 samen om het probleem van vogelsterfte langs onze elektriciteitslijnen op te lossen.

Firefly-bakens zijn 11 tot 15 cm lange plaatjes met 2 reflectoren op beide kanten. Deze worden om de 30 meter geplaatst. In totaal zullen er meer dan 500 fireflies worden opgehangen.

De firefly-bakens worden met een klem aan de hoogspanningslijnen bevestigd en bewegen in de wind. De reflectoren weerspiegelen het licht, zodat de lijn beter zichtbaar is voor vogels. Ze zijn vooral ‘s ochtends en ‘s avonds nuttig, wanneer vogels het meest actief zijn.

2.9.3. Waterbescherming

GRI 306-5

Elia zet zich in voor een doeltreffende waterbescherming. Aangezien voor de activiteiten van Elia niet veel water wordt gebruikt, is het niet zozeer onze verantwoordelijkheid om minder water te verbruiken, maar wel om enerzijds rekening te houden met waterbronnen in de grond tijdens onze infrastructuurprojecten en anderzijds water- en bodemvervuiling door gevaarlijke stoffen te voorkomen. Onder de transformatoren in hoogspanningstation zijn er complexe constructies voorzien om te voorkomen dat er iets in de bodem sijpelt. Deze systemen worden regelmatig door onderhoudstechnici gecontroleerd en indien nodig gereviseerd of vervangen. Afvalwater wordt alleen afgevoerd met de juiste toelating van de waterschappen.

In het kader van haar offshore projecten levert Elia een grote bijdrage om de Noordzee veilig te maken voor mens en milieu. Bij elke projectvoorbereiding wordt onder andere niet ontplofte munitie, zogenaamde UXO (Unexploded Ordnances) uit de twee wereldoorlogen geruimd.

2.9.4. Energieverbruik

GRI 302-1, SDC7, SDC13

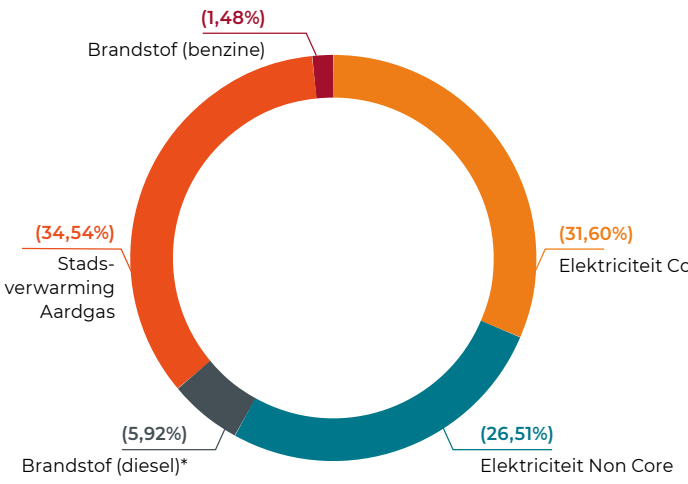
Elia gebruikt in en naast haar kernactiviteiten verschillende energiebronnen.

De twee meest recent gebouwde administratieve sites, Monnoyer in Brussel en Crealys in Wallonië, kregen een milieucertificering volgens BREEAM20 (Crealys in 2019). Zoals vereist door de Belgische gewesten, werden er in enkele van onze administratieve gebouwen energieaudits uitgevoerd.

Het elektriciteitsverbruik van Elia kan worden onderverdeeld in twee categorieën:

- **Core:** energie die wordt gebruikt door alle infrastructuren die in direct verband staan met onze kernactiviteit, d.w.z. alle hoogspanningsstation enz.
- **Non Core:** energie die verbruikt wordt door ondersteunende diensten, administratieve centra e.d.

ELEKTRICITEITSVERBRUIK BINNEN DE ORGANISATIE

De impact van het energieverbruik van onze activiteiten wordt in de volgende paragraaf nader besproken.

N.B.: in het vorige verslag (duurzaamheidsverslag 2018) was de gemelde eenheid voor stroomverbruik megawattuur (MWh) en niet kilowattuur (kWh).

2.9.5. Uitstoot

SDG 13, SDG7 , GRI 201-2, GRI 305-1 – GRI 305-2 – GRI 305-3

Uitstoot van broeikasgassen en koolstofbalans

Elia steunt de doelstellingen van de EU en de federale regering om de CO₂-uitstoot te beperken. We doen dit vooral door het net uit te breiden, waardoor het aandeel van koolstofneutrale energiebronnen toeneemt.

Om haar eigen uitstoot van broeikasgassen te kunnen beoordelen, maakt Elia sinds 2010 een koolstofbalans op om een beter beeld te krijgen van de directe en indirecte uitstoot die haar activiteiten in België genereren, en neemt de nodige maatregelen om de uitstoot van broeikasgassen bij haar activiteiten te beperken.

Sinds 2017 maakt Elia deel uit van het CDP, een internationale non-profitorganisatie die voorziet in een globaal systeem voor bedrijven, investeerders en steden om milieueffecten te meten, vrij te geven, te beheren en te delen. Met het oog op klimaatverandering is de score van ons bedrijf gebaseerd op twee factoren:

- het detailniveau en de uitgebreidheid van de maatregelen;
- de kennis van de onderneming over klimaatkwesties en beheersmethodes, en haar vooruitgang op het vlak van acties tegen de klimaatverandering.

Elia voert deze koolstofbeoordeling uit voor de uitstoot van Elia System Operator (nu Elia Transmission Belgium), Elia Assets en Elia Engineering. De totale uitstoot voor 2018 bedraagt 282.219 ton CO₂-equivalent en (tCO₂eq). In 2019 behaalde Elia bij het CDP een rating van B- voor het jaar 2018.

N.B.: In het vorige duurzaamheidsverslag hebben we aangekondigd dat de omvang van de koolstofbalans zou worden herzien om de emissies van 50Hertz in Duitsland op te nemen. Dit is nog niet gebeurd, maar we streven ernaar om de Duitse cijfers in de koolstofbalans in het volgende duurzaamheidsverslag op te nemen.

19. Vlaamse onafhankelijke vrijwilligersvereniging die zorgt voor de bescherming van de kwetsbare en bedreigde natuur.

20. Building Research Establishment Environmental Assessment Method - de Britse standaard voor duurzame gebouwen.

Berekeningsmethode: Om de koolstofvoetafdruk van de emissies van een bedrijf te berekenen, worden deze emissies in drie categorieën opgesplitst:

Scope 1: Rechtstreekse uitstoot van broeikasgassen uit eigen of beheerde bronnen. Deze worden voornamelijk gegenereerd door SF₆-lekkages (zie hieronder) en aardgasverbruik voor verwarming.

Scope 2: indirecte uitstoot van broeikasgassen door de opwekking van aangekochte of verkregen en door de organisatie verbruikte energie

Deze uitstoot is voornamelijk te wijten aan netverliezen, die onvermijdelijk zijn bij de transmissie van elektriciteit en waarop Elia geen rechtstreekse invloed heeft.

Scope 3: alle andere indirecte uitstoot van broeikasgassen (niet inbegrepen in scope 2) die zich voordoet in de waardeketen (buiten onze onderneming), met inbegrip van stroomopwaartse en -afwaartse uitstoot (door het aankopen van goederen en diensten, voor pendelende werknemers, zakenreizen enz.).

Deze uitstoot is vooral afkomstig van de constructie en ontmanteling van onze assets en ons net.

GHG emissions 2019

Uitstoot van broeikasgassen in 2019 in tCO ₂ -equivalent*		
DIRECT (SCOPE 1)		
SF ₆ -lekkege	5.875,00	1,89%
Verwarmin	782,00	0,25%
Wagenpark	4.165,00	1,34%
Overige	118,00	0,04%
Totaal Scope 1	10.940,00	3,51%
INDIRECT (SCOPE 2)		
Elektriciteitsverbruik	1.467,00	0,47%
Netverliezen	257.766,00	82,73%
Totaal Scope 2	259.233,00	83,20%
INDIRECT (SCOPE 3)		
Assets	35.744,00	11,47%
Overige	5.669,00	1,82%
Totaal Scope 3	41.413,00	13,29%
TOTAAL	311.586,00	100,00%

*Emissiefactoren: ADEME en IPCC 5th Assessment (AR5)

Het berekende cijfer voor de koolstofvoetafdruk komt overeen met 219 tCO₂eq persoon met inbegrip van netverliezen, en 38 tCO₂eq per persoon zonder netverliezen (basis, personeelsbezetting 2019: 1424 werknemers).Graph + table

Focus op SF₆ (Scope 1)

SF₆-gas wordt al meer dan dertig jaar gebruikt als elektrische isolator in hoogspanningsapparatuur, inclusief gasgeïsoleerde schakelapparatuur (GIS, Gas Insulated Switchgear). Zowel de chemische als de fysische eigenschappen (o.a. inert, onbrandbaar) maken dit gas bijzonder geschikt voor gebruik in hoogspanningsapparatuur. GIS wordt vaak gebruikt in dichtbevolkte gebieden, omdat het heel wat compacter is dan traditionele schakelapparatuur met lucht als isolator (AIS, Air Insulated Switchgear).

Daar staat tegenover dat SF₆ een zwaar broeikasgas is waarvan het opwarmend effect zeer sterk is (ongeveer 23.000 keer zo sterk als dat van CO₂). Daarom wordt SF₆ in schakelapparatuur in een gesloten circuit gebruikt, d.w.z. dat de uitstoot naar het milieu vrijwel wordt geëlimineerd. De drukkamers worden permanent technisch bewaakt op mogelijke lekkages. Ondanks al deze beschermende maatregelen kan natuurlijke lekkage echter niet voor 100 procent worden vermeden vanwege de afdichtingstechniek en de noodzakelijke verwerking van het gas.

Elia heeft een investerings- en onderhoudsbeleid uitgewerkt om het risico op SF₆-lekken zo klein mogelijk te houden. Producenten van SF₆ moeten gedurende de volledige levensduur van de installaties een erg strikt maximumpercentage van SF₆-verlies garanderen. Het onderhoudsbeleid is gericht op het zoveel mogelijk beperken van activiteiten waarbij compartimenten gevuld met SF₆ worden gebruikt.

Het totale volume aan geïnstalleerd SF₆-gas op het net van Elia (36 kV tot en met 380 kV, exclusief het Nemo Link conversiestation) is 119 ton. Het verbruik van SF₆-gas (als vervanging en als aanvulling in geval van een lek) wordt nauw gemonitord via een systeem dat elke SF₆-cilinder controleert. De SF₆-lekverhouding was in 2019 voor alle Elia-installaties samen 0,25 %.

2.9.6. Elektromagnetische velden (EMV)

SDG 3, GRI 416-1

De elektrische transmissie- en distributiesystemen in Europa werken voornamelijk met wisselspanning met een frequentie van 50 Hz. Ze creëren dus elektrische en magnetische velden (EMV) met een extreem lage frequentie, zoals dat ook het geval is voor alle toepassingen van elektriciteit, inclusief huishoudelijke apparaten.

Hoewel er geen oorzakelijk verband kan worden aangetoond tussen de blootstelling aan magnetische velden van de elektriciteitstransmissie-infrastructuren en menselijke gezondheid, neemt Elia dit onderwerp erg serieus – voor elk project dat wordt uitgevoerd op het elektriciteitsnet én voor wetenschappelijke studies om de kennis over het onderwerp uit te breiden.

Elia draagt al vele jaren jaarlijks EUR 370.000 bij aan de vooruitgang van de wetenschappelijke kennis. Het ondersteunt ook verschillende onderzoekscentra en universiteiten in België die in de Belgian BioElectroMagnetics Group (BBEMG) gegroepeerd zijn en waarvan de wetenschappelijke onafhankelijkheid is vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst.

Op internationaal niveau heeft Elia ook een onderzoekscontract gesloten met het Electric Power Research Institute (EPRI - een non-profitorganisatie die onderzoek doet op het gebied van energie en milieu). Dankzij dit contract heeft Elia toegang tot de resultaten van internationale onderzoeken op dit gebied.

Elia zet volledig in op transparante communicatie over dit onderwerp. We stellen dan ook verschillende instrumenten ter beschikking: een speciale website, informatiefiches, een brochure, nieuwsbrieven, informatiesessies (eventueel met de aanwezigheid van een onafhankelijke deskundige). Bovendien voert Elia op verzoek van de omwonenden gratis metingen van elektrische en magnetische velden uit via haar Contact Centers (zie 2.8.3. Stakeholderdialoog).

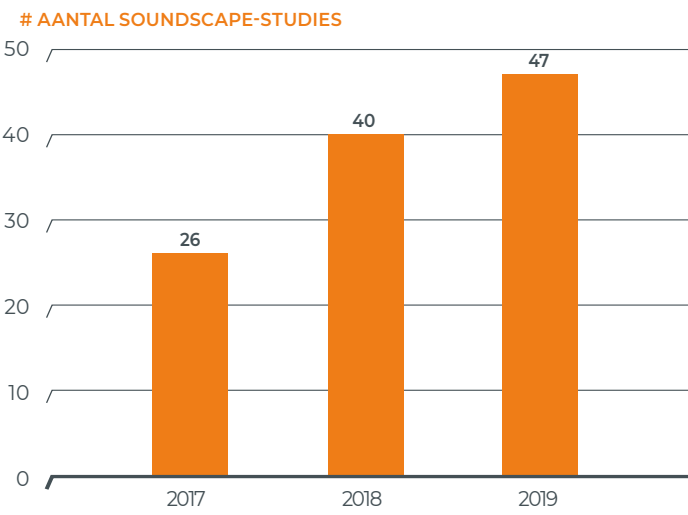
De preventieve studie van magnetische velden is een van de criteria die in het kader van onze infrastructuurprojecten worden geanalyseerd. Zowel in het Vlaamse als in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt in deze materie het voorzorgsprincipe gehanteerd. In overeenstemming met dit principe beoordeelt Elia de verwachte blootstelling aan magnetische velden aan de hand van specifieke berekeningen (modellerings). Waar nodig worden beperkende/reducerende maatregelen toegepast.

2.9.7. Lawaai

SDG 3

Elia moet uiteraard voorkomen dat haar installaties geluidsoverlast veroorzaken. Deze materie wordt geregeld door akoestische normen, die van gewest tot gewest verschillen. Ze moeten worden gerespecteerd om elke vorm van geluidsoverlast in de buurt van de installaties van Elia te vermijden. De transformatoren van onze hoogspanningsposten, van de hoogspanningslijnen en -masten kunnen weleens lawaai genereren. Onze ondergrondse kabels produceren daarentegen geen lawaai.

Elia voert vóór de realisatie van haar infrastructuurprojecten altijd zogenaamde soundscape-studies (studies van de geluidsomgeving) uit om ervoor te zorgen dat de akoestische normen niet worden overschreden. Als we ondanks deze preventiemaatregelen toch klachten ontvangen, wordt elk afzonderlijk geval onderzocht (zie ook Contact Centers).

Soundscape-studies die in 2017, 2018 en 2019 in het kader van infrastructuurprojecten werden uitgevoerd.

Er werden acht geluidsmetingen op aanvraag uitgevoerd.

2.9.8. Afval

GRI 306-2

Elia produceert tijdens haar activiteiten verschillende afvalstromen, waaronder recyclebaar en gevaarlijk afval.

Dit afval ontstaat bij onderhoudswerkzaamheden of infrastructuurprojecten, in de administratieve centra en in onze Service Centers.

Elia heeft een afvalbeheerbeleid opgezet om haar afval in te zamelen, te sorteren en te verwerken.

Op onze technische sites wordt al het ter plaatse geproduceerde afval (inclusief gevaarlijke stoffen) opgeslagen in containerparken, zodat een optimale en gerichte opslag verzekerd is. Uiteindelijk wordt het afval op geregelde tijdstippen of op verzoek verwijderd door bevoegde bedrijven die gespecialiseerd zijn in de ophaling, het transport en de recyclage van gevaarlijk en niet-gevaarlijk afval. Op onze bouwplaatsen moeten de aannemers de milieuwetgeving naleven en zorg dragen voor de sortering van het afval dat ze tijdens de uitvoering van de werkzaamheden produceren.

Totaal gewicht (ton)	Niet-gevaarlijk afval	Gevaarlijk afval
Gerecycleerd	2434,13	23,02
Verwijderd	0,00	15,46
Total	2434,13	38,47

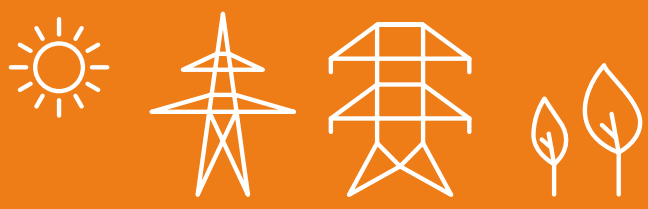
De sorteerregels en -procedures zijn identiek, ongeacht de locatie, ook al kan de regelgeving per gewest enigszins verschillen.

Of afval gevaarlijk is, wordt bepaald op grond van de Europese afvalstoffenlijst.

Het ophaalbedrijf geeft Elia informatie over de manier van afvalverwerking (en bijbehorende attesten), zoals in België bij wet verplicht.

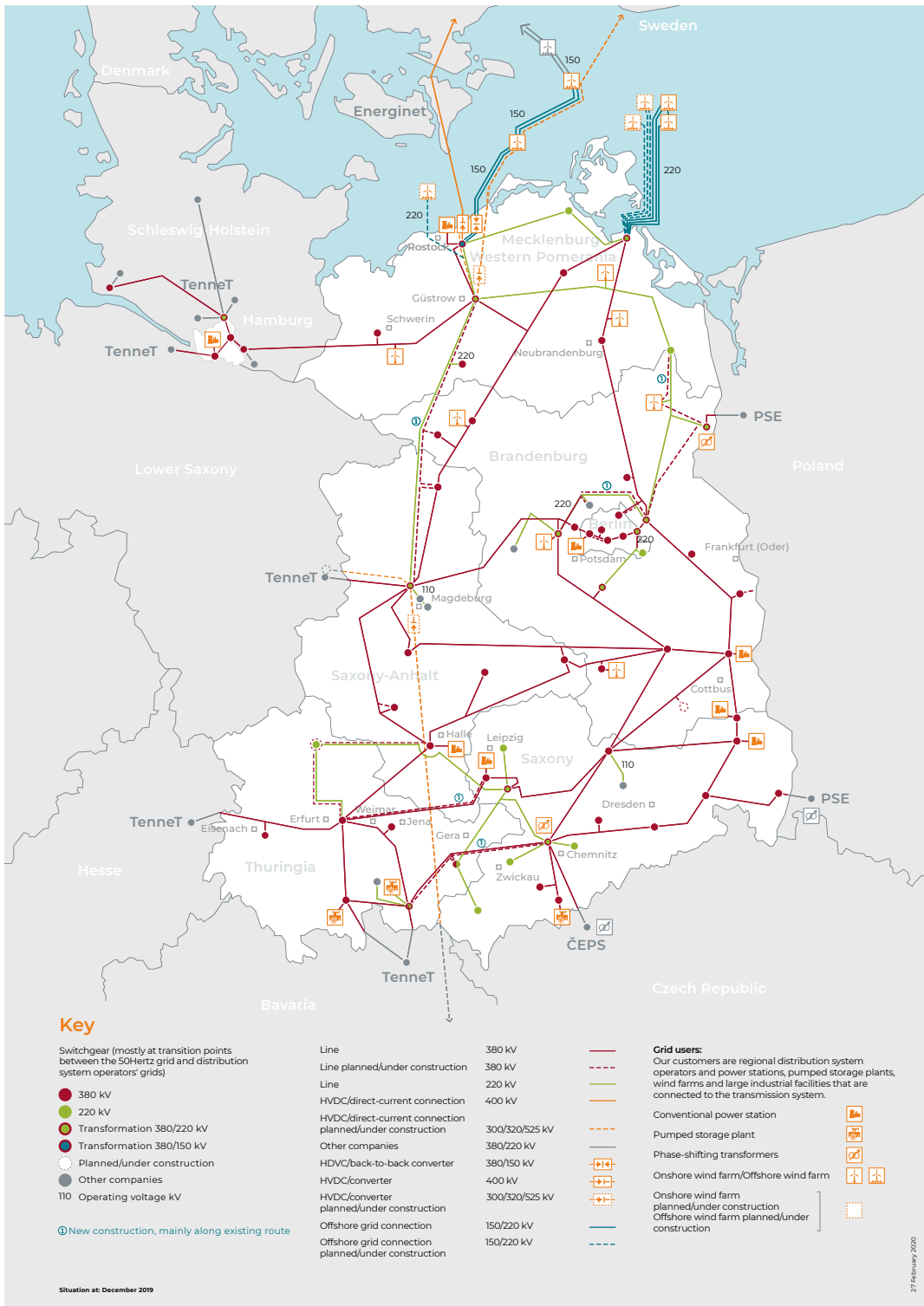
3. 50Hertz in Duitsland

3.1. NET	46
3.2. DUURZAAMHEIDSBEHEER	48
3.3. ENERGIE: MARKT EN INTEGRATIE VAN HERNIEUWBARE ENERGIE	52
3.4. BETROUWBAARHEID VAN HET NET	54
3. 5. HUMAN RESOURCES	55
3. 6. VEILIGHEID	59
3. 7. LEVERANCIERS, MENSENRECHTEN EN LOKALE TOEGEVOEGDE WAARDE	60
3. 8. STAKEHOLDERENGAGEMENT	62
3.9. MILIEUASPECTEN	65

3.1. Net

3.1.1. Kaart van het net

3.1.2. Totale lengte van de hoogspanningslijnen

G4-EUS-EU4

	Ondergrondse kabels (km)	Vershil	Luchtlijnen (km)	Vershil
400 kV (DC)	15 km	0	0 km	0
380 kV	55 km	0	7.250 km	0
220 kV	293 km	+100 km	2.607 km	0
150 kV	270 km	0	0 km	0
Totaal	633 km		9.857 km	

3.1.3. Hoogspanningsstations, convertors en schakelstations

	2017	2018	2019	Vershil
Hoogspanningsstations	65	65	65	0
Schakel-stations	7	8	9	+1
Totaal	72	73	74	

3.2. Duurzaamheidsbeheer

3.2.1. Businessmodel

GRI 102-1, GRI 102-2, GRI 102-6, GRI 102-7,GRI 102-9, SDG9

50Hertz beheert een van de modernste elektriciteitstransmissienetten in Europa in het noorden en oosten van Duitsland en voorziet 18 miljoen mensen de klok rond van elektriciteit. 50Hertz fungeert op tien locaties als interface tussen energieproducenten enerzijds en distributienetbeheerders en grootverbruikers anderzijds. Met 1.120 medewerkers zorgt 50Hertz ervoor dat de elektriciteitsbevoorrading is gewaarborgd. 50Hertz beheert 10.490 kilometer aan luchtlijnen en ondergrondse kabels. 50Hertz coördineert de spelers op de elektriciteitsmarkt binnen zijn netzone, beheert en coördineert balancinggroepen en plaatst elektriciteit van hernieuwbare energie die niet meteen verkocht wordt op de elektriciteitsbeurs. Om een

geslaagde energietransitie te bevorderen, ontwikkelt 50Hertz innovatieve oplossingen voor de integratie van variabele hernieuwbare energie in het systeem en in de markt.

Met het transmissienet heeft 50Hertz binnen zijn netzone een zogenaamd 'natuurlijk monopolie': in het gebied in het noorden en oosten van Duitsland is het bedrijf de enige beheerder van het zeer-hogespanningsnet. Dit betekent dat 50Hertz onderhevig is aan regulatorisch toezicht door de Duitse regelgevende instantie, de federale regulator *Bundesnetzagentur* (BNetzA). Het regulatorische systeem heeft een aanzienlijke impact op het businessmodel. De BNetzA bepaalt ook de jaarlijkse Revenue Cap (inkomstenlimiet) voor de berekening van de nettarieven voor 50Hertz.

3.2.2. Locaties

GRI 102-3, GRI 102-4

3.2.3. Lidmaatschappen

GRI 102-12, GRI 102-13, SDG17

50Hertz ondersteunt diverse verenigingen, organisaties en initiatieven met bijzondere aandacht voor hernieuwbare energie, klimaat en milieubescherming, mensenrechten en de harmonisatie van de Europese elektriciteitsmarkt. Bijvoorbeeld:

	Energie	Klimaat	Milieu	Mensenrech-ten
AVEU Arbeitgeberverband Energie- und Versorgungswirtschaftlicher Unternehmen e.V. [employers' association of energy and utility companies]	✓			✓
BDEW – Federal Association of the Energy and Water Industry	✓			
German committee of CIGRE Conseil International des Grands Réseaux Électriques	✓			
ENTSO-E – European Network of Transmission System Operators for Electricity	✓		✓	
Go15 – Reliable and Sustainable Power Grids (indirect through Elia)	✓		✓	
RGI – Renewables Grid Initiative	✓	✓	✓	
UN Global Compact		✓	✓	✓
VDE-Elektrotechnischer Verein e.V. [electrotechnical association]	✓			
World Energy Council	✓			
Diversity Charter				✓

3.2.4. Waarden, principes, normen en gedragscode

GRI 102-16, GRI 102-17, GRI 102-19, GRI 102-20, GRI 102-26, GRI 102-32, GRI 102-33

Volgens 50Hertz kunnen zakelijke activiteiten op lange termijn alleen succesvol zijn wanneer er zowel in het belang van het bedrijf als in het belang van de maatschappij wordt gehandeld. Dit vindt zijn weerslag in de bedrijfsvisie 'Een succesvolle energietransitie voor een duurzame wereld'. 50Hertz zet zich ten volle in om de energietransitie mogelijk te maken. Het bedrijf heeft voor zichzelf vijf strategische doelstellingen uitgewerkt om deze taak zo efficiënt mogelijk te kunnen uitvoeren. 50Hertz wil een zo hoog mogelijke bevoorradingszekerheid garanderen en tegelijk het transmissienet uitbreiden in overeenstemming met de vraag, een competitief en duurzaam resultaat behalen en nog efficiënter worden. Daarnaast wil het bedrijf een op waarden gebaseerde bedrijfscultuur aanmoedigen, met een sterke klemtoon op veiligheid op het werk.

De soms tegengestelde doelstellingen en belangen van 50Hertz en zijn stakeholders moeten zoveel mogelijk met elkaar verzoend worden. Wij streven naar een zo groot mogelijke transparantie, wat uit dit verslag blijkt.

Met zijn duurzaamheidsprincipes en bedrijfscharter bekrachtigt 50Hertz zijn engagement voor een verantwoord bedrijfsmanagement. Deze principes en dit charter verklaren dat het bedrijf handelt volgens de tien principes van de UN Global Compact met betrekking tot mensenrechten, arbeidsvoorwaarden, milieubescherming en de strijd tegen corruptie. 50Hertz trad in april 2017 toe tot deze globale coalitie van waarden en is actief binnen het Duitse Global Compact Network. Werknemers kunnen ook bedrijfsdocumentatie raadplegen die alle toepasselijke richtlijnen en handleidingen, werkinstructies, proceshandboeken en arbeidsovereenkomsten bevat. Het bedrijfscharter en de richtlijnen omschrijven precies wat

wordt bedoeld met correct zakelijk gedrag en benadrukken dat alle werknemers de wet moeten naleven. Deze principes leiden tot organisatorische maatregelen die bindend zijn en van toepassing op de hele onderneming.

Het departement Corporate Development heeft onder leiding van de Chief Financial Officer een duurzaamheidsconcept en een stappenplan uitgewerkt om de duurzaamheidsrapportering voortdurend uit te breiden. Het departement Communications & Public Affairs werkt op zijn beurt verder aan het definiëren van de rapporteringsprocessen.

Het belang van de voortdurende uitbreiding van het duurzaamheidsbeheer wordt geïllustreerd door de opname ervan in het vijfjarige businessplan dat jaarlijks wordt bijgewerkt. Als onderdeel van de duurzaamheidsstrategie worden systematisch doelstellingen, indicatoren en maatregelen ontwikkeld en herzien en vervolgens verankerd in de bedrijfsstrategie. Onder leiding van de Chief Financial Officer en de Chief Human Resources Officer houdt een bedrijfsbreed comité op hoger managementniveau (MVO-raad) toezicht op deze ontwikkeling, vanaf het uitwerken van maatregelen tot en met de verslaggeving. De MVO-raad komt twee keer per jaar bijeen om de doelstellingen en processen te bespreken.

Voor de implementatie van de afzonderlijke maatregelen en het bijhouden van de kerncijfers zijn de verschillende departementen, eenheden en teams van het bedrijf verantwoordelijk. Het MVO-kernteam komt elk kwartaal samen om dit te bespreken. De dataverantwoordelijken leveren kerncijfers aan het centrale transparantiebeheerplatform op een manier die voor iedereen in het bedrijf duidelijk is. Duurzaamheidsrisico's worden in de per kwartaal

bijgewerkte risicoanalyse en tijdens een jaarlijkse risicoconferentie met de directie besproken en geëvalueerd. Daarnaast wordt er binnen de kerndomeinen van MVO ook gebruikgemaakt van gecertificeerde beheersystemen, zoals ISO 45001 voor gezondheid en veiligheid op het werk en ISO 27001 voor informatiebeveiliging, of interne beheersystemen gebaseerd op erkende standaarden, zoals milieubeheer (overeenkomstig ISO 14001) en vroege publieke acceptatie (overeenkomstig de Duitse richtlijn VDI 7000).

3.2.5. Relevant wettelijk kader

50Hertz is steeds op de hoogte van de toepasselijke wetgeving en leeft deze zonder uitzondering na. De zakelijke activiteiten van de onderneming zijn onderhevig aan heel wat nationale en Europese wettelijke regelgevingen. In de toekomst zal de wet inzake klimaatbescherming, die in oktober 2019 werd aangenomen, een verdere invloed hebben op onze zakelijke activiteiten. Meer informatie over de wetten en regelgevingen die relevant zijn voor onze zakelijke activiteiten is beschikbaar op onze website. (CSR.50Hertz.com)

3.2.6. Anticorruptie

GRI 205-2

Het bedrijfscharter en de richtlijnen voor het voorkomen van corruptie stipuleren wat 50Hertz verstaat onder correct ethisch gedrag en maken het duidelijk dat de onderneming alle wetten naleeft en geen corruptie duldt. Deze principes vormen de basis van organisatorische maatregelen die bindend zijn voor de hele onderneming.

In 2019 werd Corporate Governance versterkt met de positie van een manager voor compliance en interne controlesystemen. De richtlijnen voor interne controlesystemen werd goedgekeurd door het managementteam. Ze beschrijven de doelstellingen en bindende normen voor het effectief en correct opzetten van interne controlesystemen. Sinds 2010 heeft 50Hertz de richtlijnen aangenomen die het een klokkenluiderbeleid regelen en die ook de aanstelling van een intern compliancecomité en een externe ombudsman voorschrijven. Het compliancecomité bestaat uit een medewerker van het departement Legal, een medewerker van het departement Human Resources en een compliancecoördinator. De ombudsman informeert het compliancecomité één keer per jaar in een verslag over hoe vaak men beroep op hem/haar heeft gedaan en het aantal ontvangen meldingen. Als de ombudsman een gerechtvaardigde melding communiceert aan 50Hertz, komt het compliancecomité onmiddellijk samen om de kwestie te behandelen en indien nodig verdere interne acties te ondernemen. Het comité brengt jaarlijks – en indien nodig ad hoc – verslag uit aan de directie van 50Hertz. 50Hertz bestudeert momenteel of het bestaande systeem op andere vlakken kan worden toegepast, zoals discriminatiebestrijding en het naleven van de mensenrechten. In 2019 ontving de ombudsman geen aanwijzingen van corruptie. Tijdens boekjaar 2019 kreeg 50Hertz geen noemenswaardige boetes met rechtsgevolg met betrekking tot zijn algemene zakelijke activiteiten of met projecten voor het bouwen van hoogspanningslijnen of andere bedrijfsactiviteiten. De rapporteringsdrempel voor administratieve inbreuken werd vastgelegd op 25.000 EUR. Bovendien biedt 50Hertz regelmatig een geactualiseerde opleiding aan voor alle medewerkers die betrokken zijn bij het aankoopproces over de basisprincipes van de aankoop, anticorruptie en correct gedrag. Sinds 2016 werden er voor 250

werknemers doorheen het bedrijf en op de verschillende sites 23 opleidingen georganiseerd. Voor werknemers op managementniveau, bij het departement aankoop en bij projectbeheer werden de opleidingen rond compliance en anticorruptie in 2019 afgerond. Bijkomende opleidingen worden ad hoc georganiseerd, bijvoorbeeld voor nieuwe werknemers.

3.2.7. Risicobeoordeling

GRI 102-30, GRI 102-11

Als onderdeel van het systematische risicobeoordelingsproces monitort en evalueert 50Hertz regelmatig de volgende risicogebieden:

- Bescherming van lijf en leden
- Winst en verlies
- Liquiditeit
- Reputatie
- Bevoorradingszekerheid.

50Hertz wil uiteraard de risico's voor het voortbestaan van het bedrijf vermijden, risicoposities indien mogelijk maximaal voorkomen en het risico-/opportuniteitsprofiel optimaliseren. In een risicorichtlijn is vastgelegd hoe risico's elk kwartaal systematisch worden geïdentificeerd, geregistreerd, geëvalueerd en gemonitord. Jaarlijkse wordt een risicoconferentie gehouden waar alle departementshoofden (tweede managementniveau) in de hoedanigheid van risico-eigenaars en de Risk Manager samen met de directie de belangrijkste risico's en risicogerelateerde kwesties bespreken. In de context van duurzaamheid werden verschillende risico's toegewezen aan de ecologische, sociale en governancegerelateerde (ESG) gebieden. Dit omvat onder meer risico's met betrekking tot bedrijfsveiligheid, milieubescherming en gegevensbeveiliging en -transparantie. 50Hertz ontwikkelt voortdurend zijn beheer van ESG-risico's. De risicoconferentie in februari 2020 zal bijvoorbeeld voor het eerst een aparte cluster van dergelijke risico's bespreken. 50Hertz plant een samenwerking met de belangrijkste delen van het bedrijf om mogelijke gevolgen van klimaatverandering op zijn bedrijfsactiviteiten te evalueren op basis van richtlijnen met langetermijnsscenario's. Op het niveau van projectbeheer werd een uitgebreid proces voor de geïntegreerde, systematische organisatie van budget- en risico- en planbeheer ingevoerd.

3.2.8. Veiligheid

G4-EUS-DMA Disaster/Emergency Planning and Response

Als beheerder van kritieke infrastructuur moet 50Hertz de veiligheid van informatie garanderen in het kader van de Duitse wet inzake IT-beveiliging (*IT-Sicherheitsgesetz – IT-SiG*). Informatie moet zo verwerkt, opgeslagen en gecommuniceerd worden dat de beschikbaarheid, vertrouwelijkheid en integriteit van de informatie en de systemen afdoende beschermd is.

Het beheersysteem voor informatiebeveiliging overeenkomstig ISO 27001 werd in 2019 opnieuw gecertificeerd. IT-risico's worden systematisch geïdentificeerd en aangepakt aan de hand van het geïmplementeerde beveiligingsproces. Tijdens het rapporteringsjaar werden geen cyberaanvallen tegen 50Hertz geregistreerd en werd geen schade veroorzaakt als gevolg van informatiebeveiligingsincidenten.

Binnen het kader van de basisverordening inzake gegevensbescherming (*Datenschutz-Grundverordnung - DSGVO*) en met het oog op toekomstige digitaliseringsprojecten werd het beheersysteem voor gegevensbescherming (DSMS) herzien en werd de positie van Data Protection Manager ingevoerd. Samen met de externe Data Protection Officer vormen ze het Data Protection Team van 50Hertz en ontwikkelen ze voortdurend het beheersysteem voor gegevensbescherming verder. Dit omvatte ook een opleidings- en bewustmakingsprogramma voor alle interne en externe werknemers. Rechtstreekse contactpersonen binnen de departementen die verantwoordelijk zijn voor gegevensbescherming ontvingen een aparte en intensieve opleiding.

Voor 50Hertz gaat veiligheid verder dan de grenzen van de eigen onderneming. Crisisbeheer en -communicatie met interne en externe stakeholders zijn bijvoorbeeld het onderwerp van regelmatige crisisteamoefeningen. Niet alleen de bestaande structuren, processen en rapporteringskanalen worden herzien en voortdurend verbeterd, maar ook de vaardigheden van de leden van het crisisbeheerteam en de werknemers worden intensief bijgeschoold over hoe ze moeten omgaan met onverwachte, stressvolle gebeurtenissen en snel de juiste beslissingen voor crisisbeheer kunnen nemen. Deze en andere maatregelen zijn bedoeld om de veerkracht van 50Hertz voortdurend en op een integrale manier te verbeteren. Naast het opleidingsscenario voor alle leden van het crisisteam omvat dit ook de herziening van de concepten voor eigendomsbescherming en de verdere ontwikkeling van de algemene bedrijfsbeveiliging.

3.2.9. Politieke invloed

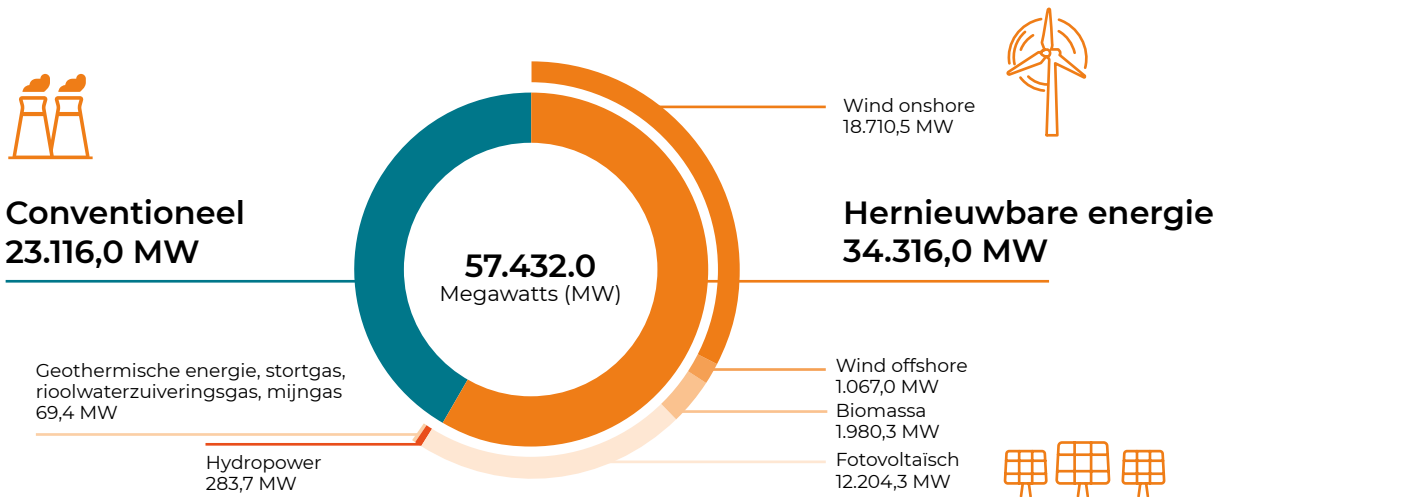
GRI 102-16, GRI 415-1

Aangezien wettelijke of regelgevende activiteiten een grote impact hebben op de zakelijke activiteiten van 50Hertz, stelt het bedrijf zijn posities transparant en openbaar voor tijdens het politieke proces. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij het departement Communications & Public Affairs. Er werden ook ethische principes opgesteld voor politieke lobbypraktijken. Deze richtlijn, die bindend is voor de hele onderneming en door de directie werd goedgekeurd, regelt de procedures binnen een politieke omgeving. De richtlijn bepaalt dat 50Hertz geen schenkingen doet aan politici, politieke partijen of politieke instellingen, en weloverwogen en evenwichtig handelt bij een eventuele sponsoring. De verantwoordelijkheid voor schenkingen aan partijstichtingen en -verenigingen is centraal verankerd in het departement Communications & Public Affairs. In combinatie met specifieke opleidingsprogramma's garandeert 50Hertz dat werknemers die actief zijn op het vlak van ons sociaal en energiebeleid zich laten leiden door duidelijk omschreven principes in hun mededelingen en handelingen. Bovendien staat 50Hertz in het transparantieregister van de EU en leeft de onderneming de bijbehorende gedragscode na. In 2019 deed 50Hertz geen schenkingen aan politici of politieke partijen.

3.3. Energie: markt en integratie van hernieuwbare energiebronnen

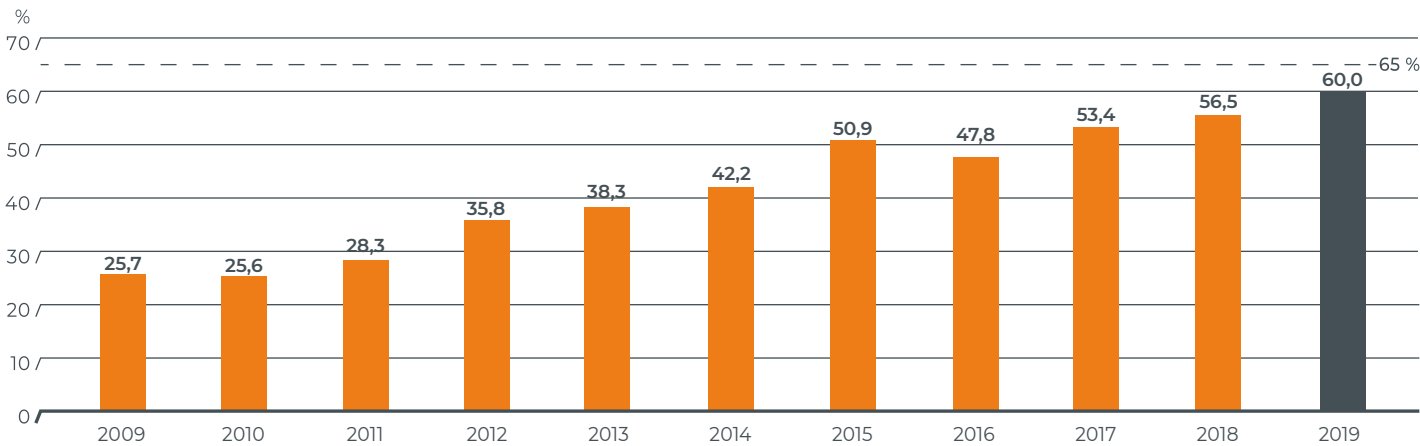
3.3.1. Geïnstalleerde capaciteit

SDG7, GRI 302-2

3.3.2. Evolutie

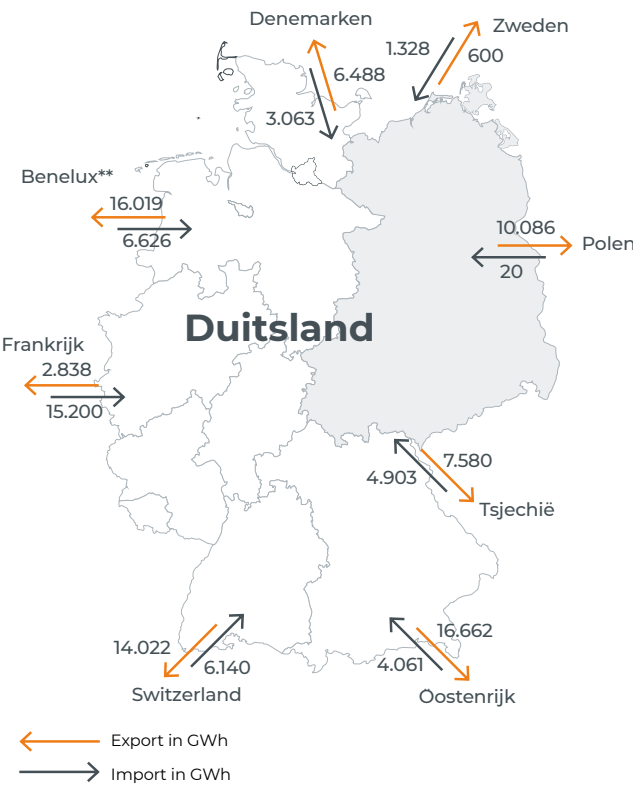
VERANDERING IN HET AANDEEL VAN HERNIEUWBARE ENERGIE IN HET ELEKTRICITEITSVERBRUIK

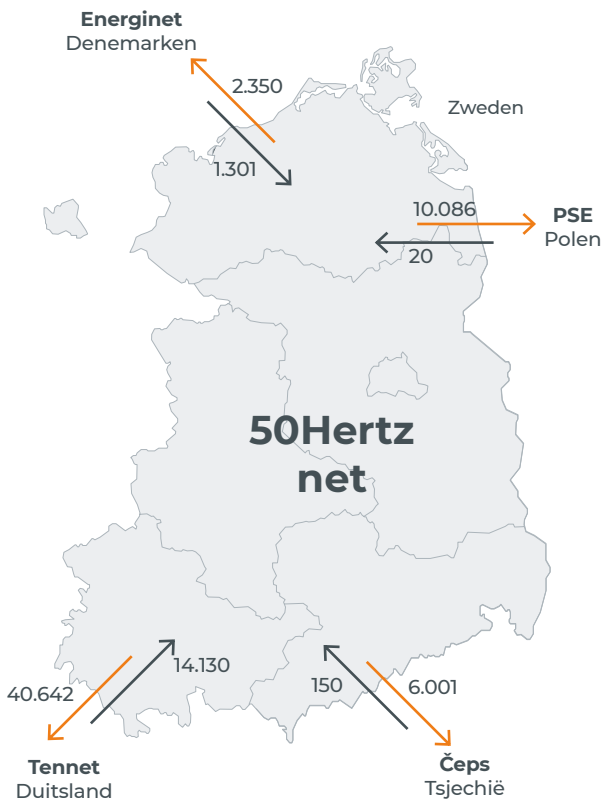
Gemiddeld werd in 2019 al 60 procent van de elektriciteit die in het 50Hertz-net wordt verbruikt, opgewekt met hernieuwbare energieën. 50Hertz is bereid om extra inspanningen te leveren om de politieke doelstelling van 65 procent hernieuwbare energie in 2030 in Duitsland te bereiken. Dit vereist een betrouwbaar en duurzaam regelgevend kader.

3.3.3. Import en export van energie

GRI 102-6, GRI 302-2

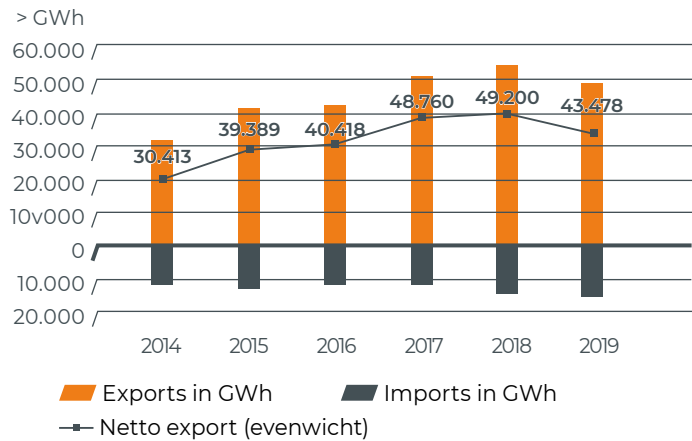

** De interconnector met België is momenteel in aanbouw en zal in 2020 klaar zijn.

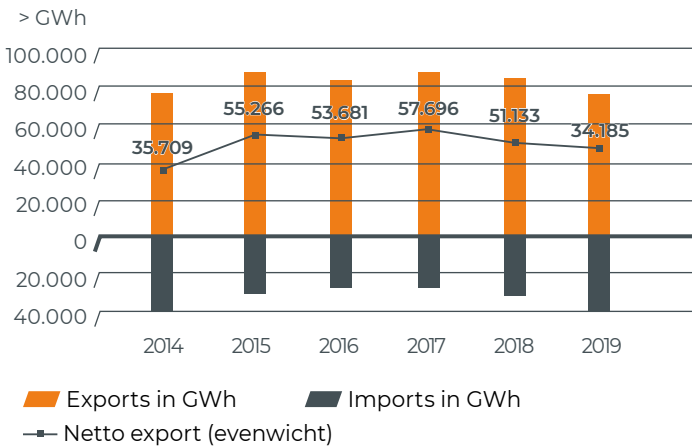

Totaal export in 2019:	59.079 GWh
Totaal import in 2019:	15.602 GWh
Netto export in 2019:	43.478 GWh

VERANDERING IN DE IN- EN UITVOER IN HET 50HERTZ-CONTROLEGEBIED

VERANDERING IN DE IN- EN UITVOER AAN DE LANDSGRENZEN VAN DUITSLAND

3.3.4. Energieverbruik

Binnen de netzone van 50Hertz blijft het jaarlijkse elektriciteitsverbruik stabiel met 99 TWh in 2019 (96,8 TWh in 2018 en 96 TWh in 2017 en 2016).

3.3.5. Netverliezen

G4-EUS-EU12

Bij het overbrengen van elektriciteit zijn energieverliezen onvermijdelijk. Deze verliezen treden zowel op in de vorm van warmteverliezen op transmissielijnen, in transformatoren en andere systeemelementen als in de vorm van lekkages en coronaverliezen. In 2019 bedroegen de netverliezen van 50Hertz in totaal 2,3 TWh. De netverliezen voor het zeer-hogespanningsnet bedroegen 1,9 TWh en 0,4 TWh voor het transformatieniveau. 50Hertz heeft tussen Saksen-Anhalt en Beieren de SuedOstLink gepland. Dit is de eerste 525 kV-transmissielijn voor hoogspanningsgelijkstroom (HVDC) binnen zijn netzone. Deze technologie is geschikter dan conventionele driefasige wisselstroomtechnologie om grote hoeveelheden elektriciteit te transporteren, met minder netverliezen en een optimale beheersbaarheid over grote afstanden. Om de verliezen met grotere nauwkeurigheid te voorspellen en regelen energie aan een betere prijs op de elektriciteitsmarkt te kunnen kopen, ontwikkelde 50Hertz een nieuw prognosemodel op basis van artificiële intelligentie (AI). 50Hertz ontwikkelde het netverliesmodel in samenwerking met het onderzoeksinstituut 'Fraunhofer-Institut für Optronik, Systemtechnik und Bildauswertung' (IOSB) in Ilmenau. Daarnaast overweegt 50Hertz om samen met Elia een evaluatieproject uit te voeren, met als doel om netverliezen met hernieuwbare energie te compenseren en zo de koolstofvoetafdruk in Scope 2 te verminderen.

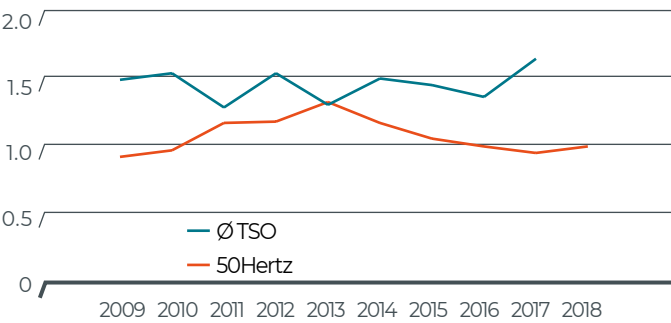
3.4. Betrouwbaarheid van het net

G4 EUS Security of Supply

3.4.1. Beschikbaarheid van het net en onderbrekingen

50Hertz had in 2019 een betere betrouwbaarheid van het net in Duitsland, in vergelijking met de andere TNB's op basis van het aantal onderbrekingen.

VERSTORINGEN / 100 KM LIJNLENGTE

3.5. Human Resources

3.5.1. Managementbenadering

GRI 102-8, GRI 103-2, GRI 103-3, GRI 402, GRI 405-1, GRI 405-2, SDG5, SDG8

50Hertz heeft zijn succes volledig te danken aan het succes van zijn werknemers. Het is de verantwoordelijkheid van de onderneming om hen te helpen hun vaardigheden te ontwikkelen, hun gezondheid en inzet te bevorderen, hen te betrekken bij beslissingen en gelijke kansen voor iedereen te garanderen. Het onderhouden en ontwikkelen van de op waarden gebaseerde bedrijfscultuur is een van de hoofddoelstellingen van de onderneming en vormt het strategische fundament voor alle beslissingen met betrekking tot het personeel. De Chief Human Resources Officer maakt deel uit van de directie en is verantwoordelijk voor alle kwesties met betrekking tot de personeelsstrategie.

Een jaarlijks bijgewerkt vijfjarig businessplan doet dienst als kader voor een kwalitatieve en kwantitatieve personeelsplanning. 50Hertz voldoet aan internationale richtlijnen die verder gaan dan de collectieve arbeidsovereenkomsten en bedrijfsakkoorden, zoals de fundamentele arbeidsnormen van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO C87, C98 en C135) en werknemersrechten in de UN Global Compact.

De gemiddelde leeftijd van de werknemers bij 50Hertz blijft met 43,1 jaar min of meer ongewijzigd ten opzichte van het vorige jaar.

Bij 50Hertz is het beschermen van de gezondheid en veiligheid de allerhoogste prioriteit. Dit wordt ook onderstreept door de richtlijn voor gezondheid en veiligheid op het werk, die bindend is voor alle werknemers. In 2019 werd het vorige beheerssysteem, overeenkomstig OHSAS 18001, omgezet naar ISO 45001 en werd de eerste certificering toegekend. Deze verandering heeft de governance- en dialoogvormen versterkt en gezondheidszorg op het werk gekoppeld aan bedrijfsveiligheid.

Als blijk van zijn overtuiging en in overeenstemming met verdrag nr. 111 van de IAO zet 50Hertz zich in voor het bevorderen van diversiteit en veroordeelt scherp alle mogelijke vormen van discriminerend gedrag in alle aspecten van het beroepsleven. Al onze werknemers genieten gelijke rechten ongeacht hun etnische afkomst, leeftijd en geslacht, seksuele geaardheid, religieuze gezindheid, politieke overtuiging, nationale of sociale herkomst of eender welke andere factoren.

50Hertz engageert zich om alle medewerkers en hun talenten op dezelfde manier naar waarde te schatten, ongeacht hun individuele identiteit.

Daarom is 50Hertz lid van het Duitse diversiteitscharter, een initiatief uit de bedrijfswereld om de diversiteit in bedrijven en instellingen te bevorderen. Tijdens het rapporteringsjaar nam 50Hertz voor het eerst deel aan de nationale Dag van de diversiteit met een programma om werknemers beter te informeren en sensibiliseren.

De doelstelling van gelijke kansen voor mannen en vrouwen is verankerd in het gelijkheidshandvest van de Duitse vakbond voor mijnbouw, chemie en energie IG BCE (*Industriegewerkschaft Bergbau, Chemie, Energie*), dat 50Hertz ondertekend heeft.

Het interne vrouwenennetwerk '50:50 – das Frauennetzwerk' stelde zichzelf als doel om de ontwikkeling van persoonlijke en professionele vaardigheden en de aanwezigheid en invloed van vrouwen bij 50Hertz te bevorderen. In 2017 stelde 50Hertz zijn eerste verslag over gelijkheid en gelijke remuneratie voor in de bijlage bij het managementverslag. Het percentage vrouwen in de raad van toezicht van 50Hertz Transmissie blijft onveranderd tegenover vorig jaar (17 procent). In het uitgebreide directiecomité steeg het percentage vrouwen van 0 procent op 31 december 2018 naar 17 procent een jaar later.

Op 7 augustus 2017 besloot de directie van 50Hertz Transmission dat het percentage vrouwen op het eerste en tweede managementniveau (directeurs en departementshoofden) onder het management moest stijgen tot 10 procent en op het derde managementniveau (onder de departementshoofden) tot 16 procent tegen juni 2022. Op 31 december 2019 werd het doel van 10 procent op het eerste en tweede managementniveau onder het directieniveau overschreden met net geen 11 procent, terwijl het doel van 16 procent op het derde managementniveau exact werd behaald.

Het aanwerven en bevorderen van vrouwelijke managers is een belangrijk deel van de HR-strategie van 50Hertz. Op de middellange termijn wil 50Hertz Transmission een zogenaamde 'billijke verdeling' met betrekking tot de talentenmarkt behalen of overstijgen, m.a.w. een representatieve vertegenwoordiging van het percentage vrouwen buiten het bedrijf in beroepen die bij 50Hertz voorkomen.

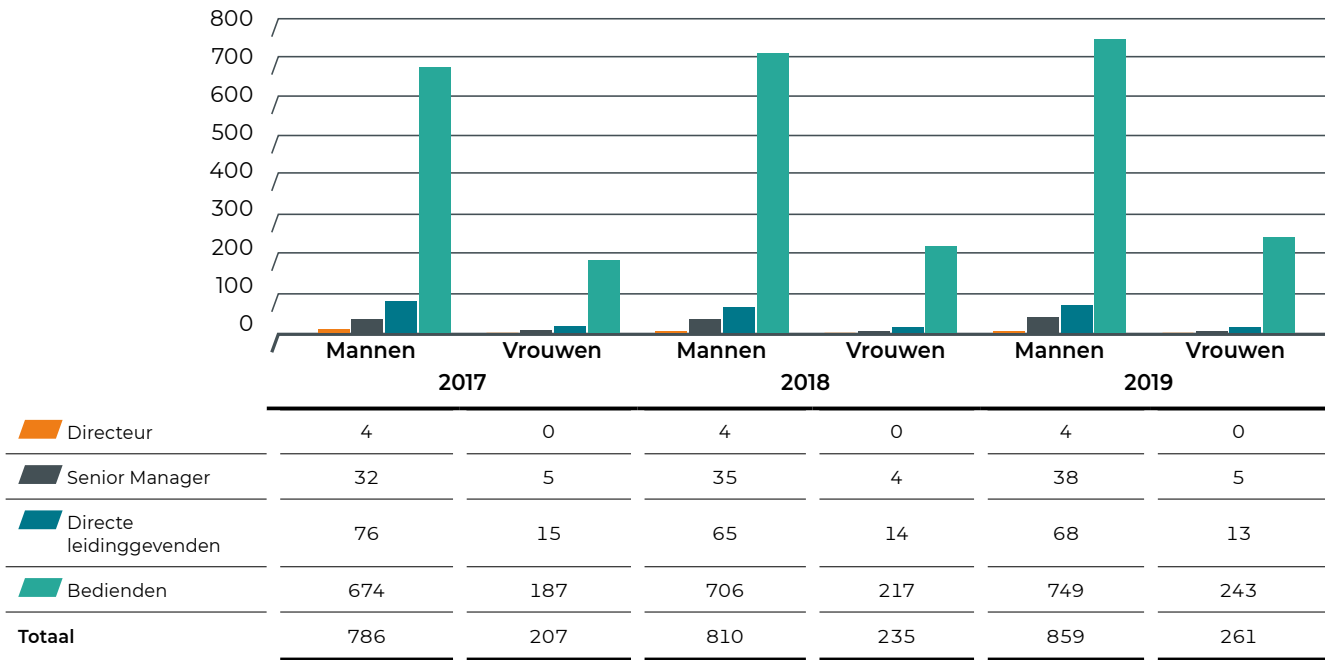
Bij 50Hertz houdt het bevorderen van diversiteit en gelijke kansen ook in dat mensen met gezondheidsbeperkingen dezelfde kansen krijgen als mensen zonder beperkingen. In 2013 hebben we een inclusieakkoord gesloten met de ondernemingsraad, de vertegenwoordigingscommissie en het medezeggenschapsorgaan voor werknemers met een beperking bij 50Hertz. Dit akkoord omvat maatregelen om mensen met een beperking te ondersteunen in hun beroepsleven. Een intern inclusieteam is verantwoordelijk voor de implementatie en opvolging van het akkoord. Tijdens het boekjaar bedroeg het aandeel van werknemers met een ernstige beperking en vergelijkbare werknemers 2,3%. In totaal waren er tijdens het boekjaar tien werknemers met een beperking aan de slag bij 50Hertz. Dit aandeel zal geleidelijk toenemen in overeenstemming met specifieke werkplekvereisten in commerciële en technische afdelingen. Daarom werd er een samenwerking opgezet met het opleidingscentrum 'Annedore-Leber-Berufsbildungswerk', om het voor jonge mensen met een beperking makkelijker te maken om een job te vinden. Tijdens het rapporteringsjaar werd de eerste stagiair aangeworven met een voltijds leercontract en startte nog een andere haar stage. Bovendien werd de samenwerking met Afb gGmbH voortgezet voor de recycling van IT-hardware. Als erkend bedrijf met een inclusie- en participatiebeleid stelt Afb gGmbH mensen met een beperking tewerk en helpt het bijkomende CO₂-uitstoot te vermijden door IT-apparatuur te herstellen en te verkopen.

Er waren geen gevallen van discriminatie in 2019.

3.5.2. Personeelsbezetting

GRI 401-1, GRI 401-2

Total number of employees

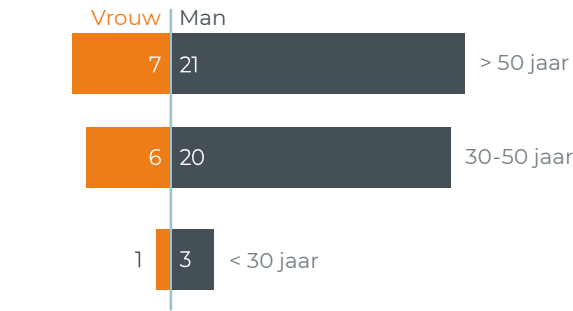

3.5.3. Inzetbaarheid

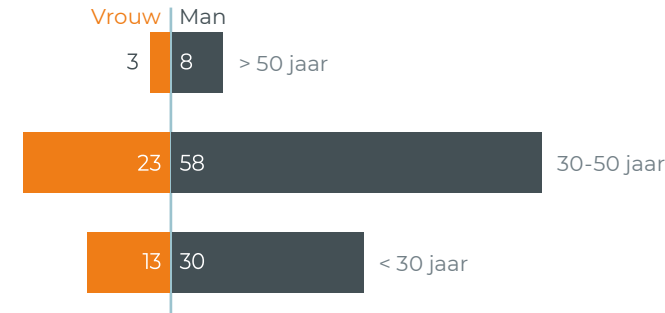
Werknemers van 50Hertz profiteren van een gezinsvriendelijke werkomgeving en krijgen de mogelijkheid om een beter evenwicht tussen werk en privéleven te vinden. Om ouders de flexibiliteit te bieden die nodig is om voor hun kinderen te zorgen, is er een bedrijfsakkoord dat de verenigbaarheid van werk en gezinsleven bevordert. Dit akkoord regelt zaken als ouderschapsverlof, ondersteunende diensten, flexibele werkuren, buitengewoon verlof en sabbatsverlof evenals professioneel welzijn en emotionele ondersteuning. In het hoofdkantoor 50Hertz Netzquartier is een kinderdagverblijf ingericht voor de kinderen van onze werknemers, waar ook kinderen uit de buurt terecht kunnen. Bovendien hebben we een ouder-kind-kantoor voorzien om op korte termijn een oplossing voor kinderopvang te bieden.

De tijdige herkenning en preventie van arbeidsziektes en de mogelijkheid om inzetbaar te blijven zijn ook belangrijke onderdelen van gezondheid en veiligheid op het werk bij 50Hertz. Met het oog hierop garandeert 50Hertz voldoende arbeidsgeneeskundige voorzorgen, met de nadruk op individuele bescherming en individuele preventie van gezondheidsrisico's. Daarnaast organiseert 50Hertz regelmatig binnen het bedrijf medische consultaties, inentingen en informatiesessies over ergonomie op de werkplek voor alle werknemers. In geval van individuele stress, conflicten of verslavingsproblemen staat een gekwalificeerde vertrouwenspersoon van een externe dienstverlener ter beschikking van de medewerkers. Werknemers kunnen ook deelnemen aan verschillende openbare sportevenementen, zoals de estafetteloop 'Berliner TEAM-Staffel', de 'Rennsteig-Herbstlauf' in Thüringen of de teammarathon 'Ostsee StaffelMarathon' in Mecklenburg-Voor-Pommeren.

AANTAL PERSONEN DAT HET BEDRIJF VERLAAT VOLGENS LEEFTIJD EN GESLACHT

AANTAL NIEUWE WERKNEMERS VOLGENS LEEFTIJD EN GESLACHT

Samen met de algemene ondernemingsraad en de vakbond IG BCE werd een akkoord gesloten om de inzetbaarheid van onze werknemers te bevorderen en te behouden. Dit akkoord biedt de basis voor een personeelsbeleid dat ons moet helpen om de gevolgen van de demografische veranderingen aan te pakken. Het is de bedoeling dat onze werknemers hun activiteiten zonder beperking kunnen uitoefenen tot ze de normale pensioenleeftijd bereiken.

Het bedrijfsakkoord inzake de blijvende inzetbaarheid werd in 2019 met nog eens vijf jaar verlengd.

GEMIDDELDE LEEFTIJD

LEEFTIJD	JAAR
Werknemers die onder een collectieve arbeidsovereenkomst vallen	42,6
Werknemers die niet onder een collectieve arbeidsovereenkomst vallen	48,3
Leidinggevend	51,7
Management	52

UITTREDINGEN

G4 EUS 15

PERCENTAGE WERKNEMERS DIE IN DE VOLGENDE VIJF JAAR MET PENSIOEN GAAN	M	V
Totaal 50Hertz Transmission	6,1%	1,5%
Directeurs	0%	0%
Senior managers	14,29%	0%
Directe leidinggevend	6,17%	1%
Bedienden	5,78%	1,62%

OUDERSCHAPSVERLOF

OUDERSCHAPSVERLOF	
Aantal werknemers met ouderschaps- of zorgverlof	13
Waarvan mannen	0
Waarvan vrouwen	12
Aantal werknemers met ouderschapsverlof (1 Januari 2019-31 December 2019)	74
Waarvan mannen	50
Waarvan vrouwen	24

3.5.4. Werknemersenquête

Er bestaan verschillende manieren voor de regelmatige uitwisseling van informatie met werknemers (zie hoofdstuk over stakeholdersparticipatie) zoals de regelmatige werknemersenquête. De volgende werknemersenquête zal plaatsvinden in 2020.

3.5.5. Opleidingen

GRI 404-1, GRI 404-2

50Hertz kan zijn doelstellingen alleen maar bereiken als zijn werknemers hooggekwalificeerd zijn en steeds op de hoogte zijn van de huidige ontwikkelingen. We bieden onze werknemers dan ook de keuze tussen maatopleidingen, diverse scholingsmogelijkheden en relevante bijkomende kwalificaties. Een systematische opvolgingsplanning garandeert dat er voldoende potentieel geschikt werknemers beschikbaar zijn voor alle managementfuncties en dat we vacatures op elk moment vanuit het bedrijf zelf kunnen invullen. In dit kader selecteren en ontwikkelen we actief talent, onder meer via programma's voor 'Young Professionals' die in samenwerking met Elia groep worden ontwikkeld en aangeboden. 50Hertz vindt gekwalificeerd nieuw talent via een intern opleidingsprogramma, een stageprogramma van 24 maanden en door stagiairs van buitenaf te ontvangen en doctoraatsproefschriften en bachelor- en masterscripties te begeleiden in samenwerking met universiteiten en hogescholen. In 2018 werkten in totaal 73 student-werknemers en zes stagiairs voor 50Hertz. Momenteel zijn 28 jonge mannen en vrouwen bezig aan een industriële of zakelijke praktijkopleiding, wat overeenkomt met een stagepercentage van 2,4 %. Naast de regelmatige veiligheidsopleidingen kreeg elke werknemer gemiddeld 16,29 uren opleiding in het rapporteringsjaar. Daarnaast worden aan leidinggevend specifiek op 50Hertz afgestemde opleidingsmodules aangeboden om hun individuele leiderschapscompetenties te ontwikkelen.

3.5.6. Remuneratiebeleid

GRI 102-38, GRI 102-41

Een billijk loon en aantrekkelijke voordelen voor werknemers zijn vanzelfsprekend bij 50Hertz. De remuneratiesystemen worden wanneer nodig verder verfijnd, zodat we ook in de toekomst een aantrekkelijke werkgever kunnen blijven. De vakbond IG BCE onderhandelt samen met de werkgeversorganisatie voor energie- en nutsbedrijven (*Arbeitgeberverband Energie- und Versorgungswirtschaftlicher Unternehmen e.V. – AVEU*) onze collectieve arbeidsovereenkomsten. De billijke verloning op basis van vereisten en prestaties ongeacht het geslacht wordt aangevuld met een uitgebreid pakket extralegale voordelen en de mogelijkheid tot een bedrijfspensioenregeling. Daarnaast kunnen werknemers ervoor kiezen om te delen in het succes van het vorige boekjaar in het kader van het aandelenprogramma van Elia groep. In 2019 werden aan elke werknemer voor de zevende keer aandelen aangeboden aan verminderde prijs. 50Hertz vermeldt in detail de totale vergoeding van de directie in de geconsolideerde jaarrekening. Het bedrijf doet dit vrijwillig met het oog op transparantie en vermeldt niet alleen de vaste en variabele algemene vergoeding, maar ook de bedrijfspensioenen en alle andere voordelen die de directie van 50Hertz geniet. De bijzonderheden van de vergoedingssystemen worden toegelicht in de corporate-governanceverklaring.

De compensatiefactor van de bestbetaalde werknemer tegenover de gemiddelde jaarlijkse totale compensatie voor alle werknemers bedraagt 6,8.

3.5.7. Incentivesystemen

Het vergoedingssysteem houdt rekening met succes- en prestatiefactoren. Die stimuleren het bereiken van doelen op bedrijfsniveau en de daarmee gepaard gaande individuele doelen. Enkele van die doelen hebben betrekking op duurzaam bedrijfsmanagement, zoals het volgen van richtlijnen voor gezondheid en veiligheid op het werk of een succesvolle sociale dialoog.

3.5.8. Medezeggenschap

GRI 102-41, GRI 402

50Hertz zet zich niet alleen in voor vrijheid van vereniging, collectieve sectorovereenkomsten en de bescherming van werknemersvertegenwoordigers, maar hecht ook veel belang aan een vertrouwensvolle en constante samenwerking met alle medezeggenschapsorganen. De raad van toezicht van 50Hertz bestaat uit zes leden en staat, zoals contractueel gegarandeerd door wettelijke vereisten, boven de gelijke vertegenwoordiging van de werkgevers- en werknemersbelangen. De raad van toezicht kwam in 2019 drie keer bijeen en werd aan de hand van schriftelijke verslagen en mondelinge presentaties door het management op de hoogte gehouden van onze bedrijfsgezondheid, onze economische situatie en onze risicobalans. Deze thema's werden vervolgens uitvoerig besproken. Een vertegenwoordigingscommissie met recht op informatie en raadpleging vertegenwoordigt de belangen van onze directieleden. Onze ondernemingsraad is verantwoordelijk voor de vertegenwoordiging van alle werknemers die onder collectieve arbeidsovereenkomsten vallen en alle niet-loonschaalwerknemers

bij 50Hertz. In de Europese ondernemingsraad van Elia groep vinden uitwisselingen over de hele groep plaats. Tijdens gemeenschappelijke activiteiten met de IG BCE, zoals het 'Industriegruppenausschuss Elektrizitätswirtschaft' (Groepscomité elektriciteitsindustrie) en de 'Arbeitsgruppe Netzer' (Werkgroep Netbeheerders) (], promoten we actief de werknemersbelangen in de sector van infrastructuurnetwerken. Daarnaast sturen we regelmatig gastsprekers en -docenten naar educatieve evenementen van de IG BCE. Om het vakbondsenagement van onze werknemers te ondersteunen, bieden we hen oriënteringsevenementen en informatiesessies aan, zoals onze 'Schnupperkurse Mitbestimmung' (proefcursussen rond medezeggenschap). Onze vertegenwoordiging voor jongeren en stagiairs (Jugend- und Auszubildendenvertretung – JAV), die in december 2016 werd opgericht en voor een termijn van twee jaar werd verkozen, verdedigt de belangen van onze jonge werknemers in het hele bedrijf. De JAV werkt nauw samen met de andere medezeggenschapsorganen.

3.6. Veiligheid

3.6.1. Managementbenadering

GRI 403-1

Gezondheid en veiligheid zijn, samen met de preventie van letsels en ziekte op het werk, verankerd in onze bedrijfsstrategie. Alle werknemers brengen deze benadering in de praktijk bij de uitvoering van hun dagelijkse taken. Elke werknemer wordt erop gewezen hoe hij alert moet zijn voor gevaren, deze onmiddellijk moet rapporteren en suggesties kan doen om veilige en gezonde werkomstandigheden te bevorderen. In het rapporteringsjaar was gezondheid en veiligheid op het werk opnieuw een van de belangrijkste projecten in het businessplan van 50Hertz.

De campagne 'gib8', die in 2018 werd gelanceerd, werd voortgezet om werknemers en leveranciers van 50Hertz te blijven sensibiliseren op het gebied van gezondheid en veiligheid op het werk. Als deel van de campagne werden de doelstellingen uitgebreid en werd er een aantal maatregelen met gedragsregels voor een veiligheidscultuur ontwikkeld. Werknemers met technische functies krijgen zesmaal per jaar een opleiding, terwijl de werknemers in de engineering- en commerciële departementen eenmaal per jaar een opleiding krijgen. De bestaande instructies werden uitgebreid naar andere gebieden, bijvoorbeeld een speciale opleiding voor werken op hoogte voor transformatoren. Eén keer per jaar wordt er ook een wedstrijd rond veiligheid op het werk gehouden om het personeel verder te sensibiliseren en motiveren. Hierbij wordt rekening gehouden met de ongevallencijfers van de individuele sites van vorig jaar, en de kennis over bedrijfsveiligheid wordt beoordeeld en verankerd in een praktisch deel dat van jaar tot jaar verschilt.

De persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) van onze werknemers worden altijd up-to-date gehouden, nieuwe PBM worden op slijtage getest en de catalogus wordt aangepast naargelang de specifieke vereisten.

3.6.2. Opleidingen

Werknemers in de technische sector krijgen zes keer per jaar een opleiding, terwijl werknemers in de ingenieurs en commerciële sector één keer per jaar een opleiding krijgen. De bestaande instructies zijn uitgebreid naar andere gebieden, bijvoorbeeld een specifieke op maat gemaakte hoogtetraining voor transformatoren.

3.6.3. Inspecties

GRI 403-2

Gezondheid en veiligheid op het werk beperkt zich uiteraard niet alleen tot onze eigen werknemers. De strenge normen van 50Hertz gelden ook voor bedrijven die in onderaanneming actief zijn op de bouwplaatsen van 50Hertz. Al tijdens het aanbestedingsproces en later via IT-ondersteunde werfopvolging door speciaal daartoe opgeleide 50Hertz-medewerkers garanderen we dat ook onze leveranciers voldoen aan onze strenge veiligheidsnormen. Dit is transparant en bindend geregeld in een speciale praktijkrichtlijn om de veiligheid op het werk te garanderen wanneer externe bedrijven worden ingezet binnen het transmissienetgebied van 50Hertz. Hoe wordt

omgegaan met incidenten op het gebied van veiligheid op het werk en milieubescherming die verband houden met externe opdrachten, is vastgelegd in een procedure. Deze procedure werd verbeterd als onderdeel van de implementatie van ISO 45001. Een deel hiervan is een escalatiemodel voor de ontwikkeling van de getroffen leverancier en de verbetering van voorzorgsmaatregelen. De overeenkomst voor kwaliteitsborging op bouwplaatsen bij 50Hertz maakt deel uit van de overeenkomst voor nieuwe contracten. Dit houdt ook in dat 50Hertz het onbeperkte recht heeft om inspecties door te voeren. In het rapporteringsjaar werden 1.260 inspecties op bouwplaatsen uitgevoerd. In 2018 werden er in totaal 1.159 inspecties op het terrein uitgevoerd.

3.6.4. Ongevallen

GRI 403-2

Tijdens rapporteringsjaar 2019 werden er vijf ongevallen gemeld bij 50Hertz. Dit betrof ongevallen tijdens het woon-werkverkeer. Er waren geen werkgerelateerde ongevallen op onze sites. De doelstellingen voor het aantal en de ernst van arbeidsongevallen in 2019 werden bereikt. Om toekomstige arbeidsongevallen te voorkomen, werd elk ongeval intensief geëvalueerd en werden veiligheidsmaatregelen uitgewerkt en ingevoerd. Met een totaal van 18 ongevallen bij derden (aannemers) nam het aantal ongevallen toe in vergelijking met vorig jaar (11 ongevallen). Zestien ongevallen betroffen kleine verwondingen (snijwonden, verwondingen ten gevolge van struikelen of vallen). In het rapporteringsjaar waren er geen dodelijke ongevallen.

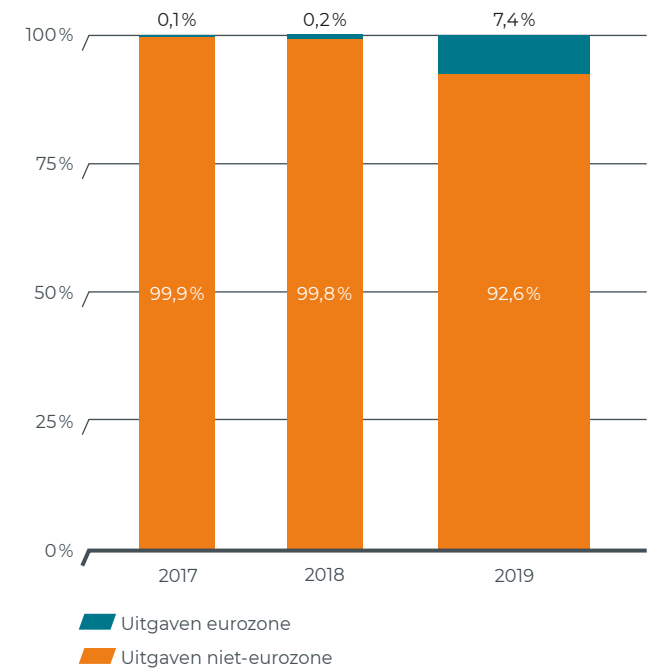
	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019
Arbeidsongevallen bij 50Hertz (met minstens twee dagen van afwezigheid)	6	3	0
Frequentiepercentage ¹	4,5	2,0	0,6
Ernstgraad ²	0,23	0,02	0,00
Aantal ongevallen in gecontracteerde bedrijven	16	11	13

1. Aantal arbeidsongevallen met afwezigheid als gevolg (≥ 1 dag) x 1.000.000.000/ Aantal daadwerkelijk
2. Aantal verloren dagen door arbeidsongevallen in kalenderdagen x 1.000/ Aantal werkelijk gewerkte uren.

3.7. Leveranciers, mensenrechten en lokale toegevoegde waarde

3.7.1. Leveranciers en uitgaven in eurozone

GRI 102-9, GRI 204-1

3.7.2. Mensenrechten

GRI 205-1, GRI 308-1, GRI 308-2, GRI 414-1

50Hertz zet zich in voor het naleven van de mensenrechten en respecteert vanzelfsprekend het recht op privacy, persoonlijke veiligheid, vrijheid van meningsuiting en eigendomsrechten van zijn werknemers, de omwonenden en klanten. 50Hertz neemt ook zijn verantwoordelijkheid voor het voldoen aan de sociale normen in de toeleveringsketen. Daarom is 50Hertz niet alleen lid van het UN Global Compact, maar leeft ook de fundamentele arbeidsnormen na van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO).

Om ervoor te zorgen dat ook zakenpartners de internationale regels met betrekking tot mensenrechten naleven – zoals het verbod op dwang- en kinderarbeid – zijn duurzaamheid en ethiek essentiële factoren bij het beoordelen van toeleveranciers en dienstverleners. Sinds 2019 is een gemeenschappelijke gedragscode van Elia groep voor haar leveranciers een bindend onderdeel van alle toeleveringscontracten van 50Hertz. 50Hertz wil zijn leveranciers via regelmatige vergaderingen bewustmaken van duurzame bedrijfsvoering, om aldus het belang van het naleven van ethische principes en richtlijnen van duurzame ontwikkeling te communiceren. Alle orders worden centraal geplaatst. In dit verband worden alle bedrijfslocaties van 50Hertz gecontroleerd op de naleving van de mensenrechten en anticorruptie.

Het is de bedoeling om het beheer van de toeleveringsketen gaandeweg uit te breiden, zodat het in de komende jaren ook thema's rond duurzaamheid omvat. In 2018 werd een eerste risicoanalyse over duurzaamheidskwesties en mensenrechtensrisico's voor de 20 grootste leveranciers doorgevoerd. In het rapporteringsjaar werd een diepgaandere analyse gemaakt van mogelijke risico's van schendingen van de mensenrechten in de directe en indirecte toeleveringsketen. De analyse was gebaseerd op de due diligence voor het naleven van de mensenrechten zoals die in het Duitse Nationale Actieplan (NAP) staan beschreven. Op die manier werden vier risico's op vlak van mensenrechten bij 50Hertz en de toeleveringsketen als prioritair.

- Gezondheid en veiligheid op het werk
- Milieuzorg en gezondheid
- Arbeidsvoorwaarden en werkomstandigheden
- Vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van vereniging en vergadering.

De geïdentificeerde risico's zullen in het komende rapporteringsjaar grondiger worden geanalyseerd en er zullen passende maatregelen uit worden afgeleid.

3.7.3. Lokale toegevoegde waarde

BELASTINGBELEID EN TOEGEVOEGDE WAARDE

GRI 203-1, GRI 203-2, GRI 204-1, GRI 201-1, GRI 413-1

50Hertz en zijn dochterondernemingen zijn belastingplichtig. Belastingen worden gebruikt om de maatregelen en lopende uitgaven van regionale overheidsorganen te financieren. De verschillende regionale overheidsorganen hebben vervolgens recht op de inkomsten uit de verschillende soorten belastingen. Als werkgever betaalt 50Hertz de loonbelasting voor zijn werknemers aan de belastingdiensten. Deze loonbelasting wordt opgenomen onder de personeelskosten. De federale regering heft vooral inkomstenbelasting, vennootschapsbelasting en belasting over de toegevoegde waarde (btw). Via een complex stelsel voor financiële gelijkstelling tussen de regionale overheidsorganen, dat is vastgelegd in het financiële reglement van de Duitse grondwet, gaat een deel van deze belastingen onrechtstreeks naar de regionale overheidsorganen van de deelstaten en gemeenschappen in de netzone van 50Hertz. In 2019 betaalde 50Hertz 64,7 mln. EUR (jaar voordien: 40,9 mln. EUR) aan vennootschapsbelasting. Daarnaast werd 1.050,9 mln. EUR (jaar voordien: 1.158,3 mln. EUR) btw en 1.029,9 mln. EUR (jaar voordien: 1.053,0 mln. EUR) voorbelasting (input-btw) betaald. In het rapporteringsjaar waren er geen juridische geschillen in verband met fiscale kwesties. Naast deze federale belastingen heffen de gemeentes ook belastingen op vastgoed en handel. Deze belastingen gaan rechtstreeks naar de gemeentes. Dit betekent dat dit deel van de toegevoegde waarde van 50Hertz rechtstreeks gebruikt kan worden in de gemeentes van de netzone van 50Hertz, via hun huishoudens om hun kosten te financieren. In het rapporteringsjaar heeft 50Hertz groep 0,4 mln. EUR (jaar voordien: 0,4 mln. EUR) aan onroerende voorheffing en 60,8 mln. EUR (jaar voordien: 47,9 mln. EUR) aan bedrijfsbelasting betaald. In de bepalingen die het management heeft goedgekeurd, heeft 50Hertz zich ertoe verbonden geen 'agressief belastingbeleid' te voeren en zijn belastingen tijdig en in overeenstemming met de wet te betalen. Door deze vrijwillige verbintenis aan te gaan in de gebieden waar 50Hertz zijn invloed kan uitoefenen, heeft het bedrijf een kader gecreëerd om op duurzame wijze de toegevoegde waarde te verdelen die wordt voortgebracht. De voornaamste begunstigden hiervan zijn structureel zwakke regio's in de netzone van 50Hertz. In 2019 heeft 50Hertz voor een totaal van 707,5 mln. EUR aan goederen en diensten aangekocht bij bedrijven met een hoofdzetel in Duitsland. Van dit bedrag ging 346,9 mln. EUR naar bedrijven in de netzone van 50Hertz. Dit komt overeen met een aandeel van ongeveer 49 procent.

MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD ONDERNEMEN EN LOKALE TOEGEVOEGDE WAARDE

50Hertz steunt tal van projecten in zijn netzone. Dit zijn vooral vormingsinitiatieven rond cultuur, energie en milieu, naast jeugdangelegenheden en sociale zaken. Er zijn duidelijke beheers- en organisatiestructuren opgezet voor de implementering van onze vele sociale activiteiten. Ons departement Communications & Public Affairs is verantwoordelijk voor onze betrokkenheid bij dergelijke zaken. Het

departement bepaalt in coördinatie met de directie de doelstellingen, coördineert de activiteiten en onderzoekt in samenwerking met departement Legal en het compliancecomité de aanvragen voor de ondersteuning van projecten. Onze richtlijn voor schenkingen en sponsoring bepaalt op een transparante en consistente manier de algemene ondersteuningsprincipes, de beoordelingscriteria en het organisatieproces, en is bindend voor alle werknemers. Bij het toekennen van schenkingen en sponsoring wordt altijd geverifieerd of het doel in lijn ligt met onze bedrijfswaarden, of het op duurzaamheid gericht is, of het een werkelijke toegevoegde waarde biedt voor de maatschappij en het algemene publiek, en of het verloopt volgens de nauwkeurig omschreven procedure.

In de omgeving van het hoofdkantoor 50Hertz Netzquartier beschouwt 50Hertz zichzelf als een goede buur en een onderneming die maatschappelijk verantwoord tewerk gaat en een actieve bijdrage levert om de nieuwe woon- en werkbuilt 'Europacity' aantrekkelijk te maken voor de buurtbewoners. De kinderopvang 'Energiebündel' verwelkomt naast kinderen van 50Hertz-werknemers ook kinderen uit de buurt. Sinds de zomer van 2017 vindt jaarlijks de tentoonstelling 'Rundgang 50Hertz' plaats in het Netzquartier. Samen met het Hamburger Bahnhof Museum voor Hedendaagse Kunst in Berlijn werden opmerkelijke werken van afgestudeerden van verschillende kunstacademies in de netzone tentoongesteld. Dit bood getalenteerde jonge kunstenaars een platform om de wereld van de professionele kunstmarkt te betreden, waardevolle contacten te leggen en hun carrière verder uit te bouwen.

Het is daarnaast vooral belangrijk om kinderen en jongvolwassenen te informeren over de energietransitie. De interactieve tentoonstelling 'Energie gemeinsam wenden' (Energie samen veranderen) legt leerlingen spelenderwijs de verschillende aspecten van de energietransitie uit. De tentoonstelling werd in het najaar van 2012 ontwikkeld door 50Hertz, in samenwerking met het 'Unabhängiges Institut für Umweltfragen e.V.' (Onafhankelijk instituut voor milieuzaken). In rapporteringsjaar 2019 bezochten in totaal 890 leerlingen de tentoonstelling.

50Hertz ondersteunt ook een selectie van projecten in zijn netzone die een veelzijdig cultuurlandschap stimuleren. Zo werd er bijvoorbeeld steun verleend aan de IJslandse pianist Víkingur Ólafsson, als onderdeel van het prestigieuze Artist in Residence-programma van het Konzerthaus Berlin. Ook steunden we opnieuw de 'Musikfestspiele Mecklenburg-Vorpommern'.

In 2019 was 50Hertz opnieuw betrokken bij talrijke initiatieven, verenigingen en organisaties in het hele netgebied. Daartoe behoren de herfstcross 'Rennsteig-Herbstlauf' in het Thüringer Woud, de 'Heinz Sielmann Stiftung' voor milieu- en natuurbehoud en de maritieme reddingsorganisatie 'Deutsche Gesellschaft zur Rettung Schiffsbrüchiger'.

3.8. Stakeholdersengagement

3.8.1. Managementbenadering

Als onderdeel van het materialiteitsanalyseproces werd de stakeholderomgeving van 50Hertz geanalyseerd en gedefinieerd. Het bedrijf heeft regelmatig contact met deze stakeholdergroepen en wisselt informatie met hen uit. Interne, projectgerelateerde richtlijnen bepalen de tijdlijnen en de wisselwerking tussen projectplanning, vergunningen, publieksparticipatie en stakeholdermanagement. Dit gaat gepaard met een uitgebreid leerproces op basis van ervaringen uit het verleden. Op die manier kan 50Hertz de gestandaardiseerde 'toolkit' voor publieksparticipatie verder blijven ontwikkelen. 50Hertz neemt ook deel aan het debat over de kwaliteit van publieksparticipatie, bijvoorbeeld in de Alliantie voor Diverse Democratie van de Bertelsmann Stichting en als lid van de denktank voor dialoog en participatie *DialogGesellschaft e.V.*

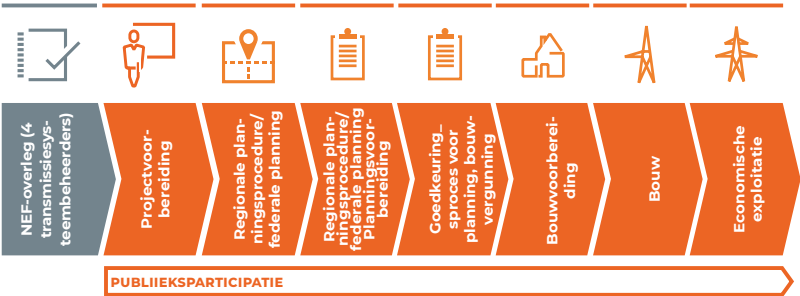
3.8.2. Publieke acceptatie

GRI 102-29, GRI 102-43, GRI 102-44, GRI 413-1, G4 EUS Stakeholder Participation

Bij het plannen en uitvoeren van de netuitbreiding kiest 50Hertz voor een benadering van ruime dialoog en inspraak. Voor een duurzame netuitbreiding is de betrokkenheid van relevante stakeholdergroepen

immers van vitaal belang. In de eerste plaats worden zowel regionale als lokale stakeholdergroepen nauwkeurig geanalyseerd en worden vragen en zorgen van de omwonenden behandeld. Hiervoor volgt 50Hertz de Duitse richtlijn VDI 7000. Zo kan 50Hertz samen met de regio een participatieplan uitwerken en implementeren op basis van zowel de richtlijn voor vroege publieksparticipatie als de projectspecificaties van ieder project. De behoeften om burgers te informeren en te betrekken lopen uiteen in de regio's waarin bestaande capaciteiten worden uitgebreid of nieuwe hoogspanningsstations en lijnen worden gebouwd. 50Hertz wil zich afstemmen op de specifieke noden en wil lokaal de dialoog aangaan. Dit is de enige manier om de plannen verder te verbeteren, de algemene kennis te integreren die alleen lokaal beschikbaar is en iedereen te betrekken die een impact ondervindt van het project.

De dialoog met relevante stakeholdergroepen begint al heel vroeg in de planningsfase van projecten. Dit omvat onder meer raadplegingen rond plannen voor de netontwikkeling en projecten voor de verbetering en de uitbreiding van het net. De dialoog met de betrokken partijen verloopt volgens duidelijk gedefinieerde vereisten, volgens een vaste indeling en met behulp van een gestandaardiseerde 'toolkit'.

Doelgroepen								
Beleid en bestuur	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓
Burgerinitiatieven	✓			✓	✓			
Omwonenden		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Organen voor het algemeen belang	✓		✓		✓		✓	
Ngo's	✓		✓	✓				✓
Participatie								
World Café								
Groepsconferenties			✓		✓			
Planningspanels		✓		✓				
DialogMobil		✓	✓	✓	✓	✓		
Een-op-eengesprekken	✓	✓		✓				
Adviesraad		✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Dialoog								
Werkgroepen (over alle federale deelstaten)		✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Informatiemarkt*	✓*	✓	✓		✓			
Persgesprekken			✓		✓			
Hotline		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lanceringen								✓
Regionale evenementen		✓	✓	✓	✓			
Projectpresentatie	✓	✓	✓	✓	✓			
Informatie								
Public relations	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
Nieuwsbrief			✓	✓	✓	✓	✓	✓
Drukwerk		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Website	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

* In het kader van de raadpleging over het NEP houden de vier transmissiesysteembeheerders informatie- en dialoogbijeenkomsten, waarbij geselecteerde procedures, methoden en gebruikte gegevens worden gepresenteerd voor het eerste ontwerp van het NEP. Vervolgens kan hierover een advies worden gegeven.

3.8.3. Stakeholderdialoog

GRI 102-21, GRI 102-40

	FINANCIËLE			MILIEU/SAMENLEVING								MARKT					
DIALOOG																	
INTERN	Aandeelhouder	Investeerder	Ratingbureaus	Duits federaal netwerkagentschap	Politieke beleidsmakers	NGO's	Burgerinitiatieven	Vakbonden	Publiek	Media	Werknemers	Burgerinitiatieven	Leveranciers	Energie-opwekkers	Distributienetbeheerders	Grote verbruikers	Transmissienetbeheerders
Verslagen	✓	✓	✓	✓	✓	✓						✓					
Persconferenties		✓								✓							
Telefoonconferenties		✓	✓														
Medezeggenschap								✓			✓						
Infosessies		✓									✓		✓				
Conventies/Conferenties														✓	✓	✓	✓
Wetenschappelijke adviesraad												✓					
Samenwerkingen met universiteiten												✓					
Onderzoek												✓					
Netwerk meetings voor bezoekers					✓												
Bezoekers					✓							✓			✓		✓
Culturele evenementen									✓		✓						
Educatieve activiteiten voor kinderen en tieners									✓								
Mediarelaties									✓	✓	✓						
Ondersteunende activiteiten					✓		✓		✓								
Publicaties							✓		✓		✓						
EXTERN																	
Gastlezingen								✓				✓					
Committees					✓			✓									
Netwerkm meetings						✓		✓							✓		✓

Persoonlijk en digitaal: 50Hertz op informatieronde

50Hertz wil de 220 kV-lijn van Bad Lauchstädt in Saksen-Anhalt via Wolkramshausen naar Vieselbach in Thüringen vervangen door een krachtigere 380 kV-lijn. Het project, «Netzanbindung Südharz» (Netaansluiting Zuid-Harz) genaamd, werd voor het eerst gepresenteerd en in het openbaar besproken tijdens zeven informatiebijeenkomsten in de regio. Alleen al voor het zuidelijke deel heeft het planningsteam in vijf dagen zeven locaties bezocht en geïnteresseerde burgers van informatie voorzien. Wat verandert er concreet? Wanneer zijn de details beschikbaar? De burgers hebben talrijke vragen. Het doel van deze infomarkten is om het project bekend te maken bij het publiek. Vooral de uitgebreide berichtgeving in de regionale media en de ondersteuning in de sociale media helpen daarbij.

3.8.4. Samenwerkingen

Actief consortiumbeheer en deelname aan onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten zijn een essentieel onderdeel van het innovatiemanagement van 50Hertz. In diverse samenwerkingen met academische en industriële partners ligt de focus hoofdzakelijk op activiteiten met betrekking tot nieuwe technologieën, energiemarkten en systeemveiligheid, de integratie van hernieuwbare energie en de vereiste ontwikkeling van het elektriciteitssysteem. In totaal werd er in 2019 circa 2 mln. EUR (ongeveer hetzelfde bedrag als het jaar voordien) besteed aan onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten. Daartegenover stond 0,25 mln. EUR (jaar voordien: ongeveer 0,15 mln. EUR) aan overheidssubsidies voor 50Hertz.

Bovendien is 50Hertz de hoofdcoördinator van het gezamenlijke project WindNODE. In het kader van dit project werken meer dan zeventig projectpartners in de modelregio in het noordoosten van Duitsland aan gemeenschappelijke oplossingen om nog grotere hoeveelheden hernieuwbare energie zo efficiënt mogelijk te integreren in het systeem. Naast energieleveranciers, netbeheerders, hightechspecialisten en nutsbedrijven zijn ook bedrijven uit de automobielindustrie, de afvalverwijderingsindustrie, de woningbouw en de detailhandel en diverse universiteiten en onderzoeksinstituten uit de regio bij het project betrokken.

In het project «Connect+» hebben de vier transmissienetbeheerders en zestien distributienetbeheerders in Duitsland hun krachten gebundeld om gezamenlijk de uitdagingen van de uitvoering van de wet op de versnelling van de uitbreiding van het transmissienet (NABEC) aan te gaan. In deze wet wordt bepaald dat in de toekomst alle installaties voor de productie of opslag van elektrische energie met een nominaal

vermogen van 100 kilowatt of meer kunnen gebruikt worden om verwachte congesties in het elektriciteitsnet te voorkomen.

Er werd een wetenschappelijke raad opgericht om regelmatige uitwisselingen tot stand te brengen tussen wetenschap en praktijk. Dit vrijwillige comité bestaat uit zestien professoren uit de vakgebieden energietechnologie, economie, recht en energiebeleid. De raad komt een of twee keer per jaar samen om actuele onderwerpen en toekomstige onderwerpen te bespreken die relevant zijn voor 50Hertz. In 2019 stonden de twee vergaderingen in het teken van de onderwerpen «Gevolgen van de uitfasering van steenkool voor de ontwikkeling van het net», «Actief netbeheer», «Assistentiesystemen voor systeembeheer» en «Gebruik van artificiële intelligentie (AI)».

Daarnaast werkt 50Hertz al jarenlang samen met een aantal universiteiten in het netgebied. Het gezamenlijke onderzoek heeft onder meer betrekking op de spanningskwaliteit van zeer-hogespanningsnetten, het werken met driefasestroom en gelijkstroom op één mast, het vaststellen van kritieke omstandigheden op het 50Hertz-net, of de economische, politieke en maatschappelijke gevolgen van de energietransitie. Daarnaast delen we regelmatig onze expertise met universiteiten en onderzoeksinstituten via een reeks praktijkgerichte lezingen en workshops.

Samen met verschillende Europese milieuverenigingen en andere transmissienetbeheerders is 50Hertz een stichtend lid van het Renewables Grid Initiative (RGI). Het RGI steunt enerzijds de uitbreiding van het net voor een efficiënte integratie van hernieuwbare energieën in Europa en stimuleert anderzijds de verspreiding van innovatieve participatiepraktijken (cf. meer lidmaatschappen op p. 49).

Samenwerking met universiteiten en partners

In het project “GreenHydroChem Mitteldeutschland” speelt het materiele gebruik van groene waterstof een cruciale rol. Met het oog hierop wordt op de site in Leuna (Saksen-Anhalt) met behulp van hernieuwbare elektriciteit water gesplitst in waterstof en zuurstof in een elektrolyse-installatie van 50 MW. De waterstof wordt dan bijvoorbeeld in lokale chemische fabrieken omgezet in basismaterialen zoals methanol. In de testfaciliteit “Reallabor Referenzkraftwerk Lausitz” gaat men nog een stap verder. Hier wordt met groene elektriciteit waterstof geproduceerd in een elektrolyse-installatie, beschikbaar gesteld voor transport en industrie en desgewenst weer omgezet in elektriciteit met behulp van de opgewekte warmte. Een waterstoftank, een batterij en een supercondensator voor de opslag van elektriciteit zullen de installatie aanvullen. Beide projecten zijn bedoeld om bij te dragen aan de systeemveiligheid en bevoorradingszekerheid van het net. 50Hertz verwacht dat de projecten vooruitgang zullen boeken in de ontwikkeling van Power-to-X-technologieën, die een belangrijke rol zullen spelen in de energietransitie.

3.9. Milieuaspecten

3.9.1. Managementbenadering

GRI 102-11, GRI 102-26, GRI 308-1, GRI 308-2, G4-EUS-DMA Biodiversity

Ecologische en sociale duurzaamheid, maar ook een duidelijk engagement voor milieubescherming en een zuinig gebruik van middelen maken onlosmakelijk deel uit van onze bedrijfsstrategie. 50Hertz is een koploper op het vlak van integratie van hernieuwbare energie in het volledige elektriciteitssysteem. In 2019 was ongeveer 60% van het bruto elektriciteitsverbruik in de balanceringszone van 50Hertz afkomstig van windenergie of fotovoltaïsche energie, naast biomassa, waterkracht en andere hernieuwbare energiebronnen. Om de alsmaar grotere hoeveelheden hernieuwbare energie over lange afstanden te transporteren, de bevoorradingszekerheid te garanderen en te zorgen voor een efficiënte elektriciteitsmarkt, moet het zeer-hogespanningsnet uitgebreid worden. We streven ernaar de impact van onze installaties en activiteiten op mensen en de natuurlijke habitat tot een absoluut minimum te beperken. Het spreekt dan ook voor zich dat 50Hertz het NOVA-principe volgt. NOVA staat voor: netoptimalisatie (Netz-Optimierung) vóór versterking (Verstärkung) vóór uitbreiding (Ausbau). Eenvoudig gezegd bouwt 50Hertz alleen nieuwe lijnen wanneer alle andere opties voor het verhogen van de netcapaciteit zijn uitgeput.

De planning, het beheer, het onderhoud en de milieuvriendelijke aanpassing en uitbreiding van ons transmissienet in het noordelijke en oostelijke deel van Duitsland gebeurt volgens de nationale en Europese kaders en regels. Deze operationele implementering van milieueisen verloopt volgens bedrijfsrichtlijnen en procesinstructies, die voortdurend worden bijgewerkt en aangepast. In zijn richtlijnen voor de organisatie van milieubescherming heeft 50Hertz concrete verplichtingen en taken gedefinieerd. In eerste instantie is de directie verantwoordelijk voor milieubescherming. Het bepaalt de doelen en de organisatie van de inspanningen die het bedrijf levert voor milieubescherming. Binnen de directie oefent de Chief Technical Officer de functie van milieuverantwoordelijke uit. De directie stelt ook verantwoordelijken aan voor gevaarlijke materialen, afval en waterbescherming die op hun beurt de volledige organisatie adviseren over milieukwesties.

Sinds oktober 2019 is de nieuwe afdeling Milieu/Kwaliteitszorg/Business Unit Control verantwoordelijk voor de juiste afhandeling en uitvoering van alle taken met betrekking tot milieu- en natuurbescherming, kwaliteitszorg en het beheer van gerelateerde taken. De afdeling adviseert het stafpersoneel op de verschillende bedrijfslocaties op het vlak van procescontrole en zorgt voor de strikte uitvoering van de milieu- en kwaliteitsstrategie en de naleving van de wettelijke regelgeving.

50Hertz zorgt ervoor dat alle relevante informatie beschikbaar is en dat alle middelen aanwezig zijn om de strategische en operationele doelstellingen met betrekking tot energie-efficiëntie en milieubescherming te behalen. Activiteiten rond milieubescherming worden intern gedocumenteerd in jaarlijkse milieurapporten. Het milieurapport voor het rapporteringsjaar 2019 wordt in maart 2020 gepubliceerd. Sommige van de vermelde cijfers zijn dan ook gebaseerd op schattingen en als dusdanig gemarkeerd.

50Hertz werkt voortdurend en actief aan de verbetering van zijn milieu- en energieprestaties en zijn beheersysteem. Om de operationele milieubescherming en het energiebeheer geleidelijk verder te ontwikkelen, moeten ook de bewustwording en de betrokkenheid van de werknemers worden gestimuleerd. Zij zijn immers gemotiveerd om op een milieuvriendelijke en energie-efficiënte manier te werken. 50Hertz voldoet dan ook aan de wettelijke vereisten betreffende opleidingen. Volgens de wet moeten verantwoordelijken voor waterbescherming en afval elke twee jaar twee dagen opleiding krijgen. Bij 50Hertz krijgen ze jaarlijks één dag opleiding. De opleiding voor werknemers en verantwoordelijken die met gevaarlijke materialen omgaan wordt elke vijf jaar gegeven. Afzonderlijke departementen en afdelingen van het bedrijf zoals Procurement, Facility Management en de projecteenheden, krijgen opleidingen op basis van de behoeften.

De «Overeenkomst inzake kwaliteitsborging op bouwplaatsen» is een essentieel onderdeel van nieuwe contracten met leveranciers en bevat onder meer aandachtspunten met betrekking tot het voorzorgsbeginsel bij de bescherming van het milieu. De naleving van dit principe wordt regelmatig gecontroleerd door middel van IT-ondersteunde inspecties van de bouwplaatsen. In het rapporteringsjaar werden 1.260 inspecties op bouwplaatsen uitgevoerd. De gezamenlijke gedragscode voor leveranciers van Elia Group werd door 50Hertz aangenomen en is bindend voor alle leveranciers. De gedragscode bevat aanvullende beginselen voor de bescherming van het milieu en het behoud van de natuurlijke hulpbronnen.

3.9.2. Biodiversiteit

GRI 304-1, GRI 304-2, GRI 304-3, G4-EUS-DMA, Biodiversity, G4-EUS-EN12, SDG12

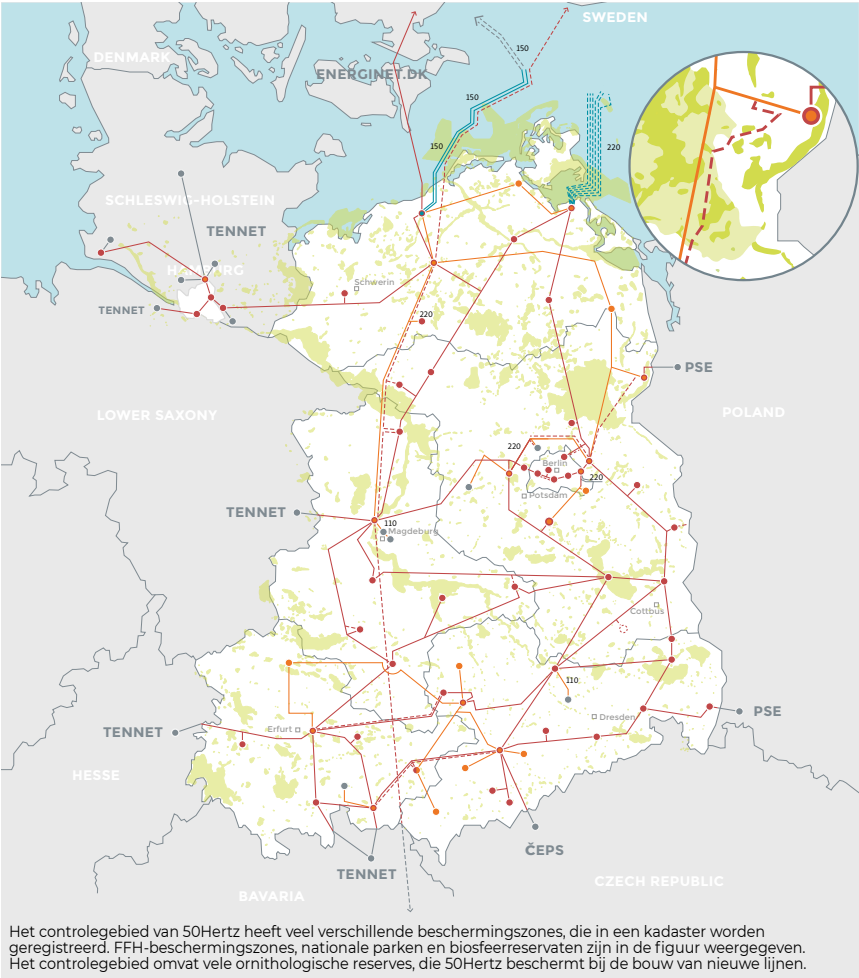
3.9.2.1. COMPENSATIEMAATREGELEN

De impact op de natuur en de biodiversiteit tot een minimum te beperken maakt deel uit van het beleid van 50Hertz. Bij de vergunningsprocedures voor de planning van projecten houden we niet alleen rekening met de economische aspecten, de behoeften van de bewoners en de technologische bekommernissen, maar ook met de bescherming van het planten en dieren. Al in de vroegste fases van dergelijke procedures voeren we milieueffectenbeoordelingen uit om eventuele conflicten met betrekking tot natuurbescherming van bij de start zoveel mogelijk te beperken. Vervolgens wordt een geschikte corridor geïdentificeerd, en ten slotte wordt het precieze traject van de lijn door die corridor uitgetekend. Hierbij wordt ook een lijst opgesteld van de noodzakelijke beschermings-, compensatie- en vervangingsmaatregelen. Deze volledige studie wordt uitgevoerd in samenwerking met externe milieuplanners, trajectdeskundigen en indien nodig ook andere specialisten in wetenschap en natuurbehoud. Pas wanneer het volledige evaluatieproces afgerond is, kan het bouwproject van start gaan – onder extern ecologisch bouwtoezicht. De voorbereiding van de bouwplaats en de bouwschema's wordt zo uitgevoerd dat zelfs de kleinste impact op de natuur tot een minimum wordt beperkt, dat er vanaf het begin rekening wordt gehouden met de beschermingsperiodes en -vereisten en dat de bedrijven die in opdracht van 50Hertz als aannemers optreden, verplicht worden om rekening te houden met de milieuaspecten van hun activiteiten. Daarna vindt nog een laatste evaluatie plaats.

Volgens de federale wet op de natuurbescherming (*Bundesnaturschutzgesetz - BNatSchG*) bestaat er een verplichting om schade aan de natuur en het landschap die kan worden voorkomen ook effectief te vermijden of zo beperkt mogelijk te houden. Nieuwe lijnen worden in de mate van het mogelijke gebundeld met bestaande luchtlijnen en infrastructuur, zoals spoorwegbeddingen en snelwegen. Lijntrajecten worden aangepast aan de plaatselijke eigenschappen van de natuur, zodat het landschap niet meer dan nodig wordt aangetast. Waar ingrepen onvermijdbaar zijn, onderneemt 50Hertz maatregelen ter compensatie en vervanging. Die kunnen in zes categorieën worden ingedeeld: aanplantingsmaatregelen, bosbouwmaatregelen, watermaatregelen, soortenbescherming, ontmantelingsmaatregelen en overige maatregelen. Bij het plannen en uitvoeren van compensatie- en vervangingsmaatregelen betreft 50Hertz al vroeg in het proces de betrokken gemeenschappen, instanties voor natuurbehoud, geïnteresseerde burgers en ngo's. 50Hertz werkt met hen samen als partners om gepaste plannen te ontwikkelen, die vervolgens aan de overheidsinstanties worden voorgelegd als onderdeel van de vergunningsaanvraag. Hiervoor worden regelmatig regionale “ecopools” ingezet. Ecopools zijn bijdragen aan projecten van andere organisaties en ook compensatiebetalingen, die ruimere maatregelen mogelijk maken dan het aanplanten van afzonderlijke vervangingsplanten en daarom doeltreffender, efficiënter en duurzamer zijn. In 2017 heeft 50Hertz

richtlijnen goedgekeurd voor een doelgericht compensatiebeheer. Die bepalen de actiegebieden die nodig zijn voor de goedkeuring en succesvolle implementering van de maatregelen. De interne beoordelingscommissie komt elke twee maanden samen om te beslissen over de maatregelen. De gekozen maatregelen worden opgenomen in een vastgoedkadaster. Er zijn momenteel 202 compensatie- en vervangingsmaatregelen gepland in de netzone van 50Hertz, terwijl 566 maatregelen worden geïmplementeerd en onderhouden. Daarmee is het totale aantal compensatie- en vervangingsmaatregelen toegenomen van 710 in 2017 tot 768 in 2018.

Een andere maatregel om de impact op de omgeving consequent te verminderen, is de ontwikkeling van het ‘compactLine’-mastontwerp. Lagere masthoogtes, een smaller tracé en een mast met een massieve wand en een kleinere omtrek zijn de karakteristieken van dit innovatieve onderzoeks- en ontwikkelingsproject. In de toekomst moet het mogelijk zijn om de impact van luchtlijnen op het landschap en de natuur in kwetsbare gebieden te kunnen beperken. Het compacte ontwerp biedt de ideale mogelijkheid om een nieuwe lijn van 380 kV te integreren in bestaande 220 kV-lijntrajecten. Na de eenjarige testfase die in augustus 2018 van start ging, werd het project in het rapporteringsjaar geëvalueerd. De resultaten worden in het tweede kwartaal van 2020 verwacht.

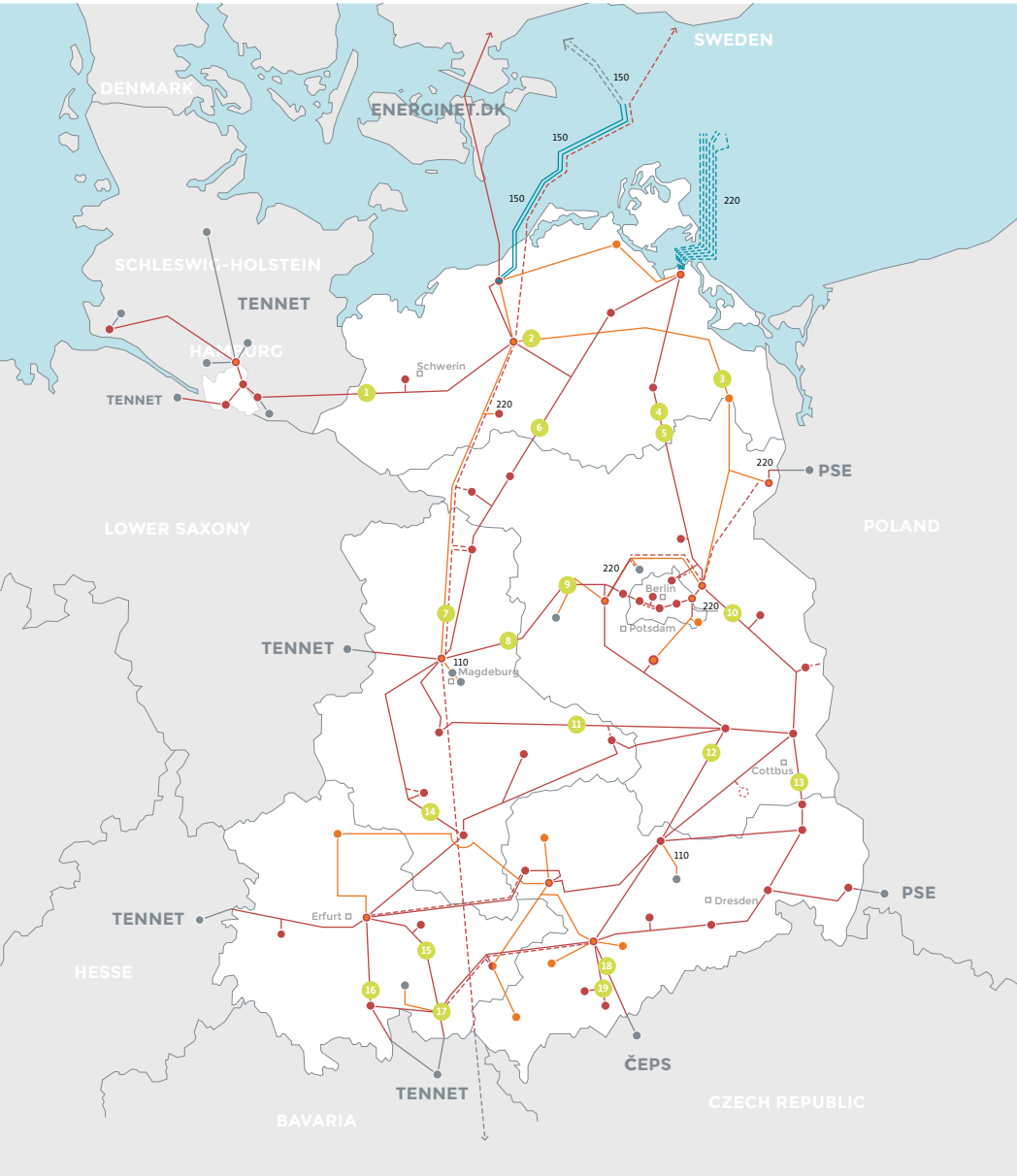

3.9.2.2. ECOLOGISCH BEHEER VAN CORRIDORS

GRI 304-3

Om luchtlijnen te bouwen in beboste gebieden moeten we gewoonlijk corridors aanleggen, omdat de lijnen voldoende ruimte nodig hebben aan de zijkanten en zich hoog genoeg van de grond moeten bevinden om de nodige veiligheidsafstand te bewaren. Bepaalde delen van die corridors moeten dus regelmatig vrij van bomen worden gehouden. Bomen en struiken zijn echter de habitat van heel wat dieren en planten. 50Hertz wil daarom deze natuurlijke ruimtes op lange termijn zo weinig mogelijk verstoren en de biodiversiteit onder de luchtlijnen op die manier verhogen. Met behulp van een ecologisch beheersysteem voor de corridors (Ökologisches Schneisenmanagement of ÖSM), dat in 2010 werd

ontwikkeld in samenwerking met de Hogeschool voor toegepaste wetenschappen van Erfurt, plant en beheert 50Hertz lijntrajecten op een toekomstgerichte en ecologisch verantwoorde manier en met minimale impact. De corridor onder een luchtlijn wordt zo heringericht dat de natuurlijke habitats hersteld worden, zonder dat een veilig gebruik van de lijn in het gedrang komt. Tijdens het project ontwikkelt zich zo een biologisch diverse en waardevolle passage. 50Hertz past het ÖSM-systeem verplicht toe voor de aanleg van nieuwe luchtlijnen en op vrijwillige basis voor de bestaande lijntrajecten. In het rapporteringsjaar werden de verschillende ÖSM-projecten intensief onderzocht op de positieve effecten op de biodiversiteit. Op basis van deze evaluatie willen we de meest efficiënte maatregelen identificeren en deze in de toekomst toepassen.

Beheer van ecologische passages

	Maatregelen	Oppervlakte in hectare
1	Bosrand, Kölziner Tannen	1,8 ha
2	Eco-account, Suckower Tannen	14 ha
3	Wildgebied, Bienenweide Schönwalde	5,6 ha
4	Biotoopbeheer, NABU-zone	1,9 ha
5	Eco-account bosrand, Hohenzieritz	2,5 ha
6	Inrichten bosrand, boomgaard in Satow	9,8 ha
7	Graasland, Mahlpfuhler Fenn	6 ha
8	Heggen, Hohenbellin	6 ha
9	NABU-project, Marzahner Fenn	1,8 ha
10	Biotoopbeheer, gemeentebos Altlandsberg	25 ha
11	Bloemenweide, Külsoer Mühle	0,4 ha
12	Vijver bosrand, Rochhauer Heide	13 ha
13	Bosranden, Döbbener Heide	12,6 ha
14	Biotoopbeheer, natuurgebied Harz	3,2 ha
15	Testlijn, Hummelshain	9,1 ha
16	Testlijn, Oberweißbach	1,8 ha
17	Biotoopinrichting, Ruppertsdorf	1 ha
18	Flankbeplanting, Burkhardtsdorf	0,3 ha
19	Grasvlakte voor tests met zaden	0,5 ha
		~ 116,3 ha

3.9.2.3. VOGELBESCHERMING

GRI 304-3

Zeer-hogespanningslijnen vormen een bedreiging voor vogels. Daarom levert 50Hertz ook een grote inspanning om vogels te beschermen en de negatieve gevolgen te beperken. In 2019 werden de resultaten van een studie geëvalueerd, die samen met het Milieuagentschap van de deelstaat Brandenburg werd doorgevoerd. Uit de evaluatie van de videobewaking van een deeltraject van een luchtlijn die van vogelkrullen is voorzien, bleek dat ruim 100.000 vogels de lijn hebben gepasseerd en slechts vier aanvliegingen werden opgetekend. Uit deze resultaten blijkt al duidelijk de doeltreffendheid van vogelkrullen. Toch is er nog verder onderzoek nodig om meer gegevens over de installatie en locatie van de vogelkrullen de verzamelen. De gegevens werden ter evaluatie voorgelegd aan de experts van het Renewables Grid Initiative (RGI) en de Duitse organisatie voor natuurbehoud NABU, die samen een meldpunt voor aanvliegingen hebben ingericht. Momenteel zijn er vogelkrullen op ongeveer 300 kilometer luchtlijn geplaatst. In 2020 zal 50Hertz nog meer luchtlijnen van vogelkrullen voorzien.

3.9.3. Waterbescherming

GRI 306-5, SDG14

50Hertz zet zich in voor een doeltreffende waterbescherming. Aangezien voor de activiteiten van 50Hertz niet veel water wordt gebruikt, ligt de nadruk niet zozeer op een vermindering van ons verbruik. We moeten vooral rekening houden met waterbronnen in de grond tijdens infrastructuurprojecten (lijnen en hoogspanningsstations) en water- en bodemvervuiling door gevaarlijke stoffen voorkomen. Zo heeft 50Hertz bijvoorbeeld speciale veiligheidsvoorzieningen geïntegreerd in systemen die olie bevatten. Om de natuurlijke omgeving te beschermen, zijn er onder de transformators in hoogspanningsstations complexe constructies voorzien om te voorkomen dat er iets in de bodem sijpelt. De veiligheidssystemen worden regelmatig door onderhoudstechnici gecontroleerd en indien nodig gereviseerd of vervangen. Afvalwater wordt alleen afgevoerd met de juiste toelating van de voor afvalwater bevoegde instanties en nadat het regelmatig getest werd op gevaarlijke stoffen. Op het vlak van waterbescherming zijn de waterbevoorradingswet (*Wasserhaushaltsgesetz - WHG*) en de voorschriften betreffende gevaarlijke stoffen (*Verordnung über Anlagen zum Umgang mit wassergefährdenden Stoffen - VAwS*) van de verschillende deelstaten van bijzonder belang voor 50Hertz. Werknemers krijgen een opleiding voor de milieuvriendelijke bediening van onze systemen en verantwoordelijken voor waterbescherming worden continu op de hoogte gehouden van alle nieuwe ontwikkelingen. In de netzone zijn de vereisten van de WHG en de VAwS in het bijzonder relevant voor de kustgebieden van Mecklenburg-Vorpommern.

De drie onderzeese kabeltrajecten van het netaansluitingsproject Ostwind 1 in de Baltische Zee bijvoorbeeld lopen ten zuiden van de Cluster Westlich Adlergrund, voorbij het eiland Rügen, door de Greifswalder Bodden tot aan het aankomstpunt aan land nabij Lubmin. In de aankomstzone moeten we boren onder kwetsbare natuurgebieden en waardevolle biotopen. Door de milieuvriendelijke horizontale richtboormethode (HDD, horizontal directional drilling) te gebruiken kan 50Hertz de impact op de fauna en flora in het duinlandschap aanzienlijk beperken. Daarnaast levert 50Hertz een

grote bijdrage om de Baltische Zee veilig te maken voor de mens en het milieu. Zo worden bij elke projectvoorbereiding verontreinigde locaties op de bodem van de Baltische Zee geruimd. Dit gaat dan bijvoorbeeld om bommen en mijnen uit de twee wereldoorlogen. Voor het project Ostwind 2, waarvan de twee offshore-windparken in de toekomst ongeveer 725 megawatt zullen genereren, zijn in 2019 de eerste bodemonderzoeken en ruimingen begonnen in het ondiepe water van de Baltische Zee en aan land. Momenteel wordt de aanleg van een kunstmatig rif onderzocht ter compensatie voor de onvermijdelijke ingrepen in de Baltische Zee. Op die manier zou een gebied van 17 hectare met een waterdiepte tot 40 meter kunnen bijdragen aan de biodiversiteit in de Baltische Zee. In 2019 heeft 50Hertz de *Marine Grid Declaration* van het Renewables Grid Initiative (RGI) ondertekend, waarin normen zijn vastgelegd voor het vroegtijdig betrekken van stakeholders en voor het behoud van natuur en dier- en plantensoorten bij de ontwikkeling van het offshore-net. Deze normen gaan verder dan de wettelijke vereisten.

3.9.4. Energieverbruik

GRI 302-1, GRI 302-4, SDG7, SDG13

50Hertz steunt de doelstellingen van de EU en de Duitse regering om de CO₂-uitstoot te beperken. We doen dit vooral door het net uit te breiden, waardoor het aandeel van CO₂-neutrale energiebronnen toeneemt, maar ook door de koolstofvoetafdruk over het volledige bedrijf te optimaliseren. In 2019 werd voor de tweede keer de opdracht gegeven tot een externe energie-audit volgens DIN EN 16247-1 om systematisch het energieverbruik van onze systemen en administratieve gebouwen in kaart te brengen. Het energieverbruik in 2018 werd als basis gebruikt en voor het eerst werd het nieuwe hoofdkantoor, het 50Hertz Netzquartier in de Berlijnse wijk Berlin-Mitte, opgenomen in de verbruikscijfers. Zowel de constructie als het ontwerp van de hoofdzetel gebeurden met het oog op duurzaamheid in termen van energie-efficiëntie, ecologie, gebruiksmogelijkheden en toegankelijkheid. Het 50Hertz Netzquartier werd inmiddels bekroond met de internationaal erkende Gold Standard van de Duitse Vereniging voor Duurzaam Bouwen (*Deutsche Gesellschaft für Nachhaltiges Bauen – DGNB*) en de Amerikaanse LEED-norm (*Leadership in Energy and Environmental Design*). Bij nieuwbouw wordt al tijdens de ontwerpfase rekening gehouden met aspecten van duurzaam bouwen op vlak van energieverbruik en worden deze waar mogelijk toegepast.

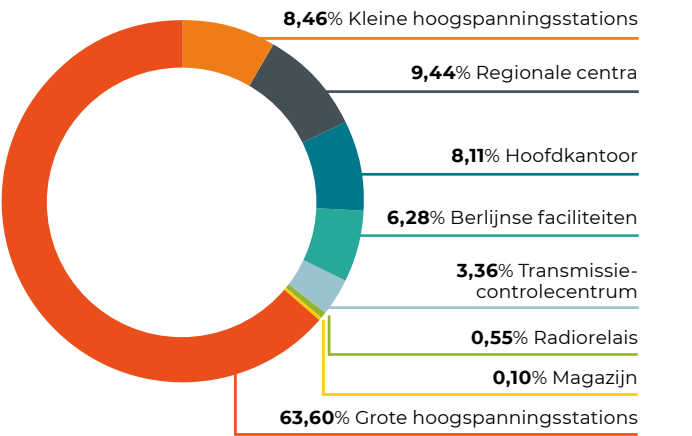
ENERGIEVERBRUIK

	2019		
	MWH	%	t co ₂ -EQ
Elektriciteit	63.627,87	89,82	34.168
Stadsverwarming	1.182,55	1,67	331
Brandstof (benzine)	808,28	1,14	163
Brandstof (diesel)	0,16	0,00	0,04
Aardgas	5.219,39	7,37	1.388
Totaal energieverbruik	70.838,25	100,00	36.050,04

Gegevensbron: Externe energie-audit uitgevoerd volgens DIN EN 16247-1 in 2019.

De uitsplitsing van de totale CO₂-uitstoot toont aan dat elektriciteit met een aandeel van bijna 95 procent duidelijk de koploper is. Een merkbare vermindering van de koolstofvoetafdruk kan enkel in dit segment worden bereikt. Het grootste deel van het elektriciteitsverbruik, namelijk 55.497,65 MWh, komt voor rekening van de hoogspanningsstations van 50Hertz. Alle schakelapparatuur samen die enkel elektrische energie nodig heeft, is goed voor een totaal aandeel van bijna 79 procent. De locaties met administratieve en controletaken, zoals het hoofdkantoor, de regionale centra en het controlecentrum, die ook thermische energie en brandstoffen nodig hebben, zijn goed voor een totaal aandeel van bijna 21 procent. De magazijnen en radiorelaisstations hebben geen significant aandeel in het verbruik. Het totale energieverbruik in verhouding tot de hoeveelheid getransporteerde energie is over het geheel genomen lichtjes gedaald van 0,0629 % in 2014 naar 0,0605 % in 2018.

DISTRIBUTION OF TOTAL ENERGY CONSUMPTION IN 2018

De energie-audit wees op een optimaliseringspotentieel in het hele bedrijf. De haalbaarheid daarvan werd zorgvuldig onderzocht in termen van economische doelmatigheid en duurzaamheid. Dit omvatte bijvoorbeeld isolatiewerkzaamheden in de technische ruimtes van het 50Hertz Netzquartier en in het hoogspanningsstation Teufelsbruch, evenals de afstelling van de temperatuur van de koelsystemen van 21 graden op 26 graden in de technische ruimtes van de administratieve site in Röhrsdorf. Voor de administratieve site in Bad Lauchstädt wordt bovendien een energie-efficiënte renovatie onderzocht.

3.9.5. Uitstoot

GRI 305-1, GRI 305-2, SDG7, SDG13

Naast het elektriciteitsverbruik hebben ook de voertuigen van het wagenpark invloed op de koolstofvoetafdruk. Ze zijn onmisbaar voor de volledige dekking van onze uitgebreide netzone en voor de snelle toegang tot onze sites. Sinds 2019 is er een nieuw locatieconcept uitgevoerd waarbij het aantal regionale centra van zeven naar tien werd verhoogd. Zo worden de rijafstanden korter, en wordt de uitstoot van broeikasgassen verminderd. Daarnaast werden in het kader van het wagenparkbeheer acht diesellootruigen vervangen door elektrische voertuigen en werden twee hybride voertuigen besteld. Een grootschalig gebruik van elektrische voertuigen is nog niet gepland omwille van hun actieradius. Als onderdeel van het vervangings- en inkoopproces wordt het wagenpark voortdurend aangepast aan de nieuwste technologische standaarden en efficiëntie. Dankzij deze maatregelen is CO₂-uitstoot van het wagenpark verminderd. In 2019 produceerden die voertuigen 1.521 ton CO₂. In vergelijking met 2018 (1.758 ton CO₂) werd 237 ton CO₂ minder uitgestoten.

We gebruiken vandaag zwavelhexafluoride (SF6) als elektrische isolator in gasgeïsoleerde schakelapparatuur. Dit gas heeft uitstekende elektrische eigenschappen, is niet giftig en chemisch zeer stabiel. Daar staat tegenover dat SF6 een zwaar broeikasgas is waarvan het opwarmend effect ongeveer 23.000 keer zo sterk is als dat van CO₂. Daarom wordt SF6 in schakelapparatuur in een gesloten circuit gebruikt, zodat dat de uitstoot naar het milieu vrijwel wordt uitgesloten. De drukkamers worden permanent technisch bewaakt op mogelijke lekkages. Ondanks al deze beschermende maatregelen kan natuurlijke lekkage niet voor 100 procent worden vermeden vanwege de afdichtingstechniek en de noodzakelijke verwerking van het gas. Volgens een vrijwillige verbintenis van de producenten en gebruikers van SF6 mag het verliespercentage, gemeten op de totale voorraad van SF6 in Duitsland, slechts 0,6 procent bedragen. Bij 50Hertz was dit percentage in het rapporteringsjaar aanzienlijk lager, namelijk 0,1 procent. Tijdens het transport, de opslag en het gebruik gaat 50Hertz uiterst voorzichtig om met dit gas en zoekt naar een alternatieve oplossing. Tot op heden is er echter geen verhandelbaar alternatief voor SF6 voor schakelapparatuur voor spanningsniveaus van 220 en 380 kilovolt. Daarom financiert 50Hertz samen met 13 andere bedrijven een onderzoeksproject van de technische hogeschool ETH Zürich. Dit project heeft tot doel systematisch te onderzoeken of alternatieve gassen geschikt zijn als isolatie- en schakelgassen in schakelapparatuur. Het onderzoeksprogramma duurt drie jaar.

Voor zakenreizen worden verschillende transportmiddelen gebruikt. In het rapporteringsjaar waren vliegreizen goed voor 436 ton CO₂-equivalenten. Daarnaast hebben onze medewerkers in totaal 546.000 kilometer per langeafstandstrein afgelegd. Verplaatsingen per langeafstandstrein worden niet in rekening gebracht, aangezien Deutsche Bahn verklaart 100% groene elektriciteit te gebruiken.

50Hertz beoordeelt momenteel de geleidelijke uitbreiding van zijn klimaatbeheer en de daarmee verbonden mogelijkheid om zijn uitstoot van broeikasgassen terug te dringen. Voor het rapporteringsjaar 2019 werd de volledige CO₂-uitstoot van het luchtverkeer voor het eerst gecompenseerd via de dienstverlener *atmosfair* en werd het eerste windmolenpark in de provincie Rivas in Nicaragua ondersteund. Met een totaal vermogen van 39,9 MW en

een gemiddelde elektriciteitsproductie van 196 GWh per jaar levert het windpark een belangrijke bijdrage aan de productie van groene elektriciteit en aan de bestrijding van het energietekort in het op één na armste land in deze regio. Het project is in overeenstemming met de Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (Sustainable Development Goals 1, 3, 7, 8, 9, 13 en 17) van de Verenigde Naties.

In het rapporteringsjaar 2018 werden voor het eerst directe en indirecte broeikasgasemissies berekend.

GHG EMISSIONS

Uitstoot van broeikasgassen in 2019 in tCO ₂ -equivalent		
DIRECT (SCOPE 1)		
SF ₆ -lekkage	4.256,56	0,38%
Noodgenerator hoofdkantoor*	6,82	0,00%
Wagenpark*	1.758,18	0,14%
Totaal directe uitstoot	5.784,37	0,52%
INDIRECT (SCOPE 2)		
Stadsverwarming*	184,86	0,02%
Elektriciteitsverbruik hoofdkantoor*	2.007,93	0,18%
Netverliezen	1.090.200,00	97,14%
Energieverbruik eigen assets	23.668,87	2,11%
Totaal indirecte uitstoot	1.116.072,54	99,45%
INDIRECT (SCOPE 3)		
Vliegreizen	436,00	0,04%
Treinreizen (lange afstand)	0,00	0,00%
Totaal indirecte uitstoot	436	0,04%
Totaal	1.122.292,91	100,00%

* De vermelde cijfers zijn schattingen per 31 december 2019. Voor de berekening van de CO₂-equivalenten zijn de volgende berekeningsgrondslagen en emissiefactoren gebruikt: SF₆/IPCC Vijfde evaluatierapport (ARS), wagenpark/ direct brandstofverbruik, energie (elektriciteit, stadsverwarming)/Federaal Milieuagentschap 2017
Toepassingsgebied 2 Richtsnoeren, zakenreizen/informatie verstrekt door dienstverleners, Toepassingsgebied 3 Richtsnoeren

Het berekende cijfer voor de koolstofvoetafdruk komt overeen met 1.002 ton CO₂-equivalenten per persoon met inbegrip van netverliezen, en 29 ton CO₂-equivalenten per persoon zonder netverliezen (basis: 1.120 werknemers).

3.9.6. Elektrische en magnetische velden

In Duitsland gelden strenge voorschriften voor elektrische en magnetische velden, die door de federale wet ter bescherming tegen immissie (*Bundesimmissionsschutzgesetz*) worden geregeld. 50Hertz voldoet volledig aan deze wettelijke limieten. 50Hertz neemt de bezorgdheid van de burgers ernstig en voert op verzoek ter plaatse en samen met de betrokken burgers metingen uit, wat getuigt van een voorzorgsbenadering.

3.9.7. Lawaai

Net als op het gebied van elektrische en magnetische velden gelden in Duitsland strenge grenswaarden voor geluidsemisssies, die eveneens door de federale wet ter bescherming tegen immissie (*Bundesimmissionsschutzgesetz*) worden geregeld. 50Hertz voldoet volledig aan deze wettelijke limieten.

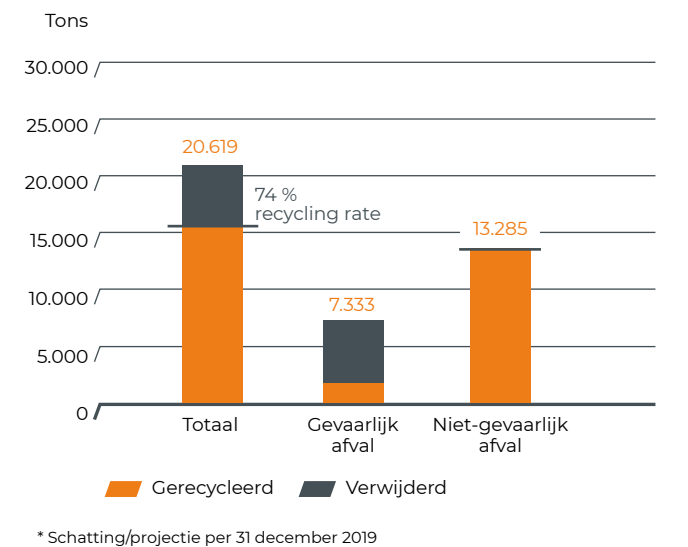
3.9.8. Afval

GRI 306-2

In zijn afvalbeleid beschouwt 50Hertz preventie als een topprioriteit. De hoeveelheid en samenstelling van het afval dat jaarlijks geproduceerd wordt, hangt echter in hoge mate af van zowel herstructurerings- en ontmantelingsprojecten als compensatie- en vervangingsmaatregelen. Dit onderwerp leent zich dan ook niet tot een vergelijking tussen verschillende jaren. Voor het afval dat we niet kunnen vermijden, hanteren we het principe ‘vermijden – hergebruiken – reduceren – recycleren – verwijderen’. Als we een systeem bouwen, ombouwen of ontmantelen, ontdoen we ons op een ‘grondstofvriendelijke’ manier van eventuele onderdelen die we niet meer nodig hebben.

In vergelijking met het voorgaande jaar hebben projecten voor de constructie of vervanging van infrastructuur in het rapporteringsjaar over het geheel genomen minder afval opgeleverd.

AFVALVERWIJDERING IN 2019

50Hertz slaagde erin om de wettelijke vereisten voor recyclage (recycleren vóór verwijderen) na te leven met een recyclagepercentage van ongeveer 74%.

4. Referentietabel

GRI 102-55

Dit jaarverslag is opgesteld in overeenstemming met de standaarden van het Global Reporting Initiative (GRI): Core option. Dit tweede geïntegreerde jaarverslag van Elia groep heeft betrekking op de periode van 1 januari 2019 tot 31 december 2019.

Common (C)	Belgium (B)	Germany (G)	GRI number	GRI description	Page
GRI 102: General information 2019					
1. Organisational Profile					
X		X	102-1	Name of the organisation	(C) Activity report p. 12 Sustainability report p. 8 (B) Sustainability Report p. 18 (G) Sustainability report p. 48
X	X	X	102-2	Activities, brands, products, and services	(C) Activity report p. 13 (B) Sustainability report p. 18 (G) Sustainability report p. 48
	X	X	102-3	Location of headquarters	(B) Sustainability report p. 18 (G) Sustainability report p. 48
	X	X	102-4	Location of operations	(B) Sustainability report p. 18 (G) Sustainability report p. 48
X			102-5	Ownership and legal form	(C) Activity report p. 148
X	X	X	102-6	Markets served	(B) Sustainability report p. 18 (G) Sustainability report p. 48
X	X	X	102-7	Scale of the organisation	(C) Sustainability report p. 8 (B) Sustainability report p. 18, 27 (G) Sustainability report p. 48
	X	X	102-8	Information on employees and other workers	(C) Sustainability report p. 8 (B) Sustainability report p. 27 (G) Sustainability report p. 55
X	X	X	102-9	Supply chain	(C) Activity report p. 4 (B) Sustainability report p. 18 & 33 (G) Sustainability report p. 48 & 60
X			102-10	Significant changes to the organisation and its supply chain	(C) Activity report p. 148
	X	X	102-11	Precautionary Principle or approach	(B) Sustainability report p. 21 & 38 (G) Sustainability report p. 50 & 66
X	X	X	102-12	External initiatives	(B) Sustainability report p. 19 (G) Sustainability report p. 49
X	X	X	102-13	Membership of associations	(B) Sustainability report p. 19 (G) Sustainability report p. 49
2. Strategy					
X			102-14	Statement from senior decision-maker	(C) Sustainability report p. 6 (C) Activity report p. 6
X	X	X	102-15	Key impacts, risks, and opportunities	(C) Activity report p. 6, p. 10, p. 132 (C) Sustainability report p. 12

3. Ethics and integrity					
X	X	X	102-16	Values, principles, standards, and norms of behaviour	(C) Activity report p. 93 (C) Sustainability report p. 9 (B) Sustainability report p. 20 & 22 (G) Sustainability report p. 49 & 51
	X	X	102-17	Mechanisms for advice and concerns about ethics	(C) Sustainability report p. 9 (B) Sustainability report p. 20 (G) Sustainability report p. 49
4. Governance					
X			102-18	Governance structure	(C) Activity report p. 114
X	X	X	102-19	Delegating authority	(C) Activity report p. 119 (C) Sustainability report p. 9 (B) Sustainability report p. 20 (G) Sustainability report p. 49
	X	X	102-20	Executive-level responsibility for economic, environmental, and social topics	(C) Activity report p. 125 (C) Sustainability report p. 9 (B) Sustainability report p. 20, (G) Sustainability report p. 49
X	X	X	102-21	Consulting stakeholders on economic, environmental and social topics	(C) Activity report p. 78 (B) Sustainability report p. 36 (G) Sustainability report p. 64
X			102-22	Composition of the highest governance body and its committees	(C) Activity report p. 116
X			102-23	Chair of the highest governance body	(C) Activity report p. 116
	X	X	102-26	Role of the highest governance body in setting purpose, values, and strategy	(C) Activity report p. 119 (C) Sustainability report p. 9 (B) Sustainability report p. 20 (G) Sustainability report p. 49 & 66
X	X	X	102-29	Identifying and managing economic, environmental and social impacts	(C) Activity report p. 72 (B) Sustainability report p. 35 (G) Sustainability report p. 62
X	X	X	102-30	Effectiveness of risk management processes	(C) Activity Report p. 132 (B) Sustainability report p. 21 (G) Sustainability report p. 50
		X	102-32	Highest governance body's role in sustainability reporting	(C) Sustainability report p. 9 (B) Sustainability report p. 20 (G) Sustainability report p. 49
		X	102-33	Communicating critical concerns	(C) Sustainability report p. 9 (B) Sustainability report p. 20 (G) Sustainability report p. 49
		X	102-38	Annual total compensation ratio	(B) Sustainability report p. 30 (G) Sustainability report p. 57
5. Stakeholder engagement					
X	X	X	102-40	List of stakeholder groups	(C) Activity report p. 4 (B) Sustainability report p. 35 (G) Sustainability report p. 64
	X	X	102-41	Collective bargaining agreements	(C) Sustainability report p. 8 (B) Sustainability report p. 27 (G) Sustainability report p. 57 & 58
X	X	X	102-42	Identifying and selecting stakeholders	(B) Sustainability report p. 35
X	X	X	102-43	Approach to stakeholder engagement	(C) Activity report p. 74 (B) Sustainability report p. 35 (G) Sustainability report p. 62
X		X	102-44	Key topics and concerns raised	(C) Activity report p. 74 (B) Sustainability report p. 35 (G) Sustainability report p. 62

6. Reporting principles					
X			102-45	Entities included in the consolidated financial statements	(C) Activity report p. 148
	X	X	102-46	Defining report content and topic Boundaries	(C) Sustainability report p. 12
X	X	X	102-47	List of material topics	(C) Sustainability report p. 12
			102-48	Restatements of information	There are no restatements of information provided in previous reports.
			102-49	Changes in reporting	The Annual Report 2019 is the third integrated annual reporting in line with the GRI - Core principles
			102-50	Reporting period	Fiscal year 2019
			102-51	Date of most recent report	Annual report 2019
			102-52	Reporting cycle	Annual reporting cycle
	X	X	102-53	Contact point for questions regarding the Annual Report	(B) Marleen Vanhecke External Communications & External Relations marleen.vanhecke@elia.be (G) Kerstin Rippel Communication and Public Affairs Kerstin.Rippel@50hertz.com
			102-54	Claims of reporting in accordance with the GRI Standards	This Annual Report has been prepared in accordance with the GRI Standards: Core option
X			102-55	GRI content index	(C) Sustainability report p. 73
GRI 103: Identified Material Aspects and Boundaries					
X	X	X	103-1	Explanation of the material topic and its Boundary	(C) Activity report p. 16 (C) Sustainability report p. 12
X		X	103-2	The management approach and its components	(C) Activity report p. 16 (C) Sustainability report p. 12
X		X	103-3	Evaluation of the management approach	(C) Activity report p. 16 (C) Sustainability report p. 12
GRI 201: Economic performance					
X			201-1	Direct economic value generated and distributed	(C) Activity report p. 19 Financial report (tbc)
X	X	X	201-2	Financial implications and other risks and opportunities for the organisation's activities due to climate change	(C) Activity report p. 14, 24, 42, 56 (B) Sustainability report p.21 (G) Sustainability report p.41
GRI 203: Indirect economic impacts					
X		X	203-1	Development and impact of infrastructure investments and services supported	(C) Activity report p. 30 & 32 (G) Sustainability report p. 61
X		X	203-2	Significant indirect economic impacts, including the extent of impacts	(C) Activity report p. 30 (B) Sustainability report p. 37 (G) Sustainability report p. 61
GRI 204: Procurement practices					
	X	X	204-1	Proportion of spending on local suppliers	(B) Sustainability report p. 33 & 34 (G) Sustainability report p. 60, 61

GRI 205: Anti-Corruption

X	X	205-1	Operations assessed for risks related to corruption	(C) Sustainability p. 9 (B) Sustainability report p. 20 (G) Sustainability report p. 60	
X	X	205-2	Communication and training on anticorruption policies and procedures	(B) Sustainability report p. 20 (G) Sustainability report p. 50	
X	X	X	205-3	Confirmed incidents of corruption and actions taken	No incidents of corruption occurred during the reporting period.

GRI 206: Anti-competitive behaviour

X	X	X	206-1	Legal actions for anti-competitive behaviour, anti-trust, and monopoly practices	No legal actions pending or completed during the reporting year.
---	---	---	-------	--	--

GRI 302: Energy

X	X	302-1	Energy consumption within the organisation	(B) Sustainability report p. 41 (G) Sustainability report p. 69
X	X	302-2	Energy consumption outside of the organisation	(B) Sustainability report p. 23 & 24 (G) Sustainability report p. 52 & 53

GRI 304: Biodiversity

X	X	X	304-1	Operational sites owned, leased, managed in, or adjacent to, protected areas and areas of high biodiversity value outside protected areas	(C) Activity report p. 84 (B) Sustainability report p. 38 (G) Sustainability report p. 66
X	X	X	304-2	Significant impacts of activities, products, and services on biodiversity	(C) Activity report p. 84 (B) Sustainability report p. 38 (G) Sustainability report p. 66
X	X	X	304-3	Habitats protected or restored	(C) Activity report p. 84 (B) Sustainability report p. 38 (G) Sustainability report p. 66

GRI 305: Emissions

X	X	305-1	Direct greenhouse gas (GHG) emissions (Scope 1)	(B) Sustainability report p. 41 (G) Sustainability report p. 71
X	X	305-2	Energy indirect greenhouse gas (GHG) emissions (Scope 2)	(B) Sustainability report p. 41 (G) Sustainability report p. 71
X		305-3	Other indirect greenhouse gas (GHG) emissions (Scope 3)	(B) Sustainability report p. 41

GRI 306: Effluents and waste

X		306-2	Waste by type and disposal method	(B) Sustainability report p. 43 (G) Sustainability report p.72
---	--	-------	-----------------------------------	---

GRI 307: Environmental compliance

X	X	X	307-1	Non-compliance with environmental laws and regulations	The organisation has not identified any significant non-compliance with environmental laws and/or regulations.
---	---	---	-------	--	--

GRI 308: Supplier Environmental Assessment

X	X	308-1	New suppliers that were screened using environmental criteria	(B) Sustainability report p. 33 (G) Sustainability report p. 60 & 66
X	X	308-2	Significant actual and potential negative environmental impacts in the supply chain and actions taken	(B) Sustainability report p. 33 (G) Sustainability report p. 60 & 66

GRI 401: Employment

	X	X	401-1	Total number and rates of new employee hires and employee turnover	(B) Sustainability report p. 28 (G) Sustainability report p. 56
X	X	X	401-2	Benefits provided to full-time employees that are not provided to temporary or part-time employees	There are no differences between the benefits provided to full-time and part-time employees.
	X	X	401-3	Parental leave	(B) Sustainability report p. 27 & 29 (G) Sustainability report p. 58

GRI 402: Labour/Management Relations (MA)

X				(G) Sustainability report p. 58
---	--	--	--	---------------------------------

GRI 403: Occupational Health and Safety

X	X	X	403-1	Occupational health and safety management system	(C) Activity report p. 98 (B) Sustainability report p. 31 (G) Sustainability report p. 59
	X	X	403-2	Hazard identification, risk assessment, and incident investigation	(B) Sustainability report p. 31 (G) Sustainability report p. 59
	X	X	403-3	Occupational health services	(B) Sustainability report p. 31 (G) Sustainability report p. 59

GRI 404: Training and Education

X	X	X	404-1	Average hours of training per year per employee by gender, and by employee category	(C) Activity report p. 92 (B) Sustainability report p. 30 (G) Sustainability report p. 66
---	---	---	-------	---	---

GRI 405: Diversity and Equal Opportunity

X	X	X	405-1	Diversity of governance bodies and employees	(C) Sustainability report p. 8 (B) Sustainability report p. 27 (G) Sustainability report p. 55
		X	405-2	Ratio of basic salary and remuneration of women to men	(G) Sustainability report p. 55

GRI 406: Non-Discrimination

X	X	X	406-1	Total number of incidents of discrimination and corrective actions taken	The organisation has not identified any incidents of discrimination during the reporting period.
---	---	---	-------	--	--

GRI 413: Local Communities

X	X	X	413-1	Operations with local community engagement, impact assessments, and development programmes	(C) Activity report p. 72 (B) Sustainability report p. 35 (G) Sustainability report p. 61, 62
---	---	---	-------	--	---

GRI 414: Supplier Social Assessment

X	X	414-1	New suppliers that were screened using social criteria	(B) Sustainability report p. 33 & 34 (G) Sustainability report p. 60
---	---	-------	--	---

GRI 416: Customer Health and Safety

X	X	416-1	Assessment of the health and safety impacts of product and service categories	(C) Sustainability report p. 42
---	---	-------	---	---------------------------------

GRI 419: Socio-economic Compliance

X	X	X	419-1	Monetary value of significant fines for non-compliance with laws and regulations in the social and economic area	(C) Sustainability report p. 9
---	---	---	-------	--	--------------------------------

G4 - Electric Utilities Specific (EUS)

Lines & losses & quality of service

X	X	EU4	Length of above and underground transmission and distribution lines by regulatory regime	(B) Sustainability report p. 17 (G) Sustainability report p. 47
X	X	EU12	Transmission and distribution losses as a percentage of total energy	(B) Sustainability report p. 25 (G) Sustainability report p. 54.

Demand management approach

X		DMA	Demand-side management programmes including residential, commercial, institutional and industrial programmes	(C) Activity report p. 59, 61, 66
X	X	DMA	Disaster / Emergency Planning and Response	(B) Sustainability report p. 21 (G) Sustainability report p. 50
X	X	DMA	Disaster / Stakeholder participation	(C) Activity report p. 74 & 78

Biodiversity

X	X	EN12	Description of significant impacts of activities, products, and services on biodiversity in protected areas and areas of high biodiversity value outside protected area	(B) Sustainability report p. 38 (G) Sustainability report p. 66 & 70
---	---	------	---	---

Health and safety & Human resources

X	X	EU15	Percentage of employees eligible to retire in the next 5 and 10 years broken down by job category and by region	(B) Sustainability report p. 29
---	---	------	---	---------------------------------

Reporting parameters

Maatschappelijke zetel

Dit verslag beperkt zich tot Elia System Operator en Elia Asset, die onder de naam Elia als één economische entiteit handelen, en tot 50Hertz Transmission.

De maatschappelijke zetel van Elia System Operator en Elia Asset is gevestigd
Keizerslaan 20
1000 Brussel, België

De maatschappelijke zetel van 50Hertz GmbH is gevestigd
Heidestraße 2
D-10557 Berlin, Duitsland

De maatschappelijke zetel van Eurogrid International is gevestigd
Joseph Stevensstraat, 7
1000 Brussel, België

De maatschappelijke zetel van Elia Grid International is gevestigd
Joseph Stevensstraat, 7
1000 Brussel, België

Verslaggevingsperiode

Dit verslag behelst de periode van 1/1/2019tot 31/12/2019.

Contact

Group Communications and Reputation
Marleen Vanhecke
T + 32 486 49 01 09
Keizerslaan 20
1000 Brussel
info@elia.be
T +32 2 546 72 41

Hoofdzetels Elia groep

Keizerslaan, 20, B-1000 Brussel
T +32 2 546 70 11
F +32 2 546 70 10
info@elia.be

Heidestraße 2
10557 Berlin
T +49 30 5150 0
F +49 30 5150 2199
info@50hertz.com

Concept en eindredactie

Elia Group Communication and Reputation

Grafische vormgeving

www.chriscom.be

Verantwoordelijke uitgever

Pascale Fonck

Ce document est également disponible en français.
This document is also available in English.

We willen iedereen bedanken die meegewerkt heeft aan de samenstelling van dit jaarverslag.

Ready to accelerate

Financieel verslag 2019

VERKLARING VAN DE VERANTWOORDELIJKE PERSONEN

De ondergetekenden, Chris Peeters, voorzitter van het directiecomité en Chief Executive Officer, en Catherine Vandenborre, Chief Financial Officer, verklaren, voor zover hen bekend, dat:

- a. de jaarrekeningen, die zijn opgesteld overeenkomstig de toepasselijke standaarden voor jaarrekeningen, een getrouw beeld geven van het vermogen, van de financiële toestand en van de resultaten van Elia en de in de consolidatie opgenomen ondernemingen;
- b. het jaarverslag een getrouw overzicht geeft van de ontwikkeling en de resultaten van het bedrijf en van de positie van Elia en de in de consolidatie opgenomen ondernemingen, alsmede een beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee zij geconfronteerd worden.

Brussel, 26 maart 2020

Catherine Vandenborre
Chief Financial Officer

Chris Peeters
Chief Executive Officer

1. INHOUDSTAFEL

1. INHOUDSTAFEL2

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING4

Geconsolideerde winst- en verliesrekening4

Geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten5

Geconsolideerde balans6

Geconsolideerd overzicht van mutaties in het eigen vermogen7

Geconsolideerd kasstroomoverzicht8

TOELICHTING BIJ DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING9

1. Verslaggevende entiteit9

2. Basis voor presentatie9

2.1. Conformiteitsverklaring9

2.2. Functionele en presentatievaluta11

2.3. Waarderingsbasis11

2.4. Gebruik van ramingen en beoordelingen11

2.5. Goedkeuring door de Raad van Bestuur12

3. Belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving13

3.1. Grondslagen voor consolidatie13

3.2. Omrekening in vreemde valuta14

3.3. Balansposten14

3.3.1. Materiële vaste activa14

3.3.2. Immateriële activa15

3.3.3. Goodwill15

3.3.4. Handels- en overige vorderingen15

3.3.5. Voorraden16

3.3.6. Geldmiddelen en kasequivalenten16

3.3.7. Bijzondere waardevermindering van niet-financiële activa16

3.3.8. Financiële activa17

3.3.9. Afgeleide financiële instrumenten en hedge accounting17

3.3.10. Eigen vermogen18

3.3.11. Financiële verplichtingen18

3.3.12. Personeelsbeloningen18

3.3.13. Voorzieningen19

3.3.14. Handelsschulden en overige schulden20

3.3.15. Overige niet courante verplichtingen20

3.3.16. Leases (van toepassing vanaf 1 januari 2019)20

3.3.17. Gereguleerde overlopende rekeningen21

3.4. Posten in de resultatenrekening22

3.4.1. Inkomsten22

3.4.2. Uitgaven25

3.5. Overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten en mutatieoverzicht van het eigen vermogen26

4. Rapportering per segment27

4.1. Basis voor segmentrapportering27

4.2. Elia Transmission (België)28

4.3. 50Hertz Transmission (Duitsland)30

4.4. Niet-gereguleerde activiteiten & Nemo Link32

4.5. Aansluiting van de informatie over te rapporteren segmenten met IFRS-bedragen34

4.6. Adjusted elementen – reconciliatie tabel35

5. Elementen van de geconsolideerde winst- en verliesrekening en niet-gerealiseerde resultaten36

5.1. Bedrijfsopbrengsten, netto inkomsten (kosten) afrekeningsmechanisme en overige bedrijfsopbrengsten36

5.2. Bedrijfskosten36

5.3. Nettofinancieringslasten38

5.4. Winstbelastingen38

5.5. Winst per aandeel (WPA)39

5.6. Niet-gerealiseerde resultaten39

6. Elementen van de geconsolideerde balans40

6.1. Materiële vaste activa40

6.2. Immateriële activa41

6.3. Goodwill41

6.4. Langlopende handels- en overige vorderingen44

6.5. Investerings opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode44

6.5.1. Joint ventures44

6.5.2. Geassocieerde ondernemingen44

6.6. Overige financiële vaste activa45

6.7. Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen46

6.8. Voorraden47

6.9. Kortlopende handels- en overige vorderingen, over te dragen kosten en verkregen opbrengsten47

6.10. Actuele belastingvorderingen en verplichtingen48

6.11. Geldmiddelen en kasequivalenten48

6.12. Eigen vermogen48

6.12.1. Eigen vermogen toe te rekenen aan de eigenaars van de vennootschap48

6.12.2. Hybride effecten49

6.13. Rentedragende leningen en financieringsverplichtingen49

6.14. Personeelsbeloningen50

6.15. Voorzieningen57

6.16. Overige langlopende verplichtingen58

6.17. Handelsschulden en overige schulden58

6.18. Financiële instrumenten – reële waarden59

6.19. Leasing60

6.20. Over te dragen opbrengsten en toe te rekenen kosten62

7. Groepsstructuur63

7.1. Dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde ondernemingen63

8. Andere toelichtingen65

8.1. Beheer van financiële risico's en derivaten65

8.2. Toezegging en voorwaardelijke verplichtingen68

8.3. Verbonden partijen68

8.4. Gebeurtenissen na balansdatum70

8.5. Varia70

8.6. Diensten verleend door de commissarissen70

9. REGELGEVEND KADER EN TARIEVEN71

9.1. Regelgevend kader in België71

9.1.1. Federale wetgeving71

9.1.2. Gewestelijke wetgeving71

9.1.3. Regelgevende instanties71

9.1.4. Tariefbepaling71

9.2. Regelgevend kader in Duitsland74

9.2.1. Relevante wetgeving74

9.2.2. Regelgevende instanties in Duitsland74

9.2.3. Tarieven in Duitsland74

9.3. Regelgevend kader voor NemoLink Interconnector76

VERSLAG VAN HET COLLEGE VAN COMMISSARISSEN OVER DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING77

INFORMATIE MET BETREKKING TOT DE MOEDERVENNOOTSCHAP82

Balans na winstverdeling83

Resultatenrekening84

Financiële termen of alternatieve prestatiemaatstaven85

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

Geconsolideerde winst- en verliesrekening

(in miljoen EUR) - Periode eindigend per 31 december	Toelichting	2019	2018
Voortgezette bedrijfsactiviteiten			
Omzet	(5.1)	2.242,3	1.934,8
Grond- en hulpstoffen	(5.2)	(76,9)	(41,5)
Overige bedrijfsopbrengsten	(5.1)	150,3	109,0
Netto opbrengsten (kosten) uit afrekeningsmechanisme	(5.1)	(73,7)	(112,0)
Diensten en diverse goederen	(5.2)	(1.007,1)	(945,7)
Personeelskosten	(5.2)	(282,9)	(229,3)
Afschrijvingen en waardeverminderingen	(5.2)	(374,6)	(252,3)
Wijziging in voorzieningen	(5.2)	14,1	4,4
Overige bedrijfskosten	(5.2)	(30,1)	(30,4)
Resultaat uit bedrijfsactiviteiten		561,4	437,0
Aandeel in resultaat van investeringen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode (na belastingen)	(6.5)	8,3	65,6
Resultaten voor intrest en belastingen (EBIT)		569,7	502,6
Nettofinancieringslasten	(5.3)	(139,6)	(93,3)
Financieringsbaten		5,6	21,9
Financieringslasten		(145,2)	(115,2)
Winst vóór winstbelastingen		430,1	409,3
Winstbelastingen	(5.4)	(121,0)	(102,2)
Winst op voorgezette bedrijfsactiviteiten		309,1	307,1
Winst over de verslagperiode		309,1	307,1
Winst toe te rekenen aan			
Eigenaars van aandelen van de moedermaatschappij – Eigenaars van gewone aandelen		254,3	275,2
Houders van aandelen van de moedermaatschappij - hybride effecten		19,3	6,2
Minderheidsbelang		35,5	25,7
Winst over de verslagperiode		309,1	307,1
Winst per aandeel (in EUR)			
Gewone winst per aandeel		3,91	4,52
Verwaterde winst per aandeel		3,91	4,52

De toelichting (1-9) maakt integraal deel uit van deze geconsolideerde jaarrekening.

Geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten

(in miljoen EUR) - Periode eindigend per 31 december	Toelichting	2019	2018
Winst over de verslagperiode		309,1	307,1
Niet-gerealiseerde resultaten			
Elementen die zijn of kunnen overgeboekt worden naar de winst- en verliesrekening:			
Effectief deel van aanpassingen in de reële waarde van kasstroomafdekkingen	(5.6)	(1,0)	(8,4)
Wisselkoersverschillen uit omrekening van buitenlandse activiteiten		(0,1)	0,0
Belastingimpact op deze elementen		0,2	2,2
Elementen die nooit naar de winst- en verliesrekening worden overgeboekt:			
Herwaarderings van verplichtingen voor vergoedingen na uitdiensttreding	(6.14)	(5,4)	0,8
Investeringen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode - deel van niet-gerealiseerde resultaten	(5.6)	0,0	2,7
Belastingimpact op deze elementen	(6.10)	1,5	(0,2)
Niet-gerealiseerde resultaten over het boekjaar, na belastingen		(4,8)	(2,9)
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten over het boekjaar		304,3	304,2
Winst toe te rekenen aan:			
Eigenaars van aandelen van de moedermaatschappij – Eigenaars van gewone aandelen		250,1	271,9
Houders van aandelen van de moedermaatschappij - hybride effecten		19,3	6,2
Minderheidsbelang		34,9	26,1
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten over het boekjaar		304,3	304,2

De toelichting (1-9) maakt integraal deel uit van deze geconsolideerde jaarrekening.

Geconsolideerde balans

(in miljoen EUR) - Periode eindigend per 31 december	Toelichting	31 december 2019	31 december 2018
ACTIVA			
VASTE ACTIVA		12.390,8	11.362,8
Materiële vaste activa	(6.1)	9.445,6	8.456,2
Goodwill	(6.3)	2.411,1	2.411,1
Immateriële activa	(6.2)	96,4	91,2
Handels- en overige vorderingen	(6.4)	2,3	177,0
Investerings opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode	(6.5)	342,8	135,4
Overige financiële vaste activa (incl. derivaten)	(6.6)	88,9	86,9
Uitgestelde belastingvorderingen	(6.7)	3,7	5,0
VLOTTENDE ACTIVA		1.502,6	2.391,5
Vorraden	(6.8)	24,3	19,2
Handels- en overige vorderingen	(6.9)	488,0	558,9
Actuele belastingvorderingen	(6.10)	5,5	3,6
Geldmiddelen en kasequivalenten	(6.11)	975,0	1.789,3
Over te dragen kosten en verkregen opbrengsten	(6.9)	9,8	20,5
Totaal activa		13.893,4	13.754,3
TOTAAL EIGEN VERMOGEN EN VERPLICHTINGEN			
EIGEN VERMOGEN		4.332,1	3.748,9
Eigen vermogen toe te rekenen aan de eigenaars van de Vennootschap	(6.12)	4.022,3	3.447,5
Eigen vermogen toe te rekenen aan gewone aandelen		3.320,8	2.741,3
Aandelenkapitaal		1.705,9	1.521,5
Uitgiftepremie		259,1	14,3
Reserves		173,0	173,0
Afdekkingsreserves		(7,0)	(6,2)
Ingehouden winsten		1.189,8	1.038,7
Eigen vermogen toe te rekenen aan hybrid securities	(6.12)	701,4	706,2
Minderheidsbelang		309,9	301,4
LANGLOPENDE VERPLICHTINGEN		5.924,9	6.289,0
Leningen en overige langlopende financieringsverplichtingen	(6.13)	5.378,9	5.773,8
Personeelsbeloningen	(6.14)	118,2	104,0
Derivaten	(8.1)	4,4	2,9
Voorzieningen	(6.15)	122,3	96,9
Uitgestelde belastingverplichtingen	(6.7)	87,0	95,2
Overige verplichtingen	(6.16)	214,1	216,2
KORTLOPENDE VERPLICHTINGEN		3.636,4	3.716,4
Leningen en overige financieringsverplichtingen	(6.13)	1.119,2	621,1
Voorzieningen	(6.15)	15,6	16,5
Handelsschulden en overige schulden	(6.17)	1.356,9	1.989,1
Actuele belastingverplichtingen	(6.10)	54,8	93,1
Over te dragen opbrengsten en toe te rekenen kosten	(6.20)	1.089,9	996,6
Totaal Eigen vermogen en verplichtingen		13.893,4	13.754,3

De toelichting (1-9) maakt integraal deel uit van deze geconsolideerde jaarrekening.

Geconsolideerd overzicht van mutaties in het eigen vermogen

(in miljoen EUR)	Aandelen-kapitaal	Uitgiftepremie	Afdekkings-reserves	Omrekenings-verschillen	Reserves	Ingehouden winst	Nettowinst toe te rekenen aan eigenaars van gewone aandelen	Hybrid securities	Eigen vermogen toe te rekenen aan de eigenaars van de vennootschap	Minderheids-belang	Totaal eigen vermogen
Stand per 1 januari 2017, zoals gerapporteerd	1.517,6	11,9	0,0	0,0	173,0	938,1	2.640,7	0,0	2.640,7	1,1	2.641,8
Wijziging in grondslag voor financiële verslaggeving IFRS 15						(77,4)	(77,4)		(77,4)		(77,4)
Stand herwerkt per 31 december 2017	1.517,6	11,9	0,0	0,0	173,0	860,7	2.563,3	0,0	2.563,3	1,1	2.564,4
Wijziging in grondslag voor financiële verslaggeving IFRS 9						2,9	2,9		2,9		2,9
Stand herwerkt per 1 januari 2018	1.517,6	11,9	0,0	0,0	173,0	863,7	2.566,2	0,0	2.566,2	1,1	2.567,3
Winst over de verslagperiode						281,6	281,6		281,6	25,7	307,3
Niet-gerealiseerde resultaten			(6,2)	0,0		2,8	(3,5)		(3,5)	0,5	(3,1)
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten			(6,2)	0,0		284,4	278,2		278,2	26,1	304,2
Transacties met eigenaars, rechtstreeks verwerkt in het eigen vermogen											
Bijdragen van en uitkeringen aan eigenaars											
Uitgifte gewone aandelen	2,8	2,5					5,3		5,3		5,3
Kosten mbt op aandelen gebaseerde betalingen	1,0						1,0		1,0		1,0
Uitgifte van hybrid securities						(3,2)	(3,2)	700,0	696,8		696,8
Verdeling aan hybrid securities						(6,2)	(6,2)	6,2	0,0		0,0
Belastingen op verdeling aan hybrid secutities						(1,8)	(1,8)		(1,8)		(1,8)
Dividenden						(98,7)	(98,7)		(98,7)	(20,0)	(118,7)
Totaal bijdragen en uitkeringen	3,8	2,5	0,0			(109,9)	(103,6)	706,2	602,6	(20,0)	582,6
Veranderingen in zeggenschap											
Aanpassing minderheidsbelang EGI, tengevolge acquisitie						0,5	0,5		0,5	(0,5)	0,0
Acquisitie				0,0		0,0	0,1		0,1	294,6	294,7
Totaal veranderingen in zeggenschap				0,0		0,5	0,6		0,6	294,1	294,7
Totaal bijdragen van en uitkeringen aan eigenaars	3,8	2,5	0,0	0,0		(109,4)	(103,0)	706,2	603,2	274,1	877,3
Stand per 31 december 2018	1.521,4	14,4	(6,2)	0,0	173,0	1.038,7	2.741,3	706,2	3.447,5	301,4	3.748,9
Stand per 1 januari 2019	1.521,4	14,4	(6,2)	0,0	173,0	1.038,7	2.741,3	706,2	3.447,5	301,4	3.748,9
Winst over de verslagperiode						273,6	273,6		273,6	35,5	309,1
Niet-gerealiseerde resultaten			(0,8)	0,0		(3,3)	(4,2)		(4,3)	(0,6)	(4,8)
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten			(0,8)	0,0		270,2	269,4		269,4	34,9	304,3
Transacties met eigenaars, rechtstreeks verwerkt in het eigen vermogen											
Bijdragen van en uitkeringen aan eigenaars											
Uitgifte gewone aandelen	190,5	244,8					435,3		435,3		435,3
Kosten mbt uitgifte aandelen	(6,2)						(6,2)		(6,2)		(6,2)
Kosten mbt op aandelen gebaseerde betalingen	0,1						0,1		0,1		0,1
Verdeling aan hybrid securities						4,8	4,8	(4,8)	0,0		0,0
Belastingen op verdeling aan hybrid secutities						1,5	1,5		1,5		1,5
Dividenden aan minderheidsbelangen						0,0	0,0		0,0	(26,4)	(26,4)
Dividenden	(101,3)	(101,3)				(24,0)	(24,0)		(101,3)		(101,3)
Hybride dividend						(24,0)	(24,0)		(24,0)		(24,0)
Totaal bijdragen en uitkeringen	184,4	244,8	0,0			(119,1)	310,1	(4,8)	305,4	(26,4)	279,0
Totaal bijdragen van en uitkeringen aan eigenaars	184,4	244,8	0,0	0,0		(119,1)	310,1	(4,8)	305,4	(26,4)	279,0
Stand per 31 december 2019	1.705,8	259,2	(7,0)	0,0	173,0	1.189,8	3.320,8	701,4	4.022,2	309,9	4.332,1

De toelichting (1-9) maakt integraal deel uit van deze geconsolideerde jaarrekening.

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

(in miljoen EUR) - Periode eindigend per 31 december	Toelichting	2019	2018
Kasstroom uit bedrijfsactiviteiten			-
Winst over de verslagperiode		309,1	307,1
Aanpassing voor:			
Nettofinancieringslasten	(5,3)	139,6	93,3
Overige niet-kaskosten		(2,2)	1,1
Winstbelastingen	(5.4)	124,7	105,9
Aandeel in resultaat van investeringen verwerkt volgens de vermogensmutatiemethode, na belasting		(8,3)	(65,6)
Afschrijvingen materiële en amortisatie immateriële activa		365,8	249,5
Boekwinst op verkoop van materiële en immateriële activa		10,0	12,6
Bijzondere waardeverminderingen op vlottende activa		0,3	3,8
Mutatie voorzieningen		(9,4)	(9,2)
Mutatie aanpassing in leningen		1,1	1,3
Mutatie uitgestelde belastingen	(6.7)	(3,7)	(3,6)
Kasstroom uit bedrijfsactiviteiten		927,1	696,1
Mutatie voorraden		(5,6)	(1,8)
Mutatie handels- en overige vorderingen		66,2	(50,5)
Mutatie overige vlottende activa		14,9	7,8
Mutatie handelsschulden en overige schulden		(640,4)	(12,9)
Mutatie overige kortlopende verplichtingen		28,2	117,9
Wijzigingen in werkkapitaal		(536,7)	60,5
Betaalde rente		(158,4)	(141,8)
Ontvangen rente		5,8	5,7
Betaalde winstbelastingen		(166,5)	(103,8)
Nettokasstroom uit bedrijfsactiviteiten		71,2	516,7
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Verwerving van immateriële activa		(26,9)	(23,2)
Verwerving van materiële activa		(1.130,8)	(991,1)
Verwerving van investeringen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode	(6.5)	(201,8)	(23,8)
Verwerving van dochteronderneming		(1,1)	(988,7)
Verworven geldmiddelen bij verwerving van dochteronderneming		0,0	1.902,7
Opbrengst uit de verkoop van materiële vaste activa		1,6	2,4
Opbrengst uit de verkoop van investeringen		0,0	0,2
Ontvangen dividend van onderneming opgenomen volgens		2,6	2,0
Leningen en lange termijn vorderingen aan joint ventures		174,4	(35,7)
Nettokasstroom gebruikt bij investeringsactiviteiten		(1.182,0)	(155,2)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten			
Opbrengst uit de uitgften van aandelenkapitaal	(6.12)	435,3	5,3
Kosten verbonden aan uitgifte van aandelenkapitaal	(6.12)	(6,1)	(0,1)
Betaald dividend (-)	(6.12)	(101,3)	(98,7)
Hybride dividend betaald		(24,0)	0,0
Betalingen aan non-controlling parties		(24,0)	0,0
Aflossing van opgenomen leningen (-)	(6.13)	(757,6)	0,0
Uitgifte hybrid	(6.12)	0,0	696,8
Ontvangsten van opgenomen leningen (+)	(6.13)	774,2	656,9
Minderheidsbelangen		0,0	(20,0)
Overige kasstromen uit financieringsactiviteiten		0,0	(7,6)
Nettokasstroom uit (gebruikt bij) financieringsactiviteiten		296,4	1.232,6
Netto-toename (afname) van geldmiddelen en kasequivalenten		(814,3)	1.594,1
Geldmiddelen en kasequivalenten per 1 januari		1.789,3	195,2
Geldmiddelen en kasequivalenten per 31 december		975,0	1.789,3
Netto-toename (afname) van geldmiddelen en kasequivalenten		(814,3)	1.594,1

De toelichting (1-9) maakt integraal deel uit van deze geconsolideerde jaarrekening.

TOELICHTING BIJ DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

1. Verslaggevende entiteit

Elia Group NV (de ‘Vennootschap’ of ‘Elia’) is gevestigd in België en heeft haar maatschappelijke zetel te Keizerslaan 20, B1000 Brussel. De geconsolideerde jaarrekening van de Vennootschap voor het boekjaar 2019 omvat de jaarrekening van de Vennootschap en haar dochterondernemingen (hierna aangeduid als de ‘Groep’ of ‘Elia groep’) en het belang van de Groep in joint ventures en geassocieerde ondernemingen.

De Vennootschap is een vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, met aandelen genoteerd op Euronext Brussels, onder de kenletters ELI.

De Elia groep is opgebouwd rond twee transmissienetbeheerders voor elektriciteit: Elia Transmission in België en 50Hertz Transmission, een van de vier Duitse transmissienetbeheerders, actief in het noorden en oosten van Duitsland en waarin Elia Group een participatie van 80% heeft.

De Groep heeft ook een participatie van 50% in NemoLink Ltd, de entiteit die een elektrische interconnector heeft gebouwd tussen het Verenigd Koninkrijk en België met de naam Nemo Link. Nemo Link is een joint venture met National Grid Ventures (VK) en is operationeel sinds 30 januari 2019 met een transfercapaciteit van 1000 MW.

Met ongeveer 2.500 medewerkers en een netwerk van zo’n 19.000 km hoogspanningsverbindingen ten dienste van 30 miljoen eindconsumenten behoort Elia Group tot de top 5 van de Europese TNB's. Ze staat in voor de efficiënte, betrouwbare en zekere transmissie van elektriciteit van producenten naar distributienetbeheerders en grote industriële gebruikers, alsook voor de import en export van elektriciteit van en naar de buurlanden. De Groep is een drijvende kracht in de ontwikkeling van de Europese elektriciteitsmarkt en de integratie van hernieuwbare energie. Naast haar activiteiten als netbeheerder in België en Duitsland biedt de Elia groep aan bedrijven een waaier van consultancy- en engineeringactiviteiten aan. De Groep treedt op onder de wettelijke entiteit Elia Group, een beursgenoteerd bedrijf met Publi-T, een gemeentelijke holding, als referentieaandeelhouder.

2. Basis voor presentatie

2.1. Conformiteitsverklaring

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS), zoals aangenomen voor gebruik in de Europese Unie. De Groep heeft alle door de IASB gepubliceerde nieuwe en herziene standaarden en interpretaties toegepast die toepasselijk zijn voor de activiteiten van de Groep en die gelden voor boekjaren die beginnen op 1 januari 2019.

Nieuwe en herziene standaarden en interpretaties

Indien een standaard of aanpassing een invloed heeft voor de Groep, is deze uitgelegd hieronder, samen met de impact.

- IFRS 16** werd gepubliceerd in januari 2016 en vervangt IAS 17: ‘Leaseovereenkomsten’, IFRIC 4: ‘Vaststelling of een overeenkomst een leaseovereenkomst bevat’, SIC 15: ‘Operationele leases – Stimulansen’ en SIC 27: ‘Evaluatie van de economische realiteit van transacties, rekening houdend met de juridische vorm van een leaseovereenkomst’. In IFRS 16 worden de beginselen omschreven voor de opname, waardering, presentatie en toelichting van leaseovereenkomsten en verplicht leasenemers om alle leaseovereenkomsten op eenzelfde wijze op de balans te rapporteren, gelijkaardig aan de opname van financiële leases volgens IAS 17. De standaard omvat twee vrijstellingen voor de opname voor leasenemers; leaseovereenkomsten van activa met lage waarde (bijvoorbeeld pc's) en kortlopende leaseovereenkomsten (d.w.z. leaseovereenkomsten met een leaseperiode van 12 maanden of minder). Op de aanvangsdatum van een leaseovereenkomst neemt een leasener een verplichting op om leasebetalingen te verrichten (d.w.z. de leaseverplichting) en een actief dat het recht vertegenwoordigt om het onderliggende actief gedurende de leaseperiode te gebruiken (d.w.z. het actief met gebruiksrecht). Leasenemers moeten de rentelasten op de leaseverplichting en de afschrijvingskosten op het actief afzonderlijk erkennen.

Leasenemers zijn ook verplicht om de leaseverplichting te herwaarderen wanneer zich bepaalde gebeurtenissen voordoen (bijvoorbeeld een wijziging in de leaseperiode of een wijziging in toekomstige leasebetalingen als gevolg van een wijziging aan een index of rentevoet die wordt gebruikt om de betalingen te bepalen). De leasener zal in het algemeen het bedrag van de herwaardering van de leaseverplichting opnemen alsook een aanpassing doorvoeren ten opzichte van het actief dat het gebruiksrecht vertegenwoordigt.

Voor de leasegever blijft de financiële verslaggeving volgens IFRS 16 in wezen ongewijzigd ten opzichte van de huidige financiële verslaggeving volgens IAS 17. Leasegevers blijven alle leaseovereenkomsten classificeren volgens hetzelfde classificatieprincipe als in IAS 17 en maken een onderscheid tussen twee soorten leaseovereenkomsten: operationele en financiële leases.

Volgens IFRS 16 moeten leasenemers en leasegevers uitgebreidere informatie verstrekken dan op grond van IAS 17 vereist is.

IFRS 16 is van kracht voor boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2019. Vervroegde toepassing is toegestaan, maar enkel nadat een entiteit IFRS 15 toepast. Een leasener kan ervoor kiezen de standaard toe te passen volgens een volledige retroactieve of een gewijzigde retroactieve benadering. In de overgangsbepalingen van de standaard worden bepaalde vrijstellingen voorzien.

Overgang naar IFRS 16

De Groep heeft IFRS 16 toegepast volgens de gewijzigde retroactieve benadering, d.w.z. dat zij de standaard zal toepassen op haar lease-overeenkomsten met het cumulatieve effect van de eerste toepassing van de standaard die op de datum van de eerste toepassing, 1 januari 2019, is opgenomen.

In overeenstemming met de standaard voor leaseovereenkomsten koos de Groep ervoor om de volgende vrijstellingen te gebruiken bij de toepassing van IFRS 16:

- korte termijn-leaseovereenkomsten, d.w.z. overeenkomsten met een duur van minder dan een jaar;
- leaseovereenkomsten waarvoor het onderliggende actief van lage waarde is;
- immateriële activa.

De belangrijkste oordelen en veronderstellingen in het bepalen van het leaseactief, alsook voor de verplichting die ermee samenhangt, moeten in de volgende gebieden worden gesitueerd:

- De Groep heeft gebruikgemaakt van de praktische hulpmiddelen, d.w.z. één disconteringsvoet per groep contracten, gebundeld per looptijd. Er werd verondersteld dat deze leaseovereenkomsten gelijkaardige kenmerken hebben. Er werd geen gebruikgemaakt van achteraf verkregen kennis. De gebruikte disconteringsvoet is de beste raming van de Groep voor de gewogen gemiddelde marginale rentevoet en ligt tussen 0,26% en 2,94%.
- De Groep heeft de niet-opzegbare periode van elk van de contracten beoordeeld in het kader van IFRS 16. Dit omvat de periode die wordt gedekt door een optie om de leaseovereenkomst te verlengen, indien de leasenermer redelijk zeker is dat hij die optie kan uitoefenen. Zeker wanneer het gaat om kantoorhuurcontracten heeft de Groep haar beste raming gemaakt van de niet-opzegbare periode op basis van alle informatie waarover de Groep beschikt.

Impact op jaarrekening

Op 1 januari 2019, bij de overgang naar IFRS 16, heeft de Groep de volgende activa met gebruiksrechten en leaseverplichtingen opgenomen:

(in miljoen EUR)	1 januari 2019
Materiële vaste activa (gebruiksrecht activum)	95,8
Leaseverplichting	95,8

Aangezien de activa van de Groep op de datum van de overgang gelijk zijn aan de verplichtingen, is er geen impact op de ingehouden winsten op de invoeringsdatum. De uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden gecompenseerd. De Groep presenteert de activa met gebruiksrechten onder 'materiële vaste activa' en leaseverplichtingen onder 'leningen en overige financieringsverplichtingen' in de balans.

De operationele leaseverplichtingen van de Groep volgens IAS 17 en de leaseverplichtingen van de Groep volgens IFRS 16 kunnen als volgt worden gereconcilieerd:

(in miljoen EUR)	Reconciliatie IAS 17 naar IFRS 16
Minimale leasebetalingen volgens IAS 17 per 31 december 2018	53,7
Contracten buiten beschouwing voor IFRS 16	(5,6)
Effect van verdiscontering	(21,8)
Effect van leasetermijn assumpties	69,5
Leaseverplichting erkend bij eerste toepassing van IFRS 16 per 1 januari 2019	95,8

Contracten die buiten het toepassingsgebied van IFRS 16 vallen, zijn meestal contracten waarbij (i) geen actief kon worden geïdentificeerd, of waarbij (ii) een actief in het contract moet worden geïdentificeerd, maar waarover de Groep geen zeggenschap kan uitoefenen.

Het effect van de leasetermijn assumpties komt voort uit de schatting van de meest waarschijnlijke einddatum van het contract onder IFRS 16, die in bepaalde gevallen afwijkt van de einddatum die in het contract is vastgelegd. Dit is vaak het geval voor contracten waarbij het waarschijnlijk is dat het contract zal worden verlengd.

De opgenomen activa met gebruiksrechten hebben betrekking op de volgende soorten activa:

(in miljoen EUR)	1 januari 2019
Grondgebruik	4,5
Gebruik van bovenleidingen overhead line	32,7
Huur van gebouwen/kantoren	32,1
Wagens	12,7
IT-materiaal / voorzieningen	0,1
Optische vezels	10,1
Strategische reserves	3,6
Totaal	95,8

Het gebruik van (onderdelen van) terreinen en luchtlijnen vormt een recht voor de Groep om een duidelijk geïdentificeerd stuk land te gebruiken en op iemands eigendom te bouwen. Alleen de contracten waarbij de Groep het volledige recht heeft om over het

geïdentificeerde actief controle uit te oefenen, zijn van toepassing. Strategische reserves zijn contracten waarbij de Groep het recht heeft om over een elektriciteitscentrale controle uit te oefenen en zo het evenwicht op het elektriciteitsnet te bewaren.

Grondslagen voor financiële verslaggeving

We verwijzen naar 3.3.16 voor een gedetailleerde beschrijving van de grondslagen voor financiële verslaggeving.

Naast IFRS 16 zijn in 2019 nog een aantal andere standaarden, wijzigingen en interpretaties van kracht geworden met slechts een beperkte of geen impact voor de Groep:

- **Onzekerheid over de behandeling van inkomstenbelasting** (IFRIC-interpretatie 23 – van kracht vanaf 1 januari 2019). In juni 2017 heeft de IASB IFRIC-interpretatie 23 gepubliceerd die de toepassing verduidelijkt van de opname- en waarderingsregels uit IAS 12 Winstbelastingen wanneer er onzekerheid is over de heffing van de winstbelasting. Deze wijziging had geen invloed op de Groep.
- **Vooruitbetalingskenmerken met negatieve compensatie** (wijzigingen in IFRS 9 – van kracht vanaf 1 januari 2019). De wijzigingen in IFRS 9 verduidelijken dat een financieel actief voldoet aan het SPPI-criterium, ongeacht de gebeurtenis of omstandigheid die de vroegtijdige beëindiging van het contract veroorzaakt en ongeacht welke partij een redelijke vergoeding betaalt of ontvangt voor de vroegtijdige beëindiging van het contract. Deze wijzigingen hadden geen invloed op de Groep.
- **Wijziging, inperking of afwikkeling van een plan** (wijzigingen in IAS 19 – van kracht vanaf 1 januari 2019). De wijzigingen in IAS 19 Personeelsbeloningen hebben betrekking op de administratieve verwerking van een wijziging, inperking of afwikkeling van een regeling tijdens een verslagperiode. Deze wijzigingen hadden geen invloed op de Groep.
- **Langetermijnbelangen in geassocieerde ondernemingen en joint ventures** (wijzigingen in IAS 28 – van kracht vanaf 1 januari 2019). De wijzigingen verduidelijken dat een entiteit IFRS 9 toepast op langetermijnbelangen in een geassocieerde deelneming of joint venture waarop de vermogensmutatiemethode niet wordt toegepast, maar die in wezen deel uitmaken van de netto-investering in de geassocieerde deelneming of joint venture (langetermijnbelangen). Deze wijzigingen hadden geen invloed op de Groep.
- **Jaarlijkse verbeteringen van IFRS-standaarden van cyclus 2015-2017** (vooral gericht op IFRS 3, IFRS 11, IAS 12 en IAS 23 – van kracht vanaf 1 januari 2019). Deze aanpassingen hebben geen invloed op de geconsolideerde jaarrekeningen van de Groep.

De volgende **standaarden, wijzigingen en interpretaties** zijn nog niet van kracht in 2019. De wijzigingen in de onderstaande standaarden, wijzigingen en interpretaties zullen naar verwachting geen significante impact hebben op de jaarrekening, en worden daarom niet verder beschreven:

- Wijzigingen in IFRS 3: Definitie van een 'business';
- IFRS 17: Verzekeringscontracten;
- Wijzigingen in IFRS 10 en IAS 28: Verkoop of inbreng van activa tussen een investeerder en de geassocieerde deelneming of joint venture;
- Wijziging in IAS 1 en IAS 8, Definitie van de term 'materieel';
- Wijzigingen aan de verwijzingen binnen het conceptueel kader in IFRS-standaarden: Wijzigingen in conceptueel kader.

2.2. Functionele en presentatievaluta

De geconsolideerde jaarrekening wordt gepresenteerd in miljoen euro (de functionele valuta van de Vennootschap), afgerond op het dichtstbijzijnde honderdduizendtal, tenzij anders vermeld.

2.3. Waarderingsbasis

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld op basis van historische kosten, uitgezonderd de afgeleide financiële instrumenten, die tegen reële waarde worden gewaardeerd. Vaste activa worden gewaardeerd tegen de laagste boekwaarde en de realiseerbare waarde. Personeelsbeloningen worden gewaardeerd tegen de huidige waarde van de toegezegde personeelsverplichtingen, minus de reële waarde van de fondsbeleggingen (zie ook Toelichting 6.14). Wijzigingen in de reële waarde van financiële activa worden in de niet-gerealiseerde resultaten verwerkt. Financiële activa, niet gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs of tegen reële waarde opgenomen in de niet-gerealiseerde resultaten, worden gewaardeerd tegen reële waarde via de winst- en verliesrekening.

2.4. Gebruik van ramingen en beoordelingen

De opstelling van de geconsolideerde jaarrekening in overeenstemming met IFRS vereist dat het management beoordelingen, schattingen en veronderstellingen maakt die een impact kunnen hebben op de gerapporteerde bedragen van activa en passiva en baten en lasten. De schattingen en onderliggende veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en diverse andere factoren die gegeven de omstandigheden redelijk geacht worden en waarvan de resultaten de basis vormen voor de beoordeling van de boekwaarde van activa en passiva. De uiteindelijke resultaten kunnen verschillen van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend herzien. Herzieningen van boekhoudkundige schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien indien de herziening enkel die periode beïnvloedt, of in de periode van de herziening en toekomstige periodes indien de herziening zowel huidige als toekomstige periodes beïnvloedt.

De volgende rubrieken bevatten informatie over belangrijke punten van schattingsonzekerheden en kritische oordelen bij de toepassing van de grondslagen die het meest van invloed zijn op de bedragen opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening:

- De totale toegestane vergoeding voor haar rol als netbeheerder in het Belgische en het Duitse segment wordt vooral bepaald door berekeningsmethoden die zijn vastgesteld door respectievelijk de Belgische federale regulator, m.n. de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas ('CREG'), en de Duitse federale regulator, m.n. het Bundesnetzagentur ('BNetzA'). In deze context is de opname van gereguleerde overlopende rekeningen ook gebaseerd op de verschillende regelgevende kaders. Voor bepaalde berekeningen is een oordeel nodig. Meer informatie hierover is te vinden in Toelichtingen 6.20, 9.1.4 en 9.2.3.

- Entiteiten waarin de Groep minder dan 20% van de stemrechten bezit, maar een invloed van betekenis heeft, worden opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode. Volgens de richtlijnen van IAS 28 beoordeelt de Groep of zij aanzienlijke invloed heeft op haar geassocieerde ondernemingen en moet zij deze bijgevolg volgens de vermogensmutatiemethode opnemen (in plaats van IFRS 9 toe te passen) en herbeoordeelt zij dit in elke verslagperiode (zie ook Toelichting 6.5).

- Uitgestelde belastingvorderingen worden opgenomen voor het overdragen van ongebruikte fiscale verliezen en ongebruikte belastingvoordelen, in de mate dat het waarschijnlijk is dat toekomstige belastbare winsten beschikbaar zullen zijn waartegen deze ongebruikte fiscale verliezen en ongebruikte belastingvoordelen kunnen worden aangewend. Bij de beoordeling houdt het management rekening met elementen zoals de bedrijfsstrategie op lange termijn en mogelijkheden van belastingplanning op lange termijn (zie Toelichting 6.7).

- Kredietrisico ten opzichte van klanten: het management controleert nauwgezet de uitstaande handelsvorderingen en houdt hierbij ook rekening met de ouderdom van de vordering, de betalingshistoriek en de dekking van kredietrisico's (zie Toelichting 8.1).

- Personeelsbeloningen inclusief restitutierechten – zie Toelichting 6.14:

- De Groep beschikt over toegezegd-pensioenregelingen en bijdrageregelingen, die behandeld worden in Toelichting 6.14. De berekening van de activa en verplichtingen met betrekking tot deze regelingen is gebaseerd op actuariële en statistische veronderstellingen. Dat is bijvoorbeeld het geval voor de huidige waarde van toekomstige pensioenverplichtingen. De huidige waarde wordt onder andere beïnvloed door veranderingen in disconteringsvoeten en financiële veronderstellingen zoals toekomstige loonstijgingen. Daarnaast wordt de huidige waarde van toekomstige pensioenverplichtingen ook beïnvloed door demografische veronderstellingen, zoals de gemiddelde veronderstelde pensioenleeftijd;
- Bij het bepalen van de gepaste disconteringsvoet gebruikt het management de rentevoeten van bedrijfsobligaties in dezelfde valuta, d.w.z. de euro, met een minimale rating AA, zoals bepaald door minstens één groot ratingbureau, en geëxtrapoleerd volgens de rendementscurve om in lijn te zijn met de verwachte termijn van de brutoverplichting. Obligaties met een hogere en lagere rentevoet worden uitgesloten bij het bepalen van de gepaste rendementscurve.
- Om de overeenkomstige huidige waarde te berekenen, worden de rentevoeten van de rendementscurve toegepast op de geraamde kasstroom van elke regeling. Vervolgens wordt één disconteringsvoet vastgesteld die dezelfde huidige waarde oplevert. De uiteindelijke disconteringsvoet weerspiegelt dus zowel het huidige renteklimaat als de specifieke kenmerken van de verplichtingen.

- Voorzieningen voor milieusaneringskosten: op het einde van elk jaar wordt een schatting gemaakt van de toekomstige kosten met betrekking tot bodemsanering op basis van het advies van een deskundige. De omvang van deze saneringskosten hangt af van een beperkt aantal onzekerheden, met inbegrip van de identificatie van nieuwe bodemverontreinigingen (zie Toelichting 6.15).

- Overige voorzieningen zijn bepaald op basis van de waarde van de ingestelde vorderingen of het geschatte bedrag van de risicoblootstelling. De verwachte timing van de bijbehorende uitgaande kasstromen is afhankelijk van de voortgang en de duur van de bijbehorende processen of procedures (zie Toelichting 6.15).

- Onderzoek op waardevermindering op goodwill: de Groep analyseert de waardevermindering op goodwill en kasstroomgenererende eenheden (KGE) op de verslagdatum, en wanneer er indicaties zijn dat de boekwaarde mogelijk hoger is dan de realiseerbare waarde. Deze analyse is gebaseerd op veronderstellingen over onder andere geschatte investeringsplannen, vergoedingen gedefinieerd binnen de regelgevende kaders, de evolutie van de markt, het marktaandeel, de evolutie van de marge en disconteringsvoeten (zie Toelichting 6.3).

- Waardering tegen reële waarde van financiële instrumenten: wanneer de reële waarde van financiële activa en financiële passiva in de balans niet kan worden bepaald op basis van genoteerde prijzen op actieve markten, wordt hun reële waarde bepaald met behulp van waarderingstechnieken. Voor deze waarderingstechnieken wordt, waar mogelijk, gebruikgemaakt van gegevens uit waarneembare markten. Wanneer dit niet mogelijk is, is enige mate van oordeelsvorming noodzakelijk om de reële waarde te bepalen. Veranderingen in de reële waarde van een afgeleid afdekkingsinstrument dat is aangemerkt als een kasstroomafdekking, worden rechtstreeks opgenomen als niet-gerealiseerde resultaten, voor zover de afdekking effectief is. Het niet-effectieve deel wordt in de winst- en verliesrekening opgenomen (zie Toelichting 6.18).

- De gebruiksduur van de vaste activa wordt bepaald op basis van de werkelijke afschrijving van elk actief. De afschrijvingen voor materiële vaste activa worden voornamelijk berekend op basis van de gebruiksduur bepaald door het regelgevend kader in België en Duitsland, wat wordt beschouwd als de best mogelijke benadering van de werkelijke gebeurtenissen op het vlak van economisch gebruik. (Zie Toelichting 6.1)

- De Groep heeft gebruikgemaakt van praktische hulpmiddelen bij de toepassing van IFRS 16 Leases:
 - De Groep past één disconteringsvoet toe per groep contracten, samengevat per looptijd. Er werd verondersteld dat deze leaseovereenkomsten gelijkaardige kenmerken hebben. De gebruikte disconteringsvoet is de beste raming van de Groep voor de gewogen gemiddelde marginale rentevoet. Elke leaseovereenkomst wordt geclassificeerd in een looptijdklasse (< 5 jaar, tussen 5 en 10 jaar, ...) waarvoor een rentevoet wordt afgeleid die gelijk is aan de rentevoet van een verhandelde obligatie met dezelfde rating als de Elia groep in dezelfde sector met een gelijkaardige looptijd. De rentevoet wordt vastgelegd over de looptijd van de leaseovereenkomst.
 - De Groep heeft de niet-opzegbare periode van elk van de contracten beoordeeld in het kader van IFRS 16. Dit omvat de periode die wordt gedekt door een optie om de leaseovereenkomst te verlengen, indien de leasenermer redelijk zeker is dat hij die optie kan uitoefenen. Zeker wanneer het gaat om kantoorhuurcontracten heeft de Groep haar beste raming gemaakt van de niet-opzegbare periode op basis van alle beschikbare informatie. (Zie Toelichting 6.19)

2.5. Goedkeuring door de Raad van Bestuur

Op 26 maart 2020 heeft de Raad van Bestuur deze geconsolideerde jaarrekening goedgekeurd voor publicatie.

3. Belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving

3.1. Grondslagen voor consolidatie

DOCHTERONDERNEMINGEN

Een dochteronderneming is een entiteit die door de Vennootschap wordt gecontroleerd. De Groep controleert een entiteit wanneer zij blootgesteld is aan, of rechten heeft op variabele winsten omwille van haar betrokkenheid bij de entiteit en zij de bevoegdheid heeft om via haar zeggenschap over de entiteit die opbrengsten te beïnvloeden. De jaarrekening van dochterondernemingen is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening vanaf de datum dat de zeggenschap aanvangt tot de datum dat de zeggenschap ophoudt. De grondslagen voor financiële verslaggeving van dochterondernemingen worden, waar nodig, gewijzigd om ze overeen te laten komen met de grondslagen die de Groep toepast. Verliezen die toepasbaar zijn op de minderheidsbelangen in een dochteronderneming worden aan de minderheidsbelangen toegeschreven, zelfs als de minderheidsbelangen hierdoor een negatief saldo op de balans krijgen. Wijzigingen in het belang van de Groep in een niet 100%-dochteronderneming die niet leiden tot een verlies van zeggenschap, worden geboekt als transacties van eigen vermogen.

GEASSOCIEERDE ONDERNEMINGEN

Een geassocieerde onderneming is een entiteit waarin de Vennootschap een invloed van betekenis maar geen zeggenschap heeft over de financiële en operationele beleidslijnen. Investerings in geassocieerde ondernemingen worden in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode. Ze worden initieel tegen kostprijs in de geconsolideerde balans opgenomen, inclusief alle transactiekosten verbonden aan de overname en daarna aangepast om het aandeel van de Groep in de winst of het verlies en de niet-gerealiseerde resultaten van de geassocieerde onderneming op te nemen. Deze verwerking volgens de vermogensmutatiemethode vindt plaats vanaf de datum waarop de invloed van betekenis aanvangt tot de datum waarop de invloed van betekenis ophoudt. Wanneer het aandeel van de Groep in de verliezen haar participatie in een geassocieerde onderneming overschrijdt, wordt de boekwaarde verminderd tot nul en worden verdere verliezen niet langer opgenomen, behalve in de mate dat de Groep een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting is aangegaan of betalingen heeft verricht in naam van een geassocieerde onderneming.

BELANGEN IN JOINT VENTURES

Een joint venture is een overeenkomst waarbij de Groep gezamenlijke zeggenschap uitoefent en rechten heeft op de nettoactiva van de overeenkomst, dit in tegenstelling tot gezamenlijke activiteiten waarbij de Groep rechten heeft op de activa en verplichtingen voor de passiva. Belangen in joint ventures worden geboekt volgens de vermogensmutatiemethode. Ze worden initieel verwerkt tegen kostprijs, inclusief alle transactiekosten verbonden aan de overname. Na de eerste opname wordt het aandeel van de Groep in de totale opgenomen winsten en verliezen van joint ventures volgens de vermogensmutatiemethode geboekt in de geconsolideerde jaarrekening, vanaf de datum dat de gezamenlijke zeggenschap aanvangt tot de datum waarop de gezamenlijke zeggenschap ophoudt. Wanneer het aandeel van de Groep in de verliezen haar participatie in een joint venture overschrijdt, wordt de boekwaarde verminderd tot nul en worden verdere verliezen niet langer opgenomen, behalve in de mate dat de Groep een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting is aangegaan of betalingen heeft verricht in naam van een joint venture.

MINDERHEIDSBELANGEN

Minderheidsbelangen worden gewaardeerd tegen hun evenredige deel van de identificeerbare nettoactiva van de overgenomen partij op de aankoopdatum.

VERLIES VAN ZEGGENSCHAP

Bij het verlies van zeggenschap verwijderd de Groep de activa en passiva van de dochteronderneming, alle minderheidsbelangen en andere componenten van de niet-gerealiseerde resultaten van de dochteronderneming uit de balans. Een eventuele meer- of minwaarde die voortvloeit uit het verlies van zeggenschap wordt opgenomen als winst of verlies. Als de Groep een belang behoudt in een vroegere dochteronderneming, dan wordt dit belang aan de reële waarde gewaardeerd op de dag waarop de Groep de zeggenschap verliest. Vervolgens wordt het geboekt als een investering opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode of als een financieel actief gewaardeerd tegen reële waarde, afhankelijk van de invloed die de Groep behoudt.

ELIMINATIE VAN INTRAGROEPTRANSACTIES

Intragroepssaldi en niet-gerealiseerde winsten en verliezen of baten en lasten die voortvloeien uit intragroepstransacties, worden geëlimineerd bij het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening.

Niet-gerealiseerde winsten die voortvloeien uit transacties met geassocieerde ondernemingen, worden geëlimineerd in overeenstemming met het belang dat de Groep in de entiteit heeft. Niet-gerealiseerde verliezen worden geëlimineerd op dezelfde wijze als niet-gerealiseerde winsten, maar enkel in de mate dat er geen bewijs voorhanden is van een bijzondere waardevermindering.

BEDRIJFSCOMBINATIES EN GOODWILL

Goodwill ontstaat bij de overname van dochterondernemingen en vertegenwoordigt het positieve verschil tussen de overgedragen vergoeding en het belang van de Groep in de netto reële waarde van de netto identificeerbare activa, verplichtingen en de voorwaardelijke verplichtingen van de overgenomen partij.

De Groep waardeert goodwill op de aankoopdatum als:

- de reële waarde van de overgedragen vergoeding; plus
- het opgenomen bedrag van een minderheidsbelang in de overgenomen partij; plus
- als de bedrijfscombinatie in fasen verloopt, de reële waarde van het vooraf bestaande vermogensbelang in de overgenomen partij; minus
- de reële waarde van de identificeerbare overgenomen activa en de aangegane verplichtingen op de aankoopdatum.

Wanneer het verschil negatief is, wordt onmiddellijk een winst op voordelige acquisitie opgenomen in de resultatenrekening.

De overgedragen vergoeding is exclusief bedragen voor de afwikkeling van eerder bestaande relaties. Deze bedragen worden in het algemeen in de winst- en verliesrekening opgenomen.

Transactiekosten die door de Groep worden gemaakt in verband met een bedrijfscombinatie, met uitzondering van de kosten die verband houden met de uitgifte van schuldbewijzen of aandelen, worden als last opgenomen wanneer ze worden gemaakt.

Eventuele voorwaardelijke vergoedingen die moeten worden betaald, worden gewaardeerd tegen de reële waarde op de aankoopdatum. Als de voorwaardelijke vergoeding als eigen vermogen wordt geklasseerd, dan wordt deze niet opnieuw gewaardeerd en wordt de afwikkeling in het eigen vermogen opgenomen. In andere gevallen worden wijzigingen in de reële waarde van de voorwaardelijke vergoeding in de winst- en verliesrekening opgenomen.

3.2. Omrekening in vreemde valuta

TRANSACTIES EN SALDI IN VREEMDE VALUTA

Transacties in vreemde valuta worden omgerekend naar de functionele valuta van de Vennootschap tegen de wisselkoers die geldt op de datum van de transactie. Monetaire activa en passiva aangeduid in vreemde valuta op balansdatum worden omgerekend tegen de wisselkoers die geldt op die datum. Verschillen die ontstaan bij de omrekening van vreemde valuta worden opgenomen in de winst- en verliesrekening.

Niet-monetaire activa en passiva die in vreemde valuta op basis van historische kosten worden gewaardeerd, worden omgerekend tegen de wisselkoers op datum van de transactie.

BUITENLANDSE BEDRIJFSACTIVITEITEN

Een buitenlandse activiteit is een entiteit die een dochteronderneming, geassocieerde deelneming, een belang in een joint venture of filiaal van de verslaggevende entiteit is en waarvan de activiteiten zijn gebaseerd of worden uitgevoerd in een ander land dan het land van de verslaggevende entiteit of in een andere valuta dan de valuta van de verslaggevende entiteit.

De financiële verslaggeving van alle entiteiten van de Groep met een functionele valuta die verschilt van de presentatievaluta van de Groep wordt als volgt omgerekend naar de presentatievaluta:

- Activa en passiva worden omgerekend tegen de wisselkoers op de verslagdatum.
- Inkomsten en uitgaven worden omgerekend tegen de gemiddelde wisselkoers van het jaar.

Verschillen die ontstaan bij de omrekening van de netto-investering in buitenlandse dochterondernemingen, belangen in joint ventures en geassocieerde ondernemingen tegen de wisselkoersen bij de sluiting van het boekjaar worden opgenomen in het eigen vermogen onder niet-gerealiseerde resultaten. Bij de (gedeeltelijke) verkoop van buitenlandse dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde ondernemingen worden de gecumuleerde omrekeningsverschillen (gedeeltelijk) opgenomen in de winst of het verlies als onderdeel van winst/verlies uit de verkoop.

3.3. Balansposten

3.3.1. Materiële vaste activa

Activa in eigendom

Materiële vaste activa worden uitgedrukt aan kostprijs (met inbegrip van rechtstreeks toerekenbare kosten, waaronder de financieringskosten) verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen (zie deel 3.3.7. 'Bijzondere waardevermindering van niet-financiële activa'). De kosten van zelf vervaardigde activa omvatten de kosten van materialen, van direct toewijsbare personeelskosten en, waar relevant, van de initiële schatting van de kosten van het ontmantelen en verwijderen van de activa en het herstellen van de site waarop zij gelegen zijn. Wanneer onderdelen van materiële vaste activa een verschillende gebruiksduur hebben, worden zij geboekt als afzonderlijke materiële vaste activa.

Kosten na eerste opname

De Groep neemt in de boekwaarde van een materieel vast actief de kosten op van het vervangen van een deel van dat actief wanneer die kosten worden gemaakt, enkel wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen met betrekking tot het actief aan de Groep zullen toekomen, en indien de kosten van het actief betrouwbaar kunnen worden gewaardeerd. Alle overige kosten, zoals herstellings- en onderhoudskosten, worden als een uitgave opgenomen in de winst- en verliesrekening zodra zij worden gemaakt.

Afschrijvingen

Afschrijvingen worden in de winst- en verliesrekening opgenomen volgens de lineaire methode over de geschatte gebruiksduur van elk bestanddeel van een materieel vast actief. De terreinen worden niet afgeschreven. De gebruikte afschrijvingspercentages zijn opgenomen in de tabel hierna.

De afschrijvingsmethoden, de resterende levensduur, alsook de eventuele restwaarde van de materiële vaste activa worden op het einde van elk boekjaar geëvalueerd en, in voorkomend geval, prospectief aangepast.

• Administratieve gebouwen	1,67% – 2,00%
• Industriële gebouwen	2,00 – 4,00%
• Luchtlijnen	2,00 – 4,00%
• Ondergrondse kabels	2,00 – 5,00%
• Onderstations (faciliteiten en machines)	2,50 – 6,67%
• Afstandsbediening	3,00 – 12,50%
• Dispatching	4,00 – 10,00%
• Andere TGU (uitrusting van gehuurde gebouwen)	contractuele periode
• Voertuigen	6,67 – 20,00%
• Gereedschap en kantoormeubilair	6,67 – 20,00%
• Hardwareapparatuur	25,00 – 33,00%
• Activa met gebruiksrechten	contractuele periode

Buitendienststelling van activa

Er wordt een provisie aangelegd voor buitendienststellings- en milieukosten op basis van de geschatte toekomstige uitgaven, verdisconteerd tot hun actuele waarde. Een initiële schatting voor de buitendienststellings- en milieukosten van materiële vaste activa is verwerkt in de oorspronkelijke kosten van de materiële vaste activa in kwestie.

Wijzigingen in de voorzieningen als gevolg van herziene schattingen of verdisconteringsvoeten of wijzigingen in de verwachte timing van uitgaven voor materiële vaste activa worden verwerkt als wijzigingen in hun boekwaarde en worden prospectief afgeschreven over hun resterende geschatte economische levensduur; in andere gevallen worden deze wijzigingen in de winst- en verliesrekening opgenomen.

De toename in de voorzieningen als gevolg van de verdiscontering is als financieringskost opgenomen in de winst- en verliesrekening.

Verwijdering van de balans

Een actief wordt niet meer op de balans opgenomen in geval van verkoop of indien er geen toekomstige economische voordelen van het gebruik of van de verkoop worden verwacht. Een eventuele opbrengst of verlies voortvloeiend uit de verwijdering van het actief (hetgeen wordt berekend als het verschil tussen de netto-opbrengst bij verkoop of buitendienststelling en de boekwaarde van het actief) wordt opgenomen in de winst- en verliesrekening onder overige bedrijfsopbrengsten/overige bedrijfskosten, gedurende het jaar waarin het actief wordt verwijderd van de balans.

3.3.2. Immateriële activa

Computersoftware

Softwarelicenties die verworven worden door de Groep worden uitgedrukt aan kostprijs verminderd met cumulatieve afschrijvingen (zie verder) en bijzondere waardeverminderingen (zie deel 3.3.7. 'Bijzondere waardevermindering van niet-financiële activa').

Uitgaven in verband met onderzoeksactiviteiten ondernomen om intern software te ontwikkelen, worden in de winst- en verliesrekening opgenomen als een uitgave zodra zij gedaan worden. Uitgaven met betrekking tot de ontwikkelingsfase van intern ontwikkelde software worden gekapitaliseerd indien:

- de ontwikkelingskosten betrouwbaar kunnen worden bepaald;
- de software technisch en commercieel haalbaar is en de toekomstige economische voordelen waarschijnlijk zijn;
- de Groep van plan is – en over voldoende middelen beschikt – om de ontwikkeling te voltooien;
- de Groep van plan is om de software actief te gebruiken.

De geactiveerde uitgaven omvatten materiaalkosten, de directe personeelskosten en de indirecte kosten die direct toerekenbaar zijn aan het gebruiksklaar maken van de software. De overige kosten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen op het moment dat deze zich voordoen.

Licenties, patenten en vergelijkbare rechten

Uitgaven voor aangekochte licenties, patenten, handelsmerken of vergelijkbare rechten worden geactiveerd en lineair afgeschreven over de eventuele contractperiode of over de geschatte gebruiksduur.

Kosten na eerste opname

Uitgaven na eerste opname voor geactiveerde immateriële activa worden slechts geactiveerd wanneer hierdoor de toekomstige economische voordelen toenemen in het specifieke actief waarop zij betrekking hebben. Alle andere uitgaven worden in de winst- en verliesrekening opgenomen op het moment dat zij zich voordoen.

Afschrijvingen

Afschrijvingen gebeuren lineair ten laste van de winst- en verliesrekening over de geschatte gebruiksduur van immateriële activa, tenzij deze onbepaald is. Voor goodwill en immateriële activa met onbepaalde gebruiksduur wordt systematisch op elke balansdatum nagegaan of er sprake is van bijzondere waardevermindering. Software wordt afgeschreven vanaf de datum waarop deze beschikbaar is voor gebruik. De geschatte gebruiksduur is als volgt:

• Licenties	20,00%
• Concessies	contractuele periode
• Computersoftware	20,00 – 25,00%

De afschrijvingsmethoden, de resterende levensduur, alsook de eventuele restwaarde van de immateriële activa worden jaarlijks geëvalueerd en in voorkomend geval prospectief aangepast.

3.3.3. Goodwill

Goodwill wordt opgenomen aan kost minus gecumuleerde waardeverminderingen. Goodwill is toegewezen aan kasstroomgenererende eenheden en wordt niet afgeschreven, maar jaarlijks getest op bijzondere waardeverminderingen (zie deel 3.3.7 'Bijzondere waardevermindering van niet-financiële activa'). In geval van geassocieerde ondernemingen wordt de boekwaarde van de goodwill inbegrepen in de boekwaarde van de investering in de geassocieerde deelneming.

3.3.4. Handels- en overige vorderingen

Contractactiva

Opbrengsten komend van diensten aan derden (zie deel 3.4.1.) en bijhorende kosten worden opgenomen over de looptijd van het contract aangezien we het recht hebben op de vergoeding voor de uitgevoerde, not niet gefactureerde werken. De voortgang wordt bepaald op basis van de gemaakte kosten.

De contractactiva hebben voornamelijk betrekking op de rechten van de Groep op een vergoeding voor uitgevoerde werkzaamheden die op de verslagdatum nog niet zijn gefactureerd voor projectwerk. De contractactiva worden overgedragen naar vorderingen wanneer de rechten onvoorwaardelijk worden. Dat gebeurt meestal wanneer de Groep een factuur opmaakt voor de klant. De contractactiva worden opgenomen onder de handels- en overige vorderingen.

Handels- en overige vorderingen

Handelsvorderingen en overige vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, minus de nodige voorzieningen voor bedragen die als niet-invorderbaar worden beschouwd.

Bijzondere waardevermindering

Voor handelsvorderingen en contractactiva past de Groep een vereenvoudigde benadering toe in de berekening van de verwachte kredietverliezen (ECL's). De Groep spoort daarom geen veranderingen op in het kredietrisico, maar neemt in de plaats daarvan op elke verslagdatum een voorziening op voor verliezen op basis van levenslange ECL's. De Groep heeft een voorzieningsmatrix opgesteld die gebaseerd is op haar historische ervaring met kredietverliezen, als beste indicatie voor toekomstige kredietverliezen.

Zie Toelichting 8.1, 'Beheer van financiële risico's en derivaten', voor een gedetailleerde beschrijving van het model.

3.3.5. Voorraden

Voorraden (reserveonderdelen) worden uitgedrukt aan hun kost, of hun netto-opbrengstwaarde indien deze lager is. De netto-opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs, verminderd met de geschatte kosten van voltooiing en verkoopkosten. De kostprijs van voorraden is gebaseerd op de waarderingsregel van de gewogen gemiddelde kostprijs. De kostprijs van voorraden omvat de initiële aankoopprijs vermeerderd met andere directe aanschaffingskosten gerelateerd aan de levering en het operationeel maken.

Waardeverminderingen van voorraden aan netto-opbrengstwaarde worden geboekt in de periode waarin de waardevermindering zich voordoet.

3.3.6. Geldmiddelen en kasequivalenten

Geldmiddelen en kasequivalenten omvatten kassaldi, banksaldi, handelspapieren en direct opvraagbare deposito's. Kaskredieten die direct opeisbaar zijn en die een integraal deel uitmaken van het thesauriebeheer van de Groep, maken in het kasstroomoverzicht deel uit van kasequivalenten en geldmiddelen.

3.3.7. Bijzondere waardevermindering van niet-financiële activa

De boekwaarde van de activa van de Groep, met uitzondering van voorraden en uitgestelde belastingen, wordt op elke balansdatum herzien om vast te stellen of er enige aanwijzing is voor een bijzondere waardevermindering. Indien zulke aanwijzing bestaat, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat.

Voor goodwill en immateriële activa met onbepaalde gebruiksduur en immateriële activa die nog niet gebruiksklaar zijn, wordt de realiseerbare waarde geschat aan het einde van elke verslagperiode.

Een bijzondere waardevermindering wordt opgenomen telkens als de boekwaarde van een actief of kasstroomgenererende eenheid de realiseerbare waarde ervan overschrijdt. Bijzondere waardeverminderingen worden opgenomen in de winst- en verliesrekening. Opgenomen bijzondere waardeverminderingen met betrekking tot kasstroomgenererende eenheden worden eerst toegerekend om de boekwaarde te verminderen van aan kasstroomgenererende eenheden toegewezen goodwill en dan om de boekwaarde te verminderen van de andere activa in de eenheden op een pro-ratabasis.

Na de opname van een bijzondere waardevermindering, zullen de afschrijvingskosten voor het actief aangepast worden voor toekomstige periodes.

Berekening van de realiseerbare waarde

De realiseerbare waarde van immateriële activa en materiële vaste activa is gelijk aan de reële waarde verminderd met de verkoopkosten, of de bedrijfswaarde indien deze hoger is. Bij het beoordelen van de bedrijfswaarde worden de verwachte toekomstige kasstromen verdisconteerd tot hun actuele waarde aan de hand van een disconteringsvoet vóór belasting die een weerspiegeling is van de huidige marktbeoordeling van de tijdswaarde van geld en de risico's eigen aan het actief.

De activa van de Groep genereren geen kasstromen die onafhankelijk zijn van andere activa. De realiseerbare waarde is bijgevolg bepaald voor de kasstroomgenererende eenheid (d.w.z. het gehele hoogspanningsnet) waartoe de activa behoren. Dit is tevens het niveau waarop de Groep zijn goodwill beheert en economische voordelen bekomt van de verworven goodwill.

Terugnemingen van bijzondere waardeverminderingen

Er gebeuren geen terugnemingen van bijzondere waardeverminderingen met betrekking tot goodwill. Met betrekking tot andere activa wordt een bijzondere waardevermindering teruggenomen indien er een wijziging is geweest in de schattingen die gebruikt worden om de realiseerbare waarde vast te stellen.

Een bijzondere waardevermindering wordt slechts teruggenomen in de mate dat de boekwaarde van het actief niet hoger is dan de boekwaarde, na aftrek van afschrijvingen of waardevermindering, die zou zijn vastgesteld indien geen bijzondere waardevermindering was opgenomen.

3.3.8. Financiële activa

Eerste opname en waardering

De classificatie van financiële activa bij de eerste opname hangt af van de kenmerken van de contractuele kasstroom van de financiële activa en het bedrijfsmodel van de Groep voor het beheer ervan. De Groep waardeert een financieel actief aanvankelijk tegen reële waarde plus transactiekosten.

Latere waardering

Voor de latere waardering worden financiële activa onderverdeeld in twee categorieën:

- financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs (schuldinstrumenten)
- financiële activa aangewezen als gewaardeerd tegen reële waarde via de niet-gerealiseerde resultaten (eigenvermogensinstrumenten)
- financiële activa aangewezen als gewaardeerd tegen reële waarde via de winst –en verliesrekening

Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs

Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs worden beheerd met het oog op het aanhouden van deze activa tot de vervaldag en het ontvangen van contractuele kasstromen. De financiële activa die aanleiding geven tot kasstromen zijn uitsluitend betalingen van hoofdsom en rente op de uitstaande hoofdsom.

Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs worden gewaardeerd aan de hand van de methode van de effectieve rentevoet en zijn onderhevig aan bijzondere waardeverminderingen. Winst en verlies worden opgenomen in de winst- en verliesrekening wanneer het actief uit de balans wordt verwijderd, wordt gewijzigd of een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan.

De financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs van de Groep omvatten leningen aan derden.

Financiële activa aangewezen als gewaardeerd tegen reële waarde via de niet-gerealiseerde resultaten (eigenvermogensinstrumenten)

Bij de eerste opname classificeert de Groep haar beleggingen in eigen vermogen onherroepelijk als eigenvermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via de niet-gerealiseerde resultaten wanneer de Groep geen belangrijke invloed heeft en de activa niet worden aangehouden voor handelsdoeleinden. De classificatie wordt per instrument bepaald.

Winsten en verliezen op deze financiële activa komen nooit terecht in de winst- en verliesrekening. Dividenden worden opgenomen als overige opbrengsten in de winst- en verliesrekening wanneer het recht op betaling is vastgesteld, behalve wanneer de Groep voordeel haalt uit dergelijke opbrengsten als compensatie voor een deel van de kosten van het financieel actief. In dat geval worden dergelijke winsten opgenomen in de niet-gerealiseerde resultaten. Eigenvermogensinstrumenten, die worden aangewezen als gewaardeerd tegen reële waarde via de niet-gerealiseerde resultaten, zijn niet onderworpen aan een beoordeling op bijzondere waardevermindering.

De Groep heeft ervoor gekozen om niet-beursgenoteerde deelnemingen waarop ze geen significante invloed uitoefent, onherroepelijk te classificeren.

Financiële activa aangewezen als gewaardeerd tegen reële waarde via de winst-en-verliesrekening

Alle financiële activa die niet zijn aangewezen als gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs of tegen reële waarde via de niet-gerealiseerde resultaten, zoals hierboven beschreven, worden gewaardeerd tegen reële waarde via de winst-en-verliesrekening.

Bijzondere waardevermindering van financiële activa

De Groep neemt een vergoeding op voor verwachte kredietverliezen (ECL's) voor zijn schuldinstrumenten. Zie Toelichting 8.1, 'Beheer van financiële risico's en derivaten', voor een gedetailleerde beschrijving van de benadering.

3.3.9. Afgeleide financiële instrumenten en hedge accounting

Afgeleide financiële instrumenten

De Groep maakt soms gebruik van afgeleide financiële instrumenten om de valuta- en renterisico's af te dekken die voortvloeien uit bedrijfs-, financierings- en investeringsactiviteiten. In overeenstemming met het thesauriebeleid houdt de Groep geen derivaten aan voor handelsdoeleinden en geeft de Groep deze ook niet uit. Derivaten die echter niet in aanmerking komen voor hedge accounting worden verwerkt als instrumenten aangehouden voor handelsdoeleinden.

Afgeleide financiële instrumenten worden bij de eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde. De winst of het verlies uit fluctuaties van de reële waarde wordt onmiddellijk in de winst- en verliesrekening opgenomen. Indien derivaten voor hedge accounting in aanmerking komen, is de opname van een resulterende winst of een resulterend verlies afhankelijk van de aard van de post die wordt afgedekt.

De reële waarde van renteswaps is het geschatte bedrag dat de Groep zou ontvangen of betalen om de swap per balansdatum te beëindigen, waarbij rekening wordt gehouden met de actuele rente en met de kredietwaardigheid van de tegenpartijen en van de Groep. De reële waarde van valutatermijncontracten is de contante waarde van de genoteerde termijakoers per balansdatum.

Voor afdekking gebruikte derivaten

Kasstroomafdekkingen

Veranderingen in de reële waarde van een afgeleid afdekkingsinstrument dat is aangemerkt als een kasstroomafdekking, worden rechtstreeks opgenomen als niet-gerealiseerde resultaten, voor zover de afdekking effectief is. Het niet-effectieve deel wordt als last in de winst- en verliesrekening opgenomen.

De Groep wijst enkel het contante element van termijncontracten aan als afdekkingsrisico. Het termijnelement wordt beschouwd als afdekkingskost, wordt geboekt in de niet-gerealiseerde resultaten en geaccumuleerd als een afzonderlijke component op de balans, onder afdekkingsreserves.

Indien een afdekkingsinstrument niet langer voldoet aan de voorwaarden voor 'hedge accounting', afloopt of wordt verkocht, beëindigd of uitgeoefend, wordt de afdekking prospectief beëindigd. De cumulatieve winst die (of het cumulatieve verlies) dat eerder in de niet-gerealiseerde resultaten was opgenomen, blijft daar onderdeel van uitmaken tot de verwachte transactie heeft plaatsgevonden. Als het afgedekte element een niet-financieel actief betreft, wordt het onder de niet-gerealiseerde resultaten opgenomen bedrag overgeboekt naar de boekwaarde van het actief wanneer dit verantwoord is. In andere gevallen wordt het onder de niet-gerealiseerde resultaten opgenomen bedrag overgeboekt naar de winst- en verliesrekening in dezelfde periode waarin het afgedekte element van invloed is op de winst- en verliesrekening.

Cumulatieve winsten en verliezen met betrekking tot reeds afgelopen derivaten of beëindigde afdekkingsrelaties blijven verwerkt als onderdeel van de niet-gerealiseerde resultaten zolang het waarschijnlijk is dat de afgedekte transactie zich zal voordoen. Indien de afgedekte transactie niet langer waarschijnlijk is, worden de gecumuleerde winsten of verliezen onmiddellijk vanuit de niet-gerealiseerde resultaten naar de winst- en verliesrekening overgebracht.

Afdekking van monetaire activa en passiva

Hedge accounting wordt niet toegepast op afgeleide instrumenten die in economische zin worden gebruikt als afdekking van in vreemde valuta's luidende activa en verplichtingen. Veranderingen in de reële waarde van dergelijke derivaten worden als onderdeel van de valutakoerswinsten en -verliezen, in de winst- en verliesrekening opgenomen.

3.3.10. Eigen vermogen

Aandelenkapitaal – transactiekosten

Transactiekosten met betrekking tot de uitgifte van kapitaal worden afgetrokken van ontvangen kapitalen.

Dividenden

Dividenden worden opgenomen als een schuld in de periode waarin zij vastgesteld zijn. (zie toelichting 6.12.1)

Hybride effecten

Hybride effecten zijn sterk achtergestelde effecten. Met uitzondering van gewone aandelen zijn hybride effecten de meest achtergestelde instrumenten in de kapitaalstructuur van de Groep in een insolventiehiërarchie. Houders van hybride effecten hebben beperkte mogelijkheden om het resultaat van een faillissementsprocedure of een herstructurering los van een faillissement te beïnvloeden. Hybride effecten zijn eeuwigdurende instrumenten; de voorwaarden voorzien niet in gevallen van wanbetaling en geven houders niet het recht om terugbetaling of aflossing te eisen.

Behoudens enkele uitzonderingen waarbij de opgebouwde rente verplicht betaalbaar is (bijv. wanneer een dividend wordt uitgekeerd op gewone aandelen), kan de Groep ervoor kiezen om de betaling van alle rente die anders zou worden uitgekeerd op een rentebetaldatum, uit te stellen. Dergelijk verzuim van betaling zou voor geen enkel doel een wanbetaling vormen. Op basis van hun kenmerken worden hybride effecten volgens IFRS geclassificeerd als eigenvermogensinstrumen. De bijbehorende uitgiftekosten worden rechtstreeks in overgedragen resultaten opgenomen.

3.3.11. Financiële verplichtingen

Financiële verplichtingen bestaan uit rentedragende leningen en financieringsverplichtingen in de Groep. Ze worden initieel verwerkt tegen reële waarde verminderd met toerekenbare transactiekosten. Na de eerste opname worden rentedragende leningen en financieringsverplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, waarbij een verschil tussen de kostprijs en het aflossingsbedrag op basis van de effectieve-rentemethode in de winst- en verliesrekening wordt opgenomen over de looptijd van de leningen.

3.3.12. Personeelsbeloningen

Toegezegde-bijdrageregelingen

In België worden op bijdragen gebaseerde pensioenvoorzieningen, die in de Belgische pensioenwetgeving als toegezegde-bijdrageregelingen worden aangeduid, voor boekhoudkundige doeleinden geclassificeerd als toegezegd-pensioenregelingen vanwege het minimumrendement dat de werkgever wettelijk moet waarborgen.

Tot 1 januari 2016 was het wettelijk gegarandeerd rendement 3,75% op werknemersbijdragen, 3,25% op werkgeversbijdragen en 0% voor de uitdienstgetreden.

Vanaf 1 januari 2016 is het wettelijk gegarandeerd rendement variabel tussen 1,75% en 3,75%. De rentevoet wordt elk jaar op 1 januari automatisch aangepast gebaseerd op de gemiddelde OLO rente over de voorbije 24 maanden, met 1,75% als minimale interestvoet. Het wettelijke minimale rendement is 1,75% op werknemers –en werkgeversbijdragen en 0% voor de uitdienstgetreden.

Aangezien de pensioenplannen door pensioenfondsen gefinancierd worden, wordt de verticale methode gebruikt, wat wil zeggen dat 1,75% op alle reserves (zelf die voor 2016) wordt toegepast.

De werkgever moet ervoor zorgen dat tekorten die kunnen ontstaan door de WAP ("Wet op de Aanvullende Pensioenen") steeds voldoende gefinancierd zijn voor de werknemerscontracten en in geval de verworven reserves getransfereerd worden door vertrek of pensionering voor het werkgeverscontract.

De reële waarde van de activa komt voor elke regeling overeen met de som van de (eventuele) opgebouwde individuele reserves en de waarde van de (eventuele) collectieve fondsen. De verplichting uit hoofde van toegezegde-bijdrageregelingen wordt bepaald volgens de Projected Unit Credit (PUC)-methode. Afhankelijk van de opstelling van het plan (rekening houdend met toenemende bijdragepercentages naarmate het aantal dienstjaren of niet) worden de premies geprojecteerd of niet.

In Duitsland omvat de toegezegde-bijdrageregeling een vast pensioen dat bij pensionering moet worden betaald aan een werknemer en gewoonlijk gebaseerd is op een of meer factoren zoals de leeftijd, anciënniteit en het loon van de werknemer.

In beide landen wordt de berekening uitgevoerd door een erkende actuaaris.

Toegezegd-pensioenregelingen

Voor toegezegd-pensioenregelingen, die zowel in België als in Duitsland bestaan, worden de pensioenuitgaven voor elke regeling afzonderlijk beoordeeld op jaarbasis door erkende actuarissen die gebruik maken van de 'projected unit credit'-methode. Er wordt een schatting gemaakt van de pensioenrechten die werknemers hebben opgebouwd in ruil voor hun diensten in het boekjaar en voorafgaande periodes; deze pensioenrechten worden verdisconteerd om de huidige waarde ervan vast te stellen en de reële waarde van de fondsbeleggingen wordt hiervan afgetrokken. De disconteringsvoet is de rentevoet op balansdatum op hoogwaardige obligaties met vervaldatum die de termijnen van de verplichtingen van de Groep benaderen en die uitgedrukt zijn in de valuta waarin de beloningen naar verwachting zullen worden betaald.

Wanneer de pensioenrechten van een regeling verbeterd worden, wordt het gedeelte van de verbeterde pensioenrechten dat betrekking heeft op diensten door werknemers verricht in het verleden, als een uitgave opgenomen in de winst- en verliesrekening op de vroegste van deze twee data:

- wanneer de aanpassing of beperking van de regeling gebeurt; of
- wanneer de entiteit de gerelateerde herstructureringskosten onder IAS 37 of de ontslagvergoedingen opneemt.

Waar de berekening in een voordeel voor de Groep resulteert, wordt het opgenomen actief beperkt tot de huidige waarde van toekomstige terugbetalingen van de regeling of kortingen in toekomstige bijdragen tot de regeling.

Herwaarderingen – bestaande uit actuariële winsten en verliezen, het effect van het activaplafond (met uitsluiting van bedragen die opgenomen zijn in de nettorentekosten op de netto toegezegd-pensioenverplichting), en de opbrengst van fondsbeleggingen (met uitsluiting van bedragen die opgenomen zijn in de nettorentekosten op de netto toegezegd-pensioenverplichting) – worden onmiddellijk opgenomen in de balans met een overeenkomend debet of credit op de ingehouden winsten via de niet-gerealiseerde resultaten in de periode waarin ze verschijnen. Herwaarderingen worden niet geherklasseerd als winst of verlies in latere periodes.

Restitutierechten (België)

Restitutierechten worden opgenomen als aparte activa als en alleen als het bijna absoluut zeker is dat een andere partij (een deel van) de uitgaven zal betalen om de betreffende brutoverplichting uit hoofde van toegezegde pensioenrechten te vereffenen. De restitutierechten worden voorgesteld als vast actief, onder andere financiële activa en worden gewaardeerd tegen verwachte waarde. Deze rechten volgen dezelfde behandeling als de daarmee overeenstemmende brutoverplichting uit hoofde van toegezegde pensioenrechten. Wanneer de wijzigingen in de periode het gevolg zijn van wijzigingen in de financiële veronderstellingen, of van ervaringsaanpassingen of wijzigingen in de demografische veronderstellingen, dan wordt het actief aangepast via de niet-gerealiseerde resultaten. De componenten van de kosten uit hoofde van de toegezegd-pensioenregeling worden opgenomen zonder de bedragen die verband houden met veranderingen in de boekwaarde van de restitutierechten.

Andere langetermijnpersoneelsbeloningen

De nettoverplichting van de Groep met betrekking tot andere personeelsbeloningen op lange termijn dan pensioenregelingen wordt jaarlijks berekend door erkende actuarissen. De nettoverplichting wordt berekend via de 'Projected Unit Credit'-methode en is het bedrag van de toekomstige beloning dat werknemers verdienen hebben in ruil voor hun diensten in de verslagperiode en voorafgaande periodes. De verplichting wordt verdisconteerd tot de huidige waarde ervan en de reële waarde van eventuele daarop betrekking hebbende activa wordt in mindering gebracht. De disconteringsvoet is het rendement op balansdatum op hoogwaardige obligaties met vervaldatum die de termijnen van de verplichtingen van de Groep benaderen en uitgedrukt zijn in de valuta waarin de beloningen naar verwachting zullen worden betaald.

Kortetermijnpersoneelsbeloningen

Kortetermijnpersoneelsbeloningen worden op een niet-verdisconteerde basis gewaardeerd en opgenomen wanneer de daarmee verband houdende dienst wordt verricht. Er wordt een verplichting in de balans opgenomen voor het bedrag dat naar verwachting ten gevolge van een kortetermijnbonus in contanten of een winstdelingsregeling zal worden uitbetaald indien de Groep een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting heeft als gevolg van verstreken diensttijd van werknemers en indien deze verplichting betrouwbaar kan worden bepaald.

3.3.13. Voorzieningen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer de Groep een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting heeft als gevolg van een gebeurtenis uit het verleden en het waarschijnlijk is dat een uitstroom van economische voordelen – waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt – vereist zal zijn om de verplichting af te wikkelen. Indien het effect wezenlijk is, worden voorzieningen vastgesteld door de verwachte toekomstige kasstromen te verdisconteren aan een disconteringsvoet vóór belasting die een afspiegeling is van de huidige marktbeoordeling van de tijdswaarde van geld en, waar aangewezen, de risico's eigen aan de verplichting.

De totale geraamde kosten vereist voor de ontmanteling en de verwijdering van het actief worden, indien relevant, opgenomen als materiële activa en afgeschreven over de volledige gebruiksduur van het actief. De totale geraamde kosten vereist voor de ontmanteling

en de verwijdering van het actief, verdisconteerd tot de huidige waarde ervan, worden geboekt als voorzieningen. Indien het bedrag verdisconteerd wordt, wordt de toename in de voorziening wegens het verstrijken van de tijd verantwoord als financieringslasten.

3.3.14. Handelsschulden en overige schulden

Handels- en overige schulden worden uitgedrukt tegen geamortiseerde kostprijs.

Heffingen

In haar rol als netbeheerder is Elia onderworpen aan verschillende openbare dienstverplichtingen die worden opgelegd door de overheid en/of reguleringsmechanismen. Overheidsinstanties/reguleringsmechanismen leggen openbare dienstverplichtingen vast in verschillende domeinen (promotie van hernieuwbare energie, sociale steun, vergoedingen voor het gebruik van het publieke domein, offshore aansprakelijkheid, enz.) die door de netbeheerders moeten worden uitgevoerd. De kosten die de netbeheerders voor deze verplichtingen maken, worden volledig gedekt door tarifaire 'heffingen' zoals goedgekeurd door de regulator. De uitstaande bedragen worden opgenomen als een handels- en andere vordering. Zie ook toelichting 9.1.14.

3.3.15. Overige niet courante verplichtingen

Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden opgenomen wanneer het redelijkerwijs zeker is dat de Groep de subsidie zal ontvangen en dat aan alle onderliggende voorwaarden is voldaan. Subsidies die aan een actief zijn verbonden, worden onder overige verplichtingen opgenomen en worden systematisch in de resultatenrekening opgenomen tijdens de verwachte gebruiksduur van het bijbehorend actief. Subsidies die aan uitgavenposten zijn verbonden, worden in de resultatenrekening opgenomen in dezelfde periode als de uitgave waarvoor de subsidie werd ontvangen. Overheidssubsidies worden als overige bedrijfsopbrengsten opgenomen in de resultatenrekening.

Contractuele verplichtingen – Last mile verbinding

De vergoeding van de last mile verbinding wordt vooraf betaald, terwijl de inkomsten erkend worden over de levensduur van het onderliggend actief. De bedragen die in de toekomst zullen worden vrijgegeven, worden weergegeven in deze sectie. Zie ook toelichting 3.4.1.

3.3.16. Leases (van toepassing vanaf 1 januari 2019)

Bij het aangaan van een contract beoordeelt de Groep of een contract een lease is of bevat. Een contract is of bevat een lease (of actief met gebruiksrecht) als het contract een recht bevat om over een gedefinieerd actief controle uit te oefenen en dit voor een welbepaalde periode in compensatie voor een vergoeding. Om te beoordelen of een contract het recht geeft om over een gedefinieerd actief controle uit te oefenen, gebruikt de Groep de definitie van een leaseovereenkomst in IFRS 16.

Dit beleid wordt toegepast op contracten die op of na 1 januari 2019 zijn aangegaan.

De Groep als lessee

De Groep neemt bij de aanvangsdatum van de leaseovereenkomst een gebruiksrecht en een leaseverplichting op. Activa en verplichtingen die voortvloeien uit een leaseovereenkomst worden aanvankelijk gewaardeerd aan de huidige waarde en verdisconteerd op basis van de beste raming van de Groep voor de gewogen gemiddelde marginale rentevoet. De Groep past één disconteringsvoet toe per groep vergelijkbare contracten, samengevat per looptijd.

De leasebetalingen die in de waardering van de leaseverplichting zijn opgenomen, omvatten vaste betalingen, inclusief 'in-substance' vaste bedragen. Variabele leasebetalingen worden als last opgenomen wanneer ze zich voordoen. In de praktijk wordt geen onderscheid gemaakt tussen lease- en niet-leasecomponenten. Componenten die geen goederen of diensten overdragen (initieel directe kosten, vooruitbetalingen) worden niet in de leaseprijs opgenomen.

Het actief wordt vervolgens verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen en wordt eventueel aangepast naar aanleiding van de herwaardering van de leaseverplichting. Het gebruiksrecht wordt afgeschreven volgens de lineaire methode vanaf de ingangsdatum van de leaseovereenkomst tot het einde van de leaseperiode, tenzij de leaseovereenkomst het eigendom van de onderliggende activa aan de Groep overdraagt voor het einde van de leaseperiode of wanneer de kosten verbonden aan het gebruiksrecht aangeven dat de Groep een aankoopoptie zal uitoefenen. In dit geval zal het gebruiksrecht van het actief afgeschreven worden over de gebruiksduur van het onderliggend actief. Hiervoor wordt dezelfde basis als deze voor materiële vaste activa gehanteerd.

De leaseverplichting wordt vervolgens verhoogd met de rentekosten op de leaseverplichting en verlaagd met de betaalde leasebetalingen. Ze wordt geherwaardeerd wanneer er een wijziging is in toekomstige leasebetalingen als gevolg van een wijziging in een index of rentevoet, een wijziging in de schatting van het bedrag dat naar verwachting uit hoofde van een restwaardegarantie verschuldigd zal zijn, een wijziging in de aankoop- of verlengingsoptie die met redelijke zekerheid kan worden uitgeoefend, of, wijziging in een beëindigingsoptie die niet langer kan worden uitgeoefend.

De Groep presenteert de activa met gebruiksrechten in een afzonderlijke post onder 'materiële vaste activa' en leaseverplichtingen onder 'leningen en overige financieringsverplichtingen' (kortlopende en langlopende) in de balans.

De Groep heeft ervoor gekozen om geen activa met gebruiksrecht en leaseverplichtingen op te nemen voor leaseovereenkomsten van activa met lage waarde en korte termijn-leaseovereenkomsten, inclusief IT-apparatuur. De leasebetalingen in verband met deze leaseovereenkomsten worden door de Groep lineair over de leaseperiode opgenomen als last.

De Groep als leasegever

Leaseovereenkomsten die nagenoeg alle aan de eigendom van een onderliggend actief verbonden risico's en voordelen overdragen, worden opgenomen als financiële leases.

Alle andere leaseovereenkomsten die niet alle aan de eigendom van een onderliggend actief verbonden risico's en voordelen overdragen, worden opgenomen als operationele leases. De Groep heeft als leasegever alleen operationele leaseovereenkomsten. Deze ontvangen leasebetalingen worden lineair over de leaseperiode als overige inkomsten verantwoord.

3.3.17. Gereguleerde overlopende rekeningen

De Groep werkt in een gereguleerde omgeving die stelt dat tarieven bedoeld zijn om totale opbrengsten te realiseren die bestaan uit:

1. een billijk rendement op het geïnvesteerde kapitaal;
2. alle niet-onredelijke kosten die door de Groep worden gemaakt.

Aangezien de tarieven gebaseerd zijn op ramingen, is er altijd een verschil tussen de tarieven die effectief worden aangerekend en de tarieven die hadden moeten worden aangerekend om alle redelijke kosten van de netbeheerder te dekken en de aandeelhouders te voorzien van een billijke vergoeding op hun investering.

Indien de toegepaste tarieven resulteren in een overschot of tekort op het einde van het jaar, impliceert dit dat de tarieven aangerekend aan de gebruikers/het publiek in het algemeen lager of hoger hadden kunnen zijn (en omgekeerd). Dit overschot of tekort wordt daarom geboekt in de gereguleerde overlopende rekening.

De vrijgave van de gereguleerde overlopende rekening zal een impact hebben op de toekomstige tarieven: de opgelopen gereguleerde schulden zullen de toekomstige tarieven verlagen, de opgelopen gereguleerde activa zullen de toekomstige tarieven verhogen.

Bij gebrek aan een IFRS-norm die specifiek van toepassing is op de verwerking van deze gereguleerde overlopende rekeningen verwijst het management van Elia naar de vereisten van IFRS 14 en het conceptueel kader voor financiële verslaggeving naast met de laatste evoluties van het IASB-project inzake Rate-regulated Activities om de volgende grondslag voor financiële verslaggeving in dat verband te ontwikkelen:

- een verplichting wordt opgenomen in de balans en gepresenteerd als onderdeel van de 'over te dragen opbrengsten en toe te rekenen kosten' met betrekking tot de verplichting van de Elia groep om een bedrag in mindering te brengen op de tarieven die in toekomstige perioden aan de klanten moeten worden aangerekend, omdat de totale toegestane vergoeding voor reeds geleverde goederen of diensten lager is dan het bedrag dat reeds aan de klanten is aangerekend, of omdat er meer inkomsten zijn gegenereerd als gevolg van hogere volumes dan initieel geschat. (gereguleerde verplichting);
- een actief wordt opgenomen in de balans met betrekking tot het recht om een bedrag toe te voegen aan de tarieven die in toekomstige perioden aan de klanten moeten worden aangerekend, omdat de totale toegestane vergoeding voor reeds geleverde goederen of diensten hoger is dan het bedrag dat reeds aan de klanten is aangerekend, of omdat er een tekort aan inkomsten is ontstaan als gevolg van lagere volumes dan initieel geschat. (gereguleerd actief); en
- de nettobeweging in de gereguleerde overlopende rekeningen voor de periode wordt afzonderlijk opgenomen in de winst- en verliesrekening binnen de lijn 'netto gereguleerde opbrengsten (kosten)'.

Het bedrag op de gereguleerde overlopende rekeningen wordt jaarlijks gerapporteerd en beoordeeld door de regulator.

De som van de opbrengsten van contracten met klanten (zoals gedefinieerd in IFRS 15), overige opbrengsten en de netto opbrengsten (kosten) uit afrekeningsmechanisme wordt eveneens opgenomen als een subtotaal 'Omzet, overige opbrengsten en netto opbrengsten (kosten) uit afrekeningsmechanisme', aangezien dit in wezen de opbrengsten vertegenwoordigt die economisch verdiend worden tijdens de periode, rekening houdend met de gereguleerde omgeving waarin de Elia groep actief is. Het effect van de verdiscontering wordt weergegeven in het financieel resultaat. Zie Toelichting 9.

3.4. Posten in de resultatenrekening

3.4.1. Inkomsten

Opbrengsten

IFRS 15 stelt een vijfstappenmodel op voor de verwerking van opbrengsten uit contracten met klanten en vereist dat opbrengst wordt opgenomen tegen een bedrag dat de vergoeding weerspiegelt waarop een entiteit verwacht recht te hebben in ruil voor de overdracht van goederen of diensten aan een klant. Dit zijn de vijf stappen die voor elk contract met een klant in acht moeten worden genomen:

1. Het contract (de contracten) met een klant identificeren;
2. De prestatieverplichtingen in het contract (de contracten) identificeren;
3. De transactieprijs bepalen;
4. De transactieprijs toewijzen aan de prestatieverplichtingen;
5. De opbrengsten opnemen wanneer de prestatieverplichtingen zijn vervuld, of wanneer de zeggenschap over de goederen of diensten is overgedragen aan de klant.

De belangrijkste opbrengsten van de Groep worden gerealiseerd door transmissienetbeheerders (TNB's), die handelen binnen een regelgevend kader en een feitelijk/wettelijk monopolie hebben. De toepasselijke kaders in de belangrijkste landen worden in detail beschreven in Toelichting 9 *Regelgevend kader en tarieven*.

Voor de gereguleerde activiteiten is elke dienst gebaseerd op een standaardcontract met de klant, met meestal een vooraf bepaald gereguleerd tarief (eenheidsprijs vermenigvuldigd met het volume (injectie of afname) of de gereserveerde capaciteit (afhankelijk van het type dienst), zodat de prijsstelling niet variabel is. De toewijzing van de transactieprijs over de verschillende prestatieverplichtingen is dus eenvoudig (één-op-één-relatie). De meeste van deze contracten worden afgesloten voor onbepaalde duur met algemene betalingsvoorwaarden van 15-30 dagen.

Gelet op de activiteiten van de Elia groep zijn er geen relevante rechten op teruggave en garantieverplichtingen.

Voor alle diensten die door de Groep worden geleverd, is Elia de enige en voornaamste verantwoordelijke voor de uitvoering van de dienst en dus de opdrachtgever.

In haar rol als netbeheerder worden Elia echter een aantal openbare dienstverplichtingen opgelegd door de overheid/reguleringsmechanismen. Deze verplichtingen hebben voornamelijk betrekking op financiële steun voor de ontwikkeling van hernieuwbare energieën. Voor deze activiteiten treden de TNB's op als agent en aangezien de uitgaven/inkomstenstromen volledig worden gedekt door de tarieven is er geen impact op de winst- en verliesrekening. We verwijzen naar 3.3.14 voor meer informatie over de grondslagen voor financiële verslaggeving.

De belangrijkste prestatieverplichtingen / type contracten van de Groep, hun prijsstelling en de methode van omzetverantwoording voor 2019 kunnen als volgt worden samengevat:

Opbrengsten per categorie voor Elia Transmission:

Opbrengstenstroom	Aard, klant en timing van de tevredenheid over de prestatieverplichtingen	Contract - Prijsstelling
Netwerkopbrengsten		
Aansluitingen	Technische studies die worden uitgevoerd op verzoek van de netgebruikers, rechtstreeks aangesloten op het net, om een nieuwe of een wijziging van een bestaande aansluiting te krijgen.	Contract en tarief goedgekeurd door de regulator.
	De opbrengsten worden erkend op het moment waarop de studie wordt opgeleverd.	Vast bedrag per type studie
	Last mile verbinding (Overdracht van activa van klanten) is een onderdeel van het aansluitingcontract. Op vraag van een toekomstige netgebruiker bouwt Elia een specifieke fysieke aansluiting, een zogenaamde last-mile verbinding, om de infrastructuur van de klant met Elia's netwerk te verbinden. Hoewel de controle over het actief niet als dusdanig wordt overgedragen aan de netgebruiker, krijgt deze wel een rechtstreekse toegang tot het hoogspanningsnet. Dit toegangsrecht dat door Elia wordt overgedragen, is waardevol voor de netgebruiker en daarom compenseert de netgebruiker Elia in cash.	Standaardcontract goedgekeurd door de regulator, maar de prijsstelling is gebaseerd op het budget voor de realisatie van de aansluiting.
	Aangezien de netgebruiker tegelijkertijd een verbindingcontract afsluit, zijn beide activiteiten (toegangsrecht en de aansluitingsdiensten) niet gescheiden. Ze vormen één enkele prestatieverplichting en er is onderlinge afhankelijkheid tussen deze contracten.	
	De totale opbrengsten uit deze ene prestatieverplichting die de aansluitingsdiensten omvat, worden opgenomen over de levensduur van de activa, aangezien deze contracten geen specifieke einddatum hebben.	
Beheer en ontwikkeling van netinfrastructuur	Dit onderdeel van de netaansluiting/opbrengsten binnen de inkomstenlijmiet), aangezien de tariefbepaling vanuit regelgevend oogpunt zeer specifiek is.	
	De vergoedingen die aan de netgebruikers/distributienetbeheerder worden aangerekend, dekken de onderhouds- en operationele kosten van de specifieke aansluitingsfaciliteiten .	Contract en tarief goedgekeurd door de regulator.
	Opbrengsten worden in de tijd erkend, aangezien deze dienst een doorlopende prestatie is gedurende de hele looptijd van het contract.	Het tarief wordt bepaald per type activa (veld, km kabel, ...).
	Dit onderdeel van het toegangscontract dat met de toegangshouders/distributienetbeheerder wordt ondertekend, heeft betrekking op de ontwikkeling en het beheer van het net om te voorzien in de behoefte aan capaciteit en de vraag naar elektriciteitstransmissie.	Contract en tarief goedgekeurd door de regulator.
	Opbrengsten worden in de tijd erkend, aangezien het leveren van voldoende capaciteit en een veerkrachtig net een doorlopende prestatie is gedurende de hele looptijd van het contract.	EUR per kW/kVA voor de jaarlijkse/maandelijkse piek en het vermogen dat beschikbaar is op het toegangspunt
Beheer van het elektrisch systeem	Dit onderdeel van het toegangscontract met de toegangshouders/distributienetbeheerder heeft betrekking op het beheer en de exploitatie van het elektriciteitssysteem en de afname van extra reactieve energie.	Contract en tarief goedgekeurd door de regulator.
	Opbrengsten worden in de tijd erkend, aangezien het leveren van deze diensten een doorlopende prestatie is gedurende de hele looptijd van het contract.	EUR per kW/ kVArh op het toegangspunt
Marktintegratie	Dit onderdeel maakt deel uit van het toegangscontract dat met de toegangshouders/distributienetbeheerder is gesloten en dat betrekking heeft op (i) diensten om de energiemarkt te faciliteren, (ii) de ontwikkeling en verbetering van de integratie van een effectieve en efficiënte elektriciteitsmarkt, (iii) het beheer van de interconnecties en de coördinatie met de buurlanden en de Europese autoriteiten, en (iv) de publicatie van gegevens zoals vereist door de verplichtingen inzake transparantie.	Contract en tarief goedgekeurd door de regulator.
	Opbrengsten worden in de tijd erkend, aangezien het leveren van deze diensten een doorlopende prestatie is gedurende de hele looptijd van het contract.	EUR per kW op het toegangspunt
Compensatie van onevenwichten	Zoals bepaald in het contract met de balanceringsverantwoordelijke heeft de balanceringsverantwoordelijke zich ertoe verbonden te zorgen voor een perfect evenwicht tussen afname en injectie in het net. In geval van een onevenwicht wordt een vergoeding gefactureerd om de extra kosten te dekken die Elia oploopt bij de activering van de ondersteunende diensten.	Contract en tarief/mechanisme goedgekeurd door de regulator.
	De omzet wordt erkend op het moment dat een onevenwicht optreedt.	Gebaseerd op marktprijzen, EUR per kW onevenwicht op het toegangspunt
Internationale inkomsten	Het gebruik van het net op de individuele grenzen wordt georganiseerd door middel van halfjaarlijkse, driemaandelijkse, maandelijkse, wekelijkse, weekend-, dagelijkse en intradayveilingen. Elia en de regulatoren beslissen welke veilingen op de individuele grenzen worden uitgevoerd. De veiling wordt georganiseerd via een veilingkantoor, dat als agent optreedt, om de inkomsten te innen die onder de naburige TNB's worden verdeeld op basis van de ingevoerde/uitgevoerde volumes op de grens.	Raamovereenkomst met partijen en veilingkantoor.
	De omzet wordt erkend op het moment dat een import-/exportactiviteit plaatsvindt.	De prijsstelling is gebaseerd op het prijsverschil in de grensoverschrijdende marktprijzen.

Opbrengsten per categorie voor 50 Hertz Transmission:

Opbrengstenstroom	Aard en timing van de tevredenheid over de prestatieverplichtingen	Contract - Prijsstelling
Netwerktarieven		
	De vergoeding voor het netgebruik wordt in rekening gebracht aan de netgebruikers/distributienetbeheerder die op het net zijn aangesloten, voor het volume van de injectie en/of afname in het onshore net. Dit contract wordt ondertekend met de netgebruikers.	Het standaardcontract en de nettarieven worden vastgelegd door de regulator.
Opbrengsten van incentive regelgeving	Opbrengsten worden in de tijd erkend, aangezien deze dienst een doorlopende prestatie is gedurende de hele looptijd van het contract. Last mile verbinding (overdracht van activa van klanten) is een onderdeel van het contract voor de vergoeding voor het netgebruik. Op vraag van een toekomstige netgebruiker bouwt Elia een specifieke/fysieke aansluiting, een zogenaamde last-mile verbinding, om een interfacepunt met het net te creëren. Hoewel de controle over het actief niet als dusdanig wordt overgedragen aan de netgebruiker, krijgt deze wel een rechtstreekse toegang tot het hoogspanningsnet. Dit toegangsrecht dat door Elia wordt overgedragen, is waardevol voor de netgebruiker en daarom compenseert de netgebruiker Elia in cash. Aangezien de netgebruiker tegelijkertijd een verbindingscontract afsluit, zijn beide activiteiten (toegangsrecht en de aansluitingsdiensten) niet gescheiden. Ze vormen één enkele prestatieverplichting en er is onderlinge afhankelijkheid tussen de contracten. De totale opbrengsten uit deze ene prestatieverplichting die de aansluitingsdiensten omvat, worden opgenomen over de levensduur van de activa, aangezien deze contracten geen specifieke einddatum hebben. Dit onderdeel van het aansluitings/netgebruikerscontract wordt afzonderlijk gepresenteerd (niet als onderdeel van de netaansluiting/opbrengsten binnen de inkomstenlimiet), aangezien de tariefbepaling vanuit regelgevend oogpunt zeer specifiek is.	Standaardcontract goedgekeurd door de regulator, maar de prijsstelling is gebaseerd op het budget voor de realisatie van de aansluiting.
Opbrengsten uit offshore regelgeving	Deze component omvat de tarieven die aan de netgebruikers/distributienetbeheerder worden aangerekend om de kosten voor de aansluiting op het net van offshore windparken te dekken. Opbrengsten worden in de tijd erkend, aangezien deze dienst een doorlopende prestatie is gedurende de hele looptijd van het contract.	Contract en tarieven vooraf vastgelegd in het reguleringsmechanisme.
Opbrengsten uit energie	Deze opbrengstenstroom bestaat uit verschillende componenten Congestiebeheer en redispatching vergoedingen worden door de marktdeelnemers betaald om de door 50Hertz ter beschikking gestelde capaciteit op bepaalde lijnen te gebruiken (met inbegrip van het gebruik van grensoverschrijdende activa). Dit toewijzingsmechanisme wordt geregeld door marktgerichte en transparante procedures. Opbrengsten worden opgenomen op het moment dat zij zich voordoen Compensatie voor onevenwichten Marktdeelnemers (balanceringsverantwoordelijke) hebben zich ertoe verbonden te zorgen voor een perfect evenwicht tussen afname en injectie in het net. In geval van een onevenwicht wordt door 50Hertz een vergoeding gefactureerd aan de marktdeelnemer. De omzet wordt erkend op het moment dat een onevenwicht optreedt. Horizontale restitutie van de kosten voor de back-up van bruinkool In zijn rol als netbeheerder rekent 50Hertz vergoedingen aan andere netbeheerders aan voor diensten met betrekking tot de wettelijk vereiste reserve-energie. Opbrengsten worden in de tijd erkend, aangezien deze dienst een doorlopende prestatie is gedurende de hele looptijd van het contract.	Standaardcontracten zijn goedgekeurd door de regulator en het tariefmechanisme is vastgelegd in regelgevende kaders. Standaardcontracten zijn goedgekeurd door de regulator en het tariefmechanisme is vastgelegd in regelgevende kaders.

Overige bedrijfsopbrengsten

Opbrengstenstroom	Aard en timing van de tevredenheid over de prestatieverplichtingen	Contract – Prijsstelling -
Overige bedrijfsopbrengsten		
Diensten van derden	Elia Grid International levert wereldwijd consultancydiensten aan derden. De opbrengsten worden opgenomen over de looptijd van het contract. De diensten van derden worden gepresenteerd in de overige opbrengsten.	Contract onderhandeld tussen Elia en de klant. De contractprijs wordt vastgelegd bij het afsluiten van het contract met de klant. In het algemeen geldt een betalingstermijn van 30 dagen datum factuur.
Overige	Hieronder vallen voornamelijk andere diensten (dan hierboven beschreven) De opbrengsten worden opgenomen op het moment dat de dienst gepresteerd werd.	

Alle componenten van de bedrijfsopbrengsten bevatten bijgevolg opbrengsten uit contracten met klanten, d.w.z. partijen die met Elia een contract hebben afgesloten voor het krijgen van diensten die voortvloeien uit de gewone activiteiten van Elia in een ruil voor een vergoeding.

Overige bedrijfsopbrengsten

Overige bedrijfsopbrengsten worden opgenomen wanneer de relevante dienst gepresteerd werd en er geen verdere prestatieverplichtingen meer zullen zijn.

Netto opbrengsten (kosten) uit afrekeningsmechanisme

Aangezien de tarieven gebaseerd zijn op ramingen, is er altijd een verschil tussen de tarieven die effectief worden aangerekend en de tarieven die hadden moeten worden aangerekend om alle redelijke kosten van de netbeheerder te dekken en de aandeelhouders te voorzien van een billijke vergoeding op hun investering.

Indien de toegepaste tarieven resulteren in een overschot of tekort op het einde van het jaar, impliceert dit dat de tarieven aangerekend aan de gebruikers/het publiek in het algemeen lager of hoger hadden kunnen zijn (en omgekeerd). Dit overschot of tekort wordt daarom geboekt in de gereguleerde overlopende rekening.

De vrijgave van deze gereguleerde overlopende rekening zal een impact hebben op de toekomstige tarieven: de opgelopen gereguleerde schulden zullen de toekomstige tarieven verlagen, de opgelopen gereguleerde activa zullen de toekomstige tarieven verhogen. De nettobeweging in de gereguleerde overlopende rekeningen voor de periode wordt afzonderlijk opgenomen in de winst- en verliesrekening binnen de lijn 'netto opbrengsten (kosten) uit afrekeningsmechanisme'. We verwijzen ook naar Toelichting 3.3.17.

3.4.2. Uitgaven

Betalingen van operationele leasing (tot eind 2018)

Betalingen uit hoofde van operationele leasing worden lineair opgenomen in de winst- en verliesrekening over de leaseperiode. Ontvangen vergoedingen als stimulering voor het sluiten van leaseovereenkomsten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen als een integraal deel van de totale leasinguitgaven.

Overige bedrijfskosten

Eigendomsbelastingen worden onmiddellijk volledig opgenomen zodra het eigendomsrecht vaststaat (gewoonlijk op 1 januari van het betrokken jaar). Deze kosten, die worden gekwalificeerd als niet-beheersbare kosten binnen het regelgevend kader, worden evenwel opgenomen als opbrengsten door het afrekeningsmechanisme voor hetzelfde bedrag, wat resulteert in een nulimpact op de winst- en verliesrekening.

Financieringsbaten en -lasten

De financieringslasten omvatten interesten op leningen (berekend volgens de effectieve rentevoetmethode), rente op leaseverplichtingen, wisselkoersverliezen, winsten uit muntafdekkingen die wisselkoersverliezen compenseren, resultaten uit de afdekkingen van renterisico's, verliezen op afdekkingsinstrumenten die niet worden gebruikt in het kader van een afdekkingstransactie, verliezen op voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa en waardeverminderingen op financiële activa, alsook verliezen uit afdekkingineffectiviteit.

Financieringsbaten omvatten rentebaten op bankdeposito's, die in de winst- en verliesrekening worden opgenomen aan de hand van de methode van de effectieve rente naarmate ze oplopen.

Financieringslasten die niet direct toewijsbaar zijn aan de aankoop, bouw of productie van een in aanmerking komend actief worden in de winst- en verliesrekening opgenomen aan de hand van de methode van de effectieve rente.

Winstbelastingen

De winstbelastingen omvatten de over de verslagperiode verschuldigde en uitgestelde belasting. De winstbelasting wordt opgenomen in de winst- en verliesrekening behalve wanneer zij betrekking heeft op posten die rechtstreeks worden opgenomen in het eigen vermogen. Belastingen op hybride coupons worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen omdat het een belasting op de winst is, terwijl de hybride coupon zelf rechtstreeks in het eigen vermogen wordt opgenomen.

De over de verslagperiode verschuldigde belasting is de verwachte te betalen belasting op de belastbare winst voor het jaar, met toepassing van belastingtarieven die zijn vastgesteld of grotendeels zijn vastgesteld aan het einde van de verslagperiode en alle aanpassingen aan de te betalen belasting met betrekking tot vroegere jaren.

Uitgestelde belastingverplichtingen worden verwerkt op basis van de balansmethode op tijdelijke verschillen die ontstaan tussen de boekwaarde van activa en verplichtingen ten behoeve van de financiële verslaggeving en de fiscale boekwaarde van die posten. Uitgestelde belastingen worden niet verwerkt voor de volgende tijdelijke verschillen: de eerste opname van activa of verplichtingen in een transactie die geen bedrijfscombinatie betreft en noch de commerciële noch de fiscale winst in de voorzienbare toekomst zullen beïnvloeden, en verschillen die verband houden met investeringen in dochterondernemingen en joint ventures terwijl het waarschijnlijk is dat deze in de voorzienbare toekomst niet zullen worden afgewikkeld. Voor tijdelijke verschillen die voortvloeien uit de eerste opname van goodwill worden geen uitgestelde belastingverplichtingen opgenomen. Uitgestelde belastingverplichtingen worden gewaardeerd met behulp van de belastingtarieven die naar verwachting van toepassing zullen zijn bij terugname van de tijdelijke verschillen, op basis van de wetten die per verslagdatum zijn vastgesteld of materieel zijn vastgesteld. Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden gesaldeerd indien er een wettelijk afdwingbaar recht bestaat om de verschuldigde belastingvorderingen en -verplichtingen te salderen en de uitgestelde posten samenhangen met door dezelfde belastingautoriteit opgelegde winstbelasting aan dezelfde belastingplichtige entiteit, dan wel aan verschillende belastingplichtige entiteiten die de bedoeling hebben om de verschuldigde belastingvorderingen en -verplichtingen te salderen of waarvan de belastingvorderingen en -verplichtingen gelijktijdig worden gerealiseerd.

Een uitgestelde belastingvordering wordt slechts opgenomen in de mate dat het waarschijnlijk is dat toekomstige belastbare winsten beschikbaar zullen zijn waartegen de actiefpost kan worden aangewend. Uitgestelde belastingvorderingen worden verminderd in de mate waarin het niet langer waarschijnlijk is dat het daarmee samenhangende belastingvoordeel gerealiseerd zal worden.

Bijkomende winstbelastingen die voortvloeien uit de uitkering van dividenden worden tezelfdertijd opgenomen als de verplichting om het betrokken dividend te betalen.

3.5. Overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten en mutatieoverzicht van het eigen vermogen

Het overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten geeft een beeld van alle in de geconsolideerde winst- en verliesrekening en het geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen opgenomen opbrengsten en lasten. De Groep heeft ervoor gekozen de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten weer te geven met behulp van de tweeledige methode: de winst- en verliesrekening onmiddellijk gevolgd door het overzicht van de niet-gerealiseerde resultaten. Daardoor bevat het mutatieoverzicht van het eigen vermogen alleen wijzigingen die betrekking hebben op de aandeelhouders.

4. Rapportering per segment

4.1. Basis voor segmentrapportering

De groep heeft gekozen voor een segmentrapportering die in overeenstemming is met de verschillende regelgevende kaders die momenteel bestaan in de Groep. Dergelijke rapportering geeft beter de operationele activiteiten van de Groep weer en is ook in overeenstemming met de interne rapportering van de Groep aan de Chief Operating Decision Maker (CODM) waardoor de CODM de prestaties en activiteiten van de Groep beter en op een transparante manier kan evalueren en beoordelen.

In overeenstemming met IFRS 8 heeft de Groep de volgende bedrijfssegmenten bepaald op basis van de eerder vermelde criteria:

- Elia Transmission (België), dat de activiteiten omvat die gebaseerd zijn op het Belgisch regelgevend kader: de gereguleerde activiteiten van Elia Transmission Belgium nv, Elia Asset nv, Elia Engineering nv, Elia Re nv, HGRT SAS, Coreso nv, Ampacimon nv en Enervalis nv, waarvan de activiteiten rechtstreeks verbonden zijn met de rol van Belgisch transmissienetbeheerder en zijn onderworpen aan het in België geldende regelgevend kader - zie deel 9.1.3.
- 50Hertz Transmission (Duitsland), dat de activiteiten omvat die gebaseerd zijn op het Duits regelgevend kader: Eurogrid GmbH, 50Hertz Transmission GmbH en 50Hertz Offshore GmbH, waarvan de activiteiten rechtstreeks verbonden zijn met de rol van transmissienetbeheerder in Duitsland – zie deel 9.2.3.
- De niet-gereguleerde activiteiten en Nemo Link die bestaan uit:
 - Elia Group nv, die voornamelijk de holdingactiviteiten in de segmenten Elia Transmission (België) en 50Hertz Transmission (Duitsland) omvat. De holdingactiviteiten omvatten enkele operationele activiteiten, financieringsactiviteiten voor de acquisitie van het extra belang van 20% in 50Hertz Transmission en de hieruit voortvloeiende goodwill.
 - Eurogrid International nv;
 - de holdingactiviteiten in Nemo Link Ltd. Dit bedrijf omvat en beheert het Nemo-project dat het VK en België verbindt met behulp van hoogspanningselektrische kabels, waardoor er elektriciteit tussen de twee landen kan worden uitgewisseld en waarvoor een specifiek regelgevend kader is opgezet. Zie deel 9.3 voor meer details.
 - De niet-gereguleerde activiteiten van het segment Elia Transmission (België). Met ‘niet-gereguleerde activiteiten’ worden activiteiten bedoeld die niet rechtstreeks verband houden met de rol van TNB (zie deel 9.1).
 - EGI (Elia Grid International nv, Elia Grid International GmbH, Elia Grid International Pte. Ltd Singapore en Elia Grid International LLC Qatar) zijn bedrijven die specialisten leveren op het vlak van consultancy, diensten, engineering en procurement. Zij creëren waarde door oplossingen te leveren die gebaseerd zijn op internationale best practices, terwijl ze de gereguleerde bedrijfsomgevingen volledig in acht nemen.
 - Re.Alto-Energy BV/SRL, een in augustus 2019 opgerichte start-up die een platform bouwt om gebruikers in staat te stellen energiegegevens en -diensten uit te wisselen.

De CODM werd door de Groep geïdentificeerd als de Raden van Bestuur, de CEO's en directiecomités van elk segment. De CODM bekijkt regelmatig de prestaties van de segmenten van de Groep aan de hand van verschillende indicatoren zoals opbrengsten, EBITDA en operationeel resultaat.

De informatie die aan de CODM wordt voorgelegd, volgt de IFRS-grondslagen voor financiële verslaggeving van de Groep, dus hoeven er geen reconciliatieposten te worden vermeld.

4.2. Elia Transmission (België)

De tabel hieronder geeft de geconsolideerde resultaten over 2019 van Elia Transmission (België) weer.

Elia Transmission kerncijfers (in miljoen EUR) - Periode eindigend per 31 december	2019	2018	Verschil (%)
Omzet, <i>netto opbrengsten (kosten) uit afrekeningsmechanisme</i> en overige opbrengsten			
<i>Omzet</i>	948,8	959,4	(1,1%)
<i>Overige opbrengsten</i>	60,7	57,2	6,1%
<i>Netto opbrengsten (kosten) uit afrekeningsmechanisme</i>	(26,1)	(5,9)	n.r.
Afschrijvingen en waardeverminderingen, wijziging in voorzieningen	(150,9)	(140,2)	7,6%
Resultaat uit bedrijfsactiviteiten	242,1	227,1	6,6%
Aandeel in resultaat van investeringen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode (na winstbelastingen)	1,8	1,8	0,0%
EBIT	243,9	228,9	6,6%
<i>Adjusted elementen</i>	4,7	0,0	n.r.
<i>Adjusted EBIT</i>	239,2	228,9	4,5%
EBITDA	394,8	369,1	7,0%
Financieringsbaten	0,7	0,6	16,7%
Financieringslasten	(65,1)	(66,0)	(1,4%)
Winstbelastingen	(54,4)	(48,6)	11,9%
Nettowinst	125,0	114,9	8,8%
<i>Adjusted elementen</i>	2,7	0,0	n.r.
<i>Adjusted nettowinst</i>	122,3	114,9	6,4%
Geconsolideerde balans (in miljoen EUR)	31 december 2019	31 december 2018	Verschil (%)
Balanstotaal	6.452,1	5.909,2	9,1%
Investeringsuitgaven	748,5	600,7	24,6%
Netto financiële schuld	3.013,4	2.825,1	6,7%

De tariefmethodologie die de regulator CREG op 26 november 2015 goedkeurde, werd begin 2016 van kracht. De methodologie is van toepassing voor een periode van vier jaar (2016 - 2019). Zie Toelichting 9.1 voor meer informatie over het nieuw regelgevend kader.

Financieel

De opbrengsten van Elia Transmission zijn gedaald tot € 948,8 miljoen, een daling met 1,1% in vergelijking met vorig jaar. De opbrengsten werden beïnvloed door hogere afschrijvingen, hogere financieringskosten in verband met de kapitaalverhoging en de goedkeuring door obligatiehouders van de bedrijfsreorganisatie en hogere belastingen. Deze stijgingen werden echter volledig gecompenseerd door lagere kosten voor de ondersteunende diensten en een iets lager toegestane gereguleerde nettowinst, die worden doorgerekend in de opbrengsten ten voordele van de consument.

Onderstaande tabel geeft een meer gedetailleerd beeld van de evolutie van de verschillende componenten van de opbrengsten en overige bedrijfsopbrengsten.

(in miljoen EUR)	2019	2018	Verschil (%)
Netwerktarieven:	910,1	904,2	0,6%
Aansluitingen	44,5	42,6	4,5%
Beheer en ontwikkeling van de netwerkinfrastructuur	479,6	472,7	1,5%
Beheer van het elektrisch systeem	112,2	116,2	(3,4%)
Compensatie van onevenwichten	204,5	189,5	7,9%
Marktintegratie	25,0	25,5	(2,1%)
Internationale inkomsten	44,3	57,8	(23,3%)
Overdracht van activa van klanten	3,2	1,9	71,8%
Overige omzet	0,9	2,0	(55,6%)
Subtotaal omzet	914,2	908,1	0,7%
Overige bedrijfsopbrengsten	60,7	57,2	6,1%
<i>Netto opbrengsten (kosten) uit afrekeningsmechanisme</i>	(26,1)	(5,9)	n.r.
Totaal omzet & overige bedrijfsopbrengsten	948,8	959,4	(1,1%)

De **opbrengsten uit aansluitingen** stegen tot € 44,5 miljoen (+ 4,5%), hoofdzakelijk door hogere opbrengsten uit verbindingssstudies en nieuwe netaansluitingen voor rechtstreekse klanten (offshore windparken en datacenters).

De opbrengsten uit **het beheer en de ontwikkeling van de netwerkinfrastructuur** stegen licht tot € 479,6 miljoen (+ 1,5%), voornamelijk door een tariefverhoging, terwijl de opbrengsten uit **het beheer van het elektrisch systeem** met 3,4% tot € 112,2 miljoen daalden als gevolg van een tariefverlaging en een verlaging van de nettoafname van het Elia-net.

Diensten verleend in het kader van energiebeheer en individuele balancing van balancinggroepen worden gedekt door de opbrengsten voor **compensatie van onevenwichten**. Deze opbrengsten zijn met € 15,0 miljoen gestegen naar € 204,5 miljoen, hoofdzakelijk door de tariefverhoging voor het beheer van energiereserves en 'black-start' gebaseerd op afname (+ € 8,5 miljoen), een stijging van de netto-injectie op het Elia-net voor het beheer van energiereserves en 'black-starts' gebaseerd op injectie als gevolg van een grotere nucleaire beschikbaarheid (+ € 15,6 miljoen) en lagere opbrengsten uit de compensatie van onevenwichten (- € 9,1 miljoen) door hoge onevenwichtsprijzen gedurende een aantal maanden in 2018.

Tot slot omvat de laatste rubriek van de tarifaire opbrengsten de diensten die Elia Transmission Belgium verleent in het kader van de **marktintegratie**. De opbrengsten daalden met 2,1% tot € 25,0 miljoen, voornamelijk als gevolg van een daling in de globale nettoafname van het Elia-net.

De **internationale inkomsten** daalden met 23,3% tot € 44,3 miljoen, voornamelijk door lagere inkomsten uit congestie (lange termijn en day-ahead), een verbeterde nucleaire beschikbaarheid in België in 2019, waardoor er minder uitwisselingen waren binnen de CWE-regio en geen prijspieken in vergelijking met 2018.

De **overdracht van activa van klanten** zijn licht gestegen vergeleken tegen vorig jaar, terwijl **overige bedrijfsopbrengsten** daalden naar € 0,9 miljoen.

De netto kost van het **afrekeningsmechanisme** (€ 26,1 miljoen) omvat de afwijkingen in het huidige jaar van het door de regulator goedgekeurde budget (+ € 136,7 miljoen) en de vereffening van netto-overschotten uit de vorige tariefperiode (- € 110,6 miljoen). Het operationele surplus van de door de regulator toegestane kosten en opbrengsten ten opzichte van het budget moet worden terugbetaald aan de consumenten, en maakt daarom geen deel uit van de opbrengsten. Het operationele surplus ten opzichte van het budget is voornamelijk het resultaat van de lager toegestane gereguleerde nettowinst (€ 12,1 miljoen), hogere tarifaire verkopen (€ 1,2 miljoen), hogere internationale opbrengsten (€ 10,0 miljoen), lagere kosten voor ondersteunende diensten (€ 109,4 miljoen) en lagere financiële lasten (€ 11,3 miljoen). Dit werd deels gecompenseerd door hogere belastingen dan geraamd in het budget (€ 9,0 miljoen).

De **EBITDA** (gestegen met 7,0%) en **EBIT** (gestegen met 6,6%) werden vooral beïnvloed door de hogere afschrijvingen als gevolg van de groeiende activabasis, lagere financieringskosten en hogere lopende belastingen die moeten worden doorgerekend in de tarieven. Daarnaast had de nieuwe behandeling van de leasingkosten bij de invoering van IFRS 16 een positieve impact van € 9,6 miljoen op de EBITDA. Deze positieve effecten werden voor een stuk gecompenseerd door de iets lagere gereguleerde nettowinst. De bijdrage van de investeringen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode (HGRT, Ampacimon en Coreso) bleef gelijk op € 1,8 miljoen.

De **netto financieringslasten** daalden met € 1,0 miljoen (gedaald met 1,5%) in vergelijking met vorig jaar. Begin 2019 profiteerde Elia van gunstige marktomstandigheden om haar liquiditeitspositie te beheren door een obligatielening van € 500 miljoen met vervaldatum in mei 2019 te herfinancieren en zo haar gemiddelde rentelasten aanzienlijk te verminderen, ten voordele van de consument. Dit werd gedeeltelijk gecompenseerd door een volledig jaar aan rentelasten in verband met een in het laatste kwartaal van 2018 opgenomen EIB-lening van € 100 miljoen en lagere rentebaten op cash-voortuitbetalingen die tijdens de bouwfase aan Nemo Link werden verstrekt, omdat de Nemo Link-interconnector begin 2019 in gebruik werd genomen. De 'push-down' van de gereguleerde schuld van Elia System Operator (ESO) naar Elia Transmission Belgium (ETB) in het kader van de bedrijfsreorganisatie van de groep (Adjusted element) heeft financiële lasten gegenereerd voor een totaalbedrag van € 4,7 miljoen. Aangezien de bank- en goedkeuringsvergoedingen gespreid zijn over de looptijd van de verschillende obligaties onder IFRS, bedragen de netto financiële kosten die voor de gereguleerde schuld in 2019 zijn opgenomen in totaal € 0,9 miljoen.

De **adjusted nettowinst** steeg met 6,4% tot € 122,3 miljoen, voornamelijk door de volgende factoren:

1. Daling van de **billijke vergoeding** (daling met € 5,5 miljoen)
2. De lagere gemiddelde OLO-rente in vergelijking met 2018 (- 0,62%) die gedeeltelijk gecompenseerd werd door de toename van het eigen vermogen door de reservering van een deel van de winst over 2018 (€ 65,1 miljoen) en de kapitaalverhoging toegewezen aan de Belgische gereguleerde activiteiten (€ 327,5 miljoen), hetgeen leidde tot een billijke vergoeding van € 38,8 miljoen.
3. Stijging van de **incentives** (toename met € 4,9 miljoen)
4. Sterke operationele prestatie, vooral dankzij de focus op operationele efficiëntie (+ € 4,1 miljoen), goede prestatie op de beïnvloedbare incentive (+ € 6,3 miljoen) en de incentive op tijdige voltooiing van strategische interconnectieprojecten (+ € 1,0 miljoen), aangezien geen project operationeel werd in 2018. Dit werd gedeeltelijk gecompenseerd door een lagere prestatie op de incentive verbonden met importcapaciteit, wat toe te schrijven was aan een hogere nucleaire beschikbaarheid dan vorig jaar (- € 4,5 miljoen). Hoewel het belastingtarief daalde tegenover vorig jaar, werden de hogere bruto incentives gedeeltelijk gecompenseerd door een hoger totaalbedrag aan belastingen.
5. De hogere **mark-up** voor strategische investeringen (toename met € 6,2 miljoen)
6. Hogere voorzieningen voor IAS 19 en belastingen (- € 4,1 miljoen)
7. Tariefcompensatie voor de financiële kosten van de kapitaalverhoging die onder IFRS rechtstreeks verwerkt worden in eigen vermogen (+ € 6,1 miljoen)
8. Hogere gekapitaliseerde financieringskosten verbonden aan de groei van de activabasis (+ € 2,2 miljoen)
9. Iets hogere schade aan de elektrische installaties in vergelijking met 2018 (afname met € 1,4 miljoen).
10. Overige elementen (- € 0,9 miljoen) betreft voornamelijk een lagere voorziening voor dubieuze debiteuren (+ € 3,2 miljoen) en activering van hardware- en softwarekosten (€ 2,1 miljoen) die werden gecompenseerd door uitgestelde belastingen (- € 7,3 miljoen).

De **nettowinst** steeg meer uitgesproken met 8,8% tot € 125,0 miljoen als gevolg van adjusted elementen gelinkt aan de tariefcompensatie voor de financiële kosten in verband met de push-down van de gereguleerde schuld naar ETB in het kader van de bedrijfsreorganisatie en afgeschreven onder IFRS.

Het **balanstotaal** steeg met € 542,9 miljoen tot € 6.452,1€ miljoen, voornamelijk als gevolg van het investeringsprogramma. De **netto financiële schuld** steeg naar € 3.013,4 miljoen (+ 6,7%), aangezien het CAPEX-programma van Elia hoofdzakelijk werd gefinancierd met kasstromen uit de bedrijfsactiviteiten, de opbrengst van de kapitaalverhoging en het gebruik van een tijdelijke kredietfaciliteit van € 75 miljoen. Elia betaalde in 2019 het handelspapier terug dat eind 2018 nog openstond (€ 50 miljoen).

4.3. 50Hertz Transmission (Duitsland)

Onderstaande tabel geeft meer inzicht in de geconsolideerde resultaten van 2019 voor 50Hertz Transmission (Duitsland) system operator in Duitsland:

50Hertz Transmission kerncijfers (in miljoen EUR) – Periode eindigend per 31 december	2019	2018	Verschil (%)
Omzet, <i>Netto opbrengsten (kosten) uit afrekeningsmechanisme</i> en overige opbrengsten	1.360,1	1.364,9	(0,4%)
<i>Omzet</i>	<i>1.323,6</i>	<i>1.403,6</i>	<i>(1,7%)</i>
<i>Overige opbrengsten</i>	<i>84,1</i>	<i>67,4</i>	<i>24,8%</i>
<i>Netto opbrengsten (kosten) uit afrekeningsmechanisme</i>	<i>(47,6)</i>	<i>(106,1)</i>	<i>(55,1%)</i>
Afschrijvingen en waardeverminderingen, wijziging in voorzieningen	(209,2)	(89,6)	133,5%
Resultaat uit bedrijfsactiviteiten	321,3	385,4	(16,6%)
EBIT	321,3	385,4	(16,6%)
<i>Adjusted elementen</i>	<i>0,0</i>	<i>30,6</i>	<i>n.r.</i>
<i>Adjusted EBIT</i>	<i>321,3</i>	<i>354,8</i>	<i>(9,4%)</i>
EBITDA	530,5	475,0	11,7%
Financieringsbaten	1,4	2,5	(44,0%)
Financieringslasten	(66,7)	(48,1)	38,7%
Winstbelastingen	(78,6)	(101,9)	(22,9%)
Nettowinst	177,5	237,9	(25,4%)
<i>Waarvan toe te rekenen aan Elia Groep</i>	<i>142,0</i>	<i>169,2</i>	<i>(16,1%)</i>
<i>Adjusted elementen</i>	<i>0,0</i>	<i>21,6</i>	<i>n.r.</i>
<i>Adjusted nettowinst</i>	<i>177,5</i>	<i>216,3</i>	<i>(17,9%)</i>
Geconsolideerde balans (in miljoen EUR)	31 december 2019	31 december 2018	Verschil (%)
Balanstotaal	6.279,6	6.752,1	(7,0%)
Investeringsuitgaven	516,0	511,0	1,0
Netto financiële schuld	2.108,1	1.272,9	65,6%

De **opbrengsten van 50Hertz Transmission** zijn stabiel gebleven ten opzichte van vorig jaar (- 0,4%). Bij de start van de nieuwe regelgevende periode in 2019 daalde het gereguleerde rendement op eigen vermogen van 9,05% naar 6,91% voor belastingen, maar deze daling werd voornamelijk gecompenseerd door de groei van de activabasis. Bovendien is de offshore vergoeding veranderd en wordt deze vergoed via een afzonderlijke offshore nettoeslag. Hoewel de groei van de activabasis en de geactualiseerde Opex-inkomstenbasis een positieve invloed hadden op de vergoeding, daalde de omzet licht als gevolg van het lager gereguleerde rendement op eigen vermogen. Bovendien leidt de nieuwe offshore nettoeslag tot lagere pass-through-kosten van derden voor de offshore-activiteiten.

De **totale opbrengsten** worden gedetailleerder weergegeven in onderstaande tabel:

(in miljoen EUR)	2019	2018	Verschil (%)
Netwerktarieven:	1.318,7	1.404,5	(6,1%)
Verticale netwerktarieven	815,1	1.262,8	(35,5%)
Horizontale netwerktarieven	329,1	0,0	n,r,
Ondersteunende diensten	174,5	141,7	23,1%
Overige omzet (incl. overdracht van activa van klanten)	4,9	(0,9)	n,r,
Subtotaal omzet	1.323,6	1.403,6	(5,7%)
Overige bedrijfsopbrengsten	84,1	67,4	24,8%
<i>Netto opbrengsten (kosten) uit afrekeningsmechanisme</i>	<i>(47,6)</i>	<i>(106,1)</i>	<i>(55,1%)</i>
Totaal omzet & overige bedrijfsopbrengsten	1.360,1	1.364,9	(0,4%)

Opbrengsten van incentive regelgeving, met inbegrip van netto inkomsten (kosten) afrekeningsmechanisme, bestaan hoofzakelijk uit de nettarieven. De voornaamste drijfveer is de gereguleerde vergoeding van onshore activiteiten ('revenu cap'). Inbegrepen zijn de gereguleerde opbrengsten (kosten). Die omvatten zowel de jaarlijkse verrekening van tekorten en surplusen ontstaan vóór 2019 (+ € 52,8 miljoen) als het in 2019 gerealiseerde nettosurplus door het verschil tussen de kosten die in de tarieven mogen doorgerekend worden en de werkelijke kosten (- € 100,4 miljoen).

De opbrengsten van de incentive regelgeving daalden met € 389,2 miljoen, voornamelijk door het wegvallen van de offshorekosten uit de 'revenu cap' naar een afzonderlijke toeslag (- € 438,6 miljoen). Bij de start van de nieuwe regelgevende periode werd de vergoeding voor bedrijfsuitgaven geactualiseerd op basis van de werkelijk gemaakte kosten voor het basisjaar 2016 (+ € 38,7 miljoen). Bovendien stegen verschillende pass-through energiekosten tegenover 2018, bijvoorbeeld de ondersteunende diensten (+ € 33,3 miljoen), terwijl de redispatchkosten daalden (met € 19,2 miljoen) als gevolg van de investeringen van de afgelopen jaren (bijvoorbeeld de interconnectieverbinding Zuid-West).

Opbrengsten uit offshore regelgeving omvatten alle opbrengsten van de nieuwe offshore nettoeslag. Dit omvat de vergoeding voor de eigen kosten van 50Hertz met betrekking tot de aansluiting van offshore windparken, alsook de doorrekening van offshore kosten aan 50Hertz door derden, zoals andere TNB's.

In 2019 werd € 329,1 miljoen gegenereerd uit de nieuwe offshore toeslag, waarvan € 237,4 miljoen betrekking had op de eigen kosten van 50Hertz voor de offshore netaansluitingen (+ € 34,1 miljoen) en € 91,7 miljoen pass-through-kosten van derden (- € 168,5 miljoen).

De **energieopbrengsten** bestaan uit alle bedrijfsopbrengsten die betrekking hebben op systeembeheer. Ze zijn gewoonlijk gekoppeld aan de overeenkomstige kosten voor ondersteunende diensten die doorgerekend worden aan derden, zoals redispatchmaatregelen, reservecentrales en balanceringsgroepen, maar deze rubriek omvat ook de opbrengsten uit veilingen van transmissiecapaciteit.

De energieopbrengsten stegen met € 32,8 miljoen in vergelijking met 2018, voornamelijk als gevolg van een nieuw kostendelingsmechanisme voor de kosten van reservecentrales (+ € 56,5 miljoen), die gedeeltelijk worden geneutraliseerd door lagere kosten van andere TNB's voor redispatchmaatregelen (- € 16,5 miljoen) en lagere inkomsten uit balanceringsgroepen (- € 8 miljoen).

De **overige opbrengsten** (inclusief de afschrijving van overdracht van activa van klanten) zijn met € 5,9 miljoen gestegen, voornamelijk als gevolg van de opbrengsten uit het Inter-TNB Compensatiemechanisme (ITC). Deze component van de bedrijfsopbrengsten kan zowel een opbrengst als een verlies zijn – en bedroeg vorig jaar een verlies (+ € 5,5 miljoen).

De **overige inkomsten** stegen met € 16,7 miljoen, onder andere door verzekeringsuitkeringen die voornamelijk betrekking hebben op offshore kabelschade (+ € 13,2 miljoen), hogere doorberekening van IT-kosten aan derden (+ € 3,4 miljoen) en een hogere geactiveerde eigen productie (+ € 2,6 miljoen).

Hoewel de nieuwe regelgevende periode wordt gekenmerkt door een lager gereguleerd rendement op eigen vermogen, steeg de **EBITDA** met € 55,5 miljoen (een stijging van 11,7%). Bij de start van de nieuwe regelgevende periode zijn de voltooide onshore investeringsprojecten doorgerold naar een vergoeding via het basisjaarmechanisme. Samen met de daling van het gereguleerde rendement op eigen vermogen van 9,05% naar 6,91%, is de vergoeding voor investeringen ook gedaald (- 64,7 miljoen euro). Deze daling werd echter meer dan gecompenseerd, enerzijds door hogere opbrengsten van het basisjaarmechanisme (+ 100,4 miljoen euro) – gezien de doorrol van voltooide onshore investeringsprojecten naar het basisjaar – en anderzijds door geactualiseerde Opex-opbrengsten bij het begin van de nieuwe regelgevende periode. Ondanks de daling van het gereguleerde rendement op eigen vermogen is de offshore investeringsvergoeding gestegen door de groei van de activabasis en de succesvolle ingebruikname van Ostwind 1 vorig jaar (+ € 15,7 miljoen). De personeelskosten namen toe in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar, als gevolg van de voortdurende groei van de activiteiten (- € 8,2 miljoen). Dit leidde ook tot een hogere geactiveerde eigen productie (+ € 2,6 miljoen). Tot slot werd de EBITDA ook beïnvloed door de behandeling van de leasekosten met de toepassing van IFRS 16 (+ € 7,6 miljoen) en de toegenomen overige opbrengsten, bijvoorbeeld van uitgekeerde schadevergoedingen (+ € 1,5 miljoen).

De **EBIT** daalde met € 64,1 miljoen (- 16,6%) door de vrijval van een voorziening voor hangende geschillen in 2018 (€ 72,1 miljoen) naar aanleiding van een herbeoordeling tijdens een belastingcontrole. In 2019 werd nog een deel vrijgegeven voor een bedrag van € 5,9 miljoen voor belasting (- € 66,2 miljoen). Afschrijvingen stegen (- € 53,7 miljoen), voornamelijk door de ingebruikname van de eerste kabels en het platform van Ostwind 1 in december 2018 (€ 36,5 miljoen) en de afschrijvingscomponent voor leasing onder IFRS 16 (€ 6,9 miljoen).

Zonder de impact van de belangrijke vrijval van een voorziening voor hangende geschillen in 2018, zou de adjusted EBIT zijn gestegen (tot 13,7%), wat getuigt van de sterke operationele prestaties van 50Hertz ondankt de daling van het regulatoire rendement op eigen vermogen bij de start van de derde regelgevende periode.

De **adjusted nettowinst** daalde met 17,9% tot € 177,5 miljoen onder invloed van:

1. Hogere basisjaaropbrengsten (+ € 70,7 miljoen) via de groei van de activabasis en de geactualiseerde Opex-opbrengsten;
2. Lagere onshore investeringsvergoeding (- € 45,5 miljoen);
3. Hogere offshore investeringsvergoeding (+ € 34,5 miljoen) met € 23,5 miljoen van de offshore ingebruikname in 2018 die werd opgenomen als een adjusted item in 2018 en opgenomen als deel van de adjusted nettowinst vanaf 2019;
4. Stabiele onshore Opex en overige kosten en opbrengsten (- € 0,4 miljoen);
5. Lagere vrijgave van voorzieningen (- € 46,4 miljoen);
6. Hogere afschrijvingen (- € 37,8 miljoen);
7. Hogere nettofinancieringskosten (- € 13,9 miljoen), hoofdzakelijk door de lagere activering van financieringskosten na de voltooiing van Ostwind 1 (- € 7,1 miljoen) en de toepassing van IFRS 16 (- € 1,1 miljoen).

Het **balanstotaal** daalde met € 472,5 miljoen ten opzichte van het einde van 2018, voornamelijk door een daling van de EEG-cashpositie (- € 429,0 miljoen). In 2019 was er ook een negatieve **vrije kasstroom** van € 656,8 miljoen, inclusief het effect van de € 429,0 miljoen afkomstig van het EEG-mechanisme. In 2019 werden geen nieuwe schulden uitgegeven. De **netto financiële schuld** steeg met € 835,1 miljoen, voornamelijk als gevolg van de financiering van het lopende investeringsprogramma en de hoge EEG-kaspositie. De EEG-kaspositie bedroeg in december 2019 € 430,5 miljoen.

4.4. Niet-gereguleerde activiteiten & Nemo Link

In onderstaande tabel staan de geconsolideerde resultaten van 2019 voor het segment ‘Niet-gereguleerde activiteiten & Nemo Link’:

Niet-gereguleerde activiteiten & NemoLinkkerncijfers (in miljoen EUR)	2019	2018	Vershil (%)
Totaal opbrengsten	4,9	7,5	(34,6%)
Overige bedrijfsopbrengsten	15,8	6,4	146,3%
Afschrijvingen en waardeverminderingen,	(0,3)	(1,0)	(70,0%)
Resultaat uit bedrijfsactiviteiten	(2,0)	(9,3)	(78,5%)
Aandeel in resultaat van investeringen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode (na winstbelastingen)	6,5	0,3	n.r.
EBIT	4,5	(8,9)	(150,6%)
Adjusted elementen	1,3	(3,3)	n.r.
Adjusted EBIT	3,2	(5,6)	(157,0%)
EBITDA	4,8	(7,9)	(160,8%)
Financieringsbaten	3,5	19,1	(81,7%)
Financieringslasten	(13,4)	(17,8)	(24,7%)
Winstbelastingen	12,0	4,1	n.r.
Nettowinst	6,6	(3,5)	(288,6%)
Waarvan toe te rekenen aan Elia Groep	6,5	(2,8)	(332,1%)
Adjusted elementen	0,2	4,3	(94,9%)
Adjusted nettowinst	6,4	(7,8)	(182,0%)
Geconsolideerde balans (in miljoen EUR)	31 december 2019	31 december 2018	Vershil (%)
Balanstotaal	1.733,5	1.677,9	3,3%
Investeringsuitgaven	0,8	0,0	n.r.
Netto financiële schuld	401,6	507,6	(20,9%)

De **niet-gereguleerde opbrengsten** stegen met 48,9% ten opzichte van vorig jaar. De opbrengsten die EGI genereerde, stegen met € 3,0 miljoen tot € 12,5 miljoen doordat er meer ‘owner engineering services’ en internationale consultingdiensten werden geleverd. Daarnaast werd een eenmalige gereguleerde vergoeding van € 3,8 miljoen opgenomen.

Als investering opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode droeg **Nemo Link** in zijn eerste operationele jaar € 6,5 miljoen bij aan het resultaat van de Groep. De interconnectie werd eind januari 2019 in gebruik genomen. Sindsdien werden 5,6 TWh commerciële stromen uitgewisseld tussen België en Groot-Brittannië. De algemene beschikbaarheid van de interconnector bedroeg 95,8%, maar sinds het vierde kwartaal 2019 is deze opgelopen tot 100%. Ondanks deze hoge beschikbaarheid werden de prestaties van Nemo Link tijdens het jaar beïnvloed door de lage spreads in elektriciteitsprijzen, die het gevolg waren van de hogere CO₂-prijzen op het Europese vasteland en de lage gasprijzen in het Verenigd Koninkrijk. Ook hogere inperkingen dan gepland hadden een invloed op de inkomsten van Nemo Link voor de eerste helft van 2019. Inherent aan de activiteiten van Nemo Link zal deze onderworpen zijn aan de volatiliteit van spreads in elektriciteitsprijzen en dit over de gehele levensduur van het project.

De **adjusted EBIT** steeg tot € 3,2 miljoen. De stijging met € 8,8 miljoen is vooral het gevolg van de bijdrage van Nemo Link (€ 6,5 miljoen), een hogere operationele bijdrage van EGI (+ € 0,6 miljoen) en andere niet-gereguleerde kosten. Rekening houdend met de éénmalige kosten gekoppeld aan de reorganisatie van de bedrijfsstructuur (- € 2,5 miljoen) en de regulatoire vergoeding (+ € 3,8 miljoen) bedroeg de EBIT € 4,5 miljoen.

De **netto financieringslasten** stegen tot € 9,9 miljoen, voornamelijk als gevolg van de rentekosten verbonden aan de achtergestelde obligatielening van € 300 miljoen die in de tweede helft van 2018 werd aangegaan om de acquisitie van een bijkomende participatie in Eurogrid (€ 4,7 miljoen) te financieren. De bedrijfsreorganisatie aan de Groep resulteerde in een éénmalige vergoeding (€ 4,3 miljoen) betaald aan obligatiehouders voor de bovengenoemde niet-gereguleerde obligatielening, en genereerde andere financiële kosten ten bedrage van € 0,2 miljoen. De financiering van Nemo Link heeft een netto financieringslast van € 0,5 miljoen met zich meegebracht als gevolg van hogere financieringskosten in verband met de eind 2018 afgesloten financiering van € 210 miljoen, maar deze werd deels gecompenseerd door rentebaten op de cashvoortuitbetalingen aan Nemo Link tijdens de bouwfase. Na de kapitaalverhoging eind juni werden deze cashvoortuitbetalingen terugbetaald en werd Nemo Link gefinancierd op een manier die vergelijkbaar is met het huidige regelgevend kader in België (33% eigen vermogen / 66% schuld). Tot slot heeft het financieel resultaat van vorig jaar geprofiteerd van adjusted elementen verbonden met de bovengenoemde acquisitie, namelijk een eenmalige financiële winst (€ 9,2 miljoen) in verband met de herwaardering aan reële waarde van de initiële participatie van 60% van de Group in Eurogrid. Dit werd tot op zekere hoogte gecompenseerd door kosten voor de afwikkeling van de hedge gekoppeld aan de hybride lening (€ 3,2 miljoen).

De adjusted **nettowinst** steeg tot € 6,4 miljoen, voornamelijk door de volgende factoren:

1. Bijdrage van Nemo Link sinds de ingebruikname in 2019 (+ € 6,2 miljoen)
2. Hogere bijdrage van EGI (+ € 0,8 miljoen)
3. Hogere niet-gereguleerde financieringskosten (- € 0,4 miljoen)
Hogere rentekosten verbonden aan de niet-gereguleerde obligatielening van € 300 miljoen (+ € 1,6 miljoen) aangegaan in september 2018 en ter vervanging van het initiële overbruggingskrediet (- € 1,3 miljoen). De rentekosten in verband met de hybride obligatielening van € 700 miljoen hadden geen invloed op de winst, omdat deze direct in het eigen vermogen werden verwerkt
4. Belastingkrediet op de rentelasten in verband met hybride effecten (+ € 4,8 miljoen)
5. Lagere bedrijfs- en belastingkosten van Eurogrid International (+ € 2,5 miljoen)
6. Overige elementen (+ € 0,4 miljoen): vooral lagere overige niet-gereguleerde kosten

De **totale activa** stegen met € 55,6 miljoen tot € 1.733,5 miljoen als gevolg van de kapitaalverhoging, waarvan € 107,8 miljoen werd toegewezen aan het niet-gereguleerde segment om de activiteiten van Nemo Link te financieren. Dit werd gecompenseerd door de bijdrage van niet-gereguleerde activiteiten in het uitbetaalde dividend over 2018. De kapitaalverhoging die aan het niet-gereguleerde segment werd toegewezen, werd gebruikt om de financieringsstructuur van Nemo Link te wijzigen van schuldfinanciering in financiering met eigen vermogen. De **netto financiële schuld** daalde bijgevolg met € 105,9 miljoen tot € 401,6 miljoen.

4.5. Aansluiting van de informatie over te rapporteren segmenten met IFRS-bedragen

Geconsolideerde balans (in miljoen EUR) – Periode eindigend per 31 december	2019 Elia Transmissie	2019 50Hertz Transmissie	2019 Niet- gereguleerde activiteiten & Nemo Link	2019 Consolidatie herwerkingen & intersegment transacties (d)	2019 Elia Groep (a) + (b) + (c) + (d)
Totale omzet	914,2	1.323,6	4,9	(0,4)	2.242,3
Overige opbrengsten	60,7	84,1	15,8	(10,3)	150,3
Netto opbrengsten (kosten) uit afrekeningsmechanisme	(26,1)	(47,6)	0,0	0,0	(73,7)
Afschrijvingen en waardeverminderingen, wijziging in voorzieningen	(150,9)	(209,2)	(0,3)	0,0	(360,4)
Resultaat uit bedrijfsactiviteiten	242,1	321,3	(2,0)	0,0	561,4
Aandeel in resultaat van investeringen opgenomen volgens vermogens- mutatiemethode, na belastingen	1,8	0,0	6,5	0,0	8,3
Resultaten voor intrest en belastingen (EBIT)	243,9	321,3	4,5	0,0	569,7
Resultaten voor afschrijvingen, waardeverminderingen, intresten en belastingen (EBITDA)	394,8	530,5	4,8	0,0	930,1
Financieringsbaten	0,7	1,4	3,5	0,0	5,6
Financieringslasten	(65,1)	(66,7)	(13,4)	0,0	(145,2)
Winstbelastingen	(54,4)	(78,6)	12,0	0,0	(121,0)
Nettowinst toe te rekenen aan de Eigenaars van de Vennootschap	125,0	142,0	6,5	0,0	273,5
Geconsolideerde balans (in miljoen EUR)	31 dec 2019	31 dec 2019	31 dec 2019	31 dec 2019	31 dec 2019
Balanstotaal	6.452,1	6.279,6	1.733,5	(571,8)	13.893,4
Investeringsuitgaven	748,5	516,0	0,8	0,0	1.265,3
Netto financiële schuld	3.013,4	2.108,1	401,6	0,0	5.523,1
Geconsolideerde balans (in miljoen EUR) – Periode eindigend per 31 december	2018 Elia Transmissie	2018 50Hertz Transmissie	2018 Niet- gereguleerde activiteiten & Nemo Link	2018 Consolidatie herwerkingen & intersegment transacties (d)	2018 Elia Groep (a) + (b) + (c) + (d)
Totale omzet	908,1	1.403,6	7,5	(384,4)	1.934,8
Overige opbrengsten	57,2	67,4	6,4	(22,0)	109,0
Netto opbrengsten (kosten) uit afrekeningsmechanisme	(5,9)	(106,1)	0,0	0,0	(112,0)
Afschrijvingen en waardeverminderingen, wijziging in voorzieningen	(140,2)	(89,6)	(1,0)	(17,1)	(247,9)
Resultaat uit bedrijfsactiviteiten	227,1	385,4	(9,3)	(166,2)	437,0
Aandeel in resultaat van investeringen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode, na belastingen	1,8	0,0	0,3	63,5	65,6
Resultaten voor intrest en belastingen (EBIT)	228,9	385,4	(8,9)	(102,8)	502,6
Resultaten voor afschrijvingen, waardeverminderingen, intresten en belastingen (EBITDA)	369,1	475,0	(7,9)	(85,7)	750,5
Financieringsbaten	0,6	2,5	19,1	(0,3)	21,9
Financieringslasten	(66,0)	(48,1)	(17,8)	16,7	(115,2)
Winstbelastingen	(48,6)	(101,9)	4,1	44,2	(102,2)
Nettowinst toe te rekenen aan de Eigenaars van de Vennootschap	114,9	169,2	(2,8)	0,1	281,4
Geconsolideerde balans (in miljoen EUR)	31 dec 2018	31 dec 2018	31 dec 2018	31 dec 2018	31 dec 2018
Balanstotaal	5.909,2	6.752,1	1.677,9	(584,9)	13.754,3
Investeringsuitgaven	600,7	511,0	0,0	(20,8)	1.090,9
Netto financiële schuld	2.825,1	1.272,9	507,6	0,0	4.605,6

Er zijn geen belangrijke intersegment transacties.

De Groep heeft geen concentratie van klanten in een van de bedrijfssegmenten.

4.6. Adjusted elementen – reconciliatie tabel

(in miljoen EUR) – Periode eindigend per 31 december	Elia Transmissie	50Hertz Transmissie (100%)	Niet- gereguleerde activiteiten & Nemo Link (100%)	Consolidatie herwerkingen & intersegment transacties	Elia Groep
Adjusted elementen					
Regulatoire vergoeding voor acquisitie	0,0	0,0	3,8	0,0	3,8
Bedrijfsreorganisatie	4,7	0,0	(2,5)	0,0	2,2
Adjusted elementen EBIT	4,7	0,0	1,3	0,0	6,0
Fin. Kosten verbonden aan bedrijfsreorganisatie	(0,9)	0,0	(4,5)	0,0	(5,4)
Adjusted elementen voor belastingen	3,8	0,0	(3,2)	0,0	0,6
Tax impact	(1,1)	0,0	3,4	0,0	2,3
Netto winst – Adjusted elementen	2,7	0,0	0,2	0,0	2,9

(in miljoen EUR) – Periode eindigend per 31 december 2018	Elia Transmissie	50Hertz Transmissie (100%)	Niet- gereguleerde activiteiten & Nemo Link (100%)	Consolidatie herwerkingen & intersegment transacties	Elia Groep
Adjusted elementen					
Regul. settlements vorig jaar (*)	0,0	(2,8)	0,0	1,4	(1,4)
Consolidatie Eigen Vermogen 50Hertz	0,0	0,0	0,0	(0,6)	(0,6)
Offshore inbedrijfstelling (*)	0,0	33,3	0,0	0,0	33,3
Energiebonussen	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1
Kosten acquisitie Eurogrid	0,0	0,0	(3,3)	0,0	(3,3)
Adjusted elementen EBIT	0,0	30,6	(3,3)	0,8	28,1
Financiële acquisitiekosten	0,0	0,0	(3,8)	0,0	(3,8)
Herwaardering participatie Eurogrid	0,0	0,0	9,2	0,0	9,2
Adjusted elementen voor tax	0,0	30,6	2,1	0,8	33,5
Impact belastinghervorming op uitgestelde	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tax impact	0,0	(9,0)	2,2	(0,4)	(7,3)
Nettowinst – Adjusted elementen	0,0	21,6	4,3	0,4	26,3

(*) Vanaf 2019 worden deze elementen beschouwd als niet adjusted elementen en direct gerapporteerd in Adjusted EBIT en Adjusted Net Profit

5. Elementen van de geconsolideerde winst- en verliesrekening en niet-gerealiseerde resultaten

Naast de toepassing van IFRS 16 vanaf 1 januari 2019 waren er geen wijzigingen in de basis voor presentatie, en was er dus geen aanpassing van cijfers uit voorgaande jaren nodig.

5.1. Bedrijfsopbrengsten, netto inkomsten (kosten) afrekeningsmechanisme en overige bedrijfsopbrengsten

(in miljoen EUR)	2019	2018
Totale omzet	2.242,3	1.934,8
Netwerktarieven	2.228,8	1.923,7
Overdracht van activa van klanten	4,6	2,6
Overige omzet	8,9	8,5
Netto opbrengsten (kosten) uit afrekeningsmechanisme	(73,7)	(112,0)
Overige opbrengsten	150,3	109,0
Diensten en technische expertise	0,6	1,6
Intern geproduceerde vaste activa	63,0	53,9
Optimaal gebruik van activa	17,4	16,3
Andere	68,8	36,8
Meerwaarde op realisatie MVA	0,4	0,5

Zie de segmentrapportering, die een gedetailleerde analyse bevat van de erkende opbrengsten van de Groep op segmentniveau. Het segment Elia Transmission (België) rapporteerde opbrengsten en overige bedrijfsopbrengsten van € 948,8 miljoen (Toelichting 4.2), het segment 50Hertz Transmission (Duitsland) rapporteerde opbrengsten en overige bedrijfsopbrengsten van € 1.360,1 miljoen (Toelichting 4.3) en het segment 'Niet-gereguleerde activiteiten' (incl. Nemo Link)' rapporteerde opbrengsten en overige bedrijfsopbrengsten van € 20,7 miljoen (Toelichting 4.4). De gerapporteerde opbrengsten en overige bedrijfsopbrengsten bedragen € 2.319,0 miljoen.

Er wordt geen verdere geografische informatie verstrekt, aangezien de omzet wordt gerealiseerd in de landen waar de netinfrastructuur zich bevindt, wat in wezen hetzelfde is als de hierboven genoemde segmenten.

De intern geproduceerde vaste activa van de Groep heeft betrekking op de tijd die het personeel spendeert aan investeringsprojecten.

De Groep heeft in de verslagperiode € 3,0 miljoen aan omzet opgenomen die die aan het begin van de periode waren inbegrepen in het saldo van de contractverplichtingen (€ 9,2 miljoen). De Groep heeft in de verslagperiode geen substantiële opbrengsten opgenomen indien er in voorgaande periodes sprake was van prestatieverplichtingen.

5.2. Bedrijfskosten

GROND- EN HULPSTOFFEN, DIENSTEN EN DIVERSE GOEDEREN

(in miljoen EUR)	2019	2018
Grond- en hulpstoffen	76,9	41,5
Aankoop van ondersteunende diensten	616,4	500,2
Diensten en diverse goederen (excl. aankoop van ondersteunende diensten)	390,7	445,5
Totaal	1.084,0	987,2

De kosten van de Groep voor 'Grond- en hulpstoffen' zijn voor het boekjaar 2019 gestegen tot € 76,9 miljoen. In 2018 waren de kosten toe te schrijven aan Elia Transmission (België) voor een bedrag van € 5,6 miljoen, EGI voor een bedrag van € 0,5 miljoen en 50Hertz Transmission (Duitsland) voor € 35,4 miljoen. Terwijl de kosten van Elia Transmission (België) in 2019 daalden (€ 4,7 miljoen), zijn de grondstofkosten van EGI in het jaar aanzienlijk gestegen tot € 3,4 miljoen, voornamelijk als gevolg van de toename van EPC-contracten. De aan 50Hertz Transmission (Duitsland) toe te rekenen kosten bedroegen € 70,5 miljoen als gevolg van de grondstofkosten. In vergelijking met 2018 bedroegen de kosten van het Duitse segment € 35,4 miljoen (voor 8 maanden).

De aankoop van ondersteunende diensten omvat de kosten voor diensten waardoor de Groep het evenwicht op het net bewaart tussen injecties en afnames, de constante spanning op het net handhaaft en de congesties beheert. De kosten die Elia Transmission (België) in 2019 heeft gemaakt, zijn gedaald tot € 146,7 miljoen (van € 203,6 miljoen in 2018), voornamelijk als gevolg van de toegenomen beschikbaarheid van kernenergie, wat heeft geleid tot lagere reserveringsprijzen op de markt in 2019. 50Hertz Transmission (Duitsland) heeft € 469,7 miljoen kosten gemaakt, tegenover € 296,6 miljoen in 2018, wat overeenkomt met de kosten vanaf de datum van overname tot het einde van 2018 (8 maanden).

'Diensten en diverse goederen' heeft betrekking op het onderhoud van het net, diensten van derden, verzekeringen, consultancy, en andere. De daling wordt voornamelijk veroorzaakt door 50Hertz Transmission (Duitsland), met een bijdrage van € 165,1 miljoen voor een volledig jaar in 2019, terwijl de bijdrage in 2018 € 222,4 miljoen bedroeg, waarbij slechts 8 maanden in aanmerking werden genomen. De daling bij 50Hertz Transmission (Duitsland) kan worden verklaard door een nieuwe gereguleerde vergoeding voor offshore investeringen vanaf 1 januari 2019. Dat heeft geleid tot een gewijzigde opdeling van de aangekochte diensten, van de kosten in 'Diensten en overige goederen' tot 'Aankoop van ondersteunende diensten'. Elia Transmission (België) heeft € 225,6 miljoen kosten gemaakt voor 'Diensten en overige goederen', relatief stabiel in vergelijking met 2018 (€ 223,1 miljoen).

PERSONEELSKOSTEN

(in miljoen EUR)	2019	2018
Bezoldigingen	206,9	159,5
Sociale lasten	44,1	36,1
Pensioenkosten	20,5	17,0
Overige personeelskosten	6,2	4,8
Kosten mbt op aandelen gebaseerde betalingen	(0,2)	1,1
Personeelsvoordelen (andere dan pensioenen)	5,4	10,8
Totaal	282,9	229,3

In maart 2019 werd de tweede schijf van de kapitaalverhoging van 2018 voor de werknemers van Elia afgerond. De kapitaalverhoging leidde tot de creatie van 9.776 bijkomende aandelen zonder nominale waarde. De werknemers van de Groep kregen een korting van 16,66% op de genoteerde aandelenkoers, wat resulteerde in een totale korting van € 0,1 miljoen.

De totale personeelskosten voor de Belgische en niet-gereguleerde activiteiten in 2019 bedroegen € 160,7 miljoen (een stijging tegenover € 157,7 miljoen vorig jaar). 50Hertz Transmission (Duitsland) was goed voor € 122,2 miljoen van de personeelskosten van de Groep in 2019. Ter vergelijking, in 2018 nam 50Hertz Transmission (Duitsland) gedurende 8 maanden € 71,6 miljoen voor zijn rekening. Op vergelijkende jaarbasis stegen de personeelskosten van 50Hertz Transmission met € 8,2 miljoen, veroorzaakt door een aanhoudende groei van het personeelsbestand (2019: 1.051; 2018 1.006).

Voor meer informatie over pensioenkosten en personeelsvoordelen, zie Toelichting 6.14 Personeelsbeloningen.

AFSCHRIJVINGEN, WAARDEVERMINDERINGEN, BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN EN WIJZIGINGEN IN VOORZIENINGEN

(in miljoen EUR)	2019	2018
Afschrijvingen van immateriële activa	21,5	16,5
Afschrijvingen van materiële activa	353,1	233,1
Totaal afschrijvingen	374,6	249,5
Waardeverminderingen op voorraden en handelsvorderingen	(1,2)	2,8
Totaal waardeverminderingen	(1,2)	2,8
Provisie voor juridische geschillen	(9,0)	(3,1)
Milieuvoorzieningen	(3,3)	(1,3)
Ontmantelingsprovisie	(0,6)	0,0
Beweging op voorzieningen	(12,9)	(4,4)
Totaal	360,5	247,9

Het bedrag van waardeverminderingen op handelsvorderingen wordt verklaard in Toelichting 8.1 'Beheer van financiële risico's en derivaten'.

Een uitgebreide beschrijving wordt gegeven in andere rubrieken over immateriële vaste activa (zie Toelichting 6.2), materiële vaste activa (zie Toelichting 6.1) en voorzieningen (zie Toelichting 6.15).

OVERIGE BEDRIJFSKOSTEN

(in miljoen EUR)	2019	2018
Belastingen andere dan winstbelastingen	13,0	13,9
Minderwaarde op verkoop, buitendienststellingen materiële activa	10,4	12,5
Minderwaarden op realisatie handelsvorderingen	2,8	0,4
Overige	3,9	2,6
Overige bedrijfskosten	30,1	30,4

Belastingen andere dan inkomstenbelastingen bestaan hoofdzakelijk uit eigendomsbelastingen.

De verliezen op de verkoop van materiële vaste activa bedragen in totaal € 10,3 miljoen voor Elia Transmission (België), tegenover € 11,2 miljoen het voorgaande jaar.

Het totale aandeel van 50Hertz Transmission (Duitsland) in de overige bedrijfskosten van de Groep in 2019 bedroeg € 6,1 miljoen.

5.3. Nettofinancieringslasten

(in miljoen EUR)	2019	2018
Financieringsopbrengsten	5,6	21,9
Interestbaten uit beleggingswaarden, geldmiddelen en kasequivalenten	4,1	7,1
Overige financiële baten	1,5	14,8
Financieringskosten	(145,2)	(115,2)
Interestlasten	(113,5)	(95,8)
Interestlasten op derivaten	(2,1)	(4,4)
Interestlasten op leasing	(2,0)	0,0
Overige financiële lasten	(27,6)	(15,0)
Nettofinancieringslasten	(139,6)	(93,3)

Financieringsopbrengsten zijn gedaald van € 21,9 miljoen in 2018 naar € 5,6 miljoen in 2019. De bijdrage van 50Hertz Transmission (Duitsland) aan de financieringsopbrengsten bedraagt € 1,6 miljoen voor 2019. De interestbaten omvatten € 3,3 miljoen (2018: € 6,3 miljoen) aan interesten uit een leningsovereenkomst tussen Elia System Operator en Nemo Link Ltd. In juni 2019 werd de leningsovereenkomst beëindigd en werd de lening geherkwalificeerd naar eigen vermogen.

De overige financiële opbrengsten zijn gedaald van € 14,8 miljoen naar € 1,5 miljoen in 2019, voornamelijk als gevolg van een eenmalige herwaardering naar reële waarde van € 9,2 miljoen euro van de initiële participatie van 60% van de Groep in Eurogrid als gevolg van de overname in 2018.

De interestlasten op euro-obligaties en andere bankleningen stegen aanzienlijk in vergelijking met vorig jaar. Dat is te wijten aan 50Hertz, waarvan de rentelasten voor 2018 pas werden geboekt vanaf de datum van volledige controle op het niveau van de Elia groep (vanaf mei 2018). Om dit effect te neutraliseren, bleven de rentelasten op euro-obligaties en andere bankleningen stabiel.

De overige financiële kosten zijn gestegen van € 15,0 miljoen in 2018 naar € 27,6 miljoen in 2019. Deze stijging houdt voornamelijk verband met de interne bedrijfsreorganisatie in 2019 (zie Toelichting 7.1). In deze context heeft de Elia groep aan de obligatiehouders goedkeuringsvergoedingen betaald om de wijziging van kredietnemer te aanvaarden voor de schuld verbonden aan de gereguleerde activiteiten en om de obligatiehouders te compenseren voor de achterstelling van de obligatie van € 300 miljoen die bij Elia Groep nv blijft. Daarnaast werden er bankkosten en andere financiële kosten gemaakt in verband met deze reorganisatie, wat leidde tot een totaal van € 5,4 miljoen aan financiële kosten.

Bovendien was 2019 met de toepassing van IFRS 16 het eerste jaar met rentekosten op leasing, voor een bedrag van € 2,0 miljoen.

Voor meer details over nettoschulden en leningen, zie Toelichting 6.13.

5.4. Winstbelastingen

OPGENOMEN IN DE WINST- EN VERLIESREKENING

De geconsolideerde winst- en verliesrekening omvat de volgende belastingen:

(in miljoen EUR)	2019	2018
Huidig boekjaar	129,4	82,6
Aanpassingen m,b,t, voorgaande jaren	(4,7)	23,2
Totaal kortlopende verschuldigde winstbelastingen	124,7	105,9
Ontstaan en terugname van tijdelijke verschillen	(3,7)	(3,7)
Totaal uitgestelde winstbelastingen	(3,7)	(3,7)
Totaal verschuldigde winstbelasting in winst -en verliesrekening	121,0	102,2

Het totaal aan verschuldigde winstbelasting was in 2019 hoger dan in 2018. De stijging van de verschuldigde belastingen is voornamelijk het gevolg van een hogere winst vóór winstbelasting.

AANSLUITING VAN EFFECTIEF BELASTINGTARIEF

De belasting op de winst (het verlies) vóór belastingen van de Groep verschilt van het theoretische bedrag berekend op basis van de wettelijke aanslagvoet in België en de werkelijke winsten (verliezen) van de geconsolideerde vennootschappen:

(in miljoen EUR)	2019	2018
Winst voor belastingen	430,1	409,3
Winstbelastingen	121,0	102,2
Verschuldigde winstbelastingen met toepassing van het lokaal belastingtarief	127,2	121,0
Lokaal belastingtarief	29,58%	29,58%
Effect van belastingtarief in buitenland	0,2	(0,1)
Belastingimpact resultaat van deelnemingen verwerkt volgens de	5,9	(19,4)
Verworpen uitgaven	5,2	5,3
Aanpassingen m,b,t, voorafgaande jaren	(4,7)	0,5
Belastingen op hybrid securities	(6,0)	0,0
Belastingkrediet onderzoek en ontwikkeling	(0,1)	(0,5)
Belastinghervorming: aanpassing uitgestelde belastingen	0,0	(0,4)
Overige	(6,7)	(4,2)
Winstbelastingen	121,0	102,2

**Het nominale belastingtarief in Duitsland bedraagt 29,61%*

De opgelopen winstbelastingen zijn lager dan de theoretische belastingkost (bij gebruik van het nominale belastingtarief) als gevolg van de aanpassingen van vorig jaar en de fiscale aftrek van de dividendcoupons op hybride effecten in de Belgische fiscale wetgeving, maar heeft niet de negatieve impact van de dividendcoupons in de winst- en verliesrekening, aangezien ze rechtstreeks in het eigen vermogen worden geboekt.

Uitgestelde belastingen worden verder besproken in Toelichting 6.7.

5.5. Winst per aandeel (WPA)

GEWONE WPA

Gewone winst per aandeel wordt berekend door de nettowinst van het jaar die kan worden toegekend aan de aandeelhouders van de Vennootschap (na correctie op de uitgifte van hybride effecten) (€ 254,3 miljoen), te delen door het gewogen gemiddeld aantal gewone aandelen tijdens het jaar.

Gewogen gemiddeld aantal gewone aandelen	2019	2018
Uitgegeven gewone aandelen per 1 januari	61.015.058	60.901.019
Effect van in december 2018 uitgegeven aandelen	0	3.437
Effect van in maart 2019 uitgegeven aandelen	7.794	0
Effect van in juni 2019 uitgegeven aandelen	4.096.187	0
Gewogen gemiddeld aantal gewone aandelen per 31 december	65.119.039	60.904.456

VERWATERDE WPA

De verwaterde winst per aandeel wordt berekend door de winst die of het verlies dat kan worden toegekend aan de aandeelhouders en het gewogen gemiddeld aantal gewone uitstaande aandelen te corrigeren voor de gevolgen van alle potentiële gewone aandelen die tot verwatering zullen leiden en die bestaan uit aandelenopties en converteerbare obligaties.

De verwaterde winst per aandeel is gelijk aan de gewone winst per aandeel, aangezien er geen converteerbare obligaties noch aandelenopties bestaan.

Eigen vermogen per aandeel

Het eigen vermogen per aandeel, bedroeg € 48,4 per aandeel op 31 december 2019, tegenover € 44,9 per aandeel eind 2018.

5.6. Niet-gerealiseerde resultaten

De totale gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten omvatten zowel het resultaat van de periode dat in de winst- en verliesrekening is opgenomen als de niet-gerealiseerde resultaten die in het eigen vermogen zijn opgenomen. Niet-gerealiseerde resultaten omvatten alle veranderingen in het eigen vermogen die verschillen van veranderingen die betrekking hebben op de eigenaar en die worden opgenomen in het mutatieoverzicht van het eigen vermogen.

Wijzigingen in de reële waarde

Kasstroomafdekkingen

De wijziging in de reële waarde van de kasstroomafdekkingen had een negatieve impact op de niet-gerealiseerde resultaten van € 1,0 miljoen en was het gevolg van een daling van de reële waarde van de renteswapafdekkingen op de lening met Publi-Part en andere leningen.

Herwaarderingen

De niet-gerealiseerde resultaten op verplichtingen na uitdiensttreding hadden een impact van (€ 5,4) miljoen (€ 3,9) miljoen na belastingen). Zie Toelichting 6,14 voor meer details.

6. Elementen van de geconsolideerde balans

6.1. Materiële vaste activa

(in miljoen EUR)	Terreinen en gebouwen	Machines en uitrusting	Meubilair en voertuigen	Andere materiële vaste activa	Leasing en soortgelijke rechten	Activa in aanbouw	Totaal
AANSCHAFFINGSWAARDE							
Stand per 1 januari 2018	205,9	5.265,1	169,3	16,4	2,9	401,9	6.061,6
Bedrijfscombinaties onder gezamenlijke controle	207,0	2.713,3	68,6	0,0		1.504,4	4.493,4
Verwervingen	6,1	162,5	20,1	0,1		841,4	1.030,1
Buitengebruikstellingen	(4,1)	(68,6)	(6,3)	0,0		(22,2)	(101,1)
Overboekingen van ene post naar andere	2,7	1.087,1	10,4	5,7		(1.105,9)	0,0
Stand per 31 december 2018	417,6	9.159,3	262,2	22,3	2,9	1.619,7	11.483,9
Stand per 1 januari 2019	417,6	9.159,3	262,2	22,2	2,9	1.619,7	11.483,9
Initiële toepassing IFRS 16	0,0	0,0	0,0	0,0	95,8	0,0	95,8
Verwervingen	9,0	465,4	43,0	0,2	8,8	759,9	1.286,3
Buitengebruikstellingen	(0,6)	(67,6)	(4,0)	0,0	(0,4)	0,0	(72,7)
Overboekingen van ene post naar andere	2,3	862,2	9,0	4,7	0,0	(878,3)	0,0
Stand per 31 december 2019	428,4	10.419,3	310,2	27,1	107,2	1.501,3	12.793,4
AFSCHRIJVINGEN EN MINDERWAARDEN							
Stand per 1 januari 2018	(24,7)	(2.685,9)	(132,6)	(13,2)	(2,9)	-	(2.859,2)
Afschrijvingen	(4,4)	(207,2)	(21,2)	(0,9)		-	(233,7)
Buitengebruikstellingen	2,8	56,4	6,0	0,0		-	65,2
Overboekingen van ene post naar andere	0,0	5,7	(0,3)	(5,3)		-	0,0
Stand per 31 december 2018	(26,3)	(2.831,0)	(148,1)	(19,4)	(2,9)	-	(3.027,7)
Stand per 1 januari 2019	(26,3)	(2.831,0)	(148,1)	(19,4)	(2,9)	-	(3.027,7)
Afschrijvingen	(5,7)	(300,7)	(29,5)	(1,2)	(16,0)	-	(353,1)
Buitengebruikstellingen	0,0	29,3	4,0	0,0	(0,1)	-	33,2
Overboekingen van ene post naar andere	0,0	4,0	(0,0)	(4,0)	0,0	-	(0,0)
Stand per 31 december 2019	(32,0)	(3.098,4)	(173,7)	(24,5)	(19,1)	-	(3.347,7)
BOEKWAARDE							
Stand per 1 januari 2018	181,2	2.579,3	36,7	3,2		401,9	3.202,4
Stand per 31 december 2018	391,3	6.328,3	114,1	2,9		1.619,7	8.456,2
Stand per 1 januari 2019	391,3	6.328,3	114,4	2,9		1.619,7	8.456,2
Stand per 31 december 2019	396,3	7.320,8	136,5	2,6	88,1	1.501,3	9.445,6

De belangrijkste investeringen hebben betrekking op de Modular Offshore Grid (€ 215 miljoen), het interconnectieproject ALEGrO (€ 92 miljoen) en investeringen in het Brabo-project (€ 41 miljoen) en de versterking van de hoogspanningslijn Mercator-Horta-Avelin (€ 71 miljoen).

In totaal werd in Duitsland € 259,5 miljoen geïnvesteerd in onshore projecten, terwijl offshore investeringen in totaal € 229,1 miljoen bedroegen. De belangrijkste onshore investeringen gingen naar de bouw van de luchtlijn van Wolmirstedt naar Güstrow (€ 29,8 miljoen) en de versterking van hoogspanningsmasten om de operationele veiligheid te verhogen (€ 30 miljoen). De offshore investeringen betroffen voornamelijk de offshore netaansluitingen van Ostwind 1 (€ 68,3 miljoen) en Ostwind 2 (€ 131,0 miljoen).

In 2019 werd een bedrag van € 18,6 miljoen aan financieringslasten geactiveerd op activa in aanbouw. € 11,1 miljoen (€ 8,8 miljoen in 2018), op basis van een gemiddelde rentevoet van 2,28% (2,68% in 2018) is afkomstig van het segment Elia Transmission (België). Een bedrag van € 7,5 miljoen, op basis van een gemiddelde rentevoet van 1,25% (1,25% in 2018), is afkomstig van het segment 50Hertz Transmission.

Er waren geen hypotheken, panden of andere zekerheden op materiële vaste activa met betrekking tot leningen.

Openstaande investeringsverplichtingen worden beschreven in Toelichting 8.2.

6.2. Immateriële activa

(in miljoen EUR)	Ontwikkelingskosten software	Licenties / Concessies	Totaal
AANSCHAFFINGSWAARDE			
Stand per 1 januari 2018	100,7	3,6	104,3
Verwervingen dmv bedrijfscombinaties onder gezamenlijke controle	30,8	21,8	52,6
Verwervingen	24,3	0,0	24,3
Buitengebruikstellingen	(0,5)	0,0	(0,5)
Stand per 31 december 2018	155,3	25,4	180,7
Stand per 1 januari 2019	155,3	25,4	180,7
Verwervingen	25,7	1,0	26,7
Buitengebruikstellingen	(1,0)	0,0	(1,0)
Stand per 31 december 2019	180,1	26,4	206,5
AFSCHRIJVINGEN EN MINDERWAARDEN			
Stand per 1 januari 2018	(70,9)	(2,6)	(73,5)
Afschrijvingen	(15,1)	(1,3)	(16,4)
Buitengebruikstellingen	0,4	0,0	0,0
Balance at 31 December 2018	(85,7)	(3,9)	(89,5)
Stand per 1 januari 2019	(85,7)	(3,9)	(89,5)
Afschrijvingen	(19,6)	(1,8)	(21,5)
Buitengebruikstellingen	0,9	0,0	0,9
Stand per 31 december 2019	(104,4)	(5,7)	(110,1)

BOEKWAARDE			
Stand per 1 januari 2018	29,8	1,0	30,8
Stand per 31 december 2018	69,6	21,5	91,2
Stand per 1 januari 2019	69,6	21,5	91,2
Stand per 31 december 2019	75,6	20,7	96,4

Software omvat zowel IT-toepassingen die door de Vennootschap worden ontwikkeld voor het beheer van het net als software voor de normale bedrijfsactiviteiten van de Groep.

In de loop van 2019 werd een bedrag van € 0,2 miljoen financieringslasten geactiveerd op software in ontwikkeling (€ 0,2 miljoen in 2018) in het segment Elia Transmission (België), op basis van een gemiddelde rentevoet van 2,28% (2,68% in 2018). Er werden geen financieringslasten geactiveerd op software in ontwikkeling in het segment 50Hertz Transmission.

6.3. Goodwill

(in miljoen EUR)	Goodwill
AANSCHAFFINGSWAARDE	
Stand per 1 januari 2018	1.707,8
Verwervingen	703,3
Stand per 31 december 2018	2.411,1
Stand per 1 januari 2019	2.411,1
Verwervingen	0,0
Buitengebruikstellingen	0,0
Stand per 31 december 2019	2.411,1

BOEKWAARDE	
Stand per 1 januari 2018	1.707,8
Stand per 31 december 2018	2.411,1
Stand per 1 januari 2019	2.411,1
Stand per 31 december 2019	2.411,1

De goodwill heeft betrekking op de volgende bedrijfscombinaties onder gezamenlijke controle en is toegewezen aan de KGE (Kas Genererende Eenheid) Elia Transmission voor de verwerving van Elia Asset en Elia Engineering en aan de KGE 50Hertz Transmission voor de verwerving van de 20% participatie in Eurogrid International:

(in miljoen EUR)	2019	2018
Verwerving belang Elia Asset - 2002	1.700,1	1.700,1
Verwerving belang Elia Engineering - 2004	7,7	7,7
Verwerving belang Eurogrid International – 2018	703,4	703,4
Totaal	2.411,2	2.411,1

TOETSING OP BIJZONDERE WAARDEVERMINDERING VOOR DE KASSTROOMGENERERENDE EENHEID DIE GOODWILL BEVAT

Volgens de IFRS-regels moet de goodwill minstens op jaarbasis of bij het optreden van een gebeurtenis worden getoetst op bijzondere waardeverminderingen. De goodwill wordt voor de toetsing op bijzondere waardeverminderingen toegerekend aan de kasstroomgenererende eenheden Elia Transmission en 50Hertz Transmission. Kasstroomgenererende eenheden waaraan goodwill werd toegerekend worden minstens één keer per jaar getoetst op bijzondere waardeverminderingen, rekening houdend met de hoogste waarde van hun reële waarde minus de verkoopkosten.

Verwerving van Elia Asset en Elia Engineering

In 2002 resulteerde de verwerving van Elia Asset door de Vennootschap voor € 3.304,1 miljoen in een positief consolidatieverschil van € 1.700,1 miljoen. Dit positieve consolidatieverschil was het resultaat van het verschil tussen de aanschafwaarde van deze entiteit en de boekwaarde van haar activa. Het verschil is toe te schrijven aan verschillende elementen zoals (i) de aanstelling van Elia als TNB voor een periode van 20 jaar en (ii) de unieke middelen waarover Elia in België kan beschikken, aangezien Elia voor 100% eigenaar is van het net op zeer hoge spanning en de eigenaar is van (of het gebruiksrecht heeft op) 94% van het hoogspanningsnet, en dus als enige het recht heeft om een ontwikkelingsprogramma voor te stellen en (iii) Elia beschikt over de relevante knowhow van TNB..

Op de datum van de overname kon de beschrijving of kwantificering van deze elementen niet op objectieve, transparante en betrouwbare wijze worden verricht. Bijgevolg kon het verschil niet worden toegewezen aan specifieke activa en werd het als niet-toegewezen beschouwd. Daarom werd dit verschil vanaf de eerste toepassing van IFRS in 2005 erkend als goodwill. Het regelgevend kader, voornamelijk de verrekening in de tarieven van de buitengebruikstelling van vaste activa zoals van toepassing sinds 2008, had geen impact op deze boekhoudkundige verwerking. De goodwill zoals hierboven beschreven en de goodwill ontstaan bij de verwerving van Elia Engineering in 2004 zijn voor de toetsing betreffende de bijzondere waardeverminderingen aan de enige kasstroomgenererende eenheid toegerekend, aangezien de inkomsten en lasten werden gegenereerd door één activiteit, meer bepaald de 'gereguleerde activiteit in België', die eveneens als één kasstroomgenererende eenheid zal worden beschouwd.

Om die reden heeft de Vennootschap de boekwaarde van de goodwill aan één eenheid toegewezen, zijnde de gereguleerde activiteit in België. Sinds 2004 werden jaarlijks toetsingen op bijzondere waardeverminderingen uitgevoerd die niet resulteerden in de opname van enige waardeverminderingverliezen.

De toetsing op bijzondere waardeverminderingen werd gedaan door een onafhankelijk expert. Deze toetsing op bijzondere waardeverminderingen is gebaseerd op de reële waarde minus verkoopkosten en op twee belangrijke waarderingsmethoden om de realiseerbare waarde te schatten, 1) discontering van toekomstige kasstromen (DCF-model) en 2) discontering van toekomstige dividenden (DDM-model) die onderling verder verschillen in de methode die wordt gebruikt wordt om de zogenaamde residuele waarde te bepalen. De kosten voor de verkoop werden bij de oefening als verwaarloosbaar beschouwd.

De toekomstige kasstromen en toekomstige dividenden zijn gebaseerd op een ondernemingsplan voor de periode 2019-2028 (twee regelgevende periodes). Aangezien de activabasis van de Groep bestaat uit activa met een lange levensduur, is de projectieperiode van het ondernemingsplan zo bepaald dat deze de komende twee regelgevende periodes omvat. Het regelgevend kader waarbinnen Elia actief is, wordt gekenmerkt door een toegestane inkomstenbasis die gestructureerd is rond 1) een billijke vergoeding van de gereguleerde activabasis en 2) incentives om de continuïteit van de bevoorrading te garanderen en de efficiëntie te verbeteren. Aangezien de regulator een billijke vergoeding van de gereguleerde activabasis in overeenstemming met de marktverwachtingen zal toestaan, kan de geschatte gereguleerde activabasis van het laatste jaar van de prognose worden beschouwd als een indicatie van de residuele waarde. Deze benadering houdt geen rekening met de potentiële kasstromen die voortvloeien uit het behalen of overtreffen van toekomstige efficiëntiedoelstellingen.

De waarderingsmethoden zijn onderworpen aan verschillende veronderstellingen, waarvan de belangrijkste zijn:

- 1) Discontering van toekomstige kasstromen (DCF-model)
 - Disconteringsvoet:
 - Kosten van eigen vermogen van 7,1%;
 - Risicovrije rentevoet: -0,3%
 - Beta 0,9
 - Marktrisicopremie eigen vermogen 5,5%
 - Risicopremie land 0,5%
 - Premie klein bedrijf 1,8%
 - Kosten van schulden vóór belastingen van 1,1%;
 - Vennootschapsbelastingtarief van 25%;
 - Beoogde gearing (D/(D+E)): 60%;
 - WACC na belastingen: 3,3%.
 - Residuele waarde gebaseerd op drie varianten:
 - Residuele waarde op basis van een 1,1x RAB multiple in 2028
Noot: de RAB zelf houdt geen rekening met de bijdrage van de incentive vergoeding aan het waardecreatieproces.

- Residuele waarde op basis van een value driver-model, uitgaande van een eventuele nieuwe capex na 2028, zal een rendement opleveren dat gelijk is aan de WACC van 3,3%. Dit betekent dat capex in de residuele waarde geen waarde zal creëren of vernietigen.
- Residuele waarde op basis van een onafgebroken groei van 1,5% die de langetermijnverwachting voor de inflatie weerspiegelt die door het Internationaal Monetair Fonds (IMF) wordt gerapporteerd.

- 2) Discontering van toekomstige dividenden (DDM-model)
 - Disconteringsvoet:
 - Kosten van eigen vermogen van 7,1%
 - Residuele waarde gebaseerd op twee varianten:
 - Residuele waarde op basis van een 1,1x RAB multiple in 2028.
Noot: de RAB zelf houdt geen rekening met de bijdrage van de incentive vergoeding aan het waardecreatieproces.
 - Residuele waarde op basis van een onafgebroken groei van 1,5%. Deze methode gaat ervan uit dat de restwaarde bestaat uit de winst na belastingen minus de investeringen en houdt rekening met de nettoleningen (in verhouding tot de investeringen). De winst en dus ook de dividenduitkeringen in boekjaar 2028 omvatten echter waarschijnlijk nog niet het (positieve) effect van de geplande investeringen in de boekjaren 2023-2028.

De onafhankelijke analyse, gebaseerd op een (€ 2.640 miljoen) middelpunt van de verschillende gebruikte waarderingsmethoden en -varianten, en de gevoeligheidsanalyse hebben niet geleid tot de vaststelling van een bijzondere waardevermindering van de goodwill in het boekjaar 2019. Bovendien werden marktmultiples (gebaseerd op de huidige bedrijfswaarden en de huidige/voorspelde EBITDA) toegepast voor de plausibiliteit.

Aangezien de mediaan en het gemiddelde van de verschillende hierboven gepresenteerde methoden relatief ver uit elkaar lagen (respectievelijk € 2,487 miljoen en € 3,121 miljoen), voornamelijk als gevolg van verschillen in de veronderstellingen over de residuele waarde, baseerde de expert zijn middelpunt op 75% van de mediaan en 25% van het gemiddelde, waarbij hij onder meer in aanmerking nam dat de mediaan alleen misschien niet goed de impact van de incentive vergoeding in de residuele waarde weergeeft (zie hierboven voor meer details).

Verwerving van Eurogrid International

In april 2018 resulteerde de verwerving van een bijkomende participatie van 20% in Eurogrid International door de Vennootschap voor een bedrag van € 988,7 miljoen in een positief consolidatieverschil van € 703,4 miljoen. Dit positieve consolidatieverschil was het resultaat van het verschil tussen de aanschafwaarde van deze entiteit en de boekwaarde van haar activa. De goodwill die voortvloeit uit de bijkomende participatie van 20% in Eurogrid International werd toegerekend aan de kasstroomgenererende eenheid Eurogrid International, aangezien deze alle opbrengsten en kosten omvat die hierdoor worden gegenereerd.

Deze toetsing op bijzondere waardeverminderingen is gebaseerd op twee belangrijke waarderingsmethoden, 1) discontering van toekomstige kasstromen (DCF-model) en 2) discontering van toekomstige dividenden (DDM-model) die onderling verder verschillen in de methode die wordt gebruikt wordt om de zogenaamde residuele waarde te bepalen. De toekomstige kasstromen en toekomstige dividenden zijn gebaseerd op een ondernemingsplan voor de periode 2019-2028 (twee regelgevende periodes). Aangezien de activabasis van de Groep bestaat uit activa met een lange levensduur, is de projectieperiode van het ondernemingsplan zo bepaald dat deze de komende twee regelgevende periodes omvat.

- 1) Discontering van toekomstige kasstromen (DCF-model)
 - Disconteringsvoet:
 - Kosten van eigen vermogen van 6,6%;
 - Risicovrije rentevoet: -0,3%
 - Beta 0,9
 - Marktrisicopremie eigen vermogen 5,5%
 - Risicopremie land 0,0%
 - Premie klein bedrijf 1,8%
 - Kosten van schulden vóór belastingen van 1,1%;
 - Vennootschapsbelastingtarief van 30%;
 - Beoogde gearing (D/(D+E)): 60%;
 - WACC: 3,1%.
 - Residuele waarde gebaseerd op drie varianten:
 - Residuele waarde op basis van een 1,1x RAB multiple in 2028;
 - Residuele waarde op basis van een value driver-model, uitgaande van een eventuele nieuwe capex na 2028, zal een rendement opleveren dat gelijk is aan de WACC van 3,1%;
 - Residuele waarde op basis van een onafgebroken groei van 1,5%.

- 2) Discontering van toekomstige dividenden (DDM-model)
 - Disconteringsvoet:
 - Kosten van eigen vermogen van 6,6%
 - Residuele waarde gebaseerd op twee varianten:
 - Residuele waarde op basis van een 1,1x RAB multiple in 2028;
 - Residuele waarde op basis van een onafgebroken groei van 1,5%.

De onafhankelijke analyse, gebaseerd op een mediaan van de verschillende gebruikte waarderingsmethoden en -varianten, en de gevoeligheidsanalyse hebben niet geleid tot de vaststelling van een bijzondere waardevermindering van de goodwill in het boekjaar 2019.

6.4. Langlopende handels- en overige vorderingen

(in miljoen EUR)	2019	2018
Leningen aan derden	2,3	2,6
Leningen aan gezamenlijke overeenkomsten	0,0	174,4
Totaal	2,3	177,0

De Groep heeft ook een uitstaande vordering op een derde voor een bedrag van € 2,3 miljoen. Deze vordering werd toegekend voor de financiering van een gezamenlijk project met Elia.

De lening aan joint ventures had betrekking op Nemo Link Ltd., waarin zowel Elia Group als National Grid een participatie van 50% hebben, dat tot juni 2019 door beide aandeelhouders werd gefinancierd met eigen vermogen en leningen. In juni 2019 werd de aandeelhouderslening geherkwalificeerd naar eigen vermogen.

6.5. Investerings opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode

6.5.1. Joint ventures

Nemo Link Ltd

Op 27 februari 2015 hebben Elia System Operator en National Grid samen een joint-ventureovereenkomst afgesloten met betrekking tot de bouw van de Nemo Link Interconnector tussen België en het VK. Dat project bestaat uit onderzeese en ondergrondse kabels die verbonden zijn met een conversiestation en hoogspanningsstation in beide landen, waardoor elektriciteit in beide richtingen kan worden vervoerd tussen de twee landen en het VK en België kunnen rekenen op een meer betrouwbare en beter toegankelijke toegang tot elektriciteit en duurzame elektriciteitsproductie. Elke aandeelhouder heeft een belang van 50% in Nemo Link Ltd, een Brits bedrijf. De interconnectie werd eind januari 2019 in gebruik genomen.

Om het project te financieren, hebben beide aandeelhouders sinds 2016 financiering verleend aan Nemo Link Ltd via inbreng in het eigen vermogen en leningen (verdeling 50/50). In juni 2019 werden de leningen opgenomen in het aandelenkapitaal (lening geherkwalificeerd naar eigen vermogen), wat de aanzienlijke daling van de langlopende verplichtingen verklaart met het omgekeerde effect op het eigen vermogen.

De volgende tabel geeft een overzicht van de financiële informatie van de joint venture op basis van zijn IFRS-jaarrekening en de aansluiting met de boekwaarde van het belang van de Groep in de geconsolideerde jaarrekening.

(in miljoen EUR)	2019	2018
Percentage eigendomsbelang	50,0%	50,0%
Vaste activa	660,8	606,3
Vlottende activa	33,9	35,5
Langlopende verplichtingen	30,9	381,2
Kortlopende verplichtingen	14,8	27,4
Eigen vermogen	649,0	233,2
Boekwaarde van de investering van de Groep	324,5	116,6
Opbrengsten en overige bedrijfsopbrengsten	61,5	0,0
Afschrijvingen	24,2	0,0
Nettofinancieringslasten	(6,4)	0,6
Winst voor belastingen	13,7	0,6
Winstbelastingen	(0,8)	0,0
Winst over het boekjaar	12,9	0,6
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten over het boekjaar	12,9	0,6
Aandeel van de Groep in de winst over het boekjaar	6,5	0,3
Dividenden ontvangen door de Groep	0,0	0,0

6.5.2. Geassocieerde ondernemingen

De Groep heeft vier geassocieerde ondernemingen. Het gaat hier telkens om investeringen die opgenomen zijn volgens de vermogensmutatiemethode.

De Groep heeft een aandeel van 17,4% in Enervalis nv, een startup die vernieuwende software-as-a-service oplossingen ontwikkelt waarmee marktspelers hun energiefactuur kunnen optimaliseren door in te spelen op de toenemende vraag naar flexibiliteit in het elektriciteitssysteem. Een vertegenwoordiger van de Groep werd benoemd tot lid van de Raad van Bestuur van Enervalis. Daarom is de Groep van mening dat ze een aanzienlijke invloed heeft en wordt Enervalis via de vermogensmutatiemethode in de boeken opgenomen.

De Groep heeft een aandeel van 20,5% in Ampacimon nv, een Belgisch bedrijf dat innovatieve monitoringsystemen ontwikkelt voor TNB's en DNB's (Distributienetbeheerders), zodat zij sneller kunnen anticiperen op veranderingen in vraag en aanbod van energie.

Na de verwerving van een participatie van 20% in 50Hertz is het aandeel van de Groep in Coreso nv gestegen tot 22,2%. Coreso nv is een vennootschap die coördinatie-diensten levert om de veilige uitbating van het hoogspanningsnet in verschillende Europese landen te vergemakkelijken.

HGRT SAS is een Franse vennootschap met een aandeel van 49,0% in Epex Spot, de elektriciteitsbeurs in Duitsland, Frankrijk, Oostenrijk, Zwitserland, Luxemburg en (via 100% geassocieerde deelneming APX) het VK, Nederland en België. De Groep zelf heeft

een aandeel van 17,0% in HGRT. Als een van de stichtende vennoten van HGRT heeft de Groep een 'gouden aandeel', waardoor ze een minimaal aantal vertegenwoordigers heeft in de Raad van Bestuur. Dat vormt een invloed van betekenis en daarom wordt HGRT via de vermogensmutatiemethode in de boeken opgenomen. In 2019 ontving de Groep van HGRT een dividend van € 2,6 miljoen (€ 2,0 miljoen in 2018).

Geen enkele van deze vennootschappen is beursgenoteerd.

De volgende tabel geeft een overzicht van de financiële informatie van de investering van de Groep in deze vennootschappen op basis van hun respectieve jaarrekeningen die zijn opgesteld in overeenstemming met de IFRS-standaarden.

(in miljoen EUR)	Enervalis 2019	Ampacimon 2019	Coreso 2019	HGRT 2019
Percentage eigendomsbelang	17,4%	20,5%	22,2%	17,0%
Vaste activa	0,0	0,0	7,9	93,3
Vlottende activa	6,0	2,6	3,6	1,0
Langlopende verplichtingen	0,0	0,0	0,0	0,0
Kortlopende verplichtingen	0,0	0,0	8,4	0,0
Eigen vermogen	6,0	2,6	3,2	94,3
Boekwaarde van de investering van de Groep	1,0	0,5	0,7	16,0
Opbrengsten en overige bedrijfsopbrengsten	0,0	0,0	17,7	0,0
Winst voor belastingen	0,0	0,1	0,8	10,4
Winstbelastingen	0,0	0,0	(0,4)	(0,1)
Winst over het boekjaar	0,0	0,1	0,1	10,2
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten over het boekjaar	0,0	0,1	0,1	10,2
Aandeel van de Groep in de winst over het boekjaar	0,0	0,0	0,1	1,8

(in miljoen EUR)	Enervalis 2018	Ampacimon 2018	Coreso 2018	HGRT 2018
Percentage eigendomsbelang	12,5%	20,5%	22,2%	17,0%
Vaste activa	0,3	0,3	4,4	93,7
Vlottende activa	1,4	2,2	2,2	6,3
Langlopende verplichtingen	0,0	0,0	0,0	0,0
Kortlopende verplichtingen	0,3	0,0	4,5	0,4
Eigen vermogen	1,3	2,5	2,7	99,6
Boekwaarde van de investering van de Groep	0,7	0,5	0,6	16,9
Opbrengsten en overige bedrijfsopbrengsten	0,0	0,0	13,7	0,0
Winst voor belastingen	0,0	(0,6)	0,6	10,8
Winstbelastingen	0,0	0,0	(0,3)	0,1
Winst over het boekjaar	0,0	(0,6)	0,3	10,9
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten over het boekjaar	0,0	(0,6)	0,3	10,9
Aandeel van de Groep in de winst over het boekjaar	0,0	(0,1)	0,0	1,9

6.6. Overige financiële vaste activa

(in miljoen EUR)	2019	2018
Beleggingen die voor verkoop beschikbaar zijn	7,0	7,0
Andere deelnemingen	28,8	27,7
Restitutierechten	53,1	52,2
Totaal	88,9	86,9

Beleggingen die voor verkoop beschikbaar zijn, worden gewaardeerd tegen reële waarde. Het risicoprofiel van deze beleggingen wordt besproken in Toelichting 8.1.

De 'Andere deelnemingen' bestaan voornamelijk uit de deelnemingen die 50Hertz Transmission in bezit heeft en zijn gestegen met € 1,1 miljoen door een toename van het eigendomspercentage in de EEX. De totale lijst van de andere deelnemingen is opgenomen in Toelichting 7.1.

De restitutierechten houden verband met de verplichtingen voor (i) de gepensioneerde werknemers die onder specifieke uitkeringsregelingen vallen (Regeling B - niet-gefinancierde regeling) en voor (ii) het medisch plan en de tariefregeling voor gepensioneerde personeelsleden. Zie Toelichting 6.14: Personeelsbeloningen. De restitutierechten zijn te recupereren via de

gereguleerde tarieven. Het volgende principe is van toepassing: alle opgelopen pensioenkosten voor gepensioneerde werknemers met 'regime B' en de kosten gerelateerd aan gezondheidszorg en tariefvoordelen van gepensioneerde personeelsleden van Elia worden vastgelegd door de regulator (CREG) als niet-beheersbare kosten die via de regelgevende tarieven te recupereren zijn. De toename van de boekwaarde van dit actief wordt beschreven in Toelichting 6.14: Personeelsbeloningen.

6.7. Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen

IN DE BALANS OPGENOMEN UITGESTELDE BELASTINGVORDERINGEN EN -VERPLICHTINGEN

(in miljoen EUR)	2019		2018	
	Activa	Passiva	Activa	Passiva
Materiële activa	3,3	(211,8)	3,3	(157,4)
Immateriële activa	0,0	(8,6)	0,0	(8,2)
Handels- en overige vorderingen	1,3	(0,2)	1,7	0,0
Rentedragende leningen en overige langlopende	26,7	(4,6)	2,2	(4,0)
Personeelsvoordelen	29,6	(13,3)	26,2	(13,9)
Provisies	48,0	(0,6)	40,6	0,0
Over te dragen opbrengsten	31,5	(2,2)	9,4	(2,9)
Gereguleerde verplichtingen	25,3	(0,0)	19,6	0,0
Uitgestelde belastingschuld op kapitaalsubsidies	0,0	(1,1)	0,0	(1,1)
Overgedragen verliezen	0,6	(0,1)	2,5	0,0
Overige	0,6	(7,8)	0,7	(9,0)
Belasting vorderingen (verplichtingen)	166,9	(250,2)	106,3	(196,5)
Saldering van belastingvorderingen en -verplichtingen	(163,2)	163,2	(101,3)	101,3
Netto belastingvordering / (verplichting)	3,7	(87,0)	5,0	(95,2)

De wijzigingen in uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen kunnen als volgt worden voorgesteld:

WIJZIGINGEN IN DE UITGESTELDE BELASTINGVORDERINGEN EN -VERPLICHTINGEN TEN GEVOLGE VAN MUTATIES IN DE TIJDELIJKE VERSCHILLEN GEDURENDE HET BOEKJAAR

(in miljoen EUR)	Openings -balans	Business Combi- nations	Opgeno- men in winst (verlies) rekening	Opgeno- men in eigen vermogen	Andere	Eind- balans
------------------	---------------------	-------------------------------	---	--	--------	-----------------

2018						
Materiële activa	(8,8)	(157,6)	12,4		0,0	(154,1)
Immateriële activa	(8,4)		0,2			(8,2)
Handels- en overige vorderingen		1,8	(0,1)			1,7
Rentedragende leningen en overige langlopende financieringsverplichtingen	(1,2)	(3,2)	0,4	2,2		(1,8)
Personeelsvoordelen	7,5	4,2	0,7	(0,2)		12,3
Provisies		54,4	(13,8)			40,6
Over te dragen opbrengsten		6,3	0,2			6,5
Gereguleerde verplichtingen		18,1	1,5			19,6
Uitgestelde belastingschuld op kapitaalsubsidies			2,5			2,5
Overgedragen verliezen	(1,2)		0,1			(1,1)
Overige	(6,5)	0,5	(0,4)		(1,8)	8,2
Totaal	(18,6)	(75,5)	3,7	2,0	(1,8)	(90,2)

2019						
Materiële activa	(180,0)		(28,4)			(208,4)
Immateriële activa	(8,2)		(0,4)			(8,6)
Handels- en overige vorderingen	1,7		(0,4)			1,2
Rentedragende leningen en overige langlopende financieringsverplichtingen	24,2		(2,2)	0,2		22,1
Personeelsvoordelen	12,3		2,5	1,5		16,3
Provisies	40,6		6,7			47,4
Over te dragen opbrengsten	6,5		22,8			29,3
Gereguleerde verplichtingen	19,6		5,7			25,3
Overgedragen verliezen	2,5		(2,1)			0,4
Uitgestelde belastingschuld op kapitaalsubsidies	(1,1)					(1,1)
Overige	(8,2)		(0,4)	1,5		(7,2)
Totaal	(90,2)		3,7	3,2	0,0	(83,3)

De uitgestelde belastingverplichting op activa met gebruiksrecht uit leaseovereenkomsten volgens IFRS 16 wordt getoond onder materiële vaste activa, de uitgestelde belastingvordering op financiële leaseverplichtingen wordt getoond onder rentedragende leningen en overige langlopende financieringsverplichtingen.

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN UITGESTELDE BELASTINGVORDERINGEN EN -VERPLICHTINGEN

Per 31 december 2019 is er een niet-opgenomen uitgestelde belastingvordering van € 0,5 miljoen met betrekking tot overgedragen belastingverliezen afkomstig van EGI nv

6.8. Voorraden

(in miljoen EUR)	2019	2018
Grond- en hulpstoffen	39,5	34,0
Geboekte waardeverminderingen	(15,3)	(14,8)
Totaal	24,3	19,2

De artikelen in het magazijn zijn hoofdzakelijk wissel- en reservestukken voor het onderhoud en de herstellingswerken aan de hoogspanningsstations, luchtlijnen en ondergrondse kabels van de Groep. Ook balansen van onderhanden werken zijn opgenomen.

Waardeverminderingen worden geboekt vanaf het moment waarop voorraadartikelen onderhevig zijn aan verminderde voorraadbeweging. Deze waren iets hoger dan in 2018.

6.9. Kortlopende handels- en overige vorderingen, over te dragen kosten en verkregen opbrengsten

(in miljoen EUR)	2019	2018
Onderhanden projecten in opdracht van derden	4,6	3,6
Overige handelsvorderingen en vooruitbetalingen	338,1	417,9
Heffingen	2,3	38,9
BTW en andere belastingen	56,9	50,5
Overige	86,2	48,0
Over te dragen kosten en verkregen opbrengsten	9,8	20,5
Totaal	497,8	579,4

Handelsvorderingen brengen geen interest op en zijn gewoonlijk betaalbaar op 15 tot 30 dagen.

Onderhanden projecten in opdracht van derden zijn licht gestegen van € 3,6 miljoen vorig jaar naar € 4,6 miljoen op het einde van het jaar, wat voornamelijk verband houdt met de activiteiten van EGI.

De daling van de heffingen is voornamelijk te wijten aan een daling met € 36,6 miljoen in verband met de Vlaamse groenestroomcertificaten die eerder in het jaar werden geveild dan in vorige jaren.

De toename in "overige" is voornamelijk te wijten aan een toename van uitstaande vorderingen in verband met de wettelijke toeslagen in Duitsland (+ € 16,4).

De blootstelling van de Groep aan krediet- en valutarisico's en verliezen als gevolg van waardeverminderingen die verbonden zijn aan handels- en overige vorderingen, wordt getoond in Toelichting 8.1.

Op 31 december is de ouderdomsanalyse van de handels- en overige vorderingen en de vooruitbetalingen als volgt:

(in miljoen EUR)	2019	2018
Niet vervallen	320,0	389,7
Vervallen minder dan 30 dagen	14,1	6,6
Vervallen tussen 31 en 60 dagen	1,2	(0,6)
Vervallen tussen 61 dagen en één jaar	3,0	23,6
Meer dan één jaar	0,7	0,5
Totaal (excl. waardevermindering)	339,1	419,8
Dubieuze vorderingen	199,6	170,2
Geboekte waardevermindering	(199,1)	(169,8)
Provisie voor verwachte kredietverliezen	(1,5)	(2,3)
Totaal	338,1	417,9

Zie Toelichting 8.1 voor een gedetailleerde analyse van het kredietrisico opgelopen in verband met deze handelsvorderingen.

6.10. Actuele belastingvorderingen en verplichtingen

(in miljoen EUR)	2019	2018
Fiscale vorderingen	5,5	3,6
Fiscale verplichtingen	(54,8)	(93,1)
Netto fiscale vordering / (verplichting)	(49,3)	(89,5)

De belastingvorderingen zijn gestegen in vergelijking met het voorgaande jaar. De € 5,5 miljoen belastingvorderingen per 31 december 2019 hebben voornamelijk betrekking op voorschotten op vennootschapsbelasting die moeten worden teruggevorderd in boekjaar 2019. De belastingverplichtingen daalden in 2019 tot € 54,8 miljoen.

6.11. Geldmiddelen en kasequivalenten

(in miljoen EUR)	2019	2018
Direct opvraagbare deposito's	573,5	1.356,2
Banksaldi	401,5	433,1
Totaal	975,0	1.789,3

Geldmiddelen en kasequivalenten zijn gedaald door een aanzienlijke daling bij 50Hertz Transmission (Duitsland), voornamelijk als gevolg van een daling in de EEG-kaspositie met € 428,8 miljoen en een daling van de belangrijkste kasmiddelen met € 356,6 miljoen.

Kortetermijndeposito's worden belegd voor periodes die variëren van enkele dagen en een paar weken tot enkele maanden (meestal niet langer dan 3 maanden), afhankelijk van de onmiddellijke behoefte aan kasmiddelen, en ontvangen rente volgens de rentevoeten van de kortetermijndeposito's.

Op de banktegoeden wordt interest uitbetaald of ingehouden tegen variabele rentevoeten op basis van de dagelijkse bankdepositorente. Het renterisico van de Groep en de gevoeligheidsanalyse voor financiële activa en verplichtingen worden besproken in Toelichting 8.2.

De geldmiddelen en kasequivalenten die hierboven en in het kasstroomoverzicht worden vermeld, omvatten € 30,8 miljoen die in handen zijn van Elia RE. Deze deposito's zijn onderworpen aan wettelijke beperkingen en zijn bijgevolg niet rechtstreeks beschikbaar voor algemeen gebruik door de andere entiteiten binnen de Groep.

6.12. Eigen vermogen

6.12.1. Eigen vermogen toe te rekenen aan de eigenaars van de vennootschap

AANDELENKAPITAAL EN UITGIFTEPREMIE

Aantal aandelen	2019	2018
Uitstaand per 1 januari	61.015.058	60.901.019
Uitgegeven tegen betaling in contanten	7.638.880	114.039
Aantal aandelen (einde periode)	68.652.938	61.015.058

De kapitaalverhoging van 14 juni 2019 resulteerde in de creatie van 7.628.104 bijkomende aandelen tegen een uitgifteprijs van € 57 per aandeel. Deze transactie bracht € 434,8 miljoen aan opgehaalde middelen met zich mee, bestaande uit een kapitaalverhoging van € 190,3 miljoen en een verhoging van de uitgiftepremie met € 244,5 miljoen. De transactiekosten verbonden aan deze kapitaalsverhoging bedroegen € 6,2 miljoen.

In maart 2019 werd de tweede schijf van de kapitaalverhoging van 2018 voor de werknemers van Elia afgerond. Deze transactie bracht € 0,5 miljoen aan opgehaalde middelen met zich mee, bestaande uit een kapitaalverhoging van € 0,2 miljoen en een verhoging van de uitgiftepremie met € 0,3 miljoen. Door deze transactie werden 9.776 nieuwe aandelen uitgegeven.

RESERVES

Volgens de Belgische wetgeving moet elk jaar 5% van de statutaire nettowinst van de Vennootschap worden overgedragen naar de wettelijke reserve tot die wettelijke reserve 10% van het kapitaal bedraagt. Per 31 december 2019 bedraagt de wettelijke reserve van de Groep € 173,0 miljoen en bedraagt ze 10% van het kapitaal.

De Raad van Bestuur kan aan de aandeelhouders de uitkering van een dividend voorstellen tot een maximumbedrag van de beschikbare reserves en van de overgedragen winst van vorige boekjaren van de Vennootschap, inclusief de winst van het boekjaar dat eindigde op 31 december 2019. De aandeelhouders moeten de uitkering van een dividend goedkeuren tijdens de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders.

AFDEKKINGSRESERVE

De afdekkingsreserve bestaat uit het effectieve deel van de cumulatieve nettomutatie in de reële waarde van kasstroomafdekkingsinstrumenten met betrekking tot afgedekte transacties die nog niet hebben plaatsgevonden.

DIVIDEND

Na de rapporteringsdatum deed de Raad van Bestuur het onderstaande dividendvoorstel.

Dividend	2019	2018
Dividend per aandeel	1,69	1,66

Tijdens de algemene aandeelhoudersvergadering op 21 mei 2019 stelde de Raad van Bestuur de uitkering voor van een brutodividend van € 1,66 per aandeel, wat overeenstemt met een totaalbedrag van € 101,3 miljoen.

Tijdens de vergadering van de Raad van Bestuur van 5 maart 2020 werd een brutodividend van € 1,69 per aandeel voorgesteld. Dit dividend is onder voorbehoud van goedkeuring door de aandeelhouders tijdens de jaarlijkse algemene vergadering op 19 mei 2020 en werd niet opgenomen als een verplichting in de geconsolideerde jaarrekening van de Groep.

Het totale dividend bedraagt, op basis van het aantal uitstaande aandelen op 5 maart 2020, € 116,0 miljoen.

6.12.2. Hybride effecten

In september 2018 gaf de Groep hybride effecten uit voor de financiering van de bijkomende participatie van 20% in 50Hertz Transmission (Duitsland). De uitgifte resulteerde in een toename van het eigen vermogen van de Groep met € 700 miljoen.

De hybride effecten hebben een optionele, cumulatieve coupon van 2,75%, die ieder jaar op 5 december en vanaf 5 december 2019 naar goedgevallen van de Groep betaalbaar is. Per 31 december 2019 bedraagt het niet-uitgekeerde cumulatieve dividend € 1,4 miljoen (€ 6,2 miljoen in 208). Een coupon voor een bedrag € 24,0 miljoen werd betaald aan de houders van hybride effecten, bijgevolg is de impact in het resultaat toe te rekenen aan houders van hybride effcten € 19,3 miljoen.

De hybride effecten hebben een initiële vervaldatum in december 2023 en worden daarna elke vijf jaar opnieuw ingesteld.

De hybride effecten zijn gestructureerd als eeuwigdurende instrumenten, hebben een achtergestelde positie ten opzichte van alle niet-achtergestelde schulden en zullen overeenkomstig IFRS als eigen vermogen in de jaarrekening van de Groep worden opgenomen.

6.13. Rentedragende leningen en financieringsverplichtingen

(in miljoen EUR)	2019	2018
Leningen op lange termijn	5.304,2	5.773,8
Financiële leasing op lange termijn	74,7	0,0
Subtotaal lange termijnleningen	5.378,9	5.773,8
Leningen op korte termijn	1.042,2	549,9
Financiële leasing op korte termijn	14,1	0,0
Toe te rekenen interest	62,9	71,1
Subtotaal korte termijnleningen	1.119,2	621,1
Totaal	6.498,1	6.394,9

Onderstaande tabellen geven een overzicht van de mutaties in de verplichtingen van de Groep die het gevolg zijn van financieringsactiviteiten, met inbegrip van zowel mutaties die voortvloeien uit kasstromen als mutaties anders dan in geld.

(in miljoen EUR)	Kortlopende leningen en financieringsverplichtingen	Langlopende leningen en financieringsverplichtingen	Totaal
Stand op 1 januari 2018	49,5	2.834,7	2.884,2
Bedrijfscombinatie	28,5	2.829,9	2.858,4
Kasstroom: betaalde interesten	(141,8)	0,0	(141,8)
Kasstroom: ontvangsten van opgenomen leningen	50,0	606,9	656,9
Verlopen rente	121,2	0,0	121,2
Andere	513,7	(497,7)	16,0
Stand op 31 december 2018	621,1	5.773,8	6.394,9
Stand op 1 januari 2019	621,1	5.773,8	6.394,9
Kasstroom: betaalde interesten	(158,4)	0,0	(158,4)
Kasstroom: aflossing van opgenomen leningen	(757,6)	0,0	(757,6)
Kasstroom: ontvangsten van opgenomen leningen	275,0	499,2	774,2
Verlopen rente	62,9	0,0	62,9
Andere	1.076,2	(894,1)	182,1
Stand op 31 december 2019	1.119,2	5.378,9	6.498,1

In januari 2019 heeft de Vennootschap met succes een euro-obligatielening uitgegeven ter waarde van € 500 miljoen in het kader van haar EMTN-programma van € 5 miljard. Deze obligatielening van € 500 miljoen vervalt in 2026 en heeft een jaarlijkse coupon van 1,375%.

De opbrengsten van de nieuwe obligatie werden aangewend voor de herfinanciering van een bestaande euro-obligatielening van € 500 miljoen die in mei 2019 verviel.

In het boekjaar 2018 heeft 'Andere' voornamelijk betrekking op de herclassificaties van langlopende schulden naar kortlopende schulden overeenkomstig het moment dat de instrumenten vervallen in 2020.

De informatie over de algemene voorwaarden van de uitstaande rentedragende leningen en financieringsverplichtingen wordt hieronder gegeven:

(in miljoen EUR)	Vervaldag	Boek-waarde	Intrest-voet voor hedging	Interest-voet na hedging	Huidige proportie van de interestvoet: vast	Huidige proportie van de interestvoet: variabel
Uitgiften van obligatieleningen 2013 / 15 jaar	2028	546,9	3,25%	3,25%	100,00%	0,00%
Uitgiften van obligatieleningen 2013 / 20 jaar	2033	199,1	3,50%	3,50%	100,00%	0,00%
Uitgiften van obligatieleningen 2014 / 15 jaar	2029	346,5	3,00%	3,00%	100,00%	0,00%
Uitgiften van obligatieleningen 2015 / 8,5 jaar	2024	498,2	1,38%	1,38%	100,00%	0,00%
Uitgiften van obligatieleningen 2017 / 10 jaar	2027	247,6	1,38%	1,38%	100,00%	0,00%
Uitgiften van senior obligatielening 2018/10 jaar	2028	297,3	1,50%	1,50%	100,00%	0,00%
Uitgiften van obligatieleningen 2019/7 years	2026	498,0	1,38%	1,38%	100,00%	0,00%
Andere lening	2020	453,6	Euribor 6M + 1,15%	0,97%	60,51%	39,49%
Lening met Publipart	2022	42,1	Euribor 6M + 1,15%	0,97%	60,51%	39,49%
Termijnlening	2033	209,7	1,80%	1,80%	100,00%	0,00%
Europese Investeringsbank	2025	100,0	1,08%	1,08%	100,00%	0,00%
Opgenomen kredietlijn	2019	75,0	0,275%	0,275%	100,00%	0,00%
Obligatielening als deel van het Euro Medium Term note Programme 2010	2020	499,6	3,875%	3,875%	100,00%	0,00%
Obligatielening als deel van het Debt Issuance Programme 2015	2025	497,9	1,875%	1,875%	100,00%	0,00%
Obligatielening als deel van het Debt Issuance Programme 2015	2023	748,7	1,625%	1,625%	100,00%	0,00%
Obligatielening als deel van het Debt Issuance Programme 2015	2030	139,2	2,625%	2,625%	100,00%	0,00%
Obligatielening als deel van het Debt Issuance Programme 2016	2028	747,0	1,500%	1,500%	100,00%	0,00%
Uitgiften van obligatieleningen 2014 / 30 jaar	2044	50,0	3,000%	3,000%	100,00%	0,00%
Banklening	2026	150,0	0,90%	0,900%	100,00%	0,00%
Totaal		6.346,4			96,92%	3,08%

De bovenstaande € 6.346,4 miljoen moet worden verhoogd met € 62,9 miljoen aan interesten en € 88,8 miljoen aan financiële leaseverplichtingen om de totale schuld van € 6.498,1 miljoen opnieuw samen te stellen.

- De volgende clausules zijn vereist voor de euro-obligaties die zijn uitgegeven onder het EMTN-programma van € 3,0 miljard en de reservefaciliteiten:
- De Vennootschap zal geen zekerheid verschaffen (een zekerheid betekent een hypotheek, last, pand, voorrecht of enige andere vorm van bezwaring of zekerheid. Een persoonlijke garantie of borgstelling vormt geen 'zekerheid') om enige relevante schuld van enige persoon te waarborgen of om enige garantie of schadeloosstelling te waarborgen voor enige relevante schuld van enige persoon.
 - De Vennootschap zal bewerkstelligen dat geen van haar belangrijke dochterondernemingen enige zekerheid zal bieden om enige relevante schuld van enige persoon te waarborgen of om enige garantie of schadeloosstelling te waarborgen voor enige relevante schuld van enige persoon.
 - De Vennootschap zal bewerkstelligen dat haar belangrijke dochterondernemingen via geen enkele andere persoon enige zekerheid zal bieden om enige relevante schuld van de Vennootschap of haar belangrijke dochterondernemingen te waarborgen of om enige garantie of schadeloosstelling te waarborgen voor enige relevante schuld van de Emittent of een van zijn belangrijke dochterondernemingen.
 - De Vennootschap handhaaft een belang van minimaal 75 % in Elia Asset nv.
 - De Vennootschap behoudt haar vergunning als transmissienetbeheerder.

Informatie over het vervaldagprofiel van de financiële verplichtingen van de Groep op basis van contractuele niet-gedisconteerde betalingen is te vinden in Toelichting 8.1 'Liquiditeitsrisico'.

6.14. Personeelsbeloningen

De Groep heeft diverse wettelijke en feitelijke verplichtingen op het vlak van toegezegd-pensioenregelingen in verband met haar Belgische en Duitse activiteiten.

Hieronder worden de totale nettoverplichtingen voor personeelsbeloningen vermeld:

(in miljoen EUR)	2019			2018		
	België	Duitsland	Totaal	België	Duitsland	Totaal
Toegezegde pensioenregelingen	20,6	26,5	47,1	20,3	20,6	40,8
Andere vergoedingen na uitdiensttreding	67,5	5,0	72,1	62,2	2,4	64,6
Totaal voorzieningen voor personeelsvoordelen	88,1	31,5	119,6	82,5	22,9	105,4

Van de € 119,6 miljoen aan voorzieningen voor personeelsbeloningen opgenomen op het einde van het boekjaar 2019, wordt € 118,1 miljoen gepresenteerd op lange termijn en € 1,5 miljoen op korte termijn (Toelichting 6.14).

De algemene stijging met € 14,2 miljoen is voornamelijk het gevolg van dalende disconteringsvoeten.

BELGIË

TOEGEZEGDE-BIJDRAGEREGELINGEN

Personeel dat op basis van een 'loonschaal' wordt betaald en is aangeworven na 1 juni 2002 en management/kaderpersoneel dat na 1 mei 1999 is aangeworven, worden gedekt door twee pensioenregelingen op basis van toegezegde bijdragen (Powerbel en Enerbel).

De Enerbel-regeling is een regeling toegekend aan werknemers aangeworven na 1 juni 2002, waartoe de werknemer en de werkgever bijdragen op basis van een vooraf bepaalde formule.

De Powerbel-regeling is een regeling voor managers aangeworven na 1 mei 1999. De werknemers- en werkgeversbijdragen zijn gebaseerd op een vast percentage van het loon van de werknemer.

De nieuwe wet op de aanvullende pensioenen, die eind 2015 werd gepubliceerd, wijzigde het gewaarborgde rendement van toegezegde-bijdrageregelingen enigszins. Voor betalingen uitgevoerd na 1 januari 2016 verplicht de wet werkgevers om over de volledige loopbaan een gemiddeld jaarrendement van minstens 1,75 % te waarborgen (tot 3,75% naargelang wie bijdraagt).

Voor verworven rechten moet het gewaarborgde minimumrendement tot 31 december 2015 nog steeds minstens 3,25% voor de bijdragen van de werkgever en 3,75% voor de bijdragen van de werknemer bedragen, waarbij de werkgever een eventueel verlies moet bijpassen.

Als gevolg van voorgaande wijziging en zoals vermeld in de boekhoudkundige grondslagen worden alle toegezegde-bijdrageregelingen krachtens de Belgische pensioenwetgeving voor boekhoudkundige doeleinden geclassificeerd als toegezegd-pensioenregelingen vanwege het minimumrendement dat de werkgever wettelijk moet waarborgen. De wetswijziging houdt een wijziging van de regeling in. Zij worden verantwoord volgens de 'Projected Unit Credit'-methode (PUC-methode). De reële waarde van de activa komt voor elke regeling overeen met de som van de (eventuele) opgebouwde individuele reserves en de waarde van de (eventuele) collectieve fondsen. Dus IAS 19 § 115 wordt niet toegepast. Bovendien zijn de toegezegde-bijdrageregelingen, met uitzondering van Enerbel, niet 'back-loaded', aangezien deze regelingen worden gewaardeerd zonder prognose van toekomstige bijdragen. De toegezegde-bijdrageregeling Enerbel is 'back-loaded' en dit plan wordt gewaardeerd met projectie van toekomstige bijdragen.

Elia Transmission België heeft bepaalde verworven reserves die door de verzekeraars zijn gegarandeerd overgedragen naar de 'Cash Balance – Best Off'-pensioenregelingen sinds 2016. De voornaamste doelstelling van deze regelingen is elke aangesloten persoon een gewaarborgd minimumrendement van 3,25 % op de verworven reserves tot de pensioenleeftijd te garanderen.

Zowel de werknemers- als de werkgeversbijdragen worden maandelijks betaald voor de basisplannen. De werknemersbijdrage wordt door de werkgever ingehouden op het loon en aan de verzekeringsmaatschappij betaald. De omvang van toekomstige kasstromen hangt af van de loonstijgingen.

TOEGEZEGD-PENSIOENREGELINGEN

Voor een gesloten populatie voorzien collectieve overeenkomsten in de elektriciteits- en gassector in aanvullende pensioenen gebaseerd op het jaarloon en de loopbaan van een werknemer in een bedrijf (gedeeltelijk terug te betalen aan de erfgenaam in geval van vroegtijdig overlijden van de werknemer). De toegekende uitkeringen zijn gekoppeld aan het bedrijfsresultaat van Elia. Voor deze verplichtingen bestaat er noch een extern pensioenfonds, noch een groepsverzekering, waardoor er ook geen reserves bij derden opgebouwd zijn. Deze verplichtingen worden geclassificeerd als toegezegd-pensioenregelingen.

De collectieve overeenkomst bepaalt dat aan actief personeel aangeworven tussen 1 januari 1993 en 31 december 2001 en het management/directiepersoneel aangeworven voor 1 mei 1999 dezelfde waarborgen worden toegekend via een toegezegdpensioenregeling (Elgabel en Pensiobel – gesloten regelingen). De verplichtingen in het kader van deze toegezegd-pensioenregelingen worden gefinancierd via een aantal pensioenfondsen voor de elektriciteits- en gassector en via verzekeringsmaatschappijen.

Zoals hierboven vermeld, heeft Elia Transmission (België) bepaalde verworven reserves die door de verzekeraars zijn gegarandeerd overgedragen naar de 'Cash Balance – Best Off'-pensioenregelingen sinds 2016. Aangezien die garantie een verplichting van de werkgever is, vormen deze regelingen toegezegd-pensioenregelingen.

Zowel de werknemers- als de werkgeversbijdragen worden maandelijks betaald voor de basisplannen. De werknemersbijdragen worden door de werkgever ingehouden op het loon en aan de verzekeringsmaatschappij betaald.

OVERIGE PERSONEELSPERLICHTINGEN

Elia Transmission België heeft aan het personeel ook bepaalde vervroegde pensioenregelingen en andere vergoedingen na uitdiensttreding toegekend, zoals een dekking van medische kosten en een bijdrage in de energieprijzen, naast andere beloningen op lange termijn (jubilarispremies). Niet al deze voordelen worden gefinancierd en deze vergoedingen na uitdiensttreding worden, in overeenstemming met IAS 19, geclassificeerd als toegezegd-pensioenregelingen.

DUITSLAND

TOEGEZEGDE-BIJDRAGEREGELINGEN

In geval van extern gefinancierde toegezegde-bijdrageregelingen is de verplichting van 50Hertz Transmission (Duitsland) beperkt tot de betaling van de overeengekomen bijdragen. Voor die toegezegde-bijdrageregelingen die opgenomen zijn in de vorm van directe waarborgen, zijn er congruente werkgeversaansprakelijkheidsverzekeringen afgesloten.

- **Pensioenverplichtingen voor leidinggevend en (overeenkomst met personeelsvertegenwoordigers vanaf 2003):** individuele contractuele pensioenverplichtingen gebaseerd op een overeenkomst met vertegenwoordigers;
- **Pensioenverplichtingen voor leidinggevend en (overeenkomst met personeelsvertegenwoordigers vanaf 19 augustus 2008):** individuele contractuele pensioenverplichtingen met betrekking tot een bedrijfspensioenplan dat voortvloeit uit de Vattenfall Europe Group;
- **Collectieve arbeidsovereenkomst betreffende de bedrijfspensioenregeling:** verplichtingen gebaseerd op de collectieve arbeidsovereenkomst betreffende de bedrijfspensioenregeling van 50Hertz Transmission, gesloten op 28 november 2007;
- **Directe verzekering:** directe verzekeringspolissen voor alle vroegere werknemers die van 1993 tot 31 december 2004 bij Vereinigte Energiewerke AG (VEAG) hebben gewerkt, met uitzondering van managers;
- **Individuele toezeggingen:** individuele toezeggingen die uitsluitend worden gefinancierd door externe pensioenfondsen (welzijnsfondsen en pensioenfondsen).

TOEGEZEGD-PENSIOENREGELINGEN

Toegezegd-pensioenregelingen geven werknemers het recht om rechtstreekse pensioenaanspraken te maken tegen 50Hertz Transmission. De voorzieningen hiervoor zijn opgenomen in de balans. Indien fondsbeleggingen uitsluitend worden gecreëerd om aan de pensioenverplichtingen te voldoen, wordt het bedrag verrekend met de contante waarde van de verplichting. De volgende toegezegd-pensioenregelingen bestaan in Duitsland:

- Collectieve arbeidsovereenkomst betreffende de bedrijfspensioenregeling

In overeenstemming met de collectieve arbeidsovereenkomst betreffende de bedrijfspensioenregeling wordt aan de werknemers een bedrijfspensioenplan toegekend op basis van een toegezegde-bijdrageregeling (van kracht op 1 januari 2007). Deze overeenkomst is van toepassing op alle werknemers in de zin van Sec. 5 (1) van de Duitse Arbeidsgrondwet (BetrVG) en is op 1 januari 2007 bij de vennootschap in werking getreden. Deelname aan de regeling is op vrijwillige basis. De regeling kent pensioenuitkeringen toe bij het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd, bij vervroegde uittreding uit de wettelijke pensioenverzekering en bij arbeidsongeschiktheid en overlijden. De huidige pensioenuitkeringen worden met 1% per jaar verhoogd, zodat de regeling als een toegezegd-pensioenregeling wordt geclassificeerd.

- TVV Energie

Deze pensioenregeling heeft betrekking op directe waarborgen die voortvloeien uit een collectieve arbeidsovereenkomst van 16 oktober 1992. Ze werd op 1 januari 1993 afgesloten voor nieuwe aanwervingen. Deze bijdrageregeling is van toepassing op werknemers die tot 30 november 2001 bij Vereinigte Energiewerke AG werkten en van wie de verworven rechten werden toegekend aan Vattenfall Europe Transmission GmbH (nu 50Hertz Transmission GmbH). De regeling omvat pensioenverplichtingen gebaseerd op de anciënniteit en het loonniveau en kent ouderdoms- en invaliditeitspensioenen toe, maar geen pensioen voor nabestaanden. Het is niet mogelijk om de huidige vergoedingen na uitdiensttreding die voor het eerst na 1 januari 1993 verschuldigd zijn, te indexeren.

OVERIGE PERSONEELSVERPLICHTINGEN

50Hertz Transmission heeft ook de volgende verplichtingen, die zijn opgenomen onder ‘Overige personeelsverplichtingen’:

- Verplichtingen met betrekking tot uitkeringen voor langdurige dienst;
- Verplichtingen uit Duitse gefaseerde pensioenregelingen;
- Verplichtingen met betrekking tot uitkeringen voor opgespaarde overuren.

Niet al deze voordelen worden gefinancierd en deze vergoedingen na uitdiensttreding worden, in overeenstemming met IAS 19, geclassificeerd als toegezegd-pensioenregelingen.

VERPLICHTINGEN VOOR PERSONEELSBELONINGEN OP GROEPSNIVEAU

Hieronder worden de nettoverplichtingen van de Groep voor personeelsbeloningen vermeld:

(in miljoen EUR)	Pensioenregelingen		Andere	
	2019	2018	2019	2018
Huidige waarde van de brutoverplichting	(278,1)	(247,8)	(98,5)	(85,8)
Reële waarde van de fondsbeleggingen	231,0	207,0	25,9	21,2
Voorzieningen voor personeelsverplichtingen	(47,1)	(40,8)	(72,5)	(64,6)

Wijzigingen in de huidige waarde van de brutoverplichting (in miljoen EUR)	Pensioenregelingen		Andere	
	2019	2018	2019	2018
Beginsaldo	(247,8)	(224,3)	(85,8)	(63,7)
Bedrijfscombinatie	(0,0)	(19,0)	(0,0)	(17,1)
Aan het dienstjaar toegerekende kosten	(12,6)	(9,1)	(8,3)	(4,5)
Rentekosten	(3,7)	(3,2)	(1,5)	(1,2)
Bijdragen van de deelnemers	(1,2)	0,3	0,0	2,2
Kosten van vervroegde pensionering	(0,0)	(0,1)	0,0	0,0
Inbegrepen herberekeningen winst/(verlies) in niet-gerealiseerde resultaten en de winst- en verliesrekening, ontstaan door:				
Veranderingen in demografische veronderstellingen	0,0	(0,5)	0,0	0,0
Veranderingen in financiële veronderstellingen	(23,8)	2,2	(6,5)	0,9
Ervaringsaanpassingen	0,9	6,4	1,3	0,6
Belastingen op bijdragen betaald gedurende het jaar	0,0	(0,7)	(0,0)	(0,0)
Pensioenkosten van verstreken diensttijd	0,0	0,0	(0,7)	0,0
Betaalde vergoedingen	10,3	15,1	3,0	0,2
Afwikkelingen	0,0	0,0	0,0	0,0
Transferten	0,0	(14,9)	0,0	(3,2)
Eindsaldo	(278,1)	(247,8)	(98,5)	(85,8)

Wijziging van de reële waarde van de fondsbeleggingen (in miljoen EUR)	Pensioenregelingen		Andere	
	2019	2018	2019	2018
Beginsaldo	207,0	203,1	21,2	0,6
Bedrijfscombinatie	0,0	0,1	0,0	14,8
Rentebaten	3,0	3,1	0,1	0,0
Herberekening winst/(verlies) in niet-gerealiseerde resultaten	0,0		0,0	
Rendement op de fondsbeleggingen (exclusief rentebaten)	17,6	(10,1)	0,4	(0,2)
Bijdragen van de werkgever	11,9	11,1	7,7	5,3
Bijdragen van de werknemer	1,2	1,3	0,0	0,0
Betaalde vergoedingen	(9,7)	(16,3)	(3,4)	(2,5)
Transferten	0,0	14,9	0,0	3,2
Eindsaldo	231,0	207,0	25,9	21,2

Bedragen opgenomen onder niet-gerealiseerde resultaten (in miljoen EUR)	Pensioenregelingen		Andere	
Pensioenkost	2019	2018	2019	2018
Aan het dienstjaar toegerekende kosten	(12,6)	(9,1)	(3,6)	(4,5)
Kosten van vervroegde pensionering	0,0	(0,1)	0,0	0,0
Pensioenkosten van verstreken diensttijd	(0,0)	0,0	(0,7)	0,0
Afwikkelingen	0,6	0,0	0,1	0,1
Actuariële winst/(verlies) op lange termijn personeelsbeloningen	0,0	0,0	(0,0)	0,8
Netto rentekosten op de netto voorziening voor personeelsverplichting	(0,7)	(0,1)	(1,9)	(1,2)
Rentekosten	(3,7)	(3,2)	(1,5)	(1,2)
Rendement op fondsbeleggingen	3,0	3,1	0,1	0,0
Andere	0,0	(0,2)	(0,4)	(0,3)
Kosten van toegezegd-pensioenregelingen opgenomen in winst of verlies	(12,7)	(9,5)	(6,1)	(2,2)
Actuariële winst/(verlies) op lange termijn personeelsbeloningen,				
1/ Veranderingen in demografische veronderstellingen	(0,0)	(0,5)	0,0	0,0
2/ Veranderingen in financiële veronderstellingen	(23,8)	2,2	(6,5)	0,7
3/ Ervaringsaanpassingen	0,9	6,4	1,3	0,0

Rendement op de fondsbeleggingen (exclusief rentebaten)	(17,6)	(10,1)	0,4	(0,2)
Herberekeningen van bruto verplichting (schuld)vordering in niet-gerealiseerde resultaten	(5,4)	(2,0)	(4,9)	0,5
Totaal	(18,1)	(11,6)	(11,0)	(4,5)

(in miljoen EUR)	2019	2018
Detail van de toegezegd-pensioenregeling per type deelnemer	(376,6)	(333,6)
Actieve deelnemers	(293,7)	(251,8)
Niet-actieve deelnemers met uitgestelde voordelen	(18,8)	(15,1)
Gepensioneerden en begunstigden	(64,1)	(66,7)
Detail van de toegezegd-pensioenregeling per voordeel	(376,6)	(333,6)
Pensioenen	(291,4)	(253,7)
Andere vergoedingen (gezondheidszorg en tarifaire voordelen)	(70,5)	(65,0)
Afscheid- en jubilarispremies	(14,6)	(14,8)

Bij het bepalen van de gepaste disconteringsvoet gebruikt de Groep de rentevoeten van bedrijfsobligaties in dezelfde valuta als de verplichting voor de vergoeding na uitdiensttreding, met minimaal een ‘AA’-rating, zoals bepaald door een internationaal erkend ratingbureau, en geëxtrapoleerd, indien nodig, volgens de rendementscurve om in lijn te zijn met de verwachte termijn van de brutoverplichting uit hoofde van toegezegde pensioenrechten.

Jaarlijks wordt er een stresstest uitgevoerd. Deze test gaat na of de minimale financieringsvereisten bestand zijn tegen ‘schokken’ met een waarschijnlijkheid van 0,5%.

De leden dragen (meestal) bij tot de financiering van de pensioenuitkeringen door betaling van een persoonlijke bijdrage.

Het jaarsaldo van het vast bedrag in het kader van de toegezegd-pensioenregeling wordt gefinancierd door de werkgever via een periodieke toewijzing, uitgedrukt als een percentage van de totale loonsom van de aangeslotenen. Dit percentage wordt bepaald volgens de methode van de gezamenlijke kosten en wordt jaarlijks herzien. Deze financieringsmethode bestaat erin dat toekomstige kosten gespreid worden over de resterende periode van de regeling. De kosten worden geraamd op basis van projecties (loonstijging en inflatie worden in rekening genomen). De veronderstellingen met betrekking tot loonstijging, inflatie, personeelsverloop en leeftijd-looptijd worden bepaald op basis van de historische statistieken van de Vennootschap. De gehanteerde sterftetafels komen overeen met de realiteiten uit het verleden binnen het financieringsinstrument en houden rekening met de verwachte wijzigingen in de sterftecijfers. De Groep berekent de netto-interest op de netto toegezegd-pensioenschuld (-vordering) met dezelfde disconteringsvoet voor obligaties van hoge kwaliteit (zie hierboven) als om de toegezegd-pensioenverplichting te berekenen (de netto-interestaanpak). Deze veronderstellingen worden op geregelde basis in vraag gesteld. Uitzonderlijke gebeurtenissen (zoals de wijziging van de regeling, gewijzigde veronderstellingen, te korte dekkingsgraad ...) kunnen uiteindelijk leiden tot openstaande betalingen bij de sponsor.

De toegezegd-pensioenregelingen stellen de Vennootschap bloot aan actuariële risico's, zoals investeringsrisico's, renterisico's, langlevensrisico's en loonrisico's.

Investeringsrisico

De huidige waarde van de verplichting uit hoofde van de toegezegd-pensioenregeling wordt berekend met behulp van een disconteringsvoet gelijk aan die van bedrijfsobligaties van hoge kwaliteit. Het verschil tussen het effectief rendement op fondsbeleggingen en rentebaten op fondsbeleggingen is inbegrepen in de lijn Herberekening winst/(verlies) in niet-gerealiseerde resultaten. Momenteel heeft de regeling een relatief evenwichtige investering die als volgt wordt voorgesteld:

Overzicht van de activa van het plan per categorie in %	2019	2018
Beursgenoteerde beleggingen	73.17%	73,54%
Aandelen - Eurozone	13.64%	14,40%
Aandelen - buiten de Eurozone	19.10%	19,34%
Staatsobligaties - Eurozone	1.46%	0,96%
Andere obligaties - Eurozone	26.01%	25,67%
Andere obligaties - buiten de Eurozone	12.96%	13,17%
Niet beursgenoteerde beleggingen	26.83%	26,46%
Verzekeringscontracten	8.50%	7,72%
Onroerende goederen	2.34%	2,54%
Liquide middelen	3.10%	3,01%
Andere	12.88%	13,19%
Totaal (in %)	100.00%	100,00%

Door de langdurige aard van de verplichtingen inzake toegezegd-pensioenregelingen wordt het als gepast beschouwd dat een redelijk gedeelte van de fondsbeleggingen belegd wordt in eigenvermogensinstrumenten om het rendement van het fonds te benutten. In Duitsland worden alle fondsbeleggingen in verzekeringsovereenkomsten geïnvesteerd.

Renterisico

Een daling van de rentetarieven op obligaties zal de verplichtingen inzake toegezegd-pensioenregeling doen stijgen. Dit zal echter gedeeltelijk gecompenseerd worden door een hoger rendement uit de fondsbeleggingen inzake toegezegd-pensioenregelingen, die vandaag voor ongeveer 95% zijn belegd in pensioenfondsen met een verwacht rendement van 3,3%.

Langlevensrisico

De huidige waarde van de verplichting uit hoofde van de toegezegd-pensioenregeling wordt berekend op basis van de beste raming van de sterftegraad van de deelnemers van de pensioenregeling tijdens en na hun tewerkstelling. Een stijging in de levensverwachting van de deelnemers zal de pensioenverplichting doen stijgen. De prospectieve sterftetafels uit de IA/BE zijn gebruikt in België en de 2018 Heubeck-tabellen in Duitsland.

Loonrisico

De huidige waarde van de verplichting uit hoofde van de toegezegd-pensioenregeling wordt berekend op basis van de toekomstige lonen van de deelnemers van de pensioenregeling. Zo zal een stijging in loon van de deelnemers de verplichting van de pensioenregeling doen stijgen.

ACTUARIËLE VERONDERSTELLINGEN

(in % en in jaren)	2019 België	2018 België	2019 Duitsland	2018 Duitsland
Disconteringsvoet				
- Toegezegde Pensioenregelingen en cash balance - best off plannen	0,64%	1,39%	1,20%	2,00%
- Pensioenregelingen - Toegezegd-bijdrageregelingen	1,02%	1,72% to 1,79%	-	-
- Andere regelingen	1,04%	1,80%	1,20%	2,00%
Verwachte gemiddelde loonstijging (zonder inflatie)	1,00%	1,00%	1,75%	1,75%
Verwachte inflatie	1,75%	1,75%	2,00%	2,00%
Verwachte stijging van de ziektekosten (inclusief inflatie)	2,75%	2,75%	2,25%	2,25%
Verwachte stijging van de tariefvoordelen	1,75%	1,75%	-	-
Gemiddeld verwachte pensioenleeftijd:				
- Niet-kaderpersoneel	63	63	65	65
- Kaderpersoneel	65	65	65	65
Levensverwachting uitgedrukt in jaren van een gepensioneerde op 65 jaar op datum van afsluiting:*				
- Man	19,9	19,9	20,2	20,1
- Vrouw	23,6	23,6	23,7	23,6

*Gebruikte sterftetafels: IABE in België, 2018 Heubeck in Duitsland

(in jaren)	2019 België	2018 België	2019 Duitsland	2018 Duitsland
Gewogen gemiddelde duur van de toegezegd-pensioenregeling	9,0	8,95	26,5	23,90
Gewogen gemiddelde duur van de toegezegde-bijdrageregelingen	9,7	16,82	n,r,	n,r,
Gewogen gemiddelde duur van de andere vergoedingen na uitdiensttreding	13,5	13,47	13,2	12,47

In Duitsland wordt de verplichting van de toegezegde-bijdrageregelingen volledig gedekt door de fondsbeleggingen. Daarom is er geen gewogen gemiddelde duur nodig en wordt deze dus niet berekend.

Het effectieve rendement op de fondsbeleggingen in % lag voor 2019 tussen 3,0% en 19,0% (tegenover een vork van -2,49% tot -7,75% in 2018).

Hieronder een overzicht van de verwachte kasuitgaven voor de DB-plannen:

Verwachte toekomstige kasuitgaven	< 12 maand	1-5 jaren	6-10 jaren
- Pensioenregelingen	(4,0)	(18,7)	(21,4)
- Overige	(4,4)	(18,6)	(18,5)
Totaal (in miljoen EUR)	(8,4)	(37,3)	(39,9)

Voormelde uitgaande kasstromen gaan gepaard met enige mate van onzekerheid, die als volgt kan worden verklaard:

- Tussen de veronderstellingen en de werkelijkheid kunnen verschillen optreden: bijv.: pensioenleeftijd, toekomstige loonsverhoging;
- De hierboven vermelde uitgaande kasstromen zijn gebaseerd op een gesloten populatie en houden dus geen rekening met nieuwe aanwervingen;
- Toekomstige premies worden berekend op basis van het laatst bekende kostencijfer dat op jaarlijkse basis wordt herzien en varieert volgens het rendement op fondsbeleggingen, de werkelijke loonsverhoging tegenover de veronderstellingen en de onverwachte bewegingen in de populatie.

SENSIVITEITSANALYSE

Impact op de toegezegd-pensioenverplichting (in miljoen EUR)	België Stijging (+) / Daling (-)	Duitsland Stijging (+) / Daling (-)
Impact op de netto toegezegd-pensioenverplichtingen in geval van stijging van :		
Disconteringsvoet (0,5%)	15,2	4,8
Gemiddelde loonstijging - zonder inflatie (0,5%)	(8,0)	(1,9)
Inflatie (0,25%)	(4,7)	n.r.
Stijging van de ziektekosten (1%)	(4,4)	n.r.
Stijging van de tariefvoordelen (0,5%)	(0,0)	n.r.
Levensverwachting gepensioneerden (1 jaar)	(3,0)	(1,4)

HERWAARDERINGEN VAN VERPLICHTINGEN UIT HOOFDE VAN VERGOEDINGEN NA UITDIENSTTREDING

(in miljoen EUR)	2019	2018
Cumulatief bedrag per 1 januari	(24,6)	(22,1)
Bedrijfscombinatie	(0,0)	(0,7)
In de verslagperiode erkend	(6,2)	0,6
Cumulatief bedrag per 31 december	(30,7)	(22,1)

De bovenstaande herwaarderingen van vergoedingen na uitdiensttreding hebben ook betrekking op 50Hertz Transmission (Duitsland). Het cumulatieve bedrag omvat een netto cumulatieve herwaardering van € 3,1 miljoen voor 50Hertz Transmission (Duitsland).

RESTITUTIERECHTEN (BELGIË)

Zoals beschreven in Toelichting 6.6 werd een vast actief (binnen Overige financiële activa) opgenomen als restitutierechten die gekoppeld zijn aan de toegezegd-pensioenverplichting voor de populatie aan wie de verplichtingen uit hoofde van de interestregeling, de vergoeding van medische kosten en de tariefvoordelen voor gepensioneerde Elia-medewerkers ten goede komen. Elke wijziging in deze verplichtingen heeft ook een invloed op de overeenkomstige restitutierechten onder vaste overige financiële activa.

De wijziging in restitutierechten is hieronder voorgesteld:

Herberekeningen van bruto verplichting ontstaan door (in miljoen EUR)	Pensioenregelingen		Andere	
	2019	2018	2019	2018
Beginsaldo	(25,1)	(28,0)	(27,1)	(25,6)
Aan het dienstjaar toegerekende kosten	3,1	3,3	1,6	1,2
Rentekosten	(0,3)	(0,3)	(0,5)	(0,5)
Actuariële winst/(verlies) op lange termijn personeelsbeloningen, ontstaan door:				
1/ Veranderingen in demografische veronderstellingen	0,0	0,0	0,0	0,0
2/ Veranderingen in financiële veronderstellingen	(1,5)	0,2	(3,5)	0,4
3/ Ervaringsaanpassingen	0,7	(0,3)	(0,5)	(2,6)
Belastingen op bijdragen betaald gedurende het jaar	0,0	0,0	0,0	0,0
Eindsaldo	(23,1)	(25,1)	(30,0)	(27,1)

De som van de Pensioenen en andere restitutierechten bedraagt € 53,1 miljoen in 2019 (2018: € 52,2 miljoen), wat overeenkomt met de in Toelichting 6.6 opgenomen restitutierechten.

6.15. Voorzieningen

(in miljoen EUR)	Milieu	Elia Re	Voorzien- ing erfdienst- baarheid	Ontman- telingverp- lichting	Personeels- beloningen	Overige	Totaal
Stand per 1 januari 2018	14,6	8,1	0,0	0,0	0,0	2,6	25,3
Bedrijfscombinaties onder gezamenlijke controle	3,4	0,0	15,0	66,8	1,5	4,8	91,6
Dotatie voorzieningen	0,7	1,3	0,0	2,4	0,0	0,3	4,7
Terugname voorzieningen	(0,7)	(1,3)	(2,9)	0,0	(0,1)	(0,3)	(5,3)
Aanwending voorzieningen	(2,3)	(0,1)	(1,1)	0,0	0,0	(0,2)	(2,7)
Discontering van voorzieningen	(0,3)	0,0	(0,1)	0,3	0,0	0,0	(0,1)
Stand per 31 december 2018	15,3	8,0	12,0	69,5	1,4	7,2	113,4
Langlopend deel	10,8	8,0	6,0	69,5	0,0	2,6	96,9
Kortlopend deel	4,5	0,0	6,0	0,0	1,4	4,5	16,5
Stand per 1 januari 2019	15,3	8,0	12,0	69,5	1,4	7,2	113,4
Dotatie voorzieningen	0,9	1,1	0,0	37,2	0,1	0,4	39,7
Terugname voorzieningen	(2,4)	(1,6)	(5,9)	(0,1)	0,0	(0,4)	(10,4)
Aanwending voorzieningen	(1,8)	(4,2)	(0,1)	0,0	(0,1)	(0,2)	(6,4)
Discontering van voorzieningen	0,0	0,0	0,0	1,6	0,0	0,0	1,6
Stand per 31 december 2019	12,0	3,3	6,0	108,2	1,5	7,0	137,9
Langlopend deel	8,8	3,3	0,0	108,2	0,0	2,0	122,3
Kortlopend deel	3,2	0,0	6,0	0,0	1,5	4,9	15,6

De Groep heeft voorzieningen opgenomen voor het volgende:

Milieu: De milieuvoorziening voorziet in een bestaande blootstelling met betrekking tot bodemsanering. De voorziening van € 12,0 miljoen heeft vooral betrekking op het Belgische segment; slechts € 2,3 miljoen van de voorziening heeft betrekking op het Duitse segment. De daling in het Belgische segment verklaart de daling van de voorziening van € 15,3 miljoen eind 2018 naar € 12,0 miljoen per 31 december 2019.

Specifiek voor het Belgische segment heeft Elia in Vlaanderen op meer dan 200 terreinen bodemonderzoeken uitgevoerd in overeenstemming met contractuele overeenkomsten en met de Vlaamse regelgeving. Er werd op een aantal terreinen aanzienlijke bodemverontreiniging vastgesteld, wat vooral te wijten is aan historische vervuiling als gevolg van vroegere of nabijgelegen industriële activiteiten (gasfabrieken, verbrandingsovens, chemicaliën, enz.). Ook in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Waalse Gewest heeft Elia analyses en studies uitgevoerd om verontreiniging op te sporen in een aantal substations en een aantal percelen met masten voor bovengrondse elektriciteitsleidingen. Op basis van de gevoerde analyses en studies heeft Elia voorzieningen aangelegd voor de mogelijke toekomstige saneringskosten in lijn met de relevante wetgeving.

Milieuvoorzieningen worden opgenomen en gewaardeerd op basis van de beoordeling van een deskundige, die rekening houdt met de BATNEEC (Best Available Techniques Not Entailing Excessive Costs - beste beschikbare technologie die geen buitensporige kosten veroorzaakt) en de omstandigheden die aan het einde van de verslagperiode gekend zijn. De timing van de afwikkeling is onduidelijk, maar voor terreinen waar momenteel werkzaamheden bezig zijn, wordt de onderliggende voorziening als een kortetermijnvoorziening gekwalificeerd.

Elia Re: Voor Elia Re, een herverzekeringscaptive, is aan het einde van het jaar een bedrag van € 3,3 miljoen opgenomen. € 2,1 miljoen daarvan houdt verband met vorderingen voor de installatie van luchtlijnen, € 1,2 miljoen voor elektrische installaties. De verwachte timing van de bijbehorende kasuitstroom hangt af van de vooruitgang en de duur van de respectieve procedures.

Erfdienstbaarheidsvoorzieningen: De erfdienstbaarheidsvoorziening heeft betrekking op betalingen die aan landeigenaars kunnen worden gedaan ter compensatie voor bovengrondse lijnen die over hun eigendom passeren. Deze erfdienstbaarheidsrechten worden in het Duitse segment opgenomen voor bovengrondse lijnen gebouwd door de vorige eigenaars van 50Hertz Transmission, waarbij het risico voortvloeit uit sectie 9 van de Duitse wet tot wijziging van het kadaster (GBBerG.). De schattingen zijn gebaseerd op de waarde van ingestelde vorderingen of het geschatte bedrag van de risicoblootstelling. De verwachte timing van de bijbehorende kasuitstroom hangt af van de vooruitgang en de duur van de ingestelde vordering.

Ontmantelingsverplichting: Als onderdeel van het CAPEX-programma van de Groep is de Groep blootgesteld aan ontmantelingsverplichtingen, waarvan de meeste betrekking hebben op offshore projecten. Deze voorzieningen houden rekening met het effect van discontering en de verwachte kosten voor het ontmantelen en verwijderen van materiaal van sites of uit zee. De boekwaarde van de voorziening bedroeg op 31 december 2019 € 108,2 miljoen. De stijging is voornamelijk het gevolg van een opname van voorzieningen met betrekking tot het MOG-project in België en aanpassingen voor de discontering van de provisie. De Groep heeft hier een benadering per geval gedaan om de kasuitstroom te schatten die nodig is om de verplichting na te komen.

Personeelsbeloningen: Zie Toelichting 6.14 voor meer details over deze kortetermijnpersoneelsbeloningen.

'**Overige**' omvat verschillende voorzieningen voor geschillen om waarschijnlijke kosten te dekken waarvoor de Groep door een derde partij werd gedagvaard of waarbij de Groep betrokken is in gerechtelijke procedures. Deze schattingen zijn bepaald op basis van de waarde van de ingestelde vorderingen of het geschatte bedrag van de risicoblootstelling. De verwachte timing van de bijbehorende kasuitstroom hangt af van de vooruitgang en de duur van de onderliggende procedures.

Er zijn geen activa opgenomen die verband houden met de recuperatie van bepaalde voorzieningen.

6.16. Overige langlopende verplichtingen

(in miljoen EUR)	2019	2018
Kapitaalsubsidies	83,8	85,8
Over te dragen opbrengsten	129,8	129,8
Overige	0,5	0,6
Totaal	214,1	216,2

Van de totale investeringssubsidies heeft € 80,3 miljoen betrekking op 50Hertz Transmission (Duitsland). Dit wordt opgenomen in de winst- en verliesrekening wanneer het recht op de subsidies is verworven.

De overige langlopende verplichtingen zijn stabiel gebleven. De uitgestelde inkomsten hebben betrekking op ontvangen klantenbijdragen, die in de winst- en verliesrekening worden opgenomen in overeenstemming met de gebruiksduur van het desbetreffende actief. Eind 2019 werd een verplichting van € 87,4 miljoen opgenomen in Elia Transmission (België) en een verplichting van € 42,4 miljoen werd opgenomen in 50Hertz Transmission (Duitsland).

6.17. Handelsschulden en overige schulden

(in miljoen EUR)	2019	2018
Handelsschulden	542,8	602,4
BTW, diverse belastingschulden	4,1	19,4
Bezoldigingen en sociale lasten	35,2	31,3
Dividend	1,2	1,2
Heffingen	618,5	1.137,7
Overige	111,3	137,9
Toe te rekenen schulden	43,8	59,2
Totaal	1.356,9	1.989,1

Het bedrag voor heffingen kan worden opgesplitst in heffingen met betrekking tot 50Hertz Transmission (€ 538,1 miljoen) en heffingen met betrekking tot Elia Transmission (€ 80,4 miljoen).

De heffingen voor Elia Transmission zijn gedaald ten opzichte van vorig jaar (2018: € 108,5 miljoen). Deze heffingen omvatten federale heffingen, die op 31 december 2019 in totaal € 41,3 miljoen bedroegen, tegenover € 43,4 miljoen in 2018. Heffingen voor de Waalse regering zijn gedaald naar € 20,9 miljoen, tegenover € 45,9 miljoen eind 2018. Het resterende saldo bestaat uit federale groenestroomcertificaten (€ 12,3 miljoen) en strategische reserves (€ 5,5 miljoen).

De heffingen voor 50Hertz Transmission zijn gedaald ten opzichte van vorig jaar (2018: € 1.029,2 miljoen). De heffingen bestaan hoofdzakelijk uit EEG (€ 433,9 miljoen), KWK (€ 39,3 miljoen), §19 StromNEV (€ 51,1 miljoen) en Offshore bijdragen (€ 11,4 miljoen).

6.18. Financiële instrumenten – reële waarden

De volgende tabel toont de boekwaarden en reële waarden van financiële activa en passiva, inclusief hun niveau in de reële-waarde-hiërarchie:

(in miljoen EUR)	Boekwaarde					Reële waarde			
	Reële waarde door winst of verlies	Reële waarde via niet-gerealiseerde resultaten	Financiële activa aan geamortiseerde kostprijs	Financiële verplichtingen aan geamortiseerde kostprijs	Totaal	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
31 december 2018									
Overige financiële vaste activa	7,0	27,7			34,7	7,0		27,7	34,7
Handels- en overige vorderingen			736,0	0,0	736,0				0,0
Geldmiddelen en kasequivalenten			1.789,3	0,0	1.789,3				0,0
Voor afdekking gebruikte renteswaps		(2,9)			(2,9)		(2,9)		(2,9)
Niet door zakelijke zekerheid gedekte bankleningen en andere leningen				(1.076,9)	(1.076,9)		(1.076,9)		(1.076,9)
Niet door zakelijke zekerheid gedekte obligaties				(5.318,0)	(5.318,0)		(5.603,1)		(5.603,1)
Handelsschulden en overige schulden				(1.989,0)	(1.989,0)				
Totaal	7,0	24,8	2.525,3	(8.383,9)	(5.826,8)	n.r	n.r	n.r	n.r
31 december 2019									
Overige financiële vaste activa	7,0	28,8			35,8	7,0		28,8	35,8
Handels- en overige vorderingen			490,3		490,3				
Geldmiddelen en kasequivalenten			975,0		975,0				
Voor afdekking gebruikte renteswaps		(4,4)			(4,4)		(4,4)		(4,4)
Niet door zakelijke zekerheid gedekte bankleningen en andere leningen				(1.030,4)	(1.030,4)		(1.030,4)		(1.030,4)
Niet door zakelijke zekerheid gedekte obligaties				(5.316,0)	(5.316,0)		(5.857,6)		(5.857,6)
Handelsschulden en overige schulden				(1.356,9)	(1.356,9)				
Totaal	7,0	24,4	1.465,3	(7.703,3)	(6.206,6)	n.r	n.r	n.r	n.r

De bovenstaande tabellen vermelden geen reële-waarde-informatie voor financiële activa en passiva die niet gewaardeerd werden tegen reële waarde, zoals geldmiddelen en kasequivalenten en handels- en overige vorderingen en handels- en overige schulden, omdat hun boekwaarde een redelijke benadering vormt van hun reële waarde. De reële waarde van financiële leaseverplichtingen moet niet opgenomen worden in de toelichting.

De reële waarde is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een verplichting kan worden afgewikkeld in een zakelijke, objectieve transactie tussen onafhankelijke partijen. Voor wat betreft financiële instrumenten die in de balans gewaardeerd worden tegen reële waarde en voor financiële instrumenten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs waarvoor de reële waarde is vermeld, vereist IFRS 7 dat de waarderingen tegen reële waarde bekendgemaakt worden door middel van de volgende reële-waardehiërarchie:

Niveau 1: De reële waarde van een financieel instrument dat verhandeld wordt op een actieve markt, wordt gewaardeerd op basis van genoteerde (niet-aangepaste) prijzen voor identieke activa of passiva. Een markt wordt beschouwd als actief indien er op eenvoudige en regelmatige wijze genoteerde prijzen beschikbaar zijn, afkomstig van een beurs, handelaar, makelaar, sectorgroep, 'pricing service' of regelgevende instantie, en deze prijzen ontleend zijn aan daadwerkelijke en regelmatig uitgevoerde markttransacties tussen onafhankelijke partijen.

Niveau 2: De reële waarde van financiële instrumenten die niet worden verhandeld op een actieve markt wordt bepaald met behulp van waarderingstechnieken. Deze maken zoveel mogelijk gebruik van waarneembare marktinformatie wanneer die beschikbaar is en steunen zo weinig mogelijk op ramingen die specifiek zijn voor de entiteit. Indien alle belangrijke inputs die nodig zijn om de reële waarde van een instrument te bepalen, ofwel rechtstreeks (d.w.z. als prijzen), ofwel onrechtstreeks (d.w.z. afgeleid van prijzen) waarneembaar zijn, wordt het instrument opgenomen in niveau 2.

Niveau 3: Als een of meerdere belangrijke gegevens gebruikt voor de toepassing van de waarderingstechniek niet gebaseerd zijn op waarneembare marktdata, dan wordt het financieel instrument opgenomen in niveau 3. Het bedrag van de reële waarde opgenomen onder 'Overige financiële activa' is bepaald op basis van (i) recente transactieprijzen, bekend bij de Groep, voor vergelijkbare financiële activa of (ii) zijn gebaseerd op waarderingsrapporten uitgegeven door derden.

De reële waarde van de financiële activa en verplichtingen, andere dan degene die in bovenstaande tabel getoond worden, benadert hun boekwaarden, hoofdzakelijk omwille van de vervaldata op korte termijn van deze instrumenten.

REËLE-WAARDEHIËRARCHIE

De reële waarde van de ‘sicavs’ behoort tot niveau 1, wat inhoudt dat de waardering is gebaseerd op (onaangepaste) genoteerde marktprijzen in actieve markten voor dergelijke instrumenten.

De reële waarde van de renteswaps, leningen en obligatie-uitgiften behoort tot niveau 2, wat inhoudt dat de waardering gebaseerd is op input van andere dan de opgegeven prijzen die waarneembaar zijn voor de activa of de verplichtingen. Deze categorie bevat instrumenten gewaardeerd op basis van genoteerde prijzen voor identieke of vergelijkbare instrumenten in markten die worden geacht minder actief te zijn; of andere waarderingstechnieken, die direct of indirect voortvloeien uit waarneembare marktgegevens.

SCHATTING VAN DE REËLE WAARDE

Derivaten

Voor beoordelingen van rente en renteswaps van vreemde valuta worden opgaven van makelaars gebruikt. Deze opgaven worden gecontroleerd met behulp van waarderingsmodellen of technieken gebaseerd op de geactualiseerde waarde van de geschatte toekomstige kasstromen. De modellen gebruiken diverse inputs, waaronder de kredietwaardigheid van tegenpartijen en rentecurves op het einde van de verslagperiode. Per 31 december 2019 wordt het tegenpartijrisico als bijna nihil beschouwd als gevolg van de negatieve marktwaarde van de IRS. Het eigen risico van de Groep op het niet nakomen van de verplichtingen werd eveneens op bijna nihil geschat.

Rentedragende leningen

De reële waarde wordt berekend op basis van de verdisconteerde toekomstige aflossingen en rentebetalingen.

6.19. Leasing

DE GROEP ALS LESSEE

De Groep huurt voornamelijk gebouwen, wagens en optische vezels. Zij heeft ook enkele gebruiksrechten op (onderdelen van) terreinen en luchtlijnen. De waarderingperiode wordt gebruikt volgens de contractuele looptijd. Wanneer er geen vaste looptijd is overeengekomen en het contract automatisch wordt verlengd, veronderstelt de verantwoordelijke afdeling toch een beëindigingsdatum. Indien de leaseovereenkomst een optie tot verlenging bevat, beoordeelt de Groep of het redelijk zeker is dat de optie zal worden uitgeoefend en maakt zij een zo goed mogelijke inschatting van de beëindigingsdatum.

Alle leaseovereenkomsten werden voorheen geclassificeerd als operationele leases onder IAS 17.

Informatie over leaseovereenkomsten waarvoor de Groep een lessee is, wordt hieronder gegeven.

Activa met gebruiksrecht

Activa met gebruiksrecht worden afzonderlijk opgenomen binnen de materiële vaste activa en zijn als volgt opgedeeld, met de verdisconteerde leaseverplichting als vergelijkingsbasis. Daarnaast wordt de splitsing tussen kortlopende en langlopende leaseverplichtingen weergegeven:

(in miljoen EUR)	Gebruik van land- en bovenleidingen	Huur van gebouwen	Voertuigen	Optische vezels	Overige	Totaal
Stand per 1 januari	40,2	28,6	11,7	10,1	4,2	94,8
Verwerving	1,7	0,8	6,2	0,4	0,8	9,8
Afschrijvingen	(1,2)	(3,1)	(5,3)	(3,8)	(2,8)	(16,3)
Gebruiksrecht	0,0	0,0	(0,3)	0,0	0,0	(0,3)
Stand per 31 december	40,7	26,3	12,3	6,7	2,1	88,1

De activa met gebruiksrecht worden hieronder kort beschreven:

- Het gebruik van (onderdelen van) terreinen en luchtlijnen vormt een recht voor de Groep om een duidelijk geïdentificeerd stuk land te gebruiken en op iemands eigendom te bouwen. Alleen de contracten waarbij de Groep het volledige recht heeft om over het geïdentificeerde actief controle uit te oefenen, zijn van toepassing.
- De Groep huurt gebouwen en kantoren waarin bedrijfsactiviteiten worden uitgevoerd.
- De Groep heeft leaseovereenkomsten voor wagens die door de werknemers worden gebruikt voor zakelijke en privé activiteiten.
- De Groep huurt optische vezels voor de overdracht van gegevens. Alleen kabels die duidelijk geïdentificeerd zijn, vallen onder het toepassingsgebied.
- Overige leaseovereenkomsten: leaseovereenkomsten voor printers en strategische reserves. Strategische reserves zijn contracten waarbij de Groep het recht heeft om over een elektriciteitscentrale controle uit te oefenen en zo het evenwicht op het elektriciteitsnet te bewaren.

De Groep heeft alleen leaseovereenkomsten met vaste leasebetalingen en beoordeelt of het redelijk is dat een leaseovereenkomst wordt verlengd. Indien dat het geval is, wordt de leaseovereenkomst gewaardeerd alsof de verlenging wordt uitgeoefend.

Schulden van huurcontracten

Informatie over de looptijd van de contractuele niet-verdisconteerde kasstromen wordt hieronder gegeven:

Maturiteitsanalyse – contractuele niet verdisconteerde kasstromen (in miljoen EUR)	2019
< 1 jaar	20,9
1-5 jaren	32,5
> 5 jaren	66,9
Totale niet verdisconteerde verplichtingen verbonden aan leasing per 31 december	120,4
Verplichtingen verbonden aan leasing opgenomen in de balans per 31 december	88,8
Verplichtingen op korte termijn	14,1
Verplichtingen op lange termijn	74,7

De gebruikte disconteringsvoet om de leaseverplichtingen te verdisconteren, is de beste raming van de Groep voor de gewogen gemiddelde marginale rentevoet en ligt tussen 0,26% en 0,94%. De Groep heeft gebruikgemaakt van de praktische hulpmiddelen, dwz één verdisconteringsvoet per groep contracten, gebundeld per looptijd.

De Groep heeft de optie, om de leaseoveréénkomsten te verlengen, beoordeelt en is redelijk zeker dat hij die optie kan uitoefenen. Om deze reden heeft de Groep beoordeelt dat de optie tot verlenging van de leaseovereenkomsten zal worden uitgeoefend.

De Groep heeft geen variabele leasebetalingen, noch restwaarde garanties. De Groep heeft geen enkele leaseovereenkomst aangegaan die nog niet is gestart. De Groep heeft geen contracten met voorwaardelijke verplichtingen voor huurgelden en in de relevante leaseovereenkomsten werden geen aankoopopties overeengekomen. Bovendien bevatten deze belangrijke leaseovereenkomsten geen escaleringsclausules of belangrijke beperkingen voor het gebruik van het betreffende actief.

Bedragen opgenomen in de winst-en-verliesrekening

De volgende bedragen zijn in het lopende boekjaar in de winst-en-verliesrekening opgenomen:

(in miljoen EUR)	2019
Afschrijvingskosten op gebruiksrecht	16,3
Interest verbonden aan lease verplichtingen	2,0
Variablele lease aflossingen die niet opgenomen zijn in de lease verplichtingen	0,0
Kosten verbonden aan korte termijnverplichtingen ivm leasing	0,1
Kosten verbonden aan active van geringe waarde	0,2
Totaal opgenomen in winst en verlies	18,6

In 2019 is een totaalbedrag van € 18,6 miljoen aan leasekosten in de winst- en verliesrekening opgenomen.

In 2018 werden de volgende bedragen opgenomen in de winst- en verliesrekening (volgens de voorgaande IAS 17 standaard)

(in miljoen EUR)	2018
Gebruiksrecht	0.3
Gebouwen	4.4
Voertuigen, IT en andere	11.9
Totaal	16.6

De totale kasuïtstroom voor leasing bedraagt € 16,3 miljoen in 2019.

DE GROEP ALS LEASEGEVER

De Groep verhuurt optische vezels, terreinen en gebouwen die worden opgenomen onder materiële vaste activa. De leasingactiviteiten vormen slechts een nevenactiviteit. Huuropbrengsten worden opgenomen onder overige bedrijfsopbrengsten.

Contracten die geen betrekking hebben op afzonderlijk identificeerbare activa of waarbij de klant het gebruik van het actief niet kan sturen of in wezen niet alle economische voordelen kan verkrijgen die verbonden zijn aan het gebruik van het actief, bevatten geen leaseovereenkomst. De nieuwe lease-definitie leidde tot de uitsluiting van bepaalde telecommunicatieapparatuur. De cijfers van het voorgaande jaar in de volgende tabellen zijn dienovereenkomstig aangepast.

De Groep heeft deze leaseovereenkomsten geclassificeerd als operationele leases, aangezien zij in wezen niet alle risico's en voordelen verbonden aan de eigendom van de activa overdragen.

De volgende tabel geeft een looptijdanalyse van de leasebetalingen, waarbij de niet-verdisconteerde leasebetalingen die na de verslagdatum moeten worden ontvangen, worden weergegeven en waarbij de beste schatting van de contractuele looptijd in aanmerking wordt genomen:

(in miljoen EUR)	< 1 jaar	1–5 jaren	> 5 jaren
Telecom	15,9	6,4	4,3
Terreinen en gebouwen	0,3	0,0	0,0
Stand per 31 december 2018	16,2	6,4	4,3
Telecom	15,6	2,9	3,8
Terreinen en gebouwen	0,1	0,1	0,1
Stand per 31 december 2019	15,7	3,0	3,9

De huurinkomsten die in 2019 door de Groep zijn verantwoord, bedroegen € 16,3 miljoen (2018: € 17,7 miljoen).

(in miljoen EUR)	2019	2018
Telecom	16,0	16,7
Terreinen en gebouwen	0,3	1,0
Totaal	16,3	17,7

6.20. Over te dragen opbrengsten en toe te rekenen kosten

(in miljoen EUR)	2019	2018
Over te dragen opbrengsten en toe te rekenen kosten	28,1	19,3
Overlopende rekeningen - Afrekeningmechanisme België	559,3	532,9
Overlopende rekeningen - Afrekeningmechanisme Duitsland	502,5	444,5
Totaal	1.089,9	996,7

De bewegingen in de gereguleerde overlopende rekening van het afrekeningsmechanisme zijn als volgt:

(in miljoen EUR)	Gereguleerde vorderingen	Gereguleerde verplichtingen	totaal
Beginsaldo	45,0	(1.022,4)	(977,4)
Toename	18,7	(246,5)	(227,7)
Terugname	(36,3)	79,5	43,2
Aanwending	0,00	110,5	110,5
Verdiscontering	0,00	(10,4)	(10,4)
Eindsaldo	27,5	(1.089,3)	(1.061,8)

In het segment Elia Transmission is de gereguleerde overlopende rekening van het afrekeningsmechanisme (€ 559,3 miljoen) gestegen ten opzichte van eind 2018 (€ 532,9 miljoen). De stijging van de gereguleerde overlopende rekening van het afrekeningsmechanisme omvat afwijkingen in het jaar van het door de regulator goedgekeurde budget (+ € 136,7 miljoen), de vereffening van netto-overschotten uit de vorige tariefperiode (- € 110,6 miljoen) en de herziening van het afrekeningsmechanisme van vorig jaar door de regulator (+ € 0,3 miljoen). Het operationele surplus van de door de regulator toegestane kosten en opbrengsten ten opzichte van het budget moet worden terugbetaald aan de consumenten, en maakt daarom geen deel uit van de opbrengsten. Het operationele surplus ten opzichte van het budget is voornamelijk het resultaat van de lager toegestane gereguleerde nettowinst (€ 3,3 miljoen), hogere tarifaire verkopen (€ 1,2 miljoen), hogere internationale opbrengsten (€ 10,1 miljoen), lagere kosten voor ondersteunende diensten (€ 109,4 miljoen) en lagere financiële lasten (€ 11,3 miljoen). Dit werd deels gecompenseerd door hogere belastingen dan geraamd in het budget (€ 11,1 miljoen).

In het segment 50Hertz Transmission is de gereguleerde overlopende rekening van het afrekeningsmechanisme (€ 502,5 miljoen) sterk gestegen ten opzichte van eind 2018 (€ 444,5 miljoen). Nieuwe verplichtingen van FSV Redispatch ten bedrage van € 75,8 miljoen en € 23,3 miljoen uit de inperking van hernieuwbare energiebronnen (§14/15 EEG Redispatch) en nieuwe activa ten bedrage van € 32,1 miljoen uit hoofde van FSV-balanceringsenergie zijn inbegrepen. Over het algemeen zijn de gereguleerde overlopende rekeningen sterk gestegen ondanks de aanzienlijke toename van de Redispatch-verplichtingen, voornamelijk als gevolg van de emissies in 2017 die in 2019 (j+2) worden verbruikt. Daarom is de gereguleerde overlopende rekening van het afrekeningsmechanisme in totaal met € 58,0 miljoen gestegen ten opzichte van eind 2018.

De vrijgave van de gereguleerde overlopende rekeningen wordt bepaald tijdens het tariefbepalingsproces. De bedragen op de gereguleerde overlopende rekeningen worden jaarlijks opgenomen en de vrijgave hiervan is afhankelijk van de oorzaak van het uitstel. Sommige worden vrijgegeven in T + 1, andere in T + 2 en sommige in een latere periode.

De toekomstige vrijgave van de gereguleerde overlopende rekening van het afrekeningsmechanisme in de toekomstige tarieven per 31 december 2019 is opgenomen in de onderstaande tabel:

(in miljoen EUR)	Belgisch gereguleerd kader	Duits gereguleerd kader
Terug te vorderderen via de tarieven in het huidige gereguleerde periode*	431,4	403,3
Terug te vorderen via de tarieven in de volgende gereguleerde periode (of later)	127,9	99,2
Totaal gereguleerde overlopende rekening	559,3	502,5

*België: van 2020 tot 2023 ; Duitsland: van 2019 tot 2022

7. Groepsstructuur

7.1. Dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde ondernemingen

HERSTRUCTURERING VAN DE GROEP

Elia heeft eind 2019 een interne reorganisatie doorgevoerd met de bedoeling haar gereguleerde activiteiten in België, meer bepaald de eigendom en het beheer van het hoogspannings- en zeerhogespanningsnet in België (inclusief haar participatie in Nemo Link), met inbegrip van de schuld uit hoofde hiervan, af te zonderen van haar niet-gereguleerde en gereguleerde activiteiten buiten België, met inbegrip van de onderliggende kasstromen en de daaraan verbonden schulden.

Het doel van de reorganisatie was om de Elia groep in staat te stellen haar investeringsstrategie verder uit te voeren, in het bijzonder na de toepassing van de nieuwe tariefmethodologie vanaf het jaar 2020.

In deze context werd Elia Transmission Belgium nv (ETB) op 31 juli 2019 opgericht door Elia System Operator nv en Publi-T cvba, in de vorm van een publieke naamloze vennootschap.

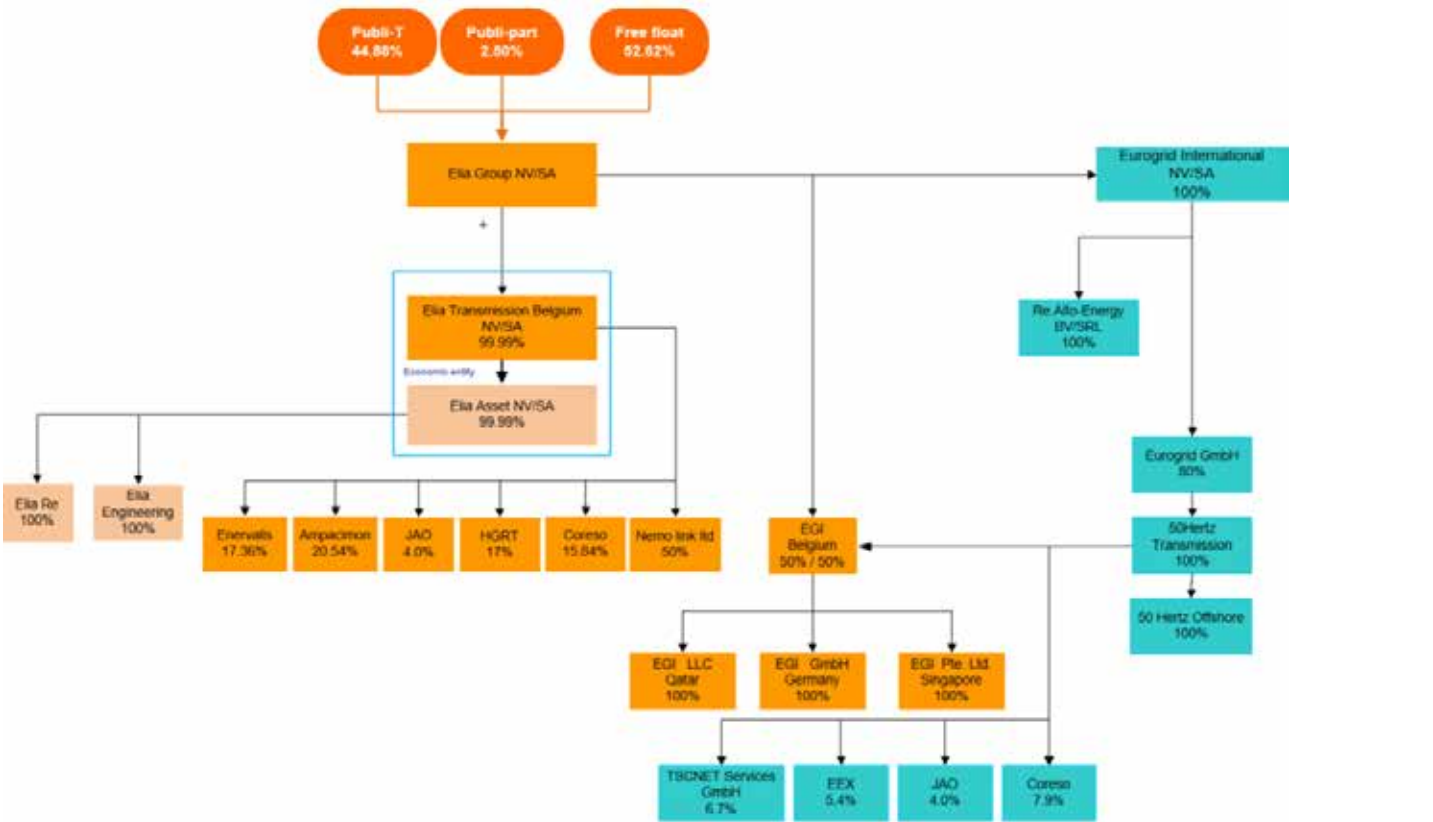
De inbreng van de gereguleerde activiteiten (gereguleerde activa en passiva) van Elia System Operator nv in Elia Transmission Belgium nv werd voltooid en de nieuwe aandelen werden met ingang van 31 december 2019 net voor middernacht aan de Elia Group nv geleverd.

Elia Transmission Belgium is op 31 december 2019 aangesteld als Belgische netbeheerder op federaal en regionaal niveau (aanstelling met terugwerkende kracht). Zodra deze aanstellingen waren verkregen, werden de statuten van Elia System Operator gewijzigd om de naam van de entiteit te wijzigen in Elia Group.

Sinds de reorganisatie, op 31 december 2019, is Elia Group nv omgevormd tot holdingmaatschappij ('Elia Group'). Deze heeft belangen in verschillende dochterondernemingen, waaronder ETB als Belgische netbeheerder, maar ook in andere dochterondernemingen zoals Eurogrid International (met inbegrip van de activiteiten van 50Hertz, de Duitse TNB) of Elia Grid International, het consultingbedrijf van de Groep.

De transactie werd behandeld als een transactie tussen aandeelhouders en de financiële impact ervan is neutraal voor de prestaties van de Groep.

OVERZICHT VAN DE GROEPSSTRUCTUUR

DOCHTERONDERNEMINGEN

Elia Group NV heeft rechtstreeks en onrechtstreeks zeggenschap over de onderstaande dochterondernemingen.

In juni 2019 stapte KfW uit het aandeelhouderschap van Eurogrid International NV. Deze aandelen werden verworven door Elia System Operator nv. Als tegenprestatie verwierf KfW van Eurogrid International nv 20% van de aandelen van Eurogrid GmbH. Eurogrid GmbH is de rechtstreekse dochteronderneming van Eurogrid International nv en de rechtstreekse holdingmaatschappij van 50 Hertz Transmission GmbH.

Afgezien van een betaling van € 2,5 miljoen aan KfW ter compensatie van eventuele activa die alleen in de Belgische holdingmaatschappij worden aangehouden, werd de transactie behandeld als een transactie tussen aandeelhouders en is de financiële impact ervan neutraal voor de prestaties van de Groep.

Het bedrijf Re.AITo-Energy bv werd in augustus 2019 opgericht als rechtstreekse dochteronderneming van Eurogrid International NV. Als start-up bouwt Re.Alto een platform dat de uitwisseling van energiegegevens en -diensten voor de eindgebruikers vergemakkelijkt.

Alle entiteiten voeren hun boekhouding in euro (met uitzondering van E-Offshore A LLC, Atlantic Grid Investment A Inc. en Atlantic Grid A LLC, met een boekhouding in US dollar) en hebben dezelfde verslagdatum als Elia System Operator NV (met uitzondering van Eurogrid International NV).

Naam	Land van vestiging	Maatschappelijke zetel	2019	2018
Dochterondernemingen				
Elia Transmission Belgium NV	België	Keizerslaan 20, 1000 Brussel	99,99	-
Elia Asset NV	België	Keizerslaan 20, 1000 Brussel	99,99	99,99
Elia Engineering NV	België	Keizerslaan 20, 1000 Brussel	100,00	100,00
Elia Re NV	Luxemburg	Rue de Merl 65, 2146 Luxemburg	100,00	100,00
Elia Grid International NV	België	Keizerslaan 20, 1000 Brussel	90,00	90,00
Elia Grid International GmbH	Duitsland	Heidestraße 2a, 12435 Berlijn	90,00	90,00
Elia Grid International LLC	Qatar	Office 905, 9th Floor, Al Fardan Office Tower, Westbay - Doha	90,00	90,00
Elia Grid International Pte, Ltd,		20 Collyer Quay #09-01, Singapore 049319	90,00	-
Eurogrid International CVBA	België	Keizerslaan 20, 1000 Brussel	100,00	80,00
Eurogrid GmbH	Duitsland	Heidestraße 2a, 12435 Berlijn	80,00	80,00
50Hertz Transmission GmbH	Duitsland	Heidestraße 2a, 12435 Berlijn	80,00	80,00
50Hertz Offshore GmbH	Duitsland	Heidestraße 2a, 12435 Berlijn	80,00	80,00
Re.Alto-Energy BV/SARL	België	Keizerslaan 20, 1000 Brussel	100,00	-
E-Offshore A LLC	VS	874, Walker Road, Suite C, 19904 Dover, Delaware	-	80,00
Atlantic Grid Investment A Inc	VS	1209 Orange Street, 19801 Wilmington,	-	80,00
Deelnemingen verwerkt volgens de vermogensmutatiemethode - Joint Ventures				
Nemo Link Ltd,	Verenigd Koninkrijk	Strand 1-3 - Londen WC2N 5EH	50,00	50,00
Deelnemingen verwerkt volgens de vermogensmutatiemethode – geassocieerde ondernemingen				
H.G.R.T S.A.S.	Frankrijk	1 Terrasse Bellini, 92919 La Défense Cedex	17,00	17,00
Coreso NV	België	Kortenberglaan 71, 1000 Brussel	22,16	22,16
Ampacimon NV	België	Rue de Wallonie 11, 4460 Grâce-Hollogne	20,54	20,54
Enervalis NV	België	Centrum-Zuid 1111, 3530 Houthalen-	17,36	12,47
Investerings verwerkt volgens IFRS9 - Overige participaties				
JAO SA	Luxemburg	2 Rue de Bitbourg, 1273 Luxemburg-Hamm	7,20	8,28
Atlantic Grid A LLC	VS	4445, Willard Av, Suite 1050, 20815 Chevy Chase, Maryland	-	7,46
European Energy Exchange (EEX)	Duitsland	Augustusplatz 9, 04109 Leipzig	4,32	4,16
TSCNET Services GmbH	Duitsland	Dingolfinger Strasse 3, 81673 München	5,36	6,16

8. Andere toelichtingen

8.1. Beheer van financiële risico’s en derivaten

PRINCIPES VAN FINANCIEEL RISICOBEEHEER

De Groep streeft ernaar om elk risico te identificeren en strategieën uit te stippelen om de economische impact op de resultaten van de Groep te beheersen.

De afdeling Risk Management stelt de risicobeheersingsstrategie vast, bewaakt de risicoanalyse en rapporteert aan het management en de auditcomité. Het financiële risicobeleid wordt toegepast door een geschikt beleid te bepalen en effectieve controle- en rapporteringsprocedures op te zetten. Er worden bepaalde afgeleide afdekkingsinstrumenten gebruikt in functie van de betreffende risico-inschatting. Afgeleide instrumenten worden uitsluitend als afdekkingsinstrumenten gebruikt. Het regelgevende kader waarin de Groep functioneert, beperkt in aanzienlijke mate de mogelijke gevolgen voor de winst- en verliesrekening (zie hoofdstuk 'Regelgevend kader en tarieven'). De gevolgen van o.a. rentestijging, kredietrisico enz. kunnen volgens de wetgeving in de tarieven verrekend worden.

KREDIETRISICO

Het kredietrisico omvat alle vormen van blootstelling aan een tegenpartij, d.w.z. waar tegenpartijen mogelijk hun verplichtingen ten opzichte van de Vennootschap in het kader van een lening, afdekking, afwikkeling en andere financiële activiteiten niet zullen nakomen. De Vennootschap is blootgesteld aan een kredietrisico bij zijn bedrijfsactiviteiten en thesaurieactiviteiten. Voor de bedrijfsactiviteiten heeft de Groep een actief kredietbeleid dat rekening houdt met de risicoprofielen van klanten. De blootstelling aan het kredietrisico wordt voortdurend bewaakt en daarom worden voor bepaalde grote contracten de nodige bankgaranties aan de tegenpartij gevraagd.

Op het einde van de verslagperiode was er geen sprake van belangrijke concentraties van kredietrisico. Het maximale kredietrisico is de boekwaarde van elk financieel actief, met inbegrip van afgeleide financiële instrumenten.

(in miljoen EUR)	2019	2018
Leningen en vorderingen - lange termijn	2,3	177,0
Leningen en vorderingen - korte termijn	488,0	558,9
Geldmiddelen en kasequivalenten	975,0	1.789,3
Beleggingen die voor verkoop beschikbaar zijn	7,0	7,1
Voor afdekking gebruikte renteswaps:		
Derivaten	(4,4)	(2,9)
Totaal	1.467,9	2.529,5

Hieronder is de beweging in de waardeverminderingen op leningen en vorderingen in de loop van het jaar opgenomen:

(in miljoen EUR)	Dubieuze debiteuren	Waarde-vermindering	Resterend saldo
Beginsaldo	1,7	(1,3)	0,4
Veranderingen tijdens het jaar	168,6	(168,5)	0,1
Stand per 31 december 2018	170,3	(169,8)	0,5
Beginsaldo	170,3	(169,8)	0,5
Veranderingen tijdens het jaar	29,4	(29,3)	0,1
Stand per 31 december 2019	199,6	(199,1)	0,5

Bijna alle dubieuze vorderingen zijn te wijten aan uitstaande vorderingen in verband met de wettelijke toeslagen in Duitsland. Indien de schuldenaar failliet gaat, wordt 50Hertz Transmission gecompenseerd door de regulator voor het geleden verlies.

De Groep gelooft dat de bedragen die meer dan 30 dagen voorbij vervaldatum zijn nog realiseerbaar zijn, gebaseerd op historisch betalingsgedrag en uitgebreide analyse van klantenkredietrisico, inclusief onderliggende kredietbeoordelingen van klanten indien beschikbaar. De kredietkwaliteit van de handels- en overige vorderingen wordt geëvalueerd op basis van een kredietbeleid.

IFRS 9 vereist dat de Groep financiële activa een bijzondere waardevermindering laat ondergaan op basis van een toekomstgerichte benadering van verwachte kredietverliezen (ECL).

De Groep past de vereenvoudigde benadering van IFRS 9 toe bij de waardering van de verwachte kredietverliezen, waarbij voor alle handelsvorderingen een vergoeding voor verwachte verliezen over de hele levensduur wordt gehanteerd.

Op elke verslagdatum wordt een analyse van de bijzondere waardevermindering uitgevoerd aan de hand van een voorzieningsmatrix om de verwachte kredietverliezen te meten. De voorzieningstarieven zijn voor alle klanten gebaseerd op vervallen dagen. Er is geen segmentering van klanten aangezien alle klanten gelijkaardige verliespatronen vertonen. Handelsvorderingen tussen vennootschappen zijn uitgesloten aangezien er geen kredietrisico is. Bovendien zijn handelsvorderingen in verband met een hangend commercieel geschil uitgesloten om dubbele voorzieningen te vermijden (voorziening voor risico's en lasten).

De voorzieningstarieven zijn gebaseerd op de betalingsprofielen van de verkopen over een periode van 36 maanden voor respectievelijk 31 december 2018 of 31 december 2019 en de overeenstemmende historische kredietverliezen die in deze periode werden ervaren. Aangezien het verkoops- en betalingsprofiel van de klanten van de Groep over de jaren heen heel stabiel is gebleven, is de Groep van mening dat de historische kredietverliezen een goede indicatie vormen voor toekomstige (verwachte) kredietverliezen.

Vervolgens wordt een verlies bij ingebrekestelling berekend als percentage van het bedrag van de handelsvorderingen dat niet door een bankgarantie is gedekt. Het totale uitstaande bedrag van de handelsvorderingen, gedekt door een bankgarantie bedraagt € 30.2 miljoen. Het percentage, verlies bij ingebrekestelling, wordt vermenigvuldigd met de uitstaande handelsvorderingen.

Op basis daarvan werd de verliesvoorziening per 31 december 2019 als volgt bepaald voor handelsvorderingen:

31 december 2018	Niet vervallen	0-30 dagen vervallen	31-60 dagen vervallen	61 dagen - 1 jaar vervallen	1 jaar - 2 jaar vervallen	> 2 jaar vervallen	Totaal
Verwacht kredietverlies (%)	0,0%	1,4%	6,0%	10,8%	72,2%	100,0%	
Handelsvorderingen - boekwaarde	406,7	3,6	0,5	20,8	0,3	0,2	432,2
Kredietverlies bij in gebrekestelling	91,2%	83,3%	78,8%	78,0%	86,1%	78%	
Provisie verwacht kredietverlies	0,1	0,1	0,0	1,7	0,2	0,2	2,3

31 december 2019	Niet vervallen	0-30 dagen vervallen	31-60 dagen vervallen	61 dagen - 1 jaar vervallen	1 jaar - 2 jaar vervallen	> 2 jaar vervallen	Totaal
Verwacht kredietverlies (%)	0,0%	0,6%	8,2%	12,3%	67,9%	100,0%	
Handelsvorderingen - boekwaarde	465,3	16,4	1,4	3,8	0,8	0,2	488,0
Kredietverlies bij in gebrekestelling	93,9%	92,6%	93,3%	92,6%	93,0%	92,2%	
Provisie verwacht kredietverlies	0,1	0,1	0,1	0,4	0,5	0,2	1,5

VALUTARISICO

De Groep is niet blootgesteld aan enig belangrijk valutarisico, noch ten gevolge van transacties, noch met betrekking tot de omzetting van vreemde valuta's in euro, aangezien ze geen significante buitenlandse investeringen of activiteiten heeft en minder dan 1% van haar kosten uitgedrukt zijn in andere munteenheden dan de euro.

LIQUIDITEITSRISICO

Het liquiditeitsrisico is het risico dat de Groep haar financiële verplichtingen niet zou kunnen nakomen. De Groep beperkt dit risico door de kasstromen op een continue basis te bewaken en ervoor te zorgen dat er steeds voldoende kredietfaciliteiten aanwezig zijn.

Het is de bedoeling van de Groep om een evenwicht te bewaren tussen de continuïteit van de financiering en flexibiliteit door het gebruik van bankleningen, bevestigde kredietfaciliteiten, een handelspapierprogramma enz. Voor financiering op middellange tot lange termijn gebruikt de Groep obligaties. Het looptijdenprofiel van de schuldenportefeuille is over meerdere jaren gespreid. De thesaurie van de Groep beoordeelt vaak haar financieringsbronnen, rekening houdend met haar eigen kredietbeoordeling en de algemene marktomstandigheden.

Obligatie-emissies in 2013, 2014, 2015, 2017, 2018 en 2019 en leningscontracten ondertekend met de EIB en andere banken in 2019 bewijzen dat de Groep toegang heeft tot verschillende financieringsbronnen.

(in miljoen EUR)	Nominale waarde	Eind- balans	Contra- ctuele kas- stromen	6 maand of minder	6-12 maan- den	1-2 jaar	2-5 jaar	> 5 jaar
Niet-afgeleide financiële instrumenten	8.406,0	8.384,0	(9.372,5)	(2.709,8)	(45,6)	(619,0)	(1.537,7)	(4.460,4)
Niet door zakelijke zekerheid gedekte obligaties	5.340,0	5.318,0	(6.212,1)	(592,5)	(41,2)	(607,6)	(1.014,6)	(3.956,2)
Niet door zakelijke zekerheid gedekte bankleningen en andere leningen	1.076,9	1.076,9	(1.171,3)	(128,2)	(4,4)	(11,4)	(523,1)	(504,2)
Handelsschulden en overige schulden	1.989.1	1.989.1	(1.989,1)	(1.989,1)	0,0	0,0	0,0	0,0
Afgeleide financiële verplichtingen	n.r.	2,9	(2,9)	(0,3)	(0,3)	(0,6)	(1,7)	0,0
Voor afdekking gebruikte renteswaps	n.r.	2,9	(2,9)	(0,3)	(0,3)	(0,6)	(1,7)	0,0
Totaal per 31 december 2018	8.406,0	8.386,9	(9.375,4)	(2.710,1)	(45,9)	(619,6)	(1.539,4)	(4.460,4)
Niet-afgeleide financiële	7.755,2	7.774,0	(8.588,9)	(1.894,7)	(547,2)	(102,3)	(1.580,2)	(4.389,5)
Niet door zakelijke zekerheid gedekte obligaties	5.340,0	5.315,7	(6.119,8)	(73,2)	(541,2)	(95,1)	(1.518,9)	(4.389,5)
Niet door zakelijke zekerheid gedekte bankleningen en andere leningen	1.050,4	1.093,6	(1.104,3)	(531,7)	(6,0)	(7,2)	(61,3)	(498,0)
Handelsschulden en overige schulden	1.356,9	1.356,9	(1.356,9)	(1,356.9)	0,0	0,0	0,0	0,0
Afgeleide financiële verplichtingen	n.r.	4,4	(4,4)	(4,4)	0,0	0,0	0,0	0,0
Voor afdekking gebruikte renteswaps	n.r.;	4,4	(4,4)	(4,4)	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal per 31 december 2019	7.747,4	7.770,7	(8.585,5)	(1.966,3)	(547,2)	(102,3)	(1.580,2)	(4.389,5)

Hieronder worden details van de gebruikte en ongebruikte reservekredietfaciliteiten gegeven:

(in miljoen EUR)	Vervaldag	Beschikbaar bedrag	Gemiddelde interestvoet	Bedrag Gebruikt	Bedrag Niet gebruikt
Bevestigde kredietfaciliteiten	08/07/2021	110,0	Euribor + 0,30%	75,0	35,0
Bevestigde kredietfaciliteiten	08/07/2021	110,0	Euribor + 0,30%	0,0	110,0
Bevestigde kredietfaciliteiten	08/07/2021	110,0	Euribor + 0,30%	0,0	110,0
Bevestigde kredietfaciliteiten	08/07/2021	110,0	Euribor + 0,30%	0,0	110,0
Bevestigde kredietfaciliteiten	08/07/2021	110,0	Euribor + 0,30%	0,0	110,0
Bevestigde kredietfaciliteiten	08/07/2021	100,0	Euribor + 0,30%	0,0	100,0
Voorschot op vaste termijn EGI	onbeperkt	2,5	Euribor + 0,75%	0,0	2,5
Bevestigde kredietfaciliteiten	24/03/2022	750,0	Euribor + 0,275%	0,0	750,0
Bevestigde kredietfaciliteiten	onbeperkt	150,0	av, 1M-Euribor +0,275%	0,0	150,0
Bevestigde kredietfaciliteiten	14/12/2026	150,0	0,90%	150,0	0,0
Totaal		1.702,5		225,0	1.477,5

RENTERISICO

Het renterisico is het risico dat de reële waarde of toekomstige kasstromen van een financieel instrument zullen fluctueren als gevolg van veranderingen in de markrentes. De risicoblootstelling van de Groep aan markrentes heeft voornamelijk betrekking op haar langlopende schulden met variabele rentevoeten. De Groep beheert haar renterisico met een evenwichtige portefeuille van leningen en financieringsverplichtingen met vaste en variabele rente. Om dit te beheren, zou de Groep renteswaps kunnen aangaan, wat ertoe zou leiden dat de Groep overeenkomt om op bepaalde intervallen het verschil tussen de vaste en de variabele rentebedragen, die berekend zijn op basis van een afgesproken theoretische hoofdsom, om te wisselen. Deze swaps worden gebruikt om de onderliggende schuldverplichtingen af te dekken. Per 31 december 2019 stonden renteswaps open voor een nominaal schuldbedrag van € 300 miljoen.

De tabel (zie Toelichting 6.13) geeft de gemiddelde rentevoet aan.

SENSIVITEITSANALYSE

Op korte of lange termijn zullen wijzigingen in rentetarieven geen invloed hebben op het geconsolideerde resultaat, daar de Groep functioneert in een regelgevend kader waarin de gevolgen van de fluctuaties van de financiële lasten via de tarieven worden gerecupereerd, behalve voor de elementen die rechtstreeks als niet-gerealiseerde resultaten worden opgenomen.

SENSIVITEITSANALYSE VAN DE REËLE WAARDE VOOR RENTESWAPS

Een wijziging van 100 basispunten in rentevoeten zou de overige gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten hebben verhoogd (verlaagd) met de hieronder vermelde bedragen:

(in miljoen EUR)	100 bp stijging	100 bp stijging
Renteswaps	7,1	(6,8)

AFDEKKINGSACTIVITEITEN EN DERIVATEN

De Groep is blootgesteld aan bepaalde risico's met betrekking tot haar lopende bedrijfsactiviteiten. Het primaire risico dat wordt beheerd met behulp van afgeleide instrumenten is het renterisico.

Alle afgeleide financiële instrumenten die de Groep aangaat, hebben betrekking op een onderliggende transactie of voorspelde blootstelling, afhankelijk van de verwachte impact op de resultatenrekening, en als aan de criteria van IFRS 9 is voldaan, beslist de Groep geval per geval of hedge accounting zal worden toegepast.

Derivaten niet aangewezen als afdekkingsinstrumenten

De Groep had geen derivaten die niet aangewezen zijn als afdekkingsinstrumenten.

Derivaten aangewezen als afdekkingsinstrumenten

In 2018 heeft de Groep het renterisico afgedekt in het kader van de verwerving van een participatie van 20% in 50Hertz Transmission (Duitsland), waarvoor initieel een overbruggingskrediet werd aangegaan. Om de potentiële blootstelling aan het renterisico af te dekken, heeft de Groep in juni 2018 een pre-hedge renteswap afgesloten om de marktrente op het ogenblik van de uitgifte van de obligatielening van € 300 miljoen vast te leggen. De Groep heeft hedge accounting toegepast omdat de derivatentransactie voldeed aan de vereisten van IFRS 9. Met de afwikkeling van de transactie in september werd het deel van de winst of het verlies op het derivaat opgenomen in de afdekkingsreserves en had het een impact van € 5,7 miljoen.

Deze afdekkingsreserves worden gerecycleerd tot winst en verlies over de levensduur van het onderliggende afgedekte instrument, d.w.z. de obligatielening met een looptijd van 10 jaar. In 2019 werd er een bedrag van € 0,6 miljoen gerecycleerd in de winst-en-verliesrekening.

Voor de lening met Publi-Part (€ 42,1 miljoen) en met derden ('Overige leningen', € 453,6 miljoen) zijn drie renteswaps afgesloten voor een totaal nominaal bedrag van € 300 miljoen om het Euribor-renterisico op deze leningen af te dekken. Alle drie de renteswaps zijn aangeduid als kasstroomafdekkingen onder IFRS 9. De negatieve netto reële waarde van deze renteswaps per 31 december 2019 bedraagt € 4,4 miljoen.

KAPITAALRISICOBEBEER

Het kapitaalstructuurbeheer van de Groep heeft tot doel de verhouding tussen schulden en eigen vermogen voor de gereguleerde activiteiten zoveel mogelijk in overeenstemming te houden met het aanbevolen niveau bepaald door het relevante regelgevende kader.

De richtlijnen voor dividenduitkeringen van de Vennootschap hebben betrekking op het optimaliseren van de dividenduitkeringen, rekening houdend met het feit dat er een zelffinancierend vermogen nodig is om haar wettelijke opdracht als transmissienetbeheerder uit te voeren, toekomstige CAPEX-projecten te financieren en, meer in het algemeen, de strategie van de Groep uit te voeren.

De Vennootschap biedt haar personeelsleden de mogelijkheid om in te schrijven op kapitaalverhogingen die uitsluitend aan hen zijn voorbehouden.

8.2. Toezegging en voorwaardelijke verplichtingen

TOEZEGGINGEN TOT AANKOOP VAN VASTE ACTIVA

Per 31 december 2019 had de Groep een toezegging voor € 1.558,4 miljoen met betrekking tot aankoopcontracten voor de installatie van materiële vaste activa voor de verdere uitbouw van het net.

ANDERE VOORWAARDELIJKE VERPLICHTINGEN EN TOEZEGGINGEN

Per 31 december 2019 had de Groep een toezegging voor € 182,2 miljoen met betrekking tot aankoopcontracten voor algemene uitgaven en onderhouds- en herstellingskosten.

Elia System Operator heeft ook een moedermaatschappijgarantie voor een bedrag van € 113,7 miljoen verstrekt aan zijn joint venture Nemo Link Ltd; deze had betrekking op de EPC-contracten en werd toegekend zodat Nemo Link Ltd de relevante interconnector kon bouwen.

Na de goedkeuring van de Waalse overheid en de CREG heeft Elia op 22 juni 2015 een overeenkomst met Solar Chest gesloten voor de verkoop van Waalse groenestroomcertificaten voor een totaalbedrag van € 275 miljoen, waarvan € 221 miljoen werd gerealiseerd in 2015 en een totaalbedrag van € 48 miljoen werd gerealiseerd in 2016. De missie van Solar Chest is Waalse groenestroomcertificaten te kopen, houden en verkopen voor periodes van vijf, zes en zeven jaar. In overeenstemming met de wetgeving realiseerde Solar Chest in september 2019 een veiling en werden 615.400 groene certificaten verkocht aan verschillende marktpartijen, wat resulteerde in een omzet van € 40 miljoen. Aan het einde van elke periode (30 juni 2020, 30 juni 2021 en 30 juni 2022) worden potentiële onverkochte certificaten teruggekocht door Elia. De CREG heeft aan Elia bevestigd en gegarandeerd dat de kosten en uitgaven voor de terugkoop van onverkoopbare certificaten aan het einde van elke reserveringsperiode volledig kunnen worden gerecupereerd via de tarieven voor 'heffingen', met als gevolg dat de potentiële terugkoop door Elia geen invloed zal hebben op de financiële prestaties van de Vennootschap.

In september 2017 verkocht Elia 2,8 miljoen aan groenestroomcertificaten aan het Waalse Gewest (d.w.z. het Waals Agentschap voor Lucht en Klimaat), wat leidde tot een nettokasinstroom van € 176,2 miljoen. Dit vloeide voort uit het decreet van 29 juni 2017, dat een wijziging was van het decreet van 12 april 2011 inzake de organisatie van de regionale elektriciteitsmarkt en het decreet van 5 maart 2008 inzake de oprichting van de Waals Agentschap voor Lucht en Klimaat. De door Elia overgedragen groenestroomcertificaten kunnen door dit agentschap geleidelijk worden doorverkocht vanaf 2022, rekening houdend met de marktomstandigheden voor groenestroomcertificaten op dat moment. De wetgeving bepaalt ook dat de groenestroomcertificaten gedurende maximaal 9 jaar in het bezit moeten blijven van dit agentschap. Na deze periode is Elia verplicht om onverkochte certificaten terug te kopen. Deze verbintenissen voor terugkoop hebben geen impact op de financiële prestaties van Elia, aangezien de kosten en uitgaven voor de terugkoop volledig moeten worden teruggevorderd door middel van de tarieven voor heffingen. In november 2018 verkocht Elia nog eens € 0,7 miljoen aan groenestroomcertificaten aan het Waalse Gewest (d.w.z. het Waals Agentschap voor Lucht en Klimaat), wat leidde tot een nettokasinstroom van € 43,3 miljoen. Net als voor de transactie in september 2017 kan van Elia geëist worden om een deel van de verkochte certificaten vanaf 2023 terug te kopen. Elke terugkoop zal worden gedekt door de tarieven voor heffingen. In 2019 heeft er geen transactie met het Waals Agentschap voor Lucht en Klimaat plaatsgevonden.

8.3. Verbonden partijen

CONTROLLERENDE ENTITEITEN

De referentieaandeelhouder van Elia Group is Publi-T en dat is sinds 2018 onveranderd gebleven. Behalve de jaarlijkse dividenduitkering en de kapitaalverhoging (zie Toelichting 6.12.1) hebben er in 2019 geen transacties plaatsgevonden met de referentieaandeelhouder.

De aandeelhoudersstructuur van de Groep is te vinden in het activiteitenverslag, p. 151. en toelichting 7.1.

TRANSACTIES MET PERSONEELSLEDEN IN INVLOEDRIJKE BESTUURSFUNCTIES

Invloedrijke bestuursfuncties worden uitgeoefend door de leden van de Raad van Bestuur van Elia en het directiecomité van Elia. Zowel de Raad van Bestuur van Elia als het directiecomité van Elia hebben een aanzienlijke invloed op de hele Elia groep.

Bij 50Hertz Transmission (Duitsland) zijn de personeelsleden in invloedrijke bestuursfuncties de leden van de raad van bestuur van Eurogrid International CVBA, die verantwoordelijk is voor het toezicht op de activiteiten van 50Hertz Transmission (Duitsland). De leden van het directiecomité van 50Hertz Transmission en de toezichtraad die op het niveau van het Duitse segment is ingesteld, zijn ook personeelsleden in invloedrijke bestuursfuncties.

De leden van de Raad van Bestuur van Elia zijn geen werknemers van de Groep. De details van de vergoeding voor hun mandaat zijn terug te vinden in het hoofdstuk 'Deugdelijk Bestuur' als onderdeel van dit jaarverslag (zie Remuneratieverslag p. 127-128). De leden van de Raad van Bestuur van Eurogrid International CVBA worden niet vergoed.

De andere personeelsleden in invloedrijke functies zijn werknemers van de Groep. De componenten van hun vergoeding worden hieronder weergegeven (i.e. behalve voor de bestuurders die geen werknemer zijn).

De namen van de personeelsleden in invloedrijke functies zijn te vinden in het hoofdstuk 'Deugdelijk Bestuur', p. 114-115.

Personeelsleden in invloedrijke functies ontvingen tijdens het jaar geen aandelenopties, speciale leningen of andere voorschotten van de Groep.

(in miljoen EUR)	2019	2018
Korte termijn personeelsbeloningen	5,1	4,8
Basisvergoedingen	3,0	4,1
Variabele vergoedingen	2,2	0,7
Vergoedingen na uitdiensttreding	0,7	0,7
Andere variabele vergoeding	2,1	1,2
Totale bruto vergoeding	8,0	6,7
Aantal personen (in eenheden)	13	12
Gemiddelde bruto vergoeding per persoon	0,6	0,6
Aantal aandelen (in eenheden)	19.216	24.331

TRANSACTIES MET JOINT VENTURES EN GEASSOCIEERDE ONDERNEMINGEN

Transacties tussen de Vennootschap en haar dochterondernemingen, die verbonden partijen zijn, werden geëlimineerd tijdens de consolidatie en worden bijgevolg niet opgenomen in deze toelichting.

Transacties met joint ventures en geassocieerde ondernemingen (zie definitie in deel 7.1) werden niet geëlimineerd; details van de transacties met andere verbonden partijen worden hieronder weergegeven:

(in miljoen EUR)	2019	2018
Transacties met geassocieerde ondernemingen	1,4	6,5
Verkopen van goederen	2,2	2,5
Aankopen van goederen	(4,1)	(2,5)
Rente- en soortgelijke opbrengsten	3,2	6,5
Uitstaande balansposities tegenover geassocieerde ondernemingen	0,6	196,6
Langetermijnvorderingen	0,0	174,7
Handelsvorderingen	0,7	10,5
Handelsschulden	(0,1)	(0,2)
Over te dragen opbrengsten en toe te rekenen kosten	0,0	(11,6)

Vóór de verwerving van de bijkomende participatie van 20% in 50Hertz Transmission (Duitsland) (zie Toelichting 7.1) werden alle transacties met de vennootschappen waaruit het Duitse segment bestaat, toegelicht in deze Toelichting. Aangezien de Elia groep met deze bijkomende participatie van 20% zeggenschap kreeg over dit segment, zijn de entiteiten in het segment 50Hertz Transmission (Duitsland) nu dochterondernemingen en dus niet langer inbegrepen.

In juni 2019 heeft Nemo Link Ltd. de lening met zijn aandeelhouders, National Grid en Elia System Operator, opgenomen in zijn aandelenkapitaal. Daarom zijn de uitstaande vorderingen op lange termijn en de daarmee verband houdende verkregen interesten in de boekwaarde van de participatie van Nemo Link Ltd. opgenomen. Zie Toelichting 6.5 voor meer informatie over deze transactie en Toelichting 8.2 voor details over de garanties die Elia System Operator heeft afgegeven voor haar joint venture Nemo Link Ltd.

TRANSACTIES MET AANDEELHOUDERS

De Groep heeft ook een uitstaande lening met haar aandeelhouder PubliPart voor een bedrag van € 42,1 miljoen. We verwijzen naar Toelichting 6.13 voor meer details.

TRANSACTIES MET VERBONDEN PARTIJEN

Bovendien beoordeelde het Directiecomité van Elia ook of er transacties plaatsvonden met entiteiten waarin zij of leden van de Raad van Bestuur een invloed van betekenis uitoefenen (bijv. posities als CEO, CFO, vicevoorzitter van het Directiecomité enz.).

In 2019 waren er enkele belangrijke transacties met verschillende distributiesysteembeheerders (Sibelga, Eandis), die klanten zijn van Elia Groep. Al deze transacties vonden plaats binnen de normale bedrijfsactiviteiten van Elia. De totale waarde van de gerealiseerde verkopen bedroeg € 4,6 miljoen en had betrekking op gereguleerde verkoopcontracten met een vooraf door de regulator vastgestelde prijs. De totale waarde van de uitgaven bedroeg € 2,3 miljoen. Per 31 december 2019 bedroegen de openstaande handelsvorderingen € 0,3 miljoen en was er een openstaand saldo handelsschulden van € 0,5 miljoen.

8.4. Gebeurtenissen na balansdatum

In het kader van de Covid-19 crisis heeft Elia, als TNB, een belangrijke maatschappelijke rol. Elia werkt nauw samen met de autoriteiten om de continuïteit van zijn activiteiten te verzekeren, de elektriciteitsbevoorrading verzekeren en zorgen voor de continuïteit van de activiteiten voor al zijn klanten.

Op datum van de goedkeuring van de jaarrekening en het jaarverslag door de Raad van Bestuur, is het te vroeg om een accurate inschatting te maken van de impact van Covid-19 op de activiteiten van de Groep, de financiële resultaten en de liquiditeitspositie in 2020.

Het grootste deel van Elia's cash-flows en financiële prestaties zijn verzekerd door een gereguleerd kader. Dit vermijdt dat Covid-19 een belangrijke impact heeft op Elia. Mogelijke dalingen in inkomsten kunnen tijdelijk de liquiditeitsbehoeften beïnvloeden, maar deze worden van nabij opgevolgd. Bijkomend, zulke dalingen in inkomsten zijn over het algemeen 100% te recupereren in toekomstige tarieven. Daardoor voorziet Elia op dit moment geen materiële impact op de financiële prestaties voor 2020. Niettegenstaande is het waarschijnlijk dat er andere impacten zijn, zoals bijvoorbeeld een vertraging in de uitvoering van investeringsprojecten, alhoewel dat deze vertragingen niet beschouwd worden als hebbende een belangrijke impact op de winstgevendheid. Voor 2019, aangezien de toetsing op bijzondere waardevermindering op de goodwill in hoofdstuk 6.3 van het jaarverslag gebaseerd is op lange termijn voorspellingen en kasstromen, oordeelt Elia momenteel dat de mogelijke impacten van deze crisis niet tot andere conclusies zou leiden.

8.5. Varia

Gevolgen van het Verenigd Koninkrijk dat de Europese Unie verlaat

De Groep heeft een analyse gedaan van de potentiële impact op de jaarrekening van de Groep in geval van een harde of zachte brexit. Het grootste risico dat werd vastgesteld, had betrekking op haar joint venture Nemo Link Ltd.

Uit de analyse van de Groep is gebleken dat Nemo Link Ltd klaar is voor zowel het scenario van een zachte als een harde brexit. Bij een zachte brexit zou het VK in de Interne Energiemarkt (IEM) blijven. Bij een harde brexit zou het de IEM verlaten.

De Groep heeft met succes een consultatie afgerond die ertoe heeft geleid dat de toegangsregels van de IEM door beide regulatoren werden goedgekeurd, mocht zich een zachte brexit voordoen. Tegelijk werden niet-IEM-toegangsregels ter consultatie verstuurd, mocht zich een harde brexit voordoen. Hoewel er een goedgekeurde brexit-deal is tussen het Verenigd Koninkrijk en Europa, die van kracht is vanaf 31 januari 2020, is een harde brexit nog steeds mogelijk als er eind 2020 geen overeenkomst tussen de twee partijen is.

Uit alle ontvangen feedback en de uitgevoerde analyse kan algemeen worden geconcludeerd dat Nemo Link zowel bij een zachte als een harde brexit operationeel zou blijven. De rentabiliteit van de investering zou ook grotendeels onaangetast blijven door het boven- en ondergrensmechanisme (zie Toelichting 9.3), dat zekerheid biedt met betrekking tot de kasstromen van de vennootschap over een periode van 25 jaar.

Afgezien van het hierboven aangestipte risico verwacht de Groep dat de brexit een zeer beperkte impact zal hebben op de geconsolideerde jaarrekening.

8.6. Diensten verleend door de commissarissen

De Algemene Aandeelhoudersvergadering heeft KPMG Bedrijfsrevisoren BCBVA aangesteld als commissaris (vertegenwoordigd door dhr. Alexis Palm) en Ernst & Young Bedrijfsrevisoren BCBVA (vertegenwoordigd door dhr. Patrick Rottiers) voor de audit van de geconsolideerde jaarrekening van Elia System Operator nv en de audit van de statutaire jaarrekening van Elia System Operator nv, Elia Asset nv, Elia Engineering nv., Elia Grid International nv en Eurogrid International nv.

50Hertz Transmission (Duitsland) heeft Ernst & Young GmbH aangesteld voor de audit van de geconsolideerde jaarrekening van Eurogrid GmbH en de statutaire jaarrekening van 50Hertz Transmission GmbH en 50Hertz Offshore GmbH. KPMG GmbH werd aangesteld voor de audit van Elia Grid International GmbH.

De volgende tabel vermeldt de honoraria van het college van commissarissen en van hun verbonden ondernemingen met betrekking tot de verleende diensten voor het boekjaar 2019:

in EUR	België	Duitsland	Total
Statutaire audit	306.434	281.913	588.347
Audit gerelateerd	291.621	8.410	300.031
Winstbelastingen	4.260	0	4.260
Indirecte belastingen	2.953	0	2.953
Overig advies	182.236	8.410	190.646
Totaal	787.504	298.733	1.086.237

9. REGELGEVEND KADER EN TARIEVEN

9.1. Regelgevend kader in België

9.1.1. Federale wetgeving

De Elektriciteitswet vormt de algemene basis van het regelgevend kader en bevat de belangrijkste principes die van toepassing zijn op de activiteiten van Elia als beheerder van het transmissienet voor elektriciteit in België.

Deze wet werd grondig gewijzigd op 8 januari 2012 door de omzetting op federaal niveau van het derde pakket van Europese richtlijnen. De nieuwe Elektriciteitswet die eruit voortvloeit:

- verscherpt de ontvlechting van de transmissieactiviteiten (productie, distributie en bevoorrading);
- bepaalt meer in detail de regels met betrekking tot het beheer van en de toegang tot het transmissienet;
- herdefinieert de wettelijke opdracht van de transmissienetbeheerder, en breidt ze meer bepaald uit tot de offshore gebieden die binnen het rechtsgebied van België vallen; en
- verruimt de bevoegdheden van de regelgevende instantie, in het bijzonder voor het bepalen van de transmissietarieven.

Verscheidene koninklijke besluiten verschaffen meer details over het regelgevende kader dat van toepassing is op de transmissienetbeheerder, en in het bijzonder het koninklijk besluit inzake het federaal technisch reglement. De beslissingen van de CREG (Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas) vullen deze bepalingen aan, wat resulteert in het regelgevend kader waarbinnen Elia zijn activiteiten uitoefent op federaal niveau.

9.1.2. Gewestelijke wetgeving

De drie Belgische gewesten zijn op hun respectieve grondgebieden verantwoordelijk voor de lokale transmissie van elektriciteit op netten met een spanning gelijk aan of lager dan 70 kV. De gewestelijke regulatoren hebben bevoegdheid over het niet-tarifaire luik van de reglementering voor het lokale transmissienet; de bepaling en de controle van de tarieven vallen onder de bevoegdheid van de federale overheid.

Het Vlaamse Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Waalse Gewest hebben ook de bepalingen van het derde Europese pakket die hen aanbelangen in hun regelgeving omgezet. De gewestdecreten werden aangevuld met verscheidene andere voorschriften over openbare dienstverplichtingen, hernieuwbare energie en toelatingsprocedures voor leveranciers.

9.1.3. Regelgevende instanties

Zoals de EU-wetgeving het vereist, wordt de Belgische elektriciteitsmarkt door onafhankelijke regulatoren bewaakt en gecontroleerd.

FEDERALE REGULATOR

De CREG is de federale regelgevende instantie en zijn bevoegdheden ten aanzien van Elia zijn onder andere:

- het goedkeuren van de standaardvoorwaarden van de drie hoofdcontracten die door de Vennootschap op federaal niveau worden gebruikt: het verbindingscontract, het toegangscontract en het ARP-contract;
- het goedkeuren van het systeem voor capaciteitstoewijzing aan de grenzen tussen België en zijn buurlanden;
- het goedkeuren van de benoeming van de onafhankelijke leden van de Raad van Bestuur;
- het bepalen van de tariefmethodologie die de netbeheerder moet naleven bij de berekening van de verschillende tarieven die op de netgebruikers worden toegepast;
- het afleveren van een certificaat om zeker te zijn dat de netbeheerder wel degelijk de eigenaar is van de infrastructuur die hij beheert en voldoet aan de voorschriften inzake onafhankelijkheid ten opzichte van producenten en leveranciers.

GEWESTELIJKE REGULATOREN

De exploitatie van elektriciteitsnetten met een spanning gelijk aan of lager dan 70 kV valt onder de bevoegdheid van de respectieve gewestelijke regulatoren. Elk van hen kan van om het even welke beheerder (met inbegrip van Elia wanneer deze dergelijke spanningsnetten exploiteert) eisen om alle specifieke bepalingen van de gewestelijke voorschriften inzake elektriciteit na te leven, op straffe van administratieve boetes of andere sancties. De gewestelijke regulatoren hebben echter geen bevoegdheid over de bepaling van de elektriciteitstransmissietarieven. De tariefbepaling voor de elektriciteitsnetten die een transmissiefunctie hebben is uitsluitend een bevoegdheid van de CREG.

9.1.4. Tariefbepaling

TARIEFREGELGEVING

Op 18 december 2014 werd door de CREG een besluit aangenomen tot vaststelling van de methoden gebruikt voor het berekenen en vastleggen van de tariefvoorwaarden voor de gebruikers van het elektriciteitsnet met een transmissiefunctie. Elia heeft deze methodologie gebruikt als basis voor zijn tariefvoorstel voor 2016-2019 dat op 30 juni 2015 werd voorgelegd. Dit tariefvoorstel, aangepast aan de besprekingen tussen Elia en de CREG in de loop van het 2e semester van 2015, werd op 3 december 2015 goedgekeurd door de regulator.

TARIEFREGLEMENTERING VAN TOEPASSING IN BELGIË

Het grootste deel van de inkomsten van Elia als beheerder van netten met een transmissiefunctie (het transmissienet en de lokale en gewestelijke transmissienetten in België) is afkomstig van de gereguleerde tarieven die Elia aanrekent voor het gebruik van deze netten (tariefinkomsten) en die op voorhand door de CREG worden goedgekeurd. Op 1 januari 2008 trad een gereguleerd tariefmechanisme in werking, waarbij de goedgekeurde tarieven gelden voor periodes van vier jaar, behoudens uitzonderlijke omstandigheden.

Het tariefmechanisme is gebaseerd op de boekhouding volgens de Belgische boekhoudkundige regels (BE GAAP). De tarieven worden vastgesteld op basis van gebudgetteerde kosten, verminderd met een aantal niet-tarifaire opbrengsten. Deze kosten worden vervolgens

gedeeld zowel op basis van een raming van de elektriciteitsvolumes die van het net worden afgenomen en van het ter beschikking gestelde vermogen als, voor sommige kosten, op basis van de geraamde volumes van in het net geïnjecteerde elektriciteit, overeenkomstig de bepalingen van de tariefmethodologie die door de CREG is opgesteld.

De in aanmerking genomen kosten omvatten de geraamde waarde van de toegestane billijke vergoeding van het geïnvesteerde kapitaal, een schatting van de aan Elia toegekende bedragen uit hoofde van prestatiegebonden incentives en de prognoses voor diverse kostencategorieën. Deze kosten zijn onderverdeeld in drie groepen: de beheersbare kosten, waarvoor efficiëntiewinsten of verliezen evenredig verdeeld worden tussen Elia (stijging of daling van de toegelaten winst) en de netgebruikers (stijging of daling van de toekomstige tarieven); de niet-beheersbare kosten, die Elia niet kan beïnvloeden en waarvoor afwijkingen ten opzichte van het budget volledig worden toegerekend aan de totale opbrengsten van de toekomstige gereguleerde periode; de beïnvloedbare kosten, waarvoor een gemengde regel geldt (zie de informatie hieronder over beheersbare en niet-beheersbare elementen en beïnvloedbare kosten).

BILLIJKE VERGOEDING

De billijke vergoeding is het rendement op het kapitaal dat in het net werd geïnvesteerd. Ze is gebaseerd op de gemiddelde jaarlijkse waarde van het gereguleerd actief (Regulated Asset Base - RAB), die jaarlijks wordt berekend, rekening houdend met nieuwe investeringen, afschrijvingen en variatie van de behoeften aan bedrijfskapitaal.

In deze context wordt de billijke vergoeding berekend volgens een formule die een verschillend rendement toekent aan het eigen vermogen dat 33 % vertegenwoordigt van de RAB (deel A) en aan het eigen vermogen dat deze verhouding overschrijdt (deel B). Deze formule is als volgt:

Billijke vergoeding = A + B met:

- A = [33% x gemiddelde RAB in jaar n x [(OLO n)+(bèta x risicopremie)] x illiquiditeitspremie] plus
- B = [(S – 33%) x gemiddelde RAB x (OLO n + 70 basispunten)] waarbij:
- OLO is de rentevoet van Belgische lineaire obligaties op 10 jaar, voor het betrokken jaar;
- S = geconsolideerd eigen vermogen/RAB, volgens de Belgische boekhoudnormen (BE GAAP);
- bèta (β) = moet worden berekend op basis van de dagprijzen van het aandeel Elia, vergeleken met de index BEL 20, over een periode van drie jaar; de waarde van bèta kan niet lager zijn dan 0,53;
- de risicopremie is vastgelegd op 3,5%;
- de illiquiditeitspremie is vastgelegd op 1,10.

DEEL A

Het vergoedingspercentage (in %) zoals vastgesteld door de CREG voor het jaar 'n' is gelijk aan de som van de risicoloze rentevoet, dit wil zeggen de gemiddelde rente van Belgische lineaire obligaties op 10 jaar, en een premie voor het risico van de aandelenmarkt, gewogen door de toepasselijke bètafactor.

De referentieverhouding van 33% wordt toegepast op de gemiddelde waarde van het gereguleerd actief (RAB) van Elia om het referentievermogen van Elia te berekenen.

Door de opgelegde referentieverhouding stimuleert de CREG een verhouding tussen het eigen vermogen en het gereguleerd actief die zo dicht mogelijk bij 33% ligt. Bijgevolg wordt deel B (dat van toepassing is op het deel van het referentievermogen dat 33% van het gereguleerd actief overschrijdt) vergoed tegen een lager tarief.

DEEL B

Indien de effectieve verhouding van het eigen vermogen van Elia hoger is dan de referentieverhouding, dan wordt het surplus vergoed tegen een percentage dat op de volgende manier wordt berekend: [(OLO n + 70 basispunten)].

Bovendien kan de regulator, in overeenstemming met de elektriciteitswet, hogere rendementen vaststellen voor het geïnvesteerde kapitaal om projecten van nationaal of Europees belang te financieren (zie verder 'Andere incentives').

Niet-beheersbare elementen

Deze categorie van kosten en opbrengsten waarover Elia geen directe controle heeft, is niet onderworpen aan incentivemechanismen door de CREG, en wordt volledig bestemd voor de berekening van de inkomsten die door de tarieven moeten worden gedekt. De tarieven worden vastgesteld op basis van de geraamde waarde van deze kosten en het verschil met de werkelijke waarden wordt ex post bestemd voor de berekening van de tarieven voor de volgende periode.

De belangrijkste niet-beheersbare kosten zijn afschrijvingen van materiële vaste activa, nevendiensten (met uitzondering van kosten in verband met de reservering van nevendiensten, behalve 'black start', die als 'beïnvloedbare kosten' worden beschouwd), kosten in verband met door een overheidsinstantie opgelegde verplaatsingen van lijnen en belastingen. Ook financiële lasten waarvoor het embedded-debt principe van toepassing is, zijn niet-beheersbaar. Bijgevolg zijn alle werkelijke en redelijke financieringskosten in verband met schuldfinanciering inbegrepen in de tarieven. Sommige inkomsten zijn niet-beheersbaar, zoals inkomsten uit grensoverschrijdende congestie of financiële inkomsten.

Beheersbare elementen

De kosten en opbrengsten waarover Elia directe controle heeft, zijn onderworpen aan een incentivemechanisme, wat inhoudt dat Elia wordt aangezet om deze kosten te verminderen en deze opbrengsten te verhogen. Zo worden de inspanningen voor efficiënties (en omgekeerd ook de inefficiënties) die Elia realiseert voor de helft verdeeld over de winst van Elia en de toekomstige tarieven.

Beïnvloedbare kosten

De kosten in verband met de reservering van ondersteunde diensten, behalve 'black start', worden beschouwd als 'beïnvloedbare kosten', d.w.z. dat de winst van Elia gedeeltelijk (ten belope van 15%) wordt beïnvloed door de stijging of de vermindering van deze kosten, binnen bepaalde grenzen (- 2 miljoen en + 6 miljoen euro vóór belasting).

Andere incentives

Het door de regulator vooraf bepaalde tarief omvat naast de billijke vergoeding ook alle onderstaande incentives. Indien Elia niet zou presteren volgens deze incentives zoals bepaald door de regulator, zal het bedrag van deze incentives dat aan Elia kan worden toegerekend, worden verminderd. De impact wordt weerspiegeld in de over te dragen opbrengsten die toekomstige tariefverlagingen zullen genereren – zie onderstaande beschrijving van het afrekeningsmechanisme.

- *Marktintegratie:* Deze incentive bestaat uit drie luiken: (i) verbetering van de importcapaciteit van België en (ii) stijging van de sociale welvaart door de regionale marktkoppeling. Deze twee componenten hebben een uitsluitend positief effect op het nettoresultaat, met een respectief maximum van 6 miljoen en 11 miljoen euro (vóór belasting). (iii) de winsten (dividenden en vermogenswinsten) die voortvloeien uit de financiële participatie van Elia in bepaalde ondernemingen en die bijdragen aan de marktintegratie (CASC, CORESO, HGRT, APX-ENDEX). Dit wordt verdeeld over Elia (60%) en de toekomstige tarieven (40%).
- *Investeringsprogramma:* Deze incentive beoogt drie doelstellingen: (i) de verantwoording ex ante en ex post door Elia van de uitgaven voor elke investering (deze doelstelling draagt met een maximum van 2,5 miljoen euro bij aan de winst vóór belasting) (ii) de naleving van de geplande data voor de indienstelling van de projecten Stevin, Brabo, Alegro en van de 4e dwarsregeltransformator (1 miljoen euro vóór belasting per project dat tijdig in dienst wordt gesteld). (iii) de uitvoering van een lijst van geselecteerde strategische projecten, vooral investeringen ter versterking van de Europese integratie ('mark-up incentive'). De mark-up wordt berekend als percentage op het totale werkelijk bestede bedrag waarbij de investeringsbedragen zijn geplafonneerd per jaar en per project en de incentive wordt berekend op basis van het werkelijk geïnvesteerde bedrag. De markup wordt toegepast op het volledige percentage wanneer het percentage van OLO lager dan of gelijk is aan 0,5%. Deze wordt verminderd als het percentage van OLO hoger is dan 0,5% en daalt tot 0 voor een percentage van OLO dat gelijk is aan of hoger is dan 2,16%. Er dient te worden opgemerkt dat 10% van de voor elk project verkregen mark-up moet worden terugbetaald indien het project niet binnen de gestelde termijn is voltooid of indien het project na de inbedrijfstelling niet voldoende beschikbaar is.
- *Continuïteit in de stroomvoorziening:* Elia geniet een incentive berekend op basis van de AIT (Average Interruption Time), gemeten op jaarbasis. Het toegekende bedrag is beperkt tot 2 miljoen euro (vóór belasting).
- *Innovatie:* De incentive wordt berekend op basis van het bedrag van de gemaakte kosten voor het verkrijgen van innovatiesubsidies, met een maximumbedrag dat overeenkomt met 50% van het subsidiebedrag of met 1 miljoen euro (vóór belasting).
- *Discretionaire incentive:* De CREG bepaalt elk jaar de doelstellingen die Elia moet bereiken in het kader van deze incentive. Deze hebben voornamelijk betrekking op de uitvoering van projecten en mechanismen om het evenwicht tussen vraag en aanbod op de elektriciteitsmarkt te bewaren. Deze incentive draagt bij aan de winst voor een maximum van 2 miljoen euro (vóór belasting).

Regelgevend kader voor de Modular Offshore Grid

Op 29 maart 2018 heeft de CREG de tariefmethodologie goedgekeurd om specifieke regels op te nemen die van toepassing zijn op de investering in de Modular Offshore Grid. De belangrijkste kenmerken zijn (i) een specifiek premierisico dat op deze investering moet worden toegepast, (ii) het afschrijvingspercentage dat van toepassing is op MOG-activa, (iii) bepaalde kosten die specifiek zijn voor de MOG en anders worden geclassificeerd dan de kosten voor onshore activiteiten, (iv) de vaststelling van het niveau van de kosten zal worden bepaald op basis van de kenmerken van de MOG-activa en ten slotte (v) specifieke incentives met betrekking tot het beheer en de exploitatie van de offshore activa.

Gereguleerde overlopende rekeningen: afwijkingen van gebudgetteerde waarden

De werkelijke volumes vervoerde elektriciteit kunnen op jaarbasis verschillen van de voorspelde volumes. Als de vervoerde volumes hoger (of lager) zijn dan de voorspelde, wordt de afwijking van de gebudgetteerde waarde geboekt op een overlopende rekening tijdens het jaar waarin ze zich voordoet en creëert ze een 'gereguleerde schuld' (of 'gereguleerde opbrengst'). Ongeacht afwijkingen tussen de voorspelde parameters voor tariefbepaling (billijke vergoeding, niet-beheersbare elementen, beheersbare elementen, beïnvloedbare kosten, incentivecomponenten, toewijzing van kosten en opbrengsten tussen gereguleerde en niet-gereguleerde activiteiten) en de effectief gemaakte kosten of opbrengsten met betrekking tot deze parameters, neemt de CREG de uiteindelijke beslissing over de vraag of de gemaakte kosten/opbrengsten redelijk worden geacht om te worden gedragen door de tarieven. Deze beslissing kan leiden tot de afwijzing van gemaakte kostenelementen en indien dergelijke kostenelementen worden afgewezen, wordt het bedrag niet in aanmerking genomen voor de tariefbepaling van de volgende periode. Ondanks het feit dat Elia een rechterlijke toetsing van dergelijke beslissingen kan vragen, kan een afwijzing, indien deze rechterlijke toetsing geen succes zou hebben, een negatieve impact hebben op de financiële positie van Elia.

Allocatie van kosten en opbrengsten tussen gereguleerde en niet-gereguleerde activiteiten

De tariefmethodologie voor 2016-2019 bevat een mechanisme voor de ontwikkeling van nieuwe activiteiten door Elia buiten het toepassingsgebied van de regulering in België en waarvan de kosten niet worden gedekt door de nettatarieven in België. Deze methodologie voert een mechanisme in om te verzekeren dat de impact van financiële deelnemingen van Elia in andere vennootschappen die door de CREG niet worden beschouwd als deel van de RAB (zoals deelnemingen in gereguleerde of nietgereguleerde activiteiten buiten België, zoals het aandeelhouderschap in 50Hertz of EGI) neutraal is voor de Belgische netgebruikers.

Openbare dienstverplichtingen

In haar rol als netbeheerder is Elia onderworpen aan verschillende openbare dienstverplichtingen die worden opgelegd door de overheid en/of reguleringsmechanismen. Overheidsinstanties/reguleringsmechanismen leggen openbare dienstverplichtingen vast in verschillende domeinen (promotie van hernieuwbare energie, sociale steun, vergoedingen voor het gebruik van het publieke domein, offshore aansprakelijkheid, enz.) die door de netbeheerders moeten worden uitgevoerd. De kosten die de netbeheerders voor deze verplichtingen maken, worden volledig gedekt door tarifaire 'heffingen' zoals goedgekeurd door de CREG. De uitstaande bedragen worden opgenomen als heffingen (zie Toelichtingen 6.9 voor Overige vorderingen en 6.17 voor Overige schulden).

9.2. Regelgevend kader in Duitsland

9.2.1. Relevante wetgeving

Het Duitse regelgevend kader is verdeeld over diverse wetgevingsstukken. De kernwet is de Duitse wet inzake de energievoorziening (Energiewirtschaftsgesetz - EnWG), die het algemene wettelijke kader definieert voor de gas- en elektriciteitsvoorziening in Duitsland. De EnWG wordt ondersteund door een aantal wetten, verordeningen en regulerende besluiten, die gedetailleerde bepalingen verstrekken over het huidige stelsel van incentiverende regelgeving, boekhoudmethoden en toegangscontracten voor het net, met inbegrip van:

- De Verordening inzake de tarieven van het elektriciteitsnet (Verordnung über die Entgelte für den Zugang zu Elektrizitätsversorgungsnetzen (Stromnetzentgeltverordnung – StromNEV)), die onder andere beginselen en methoden vaststelt voor de berekening van de netwerkstarieven en verdere verplichtingen van de systeembeheerders;
- De verordening inzake toegang tot het elektriciteitsnet (Verordnung über den Zugang zu Elektrizitätsversorgungsnetzen of de Stromnetzzugangsverordnung – StromNZV), die de basisvoorschriften beschrijft voor de incentiverende regulering voor TNB's en transmissienetten (en andere soorten netten) door vaststelling van het vereffeningssysteem (Bilanzkreissystem), planning van elektriciteitsbevoorrading, regelingsenergie en andere algemene verplichtingen, bijv. congestiebeheer (Engpaßmanagement), publicatieverplichtingen, metering, minimumeisen voor verschillende soorten contracten en de verplichting van bepaalde netbeheerders om het Bilanzkreissystem voor de hernieuwbare energiebronnen te beheren;
- De verordening inzake incentiverende regelgeving (Verordnung über die Anreizregulierung der Energieversorgungsnetze of de Anreizregulierungsverordnung – ARegV), die de basisvoorschriften beschrijft voor de incentiverende regulering voor TNB's en andere netbeheerders (zoals hierna meer in detail beschreven). Ook worden hier algemene richtlijnen gegeven voor productiviteitsbenchmarking, welke kosten daarbij in aanmerking worden genomen, welke methode gebruikt kan worden om de inefficiëntie te bepalen en hoe dit vertaald kan worden naar jaarlijkse doelstellingen voor productiviteitsgroei.

9.2.2. Regelgevende instanties in Duitsland

De regelgevende instanties voor de energiesector in Duitsland zijn het Bundesnetzagentur (BNetzA) in Bonn (voor netten waarop 100.000 en meer netgebruikers rechtstreeks of onrechtstreeks aangesloten zijn) en de specifieke regelgevende instanties in de respectieve deelstaten (voor netten waarop minder dan 100.000 netgebruikers rechtstreeks of onrechtstreeks aangesloten zijn). De regelgevende instanties zijn onder andere belast met de niet-discriminerende toegang tot het net voor derde partijen en het toezicht op de tarieven die de netbeheerders toepassen voor het gebruik van het net. 50Hertz Transmission en 50Hertz Offshore zijn onderworpen aan de bevoegdheid van het BNetzA.

9.2.3. Tarieven in Duitsland

Het huidige mechanisme voor de tariefregelgeving in Duitsland is vastgelegd in de ARegV-verordening. Krachtens de ARegV-verordening worden de nettatarieven vastgesteld om een vooraf bepaalde inkomstenlimiet, zoals vastgesteld door het BNetzA, te genereren voor elke TNB en voor elke gereguleerde periode. De inkomstenlimiet is voornamelijk gebaseerd op de kosten van een basisjaar en wordt vastgelegd voor de volledige gereguleerde periode, behalve wanneer de limiet wordt aangepast om rekening te houden met specifieke gevallen die in de ARegV zijn bepaald. Het is de netbeheerders niet toegestaan om hun individueel bepaalde inkomstenlimiet te overschrijden. Elke gereguleerde periode duurt vijf jaar, de derde gereguleerde periode is gestart op 1 januari 2019 en zal eindigen op 31 december 2023. Tarieven zijn algemeen en niet onderworpen aan onderhandeling met klanten. Individuele tarieven worden slechts aan bepaalde klanten toegestaan (in bepaalde vaste omstandigheden die in de toepasselijke wetten worden vermeld) volgens § 19 StromNEV (bijvoorbeeld bij alleengebruik van netactiva). Het BNetzA moet deze individuele tarieven goedkeuren.

Voor de inkomstenlimiet worden de kosten die een netbeheerder maakt in twee categorieën ingedeeld:

- Permanente niet-beïnvloedbare kosten (PNBK): Deze kosten zijn voor 100% geïntegreerd in de 'inkomstenlimiet' en zijn dus volledig gedekt door de nettatarieven, weliswaar doorgaans met een vertraging van twee jaar. De PNBK omvatten het rendement op het eigen vermogen, de bedrijfsbelasting, de financieringskosten, afschrijvingen en operationele kosten (op dit moment vastgelegd op 0,8% van de geactiveerde investeringskosten van de respectieve onshore investeringen) voor wat de investeringsmaatregelen worden genoemd. De financieringskosten met betrekking tot de investeringsmaatregelen zijn op dit moment begrensd tot de effectieve financieringskosten of tot de financieringskosten berekend in overeenstemming met een gepubliceerde richtlijn van het BNetzA, indien dat bedrag lager is. Sinds 2012 worden de kosten in verband met deze investeringsmaatregelen gebaseerd op ramingen. De verschillen tussen de ramingen en de effectieve waarden worden weerspiegeld in de overlopende rekening van het afrekeningsmechanisme. Bovendien omvatten de PNBK de kosten voor de ondersteunende diensten, de netverliezen, de inschakelingskosten, de Europese initiatieven en de opbrengsten van de veilingen. Deze kosten en opbrengsten zijn opgenomen in de inkomstenlimiet op basis van een procedureel reguleringsmechanisme van het federaal agentschap voor netwerken conform Artikel 11(2) ARegV (FSV). Het reguleringsproces met betrekking tot ondersteunende diensten en kosten voor netwerkverliezen geeft de systeembeheerder een stimulans om de geplande kosten via een bonus- en boetemechanismen te overtreffen. Sinds de herziening van de ARegV in 2016 worden ook de kosten voor de beperking van hernieuwbare energiebronnen om netcongestie tegen te gaan, gebaseerd op ramingen. Bovendien kunnen ook kosten die voortvloeien uit Europese projecten van gemeenschappelijk belang (Projects of Common Interest – PCI) waarvoor tot een kostenbijdrage van Duitsland is beslist, worden opgenomen als PNBK, zij het met een vertraging van twee jaar.
- Tijdelijke niet-beïnvloedbare kosten (TNBK) en beïnvloedbare kosten (BK): Deze kosten omvatten het rendement op eigen vermogen, de afschrijvingen, de financieringskosten, de bedrijfsbelasting en andere operationele kosten en zijn onderworpen aan een incentivemechanisme dat is vastgelegd door het BNetzA en dat een efficiëntiefactor (alleen van toepassing op BK), een productiviteitswinstfactor en een inflatiefactor (van toepassing op TNBK en BK) over een periode van vijf jaar omvat. Bovendien voorziet het huidige incentivemechanisme in de toepassing van een kwaliteitsfactor, maar de criteria en het

implementatiemechanisme voor deze factor voor transmissienetbeheerders moeten nog door het BNetzA worden bepaald. De verschillende factoren die zijn gedefinieerd, geven de transmissienetbeheerder een doelstelling op middellange termijn om inefficiënt geachte kosten te vermijden. Wat de financieringskosten betreft, moeten de toegestane financieringskosten (die verbonden zijn aan de beïnvloedbare kosten) bewezen vermarktbaar zijn.

Wat het rendement op eigen vermogen betreft, bevatten de relevante wet- en regelgeving bepalingen met betrekking tot het toegestane rendement op eigen vermogen, dat in de TNBK/BK is opgenomen voor activa die tot de gereguleerde activabasis behoren en de PNBK voor activa die in investeringsmaatregelen zijn goedgekeurd. In 2016 legde het BNetzA het rendement op eigen vermogen vast voor de derde gereguleerde periode (2019-2023); in vergelijking met de tweede gereguleerde periode werden de waarden sterk verminderd, tot 5,12% (in plaats van 7,14%) voor investeringen uitgevoerd vóór 2006 en 6,91% (in plaats van 9,05%) voor investeringen uitgevoerd sinds 2016. Het rendement op het eigen vermogen wordt berekend vóór vennootschapsbelasting, maar na bedrijfsbelasting.

Los van de inkomstenlimiet wordt 50Hertz gecompenseerd voor de kosten in verband met zijn verplichtingen inzake hernieuwbare energie, met inbegrip van EEG- and CHP/KWKG-verplichtingen en offshore verplichtingen. Daartoe zijn diverse toeslagen (heffingen) ingevoerd die onderworpen zijn aan specifieke reguleringsmechanismen die bedoeld zijn voor een evenwichtige behandeling van kosten en inkomsten.

WIJZIGINGEN IN DE TARIEFREGLGEVING

In 2016 trad een herziening van de ARegV in werking die verschillende relevante wijzigingen doorvoerde, met name inzake de regelgeving voor distributienetbeheerders. De TNB's worden echter ook getroffen doordat de herziene ARegV leidt tot veranderingen van verschillende aspecten die relevant zijn voor de PNBK, zoals de methodologie voor het bepalen van vervangingsdelen in nieuwe investeringsmaatregelen (status quo blijft behouden voor investeringsmaatregelen die al zijn goedgekeurd of aangevraagd), de afweging van de kosten van de beperking van hernieuwbare energiebronnen op basis van voorspelde waarde, en de afweging van PCI-kosten. Bovendien onderbouwt de herziene ARegV de methodologieën die kunnen worden toegepast voor het meten van de individuele efficiëntie van de vier Duitse TNB's, waarbij alleen een internationale benchmark of een relatieve referentienetanalyse voor dit doel wordt toegestaan.

Per 31 december 2019 had 50Hertz de goedkeuring verkregen voor 68 van de 86 aanvragen voor actieve investeringsmaatregelen die sinds 2008 zijn ingediend. Per 31 december 2018 hadden 34 aanvragen het einde van hun termijn bereikt.

Op basis van de totale aangevraagde investeringsmaatregelen van ongeveer € 10,9 miljard bedroegen de goedgekeurde investeringsmaatregelen op dezelfde datum € 8,6 miljard.

TARIEVEN

De nettoegangstarieven werden berekend op basis van de betreffende inkomstenlimieten en werden op 11 december 2019 gepubliceerd voor het jaar 2020. Ze zijn gemiddeld 7% gestegen ten opzichte van 2019. Een belangrijke drijfveer voor een tariefwijziging was het vervangen van offshore kosten door een nieuwe offshore toeslag (zie onderstaande rubriek). Verder heeft 50Hertz zijn netuitbreidingsprojecten actief en met succes voortgezet; de ingebruikname van nieuwe lijnen heeft het mogelijk gemaakt om de kosten voor redispatching en inperking van hernieuwbare energiebronnen te verlagen en zo de aanhoudend hoge kosten van de netuitbreiding te compenseren en een tariefverlaging mogelijk te maken.

De laatste jaren hebben de nettoegangstarieven van de vier Duitse TNB's zich verschillend ontwikkeld. Dat was hoofdzakelijk het gevolg van de verschillende volumes hernieuwbare energie die in de controlezones zijn geïnstalleerd, wat leidde tot aanzienlijk hogere tarieven in die controlezones met hogere niveaus van hernieuwbare energie. In juli 2017 ging de Wet inzake modernisering van nettatarieven ("Netzentgeltmodernisierungsgesetz" – NEMoG) van kracht. De NEMoG voorziet vanaf 2019 de stapsgewijze harmonisatie van de tarieven voor nettoegang van de vier Duitse TNB's die zal leiden tot uniforme transmissietarieven in 2023. Bovendien schaft de NEMoG zogenaamde vermeden nettatarieven (vNNE) voor vluchtige opwekking van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen af en creëert ze een nieuwe regeling voor offshore-netwerkaansluitingen, waardoor de daarmee gepaard gaande kosten vanaf 2019 worden verlegd van de tarieven naar een toeslag.

9.3. Regelgevend kader voor NemoLink Interconnector

- De belangrijkste kenmerken van het regelgevend kader van NemoLink Ltd kunnen als volgt worden samengevat:
- Vanaf de datum van ingebruikname zal een specifiek regelgevend kader van toepassing zijn op de Nemo Link interconnector. Het kader maakt deel uit van de nieuwe tariefmethodologie die op 18 december 2014 door de CREG werd uitgegeven. Het boven- en ondergrensregime is een op inkomsten gebaseerd regime met een looptijd van 25 jaar. De nationale regulatoren in het VK en België (respectievelijk de OFGEM en de CREG) zullen de niveaus van de boven- en ondergrens ex-ante bepalen en deze zullen grotendeels vastliggen voor de duur van het regime. Bijgevolg zullen investeerders zekerheid hebben over het regelgevend kader tijdens de levensduur van de interconnector.
 - Vanaf de operationele fase, gaat het boven- en ondergrensregime van start. Om de vijf jaar beoordelen de regulatoren de opbrengsten van de cumulatieve interconnector (na aftrek van eventuele marktgerelateerde kosten) over de periode in vergelijking met de cumulatieve boven- en ondergrenzen om te bepalen of de boven- of ondergrens in werking treedt. Alle opbrengsten boven de bovengrens worden teruggegeven aan de TNB in het VK (National Electricity Transmission System Operator of 'NETSO') en aan de TNB in België op een 50/50-basis. De TNB's zouden dan de netlasten voor netgebruikers in hun respectieve landen verlagen. Als de opbrengsten onder de ondergrens uitkomen, dan worden de eigenaars van de interconnector gecompenseerd door de TNB's. De TNB's zullen op hun beurt de kosten terugverdienen door middel van netlasten. National Grid vervult de rol van NETSO in het VK en de Emittent, de Belgische TNB in België.
 - Elke periode van vijf jaar wordt afzonderlijk bekeken. Aanpassingen van de boven- en ondergrens in één periode zullen geen invloed hebben op de aanpassingen voor toekomstige perioden, en de totale opbrengsten van één periode zullen in toekomstige perioden niet in aanmerking worden genomen.
 - De elementaire kenmerken van de tariefmethodologie is als volgt:

Duur van het regime	25 jaar
Boven- en ondergrenzen	De niveaus worden vastgelegd bij de aanvang van het regime en blijven in reële termen vastgesteld voor een periode van 25 jaar vanaf de start van de regeling. Op basis van de toepassing van mechanistische parameters op kostenefficiëntie: er zal een benchmark voor de kosten voor het leveren van de ondergrens worden toegepast en een benchmark voor het rendement op eigen vermogen om de bovengrens te leveren.
Beoordelingsperiode (beoordelen of de opbrengsten van de interconnector boven of onder de bovengrens/ondergrens liggen)	Om de vijf jaar met tussentijdse aanpassingen indien vereist en gerechtvaardigd door de beheerder. Met tussentijdse aanpassingen kunnen beheerders hun opbrengsten tijdens de beoordelingsperiode terugverdienen als de opbrengsten onder de ondergrens (of boven de bovengrens) liggen, maar aan het einde van de vijfjaarlijkse beoordelingsperiode nog steeds moeten worden opgewaardeerd.
Mechanisme	Als de opbrengsten tussen de bovengrens en de ondergrens liggen, wordt geen aanpassing gedaan. Opbrengsten boven de bovengrens worden teruggegeven aan eindklanten en elk verlies van opbrengsten onder de ondergrens vereist betaling van netgebruikers (via netlasten).

De boven- en ondergrenzen voor Nemo Link zullen worden vastgelegd wanneer de uiteindelijke projectkosten bekend zijn en zullen dan voor de hele duur van het regime worden vastgelegd.

VERSLAG VAN HET COLLEGE VAN COMMISSARISSEN OVER DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

KPMG Bedrijfsrevisoren CVBA
Luchthaven Brussel Nationaal 1K
1930 Zaventem
Belgium

Ernst & Young Bedrijfsrevisoren BV
De Kleetlaan 2
1831 Diegem
Belgium

Verslag van het College van commissarissen aan de algemene vergadering van Elia Group NV over de geconsolideerde jaarrekening voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2019

In het kader van de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening van Elia Group NV (de “Vennootschap”) en zijn dochterondernemingen (samen de “Groep”), leggen wij u ons commissarisverslag voor. Dit bevat ons verslag over de controle van de geconsolideerde jaarrekening voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2019, alsook het verslag betreffende de overige door wet-, regelgeving en normen gestelde eisen. Deze verslagen zijn één en ondeelbaar.

Wij werden benoemd in onze hoedanigheid van het College van commissarissen door de algemene vergadering van 16 mei 2017, overeenkomstig het voorstel van het bestuursorgaan uitgebracht op aanbeveling van het auditcomité en op voordracht van de ondernemingsraad. Ons mandaat loopt af op de datum van de algemene vergadering die beraadslaagt over de jaarrekening afgesloten op 31 december 2019. De wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening van de Groep werd uitgevoerd gedurende 19 opeenvolgende boekjaren voor KPMG Bedrijfsrevisoren CVBA en 18 opeenvolgende boekjaren voor EY Bedrijfsrevisoren BV.

Verslag over de controle van de geconsolideerde jaarrekening

Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de wettelijke controle uitgevoerd van de geconsolideerde jaarrekening van de Groep over het boekjaar afgesloten op 31 december 2019 opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften. Deze geconsolideerde jaarrekening omvat de geconsolideerde balans op 31 december 2019, alsook de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerd overzicht van mutaties in het eigen vermogen en het geconsolideerd kasstroomoverzicht over het boekjaar afgesloten op die datum evenals de toelichtingen bij de geconsolideerde jaarrekening bestaande uit een overzicht van de belangrijkste gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige informatieverschaffing. Het totaal van de geconsolideerde balans bedraagt EUR 13.893,4 miljoen en de geconsolideerde winst- en verliesrekening sluit af met een winst van het boekjaar van EUR 309,1 miljoen.

Naar ons oordeel geeft de geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van het vermogen en de financiële toestand van de Groep op 31 december 2019, alsook van zijn geconsolideerde resultaten en van zijn geconsolideerde kasstromen over het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften.

Basis voor ons oordeel zonder voorbehoud

We hebben onze controle uitgevoerd in overeenstemming met de internationale controlestandaarden (ISA's). Onze verantwoordelijkheden uit hoofde van die standaarden zijn nader beschreven in het gedeelte "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening" van ons verslag.

Wij hebben alle deontologische vereisten die relevant zijn voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening in België nageleefd, met inbegrip van deze met betrekking tot de onafhankelijkheid.

Wij hebben van het bestuursorgaan en van de aangestelden van de Vennootschap de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Benadrukking van een bepaalde aangelegenheid - gebeurtenissen na balansdatum - Covid-19

Wij vestigen de aandacht op toelichting 8.4 in de geconsolideerde jaarrekening waarin de mogelijke effecten van de Covid-19 crisis op de activiteiten en de financiële situatie van de Groep worden beschreven. Ons oordeel is niet aangepast met betrekking tot deze aangelegenheid.

Kernpunten van de controle

Kernpunten van onze controle betreffen die aangelegenheden die naar ons professioneel oordeel het meest significant waren bij de controle van de

Verslag van het College van commissarissen van 14 april 2020 over de Jaarrekening van Elia Group NV over het boekjaar afgesloten op 31 december 2019 (vervolg)

geconsolideerde jaarrekening van de huidige verslagperiode. Deze aangelegenheden zijn behandeld in de context van onze controle van de geconsolideerde jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover, en wij verschaffen geen afzonderlijk oordeel over deze aangelegenheden

Berekening van het netto resultaat

Beschrijving

Zoals beschreven in toelichtingen 3.3.17. ‘Gereguleerde overlopende rekeningen’, 6.20 ‘Over te dragen opbrengsten en toe te rekenen kosten’, 9.1.4 ‘Tariefbepaling’ en 9.2.3 ‘Tarieven in Duitsland’ van de geconsolideerde jaarrekening, wordt het netto resultaat van het Belgische en het Duitse segment bepaald door toepassing van berekeningsmethodes zoals opgelegd door de Belgische regulator, de Commissie voor de Regulering van de Electriciteit en het Gas (de “CREG”) en de Duitse regulator, de Bundesnetzagentur (the “BNetzA”) (samen de “Tariefmechanismes”).

Deze tariefmechanismes zijn gebaseerd op berekeningsmethodes die complex zijn en die het gebruik vereisen van parameters (gemiddelde interest op overheidsobligaties, de Beta van Elia’s aandeel, rendement op eigen vermogen, ...), boekhoudgegevens van de gereguleerde activiteiten (het gereguleerd actief (‘RAB’), het gereguleerd eigen vermogen, investeringen en verkregen subsidies) en externe operationele gegevens (zoals import capaciteit per uur, consumenten- en producenten-overschotten).

Beide tariefmechanismes maken een onderscheid tussen kosten en opbrengsten op basis van de controle dat de Groep heeft over deze kosten en opbrengsten in elk van de segmenten. De afwijkingen in gereguleerde kosten en opbrengsten gekwalificeerd als niet-beheersbare elementen worden volledig geïncorporeerd in toekomstige tarieven. De elementen gekwalificeerd als beheersbaar zijn deze waarover de Groep controle heeft, en waarbij afwijkingen (gedeeltelijk) ten laste of ten bate komt van de aandeelhouders.

Daarom zijn de berekeningsmethodes van het netto resultaat van de Groep complex en behoeven ze inschattingen van het management, meer bepaald met betrekking tot het gebruik van correcte boekhoudgegevens, operationele data en parameters zoals opgelegd door de regulators. Het gebruik van foutieve boekhoudkundige, operationele data en afwijkingen in assumpties kunnen een significante impact hebben op het netto resultaat van de Groep.

Uitgevoerde procedures

Onze controleprocedures omvatten onder andere het volgende:

- Evaluatie van de opzet en het testen van de werking van de voornaamste interne controles met betrekking tot de berekening van het netto resultaat, met inbegrip van de controles met betrekking tot (i) de volledigheid en accuraatheid van de gebruikte data in de berekeningen en (ii) beoordelingscontroles van het management;
- Evaluatie van de adequate en consistente classificatie van opbrengsten en kosten volgens de aard (beheersbaar en niet-beheersbaar) zoals beschreven in de tariefmechanismes;
- Het uitvoeren van onafhankelijke herberekeningen van de netto resultaten van de segmenten op basis van onderliggende interne documentatie en extern beschikbare informatie, en rekening houdend met de formules zoals beschreven in de tariefmechanismes;
- Het lezen en evalueren van de boekhoudkundige effecten van communicaties en beslissingen genomen door de CREG en de BNetzA;
- Evaluatie van de toereikendheid van de toelichtingen 3.3.17, 6.20, 9.1.4 en 9.2.3 van de geconsolideerde jaarrekening.

Investerings in materiële vaste activa

Beschrijving

Als gevolg van de huidige evolutie in de elektriciteitssector naar de productie van groene energie, zijn er zeer significante lopende investeringsprojecten om deze nieuwe productiesites aan te sluiten op het transmissienetwerk van Elia Group NV.

De tijdige afwerking en vooruitgang volgens plan van deze projecten is één van de belangrijke prestatie-indicatoren van het management zoals bepaald door de Raad van Bestuur. De vooruitgang van de netwerkprojecten, het onderhoud en de uitbreiding van het netwerk, is eveneens een belangrijke prestatie-indicator voor investeerders omdat dit een belangrijke factor is die het rendement op hun investering beïnvloedt. Deze projecten zijn eveneens een kwalitatieve en kwantitatieve maatstaf voor de regulatoren. Dit wordt verder besproken in toelichting 6.1 ‘materiële vaste activa’ en toelichting 4 ‘Rapportering per segment’ van de geconsolideerde jaarrekening.

Deze activa worden gepresenteerd als materiële vaste activa, met een totaal bedrag aan investeringen voor 2019 van € 1.286,3 miljoen en een netto boekwaarde van € 9.445,6 miljoen op 31 december 2019 of 68,0% van de totale activa van de Groep.

Elia Group NV’s waarderingsregels beschrijven dat alle uitgaven met betrekking tot onderhoud beschouwd worden als operationele kosten en alle nieuwe projecten of vervangingsinvesteringen beschouwd worden als investeringen in materiële vaste activa. Aangezien

Verslag van het College van commissarissen van 14 april 2020 over de Jaarrekening van Elia Group NV over het boekjaar afgesloten op 31 december 2019 (vervolg)

netwerkprojecten zowel onderhoud als investeringen kunnen bevatten, vereist de presentatie van deze uitgaven als zijnde materiële vaste activa of operationele kosten inschattingen van het management. Ten gevolge van deze inschattingen, het belang van de materiële vaste activa op de totale activa, en het belang voor de gebruikers van de jaarrekening alsook het belang dat wordt gegeven aan de opvolging en de vooruitgang van deze projecten in de persberichten en investeerderspresentaties, wordt deze aangelegenheid beschouwd als een kernpunt van onze controle.

Uitgevoerde procedures

Onze controleprocedures omvatten onder andere het volgende:

- Evaluatie van de opzet en het testen van de werking van de voornaamste interne controles, inclusief beoordelingscontroles van het management, met betrekking tot (i) de gepaste goedkeuring van de investering, (ii) de overeenstemming met de voorwaarden voor activering met de waarderingsregels, (iii) de correcte presentatie van uitgaven als investeringen of als operationele kosten;
- Evaluatie van de relevante IT applicatiecontroles met de steun van onze interne IT specialisten;
- Uitvoeren van substantieve analytische procedures op investeringen en diensten en diverse goederen door vergelijking van de cijfers van huidig boekjaar met de gebudgetteerde cijfers zoals goedgekeurd door de regulator op het niveau van activaklassen en projecten;
- Testen van een steekproef van investeringen in materiële vaste activa, met inbegrip van de activa in aanbouw, evalueren of de uitgaven voldoen aan de voorwaarden voor activering onder IFRS zoals aanvaard door de Europese Unie en aan de waarderingsregels van de Groep voor activering als materiële vaste activa en of de investeringen aan de correcte projecten werden toegewezen, met inbegrip van de evaluatie van de inschatting van het management in geval een project zowel betrekking heeft op onderhoud als op investeringen;
- Evaluatie van de toereikendheid van de toelichtingen 4 en 6.1 van de geconsolideerde jaarrekening.

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met de *International Financial Reporting Standards* (IFRS) zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften, alsook voor de interne beheersing die het

bestuursorgaan noodzakelijk acht voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening die geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten.

Bij het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening is het bestuursorgaan verantwoordelijk voor het inschatten van de mogelijkheid van de Groep om zijn continuïteit te handhaven, het toelichten, indien van toepassing, van aangelegenheden die met continuïteit verband houden en het gebruiken van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuursorgaan het voornemen heeft om de Groep te liquideren of om de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of geen realistisch alternatief heeft dan dit te doen.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening

Onze doelstellingen zijn het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid over de vraag of de geconsolideerde jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten en het uitbrengen van een commissarisverslag waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoog niveau van zekerheid, maar is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de ISA’s is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer die bestaat. Afwijkingen kunnen zich voordoen als gevolg van fraude of fouten en worden als van materieel belang beschouwd indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat zij, individueel of gezamenlijk, de economische beslissingen genomen door gebruikers op basis van deze geconsolideerde jaarrekening, beïnvloeden.

Als deel van een controle uitgevoerd overeenkomstig de ISA’s, passen wij professionele oordeelsvorming toe en handhaven wij een professioneel-kritische instelling gedurende de controle. We voeren tevens de volgende werkzaamheden uit:

- het identificeren en inschatten van de risico’s dat de geconsolideerde jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten, het bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden die op deze risico’s inspelen en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Het risico van het niet detecteren van een van materieel belang zijnde afwijking is groter indien die afwijking het gevolg is van fraude dan indien zij het gevolg is van fouten, omdat bij fraude sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten om transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle, met als doel

Verslag van het College van commissarissen van 14 april 2020 over de Jaarrekening van Elia Group NV over het boekjaar afgesloten op 31 december 2019 (vervolg)

- controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn maar die niet zijn gericht op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing van de Groep;
- het evalueren van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van de door het bestuursorgaan gemaakte schattingen en van de daarop betrekking hebbende toelichtingen;
 - het concluderen dat de door het bestuursorgaan gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, en het concluderen, op basis van de verkregen controle-informatie, of er een onzekerheid van materieel belang bestaat met betrekking tot gebeurtenissen of omstandigheden die significante twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de Groep om zijn continuïteit te handhaven. Indien wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij ertoe gehouden om de aandacht in ons commissarisverslag te vestigen op de daarop betrekking hebbende toelichtingen in de geconsolideerde jaarrekening, of, indien deze toelichtingen inadequaat zijn, om ons oordeel aan te passen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van ons commissarisverslag. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de Groep zijn continuïteit niet langer kan handhaven;
 - het evalueren van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de geconsolideerde jaarrekening, en van de vraag of de geconsolideerde jaarrekening de onderliggende transacties en gebeurtenissen

weergeeft op een wijze die leidt tot een getrouw beeld;

- het verkrijgen van voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsactiviteiten binnen de Groep gericht op het tot uitdrukking brengen van een oordeel over de geconsolideerde jaarrekening. Wij zijn verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. Wij blijven ongedeeld verantwoordelijk voor ons oordeel.

Wij communiceren met het auditcomité onder meer over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante controlebevindingen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing die wij identificeren gedurende onze controle.

Wij verschaffen aan het auditcomité tevens een verklaring dat wij de relevante deontologische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd, en wij communiceren met hen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en, waar van toepassing, over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Uit de aangelegenheden die aan het auditcomité zijn gecommuniceerd bepalen wij die zaken die het meest significant waren bij de controle van de jaarrekening van de huidige verslagperiode, en die derhalve de kernpunten van onze controle uitmaken. Wij beschrijven deze aangelegenheden in ons verslag, tenzij het openbaar maken van deze aangelegenheden is verboden door wet- of regelgeving.

Verslag betreffende de overige door wet- en regelgeving en normen gestelde eisen

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen en de inhoud van het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport.

Verantwoordelijkheden van het College van commissarissen

In het kader van ons mandaat en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm bij de in België van toepassing zijnde internationale controlestandaarden (ISA's), is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport, te verifiëren, alsook verslag over deze aangelegenheden uit te brengen.

Aspecten betreffende het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening en andere informatie opgenomen in het jaarrapport

Na het uitvoeren van specifieke werkzaamheden op het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening, zijn wij van oordeel dat dit jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening overeenstemt met de geconsolideerde jaarrekening voor hetzelfde boekjaar en is dit jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening opgesteld overeenkomstig het artikel 3:32 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen (vroeger artikel 119 van het Wetboek van Vennootschappen).

In de context van onze controle van de geconsolideerde jaarrekening zijn wij tevens verantwoordelijk voor het overwegen, in het bijzonder op basis van de kennis verkregen in de controle, of het jaarverslag over de

Verslag van het College van commissarissen van 14 april 2020 over de geconsolideerde jaarrekening van Elia Group NV over het boekjaar afgesloten op 31 december 2019 (vervolg)

geconsolideerde jaarrekening en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport, zijnde:

- Kerncijfers 2019 (pg 152) opgenomen in het Activiteitenverslag; en
- Bespreking en analyse door het management van de resultaten voor 2019 (pg 153-164) opgenomen in het Activiteitenverslag

een afwijking van materieel belang bevatten, hetzij informatie die onjuist vermeld is of anderszins misleidend is. In het licht van de werkzaamheden die wij hebben uitgevoerd, hebben wij geen afwijking van materieel belang te melden. Verder drukken wij geen enkele mate van zekerheid uit over het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport.

De niet-financiële informatie zoals vereist op grond van artikel 3:32 §2 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen, werd opgenomen in het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening in het hoofdstuk Duurzaamheidsverslag. De Vennootschap heeft zich bij het opstellen van deze niet-financiële informatie gebaseerd op het internationaal erkende referentiemodel Global Reporting Initiative Standards ("GRI"). Overeenkomstig 3:80 §1, eerste lid, 5° van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen spreken wij ons evenwel niet uit over de vraag of deze niet-financiële informatie is opgesteld in overeenstemming met de vermelde GRI.

Vermeldingen betreffende de onafhankelijkheid

Onze bedrijfsrevisorenkantoren en onze netwerken hebben geen opdrachten die onverenigbaar zijn met de wettelijke controle van de jaarrekening verricht, en onze bedrijfsrevisorenkantoren zijn in de loop van ons mandaat onafhankelijk gebleven tegenover de Groep.

De honoraria voor de bijkomende opdrachten die verenigbaar zijn met de wettelijke controle van de jaarrekening bedoeld in artikel 3:65 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen werden correct vermeld en uitgesplitst in de toelichting bij de geconsolideerde jaarrekening.

Andere vermeldingen

- Huidig verslag is consistent met onze aanvullende verklaring aan het auditcomité bedoeld in artikel 11 van de verordening (EU) nr. 537/2014.

Brussel, 14 april 2020

Het College van commissarissen

EY Bedrijfsrevisoren BV
Commissaris
vertegenwoordigd door

Patrick Rottiers
Vennoot*
* Handelend in naam van een BV

KPMG Bedrijfsrevisoren CVBA
Commissaris
vertegenwoordigd door

Alexis Palm
Vennoot

Alexis Palm
(Authentication)

Digitally signed by Alexis Palm (Authentication)
Date: 2020.04.14 13:58:53 +02'00'

INFORMATIE MET BETREKKING TOT DE MOEDERVENNOOTSCHAP

Uittreksels uit de statutaire jaarrekening van Elia Group nv, opgesteld in overeenstemming met de Belgische boekhoudkundige normen, worden hierna in verkorte vorm weergegeven.

Overeenkomstig de Belgische vennootschapswetgeving zullen de volledige jaarrekening, het jaarverslag en het verslag van het college van commissarissen worden neergelegd bij de Nationale Bank van België.

Deze documenten zullen ook worden gepubliceerd op de website van Elia zijn op aanvraag verkrijgbaar bij Elia Group nv, Keizerslaan 20, 1000 Brussel, België. Het college van commissarissen heeft een opinie zonder voorbehoud gepubliceerd.

Balans na winstverdeling

ACTIVA (in miljoen EUR)	2019	2018
VASTE ACTIVA	3.312,5	4.690,3
Financiële vaste activa	3.312,5	4.690,3
Verbonden ondernemingen	3.312,5	4.560,9
Deelnemingen	3.312,5	4.560,9
Ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	0,0	129,4
Deelnemingen	0,0	129,2
Andere financiële vast activa	0,0	0,2
VLOTTENDE ACTIVA	161,4	2.397,2
Vorderingen op meer dan één jaar	0,0	174,9
Handelsvorderingen	0,0	0,0
Overige vorderingen	0,0	174,9
Voorraden en bestellingen in uitvoering	2,5	6,9
Bestellingen in uitvoering	2,5	6,9
Vorderingen op ten hoogste één jaar	45,3	2.052,0
Handelsvorderingen	3,2	221,4
Overige vorderingen	42,1	1.830,6
Geldbeleggingen	0,0	0,0
Overige geldbeleggingen	0,0	0,0
Liquide middelen	108,7	143,1
Overlopende rekeningen	4,9	20,4
TOTAAL DER ACTIVA	3.473,9	7.087,5

PASSIVA (in miljoen EUR)	2019	2018
EIGEN VERMOGEN	2.310,9	1.868,3
Kapitaal	1.712,3	1.521,8
Geplaatst kapitaal	1.712,3	1.521,8
Uitgiftepremies	259,1	14,3
Reserves	175,4	175,4
Wettelijke reserve	173,0	173,0
Belastingvrije reserve	2,4	2,4
Overgedragen winst	164,0	156,7
VOORZIENINGEN, UITGESTELDE BELASTINGEN	0,0	0,4
Voorzieningen voor risico's en kosten	0,0	0,4
Overige risico's en kosten	0,0	0,4
SCHULDEN	1.163,0	5.218,8
Schulden op meer dan één jaar	998,3	3.648,1
Financiële schulden	998,3	3.648,1
Achtergestelde obligatieleningen	699,9	699,9
Niet-achtergestelde obligatieleningen	298,4	2.142,3
Kredietinstellingen	0,0	310,0
Overige leningen	0,0	495,8
Schulden op ten hoogste één jaar	161,9	875,1
Schulden op meer dan één jaar, die binnen het jaar vervallen	0,0	500,0
Financiële schulden	0,0	50,0
Kredietinstellingen	0,0	50,0
Overige leningen	0,0	8,3
Handelsschulden	2,2	252,3
Leveranciers	2,2	242,9
Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen	3,5	9,4
Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	1,2	9,2
Belastingen	0,5	0,6
Bezoldigingen en sociale lasten	0,6	8,6
Overige schulden	155,0	156,7
Overlopende rekeningen	2,8	594,3
TOTAAL DER PASSIVA	3.473,9	7.087,5

Resultatenrekening

(in miljoen EUR)	2019	2018
BEDRIJFSOPBRENGSTEN	751,5	922,7
Omzet	743,3	908,0
Wijziging in de voorraad goederen in bewerking en gereed product en in de bestellingen in uitvoering: toename/(afname)	(1,4)	2,0
Andere bedrijfsopbrengsten	9,6	12,7
BEDRIJFSKOSTEN	(646,9)	(840,0)
Diensten en diverse goederen	(608,7)	(798,7)
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	(36,0)	(41,2)
Waardeverminderingen op voorraden, bestellingen in uitvoering en handelsvorderingen: toevoegingen/(terugnemingen)	(2,1)	(0,1)
Voorzieningen voor risico's en kosten: toevoegingen/(bestedingen en terugnemingen)	0,0	0,0
Andere bedrijfskosten	(0,0)	(0,0)
BEDRIJFSWINST	104,6	82,7
Financiële opbrengsten	118,6	221,9
Opbrengsten uit financiële vaste activa	111,7	212,3
Opbrengsten uit vlottende activa	6,6	9,6
Niet-recurrente financiële opbrengsten	0,0	0,0
Financiële kosten	(97,8)	(102,5)
Kosten van schulden	(97,2)	(93,8)
Andere financiële lasten	(0,6)	(8,7)
Niet-recurrente financiële kosten	0,0	0,0
WINST VAN HET BOEKJAAR VOOR BELASTING	125,4	202,2
Belastingen op het resultaat	(2,2)	(0,6)
Belastingen	(2,2)	(0,6)
WINST VAN HET BOEKJAAR	123,3	201,6
Overboeking naar de belastingvrije reserves	(0,0)	(0,7)
TE BESTEMMEN WINST VAN HET BOEKJAAR	123,3	200,9

Financiële termen of alternatieve prestatimaatstaven

Het jaarverslag bevat bepaalde financiële prestatimaatstaven, die niet zijn gedefinieerd door IFRS, maar die door het management worden gebruikt om de **financiële en operationele prestaties van de Groep** te beoordelen. De belangrijkste alternatieve prestatimaatstaven die door de Groep worden gebruikt, worden in dit document toegelicht en/of afgestemd op onze IFRS-standaarden (geconsolideerde jaarrekening).

De volgende alternatieve prestatimaatstaven die in het jaarverslag worden gebruikt, worden in deze bijlage toegelicht:

- Adjusted elementen
- Adjusted EBIT
- Adjusted netto winst
- Capex (Capital Expenditure)
- EBIT
- EBITDA
- EBITDA / bruto rente
- Eigen vermogen toe te rekenen aan de eigenaars van de vennootschap
- Financiële hefboomwerking
- Vrije kasstroom
- Nettoschuld / EBITDA
- Nettofinancieringslasten
- Netto financiële schuld
- Gereguleerd actief (Regulated Asset Base - RAB)
- Rendement op eigen vermogen (adj.) (%)
- Aandelenkapitaal en reserves per aandeel

Adjusted elementen

Adjusted elementen zijn de posten die door het management worden geacht geen betrekking te hebben op posten in de gewone bedrijfsuitoefening van de Groep. Ze worden afzonderlijk gepresenteerd omdat ze belangrijk zijn voor het begrip van de gebruikers van de geconsolideerde jaarrekening van de prestaties van de Groep, en dit in vergelijking met de rendementen die zijn gedefinieerd in de regelgevende kaders die van toepassing zijn op de Groep en haar dochterondernemingen. Adjusted elementen hebben betrekking op:

- Opbrengsten en kosten die voortvloeien uit één enkele materiële transactie die geen verband houdt met de huidige bedrijfsactiviteiten (bijv. wijziging in de zeggenschap in een dochteronderneming);
- Wijzigingen in de waardering van voorwaardelijke overwegingen in het kader van bedrijfscombinaties onder gezamenlijke controle;
- Herstructureringskosten in verband met de Bedrijfsreorganisatie van de Groep (d.w.z reorganisatieproject om de gereguleerde activiteiten van Elia in België te isoleren en af te schermen van de niet-gereguleerde activiteiten en gereguleerde activiteiten buiten België)
- Regelgeving in verband met de voorgaande regelgevende periode in Duitsland.

Vóór 2019 omvatten de adjusted elementen het effect van de offshore ingebruikname en de energiebonus op het niveau van 50Hertz. Dat wordt in 2019 niet langer afzonderlijk gepresenteerd als een adjusted element, maar rechtstreeks opgenomen in de adjusted EBIT.

Adjusted EBIT

Adjusted EBIT wordt gedefinieerd als de EBIT exclusief de adjusted elementen.
EBIT (Earnings Before Interest and Taxes) = Adjusted resultaat uit bedrijfsactiviteiten, dat wordt gebruikt om de operationele prestaties van de Groep door de jaren heen te vergelijken. De adjusted EBIT wordt berekend als de totale opbrengsten verminderd met de kosten van grondstoffen, hulpstoffen en goederen voor de wederverkoop, diensten en andere goederen, personeelskosten en pensioenen, afschrijvingen, waardeverminderingen en bijzondere waardeverminderingen plus veranderingen in voorzieningen en andere bedrijfskosten en vermeerderd met het aandeel van de investeringen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode – netto en vermeerderd of verminderd met de adjusted elementen.

Adjusted netto winst

Adjusted netto winst wordt gedefinieerd als netto winst exclusief de adjusted elements. De adjusted netto winst wordt gebruikt om prestaties van de Group doorheen de jaren te vergelijken.

CAPEX (Capital Expenditure)

CAPEX (Capital Expenditure) = Aankoop (materiële en immateriële activa) min de opbrengst van de verkoop van dergelijke items. Investeringsuitgaven, of CAPEX, zijn investeringen die door de Groep worden gerealiseerd voor de aankoop, de upgrade en het onderhoud van fysieke activa (zoals materiële vaste activa, gebouwen, industriële installaties, technologie of apparatuur) en immateriële activa. CAPEX is een belangrijke maatstaf voor de Groep omdat het een impact heeft op de Regulated Asset Base (RAB) die als basis dient voor de gereguleerde vergoeding.

EBIT

EBIT (Earnings Before Interest and Taxes) = resultaat uit bedrijfsactiviteiten, dat wordt gebruikt voor de operationele prestaties van de Groep. De EBIT wordt berekend als de totale opbrengsten verminderd met de kosten van grondstoffen, hulpstoffen en goederen voor de wederverkoop, diensten en andere goederen, personeelskosten en pensioenen, afschrijvingen, waardeverminderingen en bijzondere

waardeverminderingen plus veranderingen in voorzieningen en andere bedrijfskosten en vermeerderd met het aandeel van de investeringen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode.

EBITDA

EBITDA (Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortisations) = resultaat uit bedrijfsactiviteiten plus afschrijvingen, waardeverminderingen en bijzondere waardeverminderingen plus veranderingen in voorzieningen plus aandeel in de winst van investeringen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode. EBITDA wordt gebruikt als maatstaf voor de operationele prestaties van de Groep, waarbij het effect van afschrijvingen, waardeverminderingen en wijzigingen in voorzieningen van de Groep wordt geëxtrapoleerd. De EBITDA is exclusief de kosten van kapitaalinvesteringen zoals materiële vaste activa.

EBITDA / Bruto rente

EBITDA / Bruto rente = EBITDA (zie definitie hierboven) gedeeld door de rentelasten voor belastingen. De EBITDA-rentedekkingsratio drukt uit in hoeverre de operationele prestaties het mogelijk maken om de jaarlijkse rentelasten te betalen.

Eigen vermogen toe te rekenen aan de eigenaars van de vennootschap

Eigen vermogen toe te rekenen aan gewone aandeelhouders en houders van hybride effecten, maar exclusief minderheidsbelangen.

Financiële hefboomwerking

Financiële hefboomwerking (D/E) = netto financiële schuld gedeeld door eigen vermogen (waarbij beide maatstaven minderheidsbelangen en hybride instrumenten omvatten). De financiële hefboomwerking geeft een indicatie van de mate waarin de Groep financiële schulden gebruikt voor de financiering van haar activiteiten in verhouding tot de financiering met eigen vermogen. Het wordt dus door de investeerders beschouwd als een indicator van de solvabiliteit.

Vrije kasstroom

Vrije kasstroom = Kasstromen uit operationele activiteiten min kasstromen uit investeringsactiviteiten. De vrije kasstroom geeft een indicatie van de door de Groep gegenereerde kasstromen.

Nettoschuld / EBITDA

Nettoschuld / EBITDA = Netto financiële schuld gedeeld door EBITDA (zie bovenstaande definitie). De ratio nettoschuld / EBITDA geeft een indicatie van het aantal jaren dat de Groep nodig heeft om zijn rentedragende schuld terug te betalen, na aftrek van de liquide middelen op basis van zijn operationele prestaties.

Nettofinancieringslasten

Vertegenwoordigt het netto financieel resultaat (financieringskosten minus financieringsbaten) van de onderneming.

Netto financiële schuld

Netto financiële schuld = langlopende en kortlopende rentedragende leningen (incl. leaseverplichting onder IFRS 16) min geldmiddelen en kasequivalenten. De netto financiële schuld is een indicator van het bedrag aan rentedragende schulden van de Groep dat zou overblijven als er direct beschikbare geldmiddelen of kasinstrumenten zouden worden gebruikt om bestaande schulden af te lossen.

Gereguleerd actief (Regulated Asset Base - RAB)

Gereguleerd actief (RAB) is een reguleringsconcept en een belangrijke drijfveer om het rendement op het geïnvesteerde kapitaal in de TNB via regelgevende kaders te bepalen. Het RAB wordt als volgt bepaald: RAB_i (initiële RAB bepaald door de toezichthouder op een bepaald moment) en evolueert met nieuwe investeringen, afschrijvingen, desinvesteringen en veranderingen in het werkkapitaal op jaarbasis, gebruik makend van lokale boekhoudwetgeving die van toepassing zijn in de regelgevende kaders. In België werd een bepaald bedrag aan herwaarderingsmeerwaarde (i.e. goodwill) in rekening genomen, die elk jaar evolueert in functie van uitboekingen en/of afschrijvingen.

Rendement op eigen vermogen (adj.) (%)

Rendement op eigen vermogen (RoE adj.) = Nettowinst toe te rekenen aan de gewone aandeelhouders gedeeld door het eigen vermogen toe te rekenen aan de gewone aandeelhouders. Het rendement op eigen vermogen wordt aangepast om de boekhoudkundige impact van hybride effecten in IFRS uit te sluiten (d.w.z. het hybride effect uit te sluiten van het eigen vermogen en de rentelasten als onderdeel van het niet-gerealiseerd resultaat te beschouwen). De RoE adj. geeft een indicatie van het vermogen van de Groep om winst te genereren ten opzichte van het geïnvesteerde eigen vermogen.

Aandelenkapitaal en reserves per aandeel

Eigen vermogen toe te rekenen aan de eigenaars van de Vennootschap - Eigen vermogen toe te rekenen aan eigenaars van gewone aandelen als een percentage van het uitstaand aantal aandelen.